M

ARII PINELI LVSITANI IVRECONSVLTI,

Ad Constitutiones Cod. de Bonis Maternis doctissimi amplissimiq; Commentarij, quibus maternæ successionis iura feliciter explicantur.

Adiectus est rerum omnium ditissimus Index.

Nunc recens impressus, recognitus, & repurgatus.

VENETIIS,
Apud Altobellum Salicatium,
M D LXXIII.

DOM. SEBASTIANO HVIVS NOMINIS PRIMO Luſitanorum Regi potentiſſimo, Afric. Aethiop. Indico:

Arius Pinelus perpetuam fœlicitatem.

ETsi vetuſſima conſuetudine, multis ſeculis obſeruata, omniumque ferè gentium moribus recepta, Auguſtiſs. princeps, licuerit ſemper rei literariæ profeſſoribus lucubrationes ſuas, etiam de humilioribus argumentis, magnis Regibus & Monarchis conſecrare: non potui tamen non valde timere, quum præſentem iuriſprudentię librum Celſitudini tuæ ratio ipſa nuncupandum cogere videretur: occurrebat enim quanta Regij nominis ſit maieſtas, quantus ſplendor, cui recte nihil offerri dicaríve poſſit, niſi vndique ac expolitum ac omnibus numeris abſolutum. Nec ignorabam qui ſit multorum liuor, quàm rarus candor, vt etiam primę ſententiæ viri, calumniantium morſus euadere nequeant. Agnoſcebam quàm egregia in ſcribente requiratur eruditio, quam non

vulgaris authoritas: eruditio... autem licet ex longo tempore, assiduo studio, aliquali ingenio, non nihil mihi vendicare possem, authoritatem verò (in id fortasse magis necessariam) sciebam non semper meritis parari, sed ab indulgentia fortunæ, Principum fauore, alijsque externis sæpius pendere. Nec timorem pellebat vbiq; scripturientium audacia: cogitabam enim plures eam aleam magno suo dispẽdio expertos, qui cum docti haberi, alijsque excellere molirentur, vix pro sanis habiti sunt. Nec animum satis erigebat amicorum hortatus & efflagitatio: qui scirẽ, eos abdicatis iuris solennibus sępius iudicare, nec satis integros censores esse: videbamque tutius fore cum Catone culpa carere, quàm cum Albino culpam deprecari. Poteram tamen bona fide asserere, traxisse me ad scribendum, atque ex nonnullis quæ domi habeo, vulgandum præsens opus, honestum quoddam votum cõmunicandi iuris studiosis aliqua, quæ non omnibus nota existimauerim. Illud dixisse liceat si adhuc in iure scribendi facultas datur, negandam non videri ei qui maturiori

Ex infortiato. seu secunda parte Pandectarum.

L.pedi-

Ex ff.de nouo, seu tertia parte Pandectarum.

L.1.

Ex Cod.

riori ætate post longa[m] legendi functionem, frequentissimo semper auditorio ornatam, post causarum experientiam & fori digestionem sufficienti librorum copia, iudicio non illaudato, in eam prouinciam animum intendit. Periculo autem non declinato, videbatur præsens opus non nisi sub Regiæ maiestatis præsidio in publicũ mitti posse. Catholici enim Regis, patriæque patris Ioannis tertij, Celsitudinis tuæ aui, ac domini nostri clementissimi iussu, stipendijs, beneficijs, in hac insigni Academia Conimbricen. publico legendi munere, vltra continuum decẽnium functus fueram qua functiones demissa, aliaq; vitæ ratione non infœliciter suscepta, idem magnanimus ac præstantiss. Rex, me honorificis codicillis insignitum, ad ius ciuile interpretandum remisit. Iure igitur sub eius Principis nomine (si superstes fuisset) primæ lucubrationes nostra vulgandæ erant: eo autem ad cœlestem gloriam euecto, eodem iure sub tuis auspicijs in lucẽ prodeunt, cum Celsitudo tua eidem in Regium nomen, amplissimumq; imperium, solus legitimusque successor extiterit. Lu-

ſitanis autem in tanti Regis obitu, cõmuni luctu ac mœrore obrutis, magnum præſtat ſolatium excellẽtiſſima Regina D. Catharina auia tua, domina noſtra, nũquam ſatis laudata, tibi iure ipſo legitima tutrix, in idque munus ab auo tuo prudentiſſimè deſtinata, cuius virile pectus, in Deum pietas ſingularis, in communem vtilitatẽ vigilantia, omni eam imperio dignam faciunt. Nec minus ſubditos tuos recreat ſouetque rariſſima virtus, eximia prudentia, D. Henrici magni patrui tui, in quo inuictiſſimi Regis patris, atauorumque regia ſtemmata, ampliſſimam Cardinalatus dignitatem, aliaque mortalium iudicio maxima, eius internis bonis atque animi dotibus longè inferiora ſemper cenſebunt rectè ſentientes. Quid enim non plebeium atque infimum manebit, ſi eius principis ſaluberrimo iudicio, fidei zelo, morumq; ſynceritati conferatur? Inclytam Celſitudinem tnam, auiæq; auguſtæ, ac sereniſſimi patrui (quorum conſilio imbecillam ętatẽ tuam ſupplente, regnum fęliciter gubernatũ iri ſperamus) diu incolumes reddat, atq; in longos annos ſoſpitet Deus opt. max.

HENRICVS FERNANDVS OLYSYPPONENSIS
diſcipulorum minimus,

Ad candidum Lectorem.

SEMPER in ea fui ſententia, Lector candide, vt exiſtimauerim in operibus doctiſſimorum virorum (quantumuis ſint ingenio excogitata, induſtria elaborata, iudicio perfecta, omnibus denique numeris abſoluta) nonnulla deſideranda eſſe, ab eis præſertim, qui Zoilorum ſectam animo profitentur, & opere ſequuntur. Quod ipſum docet exprimentum, ſuadet vetuſtas, & quiuis mediocri lectione inſtructus ex multorum exemplis facile comperiet. Nam in dialogis diuini Platonis ordo deſideratur: Ariſtoteles totius peripateticæ doctrinæ facile princeps (qui ipſius Platonis, Empedoclis, Anaxagoræ, Pythagoræ, & cæterorum huiuſce generis durum fuit fragellum) obſcuritatis notatur, & à Galeno in multis repræhenditur: Vergilius à nonnullis ingenio imbecillus, ab alijs homerici laboris compilator habetur. Homerum aliquando dormitaſſe Horatius teſtatur, Demoſtenes M. Tullio non in omnibus placuit: hic verò à Græcis in ius vocatus, vt aliena reſtitueret frigiditatis in ſalibus, & copiæ puerilis fuit damnatus: T. Liuij conciones Trogus Pompeius fictionis arguit: non deſunt cui Plinium turbido flumini aſſimilēt, quippe qui multa deguſtauerit, pauca autem digeſſerit, excoxeritve: C. Saluſtius affectationis etiam in verbis abſoletis ab Aſinio Pollione carpitur: Senecam calcem ſine arena, M. Varronem literarum porcum compellant: eloquentiſſimus Hieronymus in epiſtolis magni Aurelij Auguſtini non nihil notat. Sic etiam (ne interim profeſſionis noſtræ obliuiſcamur) Accurſio nonnulli iudicium iniquè negāt Bartoli diſtinctionum longitudinem, Alberici breuitatem, Baldi inconſtantiam, Alexandri perplexam metho-

dum, vtriusque Raphaelis nimiam subtilitatem culpāt. In alijs politioris literaturæ incuriam, in alijs negligentiam in allegandis doctoribus vitio dant:&, vt vno verbo dicam, ne ipsi quidem Iurecōsulti huius notæ immunes fuere. Quòd si ijs priscis, viris sapientissimis, & fama clarissimis inuidia non pepercit, quanto vehementius in viuos inuehetur. Maledicorum enim inuidia nomina eorum, qui eadem tempestate florent, funditus extirpare conatur. Plato & Xenocrates de eadem re scripsere, vterque Socratem citat, alter verò alterius mentionem non facit. M. Cicero ad Brutum multos oratores insignes recenset, suæ ætatis vix vnum, aut alterum nominat. F. Quint. contemporaneos oratores silentio præterit, & vnius, quem ingenuè fatetur illud seculum gloria exornasse, nomen supprimit. Cum itaque maior pars mortalium huiusmodi tenebris obcæcata sit, nouum nō erit, si aduersus insignem præceptorem Pinelum, Iureconsultum clarissimum, & huius florentissimæ academiæ tutissimum præsidium, vitiligatores insurgant, atque illo canino dente, quo reliqua omnia, discerpant. Hi enim (vt D. Hieronymus ait) Nimicis calumnijs publicè impetunt, quod priuatim libenter legunt, & quod tentare nō audent, assequi autem desperant, liuidis morsibus dilacerare non cessant. Quorum orationes libenter sinimus præter fluere, modo illud apud omnes interim cōstet authorem obiurgari non posse de furto alieni laboris: cum singulis debitam laudis portionem semper reddat, licet ætate, studio, & eruditionem inferiores sint, secutus solennem illam Plinij sentētiam, Benignum & plenum ingenui pudoris esse, fateri per quos profeceris: sicuti econtrario obnoxij animi, & infœlicis ingenij, deprehendi in furto malle, quàm mutuum reddere, cum præsertim sors fiat ex vsura: quem animi candorem in paucis reperies. Nec malè audiendū est, studiose lector, si aliquando omnes ex antiquioribus, & recentioribus opiniones ordinatim referat, & plerasq; refutet: cum id fecerit animo beneuolo, (quo veritatem inuestigare indefessa diligentia ab ineūte ætate capit) vt multorum opinionibus ob oculos

positis

positis(aduersus quas neruosè, & modestè agit)facimus veritas illucescat, atque æquiora semper,& vero similiora probentur:ne illa peruulgata Phil. Decij vos in prouerbiū ab eat,iuris interpretes, quasi aues, eo volare omnes, quo vnus volauerit. Quapropter non miretur quis,si eū ab omnium,vel plurium opinione discedere nonnunquā videat nec ipse mirabitur,si quis ab eius sententia deuiabit. Nulli enim mortalium inuidia fortuna ita prospere hactenus flauit,ita affluenter indulsit,vt ab eius opinione nullus dissenserit. Quòd si aliter eueniret,qui fieri posset, vt tot variæ hominum factiones in singulis disciplinis effluxissent: Hoc vnum constanter affirmare audeo, opus hoc non esse connumerandum inter ea,quæ plus in fronte promittunt, quàm in recessum habeant: nec eius author inter eos collocandus est, quorum ingenium, quia continuo studio non excolitur, infœlici lolio, sterilique auena præmitur, atque hebescit. Nec cum ijs accusandus est, qui adeo tenaciter aliorum vestigijs inhærent, vt si aliena ab eorum operibus sepærētur, charta alba,& absq; literis remaneat, & Aesopicæ cornici simillima:nec ex aduerso cum his increpandus, qui tantum destruere instituunt quæ ab alijs constructa sunt: nec ijs similis est,qni omnia ad humanitatis studia deflectūr, Iureconsultis verò non æquè magno adiumento sunt: vt potè qui etiam ab adolescentia, iudicij maturitate, ingenij dexteritate, memoriæ tenacitate præditus circiter triginta annos Iuri cæsareo assidua lectione totus insudauerit: quorum decem honesto honorario, iussu inuictissimi,atque clemētissimi regis Ioannis 3. (cuius anima perpetua gloria iure fruitur)ius ciuile non disertè minus,ac loculenter in hac inclyta academia mirabili auditorū applausu, & frequentia interpretatus est: cuius singulari doctrina (tanquā ex equo Troiano plures euascere perdocti, qui legali scholæ non paruo adiumento fuerunt:quo trāsacto decennio aduocationis munere apud summum regni prætoriū,voluit enim & hanc literarum aleam experiri)tam fœliciter functus est,vt veteres togatos insignes vel æquaret, vel vinceret: ea illi erat in consulendos maturitas, in

suscipiendis causis alacritas, in pertractandis synceritas in ipsa veritate tutanda grauitas, & constantia: quæ omnia cum comperta haberet Prudentissimus Rex huius academiæ institutor, & protector, summumque desiderium totius scholæ de reditu insignis Pineli in dies auribus acciperet, eum huc reuocandum statuit: quod factu facile nõ erat, sed Rex præstantissimus merita Pineli, votaq́, academiæ expẽdens, eum in collegium senatorum supremi prætorij digne cooptatum honorifico stipẽdio redire coegit: vt iuris Cęsarei facultati plenè consultum esset. In academiam verò reuersus biennio iam difficillima iurisconsultorum res sponsa profunda eruditione illustrat: legum vim ac potestatem mirabiliter enucleat. Adsunt in eius frequentissimo auditorio multi docti ac ingeniosi iuuenes, qui diligenti cura, ingenti silentio, debita reuerentia pendent ab ore viri, quorum vtilitati vt magis cõsuleret, posteritatemq́; demereretur, tum ne diutius crebras amicorum flagitationes procrastinaretur, opus hoc subtilitate, & vtilitate cumulatissimũ typis mandauit, quod nũc in grauiori ætate senectuti proxima, post diuturnum iuris studium, longumque causarum exercitium, commodiùs præstare existimauit. Quę partes si in multis scriptoribus nostræ ætatis non desiderarentur, communi querimonia cessaret, nec amplius quæreremus cur hodie paucissimis datur, quæ antiquis fuit scribendi fęlicitas, modò naturæ auaritiã, modo planetarum inuidiã, modo Mœcenatum penuriam causantes, cum tamen hæc omnia à pristino statu non defecerint, eadẽ enim est naturæ vis, & fortasse perfectior, ijdem planetarũ influxus, eadẽ fermè principum erga doctos munificẽtia. Culpa igitur scriptorũ est, partim quia volũt vna die, vna hora sibi & alijs esse, & videri poetæ, oratores, philosophi, theologi, ac iuris vtriusq; consulti: cum tamen natura nostra quasi vas quoddam sit angustioris orificij. in quod si aliquid infusum velis, guttatim illud, & per interualla distillari oporteat. Quo fit vt apud veteres singuli dij singularum rerum virtute contenti aliorum vsui se non immiscuerint. Partim verò, quis à principio proprium defraudantes genium,

nium, vires suas æqua lance non examinant, nec in sitam à natura aptitudinem circa sciẽtiarum electionem sequũtur: quòd si fieret, quæ Platonis opinio est, in sua arte scientissimus quisq; euaderet. Si igitur doctissimè lector, fructuosum hoc opus accuratè euolueris, plurimos, difficilesque legum sensus verissimè enucleatos percipias, scribentium nodos solues, eorum lapsus emendabis, tam rara est in hoc libro eruditio, tantaq; perspicuitas: quam plurima hic noua, scholasticæ, & forensi vtilitati coniunctissima tibi occurrent, quæ decies repetita placebunt. Tractantur verò omnia arguta inuentione, sententiarum grauitate, argumentorum abũdantia, mira facilitate, stilo mediocri, vt magis ob fidem opus cõmendetur. Norunt.n. periti, quanti intersit proprijs, atq; consuetis artis verbis res tractari. Lectores autem admoneo, in parte libri nonnulla esse mendosa loca Typographorum inscitia: quæ tamen doctos circa rerum substantiam parum remorabuntur. Illud verò iuris studiosis polliceor, si opus hoc beneuole exceperint, multo altiora penes autorem manere, quæ propediem edi poterunt. Diutius fortasse quàm decebat immorati sumus, sed quando is, qui primum aliquid in publicum mittit, multorum censuram subire cogitur, longiori epistola nobis vtendum fuit: præsertim cum ea cura ab eximio præceptore mihi mandata fuerit, cuius suaui familiaritate, consiliorum sanitate, morum honestate, variarumq; cognitione vtinam diutius frui liceret: abesse enim nos non sine mœrore cogit vitæ ratio. Quod si excusationem non acceperis in tedij compensationem duplicem indicem accipe: alterum elementarium de rebus insignioribus: alterum de varijs iuris locis, quæ in libro explicantur. Quod in tuam gratiam candide Lector diligenter perfecimus. Vale & fruere.

INDEX

INDEX LOCORVM IVRIS COMMVNIS ET REGII, QVAE IN hoc libro explicantur, in quibus peritus & candidus Lector semper aliquid nouum, vel negligendum reperiet.

Ex ff. veteri: seu primo volumine Pandectarum.

Ex tribus posterioribus. libris Cod.

Ex Authenticis seu Nouellis.

Ex libro feudorum.

Ex institutionibus.

Ex Decretalibus.

Leges Regiæ ſeu ordinationes.

FINIS.

H

I

Pater

Vsufru-

Optare meliora, cogitare difficillima,
ferre quæcunque euenerint.

In discursu libri hæ literæ,I.C.significant Iurisconsultum,quod exprimo, pro minus expertis.

In his & alijs prudens lector facile percipies veram lectionem.

COMMENTARIA D. ARII PINELLI LVSITANI, I. V. D.

AD CONSTITVTIONES, C. DE BONIS MATERNIS.

SVMMARIVM.

1 DVO præludia necessaria huic titulo et sequenti.
2 Appellatione bonorum quæ contineatur, quod multipliciter & vtiliter explicatur.
3 Examinatur glo. non ad ea. ff. de condi. & demonstr.
4 Ostenditur aliquos interpretes contra iura expressa in hac materia locutos.
5 Nomen rerum & bonorum in proposito æquiparari.
6 Non referre an nomen, bona, exprimatur indefinitè vel vniuersaliter.
7 Pronomen, mea, adiectum nomini, bona, non impedire quin veniant iura & actiones.
8 Multo clarius supradicta procedere in hipotheca & obligatione bonorum.
9 Contra Ludouicum Gometium ostenditur in proposito non esse differentiam inter dispositionem legis & hominis.
10 Nomen bona, cum relatione ad certum locum non comprehendere nomina debitorum.
11 Ostenditur non rectè stare summarium Bar. ad l. Caius. ff. de lega. 2.
12 Examinatur doctrina Lappi. ad d. l. Caius.
13 Probatur multis iuribus regulam præcedentem. d. l. Caius procedere etiam si adiiciantur verba vniuersalia & generalissima. & nu. 14.
15 Examinatur controuersia Tiraq. & Benedicti ostenditurque differentia inter institutionem hæredis & alias dispositiones.
16 Ampliatur d. l. Caius. & regula, quæ ex ea deducitur vt pro-

 cedat

cedat non obstante fauore seu ratione sanguinis & nu. 1.

18 Appellatione bonorum, contineri emphyteutica, & similia, & nu. 9. & nu. 22.

20 Ostēditur in hoc plures iuris interpretes magni nominis saepe lapsos.

21 Probatur naturam verborum aliqua importare, quae in dispositione non comprehenduntur.

23 Deciditur quaestio utilis ad l. si unquam quam indecisam reliquit Tiraq. in repetitione illius legis.

24 Probatur recepta opinio ut iura & actiones constituant speciem bonorum distinctam a mobilibus & immobilibus.

25 Inferuntur aliqua in diuersis materiis.

26 Discutitur quaestio circa publicationem bonorum mobilium & immobilium.

27 Ostenditur error Chass. in proposito.

28 Tractatur limitatio ad praecedentem conclusionem.

29 Tentatur noua opinio in hypotheca contra doct. ut comprehendat iura & actiones, non obstante adiectione mobilium & immobilium.

30 Explicatur quaestio Fulgo. ostenditurque eum non bene citatum à Cor. & Soc iuniore.

31 Adiectionem mobilium & immobilium restringere nomen, bona, non obstante signo uniuersali.

32 Ostenditur in hoc contra iura & receptas sententias locutos Alcia. & Molin.

33 Tractatur distinctio. gl. circa actiones habito respectu rei, ad quam competunt.

34 Ponitur difficultas receptae traditionis, quae à doct. non soluitur.

35 Adhibetur notabilis consideratio ad aliqua negotia occurrentia in hoc proposito.

36 Donatio rerum vel bonorum non restringitur ad bona loci, in quo fit donatio contra Gomet.

37 Explicatur. l. si fundus. ff. de euiction.

38 Quaestio. An in legato generali veniant. venalia exactissime discutitur.

39 Explicatur. l. generali. §. uxori. ff. de usufru. lega. & l. 1. C. de verb. sign.

40 Intelligitur. l. seruos. §. fin. ff. de lega. 3. & l. pediculis. §. item cum quaereretur. ff. de Auro & arg. lega. & num. 41.

42 Ex d. § item cum quaereretur ostenditur errasse Dec. Roma. Benedict.

dict. & alios in duobus articulis.

43 *Explicatur Bar. in d. § . uxori . & proponitur noua difficultas, quæ resoluitur cum defferentia inter vænalia & nomina debitorum.*

44 *Tractatur an sit differentia inter vænalia ex redditibus bonorum & vænalia negociatorum.*

45 *Agitur circa hoc quid in conuentionibus & hypotheca, & de intellectu. cum tabernam. ff. de pignor.*

46 *Agitur de intellectu tex. in l. obligatione generali ff. de pigno. contra Dec. & alios eum sequentes.*

RVBR. C. DE BONIS MATERNIS.

PRIMA PARS.

1 TRACTATVRI (Deo duce) in hoc tit. & seq. de bonis, quocunque modo quæsitis filijsfamil. & per eos Parentibus, sub quorum potestate sunt, operæ precium duximus, duo in primis necessaria præludia examinare. Primùm de nomine, bona, quo, vterque titulus inscribitur. Secundum de ipsa patria potestate, cuius vi filij patribus acquirunt. Hæc enim duo in his tractatibus vbique sese offerunt, & in hoc sequimur consilium Vlpiani in l. 1. ff. si cert. pe. & alibi sæpe.

AD primum, vulgare est apud iureconsultos nomen, bona, latè patere, vt in l. bonorum. 49. ib ordine. ff. de ver. signi. & ibi Accurs. & Alc. & in l. Princeps . bona. 21. eod. tit. & ibi Accus. Bart. & Alcia. & copiosè Benedict. in cap. Raynucius, verbo cætera bona, & Tiraq. in l. si vnquam, verbo bona, & Ang. in trac. maleficior. verb. & eius bona, Sed omissis multis quæ illi tradunt, & facilè inuenientur, expediemus aliqua vtiliora, in quib. ēt non pauci scriben-
2 tiū haud raro lapsi sunt. Est aūt conclusio illorū iuriū vt appellatione bonorum, nō solū contineantur corporalia,

 mobi-

mobilia, & immobilia, sed etiam iura & actiones, quod multis alijs iurib.comprobat gl.in dicta l.princeps bona,& curiosè Tiraque.in d.loco,sed ad hoc sufficit tex.in l. si legatus.30.§.1 ff.ad Trebel. Idq; etiam in pœnalibus locũ habet,vt in l.si ademptis.C.de sent. pass. quæ id statuit in publicatione bonorum,quod tamen limitari potest, nisi publicatio fiat de mobilibus & immobilibus, tunc etiam dicunt plures non comprehendi iura & actiones, qđ nos paulo mox inferius tractabimus.Eandẽ conclusionem limitat etiam Ias.in l.si stipulatus fuerim.§. cũ stipulamur.
3 nu.6.ff.de verb.obl. Limitatur etiam dicta l. si ademptis, per gl.in l.non ad ea.ff.de conditio.& demonstra.vbi Bar. & Doct.notant,& Roma.in notab.170. Alex. notabiliter in l.si marito.nu.2.sol.mat.Dec.in consi.235.num.5. Ias. in d.§.cum stipulamur.ex qua gl.commendata & recepta habetur,in publicatione bonorum non venire futura nec conditionalia.Bart.Alex.Dec.in l.3.§.fin.ff.quod quisque iur.Bald.in l.3.nu.4.C. ad legem Falcid. & bonus tex.in l. si mandauero.22.§.is cuius.ff.mand.ibi quicquid post ea acquiritur fiscum,& illum extollit Bal.in l. fi. in fine. C. quæ res pign.oblig.pos. In quo cauendum est ab Ang.de malefi.vbi supra num. 12. qui ex generalitate gl.videtur id extendere ad conditionalia ex contractu, quod tamen communiter reprobatur, tunc enim conditionalia ex contractu pendentia,quæ postea implentur, veniunt in confiscatione,vt resoluit Alex.ad Bart. in d. l. Non ad ea, & in d.l.si marito,& Roma.in d.sing.& Chassen.in consuetud. Burg.rub.2.§.2.fol.96.col.1.nu.24. si vero publicatio bonorum fuerit cum deportatio intellige d.gl.& verba d.§.is cuius, vt viuens deportatus fruatur quæsitis post sententiam, eo autem mortuo occupat fiscus omnia ab eo relicta,quia deportatus non habet alium hæredem,l.2. C.de bon.proscrip.& ibi Doct.gl.d.§.is cuius.vbi vide Fulg.notant Bal.& Imol.in l.eius qui.§.1.ff.de test.facit tex.magistralis in l.quidam sunt.ff.de pœn.resoluit Alex.in l.1.col. 3.C.de hæred.instit.Contra hoc autem tam vulgare,totq́; iurib. probatum videlicet appellatione bonorum contineri iura & actiones, sæpissimè scripsit Guid. Pap. vt ad-
4 uertit

uertit Tiraqu.in d.verbo,bona,nu.7.vbi etiam in eodem errore ostendit aliquando fuisse Dominic.à sancto Gemi. & in eo cauendum est etiam à Pano.in cap.2.nu.3.de religio.dom. & à Barbat. ad Bald.in l.1.litera.b.C.de vsufr. vbi contra hęc iura loquitur.Ex his etiam patet errare eos qui scripserunt non sufficere nomen hoc bona,simpliciter prolatum, vt comprehendantur iura & actiones, ideoq; exigunt signum vniuersale, omnia,aut simile:in quo errore fuit Const.Roger.in l.vlt.nu.3.de dona.colligitur ergo ex supradictis certissima regula,vt appellatione bonorum in materia fauorabili & pœnali veniant iura & actiones,& hæc sit prima conclusio in hoc artic.

5 Secunda conclusio, quod in proposito idem sit in hoc nomine, Res, iuxta text.in l.rei appellat.23.ff.de verbor. signifi.& colligitur.ex l.Rei appellatio.5. ff.eod.tit.latissimè scribentes in l.1.ff.si cert.pet. regulariter autem in dispositionibus legis & hominis harum vocum,& res,& bona,partium est, vt colligitur ex Bartol.in l.quintus, §.argento.ff.de aur.& arg.lega. Bar. Alberi. Bald. in l.1. ff.de istat.homi.& eandem æquiparationem probat Bal. in l.1. n prin.C.de vsufr.Felin.in annota.Decret.§.omnes leges.

6 col.antepe.& Dec.in l.1.lectu.2.nu.7.ff.si cert.pet. Et hoc procedit sine dubio,ēt si nomen,rei vel bonorum, exprimatur simpliciter,sine a iquo signo vniuersali, vt in allegatis iurib.maximè in d.l. si legatus.ff. ad Treb. text.in l. nam ꝙ 14.§.vlti.cum duab.ll.sequent.ff.eod.tit.colligitur præterea ex tex.l. quoties.40.§.vlt.ibi. vniuersorum,& ibi bonorum.ff.de vsufr.notat Bart.in d.l.si legatus.§.1. & in d.l.nam quod,§.non omnis,ibi,omnia vel simpliciter. Ad do tex.in l.vxori meæ.ff. de vsufr.lega.ibi bonorum meo

7 rum,& ibi omnia vbi hæc æquiparantur.Tertia conclusio sit, ꝙ vbi quis in dispositione rerum vel bonorum addit pronomen, mea, adhuc veniunt iura & actiones,contra veteres quos sequebatur Bart.in l.1.num.3.ff.de stat.homi.& ibi Bal.in princip. & Ang.de malefi.d. verb. & eius bona.nu.3. & in §.fi.nu.2.in stit. de iur.natur.idem etiam sequi videbatur Guid.decis.442.nu. 2. & alij quos refert Tiraq.d. loco nu.8. Verius enim est qđ aduertit Bart. in

d.l.quintus,§.argēto num.3.vbi reprobat opinio.antiquorum per multa iura quibus probatur adiectionem pronominis, mea, non minuere significationem huius dictionis,bona:nec referri tantum ad ea quæ possidentur.l.Idq́; probatur maximè ex d.l.si legatus.§.1.& d.l.Nam quod. §.fin.cum duab.ll.seq.& hanc opinionem probat tex.in l. meo.nu.91. vbi Alc.num.1.eam dicit communem, ff.de verborum significat.& Feli.in dicto, §.omnes leges. Gomes.in §.omnium nu.22.in stitu.de action.Hispanus Fernandus Arias.l.21.Tauri.nu.15.Rip.in l.1.col.fi.nu.104. ff.si cer.pet.Segur.Hispan.in l.quemadmodum. fol.91.ff. de acq.pos.& idem est si dicatur omnia mea,vel mea,sine substantiuo, bona,ex d.l.si legatus,§.1.per quem ita not. Bart.d.§.argento.nu.4.vers.hoc præmisso,quē somniculose reprehendit Gome.d.§.omnium.nu.22.putans Bar.cōtrariū dixisse.Et hinc cauendum est ab Alc.in l.fi. nu.79. C.de pactis.qui loquitur contra hanc receptam sententiā: & minus bene citat Barto.in d.§. argento. & ita etiam in confiscatione. & pœnalib.resoluit Roma.in l. si constan-
8 te §.fin.nu.8.ff.sol.mat.Quarta conclusio sit,ꝙ cum relictis & donationibus appellatione bonorū veniant iura & actiones, ex iurib.supra citatis multò fortius idem dicendum est in hypotheca seu obligatione bonorum, & ita communiter intelligitur tex.in l.nomen,C.quæ res pign. oblig.poss.facilius enim extenditur obligatio, quā donatio ex l.fi.eiusd.ti.iuncta l.si ita,ff.de aur.& arg.lega.& ibi Bar.explicat: idque non tantum procedit in obligatione expressa,sed etiam tacita contra Azo.ad Accurs.relatum, & contra eundem Accurs.variātem in l.3.C.de hæreditar. actio.vbi contra Bal.ita communiter Docto.resoluunt,& Paul.Castren.in l.si conuenerit. 1. ff. de pign. actio. idem Paul.in l.si constante,§.fi.ff. sol. mat.asserit receptū Dec. consi.349.ad fi.n.10.& Neguś.de pign.4.memb.2.art.nu. 165. ex quo cauendū est à Ias.errante.in cōclusione & in allegatione illius gl.in §.item seruiana.nu.4 .in st.de acti.
9 Quinta concl.est necessarioq́; infertur ex præcedentibus, vt hæc regula nō solū procedat in dispositione legis,sed ēt in dispositione hominis,vt patet ex allegata l.vxori meæ.
37.ff.

37.ff.de vsufr.lega.& l.si legatur,§.1.ff.ad Treb.cum multis alijs. Ideoque vana est differentia quam in hoc constituebat Gomes.in d.§.omnium.num.23.ad fi.male citans
16 Ang.Aret.& Alex.Sexta concl.limitat præcedentes, vt.s. appellatione rerum vel bonorum facta relatione ad locũ, non contineantur iura & actiones, eò quod certo loco nõ circumscribuntur.l.Caius,ff.de lega.2.& in l.fideicommissum,§.tractatum,ff.de iudic.& ad hoc d.l.Caius : extollũt Doct.vt tradit Tiraq.d.verbo bona,num.9.dicit nota.Ias. in §.Item seruiana.num.42. institu.de action.& ita illam l.intelligit.Io.Imo.ibi. Bal.in l.1.ff.de stat.homi.& est recepta interpretatio,vt colligitur ex Ias.in l.Cunctos populos.2.lectu.ad fi.C.de sum.Tri.& in l.A diuo Pio.§.in venditione.num.6.ff.de re iudi.& in d.§.Item seruiana.num. 42.Instit. de action.idem in consi.5.col.3.li.3.& Alc.in l. fi.num.80. C.de pact.Alex.consi.31.nu.7.li.1.Alc.l.nominis,& rei,ff.de verbo.sign.Io.Cerier.de primo genit.li.2.q. 9.contra ꝙ miserè agit Gomes.d.§. omni. col.6. versi. 3. nu.23.In quo aduerte non rectè sensisse Bart.in d.l.Caius in summario,dum indistinctè dicit in legato generali non comprehendi iura & actiones,per tex.ibi,ꝙ est contrra iura receptas sententias,tex.autem in d.l.Caius suam habet specialem rationem, vt vides.Similiter circa eandem.l.labuntur aliàs Io.Imo. & Rom.in l.fi.ff.de donatio.constituentes differentiam inter verba generalia,& magis generalia,vtrobique enim si relationem facias ad locum, eadẽ est ratio.Sed d.l.Caius elegãter & limitabat & declarabat. Lapus allega.91.nu.8.ad fi.vt nomina debitorum circum scriptè nõ dicãtur esse in loco:sed aliqñ per effectum exactionis quæ fieri põt,loco certo dicantur esse bona eiusdẽ loci vel prouinciæ, & ideo contineantur sub legato vel dispositione loquẽte de bonis,vt si quis leget vel donet bona Italica,vel Hispanica contineantur ea quæ in illis prouincijs soluenda erant:ꝙ sequit Alex.consi.16.ad fi.li.1.& Soci.consi.101.nu.2.li.1.& Cerier de primo ge.li.2.q.9.num. 7.Sed aduertendum ꝙ limitatio hęc Lapi ex verbis eiusdẽ in princ. dum loquitur de pecunijs procedit planè cum expressim in dispositione fit mentio de nominibus debitorũ

cum relatione ad locum, tunc enim ea locutio intelligitur de ijs quæ in eo loco exigi possunt, non autem intelligitur de instrumentis, vel chirographis existentibus in alio loco, in quo debita exigi non possunt, vt colligit Alex. d. consi. ad finem, & ex Soci. d. consi. & hoc modo limitatio, Lapi vera est, & non tanti momenti, vt forsan sonare videtur alia. si indistinctè Lapus loqueretur obstaret decisio illius l. Caius, cum simil nisi forsan agatur de relicto, vel donatione mercatoris, qui nomina tãtum haberet in illis locis. Tunc enim de ipsis nominibus debitorum intelligetur: attenta qualitate disponentis, & ne dispositio irrita sit, vt dicemus in rub. sequenti circa vænalia, & ita de mercatoribus loquitur Lappus d. loco crediderim, etiam quòd in institutione & fideicõmisso, vbi testator diuideret bona inter hæredes, tunc appellatione bonorum vnius prouinciæ cõprehenderẽtur nomina debitorũ, quia tunc non fit relatio ad locum tam limitatũ, nec animo restringendi instit. vel fideic. arg. te. in l. Si certarum. §. 1. ff. de mili. test. tex. in l. cogi. §. sed & si miles ibi res Italicas, ff. ad Treb. nec cõtradicit Soci. d. consi. 101. in 1. vol. imo vr̃ hoc compro
13 bare, si maturè inspiciatur. Septima concl. præcedentem ampliat: vt qñ bona nominantur cũ relatione ad locũ, nõ veniant iura & actiones, licet adijciatur signum vniuersale cũ verbis generalissimis, puta omnia, vel quæcunque bona, vel omnia vbicunq; sint, vt tradit Ias. in d. l. à diuo Pio. §. in venditione nu. 7. in quæstione in qua refert se consuluisse vti cõsuluit d. consi. 5. li. 3. ꝙ refert idẽ Ias. in l. stipulatio hoc modo concepta. nu. 22. ff. de verb obl. quibus in locis refert Bal. ita consulentẽ, quod probat Dec. cõs. 237. vbi in specie Ias. citat, idẽ Dec. consil. 414. nu. 11. quæ declaratio iuuatur ex tex. d. l. Caius. quam notat Bald. in d. l. 1. ff. de stat. homi. vbi erat, verbum oĩa: Iuuat ẽt ex tex. in l. generali, §. vxori, ff. de vsufru. lega. ibi oĩum rerum quæ in his domibus erant: militat ẽt ratio d. l. si fidei commissum §. tractatũ, ff. de iudic. ibi cum non loci sit æs alienum facit tex. in d. l. pediculis, §. item cum quæreretur, ff. de aur. & arg. lega. ibi omne & ibi non videri legatum. Ad idem facit tex. in l. quæsitum. §. pen. vers. Papinianus, ff. de fund.

instruc.

instruc.ibi omnia quæ in domo erant,& ibi cautiones debitorum legatas non videri:ad idem facit text.in l. quæsitum.76.§.1.ff.de lega.3.ibi omne: & ibi quodcunque, & ibi quicquid, vbi sunt verba vniuersalia, sed non comprehenditur quod ex regula & ratione iuris non solet comprehendi.Et est eadem ferè ratiò ad nostrum articulum. facit etiam ad idem text. in l. Vxorem.39.§.legauerat,ff. de lega.3 ibi.quicquid, & ibi non deberi.Sed in proposito melior text.in l. si mihi mænia,ibi cum cæteris vniuersis, quæ in eisdem fundis erunt, & ibi vti optimi maximique sunt, iuncta decisione ibi nomina debitorum legato non contineri, Quam text.in proposito dicit singularem Paul. in d.l.Caius.nu.1.Vides igitur iura clara,vt hæc conclusio procedat etiam si concurrant verba geminata & generalissima, vt aliqñ consuluit Corn.& similiter Bertrand.quos
14 refert Tiraq.de retract.ligna.§.1.gl.7.num.28.Ex quibus iurib.infertur,in his terminis errasse Imol.& Roma.in d. l.Caius.nisi adijcerentur verba generalissima : vides enim ea verba ita generalissima & geminata in d.l. Si mihi Mçnia,non tamen comprehendi nomina debitoruw. Quæcunque enim verba fingas in relatione ad certum locum nunquam videbis posse eam cōgruere nominibus debitorum, cum nullo modo sint in loco. Inde etiam infertur nō semper verba geminata & vniuersalia augere, vel mutare naturam rei,vt alias dicit Iurecō.in d.l.pediculis. §.labeo,ff.de aur.& arg.lega.licet etiam verba geminata & generalia sæpe augeant & magis operent, vt tradit Alcia.li. 3.de verb.signi.post princ.Moline.Ad Alex.Cons.30.li.1. Ripa in l.Ex facto.§.fi.num.16.ff.ad Trebel.tradit multa pro & contra copiose Tiraquell. d.§.7.numero 21.& 27. Ex eisdem iuri infert Tiraq.in d.§.7 nu.26. & 27. contra Benedict.in d.c.Raynutius.verb.Cætera bona nu.8.vbi dixit,quod si testator,de quo ibi reliuqueret omnia mobilia & immobilia quæ haberet in loco certo, venirēt nomina debitorum: Et ideo Tiraq.in d.loc.nu.28 putat Benedict. loqui contra iura,& contra eum citat Doct.in varijs locis: sed licet Benedict. non vtatur aptis terminis, verum tamen dixit, & Tiraquel.decipitur,nam Benedict.loquitur

in

in institutione vniuersali, per verbum relinquo, cum vniuersitate bonorum l. His verbis, vbi gl. & Bart. ff. de hære. insti. Alex. in l. nam quod. §. non omnis. ff. ad Trebel. igitur succedit regula l. 1. §. si ex fundo, ff. de hæred. instit. vt non dato cohærede, institutus in certa parte bonorum, cætera omnia consequatur, & ita congrue Benedict. ex illa regula argumentatur, nec loquitur de donatione quod non aduertit Tiraqu. Iura autem & Doct. quib. Tiraquel. nititur loquuntur in donatione vel legato, aliave dispositione particulari, in qua non datur illud necessarium ius accrescendi & consolidandi omnia bona ad personam illius, in quem ipsa dispositio dirigitur. Facit quod in simili resoluit Alex. consi. 45. nu. 9. ibi nisi generaliter, lib. 1.

16 Octaua conclusio ad ampliationem præcedentis, & maximè ad ampliationem d. l. Caius est quod vbi ex relatione ad locum vel simili causa, bonorum appellatione non comprehenduntur iura & actiones, id procedat quanuis relictum vel donatio conferatur in personam dilectissimã. et si in filiũ: vt colligitur ex Bart. consil. relato à Benedict. in d. verb. num. 25. ad fin. Ias. in d. l. A diuo Pio. d. §. in venditione. nu. 7. & alibi sæpe pro quo in terminis est tex. in d. l. quæsitum, §. 1. ff. de lega. 3. vbi erat relictum filio, & ita tex. in d. l. quæsitum, § pen. versi. Papinianus, ff. de fund. instruc. Sic & de filia loquitur in simili text. in d. l. Pediculis. §. Item cum quæreretur, ff. de aur. & arg. leg. & d. l. Caius, agit de relicto Nepoti, quod fuit specialiter notandum, ne quis deciperetur ex ijs quæ in iure sæpius traduntur de fauore sanguinis, & specialibus ratione consanguinitatis, vt l. Aurelius, § titius, ff. de lib. leg. Alc. Regul. 1. præsumpt. 6. & pluribus probat Ias. in l. 1. ff. ius voca. vt eant. & Fel. in c. cum quidam, nu. 11. de iur. iuran. Hippo. in l. vna, nu. 194. C. de rap. Virg. Math. de Affli. in tracta. de iure protom. ex num. 14. & latius in c. 1. §. Si clientulus, de aliena feud. late Tiraq. de retrac. in præfatione, ex nu. 52. quibus adde tex. in l. vestem, ff. de iniur. & tex. in l. Si pater. §. fi. ibi coniunctam, ff. de adoptio. & quæ tradit Clement. in rep. l. 2. col. 61. C. de rescind. vend. Magis etiã fuit necessarium de hoc

17 admonere lectorem, quia non solũ posset quis decipi ex il-

lis

lis generalibus,quæ modo retulimus fauore consanguinitatis & dilectionis:Sed in specie contrarium scripsit Rom. notab.643. dicens ob amorem filialem contineri iura & actiones, & etiam vænalia quæ alia non continerentur: nec meminit illorum iurium contra quæ loquitur, deceptus per tex.in d.l.quæsitum, §.sed ipse Papinianus,ff.de fund.instru.qui aliud longe diuersum,probat,vt declarat Socin.in l.Si ita legatũ ff.de cõdit.& demõstr.Dec.cõs.59.
18 Nona concl.est ex l.bonorum,ff.de verb.sign.vt sine dubio appellatione bonorũ contineantur mobilia & immobilia.subditque text.contineri superficiaria, de quib.in tit. ff.de superfi.idque patet ad sensum: & colligitur ex l. tutor.16.§.fi.ff.de pig.actio.& l.lex vectigali 31.ff.de pigno. verè enim inter bona nostra connumeratur emphyteusis. per illa iura. & colligitur ex l.1. cum seq. ff. si ager vectig. vel emphyt.pet. Ideoque & in bonis emphyteuticis minoris requiritur solennitas decreti: vt in l.3.§.si ius emphyteuticarium, ff.de Rebus eor.l.etiam,C.de præd.min.de qua voce emphyteusis agit Alci. lib.1. parerg.c.36. indeque infertur necessariò ad Res ecclesiæ,quod scripsit(non citans illa iura) Rebuff.in suo compendio circa alienationes rerum ecclesiæ, facit quod scribit Ripa in Rubr. ff. de pign.num.10.quod in generali obligatione veniunt bona emphyteutica: per illa iura quæ citat:sed minus bene:nanque illa iura loquuntur magis de obligatione expressa,verum tamen est quod Rip.dicit vt trademus in l.1.infrà eo
20 dem vel in rub.tit.sequentis. Hinc sequitur quod si vim & significationẽ huius verbi attendas,necessario dicendũ sit lapsos fuisse sæpissimè,plures maximosque iuris Interpretes qui dubitarunt aliqñ, an appellatione bonorum contineantur Emphyteutica,vel similia,in quibus quis habet vtile dominium tñ aliqñ etiam scripserunt non contineri,nec sibi satis constant,vt colliges ex Ias.variante.in l. gallus,§.quidam recte 1.lectu.nu.43.& seq.ibi caue tñ:& colligitur ex relatis ab Alex. in l. si patroni, ff. ad Trebel. huiusmodi etiam varietas & negligentia Doct.adhuc magis colligitur ex relatis a Dec.in l.1.in 2.lec.nu.9.ff.|si cert. pet.& tradit Math.de Affli.in Deci.14.nu.9.sed & alibi di

stinguunt

ſtinguũt an dicantur bona,indefinitè.an omnia bona vni uerſaliter.vt ſentit idem Mathæ.de Afflic. lib.1. conſtitu. Rubr.6.nu.48.& Iaſ.Conſi.124.col.pen.lib.4.Ac.in ſuper alibi diſtinguunt inter hæreditatem & bona, vt per Iaſ.in authen.Vnde ſi parens.nu.8.C.de inoff.teſta.& in d.§.qui dam.rectè in vtraque lectu. Et in ſuo compendio feudor. nu.45.Et Mathæ.de Afflic. in c.generali.nu.27.ſi de feud. fuer.controu.inter domi.& agnat.in lib.3.feud.fol.37.col. 4. In quibus locis videbis eam quam diximus varietatẽ: tam circa bona Emphyteotica, quàm feudalia,præſertim apud Math. de Afflic.in d. loco poſt alios. Et vſque adeò in hoc variant dubitantque Doct. vt Tiraq.plures referẽs. in l.Si vnquam verb.bona.nu.10.in fin. non reſoluerit an deciſio illius.l.locum habeat in donatione bonorum feud. vel emphyteuticor. quæ vtiliſſima quæſtio non erat relinquenda indeciſa.maximè repetenti l. illam.

21 Verùm ego non dubito (vt dixi) Si uerbi ſignificatio reſpiciatur,Emphyteutica & feudalia propriè bona appellari:quod rectè Dec.ſenſiſſe videtur d.l.1.in 2. lect.nume.9. ff.ſi cert.pet.Idem probatur ex tex.in l.Item prædia.ff.famil. erciſcun.vbi dicit hæc bona venire in iudicium fami. erciſ.& ſimiliter in iudicium cõe diuiduum.vt l.7.ff.commu.diuid. quæ iura ſæpiſſimè citantur à noſtris indiſtinctè aſſerentibus, ꝙ bona emphyteutica & ſimilia poſſunt diuidi inter hæredes, quod quidem longè aliter intelligendum eſt, quam interpretes putarũt,vt latè atq; vtiliter de

22 ducemus in l.1.in 2.par. nſr. eod.Aliquando tamen non obſtante ſignificatione vocabuli,non continebuntur feudalia vel emphyteutica ſub nomine hæreditatis vel bonorum, ex aliqua ratione particulari quæ ita ſuadeat,vt tradit Bart.in l.itẽ videndũ,§.fi.ff.de petit.hæredi. Alex.in d. l.Si patroni.& ita procedi.tex.in d.c.in generali,& quæ ibi tradit Math.de Affli.ita etiam eleganter cõprobabis quod ſcribit Io.Cro.in l.Si conſtante,num.26.ff.ſolu.matr. qui hæc non aduertit:& non eſt nouum.aliqua ex defectu intentionis non comprænhendi in diſpoſitione generali,quæ tñ quo ad verba ſunt eorũ,de qbus loquit̃ ipſa diſpoſitio, vt in l.obligatione generali,ff.de pigno.& alibi ſępe,facit l.

item

itē apud Labeonem.§.ait prætor,ff.de iniur.ibi,quæ nota bilia ſpecialiter, Optimus tex.in l.Siquis ita.16. §. ſi quis cũ ignoraret,ff.de teſtam.tutel.ibi licet nomen,& ibi quia
23 nõ ſenſiſſet. In quæſtione autem d.l.Si vnquam.credide rim l.illam procedere ēt in bonis feudalib.vel emphyteu- ticis,ſi fuit vera donatio ex parte eius q̲ liberos poſteà ſu ſcepit,ita vt nouus poſſeſſor principaliter ab eo habere di catur, tũc enim militat ratio legis,militant etiam verba, cũ & hic propriè de bonis agaī,vt probaui.Vbi autē in ca ſu d.l.Si vnquā,bona illa alteri obuenerint magis ob nouā conceſſionem dñi directi vel alia cauſa, quæ maioris pon deris ſit quā renũciatio & voluntas illius q̲ liberos ſuſce- pit: aliud dicendũ erit,quia tũc poſſidens nõ dicetur habe- re ab eo:ex ijs quæ trademus in l.cum multa.infra tit.ſeq.
24 Decima concluſio in hac materia ſit,quod iura & actio nes,licet propriè dicantur bona,conſtituunt tamen bono rũ ſpeciē diuerſam à mobilibus & immobilibus:nec pro- priè dicuntur mobilia vel immobilia, vt colligitur ex Iu- reconſ.in d.l.à diuo Pio.§.in venditione, ff. de ne iudicata ex text.ab hoc celebri apud Doct.in l. quam tuberonis.§. in peculio .ff. de pecul. ibi, res mobiles & ſoli, & ibi hoc amplius nomina debitorum,& ita antiqui Doc.tradebāt, vt refert Bartol.in l.poteſt, ff.de author.tutor.Bartol.in l. mouentium ff.de verbo.ſignifi.& ibi notanter late qui Al beric.Et hæc eſt recepta theorica, vt tradit Alex. in d.§.in venditione, in 1.nota.idem Alex.in l.1.num.9.ff.de vulg. & pup.& in multis conſiljs, quæ citat Aymon. conſ.113. ad fi.Alex.conſi.45.nume.8.lib.1.& idem in conſi.24.lib. 6.Guid.pap.q.291.Deci.in d.l.in 2.lect.num.8.ff.ſi cert.pe ta.idem Deci.in conſi.414.nu.11.Panor.in c.nulli,nume. 9.de reb.eccleſ.Neguzan.de pignorib. in 2. par. 2. memb. nu.9.& latiſſimè more ſuo Tiraq.de retract.ligna.§ 1.glo. 7.nume.9.vbi refert Iaſ.in varijs locis hoc extollentem,a- liosque numeros Doct.Et licet eos dicat in hoc variare,ta men hæc eſt recepta ſententia, & quidem vera ex illis iu- rib.maximè.d. §. in peculio, & ſuadetur ex eo, quod iu- ra & actiones naturaliter & ex vſu loquendi manifeſtè ſe narrantur à rebus mobilibus & immobilib. vt ex Old. tradit

tradit Alberic.in d.l.mouentium: Et in his præcipuè attenditur vsus loquendi & mens disponentium, l. quintus. §. primò ibi, non facilè quis computat. ff. de aur. & arg. legat.
25 Ex qua doctrina infertur non rectè loqui fuisse gl. in l. fin. C. in quib. caus. in integ. restit. non est neces. in verb. quærere, vbi indictinctè numerabat actiones inter immobilia, per text. quem malè adducit in l. ait prætor. §. 1. ff. de iur. deliber. & contra gl. in hoc est tex. in l. potest. ff. de autor. tuto. dum sine prætore permittit distractionem actionum minoris. Inde etiam infertur errare Notarios, & alios putantes plus contineri sub verbis, mobilium & immobiliũ simul, quàm sub verbo bonorum: & ita ex inani verborum superfluitate sæpe nocent. Cauebis ex inde etiam à variatione gloss. & Alexand. ad Barb. in d.l. mouentium. Sic & ab alijs aliter variantibus, vt refert Tiraquel. d. §. 1. gl. 7. nu. 67. & 8. Hinc infertur quod in donatione vel relicto bonorum mobilium & immobilium non continebũtar iura & actiones: ex Bartol. & Doctor. in locis sup. citatis, Bart. expressim, consil. 1. idem Bart. in l. fin. num. 4. vers. quæro. ff. de vsufr. lega. & Ias. in d. §. in venditione nu. 7. & in consil. 5. lib. 3. & Guid. Pap. d. q. 261. Dec. cons. 237. colum. 1. & in dicta l. 1. in 2. lectu. num. 8. ff. si cert. peta. & Benedict. in d. verb. cætera bona, numero 25. Gomes. in d. §. omnium, num. 23. & in statuto in casu notabili latè tradit Corn. consil. 104. ex num. 19. lib. 2. Marian. Socin.
26 Iunior consi. 115. col. 1. lib. 1. Capel. Tolos. ibi Aufrer. qõ. 315. Inde infertur ad quæstionem superius tactam, quando publicantur seu confiscantur mobilia & immobilia. dicunt enim plures non publicari iura & actiones: vt ex Bal. Angel. Imol. tradit Alex. in l. si constante, §. fi. nu. 9. ff. solut. matr. Idem dixerunt Guadin. & antiqui, quos refert Tiraq. d. nu. 9. post prin. vbi hoc commiscet alijs materijs, & videtur vt receptum tradere: ita etiam Neguzan. de pig. 2. par. 2. memb. nu. 10. Cerier de primo geni. lib. 2. q. 9. nu. 3. Alex. in terminis in publicatione bonorum consil. 244. lib. 6. vbi addidit idem esse quamuis publicatio fiat cum signo vniuersali omnia bona, vt si adijciatur mobilia & immobilia, non veniant nomina debitorum. Idemque

est

est de mente aliorum, quos Tiraquel. citat & hic allegamus.& comprobatur ex Bart. & alijs citatis numero proximo, & ex inferius adducendis,qui in proposito asserunt idē esse in dispositione indefinita quod in vniuersali: & probatur ex iurib.quę adduximus super in l.7.concl.circa. l.Caius.ff.de legatio.2.Et hæc opinio videtur planè tenenda in publicatione, & sic in materia pœnali restringenda cum idem communiter à Doctor. tradatur in donatione & legato,& sic in materia fauorabili.vt videatur procedere argum.à fortiori.Et tenendo hanc opin.in confiscatione, sine dubio dicas nihil referre an sentētia loquatur simpliciter de bonis,an generaliter de omnibus bonis. vt Alc. tradit in d.consil.& est de mente aliorum: in quo minus bene contrarium scribit Moline.ad Alex.d.consil.in vlt.additio.adducens male Tiraq. qui id non scribit & debebat Alex.in d.consi.citare Alberic.in 3.par.statu.q.13. vbi idē concludit in publicatione & statuto penali, ne veniant iura & actiones cum agitur de bonis mobilibus & immobi-
27 lib.& ita Neguz.de pignor.in 2.par.2.memb.nu.10. Vnde infertur errasse grauiter Chanasse,à quo cauendum est in consuetud.Burgund.in Rubri.2.§.1.nu.14.fol. 94. col. 4.qui dicit ꝙ in confiscatione bonorū mobilium:veniunt iura & actiones quæ mobilibus dicit æquiparari,& asserit id a Docto.tradi.quod posset lectorem fallere. Doct.enim communiter contrarium scripserunt,vt vides,cum iura & actiones separent à mobilib.& immobilib. & in confiscatione ēt omnium bonorum mobilium & immobilium, non accedant alteri ex illis speciebus secundum Alex. & communem, & ita in legato mobilium consuluit Alex. quem sequitur Dec.Consi.381. numero,c. & consil.237.
28 & Oldrad.consil.219. Sed aduertendum est, quod in publicatione bonorum, si sententia loquatur de mobilib. in casu quo de iure omnia bona confiscantur,videtur sententia intelligenda secundum iuris decisionem,vt tunc veniant iura & actiones,quia militat regula.dicta l.si ademptis. C. de senten.pass. quod voluit Moline.ad Alexand. dicto consilio 244. libro 6. & tunc potest dici quod pars bonorum trahit totum ex decisione legis, nec est

cur

cur relinquãtur nomina debitorum ei cuius bona mobilia,& immobilia publicantur:sed etiam in statuto loquente de pœna mobilium & immobilium loquitur Alberic. d.q.13. arguens ab odio pœnæ per l. sanctio legum. ff. de pœn.& sic non est tuta declaratio Moline.nisi in casu aperte deciso aliqua lege confiscante omnia bona delinquentis,ad quam legem referatur sententia, ideoque secundũ illam debeat intelligi,iuxta l.quint.§.si iudex.ff.de re iudicata cum similibus.Hinc etiam ex hac decima conclus. infertur ad obligationem & hypothecam, in qua quotidie errant Notarij adiicientes verba illa mobilia & immobilia, quia tunc ex proximo adductis non venient nomina debitorum,vt in specie dicit Angel.Aret.in §.1. institu.de mutil.stipula.& alij quos citat Tiraq.d.§.1.gl.7.nu.9.Neguzan.de pignor.in 2.par.2.memb.nu.9. limitando id notanter in casu quem tradit Nouell.de doc.7.par.priuil.68.
29 & Neguzan.4.membr.2. par.num.84. Sex in hypotheca possent teneri contra Doc.vt in obligatione bonorũ mobilium & immobilium veniant iura & actiones, quia est minus præiudicium,& quia mens contrahentium de omnibus bonis est, & illa adiectio Notariorum fit ex stylo, ideoq; non debet restringere, quod contrahentes volunt, argu.doctrinæ Bart.in l.1.num.10.in fi.ff.de iur.codicil.& quia in conuentionibus,non tam proprietas verborum, quàm mens contrahentium attendi debet,v.in materia dicit l.fin. C. quæ res pigno.obliga.poss. & in proposito notat Dec consi.472.nu.10.pulchrè Iureconf.in l.in conuentionibus.219.ff.de verb. signifi.vbi ponit exemplum, ad quod non solent aduertere Docto qui alibi indistincte excludunt successorem particularem, quem Iureconsul. ibi mittit,quod alio loco explicabimus. Pro hac noua opinione facit regula illa iuris, quòd inducta ad augendum non debent afferre diminutionem & econtra l. legata inutiliter. ff. de legatu primo cum alijs. Facit etiam quod not. Pau. Castren. in dicta lege quam Tuberionis. §.fin. ff. de pecul. vbi refert se illa consuluisse. Nec esset nouum vt verbum generale,bona,quod præcedit,non restringatur ex illa adiectione mobilium & immobiliũ, argum.

gum.text.vbi latè Bartol.in l.quæsitum, §.fina.ff.de fundat. instruc. de quo notabiliter agit Mathæ. de Afflict.in Decisio.96. & Rip.in l.cum filio, numero 57.ff.de legato
30 primo,& in hoc posset adduci quòd in simili scribit Fulgosi.in l.1.ad fi.C. si aduers. transact.vbi agit de quæstione,quæ erat inter duos filios quòs pater instituit:alterum in mille,alterum verò in bonis mob.& immob.& contendit Fulgos.tunc quod id filius obtinebit etiam nomina debitorum, vt ex verò simili mente testantis,qui assignando certam quantitatem vni, & alteri mobilia & immobilia, videtur sensisse de omnibus bonis exceptis iuribus, & actionibus. Quasi omnia bona huic dare videatur exceptis mille quæ specialiter & limitate alteri relinquit,quòd autem à mobilibus & immobilibus separentur iura & actiones est restrictio quæ fit ex iuris subtilitate, aliudque videtur tunc suadere mens testantis, quæ magis attendi debet secundum Fulgosi.quem male refert Corne.d.consil.104.nume.21.lib.1.& Socin.Nepos d.consi.115.col.1.li. 1. Et ita in simili quòd mens disponentis præferatur significationi mobilium ve immobilium. tradit Decisio. 381. nume.5. quibus adde doctrinam text. in l. quisquis, ff.de verborum significatione.& d.l.in conuentionibus ff. eodem, & ita in obligatione tentamus aliud dicendum, quàm in donationibus & legatis, vt etiam in alio fit differentia inter illa per Bart. in l.si ita,ff.de aur.& argen.legat.& in alijs,vt ex Bald. Gomes.Crot.tradit. doctiss.Couas. Ruu. libro secundo resolut. capitulo quinto,numero
31 secundo. Vndecima conclus. sit ad ampliationem præcedentis, vt illa qualitas vel adiectio mobilium & immobilium restringat nomen bona,quamuis exprimatur cum signo vniuersali omnia, vt est de mente omnium superius citatorum: & ita in specie tradit Bartol. d.consil.l.loquens de legato per verba generalia & vniuersalia & geminata,vt etiam tradit Ias.in d.§.in venditione,& fortius tradit Dec.consi.237.numero 1.& ita cum signo vniuersali loquitur decisio. Capel. 315. Aymon. referens plures in Rubr.ff.de legatio.1.numero 72.& ita sentire Doctor. communiter, colliges ex Tiraquel.in d.tracta.de retract.

§.1.glos.7. numero 26.& ibidem nume.28.refert Cornel. & Bertrand.ita consulentes, & in terminis ita colliges ex Ias.in l. stipulatio hoc modo concepta ad finem,& in verbis generalissimis & geminatis, tradit hoc Dec.in d.consi. 227.colu.1.& in l.1.in 2.lectu.numero 8.ff. si cert.petat. post Guidon.Deci.291. vbi loquitur etiam cum adijcitur, dictio vniuersalis: ex quibus patet hanc esse receptam sententiam apud scribentes,& ita consulit Dec.in casu in quo erat dictum, omnia bona mobilia & immobilia vbicunque reperiantur, non venire iura & actiones, nisi de illis fiat specialis mentio,Deci.consilio 30.numero 2. versiculo quarto, iuncto numero 5. Vnde cauebis ab Alciat qui
32 immemor commun.opinionis,contrarium scribit in d.l. mouentium, ff.de verborum significa. putans verbum, omnia hoc casu operari, vt cum mobilibus & immobilibus veniant iura & actiones: & idem repetit Alcia.etiam in l.1. C.de sacrosanct.eccles. & eum sequebatur Moline. ad Alex consilio 45.libro 1. immemor communis sententiæ, sic etiam cum Alcia.Hispanus Couas.in c. relatum.2. numero 1.in fi.de testa. hæc autem recepta opinio iuuatur ex l.quæsitum, §.penul.versic.Papinianus, ff.de fund. instruc.fulcitur etiam ex textu in l.quæsitum,§.1.ff.de lega.3. vbi erat relictum cum signo vniuersali & verbis geminatis,nec veniunt iura & actiones, vt latius comproba
33 uimus supra in 7.conclusione, numero 13. Duodecima conclusio sit in proposito, vt quamuis actiones de se faciant diuersam speciem bonorum, nec propriè dicantur mobilia nec immobilia, tamen aliquando regulantur & censentur secundum naturam rei ad quam competunt, vt in minore & Ecclesia actio competens ad rem immobilem,reguletur vt res immobilis,& non possit distrahi sine solennitate requisita immobilibus.secundum gloss.l.1. C.si aduer.transact.glos.in Auth. de non alienan. aut permutand.reb.ecclesi.§.1.in verbo numeranda: commendat Ias.in l.fin.nume.22.C.de iur.emphyte.notat.Paul.in d.l.quam tuberonis,§.fina.ff.de pecul. vbi pulchrum verbum scribit,& circa hoc mirè variant scribentes, vt copiosè & vtiliter tradit Tiraquel. dicto loco. numero 141.

&

& sequen.tandem verò numero 17. probat hanc resolutionem,quam dicit receptiorem,& aliquib.modis eam declarat, & nouissimè Hispanus Antonius Gometius de contract.cari.10. col.2. Aduerte tamen quòd secundum hanc resolutionem, si eam intelligas vt scripta est à multis Doctor. destrueretur illud recepta sententia quæ colligitur ex d.§.fi.l.quam tuberonis semper enim actio competet ad rem mobilem vel immobilem, & consequenter semper posset connumerari vni vel alteri speciei,maximè attenta regula.l.quia actionem, ff.de reg.iur & ideò hæc resolutio periculosa est:in qua etiam vltra relatos à Tiraquel.se inuoluit Mathæ. de Afflict.lib.2. feudoro.in tit.de feud.cogno.numero 49.cum sequen.referens & alios variantes;nec etiam satis se explicat Panormi.in c.nulli.nu-
34 mero 8.de reb. Eccles.Nec satisfacit resolutio Bart.in l.potest,ff.de author.tutor quam doctor.frequentiùs sequuntur, vt colligitur ex Panor. & alijs supra citatis: & tradit Alex.in d.§.in venditione, Guid.Pap.in consi.52.Alex.in consi.125.numero 4.libro 1.& Aufre.ad Capel.Tolosan. in quæstione.315.ad fi.Hispa.Sua res allega.20.pag.3.Alcia.in d.l.mouentium: si enim bene inspexeris distinctionem Barto.non cessat difficultas proximè tacta, nec constat quando verificetur consideratio Barto. dicentis hanc resolutionem procedere quando necesse est iura & actiones accedere alteri ex his speciebus bonorum:hoc est ignotum per ignotius.Nisi quoquomodo intelligas Bartol.vt necessum sit iura & actiones alteri speciei bonorum accedere.Quando agitur de bonis considerandis in persona in qua ius constituit differentiam inter eius mobilia & immobilia, ꝙ regulariter cessat in illis personis quæ liberè possunt bona sua alienare. Sed nec id satisfacit. Et in casu Pau.Cast.in d.§.fi.l.quam tuberonis, non erat necessariũ vt nomina debitorum applicarentur alteri ex his speciebus bonorum, & sic vides Paul.& alios sibi non constare.Vnde posset dici non esse generale, sed particulare, ꝙ colligitur ex gloss. in dictis locis, vt scilicet ea consideratio tantum procedat circa solennia adhibenda in actionibus distrahendis: quæ doctrina in illis terminis proba-

tur ex tex. cum glo.in l.si ad resoluendam, C.de pred.mino.vt notat.Cagnol.in l.qui actionem, nu.3.ff.de reg.iur. & alij ex supra relatis.Non autem tam generalis conclusio videtur deducenda ex illis gloss.ne destruatur doctrina
35 principalis.Item ex dictis Oldr.in d.consi.219.& Alberi. in d.l.mouentium in negocijs occurrentibus,non tam sequerer hanc periculosam distinctionem Bart.& aliorum, quàm rationem rei & mentem disponentium : quia aliquando ratio vrgebit vt iura & actiones separentur à reliquis bonis:interdum ratio suadebit,vt inter mobilia & immobilia numerentur , vt in quæstione Fulgos. (de qua sup.)num.30.& opinione Moline. nu.28.in casu autem d.§.in venditione, l.à diuo Pio,ex Bar.ibi.2.opposit.iustissimum fuit vt nomina separarentur à cæteris bonis, ne lites ex litibus orirentur, si cogeretur creditor seu victor exigere ab alijs qui debitori suo deberent. Et vltra alios circa illas glo.& receptam resolutionem, vide vnum quod scribit Bart.in l.si sic legatum,§.fin.in fin.ff.de lega.1.Præmissis itaque his conclusionib.circa effectum nominis,bona, de quo fit mentio in omnibus legib. huius tit. & sequentis, nunc ex d.l.bonorum , & sup.traditis inferri posset ad plurima, sed ex multis pauca atque vtiliora seligemus.
36 Primò igitur in proposito infero,longè aberrasse Hispa. Gomet.in d.§.omnium col.6.in fin.Institu.de Actionib. numero 23. versiculo tertio limitatur, qui securè scribit, quòd in omni donatione rerum vel bonorum, subaudiatur,vt veniant res vel bona loci in quo fit donatio,per textus in l.si fundus, ff.de euiction.& l.Medico,ff.de aur.& arg.legationi. Sed miserè labitur, nec aliquid faciunt illa iura quæ citat:Verum enim est quod donans,bona sentit de omnibus illis quæ vbicunque habet, non autem solùm in loco donationis, cum omnia sua sint, & sic verba & ratio pariter militant in omnibus. facit l. in hac, C.de donationib. & de alibi sitis facit l. 2. C. de excussionib. tuto. probatur euidenter, quia dominium bonorum non limitatur ad certum locum , sicut de actionibus dicit textus, & ibi notant ad confiscationem bonorum Alberic. & Iacobin. in l. si fideicommissum, §. tracta-

tum,ff.de iudic.& in confiscatione etiam Bart.in l. relegatorum,§.interdicere ff.de interdict.& relega.& quæ tradit Dec.in consilio 207.Rubeus consilio 45 post Ias.& repetentes late in l.prima. C. de summa Trini. probatur hoc, quia secundum illum dictum Gome. nunquàm donatio improbaretur, quasi omnium bonorum præsentium & futurorum,contra Bart.& communem in l.fi. C.de pact. & in l.stipulatio hoc modo. ff. de verborum obligationibus. Nec vllo modo obstat d. l. si fundus ff. de euiction. ibi enim disponitur aliud omnino diuersum, nempe quòd vbi cauendum est vel satis dandum,intelligatur secundum consuetudinem loci,in quo contrahitur. quia ad eam tanquam proximiorem & magis de mente contrahentium censetur habita ratione,& ita Docto. quos citat Felin.in c.1.nu. 23. de sponsal. in quo adhibentur distinctiones,vt per Alberi.in d.l.si fundus, & Roch. in c. fina. q.12.de consuetu.repetentes in l.1.C.de sum.Trini.& fid. cathol.refert Andr.ab ex ea in lib.de pact. num. 498. Hispan.Anto.Gome.in l.3.Tauri,numero 20.& procedit. d. l.etiam si res de qua agitur sit extra illum locum,vt tradit Iacob.de sanct.Georg.in l.non solum.ff.de iur.dot.minus obstat.d.l.fin.ff.de aur.& arg.leg.enim vnicum genus argenti legabatur,intelligit tex.de argento quod erat tempore testamenti, ex regula l.si ita,eo.tit nec ibi fit restrictio, sed declaratio, hic autem fieret restrictio contra verba &
37. contra mentem disponentis. Ex eadem generalitate & significatione huius nominis, bona, vtilius infertur ad relictum bonorum, an compræhendat vænalia: in quo plures vidi docere, quod sub nomine bonorum in relictis, non veniat vænalia: idq; incaute scribit. Bal.in Rub.C.de verbo.sign.nu.4.Dec.consil.381.nu.5.idem Dec.in l.1. num. 24.ff.de reg.iur.& Bellon.in consi.9.nu.7.& Carol.Ruyn. consil.155.nu.9.lib.3.Dec.consi.76. nume. 2. idem Dec. in authen.præterea nu.7.C.vnde vir & vxor. & in l. omnia,nume.1.ff.si cert. petat.idem in consil. 389. col. fina. num.11.& Hyppol.in Rubr.ff.de fideiusso.numero 195. sentit Soc.in l.qui Romæ, §. Callimachus,colum.1. ff. de verb.obliga[illegible]tangit, sed non satis resoluit,

B 3 nume-

numero 5.variat idem Iason.in §.Item seruiana,numero 49.cum sequenti.Institutio.de Action.Sed ibi Gomes. numero 19.apertè dicit in legato generali non comprehendi vænalia, & ibi etiam, numero 22. sic etiam Romana in Notab.437.ita etiam Ias.in l.1.C.de verb.signifi.numero 1.dum sequitur Bal.in Rubric.eod.titulo.quem retu i: & idem repetit Ias.ibi versi. ex his habes,vbi citat Barto. in l. diuus,ff.de bon.damnator.qui id videtur dicere, numero 4.& hoc tandem probat Crot.in l.si constante,in 2. lectu. numero 139.versiculo secundo, vbi sequitur Bald. in dicta Rubric.& idem Crot.in 1.lectu.numero 96. versiculo idem etiam dicendum,vbi melius incepit sentire: sed tandem ita concludit cum Bal. In hoc variauit doctis. Alex. in dicta l.si constante, numero 27. vbi prius benè resoluit sed statim sibi repugnans subdit in vers. sed responde, qđ in legato generali non venient vænalia, nec etiam in hoc manet,variauit etiam Neguzan.de pignor. in 2. parte 2. memb.num.15.cum sequen.quibus addo, quod Albe. in d.§.vxori,in summario variat,& idem Alb.in l.vbi adhuc num.10.de iur.dot.videtur cum his sentire,vt non veniāt vænalia: & apertè Bal.ibi num.19.versic.sicut.Fatetur autem Bal.in d. Rub.& sequuntur alij sup.relati, magis communiter quod in hypotheca generali venient vænalia, licèt non in legato: quod colorant Crot. & Gomes. vbi sup.ratio minoris præiudicij. Sed hi non aduertunt quòd Bal.quem sequūtur, loquitur generaliter de omni cōtrac. dicens plus comprehendere contract. quam relictum, de quo miratur Ias.d. §. item ser. num. 50. maximè attenta reg.l.in testamentis,ff.de reg.iur.secundum communem allegationem eandem differentiam inter legata & donationem,facit Bal.in l.1.ff.de sta.hom.Ad hanc autem opinionem circa legatum citauit Bal.tex.in l.generali.§. vxori.ff.vsufr. lega. Quòd etiam mouentur Dec.& alij: qui etiam in hanc partem adducuntur tex.in pediculis,§,item cum quæreretur. ff. aur.& arg. lega. Sed melius citarent tex. in l. seruos. 73. in fin. ff. de leg. 3. Qui magis vrgere videtur, ad secundum verò. Quod Bald. & alij dicunt de hypotheca, & contractibus allegant

l.cum

l.cum tabernam, ff. de pign.vides igitur Bal. Dec.& alios magni nominis voluisse in legato generali non comprehendi vænalia.Quia conclusione retenta, ipse Dec, eam limitat,vt procedat in legato indefinitè prolato.puta cum legantur res vel bona : secus si addatur signum vniuersale,omnes vel omnia,quia tunc dicit contineri vænalia.& ita in tot locis supra citatis semper hoc scripsit, adducens Bart.in d.§.vxori : & hoc appellat ipse Dec. differentiam inter dispositionem generalem & vniuersalem : & ita cū Dec.Bellonus d.cons.& ante eos Ias.d.l. 1.nu.2.C.de ver. sig.ꝙ ēt repetit.Dec.eodem modo ad casum,l. obligatione generali,vt statim trademus.& cum Dec. plures, quos eius authoritas traxit,qui idem scribit cons.472.nu.2.Sed Bal.in d.rub.lapsus fuit magisque errauit.Dec.vbi supra, tam in conclusione,quam in allegatione tex.& Bart. in d. §.vxori:veraq; conclusio est,vt regulariter in legato generali rerum vel bonorum comprehendantur vænalia secundum verbi significationem, maximè cùm in legato non fiat præiudicium testatori, qui dum vixerit omnia sua integrè habebit,& de eis liberè disponet,& hoc probat text.in d. §. vxori. & ita vult gl. ibi & gl. in l. pediculis. §. item cùm quæreretur, dum in illis iuribus ex particulari ratione inquit gl.non comprehendi venalia,sentiens regulam esse vt comprehendantur. Ideo autem in d. §. vxori
39 non comprehenduntur vænalia, quia non fuit legatum simplex,sed cum relatione ad locum , vt patet ex litera. Vnde talis relatio restringit vt gl. ibi rectè sentit citans l. Caius,ff.de lega.2.de qua latè egimus superius in septi.& octa. conclus. Quæ restrictio etiam tunc fit ex regula iuris,qua habetur non censeri esse in loco ea,quę ibi extant, vt quam citò inde amoueantur,ex l.quæsitum,§.prædia. ff. de leg. 3.& l.ex facto.35.ff.hæred.insti.ita etiam intelligunt Bald.& Cuma.in d.§.vxori : & ex Bart. bene colligit Alex.in d.l.si constante,num.27.idem volunt Paul. & Corn.in l.1.C.de verb.sig.tradit notanter Hisp.Couas Ru. à leiua,vir eruditione,& virtute insignis li.2.resol.c.5. cuius relatione dicas hanc communem esse sententiam . & ita verè sentit Bened. in c. Rainucius, uerb. cætera bona

numero 15.& Negu.in d. loco,numero 37. bene explicãs verba Bar. & cum in hoc sequitur Cag.in l. prima, num. 21.ff.de regu.iur.& in l.fin.num.258.C.de pact.& Molinæ.ad Dec.d.l.prima.& Paul.Picus in §.Titia cum nuberet.num.111.ff.delega.2.& Aymon in l.1.nu:73.ff.de le.1.& ita bene sensit Alex.cons.118.lib.5.nu. 5. bene etiam sensit Afflict.decis.105.nu.6.ver.an autem.& Alc. in l. is qui natus.210.in fi.ff.de verb.sign.& Ioan.dilectus de arte testandi.cap.de lega.caute.19, & nouissimè Anconitanus stracha. in tracrat.de merc.titulo mandati, pagina. 170. Ex quibus (si numerum attentis) patet hanc esse receptiorem sententiam. Eodem modo respondetur ad l.1. C. de verb.sign.legat enim prædijs non poterant comprehendi vænalia, vt text.inquit nec alia, quæ non erant naturalia prædiorum de se, vel ex vsu domini. Quòd vltrà Docto. melius explicatur attento. Quòd nomen prædiorum non comprehendit res diuersas ibi existentes: qualitas autem adiecta.de prædijs instructis non refertur ad accidentalia, vt probat text. in l.cum de Lanconis,§. sabinus, ff.de fun. instr.quem ibi notant Bar.& Boer.decis.160. ad idem tex. optimus in l.fundi, vers.labeo.ff.de actio.empt.quem extollit Ias.l.fi.nu.12.ff.de const.princ.& sic patet, d.l.prima, & d. §. vxori probare magis hanc veram & receptiorem sententiam contra Bal.Dec.& alios, vt in legato generali
40 veniant vænalia. Obstare tamen videntur duo illa iura.s.d. §.item cum quæreretur.l.pediculis, ff.aur.& arg.le. & d.l. seruos in fine.ff.de lega.3.nam in d.§. item cum quæreretur legauit mulier omne suum ornamentum muliebre, & tex.inquit, si mulier negociatrix erat non comprehendi ornamentum vænale, sed id quod est testatrix ad suum vsum paratum habebat: eodem modo in d.l.seruos, legauit quis seruos suos & text. inquit ꝙ si testator vænaliciariam vitã exercebat in dubio non contineri eos quos comparauerat, vt illico distraheret quasi eos magis mercis loco q̃ suorum habuisse credendus sit. Nec satisfacit solutio quam sentit gl.in d. §. item cùm quæreretur verbo non videri. Quæ notat ibi pronomen mea, restringere legatum ne comprehendat vænalia: quasi mea vel sua non dicantur

tur,nisi quæ ad proprios vsus parata sunt. Quam interpretationem probat Bar.in illo §.& Pau.in d.l.1. C. de verb. sign.& Ias.in l.qui Romæ,§.duo fratres,nu.62.ff.de verb. obl.& Hispa.vbi supra nu.1.ver.2.& nu.3.vers.4.concl. & videtur probare Ias.in l.grege legato,nu.3.ff. de leg. 1.dũ citat d.l.seruos.Obstat.n.manifesta ratio:quia regulariter secundum communem sensum non potest fingi exemplum legati sine illo pro nomine: non.n. aliter testatores legant vel relinquunt nisi cum adiectione illa,bona mea, seruos meos,ornamentum meum,& similia.obstat ẽt recepta doctrina quæ in alijs articulis habet pronomẽ meũ, non restringere, vt ex Bar. & multis adduximus supra in 3.concl. Vnde aliter succurrendum vr huic non leui difficultati,vt hæc duo iura intelligantur procedere in diuerso casu.Nos.n.in principali quæst.agimus de legato generali rerum, vel bonorum, & tunc asserimus comprehendi vænalia: at in illis iuribus non fuit legatum generale, sed potius certa species bonorum expressa fuit inter quæ longa est differentia: quam vt receptam tradit Alex. in d.l.si constante nu.24.vers.præterea, & ante eum Romam, §. fi.eiusdem l.num.8. licet id non adducant ad intellectum horum iurium. Nec mirum si plus comprehendat legatũ generale q̃ legatum certæ bonorum speciei: ex adductis à Roma.& Alex.& ex eo quod ratio suadet verba magis generalia latius extendenda.argu.tex.in l.si ita stipulatus, 56.ff.de fideiusso.& l.1.& generaliter, ff. de leg. pref. in l. fraudem.§.fi ff.de mil.testa.quo argumento vtuntur.Doct.in varijs articulis,vt per Tiraq.in l.boues,§.hoc sermone.26.limita, quæ dñia etiam iuuatur ex mente disponentis,faciliùs enim & propriùs inter bona sua numerabit.qs vænalia, q̃ vbi discendit ad certam bonorum speciem in qua habet vænalia & non vænalia, & ita illa duo iura accipienda videntur, vt sustineatur receptior sententia: aliter enim difficultas à Doct.non resoluitur. Negari autem non potest quòd illa iura non loquuntur de legato generali rerum vel bonorum simpliciter, & ita intelligo Bartol. qui contra adducebatur in d.l. diuus, numero 4. ff.de bon.dam.loquitur enim de relicto panorum,non de

legato

legato rerum vel bonorum simpliciter. Quod ex Alex. vi detur resoluere. Picus in §. Titia cum nuberet, num. 112. licet obscurè tractet, & Neguz. d. 2. memb. nu. 16. & ita potest intelligi. Angel. non solitus referri in l. cum tabernam, ff. de pig. in exemplo mercatoris legantis pannos cum ijs quæ domi erant. Apertè autem innuit. tex. in d. §. item cum quæreretur. Quòd vbi excluduntur vænalia non excludentur quando relictum non posset ad alia referri, vt patet ex text. ibi si habuit proprium ad vsum suum paratum, idemq; significat d. l. seruos ibi si habuerit proprios, quorum operas. Quod suadet iuris ratio, ne dispositio irrita maneat: & ita in illis iuribus declarat Alber. & Cuma. in d. l. seruos: prius gloss. recepta in d. §. item cum quæreretur. Pau. & Ias. in l. 1. C. de verb. sig. Ias. d. l. qui Romæ. §. duo fratres num. 62. faciunt congesta à Feli. in c. 1. col. 1. numero 8, de rescript. ab Hippo. de fideiusso. num. 194. sic alias fit interptatio legati, ne sit sine effectu. in l. Mæuius, vbi gloss. & Paul. notant. ff. de lega. 8. Ex dicto autem §.
42 vxori. & d. §. item cum quæreretur, videbis ibi relictum fuisse cum signo vniuersali, omnes, vel omnia, non tamen venire vænalia illis casibus, ob rationes particulares, de quibus proximè diximus. Ex quo sequitur lapsum in hoc fuisse sæpissimè Dec. qui in dictis locis scripsit adiecto signo vniuersali semper venire vænalia, vt superiùs retuli. Cum illa iura apertè contra dicant: ad quod etiam facit tex. in l. debitor, ff. de pigno. inspiciendo conuentionem, quam tex. ibi refert, & decisionem, quæ non distinguit inter verba vniuersalia, vel simplicia. faciunt quæ superius dixi in 7. conclu. num. 13. & conclu. 11. num. 31. Inspecta item litera d. §. item cùm quæreretur, constat ibi legatum fuisse relictum filiæ dulcissimæ: & tamen nō cōprehendi vænalia: & sic probat tex. Quòd vbi in relicto non veniunt vænalia, non mutetur id ius, quamuis relictum fiat liberis: nec ibi operatur ratio sanguinis, vel dilectionis, & consequenter pater contra illum tex. loqui Roma. notab. 643. Benedict. d. verbo & cætera bona. num. 15. versic. nisi esset. Quod in simili admonuimus superius
43 circa l. Caios, ff. de leg. 2. Bar. autem in d. §. vxori, quē Dec.

 malè

malè citauit, non dicit quod dictio vniuersalis adiecta rebus legatis, facit comprehendi vænalia, quando alias non comprehenderentur: nec distinguit inter legatum vniuersale, vel simplex, vtroque enim casu idem ius est: sed distinguit Bar. in casu illius tex. an relatio ad locum fiat simpliciter, an cum signo vniuersali, vt quanquam priori casu non veniant vænalia, veniant tamen in posteriori, prout si dicat testator lego, quæ habeo in tali loco quocunq; modo ibi sint, vel quolibet modo ibi ea habuero. Hæc est mens Bar. vt vere intellexit Alex. in d. l. si constante. Negu d. 2. memb. 2. par. nume. 37. & Couas Ruu. vbi sup. & Afflict. d. decis. 106. & Aimon. d. l. 1. ff. de leg. 1. vt sic eo casu magis operetur dictio vniuersalis in relatione ad locum, quàm in nomine rerum, quæ relinquuntur; quasi ea geminatio verborum in relatione loci, ostendat mentem disponentis velle comprehendere vænalia, & quæ ibi quo quo modo reperiantur: & doctr. Bar. ab omnibus recepta est, vt colligitur ex supra relatis, & firma Hippol. in l. vnius. §. cogniturum num. 28. ff. de Quæstio. idque videtur Probare Imol. in l. fi. ff. de donat. Sed contra Bart. instabit quis forsan ex dicta l. Caius, ff. de lega. 2. & fortius ex l. si mihi Mæuia. §. primo, ff. de legato tertio. vbi etiam in relatione ad locum fuit adiectum signum vniuersale, & tamen non veniunt ea, quæ alias non venirent. Quod
„ patet ex d. §. primo ibi cum his omnibus agris, & ibi cum
„ cæteris vniuersis speciebus, quæ in eisdem fundis erunt,
„ & ibi vti optimi maximique sunt, & vt plenius dicam ita
„ vt clauduntur: tamen respondet tex. non venire instru-
„ menta emptionum, nec nomina debitorum, quorum scripturæ ibi reperiuntur, videtur igitur ille textus destruere solutionem Bar. quæ tamen amplectenda est: & huic difficultati rñdendum est distinguendo inter incorporalia, & corporalia. Bart. n. in d §. vxori loquitur de rebus corporalibus existentibus in loco quæ comprehendi possunt ob illam geminationem, & vniuersalitatem adiectam relationi loci. Quia cum sint corporalia, nō absurdè in loco esse dicuntur, at nomina debitorum, aliaq; iura incorporalia nunquam dicuntur esse in loco, licet fingas verba gemina

ta,

ta, & vniuersalia etiam in ipsa relatione loci : ex ratione dict.l.Caius,& l.si fideicommissum,§.tractatum,ff.de iudic.quod in proposito comprobari potest ex doctrin.Bartol.in l.cum pater,§.mensæ,numero 9.vers. quæro, ff. de
44 legato secundo. Nec omittendum est quod scripsit Deci. cons.472.ad fi.vbi videtur limitare iura,quæ dicunt in legato non comprehendi vænalia, vt intelligantur de vænalibus mercatorum,vel eorum qui emerunt ad reuendendũ:non verò de vænalibus ex redditibus bonorum,& possessionum testatoris.Quod sequitur Hispanus vbi supra, nec colore caret. poteſtq; congruentius applicari ad dicta l.seruos.ff.de legatis tertia ad d.§. item cum quæreretur : quæ iura loquuntur apertè de negociatoribus, & exercentibus vitam vænaliciariam.Sed aduertendum est,ꝙ Bart. in d.l.Diuus,nu.4.ff.de bon.damn.& Docto.communiter in d.l.1.C.de verb.sign.circa textum. ibi : indistinctè intelligunt,& ponunt exempla tam de vænalibus causa negotiationis,quam de ijs,quæ testator ad vendendũ habebat ex fructibus bonorum suorum. & ad hoc est textus in d. §.vxori,dum loquitur de vsufr.salinarum & fundorum, & excipit ea, quæ ibi erant mercis causa eaque appellat vænalia : licet sint ex Salinis testatoris,ꝙ non aduertit occulatissimus Hisp.in d.c.5.vers.tertio apparet, idque procedere vr̃ vbi fit legatum cum relatione ad locum, vt tũc vænalia cuiuscunque generis non comprehendantur, ex ratione d.l.ex facto.ff.de hæred.instituт. cum supra adductis.Sed vere opinio Dec.æquitatem habet, vt teneri possit extra terminos d.§.vxori attenta origine iure, quæ nõ ex negotiatione, sed ex fructib. possessionum emanuit : causa.n.originalis attendi debet,vt in l.qui habet. ff.de tu-
45 te.l.qui id quod.ff.de don.cum alijs.Ex prædictis infertur ad cõtractus,& primum,vt in donatione rerum vel bonorum comprehendantur vænalia, vbi non fieret relatio ad locum,nec esset alia ratio particularis,quę restringeret donationem. Quod voluit Baldus in d. Rubrica. C. de verborum significatione, & in d. l. prima ante numero 1. versic.sed pone. ff.de statu homi.non enim loquitur tantum in hypotheca,sed in donatione & omni contractu,

vt

vt refert Alex.in d. l. ſi conſtanti, numero 27.verſicu.ſed reſponde:& Iaſ.in d.§.item Seruiana, numero 49.& Neguzan.dict. ſecun.membr.ſecund.part.numero 15. militant enim ratione ſuprà adductæ circa legata.& ſic ceſſat illa anxietas Iaſ.in dicto §. item ſeruiana, qui mirabilem putabat differentiam Bald. inter legata, & contractus. Ceſſat etiam confuſio Alexand. circa hoc in dicta l ſi con ſtante, & Neguzan. d.2.memb.dum non ſatis explicant an ſit idem ius in relictis,& donationibus,cæteriſque con tractibus. Quod nota ad ea quæ congerit Iaſ.in lege quæ de legato, ff.de leg.1. Alibi autem inuenio Doct.ſibi contrarios velle vt plus compræhendatur in legatis, quam in contractibus eſſet in hac materia, vt colligeretur ex Ange.& Pau.nume.2.in l.certo,ff.de ſeru.ruſt. Ex quo infertur quòd donationes & contractus non debent ſeparari ab hypotheca, neceſſe ſpeciale in obligatione generali: vt ex Bal.malè colligebat Crotus in d.l.ſi conſtante.1.lectu. numero 39.verſiculo nam confirmo: & in 2.lectu. num. 139.verſi.Secundo.Et Come.dict.§.item ſeruiana,numero 22.verſic.& ratione:dum ponderabant ſpecialiter in hypotheca minus præiudicium: quia ſi diuerſum eſſet in do nationibus, alijſque contractibus. In quo etiam cauendum eſt ab Hiſpan. dict.cap.5. numero 2. ad finem. Inde etiam reſultat,ſecundum Bald. Alex.in dictis locis,& magis communiter Doctores,vt in generali obligatione bonorum veniant merces & vænalia:quod videntur probare quaſi argumento à fortiori Crotus, Gomeſ.& Hiſpan. vbi ſuprà : ſed argumentum,à fortiori hoc caſu periculoſum eſt, cum aliquibus Doctor.dubitent an in obligatio ne vænalia compræhendantur, vt inuoluunt Angel. & Iaſ.in dicto,§.item Seruiana,& contrarium tentauerit Socin.in lege.qui Romæ, §.Callimachus, numero 2. ff.de verborum obligation.& ante Soc.ita dicebat negatiuè Iacob.de Aren. Quem Bart.refert in dicto, §.vxori in princ. ita etiam dicebat Paul. in d.l.1.C. de verborum ſignifica. numero 2. verſi.idem,ſi aliquis. Roma.& alij relati à Negu.d.loco, numero 14.qui tamen concludit communem eſſe ſententiam vt compræhendantur: & ita Iaſ.d.§.Callimachus

limachus numero 5.& Ripa.l.1.nu.8.ff. de pigno.& hanc partem magis probat Bart.in d.§.vxori,dum reprobat argumen.Iacob.Aren. Qem ita videtur intelligere Bal. hoc tenens in l.cum tabernam, ff.de pigno.verfi.fed quæro &
49 Cuma.in d.§. vxori.Ex his infertur ad intellectum.l.cum tabernam,ff.de pignor.variant enim Doctor. vbique Bal. enim in d.Rub.C. de verb. fign.eam citat vt in obligatione, & contractu veniant vænalia,& ita frequentius Doct. & tamen Paul.in d.l.1.C.de verb.fign.ad contrarium eam allegat,fed malè,& longe aliter eam citat idem Paul.in l. certo generi, ff.de feru.ruft.præd.aliter etiam variant Docto.nam idem.Bal.in l.certi iuris.6. q.loca intelligit.d.l.vt vbi veniant merces, quia exprefsè obligatæ fuerunt,quafi dicat ꝙ fub generali, vel tacita obligatione non comprehenduntur: fed tñ in tacita idē iuris eft fecundum veram, & receptam fententiam vt veniant merces, & vænalia Hifpan.d.c.5.num.2.& Negu.d.memb.Ripa.d.l.1.nu.8.ff.de pigno.& ita fine dubio tenendum afferit Zaf.in d. §.item Ser. nume.20.& ibi Ioach.colligitur tex.Bar.recepto.in d. l.fi conftante numero 73.verf.3.quæro & ibi Alex.d nu. 27.contra Roma. & ita contra Soc.refoluit Iaf.in dicto §. Callimachus.nūme.5. in quo mirè fluctuat Gome. in d. §.item Seruiana.num.22.& 23.qui tandem communem probat.Circa quam l.cum tabernam aliqua funt a Doct. malè explicata. Aduertor igitur quod ibi obligatio fuit ex preffa quoad tabernam , & fic licet poffit iure extendi ad hypothecam tacitam , non tñ loquitur de tacita omnino. Quod confundunt plures ex fupra citatis : maximè in d. l.fi conftante. Similiter non fuerunt fpecialiter,vel expreffim obligatæ merces,fed taberna , ideoque dubitatio erat apud iureconf.an merces obligarētur,ꝙ non aduertit Bal. in d.certi iuris, & plures ex allegatis: maximè in d.§.item Seruiana.Variauit item circa illam l.Bar.in l. cū pater,§. menfæ.n.7.ff.de le.2.primo enim intelligit ibi effe fpeciale in hypotheca , vt obligata taberna veniant merces, vt tex.inquit,diuerfumq; vult in donationib.& venditionibus:cum ita refpondeat ad l.qui tabernas, ff. de contrah. emp.& adducit illā rationē in hypotheca,quia eft minori

præ-

præiudicij.& ita Alc.in l. instructa 185.ff.de verbor.sig.q̃ differentiam etiam videntur probare Crotus. Gome.& Couaſ. vbi ſupra:dum conſiderant eandem rationem ſpecialem hypothecæ,ita etiam videtur reſoluere Bar. in d.l. cum tabernam,verſi.& ratio.& ibi Cuma.quam differentiam improbat ibi Sali.verſi.cum non appareat vrgens ratio,& Bart.in d.§.menſæ, non ſibi conſtans ſubdit ſecundò quod in d. l. ſub obligatione taberna veniunt merces, quia debitor non habebat ius aliquod in loco : ſeu taberna,ideoque ne obligatio irritata ſit veniunt merces,& hoc vt nouum ſcribebat Gomeſ. d.§.item Seruiana.num.22. ad fi.verſ.& ideo ego puto:poteſtque fulciri ex d.l.ibi,quę ſitum eſt vtrum facto nihil egerit : & non citato. Bart.ita ſcribit Floria.in l.certo generi.numero 3.ff.de ſeruit.ruſt. præd.Sed verius credo quòd vbi obligatio expreſſa vel tacita eſſet generalis omnium bonorum,indiſtinctè veniret taberna cum ijs quæ in ea haberet debitor, & cum vænalibus ibi repertis, ſecundum receptiorem ſententiam : cui non oberit varietas Bar.& confuſio aliorum:eos enim excuſare poteris, vt intelligantur variare tantum in terminis.d.l.cum tabernam: quando obligatur taberna,non verò generaliter obligantur omnia bona. Adhuc etiam in obligatione tabernæ iuxta terminos ipſius l. placet differentia Barto.vt faciliùs admittamus obligari merces:non tantum ipſam tabernã,non autem ita indiſtinctè donationibus, vel alijs contractibus : quia in his agitur de maiori præiudicio:declarando tamen ex Bart.& Cuma.vt in vẽditione attendatur quãtitas prætij, vt ſciatur an ſola taberna,an ẽt merces veniant,argumento gl.in l.1.ff.de ſuperficieb.verb.agendo,declarãdo ẽt vt donatio tabernæ comprehendat merces,qñ alias donatio eſſet ſiue effectu, putà ſi donans non haberet dñium tabernæ, ſed eam conduxerat, haberetque in ea merces ob quas appellat tabernã ſuã.l.tabernæ, ff.de fun.inſt.facit l.an qđ ibi,niſi nullũ domi.fuerit,ff.de fu.inſt.& ſuprà diximus ad gl.§.ite cũ quæreret,& ita in terminis dicũt Ang.& Pau.n.2.in l.certo generi,ff.de ſerui.ruſt.præ.Qua rõne ſi dñs tabernæ eã obligaret nõ ſub nomine tabernę,ſed ſub noīe domus,credide

rim

rim cum Alb.Sali.& Cuma.in d.l.cum tabernam,non cõ
præhendi merces, cũ verba id non ferant: nec enim quis
nomine domus ſimpliciter computat merçes, quas ibi ha
bet:arg.tex.l.quintus, §.1.ibi,non facile,ff.de auro & arg.
lega.& tunc cum obligans domum ſit dominus, iam pa-
tet actum non manere ſine effectu. Vbi verò obligaretur
taberna à domino,ſoli,& ædificij & mercium,crediderim
verius ex Salic.ibi,ut compræhendantur merces ob ſpecia
lem rationẽ minoris præiudicij: quicquid inuoluant Bar.
Alb.Ang.& Cuma.ibi dum opponũt de l.qui tabernas,ff.
de contrah.emp.nec æquum eſt; vt maligna fiat interpre
tatio contra creditorem,cum debitor non oneretur: & ſic
non diſtinguo an taberna ſit obligantis, an reipu.an alte-
rius: contra plures Doct.quicquid etiam videatur ſentire
gl.1.ibidem. Quod iuuatur, quia in obligatione nõ cadit
illa reſtrictio & comparatio pretij ad res obligatas:cũ pro
minimo multa bona obligari ſoleant ab homine & à le-
ge,vt docet experientia, & leges, C.& ff.in quibus cauſ.
pig.tac.contrah. Ex quo in ea ſum ſententia, ꝙ licèt obli-
gatio fiat cum relatione ad locum,adhuc tñ cõprehendan
tur vęnalia,ſi in eo loco obligans ſolebat ea habere vel ha
bere ſperabat,q̃a nec facile de alijs rebus cõuentio ſortire
tur effectu, licet poſſet controuerti ex verbis Bar. in d. §.
vxori:& Bal.eum citantis in d.l.cum tabernã: Alex. d.l. ſi
conſtante.Negu.& Hiſpan.vbi ſupra;dum etiam in hypo
theca admittunt reſtrictionẽ ex relatione ad locũ. ſed lo-
quuntur generaliter,nos verò attentis circunſtantijs nego
cij,quod comprobatur ex Ripa.in d.l.1.nu.9. ff.de pigno.
Hinc infertur quod ſi agatur de hypotheca tacita, quæ fit
ex inductis & illatis, diſtinguatur vtiliter quod Doc.inuo
luunt.Nam ſi creditor erat dominus tabernæ, tunc indi-
ſtinctè obligantur vænalia inducta à conductore: cum de
ijs,& non de alijs verificari poſſit obligatio legis,& diſpoſi
tio intelligi debet ſecundum ſubiectam materiam & qua
litatem rei, de qua agitur.l.ſi vno,ff.loca.l.ſi ſtipulatus,ff.
de vſur.cum alijs. Nec tunc poſſet contra induci text. in l.
debitor, ff.de pigno.imò iuuat, ſi maturè conſideres ibi
enim attenditur natura rei,quod etiam hic ſequimur:fa-
cit

cit l.quæsitum 76.§.1.ff. de lega. 3. & quæ diximus superius ad l.1.C.de verb.sign. Et vltra iam dicta intelligi potest tex.in d.l.dum tabernā, ibi, vtrum eo facto nihil egerit: vt illa verba intelligantur non solum quia taberna nō esset debitoris, sed etiam quia vero similiter parui valoris esset demptis mercibus: ideoque dici posset nihil agi, si merces non obligarentur, licet taberna debitoris esset, facit textum in princip.instit.ad l.facul ibi,pro nullo vel minimo,cum vulgaribus.Illud etiam ex d.l.vtiliter colligendum est in responso,ibi, quæ mortis tempore: vt quamuis taberna mercium obligetur expressim vel tacitè, non impediatur libera facultas alienandi, & emptores secuti erunt,effectusque hypothecæ, tunc licet ea tantum, quæ creditor inuenerit quando agere voluerit: idque probant Bartol. Alberic. Salic. Angel.& Cuma. ibi, Crotus & Neguzan. vbi supra. Zas. dicto §. item Seruiana, num. 21.& ibi Gomes num.22. ad fi. ante eos ita declarat Cy. in l.vbi adhuc.num. 19. quæstione 15. C. de iur. dot. vbi Bal.num.19.hoc dicit notatur dignum: ex quibus constat vtilitatem creditoris,tunc fore quo ad merces, quas inuenit: quod non percepit Ias. in d.§.item Seruiana numero 51.atque erit tunc verum dicere (si cum iudicio attendas)hypothecam eo casu magis dari in mercibus futuris, quam extantibus tempore conuentionis: præsentes enim quotidie alienabuntur, vt constat ad sensum, quod non percipiens Soc.miserè labitur.in d.§.Calli.num.2.tentans in obligatione mercium non compræhendi futuras: quod est contra illam l. & receptas sententias, vt meliùs contra Soc.aduertit ibi Ias.num.5.& Ripa.d.l.1.nu.8.ff. de pign. pro quo est ratio Bart.& Bal.in d.l.cum tabernam.Bal.d. l.vbi adhuc. nu. 19.s. quod vbi obligantur merces videntur contrahentes sentire, vt alienatio non impediatur cū vænalia sint in continua distractione creditori autem satisfit futuris mercibus:cum taberna sit quod vniuersale, vbi nouæ merces subrogātur in locum distractarū,manētes semper nominæ tabernæ arg.l.proponebatur, ff.de iudi. tex. & ibi Bart.& Alex. in l.si grege, ff.de le.1.Resultat igitur ex supra dictis, quòd d. l. propriè non loquitur de

expressa obligatione mercium contra Bald.in d.l. certi iuris & contra plures. Nec de obligatione legali tacita contra Ias.d.§.item seruiana,num.21.& contrà aliquos ex suprà citatis. Nec loquitur de obligatione generali, contra quam plures,sed procedit in terminis, quos superius verè annotauimus.Tandem ex supra dictis infertur ad l.obli-
47 gatione generali,ff.de pigno.vbi à generali obligatione excipiuntur aliqua,quæ iureconsul.exprimit, & quæ in specie vere similiter non erat obligaturus debitor: de quibus agit Mathas.nota.136.Alex.in l. si constante num. 26. & nu.28.Pala.in repet.c.§.38.& §.70.num.11.& Calcaneus cons.29.nu.11.& Alci.in l.alienatum,ff.de verb.sig. Dec. cons.30.Gerar.sing.35.Negu.de pign. .par.2.mem.num. 34. cum sequen. Ex quorum dictis longe vtiliter colligi possunt plures ampliationes & limitationes ad l. illam, quam hic adduximus: quia Dec.in d.l.omnia,num.1. ff. si cert.pet. & d.cons.30.num. 4. & alibi sæpe intelligebat, vt l. illa non procedat quando bona omnia obligantur, constituendo differentiam inter obligationem indefinitam & vniuersalem,quam sequitur Purpur.in d.l.omnia. & in l.1.num.47.ff.offic.eius & Alcia.l.fi.nu.81.C.de pactis & Riminal.instit.quib.alien.licet, num. 179. idemq; consulere Corn.Ias.Curt.iun. quos refert doctus & diligēs vir Aimon in l.1.num.47. ff.de leg. 1. vbi ipse melius aduertit & contrarium probat,& ita melius Soc.in l. si is qui ducenta,§.vtrum,num.4.ff.de reb. dub. & alij melius aduerterunt,quos refert & sequitur Cagn.in l fi. num. 255. C.de pact.& Neguz.in d.2.memb.num.37.& pro hac veriore sententia stat ratio d. l. licet enim obligatio sit cum signo vniuersali : omnia bona,adhuc militat ratio æquitatis, qua lex excepit certa bona . militat etiam alia pars rationis ex vero simili mente obligantis. Quod probat text.vbi Doct. ita sentiunt in l. 1. C. quæ res pign. oblig. pos. probatur etiam hæc pars non solum à ratione, sed a verbis dicta.l.dum loquitur de obligatione generali, non enim est verum quod Decius & alijs præsupponebant: dicentes vbi adijcitur particula,omnes,vel omnia,ibi dispositionem appellari vniuersalem, non generalem, & plus

com-

compræhendere: imo veriùs dicendum eſt, quòd eorum differentia valere poſſet ad diſtinguendum, inter indefinitam & vniuerſalem, (licet & in hoc regulariter contra eos ſit veritas in iure) ſed in propoſito d.l. loquentis de obligatione generali, verum & proprium exemplum eſt, vbi adijcitur dictio, omnes, vel omnia, idque appellatur generale vt docet Bartol. in l. ſi ita, col. 2. numero 4. ff. de auro & argen. leg. Bart. in l. generali. § vxori, ff. de vſu. lega. quam doctrinam vt receptiſſimam tradit Alex. in l. Grege legato, num. 2. ff. de leg. 1. & probatur planè ex tex. qui ponderari non ſolet in l. illud, §. fin. ff. de minor. & ex textu in l. quoties, §. fi. ff. de vſufr. ad idem poteſt verè expendi textus in l. nam quod, §. fina. cum ſecunda ll. ſequen. ff. ad Trebell. notat Bart. in §. non omnis eiuſdem, l. ibi omnia vel ſimpliciter. idem probat textus in l. 2. C. de pigno. ibi generaliter vniuerſa bona. notat Bart. & ibi eſt bonus text. in l. ſi legatus, §. 1. ff. de Trebel. exceptio autem quando fit à lege ex particulari ratione contra verba: non debet ceſſare tam leuiter, vt Decius & ſequaces volebant ob dictionem omnes vel omnia, quod colligitur ex text. in l. ſi mihi meuia. 90. §. 1. & fin. de legat. tertia ex tex. in l. quintus, §. 1. & l. pediculis, §. item cum quæreretur, ff. de auro, & arg. leg. ex text. in l. quidam hæredem, ff. de vino triti. lega. ex text. in l. Quæſitum. §. penult. ff. de fund. inſtruct. quæ iura obſeruaui, aliaque expendi poſſent: vt caueant iudices in praxi ab errore Decij totque inſignium virorum in re quotidiana, vt etiam aduertant iuris periti non eſſe tantum tribuendum argumento à verbis generalibus, vt ſuperius retuli, & tradit Zaſius, lib. 1. reſp. cap. 1. & ita imponimus finem primæ parti huius Rubricæ, in qua beneuolus lector ignoſcet prolixitati, præſertim multis vtilibus coniunctæ.

SVMMARIVM.

1 *Agitur de patria poteſtate ex qua liberi patribus acquirunt.*
2 *Id ius matribus non conceſſum.*

l.retenta litera sanguinolentos.

30 *Agitur de alio effectu patriæ potestatis.*

31 *Explicatur sensus.l.3.C.de pat pot.*

32 *Tractatur exactissimè materia l. milites agrum. §. desertorum.ff. de re mil.*

33 *Ponuntur ampliationes receptæ ad illum.§.*

34 *Limitatur nouè decisio illius.§.*

35 *Ostenditur decisionem illius § incautè à Docto.ampliatam, nec facilè trahendam esse ad alia crimina.*

36 *Tractatur alius effectus patriæ potestatis circa suitatem & expenduntur aliqua iura.*

37 *Circa posthumos tractantur aliqua non negligenda & intellectu. §.posthumi.inst.de hære.quæ ab intest.*

38 *Aliqua de suis hæredibus breuissimè.*

39 *Contra communem probatur opinio nouiorum quæ Cuma.& Fulgo. fuit vt suis hæredibus non negatur vsu capiendi ius titulo pro hærede.*

40 *Explicatur verus sensus l.2.§.filium.ff.eod.*

41 *Agitur de intellectu l.nihil.C.pro hær.*

42 *Proponitur noua difficultas aduersus opinionem Raph. & Virgilii quæ vtiliter resoluitur.*

43 *Ponuntur aliquæ ampliationes ad d.l.nihil.C. pro hæred. secundum uerum intellectum.*

44 *Tractatur declaratio Bal. in Rubrica de præs. & probatur quod Ias.tentauit contra communem.*

SECVNDA PARS.

SECVNDVM præludium necessarium his legibus & alijs innumeris, quæ agunt de acquisitione quæ fit patribus per liberos, est patria potestas: quę est basis ac fundamentum huius acquisitionis, vt in l.prima infra eodem & lege cum oportet infra titulo proxim. & Institut.per quas person.nob. acquir.idque probat Iureconsul.in leg. patre furioso, in fine, ff.de his qui sunt sui vel ali.iur. Patria autem potestas tantum datur in liberos ex iustis nuptijs procreatos, l. tertia ff.eodem titulo. De

 his

his qui sunt sui vel alie. iur. & §. primo. Institut. de patr. potestat. vt inde constet filios spurios, vel naturales tantum, vel alios non legitimè natos,non esse sub potestate patris:quod omnes Doctores vbique tradunt,& probat textus in l. lex naturæ, ff. de stat. hominum cum multis alijs.Itaque id ius Matri non est concessum,nec expediebat multas ob rationes quæ passim ex scribentibus colliguntur : nec est nouum in iure,in plurimis articulis,deterioris esse conditionis fœmineum sexum.l.in multis,ff.de stat.hominum , vbi Albe.ample ornat, & Philip.Deci.in l.secunda,ff.de reg. iur. prius notabiliter speculat. in titul. de procura. in princip. & post eos Cerier. de primo genit.
3 libro septimo,quæstione 20. Dicitur autem patria potestas inuenta iure Ciuili, secundum omnes post Bart.in l. item in potestate, ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.per textus ibi:fuitque moribus recepta,vt dicit tex.in dicta l.patre furioso,Bart.in l.frater à fratre,nume.12.ff.de condict. indeb.omnes in d.§.1.Institu.de patr.potesta.& Nouel.in Rub.ff.de verborum obligatione numero 15.Hispan.Segura,in l.Imperator,nume.10.ff.ad Trebel.Filius verò in
4 potestate dicitur in sacris paternis esse, & ita multæ leges loquitur,vt l.si viua matre.infr.eod.& l.filiæ.sup.de collatio.& alibi sæpe,vt curiosè tradit Francis.Duaren.in commentarijs sol.mat.c.de nuptijs in princip.Cur.autem dicerentur sacra in hoc articulo,explicat Baldum.in Rubr.Institu. de patr.potestat. & prius Alciat.in lib. primo prĕter missor.in verbo sacra:quem sequitur Siluestr. Aldobrand. in §.primo. numero 33.Instit.de pat.potesta.quibus non relatis, aliter videtur sentire Forcatul.in sua Necioman. Dialog.15. numero 1.& Connan.in commentar.iuris ciuil.libr.secundo,cap.13.ad fin.Effectus autem varios patriæ potestatis congessit glo.in princip.Institu.de pat.potesta.ibi Angel.addit,& latius Aldobrandin.& Corrasi.in l. qui liberos, co.2. & seq. ff.de rit.nuptiar.Sed nos omissis multis leuibus,quæ illi tradunt de patria potestate procedemus inferendo ad aliqua iura, & explicãdo ea quæ videbãt vtiliora,& difficiliora.Ex his igĩt iuris principijs inferẽ
5 ad textum l.prima.§.per hanc,ff.de rei vend.vbi Vlpia.tradit

dit patrem non posse vendicare filium simpliciter, & est sensus, quia ea vendicatio præsupponit dominium. l. in rem. cod. titul. & dominium est de iure gentium. l. prima ff. de acquir. rer. domin. patria autem potestas non facit patrem dominium, nec si faceret, id esset iure gẽtium, sed Ciuili vt sup. vnde subdit textus in dicto §. secundum sententiam Pompo. rectè patrem agere & uendicare filium si addat se petere ex iure Romano vel lege quiritum: & ita melius textus ille intelligitur quam ex dictis per glos. Bart. & Ang. ibi cum traditis à gl. prima, in §. præiudiciales, Institu. de Actio. vbi tamen ex Ang. num. 6. ex Ias. nume. 34. colliges textum illum ad alias personas trahi. Sed illa ven-
6 dicatio Matri non datur. Idem in actione furti quæ patri, tantum, non Matri datur. l. si filius famil. 30. cum sequen. ff. de furt. idem in interdicto de liberis exhibendis, quod pro liberis in potestate tantum datur l. prima. ff. de liber. exhibend. Aliud autem interdictum fauore libertatis, omnibus conceditur, vt exhibeatur persona libera, iuxta l. prim. ff. de liber. homi. exhiben. Et hinc intelligetur textus, ¶ in quo glo. variat, & laborat, in lege penultima, ff. de fidei commis. liberta. vbi textus dicit Matrem audiendam apud prætorem in causa filij: glo. putabat ibi videri Matri concedi vendicationem, de qua in d. l. 1. §. per hanc. quod cùm verum esse non posset, quia illa vendicatio datur iure patriæ potestatis, variat glo. nec resoluit in dicta l. pen. tu dic iureconsultum ibi non agere de vendicatione, sed vt Mater audiatur in causa libertatis filij, maximè vbi filij ætas vel absentia eum impediret, pro libertate autem non solum Matri, sed etiam extraneis agere licet, vt in dicta l. 1. ff. de libr. homi. exhiben. quod non percepit Alberic. in dicta l. prima §. per hanc. dum citans illam l. pen. dicit ibi specialem limitationem poni ad dic. l. mater cum verius sit ibi non agi de actione furti, sed de asserenda libertate filij, est autem aduertendum ad textum in dicta l. prima, versic. pietas, ff. de liber. exhib vbi excusatur parens qui retinet filium, & si non habeat in eo ius patriæ potestatis, & plures libri habent literam, pietas gemina, & gloss. ¶ exponit non absurde, vt in parente dicatur gemina

pietas:quia altera est communis hominum inter se,altera peculiaris parentum & liberorum, & ita Alber.ibi: idē Alberic.in prohem.digestorum,§.discipuli.numero 23.& pro illa pietate,& affectione communi inter homines,facit textus in l. seruus ea lege ad fin. ff.de seru. exportand. ibi, beneficio affici hominem intersit hominis: & gemina pro duplici habetur in l.fin. C. de malefic. & Mathemat.Sed aliter legendum dixit Alciat.vt sit litera, genuina pietas,pro naturali & peculiari parentum.ita Alcia.libro quarto de verborum signification. & in tracta. præsumptio. Regula prima.præsumpt.11.Sed idem Alcia.libro decimo parerg.capit.20. probat literam communem cum expositione gloss.retractans,id quod prius scripserat. Nunc autem aliqui C. qui dicuntur emendati iuxta pandec.Florentinas habent gemina,vt Alciat.emendabat.Vtrunque autem stare potest. & pro expositione glo.adde conducere verba text.in l.at si quis,§.sed interdum, ff. de
8 relig.& sumpt. funer. ibi pietatis vbi illa vox etiam ponitur erga extraneos,vnde nimirum si in parēte dicit, possit gemina.Ex dictis autem iuribus & recepta sententia circa patriam potestatem,infertur quod aliquando quo ad lucrum & cōmodum pecuniarium,filius illegitimus est melioris conditionis quàm susceptus ex iustis nuptijs: hic enim sub potestate patris est,patrique acquirit:ille autem sibi, non patri. Et interdum succedit in parte bonorum, ex multis legib. C.de natural.liber.Obseruat eleganter Alcia.lib.4.parerg.capit.5.Sed & apud Lusitanos ex lex,quę in casu quodam, filium naturalem omnino æquat legitimè natis, tam ab intestato, quàm contra testamentum:
6 lib.4.titul.71. Ex eisdem iurib.habetur, patriam potestatem proprium esse ius Ciuium Romanorum:atque inde gloss.infert in d.§.1.institu.de patr.potesta.Gallos,& alias gentes non habere hoc ius patriæ potestatis: idque videtur colligi ex verbis Iustiniani ibi, cuius verba deducuntur ex Caio & Vlpiano, in l.3.& 4. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Connan. autem d.loco contendit Iustinianum non rectè transcripsisse verba illa Iuriscōsulti in hoc articulo, nam ex l.C.(inquit ipse) non excluduntur aliæ
nationes

nationes à iure patriæ poteſtatis, licet eam propriam dicat Ciuium Romanorum: & ait proprium appellari, ideò quia non acceptum ab alijs: non autem proprium, vt non ſit apud alios. Sed non aduertit eundem ſenſum congruere poſſe verbis Iuſtiniani, quem aſſignat verbis. l. C. Id autem tradit Connan. & ante & poſt eum aliqui ex nouioribus, quia legitur apud Cæſarem in Commentarijs, & apud alios priſcos, fuiſſe & alijs nationibus hoc ius patriæ poteſtatis in liberos. Sylueſt. in d. princip. Inſtit. de patr. poteſta. Coſtalius in l. 3. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. Balduin. ad ll. Romuli. Sed negari non poteſt fuiſſe aliquid in hoc ſpeciale Romanis, quod alijs nationibus ita commune non eſſet: idque mihi probat. d. l. 1. §. per hanc, ff de rei vendica. cuius ſenſus aliter non conſtaret: dum pro ſignio peculiari in patria poteſtate ait, de iure Roma. vel l. Quiritum & ita probat text. in c. ius quiritum. 1. diſtin. facit quod ex Plinio refert Balduin. in d. princip. Inſti. de pat. poteſtate. & Iuſtinianus non negat prorſus illud ius alijs gentibus: ſed dicit nō talem eſſe apud alios homines patriam poteſtatem, qualem Romani habebant: quod eleganter comprobatur: quia viri Galli doctiſ. noſtra tempeſtate ſcripſerunt, apud eos ex antiquiſſima conſuetudine filios non acquirere patribus, nec inter eos impediri conuentiones & iudicia: vt frater Connan. libro 2. capitulo 13. in fin. Coſtali. & Eguinari. in d. l. 3. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. Tiraquel. de Retract. §. 1. gloſſ. 9. numero
10 60. & Chaſ. in conſuetudi. fol. 219. col. 1. num. 4 Ideoque in hunc ſenſum ſaluabitur gloſſ. d. princip. Inſtitu. de pat. poteſta. dum dicit Gallos & alios non habere hanc patriam poteſtatem, quam gl. plures probant & extollunt, vt Alex. in l. penult. C. qui teſtam. face. poſſ. Iaſ. in l. 2. nu. 19. ff. de vulg. & pup. Hiſpan. Segura. in l. Imperator. nu. 97. ff. ad Trebelli. vbi alios refert & omnes citant Bal. qui gl. illam probauit. licet Syluest. ibi, & alij alibi indiſtinctè glo. reprobent, vt facit Galiaul. in Rubr. ff. de verbor. oblig. num. 187. & Lancell. Polit. in tract. pupil. ſubſtitu. & Ripa in l. 2. num. 21. ff. de vulg. & pupil. & prius Philip. Dec. in l. qui ſe patris: nu. 4. C. vnde liber. & ibi Fabius. n. 34. in quo

ſæpe

sæpe numero lapsi sunt Alex. & Ias. putantes quod apud Gallos & alias nationes, pater non posset substituere pupillariter filijs & filios familias indistinctè posse testari, quòd melius aduertunt Deci. Galiaul. Syluestr. & alij ex sup. citatis, & Andr. ab Exea de pact. numero 492. Corasi. in l. si testamento numer. 19. C. de impub. & aliquod examinare superuacaneum iudicauit Zasi. in tract. pupilla, cum tamen in iure & in praxi necessariũ esset, & ita contra illam gl. fuisse iudicatum, tradit Chass. in consuet. Burgund. Rub. 6. §. 3. fol. 213. col. 1. numero 21. Qua in re malè se explicat. Benedict. in cap. Raynucius, in ver. si absque liberis, in 2. de pupil. substi. numero 38. deceptus ex illa gl. quam extollit: & idem in d. c. in verb. matrem, numero
11 22. Posset etiam dici (& forsam melius) contra Connan. & aliquos ex sup. citatis, quod Iustinianus in d. §. 1. Institu. de patr. potesta. non ponit verba quæ Gallis vel alijs nationibus adimant aliquid quod ex verbis Iureconsulti illis competere posset: immò fauorabilius loquatur, quia dum Ciuibus Romanis patriam potestatem tribuit, intelligi debet sensisse de omnibus subditis Romano imperio, vt iam erant Galli & Hispani: quod generaliter tradit gloss. in dicta l. tertia, ff. de his qui sunt sui, maximè post constitutionem Antonini, quæ id voluit, vt in l. in Orbe Roma. 17. ff. de statu. homi. quam non citauit gl. d. l. 3. quia glos. habuit literam, in vrbe, vera autem litera est in Orbe, vt admonuit Alber. lib. 2. dispunct. cap. 21. quem in hoc laudat Cagnol. in l. 2. numero 128. ff. de orig. iur. refert & sequitur Costali, in d. l. in Orbe. & Syluestr. Institu. de pat. potest. idem in princ. Institut. de excusa. tutor. numero 19. in fin. & Fabius d. l. qui se patris numer. 34. Andr. ab Exea in d. loco. Corasi. etiam vbi supra tacito Alciat. Ripa. etiam. in d. l. 2. num. 21. & Bart. in d. l. in Orbe, & ibi Vaccensis. Idem repetit Alcia. libr. 4. parerg. capit. 5. idem Alciat. in l. potestatis. 215. ff. de verb. signifi. comprobat Anton. Augusti. in lib. singul. ad Modestinum, post emenda-
12 tiones, pag. 320. Sed cum hodie non absit Romanum illud Imperiũ, nec Orbis ille Romanus. Regesq; Galliæ. Hispaniæ, Lusitaniæ, & alij, nõ recognoscant superiorem, du-

bitari

bitari posset ex suprà dictis, an in his prouincijs detur ius patriæ potestatis: quia non sunt Orbis Romani, nec homines earum possunt appellari ciues Romani. Sed dubitandum non est quia vsu moribusque in his prouincijs recepta est patria potestas non secus ac olim apud Romanos, dicit text. in d.l. patre furioso. & in eisdem prouincijs ex voluntate Regum, receptæ sunt leges nostræ: atque ius quod profitemur & commune appellamus: non ob authoritatem vel potestatem, sed propter rationem, vt tradit Hispaninus à Palac. Ruui. in princip. suæ repetit. numero 16. Matthæ. de Afflict. in prælud. constitut. Neapol. in 1. q. & in 2. q. num. 4. voluit Bal. in c. fin. col. 4. num. 25. de consuet. Potest præterea dici, quod cum Reges approbent ius commune, quatenus eorum constitutionibus non abrogatur, videatur ipsum ius commune in Regnis seruari vt Regium, ob approbationem principum iuxta l. 1. versi. omnia enim, C. de veter. iur. enucle. de qua approbatione apud Lusitanos est lex in libr. 2. titul. 5. apud Hispan. l. 1. Tauri. Ex his infertur ad intellectum text. in l. 1. C. de iur. libe. vbi Hono. & Theodosia. ab omnibus concedunt ea lege ius liberorum, vt amplius non sit necessarium illud petere: glos. ibi variat quid sit ius liberorum: & primo intelligit de patria potestate: sed hoc reiecto, intelligit secundò de iure succedendi emancipatis, & hoc sequitur Bald. ibi, alij nihil scribunt. Ad hæc interpretatio non congruit literæ, nec pater erat destitutus iure succedendi emancipatis, vt in l. 1. cum sequent. ff. si quis à parent. fuerit manumissio. & parentum successio antiqua erat l. nam & si parentibus, ff. de inofficio. testament. Prima expositio glos. bene congruit verbis illius legis quàm explico ut sit sensus, quòd omnes subditi Romano non imperio, habeant ius patriæ potestatis: id enim non impropriè potest dici ius liberorum, quod iuuatur quia id ius solebat à principibus peti, vt ex Plinio tradit Baldum. in dicto princip. de patria potestate, nec autem præcibus petatur id concedit generaliter omnibus lex illa ab Honorio & Theodos. conditas. Sed facit difficultatem quòd superius diximus ex Alciat. & nouioribus, ad l. in orbe, ff. de

ff.de stat.homi.videbatur enim id iam concessum generaliter ex lege Antonini, qui longo tempore ante Honor.& Theodos.impetrauit. Responderi tamen potest huic difficultati, quòd Antonin.non tam clarè locutus fuerat circa ius patriæ potestatis, vt patet ex d.l.in orbe.& forsan non erat ita generaliter moribus receptum, nec tam sine dubio, vt colligi potest ex l.1.cum suis §§.ff.de Censibus.& l. 6.eod. titul.vbi plures subditi Roman.Imperij, specialiter donantur iure Italico, & in alijs subditis fit differantia:& ex Iureconsultor.nominibus in illo titulo colliges id fuisse post Antoninum:maximè ex l. fin.ff.eodem.vbi refert ipsum Antoninum. Video tamen in illis legibus agi de bonis & priuilegijs circa ea, nos hic de personis. Nec nouum est vt antiquiores constitutiones nouè promulgentur & repetantur, quod non rarò facit Iustinianus, vt dicemus in l.1.infr. eod.& l.cum oportet, infr.titu.sequen.Idque in consilijs ecclesiasticis sæpe inuenitur:licet aliter in-
14 telligant Alciat.& Duaren.proximè referendi. Anton.autem Augustin.vir nobilissimus & doctissimus in libro singulari ad Modestin.post diligentissimas suas emendationes, pagina 320.circa hæc dicit Constantinum & Theodos. omnibus concessisse ius liberorum, non autem explicat quod sit illud ius. Et refert id statutum à Constantin.& Theodos.cum sit lex Honor. & Theodos. Alia autem lex Constantin.& Theodos.est l.1.titul.præceden.C. de infirman. pœn. cœliba. vbi arrogatur durities & pœna, quæ erat circa bona & successionem contra cælibes:& l. 2. eisdem titul. corrigitur & aboletur dura lex Papia, quæ similiter mulctabat in parte bonorum, & auferebat ius succedendi vel capiendi relicta coniugatis, qui sobolem non procreassent: ad quam alludit Iuuenal.loquens de vxore in virum, Iura parentis habes propter me scriberis heres legatum omne capis, nec non & dulce caducum: de qua lege tractat Alciat. libro 3.dispunct.ca.2. & in l.ter enixa, ff. de verbor. significationibus.Connan.libr.8.ca-
15 pi. 1.ad fin.& Duaren.lib. 1. disput. capit. 40. Alciat. autem in dicta lege ter enixa, videtur scribere, quod per leges illas Theodosij, Honor. & Iustinia. extin-

cta

cta sint priuilegia concessa habentibus liberos,& æquatos eos qui sobolem non habent,eis qui liberos procrearunt : quod meritò & recte reprehendit Duaren.in d. cap. 40.ad fin.ostendens priuilegia concessa habentibus liberos hodie durare,post illas leges, vt instit. de excusatio. tutor.in princip.vbi Balduin.idem tradit,& Syluest.per l. 1.C.qui nume.liber.se excus.cum alijs quæ citant. Illæ enim leges pœnas tantum abrogarunt, quæ antea erant in cælibes, & non habentes prolem, non verò abrogant priuilegia habentium liberos,cum intersit Reipub.liberis hominibus eam repleri.l.prima, ff. soluto matrimonio.l. cum ratione,ff.de bon.dan.vel portion.quæ liber.damna. conced.vbi refert Iureconsl. sententiam diui Adriani dicentis ampliari imperium notius hominũ adiectione quàm pecuniarum copia malim.Crediderim verò doctiss.Alcia. non sensisse id in quo reprænenditur à Duareno esset namq́ue crassus error: Verba Alcia. emendari debent,vt sit sensus:hodie per illas leges sublatas esse pœnas eis qui prolem non susceperint,ęquatosq́ue prolem habentibus, quo ad habilitatem succedendi & capiendi relicta : non autem adempta priuilegia concessa habentibus liberos: & inde inferri posset ad sensum, l. 1. C. de sacrosanc. Eccles.contra vulgarem intellect.omnium ferè Doctor. tradentium,ibi concedi testandi facultatem abdicatis solennibus,fauore piæ causæ cum tantum lex illa concesserit facultatem relinquendi Ecclesijs, quod antea non permitttebatur,vt ibi melius aduertit Alci. & non latuit Bal. vt tradit Ferret.in l.de statu.ff.de testamen.in fi.Duaren.
16 in d.c. 40. ad fi.non discutiens interpretationem gloss.ad dict.l.prima,C.de iur.liber.(nec relata glo.)noue aliter intelligit : vt lex illa ibi statuat eos qui numerum liberorũ habuerint ad priuilegia & excusationes, lege ipsa tutos fore,nec indigere præcibus : quod non sine colore probare nititur. Sed hæc interpretatio mihi non placet, tum quia non satis congruit literæ, nulla enim ibi fit mentio de numero liberorum, ut apparet ibi aliud agi. tum quia in l.sequent.& in titul.ibi præcedente, agitur de non habentibus liberos, vel certum numerum liberorum cum

qui-

quibus durus agebant leges antiquæ : & sic vbi adesset numerus liberorum, cessabat rigor illarum legum, & dabatur fauor, seu priuilegium antè Theodosium & Honorium, multis legibus expressis, absque precibus principi oblatis, vt in l.2.ff.de excusa.tutor.& in l.2.ff. de minorib. l.ad rempubl. ff. de muner.& honor.l. semper, §.demonstratur, ff.de iure immunit. Et si bene aduertas, comperies magis necessarium fuisse apud veteres Romanos, & initio imperij fixa certaque esse priuilegia, liberos procreantium, vt hominum numero, & adiectione cresceret potentia Reipub. quod ex Tito Liuio in multis locis deprehendi potest : idcirco placet magis interpretatio quam superius ex mente gloss. comprobauimus.
17 Inter effectus vero patriæ potestatis erat antiquitus, vt pater posset liberos occidere: vt refert Iureconsf.in l.in suis.ff.de liber.& posth. & Imperator in l.fin.C.de patr.potesta.& lex Romuli habebat : parentum in liberos omne ius esto, relegandi, vendendi, occidendi, quam vt 17.in ordine commentatur Balduin. Et constat ex historijs, non semel patres vsos fuisse ea lege & potestate. liberos occidendi, maximè ob disciplinam militarem, & vtilitatem Reipub. vt refert Bude.in l. 2. ff. ad leg. Cornel. de Sicar. quin etiam citra causam Reipub. ob solius pudicitiæ respectu: refert Iureconsf. in l. 2.in §.initium, ff.de origi.iur. Virginium quendam occidisse filiam insontē. sed illa potestas antiquata est, & ideo illa iura non amplius licere, sed licuisse olim dicunt, vt declarat Bart.in l.diuus, ante nu.1.ibi vel verius, ff.ad l.Pompe.de patric. Idq; etiam in dominis erga serrus sancitum : ne occidere, neque sæuire in eos liceat.l.1. in fi.cum l.seq.
18 de his qui sunt sui vel alie.iur. Ex quo infertur ad intellectum d.l.2.ff.ad leg. Corn. de Sicar. vbi gl. Bar. & alij variabant, meliusque ibi expllcat Bude. Vltra quos omnes aduerte, quòd ex illa lege à contrario posset colligi, vt pater auditum, & se defendentem filium posset eo tempore occidere quod ibi videtur concedere Bude. & Ioan. Corrasi.in l.filium quem habentem, num.80.C. famil. ercisc.
¶ Sed non est admittendum id argumentum à sensu cōtrario, in Vlpiano illius legis authore, suis.n. temporibus secundum

cundum Bar.ibi non erat iam illa potestas patri,occidendi liberos vt cõstat ex iurib.allegatis & d.l.diuus,ff.ad leg. Pomp.de parricid.notat gl.recepta in d.l.in fnis. Nec pater poterat cognoscere de causis vel criminibus filiorum iuxta regulam,l.qui iurisdictioni, ff. de iurisdic. omni. iudic.probat tex.in l.3.C.de patr. potes. Vnde ad d.l. 2. dici potest Vlpianum ibi nõ solum occidendi potestatem, sed etiam audiendi & cognoscendi patri omnino sublatam sentire: ideoque apud præsidem vel præfectum accusationem tantùm permittere, sicut in l.3. C. de patr.potesta. Posteriores enim leges semper minuerunt patribus ius potestatis fauendo liberis: vt tradit Aemil. Ferret.d. l. filium quem habentem,nu.120.C.famil.ercisсun. & latius

19 ibi Corras.ex nu.79. Ex illa tamen antiqua patrum potestate occidendi liberos, vestigium adhuc durat vno casu, in filia adultera quam occidere patri permittitur: idque ratione patriæ potestatis, quæ iure communi manebat etiam in liberos coniugatos, vt probant innumera iura, quæ citat Tiraq.in tracta.de iur.marital.in prin.& nos tractabimus in l.cum oportet. Probat.l.1.§.fin.ff.de liber.exhib.l.inter liberos,§.filius familias maritus,ff.ad leg. Iuli. de adulteri.Patri igitur tantùm habenti filiam in potestate,mansit ius occidẽdi filiam adulterã.l.patri.20.ff.ad leg. Iul.de adult.Eam aũt ptãtem occidendi appellat ibi,ius occidendi: & dicta lex Romuli:quod notabis pro Ias.in d.l. 1.§.vsufructuarius,nu.4.ff.de nou.oper.nuntia. melius et id probat text. in l. nec in ea.22 ff. eod. Et ita datur alius effectus patriæ potestatis, vltra congestos à gl. Nam cessante patria potestate, non posset pater occidere filiam adulteram,vt uolunt illa iura:traditque Cagnol.in Rub.ff. de inofficio.testamẽ.nu.2.& Chas.in consuetu. Burg.rub. 4.§.1.nu.20.& de illa potestate eo casu,agit notãter Hisp. Couas Ruu.in libr.de sponsal.2.par.cap.6.ex nu. 2. hunc autem casum dicit specialem Bar.in l.2.ff.ad l.Corn. de si

20 car.Potestas aũt uendendi liberos abrogata est,& uno tñ casu permissa ab Imperat. ob famem summamq; patris necessitatem,ut l.2.C.de patr.q fili.distraxe.circa quã aduerteras ꝙ licet.l.1. loquaẽ de parentib. & eadem lex u taẽ

uerbo

verbo communi,si quis: quod posset etiam comprehendere Matrem,vt l .ff.de verb. signific.Tamen gl. recepta ibi ab omnibus, intelligit illud ius soli patri non matri competere ita etiam gl.& communis in d.princip. Institut.de patria potesta.vbi Syluest.id asserit receptum, nu. 17 & ita Alberic.Bald.Salyc.& reliqui in d.l.secunda, vbi Bal.num.1.aduertit illud ius forsan emanasse ex antiqua occidendi potestate,iuncta ratione sanguinis, & incomparabili illa causa necessitatis: & cum Bal. Coras.in l.qui liberos,nu.14.ff.de rit.nupti.vides igitur ex glo. & Doct.illam l.de Matre non intelligi: quod etiam asseruit Brun. in suo copioso tract.de statut.excluden.fœmin. quem refert & sequitur in hoc Rebuf. in tracta. de priuileg. Scho-
21 lastico.priuileg.177.num.5.est in 11.volu.Sed hæc opin. gl.& omnium Doct.non omnino tuta videtur,possetque contrarium suaderi.Primò ex verbis text.ibi. & l.præcedẽtis, quæ etiam matri congruunt, & in dubio omnis effectus & sensus sumendus est,qui ex verbis colligi potest. l. Gallus, §. primo,ff.de libe. posthu. text. & Aret.in l.cum lege,ff.de testam.ad hanc opin. conducere posset,quòd in illis legibus non fit mentio patriæ potestatis:causa autem illa necessitatis & ratio sanguinis,æque pro matre vrgent, cuius est eadem pietas,vel omnino esse debet:vt in l.4. ff. de curato.furios.eademque reuerentia,vt in l.fin. C. de in ius vocan.& l.4.versic.parentes,ff.eod.& vnà omnibus parentibus seruanda reuerentia: vt dicit textus in l. parentes,6:ff.eodem tit.facit l.in coniunctione,C.de nupt. quod si dilectionem & merita respicias,nihil est quod liberi Matribus non debeant.c.fi.de conuers.in fide, latè Gomet. in §.fuerat inst.de actio.col.1.& secunda, quod quidem multis ornari posset ex nostris legibus, & sacra pag. alijsque passim script.facit l.propter insidias ibi, pietas & ratio na-
22 turalis,C.qui accusa.non pos.Sed his non obstant,ibi mihi videtur tenenda opin. gloss. & communis ad illam l. vt non procedat in Matre: tum quia ille effectus patriæ potestatis videtur: potestas autem patris non Matris est in iure, vt patet ex dicta lege 4. ff. de curat. furios. cum alijs, tum quia ius illud non solum in amore & ratione

sangui-

ſanguinis:ſed etiam in conſilio poni debuit,arg.d.l.nec in ea,ff.ad l.Iul.de adult.Conſilium autem maris non fœminæ eſt.l.2. vbi latè Dec.ff.de reg.iur.colligitur ex l.1.ibi virorum,ff.de legib.fœminæ autem fragiles ſunt earumque conſilium parum tutum,& ſæpe contra ſua propria commoda laborant.l.penult.C.de ſponſal.facit l.cum de indebito,verſic.ſi autem,ff.de probat.ibi minor vel mulier.Ob imbecillitatem igitur,inconſtantiamque fœminarum iuſta videtur recepta opinio,vt poteſtas d.l.2.matribus non detur,ſed patribus tantum:qui maturius expendent negocium,neque enim facilè mouebuntur vel fallentur:vt poſſent contingere in matribus: & ita de conſilio & conſtanti amore patris,ſæpius iura noſtra loquuntur,vt latiſſimè tradit Tiraq.in l.ſi vnquam, in princ.ex nu.7.cum multis ſeq.C.de reuoc.dona.Non tamen compertũ eſt,an maior ſit amor paternus,quàm maternus:& dicunt plures vehementius matres diligere liberos : patres verò conſtantius, vt latè tradit Io.à Lignano, in libel. de Amicitia. q. quis magis diligat,fol.12.col.3.& nomine citato.Anto.Vac.in
23 l.3.ad fi.ff.de his qui ſunt ſui,vel alie.iu.Ex ſup.deductis patet etiam ex mente gl.& omnium Doct.l.illã non procedere in filijs emancipatis, cum non tm̃ ratione ſanguinis & amoris,ſed etiam poteſtatis,deciſ.illa procedat:ideò quæ à gl.& Doct.communiter inter effectus patriæ pote-
24 ſtatis connumeratur. Circa d. l. aliqua ex profeſſ. colligit Hiſpan:à Cou:Ruui.lib.3.reſol.114.cuius ſcripta nõ opus eſt reſcribere, ſed addam aliquá vltra ſuperius deducta: Non omittendo quod Petr.Rebuff.in 1.tomo conſt.Gallica.in prohæ.gl.5 n 62.ſcribit l.illam non procedere apud Gallos, eò quod liberi eorum exempti ſint à patria poteſtate ſm gl.in prin.Inſtit.de pat.poteſta.Sed labitur vir ille,& contradicit alijs ſcriptorib.Gallis, qui gl.lacerant, eò quod illis negauerit ius patriæ poteſta. Nec talis limitatio ſuſtineri poteſt,attenta conſuetudine Europæ, quæ vbique recepit patriam poteſtatem, vt ſuperius deduximus: & ita eſt de mente gl & omnium Doct. vt l. illa procedat vniuerſaliter in omnibus prouincijs, maximè vbi ius cõe cõſtit.Regu.approbat ſuadeturq; neceſſariò,ſi aliquis inſi

ſtat authoritati d.gl.quia reſpondebitur eã magis cõiter re probatam, vt ſup.diximus:imo dicebat Alb.in d.l.2.nu.2. quod aliæ nationes præter Roman.viderentur ẽt ſine cau ſa neceſſitatis poſſe vendere liberos, quod mihi nõ placet: nec Alber.probat,quin potius ex ſup.deductis, non diſtin
25 guo inter Romanos & alias nationes. In materia eiuſdẽ. l.2.& in illo effectu patriæ poteſtatis,gl.ibi recepta ab om nibus, intelligit,vt illa deciſio loquens de venditione,procedat magis in pignore:tradit Hiſp.d.loco,& alij ſup.citati:ſed ſpecificè in permutatione, non habere locum dicũt ibi Bal.n.4.& Salyc.n.3 .ſic ẽt concludunt Doct. cum gl.ſecundũ Hiſp.l.illam non procedere ex aliqua alia cauſa ſimili nec vllo modo amplietur, etiam ex identitate rationes,ita Sylueſ.in d.prin.Inſt.de pat.poteſ. Sed hæ nõ ſunt
26 tuta,nec carent dubio, licet cũ ijs ſimpliciter trãſeat Hiſp. vbi ſup.putoq; l.illã ſine violentia,& ſine extẽſione,æque intelligendã in permutationẽ, vt ſcribit Petr.Gama.in tractã:extẽſio.n.101.Cuius opinionẽ probo,qa in permutationẽ eadẽ eſt ratio, tã erga patrem quàm erga filium: ita ſubuenit patri ꝑmutando ſicut vẽdendo, nõ eſt deterior cõditio filij conceſſa ꝑmutatione.Et quod Bal.& alij arguũt, contra eos vrget:nam cum ibi agatur de cauſa famis neceſſitatis,& non eſt reſtringendum ad ius patris,cũ forſan contigerit non occurrere emptorem,ſed permutantem:vel cũ permutare vtilius fuerit: alias maligna fieret interpretatio cõtra parẽtes, qđ lex abhorret,vt l.ſi ita ſtipulatus,§.Chryſogonus,ibi, neq; malignè accipiẽdum.ff. de verbo.oblig.Sicut enim inter arma leges ſilere dicebat Marius apud Salluſtiũ; ita in illa tremẽda neceſſitate non oportet ſectari differentiã vẽditionis & ꝑmutationis.Hęc non cõſiderauit Gamar.quẽ citauimus,cuius opinionem prius ſcripſit Fulg.vno verbo.in l.1.C. illo tit. dicens leges ibi loquẽtes de vẽditione,ex vi verbi trahi ad quaſcunque alienationes: ꝑ tex.in l.ſtatu liberi.ff.de ſtatu.libe.Sed peccat argu.quia tex. ille loquiẽ ẽm antiquitatẽ, quæ non diſtinxerat nomina cõuentionũ: vt melius aliàs circa illã l. ſtatuliberi.in tit.Iaſ.in l.iuris gentium col.3.ff.de pact:qđ alibi latius trado.Igiẽ tutius arguemus ex prædic.conſide-

rationi-

rationibus:simulq; iuuabit hæc opi.ex tex.in l.sciendum, 19.§.pe.ff.de ædili.edict. ibi emptorem accipere debemus qui pcio emit:sed & si qs pmutauerit,dicendum est vtrunque emptoris & vēditoris loco haberi, de qua æqparatione latè Igne.in l.3.§.si conditioni,ex n.20.ff.ad Sillan.& illū tex.cōmēdabat Crem.in notab.158.Anto. à Burg.in c. cū causa.n.8.de empti.& vēdi.Ias.in l.fi.n.3.ff.de condict. ob caus.Sic in eo qd Bal.& Salyc.subijciunt cū gl.in d.l.2.
27 & Doct.in alijs locis citatis ab Hisp. & Syluest.magis placet,vt si det similis causa,puta qp pater captus ab hostibus, sit occidēdus,nisi certū prætiū dederit,possit tunc distrahere filiū,ex proximè deductis:& quia militat eadem ratio, quæ magis attendi debet. ēt in materia non fauorabili: vt colliges ex traditis à Bal.& alijs,per tex.ibi,in c.1.§.porrò, quæ sit prima cau.benef.amitten.cū relatis à Ias.in l.cum quidam, ex nu.20.ff.de lib.& posthu.& in l.fi.ff.de in ius vocan. Addo ad hoc Pan.in c.fi.n.10.de rescrip.Feli.in pro he.Grego.col.2.num.9.& quæ tradit insignis Azpilcueta Nauarrus præceptor meus, probitatis & eruditionis rarissimū exemplum in c.sacerdos,nu.49.de pœni.Distinct.6. vbi etiā in extensione pœnæ, vim rationis agnoscit. Facit tex.in l.ossa.§.fi.ff.de relig.& sumpt.fune.in fine.ibi,quia intellectu aliquo ꝓhibitus ipse videtur.. Vrget tex.in l.his solis ibi,satis tacitè cautū.C.de reuocan.donat.cum traditis ab Alex. in l.cū mulier.ff.solut.matr.Probat mihi tex. notab.in l.libertus, 64.ibi cum ideo prohibuerit.ff.de ritu nuptiar.vbi Iureconsf.ratione extendit dispositione pœnalē & exorbitantem:vt vr notare Ias.in l.1.§.hoc autem.n. 9.ff.ad Trebellia.Are.in l.1.col.1.nu.3.ff.de vulga. Vrget aūt fortissimè pro hac snīa contra cōem,quod habet alias recepta sentētia, vt quamuis lex expresserit certas causas, ad exhæredandū filiū,possit tn̄ exhæredari,ēt ex alia causa simili vel maiori:sm Ang.Alex.Ias.& quam plures alios, vt tradunt nouiores in Auth.non licet.C.de lib.præterit. quod probant Ripa.Hip. Alci. Bellon. Benedict. Chas.Couas Ruui.& ferè innumeri, quos alibi refero: & elegantissime defendit doctis. & acutis. Doct. Lusitanus Costa in §.& quid si tantū,l.Gallus, pagi.131.vt interim

omittamq́ue decisio.d.l.2.licet contineat casum non vulgarem,nec facilè extendendum,non tamen odiosum,nec pœnalem:nec tam contrarium naturali rationi,vt Bal.ibi putabat,& in l.Illud, nu.4.verſ.nec obſtat.C.de sacroſ.ec-
28 cleſ.Tandem circa d.l.2.tractat Hiſpa.d.loco,ex Alcia.Tiraqu.& alijs, poſt gl.& ordinarios, in d.l.2.duplicem literam inueniri:Nam aliqui libri habent,sanguinolentus,facta relatione ad patrem quæ litera frequentior eſt,eamq́; probat gl.ibi,non tamen bona ratione alias rationes acutius excogitarunt Albe. & alij ibi, vt latius tradit Couas Ru.eandéque literā allegat Conā. li.2.c.13.& ita habent libri qui emēdati dicūtur, ad pādectar.Florent.exēplar:& tūc ſit ſenſus patrē diſtrahentem filiū ēt lege permittente, sanguinolentū dici, quia ipſe ibi ſanguinolētus videbitur: nec enim iuſta cauſa tollet dolorem patris,qui vtens ea facultate legis ſe ipſum forſan incuſabit,quaſi naturalem rationē,affectionemq́; tranſgreſſus fuerit: argu.l.iſti quidē. ff.ꝙ met.cau. in fi.ibi.Cum pro affectu parentes magnis in liberis terreātur.& tex.in §.fi.ibi,pater magis quam filius: Inſt.de noxal.facit l.iuſta.ff.de manumiſ. vindi.Alij. legūt ſanguinolētos,facta relatione ad filios,vt ꝑ gl.Albe. & Sal.ibi.quā literā probat Alc.in li.2.de verb.ſig.nouè intelligēs tex.illū loqui, de liberis ſanguinolētis ꝓ recēs natis: quā interpretationē probat Tiraq. non relato Alc.l.1. de Retra.§.26.in gl.1.n.14.dicēs errare doc.in d.l.2.aliter intelligentes.Vterq́; nititur magno argu.ex Rub.C.de infant.expo.ibi ſanguinolētos nutriēdos.Et ex C.Theodoſ. vbi his recēs nati,ſanguinolēti dicuntur:ideò forſan, quia vt docet experiētia,tūc hoīes ſanguineis maculis, alijſq́ue à partu immūdis aſperſi naſcūtur.Eandē interpretationē,
29 tacito Alc. tradit Baldui.in l.17.Romuli. Quo ſenſu deuiantes à recepta interpretatione. Alc. Tiraq. Baldui.non obſcurè volūt, ꝙ ius conceſſum patri in illa l.nō procedat indiſtinctè in omnibus liberis,ſed tm̄ in infantibus recens natis : gl.autem & cōiter Doct.contrariū indiſtinctè ſentiunt:nec differentia Alc.& Tiraq.ratione carebit,licet Hiſpa.Couas Ruu.in d.loco, dicat eandem omnino eſſe ra-
¶ tionē in oībus liberis. Conſidero enim ꝙ ſi liberi ſint iam
infanti-

infantilis, vel maioris ætatis, possent iuuare patre ad pellendā famē, cum de iure infante cōsiderabiles sint operæ. l.cæterū.32.ff.de rei vendica.ibi, Etiam impuberis aliquæ operæ esse possunt: & l.si infantis 62.ff.de vsufr. Similiter liberis adultis, & habentibus intellectum, esset acerbius seruiturē vel seruitutis speciem subire, cū libertatis dulcedinem prius sensissent: qꝫ in recens natis cessat. Maiusq; infortunium est aliqñ fœlicem fuisse, iuxta celebrē Seuerini snīam, & illuc Ciceronis in familiaribus, vbi non sis quis fueris non est cur velis viuere. Sic ēt quo ad honorē, & existimationem in liberis adultis, illa macula, quo ad se & cōsanguineos, non ita occultari poterit. Et ita lectio & interpretatio Alc. noue cōprobatur, (reiecta alia lectione Reb. variantis, in d.loco, qui nihil affert.) Sed ne parentum fauorem restringamus: quia ēt codices ferè oēs habent literam sanguinolētus, magnis probandum vr̄ qꝫ gl. & Doct. cōiter volunt, vt lex illa procedat in filijs cuiuscunque æta

30 tis. Inter effectus patriæ ptātis enumeratur decisio impera. Alex. in l.3.C.de patr.potesta. quæ lex in prima par. planè loquitur de patre & filiofa. quo ad acquisitionem, nec de Matre vel filio emancipato loqui poterat: sed Doc. nō citant illam in l.1.par. id enim alijs multis iurib. magis ex professo statutum erat. In secūda & tertia parte habet tex. qꝫ pater pōt castigare filium inobedientem. & eum perseuerantem offerre Præsidi ad maiorem pœnam. Bal. ibi intelligit de filio in potestate tm̄, & ibi Alb. & ita illā l. adiectum patriæ potestatis citat Ang. Aret. in §.ius auth.n.2. Inpi.de par.potesta. Sed hi Doc. debuerunt aduertere, qꝫ illud ius castigandi, & consiliū, vt durante iniquitate filij, ducat ad Præsidē, concedit ēt propinquis, nō solis parētib. vt in l.vna C.de emē.propī. & sic pater contra plures doc. tex. in d.l.3. quò ad hoc non continere qꝫ speciale patrię potestatis, qꝫ non explicat Alc. Reg.1.præsumpt.3. nec Boer. dec.275.n.3. tractantes illa iura. Quib. est addendus tex. in l.1.§.1.ff de obse. ibi, patrē & matrē: & ibi ad publicā pietatem: de quo tex. in ver. educatum, agit Alc. in l.fi. C. de in ius vocā. Tiraq. in l.si vnquā, verb. susceperit.n.43. sed aliter Lusit. Costa, in rep.l.si ex cautione. C. de non nu, pec.

31 pag.56. Meliusq; dicendum est, vt ibi de filio ptāte agat ob aliud, non ob ius castigādi tantum: est igitur ibi speciale, vt patre ducente filium ad præsidem propter irreuerentiam vel similem culpam in ipsum patrem commissam, debeat Præses damnare filium, vt pater ipse dictauerit: quod non conceditur alijs propinquis in d.l.vna. Et est notādum ad limitationem illius, ꝙ dicit tex.in l.nam qđ. ff.ad Treb.& ita forsan sensit Albe.in d.l.vna.n.4. ꝙ non exactè vř aduertisse Dec. in l.vt vim.nu. 21. ff. de iusti.& iur.dum in hoc ęquiparat patrem & matrē. Decisio aūt.d. l.3.cum in hoc specialis sit, non est extendenda ad alios casus, loquitur.n. tm̄ vbi pater offert Præsidi filium sibi inobedientem & contumacem, tunc.n. in pœna irroganda Iudex sequetur patris arbitrium; facit tex.in l.nec quicquam.§.de plano.ff. de offic. Proconſ. Qđ ēt suadetur ex tex.celebri.in l.respiciendum.§.furta domestica.ff.de pœ. ibi, publicè vendicanda non sunt. de quo tex. agit Alex. cōsi.135.n.2.li.1.& latius Cœpol.eum extollens, in Auth. sed nouo iure, nu 54.C.de seru.fugiti. Aliter etiam debet intelligi d.l.3.C.de patr.potes.ſm Bal. ibi, quod voluntas patris in filio puniendo debeat moderari: nec verbum volueris ibi positum, pōt extendi ad pœnam excessiuam, per tex.& Bart.in l.si quis dicat.ff.de manumiss.ibi, vtique non maiorem pœnam constitutus: & ibi cū Bar, Plumbinus in fine.& vere text.hic vrget, arguendo à dn̄o ad patrem, ꝙ in proposito licet,& nihil citans, ita dicit Bonif.in tract.malef.ti.quib.est concessa correctio. Ad text.verò in l.vna.C.de emenda.propinq.vide Dec.in d.l.vt vim.n. 22. ff.de iust.& iur.post Fel.in c.cum contingat, de for.comp.

32 Hinc infertur ad tex.celebrem in l.milites agrum.§.desertorem.ff.de re.milita.cuius sunt verba: Desertorem qui à patre suo fuerit oblatus, in deteriorem militiam Diuus Pius dari iussit, ne videatur, inquit, pater ad supplicium filium obtulisse. Itemque diui Seuerus & Anton. eum qui post quinquennium desertionis, se obtulit, deportari iusserunt: ꝙ exemplū sequi nos debere,& in cæteris Menander scripsit. Significat aperte tex.ꝙ cum pœna capitalis eo casu posset irrogari filio, moderatur & conuertitur in a-

liam mitiorem, si pater filium ipsum efferat iudici, idq; ex illo tex. generaliter colligunt plures Doct. in varijs locis intelligentes tex. illum procedere in omni delicto: indeq; inferunt cautelam, vt quando pater viderit filiũ obnoxiũ pœnæ mortis ex delicto, offerat eum iudici, & euitabit pœnam mortis. Bar. ibi non scribit, Alberi. autem dicit per illum tex. ita tenere communiter Doct. & ꝙ aliqñ vidit ita seruari: tradit Cæpol. caute. 1. securè intelligens, idem fore in criminæ læsæ maiestatis, refertque aliquos Doct. non parui nominis: & ita ex illo §. colligit Salice. in l. propter insidias n. 3. C. qui accus. non pos. & in hoc illum tex. extollit Fel. in c. 1. col. 2. ad fi. de offi. delega. & in c. quęrenti, col. 3. n. 6. ver. tertius. eo. tit. & Hip. in l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corn. de Sicar. in l. vnius, §. seruus, ad fi. ff. de quæstio. & Mathæ. de Afflict. in c. 1. §. insuper. n. 18. de prohi. feud. alie. per Federic. li. 3. feud. fol. 151. & ita generaliter per illum tex. tradit Iacob. Boulenc. in repeti. l. capitalium. §. famos. nu. 189. ff. de pœn. & ita Ludo. Carrer. in suo libro crimina. §. homicidij. n. 136. cum seq. & ita indistinctè intelligit Feli. dicens illum tex. singu. in c. accusasti. n. 4. de Accusat. & tam ipse, quam Cæpol. & alij referunt. Pau. in d. l. ꝑꝑ insidias, quē ibi scribere non inuenio. ita Al. Re. 1. præsump. 4. & Aug. Ariminē. ad Ang. de malefic. verbo, & ad quęrelam,
53 n. 38. Idem ex illo tex. vult Ang. in l. si adulterium cũ incestu. § liberto, in fi. ff. ad leg. Iul. de adul. vbi ampliat idē esse econuerso, si filius in simili casu patrē, qui obnoxius esset grauiori pœnæ, offerat: & ita Hip. in d. l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corn. de Sic. Alc. d. reg. 1. præsumpt. 4. & Iacob. Boulē. d. loco, & Carrer. d. loco. nu. 137. Idem in matre offerente filium tradit Salice. in d. l. ꝑꝑ insidias, quem sequitur Feli. in d. c. 1. col. 3. in fi. cum princ. seq. de offic. deleg. & Cæpol. in d. caute. 1. Ex quibus resultat Doct. intelligere tex. in d. §. desertorem, vt non procedat specialiter rõne patriæ potestatis, sed ex rõne naturali amoris & sanguinis, ideoque idem sit in matre, & filio emancipato. idque suadetur ex rõne illius tex. ibi, ne videatur ad supplicium obtulisse. Et ex hist. depræhenditur: aliqñ in causis criminalibus datũ patri, vt arbitrio suo filios damnaret, vt tradit Connā.

lib. 2. c. 13. & Balduin. ad leges Romuli.l.17. Dum aũt Doct.communiter extendunt illum tex.ad omnia crimina,iuuari põt ea ampliatio,expendendo tex. ibi,in verbo, & in cæteris . Ad principalem verò conclusionem illius tex.citat ẽt gl.ibi tex.in l.qui cum vno.§.qui filium,eo.tit. & ita Cæp.& Mathæ.de Affl.& alij in d.locis:qui tex.in desertore eandẽ sentẽtiam videtur probare. Tenendo cõem illam allegationem est aduertendum,quod in crimine filij commisso in personam patris aliud est, quia tunc pęna irrogatur arbitrio patris,idq; tantum in filio in potestate: per d.l.3.C.de patr.potes.ſm Bal.& Alber.ibi, & diximus
34 sup.proximè:& sic est limitatio ad d.§.desertorem. Similiter communis illa allegatio vr̃ nouè intelligenda, qñ parens offerret filium,quem iudex facilè capere non posset , secus vbi Iudex eum quærebat , & non poterat euadere , tunc.n.pater non diceretur eum offerre : vt eleganter colligi potest,ex tex.in l.edicto 13.vers.id autem.ff.de iure fis. ibi,id quod latet,non quod fisci est,quicquid videatur sentire Al.d.præsump. 4. qui verè non tangit hos terminos .
35 Sed quamuis tot Doct.ita indistinctè scripserint , & mitẽ illam cautelam tradant,nõ eis accedo: veriusq; credo tex. illum in verb.& in cæteris,non sentire de cæteris criminibus,sed cum dixerit in quodã desertore offerre se , ita Imperatorem iudicasse,subdit,idem in cæteris dicendũ fore : .i.in alijs personis,in quibus occurrerit eadem causa non diuersa ſm doctrinam gl.l.non solum.§.quęritur,ff.de procura.& in l.si fugitiui.C.de seru.fugit. Est enim longè diuersa ratio de illo crimine ad alia , cum desertor grauiter puniatur ob culpã in omittẽdo cõtra regulam iur.de qua in l.2.C.si aduer.delict.gl.in l.si mora.ff.sol.mat.vnde pœna desertoris cũ sit ex maximo rigore,facilius potuit moderari. Ex multis.n. legibus illius tituli depræhenditur ibi procedi nimio rigore,vt in l.6.vers.q in acie.ff.eo.sic nec felix euentus aliquid ibi excusat.l.3.§.in bello.ff. eo. quẽ extollit Cremen.nota.151.Florianus in l.sed & loci. §. sed & si quis.ff.si.regun.quod non est trahendũ ita ad reliqua,vt scribit Fel.in c.causam nu.8.ad finẽ, de iud. probat Cagn. in l.2.n.140.de orig.iur.de quo ẽt Fel.in c.illud, de maior & obed.

& obed. Bened.in c. Rainutius, verbo in eod. testa.1.nu. 71.Coras.lib.1.Miscel.c. 24. ad finem & legitur apud Gellium lib. 1. c. 13. Similiter non fuit bona extensio quàm Doct.indistincte faciunt ad alia crimina quia sn desertore potuit esse culpa ex pusillanimitare: nec est directa ad incommodū vel offensam certæ personæ, ideò potuit faciliùs remitti & moderari:arg.l. 2. C. de in ius vocan.& qđ notat.gl.magna ad medium,in l.assiduis.C.qui potior in pign.habet ibi,lex.n.suum beneficium. Nec erat iuridicū indistincte admittere, vt parens vel filius posset eludere pœnam à iure statutam,offerendo filium vel parentem: facit tex.notabilis in l.si quis fortè 6. ibi, eludendæ pœnæ causa.ff.de pœn.& quotidie legi fraus fieret,contra publ. vtilitatem quæ versatur in maleficijs puniendis.l.cōgruit. ff.de offic.præs.l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. contra id quod eleganter dicit tex.in l.si à reo.§.illud,quod vulg. ff. de fideius.ibi,pœnas ob maleficia solui magna ratio suadet:faciunt quæ congerit Feli.in c.Rodulphus.col.3.de rescrip.Ias.in l. 1.in 2.lec. ad finem. ff. sol. mat. Crotus in l. omnes populi num. 177. Concludo igitur contra doct.in dict.locis,vt d. §. desertorem, non fiat regula generalis; nec extendatur ad alia crimina in quib.sit diuersa ratio. Indè credo ꝙ in vero crimine læsæ maiestatis non seruabitur illa decisio,contra Saly.Cæpol.& alios. Vnde sequitur melius aliqualiter aduertisse Matthæ. de Affl.dicto loco,dum videtur resoluere,ꝙ ille tex. non trahatur ad casum,in quo persona offensa,causam suam prosequatur:facilius.n. dispensat lex & princeps cum solennitate publica.q̄ cum præiudicio tertij. vt probat text.in l.si qń. C. de
36 inoffi,testa.secundum veram resolutionem. Non fuit omittendus alius effectus patriæ potestatis à gl.omissus,cæteris autem subtilitate superior,& apud Iureconsf.frequentior,qui huic tit.& sequenti non impropriè applicatur: is est circa ius & nomen sui hæredis, vnde interpretes suitatis nomē nō absurdè deduxere. Nam apud Iurecōs.vt nomen sui hæredis frequentissimum est, ita suitatis nomen non inuenitur: id tamen rectè deductum defendit Vigli. in §.sui autem.Instit.de hæred.qualit.& differ. Alci.lib.5.
parerg.

parerg.c.19.& his tacitis Coras.lib.3.Miscellan.c.16. Suitatem verò definierat Angel.de peri gl. in Repe.l.in suis. ff. de liber. & posthu. cuius diffinitionem defendit Dec. in l. qui se patris, numero 2. C. vnde libe. vbi nouissimus Fabius aliter describit, alijs etiam verbis Alcia.vbi sup. aliter item Loriot.de consag. Axion.15.quorum dicta hoc loco examinare opus nō est. Præcipuum autem requisitum suitatis est patria potestas, regulariter enim de iure absque patria potestate non dicitur quis suus hæres: quam regulam inepte nonnulli conantur euertere, cum tamen eam perspicuè scribat Iureconf. in l.lege Cornelia, in fi.ff.de testam.ibi, quamuis suus hæres esse non possit, qui in potestate morientis non fuit. Idem probat textus in §. sui autem, & melius in §.cæteri, Instituti.de hæred. qual. & differ. & in §.sui autem, Institu.de hæredit.quæ ab intesta.defer. Ex quo infert Iustin.in dicto §.cæteri, vers. qua de causa, neminem suum hæredem esse Matri: & inde colligitur regula l.nulla fœmina.ff.de suis & legit.hæred. & l.illud, §. ad testamenta. ff. de bonor. pos. cont. tab. quibus iurib. constat hanc esse veram regulam, cui tamen (vt ferè omnibus alijs) non possunt deesse obiectiones quibus satisfacit Deci.in dicta l. qui se patris, & ibi Goza. d. in numero 12. & prius limitando satisfacit Alexand. in l. si filius qui patri, 6.col.ff.de vulga.& pup.vt nouissimè tradit Hispan. Antonius Gom. primo tomo cap. 9. ex numero 9.hinc puto explicanda esse verba textus.ad quæ gloss. & Docto. non aduerterunt, in l. prima. §. per hanc, ff. de rei vendic.ibi, suum vel in potestate petat. Significat enim Iureconf. in filio paria esse suum dicere vel in potestate eò quòd ex potestate patria sui hæredis nomen resultet semper in filio, non semper in nepote, secundum iuris principia.l.si quis filio ff.de iniust.rup.l.prima, §.sciendum.ff.de suis & legit.hæred. Aduersus hanc regul. quasi Iurisconf. non esset, non satis cautè argumentatur Corn. in l. si fratris.col.18.nu.14.vers.sed in contrarium.C.de iur. deliber. adducens exemplum filij. Episcopi vel Patricij, quibus dignitatibus liberatur à patria potestate, & tamen dicitur suus hæres: quod nihil est, cum lex iustis ex causis, tunc

esse-

effectum emancipationis induxerit, ac præcedentis potestatis vel suitatis ius conseruauerit. Alia obiectio fit à Corn. vbi sup. quo tacito idem scribit Marius Salamo. in l. Gallus. §. si eius num. 14. ea est de posthumo: potestque dupliciter formari, tam de posthumo nato, quàm de posthumo dum in ventre est: argumentatio autem Cornel. tractat de posthumo nato mortuo patre, & sic cum patria potestas dari non possit: & tamen is posthumus in iure dicitur suus hæres, in l. si quis filio, §. primo, ff. de iniusto. & rupto testam. in l. prima, §. sciendum, ibi, vel saltem concepti. ff. de suis ex legit. hæred. Cui difficultati respondens Decius in dicta l. qui se patris, præposterè eam accipit, ideoque minus aptè respondet, dicens, quod posthumus ficte & in spe dicitur suus, per l. qui in vtero. ff. de statu hominum quod respicit aliam considerationem, dum posthumus in vtero est, de qua statim agemus. Itaque patet ad iura à Cornelio adducta, non facere spem natiuitatis posthumi, nec tunc rectè applicari. d. l. qui in vtero: quod ante Deci. non satis expendit Alex. in d. l. si filius qui patri, numero 13. nec Soc. in l. prima numero, 24. col. 24. in fin. ff. de vulga. Vnde melius huic obiectioni occurrendum est ex fictione seu prouidentia, de qua in l. intelligendus. 153. ff. de verbor. signifi. qua habetur generalius, posthumum censeri natum cum pater moreretur, & sic retro trahitur tempus natiuitatis ad tempus quo pater adhuc uiuebat: sic alibi dicitur quòd ad tempus natiuitatis iura sua ei conseruantur, vt in l. antiqui, ff. si pars hæred. peta. de tex. autem d. l. qui in vtero doctè & ingeniose olim scripsit Bartolomeus Philippus Lusitanus, in tract. fi-
37 ctio. 3. par. c. 9. Ex prædicta regula infertur ad veram & receptam sententiam, quę habet posthumum non dici suū hæredem antequam nascatur. l. fi. ff. de collatio bono. l. fi. ff. de assign. lib. ideòque spes tantùm non existentia sui hæredis tunc considerari potest. vt in l. 1. §. totiens. ff. de vent. in poss. mitten. latè Ias. in l. si à primo, num. 18. ff. de libe. & posth. latius Tiraq. in l. si vnquàm. verb. susceperit liberos, num. 124. vbi multis hoc ornat; quibus addo tex. in l. Posthumus in princip. ff. de inoffi. testa. secundum communem

„ munem literam ibi,quibus suus potuisset fieri,si in vtero,
„ mortis eorum tempore,non fuisset:quod probat textus.il
„ le etiam si legatur ad exemplar florentinum,cuius memi nit Anto. August. libro quarto emendat.pag. 270. Huic autem veræ & receptæ sententiæ non obstat textus . in §. sui,Institu.de hæred.quæ ab intes.defer.quo Ias. maximè torquetur in dicta l.si à primo,& in l.posthumo nato,& in
„ l.qui se patris, vbi dixit non posse ei sine violentia respon-
„ deri,cuius verba sunt: posthumi quoque qui si viuo parẽ
„ te nati essent,in potestate eius forent,sui hæredes sunt. Putauit enim Ias. in dict.locis textus illum loqui de posthumo dum in ventre est: ideoque respondet fictè dici suum ob spem natiuitatis : & ita semper Dec. in dict.l. posthumo nato, & in dicta l. qui se patr. & in l.posthumo. C. de collatio. & nouissimè Duar. libro secundo disputa. capit. 38. Sed melius est intelligere vt olim ego intelligebam,posteaque idem legi apud Curt.dicta l.posthumo,à quo transcripsit Gozad. dicta l. qui se patris, & refert nouissimus Huberti.dicta l.posthumo,in secunda parte numero 4. vt scilicet text. ille loquatur de posthumo nato (nam ante natiuitatem ex dictis iuribus suus hæres non dicitur) quod primò suadetur ex sui nominis idem enim est dicere posthumum, ac si dicas natum posthumationem seu mortis patris l.tertia vers.primo.ff.de iniust.rup. Aulus Gelli.lib.secundo cap.16.probat textus in l.nomen filiarum.164.ff.de verb.sign.& ita habet communis resolutio,vt post alios tradit Galiaul. in l. Gallus in princ.numero 28. Idem sensus colligitur magis ex serie illius textus quia prius loquitur quod iudicaretur: si viuo patre natus esset,& vtitur verbis conditionalibus ibi si viuo patre:& sic loquitur de nato,non de eo qui in ventre est.Igitur idem referri debet ad casum mortui patris. Si enim eo viuo requiritur natiuitas vt filius suus hæres dicatur,multo magis id exigi debet in secundo casu , cum iam parens deest,et sic textus ille semper loquitur de posthumo nato: facti autem differentia non iuris ibi est,an viuo , an mortuo patre nascatur , atque ita textus ille magis probat communem sententiam, Quæ interpretatio etiam iuua-

tur eò quod frequentius in iure posthumus non dicitur in vtero est, sed natus, vt in dicta l. tertia ff. de iniuf. rup. ante natiuitatem enim magis appellatur venter, vel in vtero esse dicitur, vt in dicta l. qui in vtero, & l. ventre. ff. de acquirend. hæred. l. cum quidam. §. primo. ff. eod. l. ventri. ff. de tutor. & curato. da. l. prima & per totum tit. ff. de ventr. in possess. mit. Non tamen negandum est aliquando posthumum dici ante natiuitatem, pro eo scilicet qui adhuc in vtero est l. cum pater. 30. ff. de nego. gesto. l. si nemo. §. fin. ff. de testament. tute.
38 Ad nomen sui hæredis & effectum suitatis ex patria potestate, citatur quotidie textus in dicta l. in suis, & in dicto § sui autem, & in l. cum ratio ff. de bon damnat. vel secundum aliam literam de portio. liber. de quibus agit Coras. libro tertio miscellan. capit. 16. cuius verba fuerunt Viglij in dicto §. sui autem: & Alcia. in fi. libri quarti de verborum significatione, & dicto libro quinto parerg. capitulo 19. Ex quo, & alijs quæ legendo aduerti, conijcio Duaren. ad Balduin. in hoc vitio transcribendi voluisse notare eundem Coras. cuius tamen diligentia & iudicium in multis laudari potest. Ex illis autem iuribus plures suitatis effectus colliguntur à Docto. quos facilè colliget qui legit scripta ab ordinarijs & repet. in dicta l. in suis, & in dicta. l. qui se patris, & in dicta l. si filius qui patri: & quæ repetit Cornel. in d. l. si fratris, & quæ transcribit Benedict. in cap. Raynucius. verb. mortuo itaque, in secunda ex numero 50. & latissimè Igne. in l. prima §. si pater ab hostibus. ff. ad Syllan. & post eos Loriot. de Consangui. Axiom. 15 cum sequen. & Tiraquel. in dicta l. si vnquam in princ. ex nume. 19. Idem de primo genito quæst. 32. & 39. & quæ in praxim deduxit Dec. Consil. 31. Quibus addendum est ex dict. iurib. quod cum regulariter viuentis nemo dicatur hæres, si in aliqua dispositione fiat, mentio de hæredibus viuentis, intelligendum sit de suis hæredibus, vt aduertit Alcia. in l. hæredis 75. numero 4. ff. de verborum significatione, cui addo textum secundum communem literam, in l. tertia in fin. princip. ff. de iniusto rupto. ibi, siue post mortem, siue viuo testatore nascatur hæres: ad quæ verba nec gl.

nec

„ nec Doct.aduertisse videntur. Sed omissis cæteris effecti-
„ bus suitatis,illum examinandum suscipio,qui difficultate & vtilitate maior videtur:ex illis enim iurib. inferenda dixit gl.in l.nihil.C.pro hæred.& in l.2.§.filium.ff.eo.quòd filij sui hæredes, non habeant ius vsucapiendi illo titulo pro hærede.& ita Bart.quem sequuntur Paul. Alex.& alij,in d.l.in suis,vbi idem probat nouissimè Alc.post Ang. de perigl.ibi num.117. & est receptissima opinio, vt tradunt omnes ibi,& Iacob.de.S.Georg.in l.pater filium,nu. 26.ff.de inoffi.testam.Hispa.à Couas Ruu.in c.possessor. 2.par.§.5.Bal.Soc.Benedic.& alij infra referendi circa declarationem Bal.in Rubr. tex.de præscript.Alb.in d.l.2.§. filium fundamentum gl.& Doct.est ex d.l.suis cū similibus,cum enim Iureconsl.ibi & alibi dicat suū hæredem viuente patre dñm cēseri,& eo mortuo,magis cōtinuare pristinū ius,quā nouū acquirere; putāt ipsi inde negari filio nomē & possessionē hæredis, & cōsequenter non cōcurrere ius vsucapiendi ex nouo titulo pro hærede, ꝙ probari existimant in dicta l.nihil., & in dicto §. filium.Sed contra præscriptam illam opinionem,seu potius inueteratum errorem, elegāter aduertit Vigli.in dicto §.sui autem, Institut.de hæred. quali. & differ. qui vtinam pergeret enucleare ius Ciuile vt cepit,& potuisset,quē merito dum in esset magnæ spei appellarunt insignes viri Eras.& Alcia. quo in loco Vigli.respondet illis iurib. quib.gloss. & Doctor.nittuntur,eaq́ue melius explicat,non autem curauit probare sententiam cōi contrariam: & eo tacito idem scribit Forcatul.in sua Neciomantia; dialogo. 36. cuius tantùm meminit Hispa.vbi supra. vult igitur Vigli. competere suis vsucapsonem pro hærede:idemq́ue nouissimè probat Connan.libro decimo, capitulo quinto nemine citato, more suo. Sed ante hos omnes eandem sententiam contra gl.& cōem tentauit Cuma.in dicta l.secunda,§. filium,& Fulgo..in l.prima C.pro hæred.Et antequam illis
¶ iurib.respondeamus,hanc veram sententiam probo vltra eos,ex sequentibus primò ex dicta l.in suis cum similibus a quibus Docto.præpostere inferunt:nam dum sui vacantur tanquam pristini domini,& per illam iuris continua-

tionem, id planè est eos magis hæredes facere, non autem eis admittere aliquid quod extraneis hæredibus concedatur: suitas enim prodesse, non nocere solet vt fatentur Docto. parum hoc sibi constantes, vt colligitur ex Perigl. numero 112. & numero 116. ex Bartol. & alijs in dicta l. si filius qui patri. ff. de vulg. & ita succedit regula vulgaris, l. quòd fauore. C. de legibus. facit ad hoc tex. notab. l. tertię, §. si emancipatus, ff. de bono. pos. cont. tabul. ibi, non enim qui filius iustus est efficietur non filius cum recissio quo magis admittatur non quo minus adhibeatur. &c. Iuuatur hoc secũdo, quia filijs suis quæ hæredibus planè cõuenit vsucapio pro hærede ex vi verborũ, ipsi enim verè, & propriè hæredes sunt, & magis hæredes dicuntur quã extranei, vt superius probaui, & colligitur ex l. 1. §. qui sunt in potestate. ff. si quis omis. caus. test. Nõ est igitur cur eis negetur ius hæredib. concessum. Faciunt tertiò pulchra verba tex. in l. falsa demõstratio. 33. §. primo, ff. de conditio. & demõ. ibi, honor eius auctus est, nõ cõditio mutata: ita in suis nomen & cõditio hæredũ manet, licet effectus maior sit. Probatur quarto hæc veritas, quia suis hæredibus non negantur actiones & remedia hæredum, vt petitio hæreditatis, iudiciũque familiæ erciscun. vt colligi potest ex l. tertia, ff. de petit. hæredit. & l. 2. in princip. famil. erciscun. cum traditis notabiliter per Aret. in l. planè. §. duobus col. 3. ff. de legatis primo. Probatur & 5. idem efficaciter ex l. pe. §. si pater. ff. pro suo. vbi glo. retinens suum errorem mirè variat, nulla enim ratio differentiæ assignari potest. cur ex diuisione bonorum à patre viuo facta, filij ibi vsucapiant pro suo: succedendo autem patri defuncto non vsucapiant pro hærede: maximè cũ diuisio illa facta à patre viuente inter liberos, & successio quodam modo æquiparentur, ex glo. & Docto. in l. quoties, C. famil. erciscun. & ideò illa diuisio non sumit effectum nisi post mortem, sicut successio, secundum gloss. & Docto. & notat Salyc. in d. l. nihil, numero 2. in fin. Contra communem etiã & 6. stat manifesta ratio: glos. enim & Doct. argumentantur à continuatione dominij, de qua agit Iureconsul. & ob id negant suis vsucapionem pro hærede: sed debuerũt

aduertere hic agi de vſucapiendo,& ſic de re aliena,in qua non poteſt dari continuatio illa dominij,& conſequenter
40 corruit illa argumentatio glo. & Docto. Fortius autem euidentius fundamentum aduerſus communem errorem colligitur ex d.§.filium d.l.2.vbi hæc ſententia manifeſtè probatur, verba text.ſunt: filium quoque donatam rem à patre,pro hærede negauit vſucapere Seruius ſcilicet quia exiſtimabat naturalē poſſeſſionem penes eum fuiſſe viuente patre. Ex quibus verbis glo. & Doctor. colligunt ſuis negari vſucapionem pro hærede: ſed verius collegiſſent contrarium, vt pungit Cuma.ibi, licet non ſibi conſtet:firmius autem explicat Vigli.vbi ſuprà,& forſan melius nunc deducemus. Nam in d. §. deſcribitur in quo ſpeciali ratione ſuis negatur vſucapto pro hærede: ſi autem regulariter ſuus vſucapere non poſſet, inepta eſſet dubitatio Iureconſ.uanoque labore tot verbis oſtendere conaretur, in ea ſpecie ceſſare vſucapionem pro hærede: à quo enim remouetur genus, certum eſſet remoueri ſpeciem, iuxta glo.in l.ſi cauſa cognita.C.de tranſactio.quòd apertè deducitur ex eod. text. attento quòd ibi ſpecialis ratio traditur ad negandam tunc vſucapionem pro hærede: Vnde per locum ab ſpeciali, patet Iureconſ.ſignificare regulam eſſe in contrarium, vt ſuprà ſuus pro hærede vſucapiat: ex qua regula ibi reſultabat ratio dubitandi, qua non obſtante,deciditur eo caſu ceſſare vſucapionem pro hærede: quia filius viuo patre, rem poſſidebat à patre ſibi donatam, & ideo poſtea parente mortuo,non potuit filius ſibi mutare cauſam poſſidendi, ex regula.§.præced. & l.tertia §.illud ff.de acquiren. poſſeſſ. Et vt magis enucleetur mens illius textus aduerto Iureconſ. ibi aduerſus hanc rationem decidendi, ſentire ſubtilem rationem dubitādi, videtur enim ibi non mutari cauſam poſſeſſionis, eò quòd prima donatio inter patrem & filium nō valuit, & conſequenter cauſa pro non cauſa erat habenda, iuxta vulgarem regulam l.non putauit §.non quæuis. ff. de bono.poſſeſſ.contr.tab. & ita videbatur poſſe induci vſucapio pro hærede, nec mutari in filio cauſam poſſeſſionis cui tacitæ obiectioni ſatisfacit Iureconſ. conſiderans, donationem

mationem illam licet inualidam, transtulisse naturalem, possessionem in filium, sicuti alias inter virum & vxorẽ, l.1.§.si vir vxori, ff.de acquir.possess. Atque ita concluditur stare regulam illa prohibentem ne quis sibi causam possessionis mutet, ideoque non posse ibi dari vsucapionem pro hærede, quia mutaretur causa possessionis contra iuris regulam, hæc sunt quæ verè & subtiliter colliguntur ex Iureconsf. in d.§. à doctoribus malè explicato. Ex iam patet ibi non agi de possessione bonorum, quatenus prius erant penes patrem, sed de possessione rei donatæ, quæ viuo patre erat penes filium: quod contra gl. & Bar. bene aduertit Ias. in d.l.in suis, numero 31. & sic ostenditur ibi esse text. expressus pro hac sententia contra com-
41 munem. Nec aliquid obstat d. l. nihil. C. pro hære. verè enim respondet Vigli.& ante eum Fulgo. non relatus. l. illam aliud longè diuersum continere, cum dicit, nihil pro
„ hærede vsucapi posse suis hæredibus existentibus magis
„ obtinuit: quæ verba præpostere à gl.& Doc. accipiuntur,
¶ quasi ibi negetur suis hæredibus vsucapio pro hærede: text. autem vult quòd vbi sui hæredes existunt non possit aliquis hæres dici, nec pro hærede usucapere: quod ijdẽ Cæsares rescripserant in l.2. C. vnde libe. cuius ratio est, quia suus ipse iure fit dominus etiam ignorans, & consequitur dominus totius hæreditatis, vnde nemo alius hæres dici potest, quod propriè congruit in successione ab intestato, vt loquitur d.§. sui autem, versi. idem etiam conuenit vbi suo præterito, aliquis instituitur, succedit enim ipso iure causa intestati. l. prima ff. si tab. testamenti nullæ exta. l. inter cætera. ff. de libe.& posthum. l. 1. ff. de iniust. rup. cum multis alijs. Necessario autem ex iuris principijs, d.l. nihil procedere non potest, vbi daretur testamentum validum, in quo cum filio instituerεtur extraneus, tunc enim extraneo negari non potest nomen hæredis, ex institutione, & consequenter vsucapio pro hærede; quod Doc. non ita explicant. Hæc autem interpretatio ad dicta l. nihil difficultatem habere posset, quam Vigli non attigit: si fingas quod aliquis ex iusto errore posset credere se hæredem; vt in exemplis Bar. in l. Celsus, colum. prima, ff. de

 vsucap.

vſucap.ſimiliter etiam in exemplo,l.fin.ff.de hæred.inſtitutionibus, vbi Bar. & Imol.notant de rumore, quòd filius ante patrem deceſſerat: eſſetque aliud exemplum iuſti erroris ex l.vxorem ff.de manu. teſta. Similiter ex errore facti datur bona fides, & nomen hæredis, & ſi ſuus exiſtat qui ignorabatur,vt l.militis codicillis.§.miles in ſupremis ff. de militari teſtamento. Nam ſi ex iuſto errore aliquis ſe hæredem credat,etiam ſuo exiſtente,poterit pro hærede vſucapere,ex gl. in verb ſi exiſtimauerit,& ibi Docto.in l.1.ff.pro hære.& gloſſ l.fin.verb.non poteſt.C.eod.

¶ Ex iuſto enim errore titu.putatiuus ſufficit ad vſucapiendum l.non ſolum §.1.ff.de vſucapio.l. quod vulgo.ff. pro empto.l.pro legato ff.pro lega.gloſſ.l.interdum,in princi. ff.de acquirend.poſſeſſ.Barto.& alij in d.l. Celſus.Hæc autem reſtrictio ad illam l. tutius procedet in tertijs poſſeſſoribus qui cauſam habuiſſent ab inſtituto vel alioqui iuſto errore ſe hæredem putaret:talis enim poſſeſſor bene ſe tueretur aduerſus ſuum hæredem ex poſſeſſione cum titulo, quod comprobatur:Nam iura dicunt ius adeundi & & immiſcendi non perimi vllo tempore , quod communis ſententia intelligit vſque , ad triginta annos , glo.recepta in l.3.ff.de acquiren.hæred. & l. licet C.de iur.deliber, Bar.in l.1.nume.4.ff.de condic.ex lege: quod tenuit Paul. in l.ſi quis ſuus ff. de iur. delibe.& l.fi. C.de repud.hæred. quamuis Iaſ.in d.l. 3. & in dicta licet male eum citet:tradit notanter Curt.in l.vna C. quand.non peten.par.num. 25. & ibi Deci,numero 8.Felin.in cap.de quarta,numero 22.de præſcrip. Sed quamuis filius vel alius hæres habeat ſpacium illud 30.annorum, ſi quis tamen rem poſſideat, vſucapiet aduerſus filium,tempore ordinario , ſi titulum & bonam fidem habeat : ſine titulo autem ceſſante mala fide, vſucapiet tempore longiſſimo, vt tradit notanter Alex.d.l.vna,nume.7.C.quand.non peten.part.Bald.de præſcri.part.4.quæſt, 19. Gozad.conſ.56.nu.4.qui citant.Bal. in l.fin.C.fini.regundo.vbi hoc non dixit, ego addo ita in terminis ſcripſiſſe Paul.in l. filio præterito , colum.ſecunda.ff.de iniuſ.rup.quem non percipiens inaduertentur repræhendebat Benedic.in cap. Raynutius , verbo.mortuo,

in secundo numero 62. & sic vides aduersus suum hæredem vsucapi posse res hæreditarias: pro quo adduco text. notab. qui hoc manifestè probat in l. captum. 9. C. de postlimit. reuers. ibi, suum hæredem, & ibi, si non tantum tempus effluxit. Ex quo text. & iuris principijs est hoc intelligendum, data habilitate terminorum, putà post legitimã ætatem filij non antea, & cum restitutione ex iusta causa, ne vsucapio noceat filio, quando ei non possit culpa imputari: & ita temperandum est, quòd indistinctè scribit gl. & Bal. in d. l. vna nu. 9. & quod tradit Bal. de Præscr. 1. parte 6. num. 3. q. 27. dum scribunt contra existentiã sui hæredis nullo tempore vsucapi posse: melius dicerent existentiam ipsam sui hæredis vsucapi non posse, quia nullo tẽpore põt quis effici filius vel suus, si non erat: dominus autem rerum effici potest, & ita contra suum hæredem vsucapione se tueri: quod potest colligi ex Pau. in d. l. licet C. de iur. delib. & ex Corn. ibi col. 3. ver. sed aduerte, & ista
43 conueniunt quæ Balb. adducit in d. loco. Intellige etiam dictam l. nihil, secundum prædictum verum sensum, vt securius procedat, qñ alius sciret filium extare: statim enim scit vel scire debet se ius non habere, nec posse aliquem suo præterito, hæredem esse ex testamento, quia verius tunc est causa intestati l. 1. in fi. ff. si tab. testa. null. extab. secundum veram & receptam sententiam. Idem facilius procederet vbi prorsus testamentum non esset factum, nemo. n. succedere potest, stante suo, vt suprà in quibus terminis non posset vsucapio procedere quamuis possessor errore iuris putaret se habere iustum titulum: obstat. n. regula in materia, vt iuris error non iuuet ad vsucapiendũ, l. nunquã ff. de vsucapio. l. fi. C. de vsucap. pro dona. Quod vtiliter amplio vltra Doct. vt procedat etiam lapsis 30. annis licet id tempus etiam sine titulo ex errore iuris vel alio colore quo cesset mala fides, sufficiat ad vsucapiendum, ẽt de iure Canonico, secundum Pau. in d. l. Celsus nu. 4. ff. de vsucap. vbi latè Bal. nu. 15. & facit tex. in c. peruenit, vbi notanter Burg. de empt. & vendit. notat. Affl. Dec. 40. nu. 21. vbi merito extollit resolutionem Pau. & ita Rub. conf. 75. qđ iuuatur ex effectu lõgissimi tẽporis, in re prohibita a-

lienari. secundum traditionem Paul. videndam in l. fin. §. sed quia col. 3. C. commun. de lega. Ias. in l. filiusfam. §. diui, in 1. lectu. nu. 114. in fi. Dico enim quòd in his terminis non procedit illa resolutio Paul. quia vbi possidens bona, scit extare filiũ defuncti, magis est in mala fide, quàm in errore iuris, ea retinendo: id enim suadet non solum ius ciuile, sed ratio naturalis omnibus nota. d. l. cum ratio. ff. de bon. damnat. Et in his quæ natura ipsa docet, nemo excusari potest l. 2. & ibi Docto. C. de in ius vocan. Ias. in l. si quis id quod. n. 32. ff. de iurisd. omni. iudic. quod maximè iuuari potest ex traditis à Feli. in d. c. de quarta. nu. 26. de præscrip. & ab his quæ resoluit Bal. vbi sup. Nec illa doctrina Paul. prorsus tuta est, possetque multis controuerti: variant enim Doct. vt latè tradit Hispan. à Leuia in d. c. possessor. 2. par. §. 7. nu. 5. char. 52. versis secunda conclusio. Et hæc nostra ampliatio iuuatur satis ex notabili decisio. Afflict. 374. vbi loquitur de possidente longissimo tempore ex testamento irrito. Posset etiam exemplum & ampliatio assignari ad d. l. nihil in spurio, qui nullo tempore vsu capere posset, in relictis à patre, quatenus ius resistit; etiam si ex errore facti putaret se legitimum: vt tradit Saly. in d. l. nihil, post antiquos, & voluit gl. memorabilis in l. nemo. ff. de vsuca. pro leg. Bal. in l. nullo, C. de rei vendic. notabiliter Alex. Consi. 74. lib. 3. latè Bal. 4. par. q. 18. & Ripa in l. 1. nu. 8. ff. quor. bonor. qui videndi sunt, quia non est omnino sine dubio. Et ex illa l. nemo, cum gl. ff. pro lega. vtiliter infertur ad personas numeratas à gl. in §. legari, in stit. de legat. Sunt hæc vtilia, pendentque necessario ab intellectu d. l. nihil, ideò excessus hic non culpabitur: vt alias inquit I.C. Marcellus, in l. iam dubitari, ff. de hæred. instit. Patet igitur ex su. deductis, non esse negandum ius vsucapiẽdi pro hærede, suis hæredib. & consequenter non esse differentiam inter filios in potestate & emancipatos: contra glo. & Docto. Hinc etiam cessabit anxietas Paul. in d. l. secunda §. filium, ff. de vsucap pro here. dum tractabat quo remedio succurreretur suis hæredibus. Vtilitas autem & verificatio huius articuli ad praxim est quãdo in bonis patris aliqua extarẽt, quæ patris nõ essent: sicut enim extra-

neis.

neis, tunc datur titulus & ius usucapiendi pro hærede: ita & fortius dicendum est in suis, ex suprà deductis. Quam sententiam libentius amplector; quia eam probauit olim ¶ cõsummatissimus Iurecon. insignis Doct. Antonius Soarius, supremi Regij prætorij Senator dignissimus, quem Galmanticæ docentem, audisse nunquàm pœnitebit. Ex his infertur ad opinionem Bald. in Rubr. de præscrip. nu. 15. qui retinẽs cõem errorẽ, quem sup. confutauimus, ex cogitauit pro ingenij uelocitate, posse filium non obstante suitate usucapere pro hærede, non ut filium, sed tanquàm agnatum uel cognatum: Filijs enim successio defertur ex tribus capitibus. l. primæ. §. sed uidendum. ff. de succesSo. edic. & sic uult Bal. quòd filius licèt ex primo capite non possit usucapere pro hærede, poterit ex sequentibus: quod sequitur Alexan. dicta l. in suis, numero 7. idem Alexand. in l. prima, numero 17. C. qui admit. Alexan. in l. licet, C. de iure deliber. Alexand. in l. si emancipati, C. de collatio. Deci. in d. l. 1. in utraque lectu. Bald. in dict. l. Celsus prima parte num. 49. ff. de usucap. Soc. in l. si filius qui patri, nume. 16. ff. de uulga. Benedict. in ca. Raynutius, in uerb. mortuo c. 2. nu. 185. Hispa. Couas Ru. dic. possessor, nouissimè Alcia. dicta l. in suis: quæ opinio inutilis si attendatur uerior sentẽtia quam sup. probauimus: cũ enim possit filius vsucapere pro hærede ex primo capite, non oportet confugere ad iura agnatorum uel cognatorum. Sed retenta communi opinione; non videtur probabilis hæc inuentio Bar. lex fundamento Ias. in dic. l. in suis, nu. 8. & eiusdem in dic. l. 1. num. 25. quod prius tetigit Alexã. d. l. si emancipati. 2. col. versi. sed posset: ex text. quem commendant in l. de bonis. §. 1. ff. de Carbon. edic. ibi, tametsi ex inferioribus partibus petant, quia legitimi vocantur, quoniã sui sunt, vel ex illa quæ cognatis datur. Et sic vult textus quod ex quocunque capite succedat filius, semper ei inest qualitas sui hæredis: & consequenter si suitas esset causa tollẽdæ vsucap. pro hærede, non posset filius vsucapere ex capite agnatorum vel cognatorum. Sed tandem Alexan. dic. l. si emancipati, Ias. d. l. prima num. 25. & ibi Deci. numero 89. lectu. secunda & Alcia. d. l. in suis,

 & Soci.

& Soci.d.l.si filius qui patri,numero 16.respondent quòd in alij capitibus filius dicitur suus,quo ad ea quæ vtilitatem ei adferunt cum gl.d.l.1.per l.pen.§.fin.ff. quis ordi. in bono.pos.seru.& ita intelligatur d.l.de bonis:quæ solutio periculosa est,ex his quæ in simili tradit idem Deci.in l.vna,nu.9.C.quando non pete.part. à quo transcribit Gozad.consi.56.num.3.Item secundum eam Bal.subtilitatē destrueretur communis opinio,& redderetur prorsus inanis regula,quam fingunt gl.& Docto. cum ad manum & nutum filij absque vllo labore esset vsucapere pro hærede:quod dubitās aduertit Cotta in memorab.verb. filius, & lex tunc diceretur imposita verbis non rebus, contra id quod in hac materia dicit glo. in l.pen.§.si pater.ff. pro suo. Ex hac etiam solutione Doctorum colligitur quàm parum sibi cōstet in hoc articulo:.si enim suitas secundū eos non attenditur in filio, nisi quo ad vtilia,iam sequitur eam non tollere ius vsucapiendi pro hærede,& consequēter esset hoc non contemnendū fundamentum pro uera sententia quam sup.probauimus, contra gl.& Doct.quicquid pro cōi scribat Huberti.in d.l.1.C. qui admit.ex nu. 114. Hinc etiam cessant quæ tradit nouissimè Anto.Gometius egregius Doc.Salmanticens.1.tomo c.9.nu.9.Sed lōgius quàm vellem me progressum uideo:nec dubito coricæis & detractoribus ansam oblatam, vt saltem tanquā prolixa præludia hæc mordere possint qui non respiciant quot hic non vulgaria traduntur:nec morem nostrorum in rubricis prolixius scribentium, ac multa extranea adducentium.Omnia aūt quæ hic scribimus pertinebant ad tractatū horum verborū (Bona est patria potestas:) sine quibus nulla inuenitur lex in his duob. titulis. Sed doctis & cādidis laborem nostrū non ingratum fore speramus.

SVMMARIVM.

1 *Diuiditur hæc lex in tres partes separatim tractandas.*
2 *Emendatur traditio quædam Pauli Castren.*
3 *Explicatur tex.in §.secundum vulgarem in l.filiusfa.ff.de legat. 1. in verbo inæstimabilis.*

4 *Circa idem verbum explicatur l.fin.ff. de iis qui de iece. vel effude contra Alber.*

5 *Infertur ad ius patroni quatenus inæstimabile appellatur.*

6 *Tractatur intellectus l.nemo prædo §.1.ff.de reg iur.*

7 *Consecutiuè explicatur l. Iulianus.ff. si quis omissa causa testa. contra communem allegationem.*

8 *Agitur de vera litera d. §. secundum vulgarem.*

9 *Tractatur an Constantinus in bonis maternis, & Iustinianus generalius in aduentitiis nouum ius induxerint.*

10 *Reiicitur communis allegatio.l. placet.ff.de acq.hæred.*

11 *Sustinetur contra Politum communi allegatio l.1.ff.si quis à par. fuer. ma.*

12 *Probatur multis iuribus communis opinio, quæ habet ante Iustin. aduentitia prorsus acquiri patribus.*

13 *Ponderantur ad hoc iura tractantia de collatione bonorum inter liberos, & alia iura.*

14 *Expenditur l iii.§.hoc autem.ff de lega.præstan.*

15 *Tollitur obiectio profectitia.ff.de iur.dot.*

16 *Agitur obiter de tex.in §.sed neque hæres Inst.de testa.contra gl. & Ang.ibi & contra aliquos alibi.*

17 *Ponitur, & impugnatur communis sententia quæ habet dari hodie efficacem conuentionem inter patrem & filiumfamil. in aduentitiis.*

18 *Agitur de patris scribentis legatum filio suo relictum.*

19 *Proponitur communis opinio, quòd ante Constantinum bona materna omnino acquirebantur patri.*

20 *Probatur eadem communis opinio iuribus, & ration. vltra Doctor. contra Ricar.Polit. Alex.*

21 *Exactissimè & plenissimè examinatur sensus.l.filius.ff. de inofficio.testam.*

22 *Reiectis pluribus interpretationibus reiicitur etiam interpretatio Aret.& Dec.quæ fuit Cyni, & Albe.*

23 *Reiiciuntur aliquæ interpretationes ad d.l filius.*

24 *Probatur cum Maria.Soc.l.illam non obstare communi sententiæ & extenditur ibi verbum alii, non posse intelligi de filio.*

25 *Adducitur & explicatur l.qui in aliena in fine princ.ff.de acquirend hæred.*

26 *Agitur vltra omnes de verbis.d.l.filius, vers.quoniam.*

27 Probatur vltra omnes ex prima parte illius l.communis sententia, contra quam omnes adducunt secundam partem eiusdem l.
28 Ex eadem l.aliqua nouè & vtiliter deducuntur.
29 Agitur de intellectu.l.pen.ff.ad Senatusc.consf.Tertul.
30 Explicatur litera l.1.C.qui admi.pro communi contra aliquos.
31 Tollitur obiectio Alc.contra communem,& nouè intelligitur l.cum oportet in princ.C.de bon quæ libe.
32 Explicatur litera d.l.cum oportet dum refert ius antiquum.
33 Admonentur lectores vt caueant ab errore eorum qui indistinctè putant ius digestorum antiquius esse iure codicis.
34 Multipliciter ampliatur hæc l.& iura,quæ tractant acquisitionem quæ fit patri per filiumfa.
35 Ostenditur in hac materia ingens error Ant.Corse.
36 Lucrum à lege delatum sine aditione,vel agntione transmitti,et ostenditur error Hispa.Segu.
37 Explicatur lex & consuetudo communicans bona inter coniuges.
38 Explicatur tex.in auth hæ res.C de secun.nupt.
39 Adducuntur aliqua notabilia pro effectu acquisitionis duraturæ penes patrem quàm diu vixerit.
40 Impugnatur limitatio quædam Pauli & Corn.
41 Probatur alia limitatio Pau.ad hanc legem & similes.
42 Ponitur alia ampliatio,quando filius ex dignitate exiret à potestate patris.
43 Ponitur alia de filiofam.clerico testante contra Panor. & Benedictum.
44 Ponitur alia ampliatio de filio testante permittente statuto.
45 Ampliatio de filio ingrediente religionem.
46 Ingressu religionis cessare patriam potestatem.
47 Proponitur, & exactissimè discutitur quæstio patris ingredientis religionem.
48 Relatis variis opinionibus scribentium, emendantur aliquæ allegationes eorum.
49 Ostenditur contra aliquos in hoc receptiorem esse gloss. opinionem, vt tunc vsusfructus maneat penes monasterium viuente patre.
50 Eadem opinio vltra scrib.eleganter probatur.
51 Respondetur cuidam argum. Bar. & explicatur.§.cum autem l. cum

cum oportet infra tit seq.

52 *Ponitur alia ampliatio ad tex.*

53 *Ampliando tractatur quomodo pater & filius cohabitare debeant.*

54 *Id tutissimum esse, vbi pater à filio, vel filius à patre velit alimenta.*

55 *Tentatur contra plures filium non esse indistinctè retinendum à patre.*

56 *Nouè ampliatur hæc l. & iura similia ad patrem cuius nequitia filius ab eo separatur.*

57 *Expenditur, & limitatur l. 3. § pen. ff. de liber exhib.*

58 *Ponitur differentia inter acquisitionem coniugum & filii.*

59 *Ponitur alia ampliatio in liberis legitimatis.*

60 *Ampliatur hæc lex & similes de acquisitione per filium patri furioso.*

61 *Ponitur commu. limit. in hæreditate delata filio furiosi.*

62 *Ponitur difficultas ad eandem communem opinionem.*

63 *Validissime impugnatur communis illa limitatio.*

64 *Explicatur l. Antist. § fi. ff. de acquir hær. contra communem.*

65 *Retorquetur l. cum hæres. ff. de acq. hær. contra communem.*

66 *Explicatur l. si § quæri potest. ff. quis ord. in bon. posse ser.*

67 *Iterum explicantur aliqua ad d. l. cum hæres.*

68 *Ampliatur hæc lex 1. per l sequentē, & tractatur an illa fuerint necessaria.*

69 *Ex illa l. infertur ad l. iusta. interpretat ff de verb sig.*

70 *Ponuntur aliquam in quibus appellatione filiorum non veniunt nepotes.*

71 *Ponitur vtilis declaratio in eod. art.*

72 *Explicatur. l. filium habet. ff. ad Macedo. contra plures.*

73 *Ex eadē l. 2. infr. eo. colligūtur et explicantur aliqua non vulgaria*

PRIMA PARS.

TOTA materia huius tituli & sequentis vtilissima est, quia nihil frequentius habetur in praxi. Hæc autem l. prima secundum Cin. Bartol. Alberic. Salice. Fulgo. tria continet, & ego eorum diuisionem sequor:

ſequor: quia licet textus alia etiam cōtineat, illa tria ſunt principalia. Primū eſt quid acquirāt filijfa. patribus, in bonis maternis. Secundum ꝙ pater debeat ea bona administrare. Tertium quòd pater non poſſit alienare talia bona: & hoc ordine legem hanc tractabimus tribus capitibus. Conſtantinus l. hanc condidit, cuius verba in hac prima parte ſunt. *Res quæ ex matris ſucceſſione ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato fuerint ad filios deuolutæ: ita ſint in parentum poteſtate, ut vtendi fruendi duntaxat in diem vitæ facultatem domino videlicet earum ad liberos pertinente.* Deciditur ergo vt in his bonis filius dominum, pater vſumfructum habeat: fit autem hæc acquiſitio vigore patriæ poteſtatis, vt in legibus ſequentib. & l. cum oportet. inf. titu. 1. & in §. 1. Inſtitu. per quas perſon. nob. acquir. Ex quo ſcriptum reliquit

2 inſignis Doctor. Paul. Caſtrenſ. in l. fi. §. primo, numer. 2. ff. de verborum obligationibus, quod patria poteſtas inuenta fuit, vt filij patribus acquirerent: quod mihi nō omnino congruere videtur iudicio tanti iuris: licet enim acquiſitio ſit ex effectibus patriæ poteſtatis, non tamen dicendum eſt ob id tantum vel principaliter ob id fuiſſe inuentam patriam poteſtatem, vt colligitur ex gl. §. primo, Inſtitu. de patr. poteſ. Colligitur etiam ex eo quòd ipſa patria poteſtas aliquādo magis conſideratur ad vtilitatem filij. l. cum ratio, ff. de bon. dāna. l. in ſuis. ff. de libe. & poſthu Colligitur etiam ex alijs, effectibus magni momenti vltra acquiſitionē, vt latè deduxi ſuperius in 2. parte Rubri. Hinc infero ad tex. vulgarem in l. filiusf. §. ſecundum vulgarem. ff. de legib. leg. 1. ibi, *poteſtas enim patria inæſtimabilis eſt*: ſolet enim intelligi in ſcholis, ob effectum acquiſitionis, quæ patri fit per filios vel nepotes in poteſtate tradit Riminal. in §. hoc quoque, nu. 3. Inſtitu. per quas perſon. notab. acquir. Sed ego melius intelligo ex Alberi. ibi: vt non ſolum, nec principaliter, effectus acquiſitionis faciat patriam poteſtatem appellari inæſtimabilem ſed potius alia quæ in iure habentur de patria poteſtate, vt diximus ſup. in Rub. quale eſt illud. l. 3. C. de pat. pot. & illud de iure occidendi: & illud de iure vendēdi: & alia quę honorem & vitā reſpiciunt, quę licet rarò cōtingant, poſſunt

tamen

tamen aliquãdo cõtingere,& tũc pretio æstimari non possent:arg.tex.notab.in l.si pater.35.§.1.in fi.ff.de don.ibi, *contemplatione salutis certo modo æstimari non placuit*: facit l.iusta.ff.de manu.vind.ibi, *vitæ vel infamiæ* & l.etiam.eod.ti. ibi *in prelio* & ibi *contra latrones* & ibi, *sanaueris* & ibi, *insidias;*
4 *detexerit*. Sic etiam accipitur inæstimabile, in l.fin.ff.de iis qui deiece.vel effud.ibi,*cicatricum autem, aut deformitatis nulla fit æstimatio: quia liberum corpus non recipit æstimationem*: tradit Cagnol. in l.libertas.ff. de reg.iur. & illo text.melius Rebuf.de sentent.prouis.arti.1.gl.4. & quæ scribit Angel.de malefi.verb.in facie: & Felin.in c.cum non liceat colum. 1.de præscrip. Quibus addendũ ꝙ Alberic.post antiquiores,in l.ex hac.ff.si quadru.pau.fecis.dica. limitabat.d.l.fi. ne procedat in fœminis:in illis enim dicebat æstimationẽ cicatricis esse admittendam. Sed debuisset aduertere ꝙ d. l.fin. contrarium probat in principio, ibi, *liberi hominis*: & in fine ibi, *liberum corpus*: quæ verba planè compræhendunt fœminas, vt masculos: nec potest hoc negari. Sic alias extra æstimationem & diuersum à pretio censetur, quod respicit honorem vel digitatẽ.l. quod adipiscendę.
5 ff.de dona.int.vir. & vxo.Sic dicitur inæstimabile ius patronatus, & censetur remotum à commodo pecuniario, vt is cui seruus legatur & rogatur manumittere, non possit grauari in aliquo dando,ob ius patronatus quod consequitur in liberto:tex. vbi vide Cuma. in l.planè.2.§.fin. est lex 97.ff.de legat. 1. de quo text. agit Bartolus post glo.in l.naturalis.§.finali.ff. de præscrip.verb.Paulus in l. Titius.ff. de actio.emp.Rip.in l.cum filio, numero 15.ff. de leg.1.Fortuni.in l.iurisgentium.§.1.col.6.num.21.ff. de pac.non ergo dicitur quid inæstimabile,tantùm ob nimium pretium pecuniarium. Sed ob alios effectus. Ex
6 d.l.plane.§.finalis,& ex his infertur ad intellectum tex.in l.nemo prædo.169.§.1.ff. de reg.iur.dum vbi.Vlpian.inquit, *locupletiorem non censeri qui liberum acquirit*: gloss. dicit posse legi dupliciter primo libertum, vt non dicatur quis locupletior eo quòd consecutus sit ius patronatus liberti: & ita intelligit gloss. in dict.l.planè.§. finali.& ibi Bartol.gloss. & Doctor.in l.maritus.C. de dona.inter vir, & vxo.

& vxo.gl. etiã in d.l.naturalis.§.fi. cum qua transeunt Doctores,& Fortuni.in d.l.iurisgẽtium.§.1.nu.22.ff.de pact. & Deci.in l.1.nu.1.C.de bono.pos.contr.tabu.lib. Et hæc interpretatio uidetur receptior, quod non aduertunt nouiores statim citandi. Secundò legit.gl. ut tex.habeat liberum: & intelligit pro filio,ut non dicatur locupletior qui filium suscepit: quo sensu accipit Alcia. in l.non est sine liberis.ff.de uerbo.signi. & Spiegel.in Lexico,uerbo liberi: quæ interpretatio mihi non placet, quia rarissimum est,ut nomen liberi, in singulari ponatur pro filio:nec legitur apud Iureconsultos nisi in l. ius agnationis.25.ff. de pact. ubi Ias. notat: nec erat tam apta ratio dubitandi ad illum tex. an quis diceretur locupletior susceptio filio: si autem de filio intelligatur, uidetur aptius intelligendum esse de arrogato, ob uerbum acquirere, quod non congruit naturali:& quia ex arrogato,uideri posset pater locupletior, ut Instit.de acquisitionibus per arrogationẽ. Aliter & tertio intelligunt Cagnol.& Ferrar.ibi:quos uidetur sequi Riminal.in d.§.hoc quoque, nu.7.Institutionum, per quas perso.ut litera habeat liberum, & intelligatur de libero homine: quod ante eos ita scripsit Tiraq. l.si unquam, uerb.susceperit liberos, numer.201.Sed hęc interpretatio minus placet, tum quia sine substantiuo hominẽ, non congruit intelligere de libero homine. nec est in usu ea locutio:tum quia tex.ibi agit de re quæ ostendi possit,nõ quæ occultari debeat: liber autem homo nõ potest retineri de iure, ne quis fateretur in iudicio se habere liberum hominẽ pro seruo,de occultis autem non iudicatur,cũ potius merita causarũ,partium assertione pãdantur:ut dicit tex.in l.fi.C. si per vim uel alio mo.& uerbũ illud, *acquirere* magis cõgruit prię interpretationi. Nec uidetur posse dici acquirere liberũ,ut accipit in alijs interpretationibus: fateor tñ ꝙ nec uisitatum est liberũ pro liberto poni:ideoq; crediderim literã esse emendandam,ut legatur libertum, addita litera, tunc enim erat elegans ratio dubitandi & decidendi. Sic ad propositum dictæ interpretationis.§.secundũ uulgarem,ut ibi nõ tam consideret acquisitio, quã honor, alijque effectus patriæ potestatis:

facit

facit quod dicunt scribentes per tex.in l.Iulianus. ff.si quis omis.caus.testa.quòd honor preferri debet lucro:& ita colligit Alberi.ibi: & ad hoc illum text.dicebat meliorem de iure Ang.in l.repræhendenda,C.de instit.& substi.Soci.in l.3.nu.4.ff.de li.& posth.sed hi patres non aduerterunt bene, q tex.in d.l.Iulianus,non loquitur de honore ad differentiam lucri, nec de differentia honesti, & vtilis, de qua alias agit Cicero de officijs: sed potius loquitur de honore pro cōmodo,vt ibi exponit glo.quod euidenter cōperiet qui bene legerit illum tex.Nec est nouū vt honor pro cōmodo ponat in iure.l.ab eo.C.de fideic.tex.cū gl.1.in l.6.si remunerandi. ff.de manda. quod melius videtur aduertisse Ferret.in l.si diuortio, ff.de verbo.oblig.Et ideò tex.ibi appellauit honorem institutionem propriā, cui postea opponit institutionem alienam: & sic agit de differentia vnius cōmodi ad aliud,nō autem de honore ad differentiam lucri,prout Doc.minus benè citare solent:facit.l.3.§.hoc autem, ff.de legat.præstan ibi, *non cui adeundum, sed cui honor habitus sit*.Tandem ad d.§.secundum vulgarem,aduertendum est q gl.& veteres, & ferè omnes libri hucusque habuerunt literam illius tex.vt §.incipere ab illis verbis,*secundum vulgarem*: vera autem litera incipit ab illis verbis, *si liberos suos*: prima autem verba,secundum vulgarem, sunt.§: præcedentis,qui in illis finiri debet, vt nūc legitur in libris emēdatis ex pandectis Florentinis:admonuitque Anton. Augusti.lib.1.emenda.pag.70.vbi eleganter confutat expositionem gl.ad illa verba, secundum vulgare:& probat ea congruere, §.præcedenti, in quo ponitur casus qui potest decidi ex regula vulgari:in casu vero d.l.si liberos,potius agitur de casu subtili & minimè vulgari, vt colligi potest ex l.si cui legatum.ff.de conditio.& demonst.quam notat & ampliat Alex.in l.vtrum turpem.ff.de verb.obligat. extollit Ias.in l.cum filio, nu.132.ff.de lega.1.& secundū veram literam vel emendationem ab Anto. Augusti.scriptam,rectè illum.§.citat Ferret.in l.1.nu.36.ff.de leg.1.& de casu illius,§.agit Maria.Soci.in l.cum filio.nu.46.ff.de

9 leg.1.Sed omissis his & alijs,quæ obiter se offerebant,venio ad ea quæ propria sunt huius l. & materiæ, an Con-

stantinus

ſtantinus nouum ius introduxerit: qui articulus duplicē habet inſpectionem: prima eſt quo ad bona aduentitia genere: ſecunda quo ad materna in ſpecie. Ad primum, receptiſſima Doctor. ſententia habet, quod ante Iuſtinianum in l. cum oportet, inf. tit. 1. aduentitia prorſus acquirebantur patri, tam quo ad dominium, quàm ad vſumfructum: & Iuſtinianus nouè ſtatuit in alijs aduentitijs, quod hic ſtatuerat Conſtantinus in maternis: idq; colligitur planè ex litera illius. l. & ex §. 1. Inſtitutionum per quas perſo. nob. acquir. & ita ſcripſerunt omnes in his titulis, & in l. placet, ff. de acquir. hære. & in l. 1. C. qui admit. idque vt receptiſſimum & ſine vllo ſcrupulo tradit Coraſ. poſt alios in l. frater à fratre, §. 1. 12. de condi. indeb. Communis tamen omnium conſenſus non deterruit Lancel. Polit. qui in contrarium non tentaret, ſed audacter aſſereret: is enim in tract. de vulgari ſubſtit. nu. 43. contendit nō eſſe verum, ꝙ omnes indifferenter aſſerunt, de iure Digeſtorum omnia aduentitia in ſolidum patri acquiri. Ipſe autem Polit. non adducit iura quibus probet opinionem communi contrariam: ſed oſtendit communem non probari iuribus quæ
10 Doct. citant: ſolent enim Doct. citare ad id. d. l. placet, ff. de acquirenda hæred. vt patet in innumeris locis, & colligitur ex Bartolo, ſæpius, & alijs in d. l. frater à fratre: & ita illam l. citant Bart. Paulus, & omnes in d. l. 1. C. qui admit. Bart. Imola, Alex. & alij in l. legatum, ff. de lega. 1. Alex. in l. à filio, ff. eod. tit. Bart. in hac l. Alex. in l. ſtipulatio iſta. §. ſicut, nume. 7. ff. de verbo. obli. & vbique Doctores. Fateor autem verum dicere Politum contra communem allegationem, quod illa l. non probat regulam ad quam citatur: nec enim dicit omnia patri per filium acquiri, ſed potius ꝙ vbi fit ea acquiſitio, fit ſine vllo interuallo: vt nec momento ius ſit penes filium: & ita ante Poli. melius ibi
11 aduertunt Bart. Albericus, & Cuman. Solet etiam à Doc. pro communi ſententia adduci. l. 1. ff. ſi quis à parent. vi. fuerit manum. quam audacter Polit. retorquet contra cōmunem, ex eo ꝙ text. inquit filios acquirere emolumentū patribus: ipſe enim intelligit appellatione emolumenti, non totam rem vel totum ius rei contineri. Sed fallitur

quia

quia commodi & emolumenti appellatione, compræhendi potest tota res, vt in l. patre furioso ad fin.ff.de ijs, qui sunt sui, tex.in l.pater.93.§.1.ff.de acquirenda hære.text. in l.Papinianus.§.meminisse.ff.de inoffic.testam.text.qui id probat necessario in l.Antistius. 62.§.finali.ff.de acquiren.hær. Sed alia iura adducunt scribentes, quibus Politus respondet d.loco, quæ proprius congruunt articulo specia-
12 li, circa bona materna statim discutiendo. Communis tamen sententia, quæ vera est, probatur ex Iustiniano in d.l.cum oportet, & Instit.per quas personas nobis acquiritur, quibus violenter respondere nititur Politus probari etiam potest vltra omnes multis iuribus, vt ex l.2. C. de patr.potestate. aduertendo quod illa lex est Antonini longè ante Iustinianum: & dicit generaliter dominium ad patrem spectare omnium quæ filius acquirit, solumque excipit ea quę non acquiruntur, id est quæ in nihilo ei acquiruntur: quod respicit castrensia vel quasi: secundum glos. ibi, nec posset intelligi de aduentitijs etiam post ius nouum, cum in eis non parum patri acquiratur. qui etiam
13 dominus censetur, vt in secunda parte huius d.legis. Hãc receptam sententiam probo etiam vltra doctores ex lege. filiæ licet.C.de collationibus.in 2.parte: vbi ante Iustinianum nulla fit differentia inter profectitia quod aduentitia, tantumque excipiuntur castrensia: quod magis corroboratur ex l.fi.eod.titulo, vbi nouè Iusti.decidit, vt aduentitia non conferantur: ergo ante eum nõ erat talis differentia. Quod etiam euidenter probatur ex l.1. per totam.ff. de colla.bon.vbi Prætor vocans emancipatos ad successionem cum suis, iubebat vt emancipati conferrent ea quæ post emancipationem quocunque modo acquisita haberent: quia si in potestate patris fuissent, omnia patri acquirerẽt, solumque excipitur castrense peculium, vt in §.nec castrense, eiusdem.l. Ad idem facit l.1.§.fi.cum l.seq.ff.ad Macedo.sola castrensia excipiuntur: ita etiam text. in l.si quis vxori.13.§.1.ff.de furt. & sic nulla fiebat differentia inter profectitia & aduentitia. Eadem cõis sententia probatur iudicio meo in l.quæritur 38.ff.de bo.liber.ibi, *donec in potestate*: & ibi, *ne per alios*: vbi. I. C. æquiparat patrem per

per se, vel per filium succedere: & vtroque casu pariter dicit patri acquiri. Ergo in totum patri acquirebatur quicquid filio obueniret: & ideò ibi deciditur, vt quando pater excluditur à successione, excludatur etiam filiusfa. ne per filium pater acquirat quid per se non posset: probat etiam text. in l. post legatum. §. si pater, ff. de ijs qui, vt indig. de
14 quo dicemus in titulo seq. Probatur eadem sententia in l. 3. §. hoc autem, ff. de lega. præstan. ibi vel subiectæ personæ. vbi quo ad effectum acquirendi I.C. æquiparat quòd quis per se vel filiumfamil. acquirit. Secundo æquiparat acquisitionem per seruum vel filium, ergo in totum acquirebat filius aduentitia ante Iustinianum: quòd etiam probatur in l. qui liberis, §. hæc verba, ff. de vulg. ibi, *neque pater per filium: neque dominus per seruum* & ibi, *hæres extiterit:* Sicut igitur seruus totum, ita filius acquirebat, & pater per filium hæres dicebatur, quòd denotat dominium: vt in §. fin. Institut. de hæred. quali. & differen. Hæc iura vltra scribentes voluimus ponderare pro defensione communis opinionis, quæ tutior manebit, cum inferius tractabimus de bonis maternis in specie: in quibus etiam ostenditur an
15 te Constantin. & Iustinian. ea prorsus patribus acquiri. Nec obstabit si quis argumentetur ex l. profectitia, & l. Auus, ff. de iur. dot. vbi Iureconsul. distinguebant inter dotem profectitiam, & aduentitiã: id enim alios effectus respiciebat; ac speciale erat in dote, vt in l. 2. §. ꝗ si in patris, & ibi gl. notat: & l. quoties ff. sol. matr. ideoque in illa specie non distinguebatur inter filiam in potestate vel emancipatam, quo ad effectum dotis profectitiæ vel aduẽtitiæ, vt in d. l. profectitia, §. penul. ff. de iur. dot. & sic patet ibi nõ offendi regulam & commun. sententiam quę procedit ratione patriæ potestatis. Inde etiam inferri posset ad text. difficilem in l. 8. ff. de action. & oblig. cuius rationem Bart. ibi ingenuè fatetur se ignorare. de quo exactè tractabimus, Deo duce, in l. fi. §. necessitate, infra titul. seq. vbi est locus aptior. Hinc infertur ratio vera ad iura quæ dicebãt patria esse regulariter patrẽ sibi stipulari vel filiosa. vt in l. dominus. 39. & l. quod dicitur. 130. ff. de verbor. obligatio. significant enim quòd quocunque modo aliquid filio obueniret,

6 ueniret, totum patri acquirebatur in effectu. Ex hac differentia iuris noui & antiqui dubitabat Angel. Areti.in §. sed nec hæres, Institu.de testament. an hodie procedet text.ibi,dum dicit patrem vel filium famil. vel fratrem instituti,existentem sub eiusdem patris potestate,non posse esse testis in testamento: & gl.ibi, verbo adhiberi.assignat rationem acquisitionis, quia scilicet totum patri acquirebatur. Vnde posset dubitari secundum Ang. an hodie diuersum sit, cum filius institutus sibi acquirat dominium, concludit tamen adhuc hodie idem iuris esse eo casu:& ita Bauerius & nouiores ibi, quod verum est: sed gl & Ange.alijque debuerunt aduertere librum illum esse Iustiniani, qui scriptum proximè relinquebat hoc nouum ius,vt filius sibi dominium quærat in aduentitijs:& sic textus ille non poterat cēseri iuxta antiqua iura,ideoque nec ratio glo. apta erat,nec dubitatio Angel. attento nouo iure, cum ibi nouum ius non antiquum habeatur. Angel. autem non satis ibi aduertit ad literam text.dum dicit in fratre indistinctè locum habere regulam prohibitiuam.l. parentes. C. de testib.nam contrarium suadetur ex illo. §. dum non repellit fratrem, nisi quando ipse & institutus, sunt sub eiusdem patris potestate: & ita aduertit gloss. dicta l. parentes, quæ l.non loquitur de fratribus,vt Angelus malè citabat. Item ex dicto §.repellente fratrem à testimonio testamenti, eo casu cauendum est à generalibus verbis Bald. in dicta l.parentes, columna prima, versicul.aut testamentarius, vel vt alij habent, instrumentarius: vbi indistinctè dicebat fratrem admittendum in testem instrumenti, vel testamēti.licet simpliciter eum sequatur Felinus in capitu. literas, numer.12. de præsumptio.& in capitu.cum oporteat,colum.3.num. 3.versi.secundo, limita de accusatio.quibus in locis Felinus notabiliter agit, quando frater admittatur vel repellatur à testimonio, quo transcribit Bauer. in §. pater.nu. 23.Institutio, de testamen.& resolutionibus à Felino scriptis consonat apud Lusitanos lex Regia, libro tertio.titulo 42.§. 15.Ex eadem differentia iuris noui & antiqui infertur ad opinio. gl.dicentis quòd hodie aduentitijs dabitur

bitur conuentio & obligatio inter patrem & filium,& inter fratres existentes sub potestate eiusdē patris, quod olim nō erat:glo.l.frater à fratre in principio.ff.de cond.indebit.vbi Iaſ.in prima lectu.nume.37. cum Bart.hanc dicit commu.ſententiam: & vltra eum ita tradit Paulus in l.dominus.ff.de verborum obligationibus. & ita intelligitur tex.in l.iubemus.§.in ſupra dictis.C. ad Trebel.ſecundum Bal.Sali.Pau. Cor. ibi: & ad hoc eum extollit Cazial.in d.l.frater à fratre,nu.30.tradit Alex.conſi.185.nu.6.in 6.volu. & ita ſecurè ſcribit Crotus referens alios, in l.ſi conſtante.2.repet. numero 120.Dicit tamen Iaſ.in dicto loco,quod contrarium ſentit Bald.in l.à filio.ff.de legatis 1.& ibi Ioan.Imol. & opinionē Bal. dicit probabilē Coraſ.in d.l.frater à fratre.§.1.nu.6. vbi cum Iaſ. reſpondet ad d.lege iubemus: Bal.autem,in d.l.à filio,ſuper gl. ibi, vult quod etiam hodie in aduentitijs non obligetur pater filio ciuiliter, per regulam d.l.frater à fratre, abſq; alio fundamēto. Vltra quos poſſet hæc opinio Bal.probari ex 2.par.huius legis,& ex l.cum oportet cum ſuis §§.dominiū enim filijs eſt in aduētitijs, vſusfructus pleniſſimè patris eſt:nihil ergo manet de quo inter eos contrahi poſſit.Nec filius poteſt donare patri ſuū dominium, qa hæc lex nullā poteſtatem alienādi filio concedit, dū pater vſumfructū habet & bona ipſa adminiſtrat.Nec pater indiget aliqua donatione filij,quo ad fructus quos iure capit. Econuerſo autem nec pater donare, vel ſe obligare poteſt filio, obſtante regula.l.2.C. de inoffic.donat.quò ad fructus verò aduentitiorum,an eos remittere filio poſſit, nō oportet citare gl.vel Bal.quia id deciditur in l.cum oportet.§.ſin autem, vbi plenè examinamus.Si qua autē obligatio tunc datur,ea eſt legis obligantis patrē, ne alienet, nec diſſipet bona aduentitia, vt patet ex hac l.cum ſimilibus.Et ſic non videtur inter patrē & filiū poſſe dari efficacem contractū, ſeu obligationem conuentionalē, etiā in aduentitijs,contra glo.& communem,facit tex.cū gl.l.1.§.quæ onerande.ff.quar.rer. actio non det.daretur enim occaſio vt pater facilè poſſet filijs nocere in his bonis,quod ius abborret, vt in l.2.C.ſi aduerſ.don.& ſi ad re

ſoluenda.

18 ſoluenda. C. de prædi.min. Ex eadem differenta iuris antiqui & noui infertur ad quæſtionem patris ſcribentis legatum filio ſuo in teſtamento alicuius: cum enim dominium filio acquiratur, videretur relictum valere & patrem ſcribentē à pœna excuſari, licet olim contrarium eſſet. Sed adhuc idem iuris eſt ſecundum glo. & Bar. in l. impuberem. § primo. ff. ad leg. Cor. de falſ. vbi Alexand. ad Barto. eam extollit: prius autem idem ſcripſit Azo. in Summa: C. de his qui ſibi aſcribunt, nume. 3. & ita tenendum eſt per. l. noſtram, cum pater ſibi acquirat vſumfructum quandiu vixerit, & cenſeatur dominus: ergo nō poterit filio ſcribere in alieno teſtamento. Hinc etiam aliud infert Alexan. in l. ſtipulatio. §. ſicut. nu. 4. in fine, & nu. 7. ff. de verbo. obligationib. hinc infertur aliud per gloſ. & melius Bald. nu. 4. ad finem in l. ſi putas. C de peti. hæred. infertur aliud quod tradit Alexan. in l. cum filio, numer.
19 17. ff. de lega. 1. Erat ſecundus articulus ſpecialis & magis proprius huic l. circa bona materna, in quo cōmunis etiam ſententia eſt, quòd ante Conſtantinum patri acquirebantur omnino nō ſolum quò ad vſumfructū, ſed quò ad proprietatem: & ſic quòd hæc lex induxerit nouum ius: ita Bart. Paul. & alij hic: Cynus in l. 1. ſup. qui admit. ita prius gl. 1. in hac l. & vbique voluit generaliter gl. tam in maternis, quam in alijs aduentitijs, vt hæc l. & ſequentes nouum ius induxerint. ita gl. l. ſi filius, ſup. de petitio. hæred. & glo. in dicta l. 1. ſup. qui admi. glo. in l. is qui hæres §. fin. ff. de acquirend. hæredita. gloſ. in l. fin. ff. quis ordo in bon. poſſ. ſeru. gl. in l. cogi. §. ſi pater. ff. ad Trebellia. Ex quo patet minus rectè Iaſ. in dicta l. 1. col. 2. ad fi. ſup. qui admi. in contrarium allegare glo. dicta l. is qui hæres. Fatentur omnes hanc eſſe receptiſſimam ſententiam, vt ius rediges, & ante Conſtantinum bona materna per filios omnino patri acquirerentur, Contrarium tamē ex antiquis tenuit Ricar. Malum. & prius aliqui relati à glo. in d. l. is qui hæres. §. fin. vt aduertit Bar. in l. 1. C. qui admit. & ex recentioribus Polit. d. loco, & Alcia. lib. 4. parado. capitulo 3. Horum fundamentum fuit l. filius. 22. ff. de inoffic. teſtamen. qua nimis torquentur omnes ſcribentes,

bentes, varieq; illam interpretantur. Contra communem etiam citat Alcia. text. in l. penult. ff. ad Tertul. & d. l. 1. C. qui admit. quam alij ponderant: nos communem vt verissimam amplectimur. Quæ probatur melius quàm putauerit Polit. in dicto tract. de vulga. numer. 43. qui respondet nonnullis iuribus & omittit alia principaliora: probatur igitur secundum glos. in d. l. is qui hæres §. fin. ex tex. ibi, & melius ex l. seq. vbi I. C. considerat personam patris in omni hæreditate delata filio, sine distinctione an sit profectitia vel aduentitia: & expressim d. l. sequens ibi de hæreditate legitima filio delata, quæ propriè intelligitur de materna: & ita apertè tex. in l. qui in aliena, post prin. eodem titu. Nec obstat vana replicatio Politi. & aliquorum dicentium quòd imò in illis iuribus etiam exigitur factū filij in adeundo, nec solus pater potest repudiare vel adire: respōdetur enim quod non tangit effectum acquisitionis post hæreditatem aditam. Sic enim & in seruo instituto, eius factum in adeundo requiritur, vt in l. 3. sup. de hæredi. instit. non tamen ideò aliquid seruo acquiritur. Item illa iura loquuntur tam vbi filius sui contemplatione instituitur, quàm si patris: & sic etiam vbi sit hæreditas profectitia, & tamen requiritur factum filij in adeundo: sed in profectitia omnes fatentur, nihil acquiri filio. Ergo factum filij circa aditionem, nō minuit omnimodā acquisitionem patri. Probatur eadē opinio cōis, nona ratione ea que vrgētissima: Ric. n. & Alci. fatentur quod alia aduentitia omnino acquirebantur patri: diuersum aūt putabant in maternis Sed in his magis erat idem dicēdum, plusquàm in eis patri tribuendū, quā in alijs aduentitijs: quia prouenerunt ab vxore ipsius patris, & pater cōstante matrimonio dn̄s dicebatur l. doce ancillā C. de rei ven. & unica fuerat fami. l. 1. §. si vir. ff. ad Silla. & in terminis probatur hec cōsideratio ex tex. in l. si viua matre, infr. hoc tit. vbi in bonis maternis plus cōceditur patri quā in alijs aduentitijs: adeò vt etiam post emācipationē aliquid patri tribuatur in successione maternorum. Pro cōi etiam facit text. non adductus à Doctoribus in d. locis, in l. 3. §. verbum potestatis. ff. de donat. inter vir. & vxor. ibi, *si mater filio qui in*

potestate

potestate patris est donet nullius m m nti erit donatio, quia patri quæritur Apertè ergo in bonis maternis ibi deciditur, insolidum ea patri acquiri eo tempore: quod ibi aduertit Bald. & aliud agens, citat Tiraq. de retract. ligna. §. 1. gl. 9. num. 72. Si autem patri solus vsusfructus quæreretur, non diceret text. donationem omnino nullam, sed pro parte quæ patri acquiri posset, arg. l. sancimus. C de don. Iuuatur cōmunis opinio ex leg. quæ aliquando agunt de matre instituente filium, solicita ne bona ad maritum peruenirent, vt in l. mulier. ff. ad Trebellia. in l. tertia C. de institutionibus & substitutionibus: significant enim quòd planè patri acquirebantur per filium bona materna. l. filijs matrē

21 C. de inofficio. testamen. Retenta itaque communi ac vera sententia, non obstat text. in dicta l. filius ff. de inoffic. testamento cuius verba sunt: *filius non impeditur quo minus inofficiosum testamentum matris accusaret. Si pater eius legatum ex testamento matris accepisset, vel adisset hæreditatem: quamuis in eius esset potestate: Nec prohiberi patrem dixi iure filij accusare: nam indignatio filij est. Et quærebatur, si non obtinuisset in accusando an quod patri datum est, publicaretur? quoniam alij commodum victoriæ parat. Et in hac causa nihil ex officioso patris, sed totum de meritis filij agitur: & iudicandum est non perdere patrem sibi datum, si secundum testamentum pronuntiatum fuisset.* Gloss. ibi & omnes ferè Doctor. intelligebant verba illa, *alii commodum uictoriæ parat.* significare quòd pater agebat, & commodum victoriæ parari filio: & sic esset casus in quo filius patri non acquireret, etiam illo tempore ante Constantinum & Iustinianum. & ita ibi transit glo. Bar. in d. l. 1. C. qui admit. & in d. l. is qui hæres. §. fina. respondebat quòd in illa. l. querela, vt actio iniuriarum dicitur filij, sed rupto testamento & deuoluta successione ab intestato, cōmodum patris est. Quam solutionem impugnat benè Deci. in d. l. 1. in 1. lect. ad fi. & in 2. lectu. nu. 71. prit. Are. in l. filiusfa. ff. de acq. hære. quia si concedimus ibi, uerbum, *alii*, intelligi de filio, non potest stare solutio Bar. cū l. illa de ipso commodo loquatur: & ita contra Bar. tenent Iaco. de nigr. & nouiores, in d. l. 1. licet ibi Curti. ex nu. 53. inuolutè conetur sustinere interpretationē Bart. quæ non

congruit verbis illius.l. Aliter secundò, respondebat Ias.in d.l.1.numero 5.vt in illa l.dicatur commodum filio parari respectu iuris adeundi ab intestato, post testamentum ruptum, quia ius adeundi non datur patri: quam interpretationem probat Soci.Nepos, in l.cum filio: ff.de lega.1. numero 2. Quæ tamen nullo modo congruit literæ, nec menti illius legis, meritoque Dec.& nouiores hanc solutionem reijciunt, quia ibi agitur de commodo, & sic de effectu acquisitionis: non de iure adeundi, quod diuersum est: vt lege pretia rerum: ff.ad leg.falcid. licet pro & contra Ias.multa effundat: nouiss. Hubert.ibi ex num.77. Eadem ratione probari non potest tertia solutio & interpretatio Bal.in d.lege 1.oppos.28.dum dicit quòd primaria acquisitio dicatur filij, quia incipit à persona eius: sed effectum postea ad patrem spectare: & ita Fulgos.non relatis, in d. l.filius: sed obstat manifestè verbũ illud, *commodum:* quod non potest accipi nisi pro effectu: nec enim diceretur commodum si ad alium peruenire deberet, vt in lege qui sic. ff.de solutio.& ferè in terminis probat lex Papinianus. §. meminisse. ff.de inoffic.testa.ibi, *cuius emolumentum:* & ibi, *cæterum si rogatus* maximè quòd commodum nec momento in filio residebat in his quæ patri quęrenda erant d. lege placet. ff.de acquirend.hæred. licet respondere conetur Curti.in l.1.nume.17.sequens Bal.in alio articulo. Similiter 4. non potest probari, alia interpretatio vel solutio, Pau. Castren.in d.l.filius: intelligentis commodum filij esse, quia non compellitur adire, & poterat differre quousque esset sui iuris, vt sic non patri, sed sibi acquirat. Quod est extraneum literæ illius.l. tum quia l. ibi considerat cõmodum præsens: tum quia de iure spes illæ remotæ & casus aduentitij regulariter non considerantur. l. Iulianus ff. qui & à quib. Et ita reijcitur interpretatio Paul.licet eandem probare videatur Curti.nume.55. in d.l. 1. inuoluit ibi Sebastian. Sapia ex nu.48. qui non referunt Paul.in d. l.filius: maximè quia periculosum est dicere, quòd filius non posset cogi adire, cuius contrarium dicit receptus Sapia vbi supra ex eodem Pau.in l.is qui hæres.§.fi.num.2. versic. in princ.ff. de acq. hæred. Aliter & vt intelligebant

non

non nulli, quos refert Deci.in d.l.prima,in secunda lectu. nu.72.vt verba illa, *alii parare commodam* intelligantur pro aduersario supra instituto, contra quem pater nomine filij egerat querela: quia textus dicit pro testamento fuisse iudicatum. Quem intellectum vt suum scribit Iac. de nigr.in d.l.1.nu.45.vbi audacter dicit errasse omnes qui hoc non aduertunt: & forsan eum voluit referre Deci. quia potuit scribere ante secundam lecturam Decij quæ tamē interpretatio à Decio reijcitur: & ita nouissimè reijcit ibi Huberti.nume.77.Verè enim non congruit literæ.Nec I. C.potuit dicere, quod pater agens querela, parabat commodum instituto: cum alia esset mens patris eo casu,dubiusque litis euentus non patitur, vt ex initio litis dicatur parari certus effectus:Item cum ibi agatur an pater admittat relictum, non congruebant vllo modo verba illa, *alii commodum victoriæ parat* intelligendo pro aduersario, quia non facerent ad excusandum vel puniendnm ipsum patrem,vt patet ad sensum.At I.C.illis verbis sentit dari cau-
22 sam excusandi vel puniendi patris, vt inferius. Aliter & sexto intelligebat Arc.in l.filiusfam. ff. de acq.hær.quem sequitur Dec.in d.l.1.in vtraque lectura.in 1. nu. 13. & in 2.nu.72. dicit enim Aret. illam l.continere casum specialem in querela inofficiosi testamenti & commodi quod ex ea resultat:vt etiam ante ius nouum esset filij non patris:quia iniuria tantum filij est,& eiusdem indignatio,vt tex.ibi dicit:& l.Papinianus,eo.titul.& posset comprobari ex eo quod notat glo.recepta,in l.fi.in prin.verbo recusante, in fi.infrà tit. primo. Sed hæc interpretatio reijcitur à Curt.in d.l.1.num.55.& à Iacob. de nigr.ex numero 44. bonis argumentis:& ita contra Areti.concludit Huberti. d.nu. 77. & Soci.d.l.cum filio, col. 1.Nec mihi placere potest, quia longè diuersum est commodum pecuniarum ab ipsa iniuria, vt Bartol.bene scripsit in d.l.1.& in l.is qui hæres, §.fin.& in l.filius primus.ff.de act.& obli.licet igitur iniuria filij sit,effectus tñ actionis, quo ad acquisitionem patris est: vt probat tex.in l.si longius.§. si filiusfa.ff. de iudic.ibi, *furtum vel iniuriam:* & ibi *nedum pater expectatur:* Displicet etiam hæc interpretatio Areti. quia non est lex

quæ declaret tunc non acquiri bona patri per filium:& regula multarum legum suadet contrarium, à quibus facilè recedendum non erat: argumẽtum textus in l. item apud Labeonem §. ait Prætor, ibi, *ea enim quæ notabilia sunt* ff de iniuri. Est etiam vrgens ratio contra Areti. quia siue per querelam siue alio modo bona ad filium venirent, semper materna erant, in quibus pater totum habebat ante ius nouum: hodie vsum fructum:& in legitima etiam inuita matre, vt videbimus. in Authen. excipitur, infrà tit. primo, ergo non erat minus dandum patri ante ius nouum, cum plus habeat iure antiquo, eo casu: quod ipsi non aduertunt, nec alij nouiores. Item illa interpretatio Areti. offendit hanc l. & seq. quæ indistinctè æquiparant omnes modo & casus, quibus qualibet via ad filium venirent bona materna: per querelam autem rescisso testamento manebat successio ab intestato: & consequenter patri erant acquirenda bona secũdum leges superius adductas. Non tñ omitto quod illa interpretatio Are. fuit Cyni in d. l. 1. col. 2. nu. 7. in vlt. oppos. & Alb. ibi, col. 3. vers. Ego teneo: quos nec Are. nec Dec. nec repetent in d. l. 1. referunt: meminit autem Cynus Soci. d. loco, & ita contra Cyn. Alber. Aret. Decium, resoluo. Septimo aliter nouissimè interpretatur Bellon. lib. 4. supputa. c. 4. non citans Soci. qui idem prius scripsit: concordat cum cæteris. vt in d. l. verba illa, *alii commodum parat.* intelligantur de filio: Dicit tamen nõ esse negandum effectum acquisitionis patri: sed ibi appellari cũ modum filij respectu honoris & existimationis: quia exhæredatio erat nota, quam diluit querela: adducitque aliqua ad colorandam suam interpretationem, quæ sustineri non potest, si literam illius l. respicias. Nihil enim magis alienum est à mente I. C. in illis verbis, *commodum parat:* quàm hæc cura honoris & existimationis: totaque quæstio erat de bonis: in totum quo ad hæreditatem in filio: vel particulariter quo ad legatum patri relictum:& repugnat significatio commodi, ẽm ea quæ adduxi suprà in prin. huius l. facilius enim honor pro cõmodo accipitur q̃
23 commodũ pro honore. Aliter & variè octauo interpretatur doctissi. Maria. Soci. in d. l. cũ filio, nu. 2. vbi tripliciter
inquit

inquit posse intelligi. Primòque explicat commodum filio parari eo modo, vt postea scripsit Bellon. & ita reijcienda est sua prima interpretatio, vt proximè ostendimus. nec opus est repetere. Explicat & aliter cum Ias. in d. l. 1. quæ interpretatio in effectu est Bar. & vtranque superius reiecimus, quia verè non congruunt verbis illius. l. Aliter etiam interpretatur, vt l. illa intelligatur scripta ex intentione noui iuris: quod planè reijciendum est, vt diuinatorium: & contra literam illius l. quæ tota est Thriphonij, vel Pauli secundum alios libros: nec lex antiqua potuit di
24 uinare posteriorem, vt in l. iubemus C. de testam: Tandem. 9. aliter intelligit Soci. d. loco ibi, vel etiam fortè, vt textus d. l. filius, magis probet communem sententiam & nouè declarat contra gl. & omnes, vt illa verba *alii commodum parat*: non intelligantur de filio, sed potius de patre: quod breuissimè comprobat ex litera illius l. Eandemque interpretationem latius probat Hubertin. in d. l. 1. nu. 78. ipse tamen non refert Soci. nec Socinus eum; nescio quis eorum prius scripserit. Ego autem cum anno 1543. articulum hunc tractarem, mirabar gl. & tot Doct. eximios, semper existimasse, quod in illa l. verbũ, *alii*. referebatur ad filium, quasi ei commodum acquisitionis pararetur, existente patre: repugnant enim omnia iura, nec verba dictæ l. vrgent vt commodum ad filium referatur. Aduertebamque verbum illud, *alij*, de filio non posse intelligi ꝙ postea vidi à Socino & Huberto scriptum. Patet hæc vera interpretatio, quia glo. & Doctor. intelligebant illa verba, cum pater agebat pro filio, & ideò exponebant, *alij parat*: scilicet ipsi filio, vnde resultabat difficultas. Sed litera in eo vers. manifestè loquitur quando filius agit petito principio l. quod magis ostenditur ex verbis proximis ibi, *an quod patri datum sit, possit auferri* si enim textus, in eo vers. loqueretur de casu. in quo pater ageret querela nõ congruebat dicere, *an quod patri datum* sed diceret, quod ei datum. Similiter ex hoc patet, verbum *habuisset* ibi præcedens, debere necessario referri ad filium agentem non ad patrem: est enim continua clausula.

Nec obstat quod l. illa etiam tractat de patre agente nomine

nomine filij, in versicu. *nec prohiberi* id enim fuit, obiter dictum: principium verò & principalis pars loquitur de filio agente. Et semper attendi debet quod principalius est, secundum vulgaria iura. Quod etiam nouè comprobo, ex l. qui in aliena, in princ. ff. de acquirend. hæred. vbi primo ponitur vnum dictum in hæreditate: deinde ponitur aliud diuersum, in bonorum possessione: postremo ponitur aliud in hæreditate delata ex senatusconsulto Orficiano: & dicit textus *idem erit probandum:* & ex verbis posset fieri relatio ad magis proximum, scilicet ad bonorum possessionem: tamen vere non fit relatio nisi ad primum casum hæreditatis, secundum gloss. & omnes ibi. nec aliud posset teneri ex iuris regulis. Sic dicta l. filius, prius loquitur de filio agente, deinde in versicu. *nec prohiberi:* obiter dicit patrem agere posse nomine filij. tertio in versic. *et quærebatur:* redit ad primum casum de filio agente. ideòque subdit, *an quod* patri datum esset, & sic apertè resultant, quòd ibi verbum, alij, non potest intelligi de filio, cùm textus loquatur de filio agente, aliquod commodum victoriæ parante. Probatur ergo ex verbis illius l. commodum victoriæ ibi filio non parari contra id quod gloss. & Docto. putabant: & consequenter cessat difficultas, qua Docto. tam anxiè torquebantur: ob quam tot interpretationes excogitarunt: & plures, difficultati succumbentes, à communi veraque sententia recesserunt, vt constat ex sup. deductis. Licèt autem necessariò ex litera illius l. 5. verè colligatur, ibi verbum, alij, non intelligi de filio, non ita necessario intelligitur de patre: aptè tamẽ de eo intelligi potest, vt Socynus & Hubertus intelligunt. Sed ad tollendam difficultatem, satis est ostendere quod commodum ibi, & verbum, alij, non referuntur ad filium. Pro maiori autem elucidatione illius textus, est aduertendum, quòd illa verba *quoniam alii commodum victoriæ parat:* scripta sunt in vim rationis: sed adhuc nemo explicauit an sit ratio dubitandi, vel decidendi: seu ratio excusandi patris. Ad vnum enim vel alterum effectum ibi ponuntur ea verba: & sine hoc non potest perfectè intelligi litera illius l. Ego aduertò quòd secundum interpretatio-

nem

nem glos.& omnium qui intelligebant ibi patrem agere, & alij commodum parari : non poterant stare verba illa: *quoniam ali* : in vim rationis dubitandi contra patrem : vt Doctor. non sat maturè sentiebant. Si enim pater alij parabat commodum , non sibi : id iuuaret patrem ne lega-
¶ tum amitteret, iuxta text.in l.tutorem. ff.de ijs qui.vt indig.ibi *cum non suæ personæ iure.sed pupilli accusauerit propriam pœnam mereri non debet.* Et ex tex.in l.aduersus.30.§.1.ff.de inoffi.testa.quod etiam vrget, vt reijciatur communis intelligendi modus ad verba illius. l. vtque constet, in eo versic.non patrem, sed filium agere querela. Melius stant illa verba pro ratione dubitandi (supposita vera interpretatione, quòd in eo versic.filius agebat) & tunc quærebatur an patri auferatur relictum:quoniam filios agens non sibi, sed alij scilicet patri parabat commodum:& sic erat ratio dubitandi, qua videretur legatum patri auferendum, quia cessabat excusandi ratio.d.l.tutorem. Et vere rectius staret litera si pro alij legeretur, illi : vt pungebant aliqui, secundùm quòd refert Alcia. d.c. 3. in fine. Cùm autem ibi sit quæstio an pater legatum amittat, nullo modo illa verba possunt intelligi in vim rationis decidendi:quia decisio est, ne patri relictum auferatur:cui non congruit talis ratio, maximè cum decisio inferius ponatur à Iurecõs. vnde cùm adhuc non esset scripta, non potuit ratio præcedere. Aduerto etiam ꝙ primæ decisioni illius l.sentit.I.C. rationem dubitandi fuisse, quia filius erat in potestate patris, & pater acceperat relictum in testamento, vnde videbatur filium non posse agere querela, ac si filius sibi relictum accipiens approbasset testamentum: iuxta regulam l.post legatũ, in princ.ff.de ijs qui vt indig.l. nihil interest, 12.ff.de inffi. testam.l.si proponas.23.§.1.ff.eodem. Quo non obstante decidit I.C.filium agere posse querela, licet pater legatum accepisset. Sicut igitur factum patris accipientis relictum, adducitur pro ratione dubitandi contra filium , in 1. par. illius l. ita factum filij agentis querela præstabat causam dubitandi contra patrem in 2. parte tex.quod videtur ex mente I.C.licet nullibi ita explicetur.
27 Ex qua vera interpretatione iudicio meo nouè colligi

potest,

poteſt,ibi eſſe tex.in prima parte, pro communi ſententia quam defendimus,quòd ante ius nouum bona materna per filium omnino patri acquirebantur:nam quia I.C. d.præſupponebat,ideò dubitabatur an filiius in poteſtate agere poſſet,contra teſtamentum ex quo pater relictum acceperat. nec videatur curandum de perſona filij. Sic enim in multis habetur in iure non attendi perſonam mediam, per quam res alij acquiritur, ſed eam tantùm cui vltimò acquiritur:vt in l.cùm ei.ff.de leg.2.l.cogi. §.2.qui ſolidum, ff.ad Trebell.l.cùm pater.§.donationis.ff. de lega.2. vnde quia pater legatum acceperat,quo iudicium teſtantis agnouerat, & patri erant acquirenda bona rupto teſtamento:videbatur impediendus filius, ne querela ageret aduerſus teſtamentum à patre approbatum ex acceptione relicti: quod cõprobari poſſet ex verbis tex.in l.ſi poſt mortem decimo,§ liberi.ff.de bonorum poſſeſſione contra tabul.ibi *u d [illegible] bonum eſt ei fauere [illegible] nihil habituri*: Tacitè ergo in ratione dubitandi ſignificat Iureconſul.in prima parte illius. l. bona illa materna acquiri patri:alias enim nõ eſſet dubitandi ratio I.C.digna, quod dici non debet, iuxta l.quod Labeo.ff.de Carbo.edict.quia ſi bona acquirenda patri non fuiſſent,nullo colore dubitari poſſet,an patris factum accipientis relictum,impediret filium in querela: cuius effectus ad patrem non ſpectaret. Quod ſuadetur ex regula d.l.qui poteſt inuitis.ff.de regulis iuris.Et quia audiri non debet perſona cuius non intereſt,vt in l.ille à quo.§.primo.vbi Barto.& latè Alex.ff.ad Trebellia. & ita pro communi ſententia damus ibi textum, quo in præſentem diem omnium Doctor.ingenia mirè torquebantur.

28 Ex communi tamẽ ſentẽtia quæ concludit, etiam in eaſu illius l.acquiſitionem bonorum patri cedere: infertur neceſſario(quod ſcribentes non aduertunt)ibi eſſe aliquid ſpeciale in querela inofficioſi teſtamenti:vt ſcilicet pater agens nomine filij,vel permittens filium agere,non amittat ſibi relictum:& ita eleganter limitatur textus in l.poſt legatum, §.ſi pater, & §.ſi filiusfam. ibi *ſi iuſſu patre* ff.de ijs quibus vt indig.quibus habetur patri auferri relictum,

ſi eo

ſi eo permittēte filius accuſet teſtamētum. Inde etiam ſecundum Pau.notabiliter limitatur §. meminiſſe, l.Papinianus, ff.de inofficio.teſtam.vbi filius agens querela cōtra teſtamentum,ſi non obtineat,amittit relictum ſibi in eodem teſtamento vt ſic mitius agatur cum patre agente pro filio, vel permittente filium agere, quàm ageretur cum ipſo filio: quod notatu dignū eſt.Neceſſariò etiā ſequitur verum dixiſſe Barto.in dicta l.prima.C.qui admi. & l.is qui hæres. §. fin. vt pater non amittat relictum eo caſu ob querelam filij, licet commodum acquiſitionis ad patrem ſpectaret.& idem ſentiunt communiter ſcribentes, ꝙ non percepit Deci.contrarium incautè dicens,in d. l.in 1.lectu.num.13. & in 2.lectur. numero 72. vbi Curtius inuoluit,numero 53.in fin. & numer.54 cum ſeq.& Huber.nu.76.ad fi.Cùm autem ſpecialitas neceſſario colligatur ex dictis iuribus, & communi ſententia,ratio forſan eius ſpecialitatis fuit, quia in caſu. l. filius, concurrebat, legatum fuiſſe relictum ab vxore viro: cui aliquid plus debetur, ob tranſactum matrimonium.l. vnum ex familia.§.fina.ff. de legat.ſecundo & infra dicemus circa. l.3.infra eod. Concurrebat etiam quòd filius agebat vel pater eum agere permittebat ad vitandam notam exhęredationis.Atque ad obtinenda bona matris, quæ naturaliter filio debebātur,l.nam & ſi parentibus.ff. de inoffi. teſtam.l.ſcripto.§.fin.vnde liber. ideò alias datur minori reſtitutio in querela inofficioſi teſta.l.1.C. de in inte.reſt. nō in alia accuſatione.l.auxilium.ff.de min. Vnde magis excuſandus erat pater, magiſque ei fauendum hoc caſu, vt ita limitetur regula illorum iurium. Ex regula autem dicti § ſi pater & §.ſi filius l.poſt legatum,& dicto §.meminiſſe.l. Papinianus, magna ratio dubitandi reſultabat ad deciſionem d.l. filius. quatenus patri relictum conſeruat. Hæc ſunt quæ ad l.illam afferre potuimus.

29 Contra cōem,citabat Alc.d.loco,l.pen.ff.ad ſenatuſconſ.Tertulli, quam dicit ab alio non adduci, eamque ſufficere ad confutandam communem ſententiam:Verba legis ſunt hęc. *Sacratiſſimi principis noſtro oratione cauetur, vt matris inteſtatæ hæreditas ad liberos,tametſi in aliena poteſtate ſint pertineat*

Quæ

Quæ verba Alc. variè ponderat: sed ei satisfacit Socin. in d.l. cum filio: & melius Huberti. in d.l.1.C. qui admit. nu. 79. ex quibus præcipua responsio colligitur, vt l. illa intelligatur de iure succedendi, non de effectu acquisitionis: nec enim ibi agitur cui veniat acquirenda hæreditas post successionē filij. Quod colligitū ex l. qui in aliena, in fin. principij. ff. de acquir. hæredita. & l. filiusfa. 91. ff. eodem. Quod vltra eos videmus alibi, vt res dicatur ad aliquē pertinere, quæ tamē posteà est alij restituenda, vt in fructibus, quos lex dicit indistinctè pertinere ad bonefidei possessorē l. bonefidei. ff. de acquir. rer. domi. & tamen aliquando tenetur restituere vel soluere quatenus sit locupletior: ex glo. l. qui scit. ff. de vsur. Bart. in l. si eius, ff. de rei vendic. ꝙ alibi plenè tradimus. Sic in l. codicillis §. matre, ff. de leg. 2. hæreditas sororis intestatæ dicitur peruenire ad fratrē qui filiū sororis occiderat, & tñ id non pōt intelligi cū affectu, ꝗa fiscus aufert, secūdū Bart. & Imo. per l. Lucius, ff. de iure fisc. Hæc interpretatio ad illam l. magis cōprobatur ex verbis eiusdem l. ibi, *tametsi in aliena potestate*, ostendit enim tex. eam successionē filio iuris planè cōpetere: magisq; potuisse dubitari an ei negetur si sub potestate alterius fuisset, idq; tantū ibi tollit admittendo filiū: non autē vt tollat acquisitionē patri, sicut nec eam tollit Iustinianus in princip. Institu. ad Orfician. Sic ecōuerso, mater existens sub potestate alterius admittebatur ex Senatusconsulto, ad hæreditatē filij l. 6. eo. ti. ff. ad Tertul. Quæ dubitationes ibi tollūtur, quia eo tempore non erat omnino expedita successio adinuicem matris & liberorum, vt patet ex illis iuribus. Et secundum hanc solutionem cessat obiecto quam Alcia. insolubilem putabat contra communem. Nec difficultati satisfaciebat Sebastia. Sapia. dicta l. 1. num. 53. in fin. C. qui admit. vbi nescio quid comminiscitur. Aliter nouissimè respondebat & intelligebat Bellon. lib. 4. supputa. ca. 5. qui con-
30 stanter hanc receptam opinionem defendit. Non obstat aliud argumentum Alci. ex dicta l. prima. C. qui admit. in verbo, etiam: quod Richardus ponderabat, vt ibi refert Bald. 28. opposi. colligitque ex Cyn. Alber. & Bartol. ibi.

ibi. Quod verbum innuere videtur, vt non soli patri com modum acquireretur, & sic ꝙ pars filij esset: sed Bal. & communiter Docto. respondent, vt verbum, etiam impli cet facta, non personas: sitque sensus l. vt non solũ filius patre ignorante posset agnoscere bonorum possessionẽ, sed etiam ita agnita commodum patri afferret: & potest sufficere hæc communis solutio, vt per Alex. ibi in quarto notabi. & Curt. numero 17. licet aliter & ingeniosè explicet Bellon. quem vide libro tertio, supputa. cap. primo. Nec valet quicquam argumentatio Politi à verbo emolumẽtum vel cõmodum, quod ipse dicit significare vsumfructum, non plenum dominium: quia supra osten di contrarium ex text. in l. Papinianus §. meminisse. ff. de inofficio. testam. & alijs iuribus. Probat etiam text. in l. si
31 putas. C. de petitione hæreditatis, Minus obstat argum. Alc. dicta l. cum oportet, infra titulo seq. inducendo illa verba: *in veteris iuris obseruatione:* iunctis verbis sequentibus, *quemadmodum in maternis*: Videtur enim ibi significare Iustinia. ꝙ iure antiquo bona materna nõ omnino patri acquirebantur, sed tantum vsusfructus: & consequenter ꝙ Constantinus hic non induxerit nouum ius. Et licet possemus reseruare respõsionem ad tractatũ illius l. vbi latè alia scribimus: oportunum fuit hoc loco respon dere statim, ne scindantur hic articulus proprius huius l. qui continenter tractatus, melius intelligetur. Ad argumen. Alci. videtur quòd gl. in dicta l. cum oportet, verbo, in veteris, illud senserit: respõdet. n. exponẽdo ibi ius anti quum dici pro eo quod erat ante Iusti. non pro eo ꝙ erat iure pandecta & ita Hubc. in d. l 1. nu. 80. in fi. melius Bel lon. d. l. 4. c. 5. ad fin. Post iura autẽ digesto. aliqui Imperatores statuerunt ea quæ Iustinia. ibi refert, vt patet ex hac l. & l. prima. C. illo titulo. Sed hæc solutio mihi non placet, possetque Alc. merito replicare contra talẽ interpretationem: quia improprium videtur intelligere ius ve tus, pro decisione huius l. & l. primæ. l. infra titulo primo, quas sæpissimè scribentes appellant nouum ius, vt supra deduximus: & manifestè repugnant verba illa, *veteris iuris*, quę magis ꝓpriè ad antiquius ius, quã huius l. referri debent.

debent. Vnde aliter explico, vt in d.l.cum oportet, ita tenent Bart. Bald. & Salic. quorum opinionem sequitur Iaſ. & poſt eum Alex. de Imol. & volēs Iuſtin. ſtatuere, quod generaliter ſtatuit in aduentitijs: Vt non omnino patri acquirantur, incipit à rebus incertis, quæ iure veteri obſeruabātur, in quibus filius nō acquirebat patri: deinde refert caſus certos deciſos à præcedentibus Imperato. vt erat caſus huius l. & d.l.1. infr. ti.1. & ita ſit ſenſus, ꝙ ſicut iure antiquo aliqui erāt caſus, in quibus filius patri nō acquirebat. Et poſtea aliqui Imperatores alios caſus deciderunt, in quibus dominium patri non quæreretur, ita Iuſtinianus ibi iuſtū putauit, idē generaliter ſtatuere in omnibus aduentētijs, & verbū, *quemadmodum*, ibi nō refertur, ad præcedentia (iuris veteris:) vt glo. Alcia. alijq́; accipiebant, ſed potius refertur ad ſequentia, quod neceſſario euincitur ex illa l. quia in vllo verſi. *quemadmodum*: ſimul ponit caſum huius l. de bonis maternis, & caſum lucri dotalis vel nuptialis: ſicut igitur ſecundus ille caſus, ſecundum omnes, fuit nouè deciſus ab imperatori ib. & cōtrariū erat iure antiquo: ita dicendū eſt in caſu noſtro, qui ibi ponit ſub eadē determinatione, iuxta regulā l. iam hoc iure. ff. de vulgar l. fi. C. de ſententijs & inter locutio. Et hoc modo ex dicta l. cùm oportet, cōprobatur cōis opinio, vt hæc l. nouū ius induxerit in bonis maternis. Hinc patet rectè Doctor cōiter intelligere text. in § 1. Inſti. per quas perſonas nob. acquiritur. vt ibi verbum *olim* intelligitur pro iure digeſtorum, quod Iuſtinia. nouè emendat, ſtatuens vt dominiū aduētitiorum filio acquiratur: vt merito reijciatur violenta interpretatio Politi, contra communem dicto tracta. de vulgar. numero 43. Sed poſſet lector inſtare, quid ſignificet Iuſtinia. in d.l. cum oportet, dum refert ius antiquum, ſecundum interpretationem noſtram: videtur enim, cùm de iure antiquo filius omnia patri acquireret, non poſſe verificari illam obſeruationem rerum, quæ iure veteri non quærerentur patri. Sed huic obiectioni ſeu inueſtigationi ſatisfacio dupliciter. Primò, quia etiam iure antiquo caſtrenſia, & quaſi caſtrenſia patri non quærebantur lege ſecunda. ff. ad Macedoni.

32

¶

cum

cum multis alijs. ſecundò & melius reſpondeo, quòd apud Iureconſultos diligens lector inueniet in aliquibus rebus conceſſam acquiſitionem filio, non obſtante patria poteſtate: vt in exercitio querelæ d.l. filius, & d.l. Papinianus, ff. de inofficio. teſtamen. vt etiam in l. tertia, §. ſi quid minori, ff. de mino. facit quod notat Soci. in l. filio, ff. de condit. & demon. facit ad idem caſus l. cùm hęres, ff. de acqui. hæred. ibi, *quaſi pater familias:* & caſus l. Imperator, ff. ad Treb. vt etiam de iure digeſt. aduertit Bart. in l. placet, vlt. oppoſ. ff. de acqui. hære. Manet itaque defenſata communis ſententia, contra Richard. Polit. & Alci. vt lex hæc nouum ius induxerit. nec immeritò, quia Conſtanti. in alijs etiam nouas conſtitutiones edidit: vt in l. fin. C. famil. erciſc. l. his ſolis. C. de reuoc. dona. & in l. cum vir. C. ad leg. Iuli. de adult. & in l. 1. C. de natur. liber. obſeruat Alcia. libro quarto parerg. capitulo quinto, col. 2. Facit pro communi, nam in hac materia Iuſtinian. refert l. Conſtantinianā. vt in d.l. cum oportet, §. cùm autem: & ſic innuit, ꝙ Conſtantin. nouè aliqua induxerit, quæ ob id appellantur Conſtantiniana: iuuatur hoc, quia ſucceſſiuè ex hac l. vſque ad l. cum oportet, & ſequentes, ſemper aliquid pro filijs ſtatuitur, minuendo antiquam acquiſitionem, quæ in totum patri dabatur, ſicque videtur nouum ius his legibus induci. Cauendum tamen eſt ab errore imperitorū, qui indiſtinctè putant reſponſa Iurecōſultor. eſſe antiquiora legibus Imperator. & conſequenter dicunt ius digeſto. eſſe antiquius iure. C. quod verum non eſt: quia plures Iureconſulti, quorum reſponſa habemus in pandectis, vixerunt ſub Imperatoribus, quorum ſunt conſtitutiones in hoc libro. C. vt patet ex l. quarta, C. de contrahen. ſtipula. patet ex l. prima. C. de lega. iuncta l. Caio, §. Imperator. ff. de alimen. lega. & ex l. Antoninus. ff. de fideicommiſ. libert. quod colligi poteſt ex innumeris alijs iuribus, tradit Alcia. libro ſexto Parerg. capit. 14. & ante eum admonuit Fulgoſ. in l. fructus, col. 3. numer. 8. de rei vendicat. patet etiam ex tit. ff. de conſtitut. princ. Ex quo cum iudicio legendus cum Barto. in l. finali. in fin. ff. de reg. Caton. Ex his datur lumen & fundamentum legibus præſen

tis tituli, & sequentis. Quibus sic expeditis, ampliatur decisio hæc Constantini, & illa Iustiniani in dicta l.cum oportet, vt cum hæc acquisitio patris fiat ex patria potestate, necessario procedat etiam si filius longè à patre degat: distantia enim locorum non tollit ius patriæ potestatis.l. Pomponius 40.ff.de procurato.in princ.& l.cum filius ff. si cert.petat.l.si longius §.si filius ff.de iudicijs.quòd aliàs inuoluit Hispa.Segura, in repetitio.l.vnum ex familia.§. sed si fundum, col.7. probatur hoc etiam ex l.si pater.C. de institu. & ex l.fin.ff.de cond.instit. vbi distantia & absentia non tollit effectus potestatis, etiam contra patrem. Ampliatur secundò in patre arrogatore secundum Albericum in dicta l.cum oportet, per textus in princ. Institu.de acq.per arroga.facit l.si arrogator ff.de adoptio.l.sed si plures §.in arrogato. ff.de vulga. intelligendo per textum.in l.non enim,cum l.sequen.ff.de adop.& ita ampliat Bar.in l.cum filio numero 10.ff.de legatis primo.Ampliatur tertio etiam si filius senex sit, durat enim semper ius patriæ potestatis,secundum glos.receptam in l.fi.§.pupillus.ff.de verbo.oblig.quam ibi extollunt Angel. & Imol.& Bauer. in princ.Institu.quibus non est permis.facere testamentū. nume.19.Ex qua glo.confirmabis quod inquit Bal.in l.fi. §.filijs,autem,infra titulum primum ampliãdo, & textū, ibi sequūtur Pau.& Corn.ibi. Ampliatur quarto,hæc acquisitio secundum ius commune, etiam si filius vel filia sit coniugatus vel coniugata, durat enim patria potestas & effectus acquirendi patri, vt in l.1. & 2. infra titulo sequen.l.si vxor,C.de conditio.insert.latè Boer.decisio.147. & probatur ex innumeris iuribus vt tradit Tiraq. de iure mari.in prin.quod vt memorabile commēdat Ioan.Crot. in l.frater à fratre,quęstio.16.nu.53.Hodie autem in Lusitania & Hispania aliud est dicendum ex legibus Regijs eximētibus liberos à potestate patris per matrimonium,
35 de quo plenissimè agemus in tit.seq. Ex hoc autem infertur, quòd cum patria potestas de iure durabat,etiam post nuptias liberorum : si pater donaret filiæ coniugatæ,non valeret donatio indistinctè,siue filia esset in domo patris, siue in domo viri seorsum à patre : militat enim vinculū

patriæ

patriæ poteſtatis,quæ donationem irritat,iuxta l.ſecundã in C. de inoffi.donatio.& conſequenter patet contrarium ſine iudicio ſcriptum à Corſet. in notabil.verbo,donatio, qui malè ad id citat Bald.in c.iurauit,de probatio.vbi nume.12.aliud diuerſum dicit, quod non tangit effectum acquiſitionis, nec reſpicit hunc articulum: & contra ſe citat Corſet.inaduertenter textus in l.nec inter 4. C.de donati. int.vir.& vxor.Quinto ampliatur, etiam ſi pater ex crimine relegetur,quia adhuc durat patria poteſtas,quæ ex deportatione ceſſaret.§.cum autem, Inſtitutionum quibus modis ius patriæ poteſtat. ſoluit.primò & l.relegati. ff.de interdictis & relegatis facit l. quidam ff. de pœnis. Sexto ampliatur vt eadem patria poteſtas & eius effectus procedat inter libertos: his enim non negatur hoc ius ciuium Romanorum l.libertos, C.de patr.poteſta. Septimo ampliatur etiam in patre qui ignorabat ſe habere filium,vel illum mortuum putabat.l.vxorem, ff.de manumiſ.teſta. ibi,*in poteſtate ignorantis* effectus enim & acquiſitio legis,abſentibus & ignorantibus non negatur,vt colligitur ex l.2. & ibi Doctor. C. de pactis. conſuluerunt Ang. & Anch.
36 quos citat Aymon. in rubr.ff.de legatis primo nume.77. Sic lucrum à lege delatum , tranſmittitur ſine agnitione: vt contra Ang.reſoluit Alex.in l.ſi vir.ff.ad leg.falci.notat Bal.in l.hac edictali,C.de ſecund.nup.Socin.conſi.116.numero 19. libro primo,latè & vtiliter Iaſ. in l.ſi arrogator. numero 1.ff. eodem titulo ad leg. falc. ex quorum dictis hoc videtur receptum in omni lucro vel commodo delato à lege, extra nomen hæreditatis: & ita Chaſ.in conſuetu.Burg. in rubr.4.§.14 ad fin.folio mihi 179.col.4.& in ſpecie ad caſum authenticæ bona damnatorum , tradit Iaſ.d.loco, referens plures: vt reſeruatio quam textus ibi tribuit deſcendentibus & aſcendentibus in bonis damnatorum,tranſmittitur ſine agnitione:quod plenè tradit doctus Hiſpa.Xuarez, in l.quoniã in prioribus,fol.mihi.77. C.de inoff.teſt.& in praxi iudicauit in caſu pulchro,Conſilium Neapol. vt tradit Matthæ. de Affl. decis. 314. Sed in hoc cauendum eſt ab Hiſpan.Segura,in l.vnum ex familia §. ſed ſi fundum , ff.ad leg.falcid. folio mihi 56.col,

tertia, qui hæc applicabat legi & conſuetudini huius Regni, qua inter coniuges omnia bona communicantur: & ipſe inaduertenter id appellat lucrum, & cum eo Hiſpa. Caſtell.l.14. Tauri columna tertia, & tunc inferunt ex proxime dictis, quod tranſmittatur,licet acceptatum non
37 fuerit. Sed debuerunt aduertere talem legem vel conſuetudinē non agere de lucro, ſed de comunicatione mutua: arg.l.de fideicommiſſ.C.de tranſac.colligitur ex Paul.in l. ſi pater puellæ ad fi.C.de inoffic.teſtam.ex Hiſpa.Io.Lupo de Palac. rub.in repet.Rubr. de dona.inter vir. & vxo. §.50.col.fi.& §.77.num.17.verſi.ex quo: & verſ.ſed ne vera: colligitur ex Rip.in l.fœminæ, numero 43. C. de ſecund.nupt.ex Bertrand.in l.hac edictali, nume.31.C.eod. Imo non ſolum vbi omnia communia fiunt,ſed vbi ex lege, vel conſuetudine communicantur quæſita conſtante matrimonio,ibi non poteſt dici ꝙ agitur de lucro,nec applicantur authoritates loquentes de lucro nuptiali: quod non dicitur vbi æqualiter vtrique coniugi conſulitur. vt melius expendit Hiſp.à Couas.Ruu.digniſſimus nūc Archiepiſcopus, in Epiro ſponſal. ſecunda par.c.7.§.1.nu.8.
38 ad fi.Non omitto quòd ad ſupradictam doctrinam citant Doct.textus in Authen.hæres. C.de ſecund. nupt.vbi Alex.ad Bal.& tradit Iaſ.in d.l.ſi arrogator,nume.15.& alij alibi:ſed licet doctrina ſit vera,non tamen probatur ex illo textu: ibi enim tantum diſponitur vt liberi, quibus lex certum lucrum defert ex bonis parentis,poſſint illud accipere: etiam ſi hæres parentis eſſe nolint, quia non defertur iure hæreditario, nec offenditur regula l.primæ, ff.de acquir. hæred. vt melius aduertit Bal.in l.generaliter.§. in his, C.de ſecund.nupt.non verò tex.ibi de lucro non agni to tranſmittendo, vt Iaſ.& alij minus benè citant, ſi autē filius ab hæreditate excludatur ob ingratitudinem: excludetur etiam ab eo lucro.l.hac edictali, verſ.niſi ex his,& l.
39 fi.C.de ſecū. nup.Octauo ampliatur hęc acquiſitio in maternis & alijs aduentitijs ex verbis huius l.ibi, *in diem uitæ*, vt vſusfructus patri acquiſitus viuo filio, duret poſt mortem filij: attenditur enim vita patris ſm verba huius.l. ꝙ probatur melius ex textu in l.fin.verſ. *ſin uero:* ſup.ad ſena

tuſconſ.

tuſconſ.Tertul. & ibi extollunt Bart.Bald.Paul.& reliqui & Palac.Ruu.in repe.rubr.§.42.ad fi.& idem notant gloſ. Cyn.Bart. in l. 3.ſuprà de vſufr. gloſſ. recepta contra Palac.in l.2.infrà eo.probatur etiam in l.ſancimus,ad fi.ſup. titulo primo,& eſt omnium communis ſentẽtia.Ex qua veriſſima ſententia deciditur caſus, de quo agit Chaſſa.in conſuetud.Burg.rub.6.§.5.fol.219.col.2.cum ſequen.Infertur etiam vtiliter ad multa, quæ non ſolent aduerti, & ſunt magni momenti,maximè vbi ius commune non eſt correctum, vt copioſè & vtiliter tradit Hiſpa.Anton.Gomet. omnibus videndus l.6.Tauri.nume.11.& num.12. Nam ſi fingas filium defunctum, qui habebat bona aduentitia, ſuperſtite patre & matre,tunc licèt mater in ſucceſſione æquetur patri, non tamen minuetur vſufructus patris:quod vtiliſſimum eſt in regnis & prouincijs,in quibus bona non communicantur inter coniuges. Imò etiã vtile eſt in noſtra Luſitania,quando ex forma contractus dotalis,receditur à conſuetudine Regni,& manent ſub diſpoſitione iuris communis,quod raró contingit:facit d.l.fi.& d.l.ſancimus,iuncta regula l.commodiſſimè,ff.de liber.& poſth.l.ſi cum dotem, ff.ſol.mat. Sed vbi filius decederet cum filio & patre, licèt de iure pater adhuc deberet habere vſumfructum, per dicta iura:tamen hodie apud Hiſpanos & Luſitanos,contrarium eſt dicendum,quia agimus de filio coniugato, qui per matrimonium exit à poteſtate,ſecundum legem Regiam Tauri.47.& ſecundum legẽ Luſitaniæ,vt dicemus in tit.ſequen.Vndè ceſſat patria poteſtas & vſufructus, quia leges regni ſtatim iubent omnia bona filijs coniugatis tradi, vt l.48.Tauri:atque apud nos libr.4.titu.78.dicemus latius in l.cum oportet.§. cum autem,infrà tit.1.Nec in hoc pacta,vel conuentiones poſſunt mutare leges regias, quò ad ius publicum patriæ poteſtatis: nec coniuges auferre ius filijs à lege delatum:argu.l.ſi arrogator,ibi, *principali prouidentia*: ff.de adoptio.facit regula, quod l.dat non aufert: textus & Bald. in authen.homo locum.C.de ſecund. nupt. facit l. iura ſanguinis, ff. de reg.iur.Hanc concluſionem limitat Paul. in d. l.fi.ſup.ad Tertul.vt non procedat quando filius defuncti

succedens non esset sub potestate Aui,sed alterius:vt si decedat filia habens aduentitia, in quibus pater habebat vsumfructum:tunc enim filius illius filię,excludet Auum ab vsufructu: quod sequitur Cornelius ibi, citant l.tertiã §.fin.secundum vnam lectu.infra titulo primo,quæ non probat.Sed hæc limitatio mihi non videtur tuta,quia refragatur dic.l.fin. supra ad Tertullianum & dicta l.sancimus,supra ti.1.semper enim militant verba illarum legũ & earum ratio , vt patri viuo non auferatur vsusfructus ¶ semel ei quæsitus, militant etiam verba huius.l.indistinctè dicentis,vt in diem vitę patris vsusfructus ei maneat: stat ẽt ratio iuris,vt effectus acquisitionis consumatæ nõ cesset, licet res veniat ad casum à quo incipere nõ posset: Bar.in l.plurib.§.& si placeat.ad fi.ff.de verb.obli.melius in l.Titia.§.Imperator,nu.10.vers. *in contrarium.* ff.de leg. 2.tex.in l.fi.ff.vnde libe.latè Tiraq. in suo tract.de causa: pro hoc stat etiam regula text. in l.3. supra de vsufruct.

41 Hanc cõclusionem elegãter limitat Pau. in l.fi.ad fi.per illũ tex.sup.de vsufr. vt non procedat qñ vsufructus consistebat in persona filij,licet pater haberet commoditatẽ: tũc enim mortuo filio cessat illa cõmoditas patris:quod prius scripsit vtiliter Bal. in l.cum oportet,ad fi.prin.infr. tit.1.vers.& si diceres:quod est notãdũ ad casus in quibus pater non habet vsumfructum quamuis habeat commoditatem:dicemus in Authen.idem est, infrà ti.1.facit l.necessario.§.fi.ff.de peric.& commo.rei vẽd.& Bal.sequitur Hispa.Fernan.Arias.l.46.nu.5.ad fin. Anto.l.48.num.4.

42 in fine.Nono ampliatur, & infertur ex præcedente ampliatione, vt quamuis filius efficiatur sui iuris ob aliquã qualitatem,non cesset vsufructus quem pater habebat in maternis & aduẽtitijs: vt si filius efficiatur Episcopus.Authen. sed episcopalis. C. de episcop.audien. vel Patricius. §.filiusfam.Insti.quib. mod.ius patr.potest.sol.quod vltimum hodie nullibi est in vsu: ita inferendo neminem citans, dicit Hispan.Anton. Gomet.l.58.Tauri, nume.6. ad fi.Hoc voluisse videtur Palaci. in repeti.Rub.§.42.ex nu.13. cum sequen. licet non omnino explicet:id autem exprimit Pala.in filio facto Clerico. Et latè Hispan.Soares,

res,in q.maioratus, folio vlti.Faciunt quæ tradit Deci.in capitu.in præsentia, ex nume.62. de probatio. facit ratio superius adducta ad l.fin. suprà ad Tertul.nec tunc militat dispositio. l.cum oportet autẽ, infra titulo primo,vbi
43 de hoc latius agetur.Decimò ex eadẽ conclusione & verbis huius l.ampliatur hæc acquisitio:licet filiusfa.effectus Clericus,testetur, (vt potest secundum cõmunem sententiam)& cũ testamento decedat:non tamen potest aliquo modo disponere de vsufructu, quem pater habebat ante clericatum filij, vt colligitur ex Docto. in l.sacrosanctæ, sup.de Episcop. & cler. & probatur ex litera illius l.ibi, *in eodem gradu clericatus viuentes*: & hoc vti receptius & verius tradit Hispa.Ant.Gome.d.l.48.n.7.vbi plures refert, & hoc voluit Hispan.Soares.d.q. de maioratu, fol.vlti.& ita resoluit Deci. ab eis non relatus in d.ca. in præsentia, nume.64. de probat. & ex Fabro & alijs resoluit Couas Ruu.in ca.quia nos,num.2.de testament.Vnde cauendũ est à Panor. contrarium malè sentiente, in dicto capit.in præsentia,num.56.quod alibi non deciderat, idem Pano. in capitu.constitutus,numer.7.de in integ.restitut.Magis cauendum à Bened.errãte in c.Raynutius,verbo matrẽ, nume.20. repugnat enim iuris ratio,vt priuilegium filij clerici,auferat patri vsumfructum quem ante clericatum habebat.Nec contrarium voluit Paul. Castren.in dicta l. sacrosanctæ: nec Ias.in l.filiæ licet.C.de collatio.licet minus bene eos referre videatur Ant. Gomet.vbi supra qui etiam minus diligenter ibi citat Barto. in nonnullis locis ad hanc conclusionem: sic pro contraria aliquos malè ci-
44 tat Benedict.d.loco. Hinc infertur vndecima ampliatio, vt si statutum permittat filiumfamil.testari, intelligatur sine præiudicio vsusfructus, quem pater habet in aduentitijs,secundum Bald.in l.si quęramus in finalibus verbis ff.de testamen.tradit Angel.Aretin.in tracta.de testa.folio 2.colum.4. & latè Anton. Gomet.l.6.Tauri,numero 13.quorum sententia probatur ex doctrina.l.si quãdo.C. de inofficio.testam.Duodecimò ampliatur & ita infertur
45 ex proximè dictis, vt pater non amittat vsumfructum quẽ habebat,licet filius efficiatur monachus,& ex religio

ne cesset patria potestas: quia adhuc militāt verba huius l.& iurium, quæ supra adduximus, & militat regula dicta l.tertia, supra de vsufruct. tradit. Palac. in rubri. dic. §.42.in fine:& receptum est, vt tradit Deci.in d.c.in præsentia nu.62.& ex Saly.& Anton. tradit Soares.d.q.maior col.pen.Nec enim patitur iuris ratio, vt factum filij, licet laudabile, auferat patri suū.secūdū regulā,l.id ꝙ nostrū,ff.de regu.iur.facit text.notab.in l.impuberi.41. ff.de admi.tuto.ibi, *nam ad alienam iniuriā priuilegium militum prorogare non oportet*, quem text. alias notabat Polit. de vul-
46 ga.nume.89.Volunt autem Docto. in his locis & alijs citandi, in seq.ampliatione, vt ingressus religionis tollat patriā potestatem: & Bald. in l.patre furioso.ff. de ijs qui sunt sui.notat.gl.l.si ex causa.§.Papinianus.ff.de minoribus notabilis & recepta. vt per Ias.in l.2.nu.22.ff.de vulgar.Areti.in l.is potest, colum.4.ad fin.ff. de acquir.hæredi.Boeri.decisi 121.ad fin. vltra quos id pulchrè declarat Bal.in l.2.C. de liber.exhibend. sed contra illam glos. & cōem,ꝙ religionis ingressus tam patris, quā filij, non tollat patriam potestatē.contendit Mathæs.de success.ab
47 intest.in princi.num.7. Decimotertio ampliatur hæc acquisitio, infertur q; ex prædictis ad quæstionem in qua scribentes mirè variant,quando pater ingreditur religionem:gl.enim in Authen.idē est,infra titulo 1.indistinctè inquit vsumfructum manere, scilicet penes monasteriū viuente patre: & in omni vsufructuario ingrediente religionē, idem dixit gl.ad fin.in Authenti.ingressi.C.de sacrosanct.eccl. hancq; opinionem sequūtur quā plures vt infra. Contrariū tenere prorsus voluit antiquus Doctor Martin.Sil quem refert Cyn.in d.Autent. asserens ꝙ totus vsusfructus redit ad proprietatē,& sic manet insolidū penes filium:& hanc opinionem sequitur Salic.in d.Authen.ingressi,nu.10.ad fin.& in dicta Authenti.idem est: vbi subdit ita tenere communiter Doctor. & hanc videtur sequi Ias.in d.Authen.ingressi,num.48.Et nouissimè eam probat Riminal.§.1.nu.18.Insti. per quas person.& Couas Ruu. in ca.2.numero 8.de testam.vbi cum Salice. eam dicit communem. cui addit nouum fundamentum

ex ma-

ex materia.ca.cum ſcimus,de regu. & refert Hipp.ſingu. 668.vbi hanc ſequitur. Tertiam opinionem eamque mediam vult Bart.in d.Authenti.idem eſt, & ibi Ange.vt dimidia maneat penes monaſterium,alteram ad filiū ſpectet ſicut quādo pater eum emancipat, iuxta d.l.cum oportet,§.cum autem,& ita Panor.in dicto capitu.in præſentia.num.57.& in d.c. cùm ſimus de reg.Et cum Bart. tranſit Hiſpan.Alias l.46.col.2.& Silueſt.in ſumma, verbo religio.6.& nouiſſimus Riminald.ſibi contrarius in §.
48 2.numero 19.inſtit.per quas perſo. Aduerto quòd Cyn. in d.Authenti. idem eſt, remittit ſe ad ea quæ dixerat in Authenti.ingreſſi:& idem facit Alberi. & ambo in d.Authē.ingreſſi, ſequuntur gl.ibi,vt patet ex Cyn.num.12.ex Albe.nu.22.cùm ſeq.& ſic malè citantur contra gl.à Iaſ. ibi à Couas Ruu.d.c.à Riminal.d.loco:à quibus hac allegatione cauendum eſt.Sic etiam Hiſpa.Anton. Gome.l. Tauri.48.nume.8. ad fin. non bene citat Salic.& Martin. Sil.Alberi.Iaſ. ad prædictam opinionem Bart.diuidentis vſumfructum inter filium & monaſteriū:cùm hi Doctores longè aliud ſcripſerint,vt fidelius retuli: labitur etiam Hipp.d.ſingu.confundens allegationem Bart.& aliorum.
49 Hanc quæſtionem tangit, ſed non reſoluit Boerius deciſio.197.in fin. Ego curioſius aduertendo dico, ꝙ opinio gloſſ.receptior eſt: quia eam probant Cyn.Alberic.in dic. Authen.ingreſſi,& ibi expreſſim Bart.nu.42.& nu.49.& Roſellus num.18.& ita Bal.Pau. Rapha.Corn.in d.Authē.idem eſt : & Guido Pap.deciſi.477.numero 4. & expreſſius deciſi.495. vbi dicit ita fuiſſe iudicatum.Et idem tenuit Specul. quem Guido & alij referunt : & ita Deci.in dicto capitu.in præſentia, numer.66. vbi etiam citat Imol.in l.cùm filio.ff. de lega.1.& ita Cepol.conſilio 22. nu.4.colligitur ex Innocen.in dicto cap. in præſentia, & alijs,quos citat Soc. conſilio 10.num.20.lib.1.vbi hanc dicit communem ſententiam : & eandem probat Alexand. conſilio 139. numero 5. libro 2. vbi eam videtur dicere communem, nec aliquam contra citat: & hanc ſequitur Hiſpan.Anton. Gome. dicta l.48.numero 8.ad fin.hanc dicit communem Crot. in l.Gallus §. & quid ſi tantum,

nu-

50 nume.30.Probatur hęc opinio gl.ex regula huius l.& ex
iuribus ſup.citatis:pater enim licet monachus, naturali-
ter viuit & ſic durat vſusfructus:monaſterio autem, qua-
tenus capax eſt,omnia deferuntur quæ monachus habe-
bat,dicta Authen.ingreſſi. Nec obſtat argumen. Martin.
Sil.relatum à Cyno & Alber.in dicta Authent.idem eſt,
dũ arguit à ceſſante ratione,ꝙ vſusfructus datur patri ob
cuſtodiam & adminiſtrationẽ, quæ ceſſat in monacho.
Reſpondeo enim ꝙ nõ ceſſat in monaſterio habente mi
niſtros & officiales qui ſua gubernant,vt docet experien-
tia: & forſan diligentius ſua tuentur quam laici, vt alibi
dicit Practic.Papien.ſeu Ferrarien.Nec obſtat argu.quod
pungit Couas Ru.ex materia c.cum ſimus,de regu.quia
nõ eſt tutum,vt patre ingreſſo religionem, ſtatim legiti
ma debeatur filio,quod alibi examinamus:nec ſi eſſet ve
51 rũ, valebat cõſequẽtia ad vſum de quo agemus.Nõ ob-
ſtat etiam argumentatio Bart. ex d.§.cum autem, l.cùm
oportet.omiſſa enim friuola reſpõſione Bal. & aliorum,
dico,quòd in d.§.agitur de emãcipatione facto patris, im
mediatè id agentis:ſed pater ingrediens religionem lon-
gè aliud intendit.licet igitur acceſſoriè reſultet filium exi
re à patria poteſtate, non poteſt dici emancipatio ex fa-
cto voluntario patris,quod nõ dirigebatur ad talem effe-
ctũ, ſecũdum regulam l.ſi quis nec cauſam.ff.ſi cer.pe.&
quod probat tex. & Bar.ibi,in l.ſocium qui in eo.16.§.1.
ff.pro ſocio,cũ alijs quæ omitto. Ex his ergo reſoluo opi
nionẽ gl.veriorẽ eſſe, & magis cõem, quicquid cõtra di-
52 xerint Saly. & reliqui ſup.relati. Ampliatur 14.hæc ac-
quiſitio ex reſolutione Iaſ.conſ.198.lib.2. vbi concludit,
ꝙ ſi ex ſtatuto acquiritur viro quicquid vxori obuenit,
vel defertur conſtãte matrimonio:idẽ erit in viro filiofa.
vt ſibi proprietas, patri vſusfructus quæratur, interpre-
tãdo ſtatutũ ſecundũ ius cõmune, quod ſequitur Boeri.
deciſ.199.in fine: ſed non ſeruit in ijs prouincijs, in qui-
bus lege vel conſuetudine filius per nuptias exit de po-
53 teſtate patris.Ampliatur.16.vt vltra acquiſitionem poſ-
ſit pater, ratione patriæ poteſtatis, compellere filium
ne viuat extra domum & familiam patris,ſecundũ An-
gel.

gel.consilio 85.numero 3. quem corruptè sequitur Boerij.decisio. 195. numero 5. vbi non rectè citat numerum consilij: & ita asserit Bald. Nouel. de dote.7.parte. priuileg.34.num.5.versic. & sicut: vbi concludit ita teneri filium simul cum patre habitare, sicut vxor cum viro: citat Bal.in Authent.ex testamento.C.de collatio. vbi hoc non inuenio.Ego aduerto quòd Doctor. omnes hoc tradunt, quando agitur de retinenda dote aduentitia filij coniugati, de iure enim debebat esse penes patrem,& pater debebat alere ex ea filium & nurum, & fructus dotis percipere:vt resoluunt communiter doctor.secundũ Crotum,in 2.repeti.l.si constante,nu.117. in fine:Ang.Imo. Pau.in l.si cũ dotem.§.transgrediamus,vbi Alex.nu.9.ita resoluit. Ita etiã loquuntur Doc. citati à Nouel. & Boer.

54 Similiter hoc procedit quãdo filius vellet alimenta à patre, debet enim cum eo habitare, nec alias pater tenetur eũ alere extra domum.facit gl.c.significasti,de diuor.cõis vt tradit Palac.in rub.§.64.nume.6.& nu.10. Et idem econuerso si parens velit alimenta à filio: nec etiam pater posset filiũ è domo eijcere, licet ei extra domũ alimenta præstare vellet, secundũ Bart.& Doct.cõiter. vt resoluunt Paul.& Ias.nu.6.in l. quidam cùm filium, ff.de verborũ ob.per tex. ibi post princip.in illis verbis: *domo eum propulerit*. Ex quibus cauendum à generalibus verbis Bartol. in tracta.de alimen.nu.25. sed limitatur,nisi ex iusta causa, puta ob sæuitiam vel malos mores, quia tunc potest filius vel pater alendus recedere à domo alere debentis, secundũ Bar.Paul.Imo.Alex. Boer.& Noue. & alios vbi sup.& Ias.in l.1.nu.1.cũ seq.C.de leg.Sed nõ placet ꝙ indistinctè asserũt Noue.& Boer.dũ dicunt ꝙ filius pręcisè teneatur habitare cum patre, sicut vxor cũ viro,imo crediderim ꝙ si filius nolit à patre alimenta, velitque quærere honestũ vitæ genus, non possit impediri à patre qui filij opera non egeret: contrarium enim esset hominẽ liberum seruilis cõditioni reddere, contra l.secundam, ff.si quis à paren.fuer.manu. Quod iuuatur, quia videmus filium famil.ex promissione regulariter sine patre obligari. l. filius famil.2.ff. de actioni. & obliga. l. tam ex contracti-

tractibus.ff.de iudic. Videmus præterea filiumfam.inuito etiam patre eoque ad expensas obligato, posse dare operam literis, gl.recepta l.sed Iulianus.§.proinde.ff.ad Macedon.Bald.in l.Macedoniani.C.ad Macedon.Felyn.in cap.2.de magist.Nouel.de dote.6.part.priuileg.46. in prin.notanter Rebufus de priuileg. Schol. priuileg.53.Sic temperarem illam vendicationem quæ iure datur patri pro filijs ¶ in potestate l. 1. §. per hanc ff. de rei vendica. de qua latè egimus sup.in 2.parte Rubr.Filio enim in hoc datur volũtas & libertas, vt probat l.fi.ff.de liber. exhib. quod in supradictis terminis vtile esse in filio qui vellet Africam vel Indiam petere,ne à patre absque causa retrahi possit:facit tex.in c.cũ simus, de regu.ibi *liberum sibi*,quem notat pla. in l.ne diutius C.de agric. & cens. speciale enim est causa correctionis vt pater eum possit certo loco retinere Bal.in l.ex facto, in fine.ff.de hæred.instit. Fely.in c.cùm contin
56 tingat,ad finem de for.comp. Alci.reg.1. præsum.3. Ampliatur 16. hæc omnia iura. loquentia de acquisitio. quæ fit patri,vt procedant etiam si ob sæuitiam vel nequitiam patris filius, degat extra eius domum:durat enim adhuc effectus patriæ potestatis, vt habet textus notab. qui ad hoc expendi non solet,in l.3.§.pen.incip.etiam ff.de liber. exhib.ibi,*obtinuit mater ob nequitiam patris, ut sine diminutione patriæ potestatis apud eam filius moraretur.* quem textũ ad aliud commendat Ang.Areti.in §.summa, ad fi.Institu.de interd.ponderanda sunt illa verba *sine diminutione patriæ pote* ¶ *statis:* significant enim, quòd nec pater excusabitur ab ijs ad quæ aliàs tenetur:nec amittit id quod habet ratione patriæ potestatis. Facit quod alibi dicit Iustinia. in Authen. de incest. nupt. §. primo versic.si verò,ibi, *licet impius & le*
57 *gum contemptor pater est.* Sed hoc intelligi debet quando solum agitur contra patrem vt filius apud eum non moretur:secus si tanta sit patris nequitia,vt etiam cogatur filiũ emancipare, quod fieri potest, per l.fin.ff.si quis à paren. fuer.manu.sic in l. si lenones. C. de epis.audien. in fin.C. de specta.libro.11.declaratur etiã vt aliquando ex maxima patris culpa, filij ipso iure liberentur à patria potestate l.2.C.de infant.expo.Limitatur etiam nisi pater inique

negauerit

negauerit filio alimenta, quia amittit hos effectus patriæ potestatis,glos.l.penult.verbo pœna,ad fin.C.de patr.potestat.quam extollit Panorm. in c.fi. nume.5.de conuers. infidel.Brunus de statutis excludent.fœmi.artic.1.nume. 26.facit l.prima,§.sed scimus,C.de lati.liber.toll.vers.quē enim,ibi, *quem à domo repulit,maneat ab eo eiusque substantia, penitus segregatus*. & vulgaris l. necare videtur. ff. de liber. agnoscen.Limitatur etiam ille tex.& minuitur ius patriæ potestatis eo casu in filio coniugato habente dotem,vt patri auferatur & priuetur eius fructibus, filioque tradatur pro oneribus matrimonij extra domū patris,vt resoluunt Docto.communiter, in l.si cùm dotem §.transgrediamur, vbi Alex.num.9.ff.solut.matr.Pau.in l.2.ad fi.C.famil.ercis.Boeri.d. decis.195.Crot.in l.frater à fratre, nu.56.No-
58 uel.de dote.7.parte.priuileg.34.Declaratur etiam ille tex. vt quod ibi dicit de filio erga patrem, non procedat inter coniuges:quia si vxor ob culpam viri ab eo separetur, vel eius cohabitationem vitauerit, nihil ei acquirit nec communicat. Bal.in l.si vxor,nu.6.in fi.C.de condit.insert.idē Bal.in l.non sine.C.de bon. quæ liber. & Palac. in rubr. §. 64.nu.11.Deci.l.1.nu 10. C.vnde vir. & vx.tradit Couas Ruu.de sponsa.2.par.c.7.§.1.nu.6. Nec mirum si maioris potentiæ sit causa naturalis inter patrem & filium,quam causa coniugum secundùm Pan.in c.literas, nu.27.de restit.spolia.facit tex.qui notari non solet,in l.nō vt à patre.
59 8.ff.de captiu.Ampliatur.17. hæc lex & similis, dum loquuntur de acquisitione & patria potestate, vt procedat non solum in liberis procreatis ex iustis nuptijs:sed etiam in ijs qui illegitimè nati,postea legitimantur:Hi enim incidunt in potestatem, & efficiuntur legitimi, tex.in §.fin. Insti.de nupti.facit textus in l. sed si hac §.2. ibi, *Princeps ingenuum fecit*. ff.de in ius vocan. facit textus in l. quæris & fin.ff.de nata. restitu. ibi, *omnem ingenuitatis statum*: & ibi, *perinde habetur*: tradunt latè Bart.& Ias.ex numer.226. in l.si is qui pro emptore, & ibi nouiores:tradit Deci. in l. liberos. C.de colla.& consil.155.Tiraq.in l.si vnquam, verbo, susceperit liberos, ex nu.63. Quibus omnibus addo text. nō solitum notari, in l.si senatori, ibi,*iustam uxorem*. ff. de

ritu

ritu nupt. Ampliatur 18. hæc lex & similes, etiam si pater furiosus extet, vel mente captus: adhuc enim durat patria potestas, & effectus acquisitionis: vt est text. apertus in l. patre furioso, in fi. ff. de his qui sunt sui, vel alie. iur. vbi ponitur regula secundum omnes eam limitantes specialiter per l. cum hæres, ff. de acqu. hæred. & ideò cauendum est à Chass. qui regulam in contrarium citat, in consuet. Burg. rub. 6. §. 5. fol. 219. col. 1. nu. 3. & in quo etiam grauiter errat Boer. in consuet. Bitur. tit. 1. §. 3. post princip. vbi facit regulam, vt filius nihil patri acquirat furioso & malè citat iura & Doct. Sed hæc ampliatio restringitur cōiter à scribentbus, per textum in d. l. cum hæres, ff. de acq. hære. cuius sunt verba: *Cum hæres institutus erat filius, & habebat patrem furiosum, in cuius erat potestate: interponere se suam beneuolentiam diuus Pius rescripsit: vt si filiusfam. adierit, perinde habeatur ac si paterfam. adijsset: permisit itaque ei & seruos hæreditatis manumittere.* Ex quo textu. Barto. ibi. & in l. placet, vlt. oppos. eo. tit. concludit esse speciale in hæreditate delata filio furiosi, vt filius ipse adire possit, & sibi non patri acquirat. Idem vult Barto. in d. l. cùm hæres, & ibi Paul. Castren. dicens rationem specialitatis esse quia in hæreditate datur lucrum & damnum ob onera hæreditaria: & ita prius Alberic. ibi, & in dict. l. patre furioso, in fin. Et idem probant Angel. in d. l. cùm hæres, & Imol. & Ro. ibi, & Areti. dicentes textus singularem idem Aret. in l. cùm ex filio, in fi. ff. de vulg. & Ias. dicēs illum tex. solennem, in l. qui in aliena. §. interdū, nume. 13. ff. de acquir. ep. hæred. Idem nudè videtur sequi Mantua. libro tertio locorum, c. 51. & hoc probat per illū tex. Aimon Crauet. in l. cum filio, secunda parte, nu. 13. ff. de lega. 1. Et sic patet hanc esse communem sententiam: in hoc autem variauit glo. in d. l. cum hæres: vbi Roma. & Areti. referunt Petrum de Bexuci, qui à communi opinione recessit. Et mirum est Areti. Ias. & nouiores non aduertisse, quod subtilis Cuma. in d. l. cum hæres, ad fi. contrarium magis probare videtur, dicens se non videre cur filiusfam. non acquirat patri furioso etiam in casu illius l. Et eo tacito idē, vno verbo dicit variādo, Socy. in l. cū filio, n. 14. ver. vel fortè melius. ff. de lega. 1. quod ego nouè multipliciter

pro-

62 probabo. Sed contra hanc communem adducunt glos.& Doctor.textum in l.Antistius.62.§.fin.ff.de acquiren.hæred.& ita habent ferè omnes libri antiqui: hodie autem legitur ad exemplar Florentinum.l. 63.incipit furiosus,& sunt verba: *furiosus acquirere sibi commodum hæreditatis ex testamento non potest: nisi necessarius patri aut domino hæres existat: per alium autem acquiri ei potest veluti per seruum, vel eum quem in potestate habet.* Bartol. post antiquos respondet, tam in dicta l.cum hæres,quàm in l.Antistius:quòd est differentia an filius adeat sponte & tunc sibi acquirat, atque ita procedat dicta l.cum hæres:aut iussu curatoris patris furiosi,& tunc patri acquirat, & ita procedat. d. l. Antistius. Quod etiam resoluunt Alberi.Bal.Imo. Paul. & alij communiter ibi: & Alber.in dicta l.patre furioso,in fi.& Crauet.dicto loco:subdit Paul.in d.l.cum hæres,nume.2.quòd si postea pater redierit ad sanam mentem, & ratam habuerit
63 aditionem filij, acquireretur sibi hæreditas. Ego non viso Cumano,nec Socino(qui nihil adducũt) contra communem tenendum putabam, atque ita teneo primò per
¶ textum in dicta l. patre furioso: dum indistinctè infert, ꝙ cùm duret patria potestas in patre furioso,durabit etiã effectus acquisitionis.Et ratio illationis. I.C.ita militat in hæreditatibus sicut in alijs acquisitionibus, maximè hodie stante remedio inuentarij.l.fi.C. de iur.delib.ideoque textus in dicta l.patre, non admittit restrictionem Doct. quod magis astringit,attenta regula.l.de prætio.ff.de publica.l. 1.§. generaliter.ff.de legatis præstan.Secundo contra cõem facit textus in l.pen.ff.de curat.furio.vbi si pater prodigus sit, curatoremque habeat. adhuc in hæreditate filius in potestate ei acquirit:ideoque oportet emancipari filium ne ei acquirat Igitĩ idẽ dicendũ in patre furioso,maiori ratione quia mitius agendũ erat cũ patre habente curatorẽ ex casu & fato infelici, quàm ex culpa & prodigalitate:ſm gl.dictæ l. Antistius, quam Bal.ibi dicit auream: facit l.diuus, ff.de offic. præsid.& facit l.prima, ff.de cura.
64 furiosi ibi, *ad exemplum*: Tertio contra communem stat textus in d.l. Antistius, §.fin.seu in l.furiosus, ſm aliam literam quam superius retuli: apertè enim inquit textus

patri

patri furioso acquiri hæreditatem per filium, quem in potestate habet: nec ibi fit mentio de curatore iubente, ideoque talis diuinatio admittenda non est: immò si cum iudicio attendatur, constabit nullo colore sustineri posse illam cõem resolutionem & differentiam inter illa duo iura. Si enim filius non patri furioso, sed sibi poterat acquirere, id non erat mutandũ ex eo ꝙ pater haberet curatorem: nec faciebat ad rem curator patris, cùm Bartolus & Doctores dicebant; ꝙ filius per se poterat adire, nec erat iuridicum hanc acquisitionem tam incertam reddere, maximè quòd filius regulariter est ipse curator parentis furiosi, vel prodigi. l. 1. in fi. & l. quart. ff. de curat. furio. Nec obstat alia solutio. Areti. in d. l. cùm hæres, distinguentis an hæreditas deferatur ipsi filio, & tunc procedat ea lex, aut deferatur patri, & tunc procedat. l. Antistius. Replicatur enim quod Barto. & Docto. communiter contra sentiunt, intelligentes l. Antistius, quocunque modo hæreditas filio deferatur: itẽ dicta l. Antistius, generaliter loquitur, & planè cõprehendit casum, quo filius esset institutus, & ei principaliter delata hæreditas: quia cõcludit text. vt patri furioso acquiratur, quemadmodum alias de iure acquiri ei solet. Et contra Areti. facit in hoc quod ad illũ textus tradit Ias. alios referens in l. ex facto, num. 36. ff. de vulga. & manifestè contra Areti. facit ille textus in exemplo serui, quo ostenditur, ipsum filiũ vel seruũ fuisse institutum.
65 Quarto contra communem vrget litera d. l. cùm hæres, ibi, *permisitque ei seruos hæreditatis manumittere*: si enim filius omnino sibi acquireret hæreditatem ob furorem patris, fieretque dominus, vt Docto. dicunt, non congruebat verbum illud, *permisit*: quia dñs non egebat permissione, nec oportebat exprimi specialiter illum casum manumissionis: immò posset decipere ea specificatio, cũ manumissio facilius esset admittenda, & sic expressio deberet fieri de alijs minus fauorabilibus: item si filius ibi esset dominus, satis fuisset id significare, vt omnia sibi licere constaret ineptumque foret vnum specialiter exprimere, iuxtà l. in re mandata. C. manda. Quinto contra cõem, facit, qđ superius tradidimus, ẽm iura & Doctor. acquisitionem legalem

galem fieri ignoranti & abſenti:nec exigere acceptationẽ. Cum igitur hæc acquiſitio ſit legalis, vt d.l.placet,cum ſimilibus:negari nõ debet patri furioſo,qui abſenti & ignoranti æquiparatur.l.2.§.furioſus.ff.de iur.codi.præſuppoſito quòd hic non requiritur iuſſus, ſed tantum agimus de commodo acquiſitionis ex aditione: ſtringit magis argumentum,quia vbi non requiritur conſenſus, & ignoranti acquiri poteſt,ibi furioſo acquiritur l. ſi à furioſo 23.ff.de
66 act.& obl.Sexto,contra communem ſtat text.in l.fin.§. quæri poteſt ff. quis ordo in bono. poſſ. ſeruc. vbi textus apertè dicit quod patre furente,nihil poteſt filius obtinere ex bonorum poſſeſſione.ideoque eum non agnoſcentem excuſat:nec aliquid valet reſponſio Aretin.in d.l. cùm hæres ad fin. dicentis, ꝙ eſt differentia inter hæreditatem & bonorum poſſeſſionem,quia cum patria poteſtas ſit de iure Ciuil.ſecundùm quod patri erat acquirendum, non potuit Prętor in bonorum poſſeſſione tollere acquiſitionem patri.Aliud agens Curt.in l.1.nume.14. C.qui admit.reijcit hoc dictum Areti. ego aduerto ingenium Are.in hoc contra ſe loqui: nam ſi qua eſſet differentia inter Prætorem & ius ciuile, ea magis deberet prodeſſe filio, vt facilius ſibi acquireret commodum bonor. poſſ. quàm hæreditatis. Cum Prætor minus curet patriam poteſtatem, & filijs magis faueat,vt in §.emãcipatos,Inſtit.de exhæred. lib.& §.emancipati, Inſtit.de hære.quæ ab inteſ.defer.Itẽ fallitur Aret.quia cum ipſe & Doc.communiter aſſerunt de iure ciuili eo caſu filium non acquirere patri, per d. l. cum hæres.igitur Prætor planè idem dicere potuit immò debuit,quia non poterat tollere ius filio à lege conceſſum §.quos aũt, Inſtit.de bono.poſſ.Et regulariter hæreditas & bonorum poſſeſſio, ſeu hæres & bonorum poſſeſſor æquiparantur l.2.ff.de bono.poſſ.& in hac materia l.fi.§.
67 2.C.de cura.furio.ibi, *hæreditatem vel bonorum poſſ.* Ex quibus iuribus & rationibus neceſſario tenenda videtur hęc opinio cõtra communem,nec obſtabit tex.in d.l.cum hæres, q̃a ſpecialiter exprimit caſum manumiſſionis,cui ſæpiſſimè iura fauent, & poteſt intelligi ꝙ manumittebat ſeruum patris ob iuſtã cauſam magiſque arguitur inde,

quod in alijs rebus nihil poterat filius disponere:nec erat mirū,vt cū filius hæreditatē acquireret,& patre furēte bona administraret,ꝑmitteretur ei seruū manumittere licèt alijs curatoribus non permittatur,vt in patre legitimo administratore dicunt Doct.vt videbitur in 3.parte huius l. Nec obstat verbū d.l.cùm hæres,ibi,*perinde ac si.si paterfam. adüsset*: id enim est quo ad facultatem adeundi,sed non cō
¶ cludit ad tollendum commodum patri, post hæreditatē aditam:vt aliqñ Bar.in alijs arti.cōsiderabat,in l.is qui hæres.§.fi.ff.de acq.hære.Notabilis autem est d.l. Antistius. §.fi.dum habet,ꝙ potest quis per alium acquirere, quod per se non posse: extollit ad hoc Ias.in l.ex facto nu.36.ff. de vulg.Ias.in l.3.ad fi.C.qui admit.Sic aliàs inquit tex.in l.Aristo,in fi.ff.quæ res pign.obl.poss.latè Ias.in l.si emācipati,ex num.5.C.de collat. Fely.in c.1.de præscr.De hæreditate autem delata furioso quid agendum? habetur in l.fi.§.tali itaque C.de cura.furio.per Alex.in l.cum hæres. 1.ff.ad Treb. Areti in d.l.Antistius §.fin.glo.& Docto.in l.3.C.qui admit.tex.& Doct. in l.sancimus C. ad Trebel.
68 Ampliatur 19.hæc lex per l.2. infra eodem vel dispositio huius l. loquentis de bonis maternis extenditur ad bona auita:vt idem iuris sit,quando bona procedūt ab auo vel auia maternis , sicut qñ à matre : & illa l. non fuit superflua, imò erat necessaria secundum Bal.Salyc.Fulg.Paul. Corne.ibi , & Corn.in l.3.infra eod.nu.4.qui resoluunt ꝙ ante illam l.non permitteretur extensio in hac materia, de bonis maternis ad auita:Idem tradit vt receptum Mātua.lib.1.locor.c.18.ita Curt.iunior consil.35. numero 3. licet solus Cornel.in l.cum oportet,ante num. 1.infra tit. 1.contra dicat:& ratio est secundum Bal. & alios ibi,quia hæ leges nouum ius inducebant corrigendo ius antiquū, quod in totum applicabat bona illa patri , & sic erat ius correctorium cum præiudicio patris: ideò nec ab identitate rationis valeret argumentum faciunt tradita in Auth. quas actiones.C.de sacrosanc.eccle.vbi Barto. numero 9. ita resoluit , & ibi latè Ias. ex numero 21. vbi hanc dicit communem resolutionem, & nonnulla cum iudicio cumulat:ita ēt resoluit Dec.in c.translato,in 1.lectu.nu.9.de constitu.

constitu.latissimè Gamara,in tracta.extensionum,ex nu. 135.cum multis sequent.& Alcia.lib.2.de verbor.signifi. Ex d.l.2.colligo euidens argumentum pro communi sententia, quòd hæc lex nouum ius induxerit:quia aliàs frustratorium erat extendere eam ad bona auita, quod Polit. & Alci. non aduerterunt vt dixi sup.latissimè. Ex his iuribus & communi sententia distinguente inter donata à matre, & donata ab Auo vel Auia, & inter successionem filiorum & nepotum, posset inferri ad articulum vtilissimum & in multis difficilem:an appellatione filiorum veniant nepotes? Nam secundum communem resolutionē vides ꝙ hæc l.loquens de filijs,non extendebatur ad nepotes, ob rationem proximè traditam.quod addendum est scriptis Bar.& Alcia.in l.liberorum.ff.de verbo.sign.Sic vltra casus ab Alcia.ibi notatos,addi potest alius ex Roma. consi.438.ad fi. de commissione eligendi ex filijs, vt non extendatur ad nepotes,per l.cum pater.§. hæreditatem 1. in fi.ibi,*de alijs eligendi potestas non fuit* ff.de lega.2.vbi Alb. non relatus ita intelligit:& Socin.in l.Gallus.§.instituens, ad finem. ff.de lib.& posthum.sensit gl.vlt.l.vnic.C.de ijs qui ante aper. quod posset controuerti ex traditionibus Doct.in locis proximè citandis.Tamen ex illa declaratione Alb.Ro.Soci.infertur ad legem Lusitanorum lib.4.tit. 62.§. 3. dum in emphyteosi semper præfert filium vel filiam nepotibus,exclusa etiam repræsentatione filij maioris defuncti viuo patre, contra Corn.consi.24.col.fi.versi. tamen his,libr.2.contra plures, vt per Tiraq. de primoge. q.40.Couas Ruu.in q.pract.fol.vlt.col.1.De quo articulo plura adduci possent ex Bar. & Alcia. in d. l. liberorum, Alcia.in l.iusta interpretatione, eod.titu.ex Ias.in d.§.instituens,vbi pro & contra multa adducit:& Alexan.consi. 5.lib.3.idem Alex.consi.37.libro 6.& ibi Molyn.Dec.consil.1.& consi.95.num.5.& alibi sæpe Doctor. vt colligitur ex nouissimè congestis à Couas lib. practi. quæstio. cap. 1 vltimo : Gozadin.consil.4.Quod tamen diximus ex Roman.Alberic.à d.§. hæreditatem, intelligi debet stantibus filijs, aliàs posset eligi nepos: ex Soc. in dicto §. instituens,ad fi.& ex Decio.in d.consi.1.ad fi.quē sequitur Al

cia.in d.l.iusta.num.3. & in dicta l.liberorum,num.28.Et ita disponit lex Regia Lusitanorum libr.4.titu.63.§.antepenul.quod æquius est quàm id quod colligitur ex Alex. in l.sed si hac §.liberos,col.1.ver. vbi similiter. ff. de in ius vocan.vbi indistinctè dicebat nepotes excludi, secundum
72 aliquos ibi citatos. Ex d.l.2.& recepta declaratione, quæ habet, vt diximus, necessariam fuisse extensionem d.l.infertur ad l.filium, 16.ff.ad Maced.quæ decidit,senatuscon sultum illud loquens de filijs, intelligi ēt de nepotibus.in quo aliàs dixit Gome.in princ.Insti.de act.nu.47.ꝙ nisi l. ita exprimeret, non posset id admitti ex iuris regulis:possetque Gome.vrgenter probare quod dicit,ex hac l.1.& 2. iuncta cōi resolutione.Sed non aduertit contrarium dixisse Doct. qui pro ratione illius l.adducunt regulam d.l. iusta interpretatione ff.de verb.sign.vt tradit Ias.in l.si cō stante,nu.82.ff.solut.matrimo. prius Alex.in l.1. nu.24. ff.de iurisd.omni.iudi.Fely.in c.2.col.1.de officio.iud.Sed illud simpliciter non esset verum,.quia sine causa non fie ret talis extensio:vnde melius resoluit Deci.in d.l.1.num. 27.ff.de iurisd.omnium iudic.quod in d.l. filium , extensio fit de filio ad nepotem, quia militabat ratio senatuscō sulti: & ita Ias.in l.1.§.hoc autem,in 2.lectu.num.9.ff.ad Trebel.Gozad. consi.113.num.17.& consilio 35.numer. 14.versicu.ad sextam:& ante eos Alex.in l.si prius,numer. 27.ff de nontia.oper.nun. & in l.si finita. §. si de vectigali bus,col.3.post princip.ff.de damno.infect. Aliter intellexit Bal.in l.penultima C.eo. quem refert & sequitur Pau. in d.l.filium:vt ibi veniat nepos, quia senatusconf.loquebatur de filiofam. & nepos in potestate censetur filiusfami.ob nomen famil.licet non ob nomen filij,quod in effectu comprobat intellectum Decij. Et sic ex his Doctor. & ex Barto.in l liberorum,num.6.ff.de verb.sign.colligitur, quòd d.l. filium procedit ex regulis & rationibus iuris. vt ita veniret iudicandum licet illa lex scripta non fuisset: contra Gome. horum immemorem. Quod confirmo, quia illo casu est magna culpa mutuantis, filio vel nepoti alterius:vt in l.1. ff.eodem,& ideo tunc casus non expressus censetur tacitè decisus à lege,concurrente eadem ratio ne

ne argumen. text.in l.libertum, versic. *cum ideo.* ff. de ritu nupt.text.celebris in l.his solis, ad fin.C.de reuoc.don.ibi, *satis tacitè cautum putamus*: quem extollit.Ias. in l.fin.num. 4.ff.de in ius voc.Felyn.in c.aduersario,col.1.de exceptio. & alibi sæpe Docto.Aduerto etiam ꝙ in d.l.filium, licet materia sit exorbitās(vt Doct.dicunt)est tamen iusta decisio & vtilis Reipu vnde potuit iustè admitti ea extēsio, quod multis comprobare possent ex traditis sup.in Rub. ad l.2.C.de patri.qui fili.& ex Bart.in d.l.si constante,nume.42.ff.solu.matr. à quo tamen cauendum est in quod
72 scribit ibi circa d.l.2. attentis quæ ad eam dixi.In eadem l.2.infra eodem. sunt expendenda cum solo Alberi.verba tex.*vel intestati successione contulerint.* quibus probatur quòd decedēs ab intestato, videtur vocare legitimos hæredes, eisq; conferre bona sua:quod probat tex.in l.conficiūtur ff.de iur. codici.ibi, *quoniam creditur paterfamil. sponte sua his relinquere legitimam hæreditatem:* quod solet restringi per gl.l.non iustam C. ad Treb. quam dicit mirabilem Ias. in Authen.ex causa,col.fin.C.de liber.præteri. extollit Bart. in l.licet Imperator, & ibi Ias.nume.40.ff. de lega.1.Sed non est tutum indistinctè quod gloss.voluit,vt per Salyc.
¶ & Corne.ibi nu.6.Qua in re ego aduerto rectè dici posse cum glo.vt defunctus censeatur vocasse proximiores,non sequentes: ita enim lex ipsa vocat, quam defunctus sequi præsumitur, vt in l.peto.§.fratre, ibi, *proximus quisque* ff.
73 de legat.2. Sed vbi contingeret succedere eos qui à principio proximiores non erant dicerem in his eandem tacitam vel præsumptam voluntatem concurrere, attento effectu successionis. argu.l.si quis cum nullum ff.de iur.codicil.versi.*Sed & si post:* aditio enim & realis successio tribuit nomen hæredis:vt per Deci.in l.hæredem.ff.de reg. iur.Et proximus censetur quis à tempore successionis,licet alius præcesserit tempore mortis eius cui succeditur l. secūda §.interdum,versi.proximum.ff.de suis & legit.hæred.vel proximus,quem in effectu successionis nemo antecedit.l.1.§.proximus.ff.vnde cog.Nec potest in hoc non
¶ videri durissimum quod ex rescripto Imperatoris tradit. I.C.in l.1.§. fina.ff.de legat. 3.qui enim grauauit proxi-
 miorem,

miorem, multo magis sequentem grauare videtur d.l.licet Imperator.l.Publius 36.§.fin.ff. de condi. & demonstra.de qua materia, vltra ordinarios, agit Alcia.regul.2.
74 præsumpt.35. Ampliatur 20.hæc lex, & l.cum oportet per l.3. infrà eo. vbi contra regulam iuris acquiritur certa pars vsusfructus per filium vel nepotem emancipatũ, & (quod plus est) per nepotem ex filia in casu speciali illius l.quæ vulgo malè intelligitur:ut ibi explicamus. Ampliatur.21.per l.vltimam, infra eo.vbi plenè tradimus, vt hic vsusfructus patri maneat etiã si transeat ad secundas nuptias. Ampliatur 22. hæc acquisitio ex notabili consideratione Pauli de monte pico.in repet.§.Titia cùm nuberet, nu.79.ff.de leg.2.Quem sequor.& inde nouè declaratur.§.cùm aũt.l.cùm oportet. Alijs modis variè ampliatur acquisitio quæ fit per liberos: vt colligi potest ex statim adducendis in 2. parte huius l.& latius ex ijs quæ scribo in l.cùm oportet, cum suis §§.& Auth.excipitur,& authenti.idem est. Sed iam finiatur hæc prima pars, quàm aliæ vtilitate non inferiores sequuntur.

SVMMARIA
Secundæ partis huius l.

1 *Colligitur ex text.differentia inter proprietatem & vsumfructum poniturque diffinitio Barto.*
2 *Impugnatur diffinitio dominii à Barto.tradita, ostenditurque Doctor.varietas.*
3 *Explicatur ad propositum l.generaliter §.vlti.ff. de fideicommiss. liber.*
4 *Resoluũtur aliqua circa verba plenum dominium & plenum ius, & explicatur l.si ita stipulatus.§.1.ff.de verb.obl.*
5 *Tractatur an possidens maioratum vel bona familiæ relinquenda dicatur dominus dum viuit.*
6 *Agitur an sit differentia inter dominium & proprietatem.*
7 *Explicantur verba l.4.C. de probati.contra gl.Pau. & plures.*
8 *Tractatur quæstio: an agens rei vendicatione vel dicens se proprietarium obtineat probando vtile dominium.*

Tractatur

9 *Tractatur diuisio vsusfructus secundum traditionem gl. & Doct. proponiturq; difficultas nouissimorum.*

10 *Defenditur gl. & communis opinio ab obiectionibus nouiorum.*

11 *Explicatur vtiliter quibus ver. constituatur vsusfructus.*

12 *Ostenditur in hoc contra expressa iura aliquando locutos fuisse plures Doctor.*

13 *Explicatur contra communem, text. in l. defuncta §. Sempronio. ff. de vsufruct. & an in parte fructuum detur vsusfructus. numero 14.*

15 *Probatur communis declaratio Doctor. vt vsusfructus patris in aduentitijs dicatur formalis.*

16 *Ostenditur potentiorem esse vsumfructum patris in aduentitijs quàm aliorum in multis, & nu. 17.*

18 *Tractatur contrà Bal. & plures agentem rei vendicatione vel dicentem se dominium obtinere probato vsufructu, idque magis in patre legitimo administratore.*

19 *Inde probatur traditio gloss. circa usumfructum in re cuius forma mutatur.*

20 *Ponitur prærogatiua patris quem lex in hoc usufructu à multis oneribus eximit.*

21 *Ponitur communis opinio, pater tunc an teneatur inuentarium conficere.*

22 *Ostenditur contrarium in reliquis usufructuarij, & explicatur l. 1. uers. rectè. ff. usufruct. quemadmod. cau. contra glo.*

24 *Probatur tamen contrà communem posse patrem legitimum administratorem compelli ad inuentarium faciendum.*

24 *Probatur contra Bart. & plures non esse compellendum accusatũ vel conuentum ad descriptionem uel inuentarium bonorum nisi detur iusta causa.*

25 *Additur aliud circa præcedentem traditionem ad d. l. defensionis. C. de iu. fisci, & nu. seq.*

27 *Ponitur differentiam inter patrem tutorem & eundem legitimum administratorem.*

28 *Ponitur item differentia inter patrem & matrem.*

29 *Ponitur alius casus in quo pater tenetur reddere rationem filio.*

30 *Ostenditur, prærogatiuam patris in hac materia non procedere tantum ex confidentia & dilectione paterna.*

31 *Ponitur alius casus in quo pater cauere tenetur.*

32 *Traditur alius casus notab. in quo pater cauere tenetur.*

33 *Tractatur quando patris bona obligentur, & quando in bonis aduentitiis rationem reddere teneatur. Et quando ab administratione remoueri possit.*

34 *Contra Paul. & Bal. & plures aliqua in hoc articulo vtiliter explicantur, & nu. 35.*

36 *Vltra omnes intelligitur hæc lex circa præcedentem articulum.*

37 *Adduntur alia in hoc articulo circa reddendum rationem & patrem remouendum, & nu. seq.*

39 *Ponitur differentia inter patrem & filium aliosque administratores.*

40 *Agitur de vsufructu patris in pecuniis aduentitiis filiorum, & explicantur aliqua quæ doct. inuoluunt.*

41 *Proponitur opinio Corn. Et cardinalis Parisi. circa eandem pecuniam aduentitiam.*

42 *Eorum tamen opinio aperto iure reiicitur, & patrem à reddenda pecuniam non excusari.*

43 *Pecuniam non esse de rebus quæ seruando seruari non possunt, contra vulgarem opinionem, & aliqua in eo articulo vtilia. & numero 44.*

45 *In relicto rerum uel bonorum compræhendi pecuniam numeratam etiam mutuo destinatam contra plures.*

46 *Agitur de intellectu. l. si mihi meuia. §. vlt. ff. de lega. 3. in quo reiicitur interpretatio gl. & Doc.*

47 *Resoluitur articulus proximus, cum differentia sit inter relictum simplex, & legatum cum relatione ad locum.*

48 *Explicatur l. si chorus. §. 1. ff. de leg. 3. & traduntur aliqua non vulgaria circa relictum mobilium cum relatione ad lcoum. & numero 49.*

50 *In relicto uel dispositione mobilium de iure comprehendi pecuniam, diuersum autem hodie iudicandum, attento vsu loquendi vtiliter probatur.*

51 *Ostenditur alia prærogatiua parentis in vsufructu aduentitiorum.*

52 *In eodem proposito ostenditur posse patrem nouum facere ædificium, & inchoatum consummare in aduentitiis.*

53 *Agitur de intellectu & ratione. l. vsusfructuarius 1. & 2. ff. de vsufruct. & reiiciuntur multa scripta à doct. circa ea iura, & nu. 54. & 55.*

56 Osten-

5 *Ostenditur in illis iuribus, non permitti vsufructuario ædificare etiam si aliter vsufructus esset inutilis, contra nonnullos.*

7 *Circa eadem iura non leuis difficultas ostenditur ex l. diuus, ff. de vsu. & hab.*

8 *Circa d. l. diuus, aliqua contra scriptas traditiones explicantur.*

9 *An pater habeat prærogatiuam fructuariis negatam in cædendis lignis & arboribus, & nu. 60.*

1 *Ostenditur alia patris prærogatiua, in accipienda possessione propria authoritate, & agitur de aliis fructuariis: cum numero 62.*

3 *Patrem agere & defendere in aduentitiis etiam nomine proprio contra plures, & qualiter compromittere vel transigere possit, numero 64.*

5. *Posse patrem sine filio quocunque tempore procuratorem constituere, secundum receptam sententiam, contra gl. & aliquos.*

6 *Agitur de intellectu l. fin. §. vbi autem, infra titu. sequen.*

7 *Ostenditur non esse bonam argumentationem glossæ, & aliquorum de tutore ad patrem legitimum administratorem.*

8 *Traditur differentia inter patrem & alios vsufructuarios, circa expensas litis.*

9 *De aliis expensis à patre factis in aduentitiis filiorum ad quæstionem collationum.*

0 *De expensis in rebus maioratus inter fratres & inter coniuges, & nume. 71.*

2 *De oneribus & tributis, an à proprietario an à vsufructuario solui debeant.*

3 *Posse patrem acquirere seruitutem in aduentitiis filiorum, & de aliis vsufructuariis.*

4 *Agitur de intellectu. l. sed & si quid. §. vlti. cum l. sequen. ff. de vsufruct.*

75 *Tractatur materia cautionis præstandæ ab vsufructuario, & aliqua vtilia usque ad nu. 79.*

80 *De donante bona sua reseruato vsufructu, an ad eam cautionem teneatur, contra So. Dec. & plures nouiores.*

SECVN-

SECVNDA PARS.

SECVNDA pars huius l. est in ver. *parentes*: in hæc verba, *Parentes autem penes quos maternarum rerum vtendi fruendique tantùm potestas est, omnem debent tuendæ rei diligentiam adhibere. & quod iure filijs debetur, in examine per se vel per procuratorem poscere. & sumptus ex fructibus impigrè facere, & litem inferentibus resistere: atque ita omnia agere tanquam solidum perfectumque dominium eorum eis acquisitum fuisset, & personam gerant legitimam.* Verba text. sæpe repetentis dominium & vsumfructum, exigunt vt aliqua de dominio & de vsufructu discutiamus: nec enim aliter l.
1 percipi poterit, quod maximè constabit ex infra dicendis. Dominiū hic ponitur vt diuersum, ab vsufructu, idque filio datur patri vsufructus: De domino tradit Corras. in l. pro parte, nu.7. ff. de seruitu. viros aliquod doctos scriptū reliquisse, nō esse vocē satis latinam: sed his sufficere debuit authoritas Iureconsultorū vbi loquētium de dominio. Vnde verò dictum fuerit, tradit Cōnan. lib.3. ca.3. in princip. Diuiditur & diffinitur dominiū à Bar. in l. si quis, 6. §. differentia ff. de acqui. poss. diuisionē damnabant aliqui ex antiquis: magis damnat nouiores, asserentes vnicū dari dominium, quod Bar. directū appellat: sed hoc omitto. Dominium diffinit Barto. vt dicatur ius de re corporali perfectè disponēdi: eamque diffinitionem nouissimè ibi defendit Alcia. eam probat Duare. lib. 1: dispu. ca. 17. Connan. in dicto loco cautè Bartol. adiecit illa verba, *nisi lege prohibeatur:* quia plures sunt domini qui alienare non possunt: quæ declaratio tollit plures obiectiones secundū Alexā. & latius Alcia. ibi. & ita cessat fragilis obiectio Coras. in §. nihil cōe qui non aduertens ad verba hæc Bart. scribit non posse teneri eius diffinitionem cum plures domini alienare nequāt. sic enim filius hic dominus est ad uentitiorem, sed non alienat l. fi. § filijs autē, infr. ti. 1. Sed
2 iudicio meo diffinitio Bart. cum sua adiectione (*nisi lege prohibeatur*) parum explicat, diffinitum, pluresque patitur difficul-

difficultates, ut ibi tradit Alex.melius Areti. quibus non bene satisfit, maximè cum & iuris in corporalis dicatur dominium l.qui vsufructum.ff.si vsufruct. per.idem Bar. cũ gl.in d.§.nihil cõe.Bart.in l.qui vsumfructũ, ff.de uer. obli.Molin.de mater.feud.in cõsuet.Parisien.§.1.gl.1.nu. 5.Nec sibi constant Doct.in hoc, cùm sæpe alibi scribunt dñium non exigere potestatẽ alienãdi,quod vnum Bar. in sua diffinitione ponit:ꝙ autem facultas alienandi non sit de substantia dominij,tradit Bal.in l.voluntas, nu.12. C.de fideicom. quem refert & dubitat Ias.in l.si ita quis. §.ea lege.ad finẽ.ff. de verb.obli.Dubitari autem non potest,nec dictum Bal. contradicit diffinitioni Bartol.attenta illa adiectione *nisi lege prohibeatur* & illud Bald. refert Ias.in l.si ita stipulatus fuero.§.1. numero 7.ff.de verb.oblig.probaturque ex l.fi.ff.de vsufr.ear.rer. quæ vsu consum.& l.species.ff.de aur.& arg.leg.vbi quis dominus est dum vixerit,& tamen alienare non potest rem, saltim vt alienatio effectum habeat post eius mortem,sicut in l.fi. C.communia de lega.l.nõ ideò minus, ff.de rei ven.Sed
3 cauendum est à Bal.in dicto loco, dum dicit,plene dominum appellari etiam eum qui alienare non potest, citat textũ in l.generaliter. ff. de fideico.liber.debet intelligi de §.fi.illius l. in versi.latius quem prius citauit glos. in l.si is cui §.fi.ff.quẽ admod.seru.amit.na.ind.§.nõ est verbũ il
¶ lud *plene dominus*: nec *pleno iure* itẽ tex.ille nihil aliud dicit,nisi quòd hæres potest vendere seruum cui relicta fuit libertas sub conditione,quia ea pendente,secũdum iuris regulas tota res integrè hæredis est,vt dicit tex.in l.generaliter ibi, *pleno iure*. ff.q,& à quib.cõsonat vulgare illud l.si quis sub conditione.ff. si quis omi.cau.est. & l.plerũque fit,vbi gl.& Decius.ff.de reg.iur.nec satis aduertebat Bal.d.loco dũ adiecit verbum illud *pleno iure*, satisq; erat dominium dicere (non aũt pleno iure)contrarium enim notat idem Bal. in l.fęminæ, §.illud,C.de secun.nupt.per textum ibi, quem extollit colligens dominium plenũ dici cum potestate alienandi, & cum eo Ias. in l.traditionibus nu.11.in fin.C.de pact. & hoc putat verius Fely. in c. conquestus, numero 2.in fine, de for.compet.vbi aliqua
cumu-

cumulat,de verbis pleno dominio, & pleno iure:& Alex. consi.208.li.2. Sed hoc omnino tutum non est:iura enim in hoc certam diffinitionem non ponunt,& scribentes variant, vt congerit Felyn.in c.auditis,nu.6.cum sequen.de præscript. Alex.autē in d.§.differentia, nu.6. in fine.refert. Bal.in d.§.illud & videtur eum sequi. pro quo facit nam adiectio illa,plene vel plenum,nō potest addi otiosè,arg.
4 corū quæ notat Decius in c.fi.nu.4. de confir.vtil.Id certum est ex dicto §.illud, & l.fi.§.similique modo inf.titulo sequen.vt plenum dominium intelligatur,quando cō
¶ currit vsusfructus cum proprietate: seu quando vsusfructus non separatur à proprietate: & vltra illa iura. C.id probat.I.C.Apertè in l.si ita stipulatus fuero 126.10.1.ff. de verborum obligationibus ibi, *pleno iure*, & textus in l.Sempronius.26.ff.de vsufr.leg.ibi, *plenus fundus*. & ibi, *solidam proprietatem*: & sic resoluo longè plus significari ex verbis pleni dominij,quàm ex dominio simpliciter prolato:non tamē assero necessariam esse consequētiam, vt ex verbis pleno iure,vel pleno dominio, semper detur potestas alienādi, magisq; attēdendā esse puto subiectam materiam. Id etiam patet ex supra dictis,dictam l.generaliter,non bene citari à Bal.& alijs.Nec omitto quòd in dic. §.1.l.si ita stipulatus fuero, verbū illud, *pleno iure*, est Iu-
¶ reconsulti non stipulātis: nec ponitur quasi necessarium, vt in stipulatione fundi cōtineatur proprietas & vsusfructus simul,nā etiam nō expressis verbis, *pleno iure*. totum id continetur, & satis est rem simpliciter stipulari, vt veniat proprietas cum vsufructu.idque colligitur ex I.C.ibi, & in l.qui vsumfructū.58.ff.eodem. & in l.& per iusiurandū §.illud.ff. de acceptila. probat textus bene intuenti, & ibi notat Bartol. in l. si alij.ff.de vsufr..lega. Iureconsultus autem in dicto §.1.l. si ita stipulatus,ideò addit verbū *pleno iure*: q̄a superius dixerat de stipulationibus quibus separatim agebatur de proprietate & vsufructu. diuersūmque subdit quando stipulatio est de tota re:quod ex alijs iuribus intelligitur,etiam vbi simpliciter contrahitur stipulatio.Et ita cessant quæ ibi pungit Ias.nu.8.& 9.parum sibi constans, nec percipiens mentem.I.C. à quo cauendum
est,

eſt,quia videtur concludere diuerſum eſſe ius,an res ſimpliciter veniat in ſtipulationem , an cum adiectione illa *pleno iure:* ad effectum textus ibi,quod eſt contra dicta iura. Et hinc eleganter confirmatur quod ſcribit cordatus
¶ doctor Franciſ. à Ripa in l.re coniuncti,numero 40.ff. de leg.tertiò,& tex.in d.§.primo dixit meliorem de iure Ma
5 ria.Soc.in §. Cato , numero 4. Ex his autem aptè infertur, ad poſſeſſores vel ſucceſſores maioratum (quod verbum peculiare eſt Hiſpanorum,& Luſitanorum) vtrum dicantur domini dum uiuunt : dubitatio eſt ex eo quòd bona alienari nequeunt, qui familiæ perpetuo reliquuntur l.peto.§.fratre.l.cum ita.§.in fidei commiſſo.ff.de leg. 2.& vulgo eos vſufructuarios non dominos appellari frequens eſt :idque colligitur ex Hiſpano. Xuar.alle. 9.pag. vlti.ibi, *quodammodo vſi fructuarius:* quod etiam colligi poteſt ex eodem in q.maioratus, poſt l.quoniã in prioribus, fol. mihi 189.col.2.& ſeq.& ita clarius Hiſpanus Arias l. Tauri.46.nu.5. ibi, *ſolum vſumfructum:* ſed contrarium verius dicendum patet ex ſupra traditis: quibus habetur,verè quem dici dominum abſque facultate alienandi,etiam ſi bona alteri ſint reſtituenda,vt d.l.non ideo minus.ff.de rei vend.l.fi.C.commu.de legat.& in ſimili probat l.fi. ff. de vſufr.ear.rer. & l.ſpecies.ff. de auro & arg.leg.ubi onus reſtituendi poſt mortem nõ tollit nomen dñi in vita, etiã ſi res concedatur nomine vſusfructus. explicat Paul. in l. Titia cũ teſtamento.§.fi.ff.de leg.2.Alcia. in l.rectè dicimus.ff.de verbo.ſig.& Cladius Marme.in §.nihil cõe,col. 12.& in terminis habente maioratum , vt dicatur dominus, non tantum vſufructuarius, bene reſoluit Hiſpanus
6 Anton. Gomez.l.Tauri.40.nu.75.Solent Doct.noſtri diſtinguere inter dñium & proprietatẽ dicentes dari dominium directum & vtile,per l.1.ff.ſi ager vectigal.proprietatem dicunt ſemper ſtare pro dominio directo, vt notat Coraſ.in dicta l.pro parte,numero 5.cum Bald.quem citat in l.ſi de proprietate. C. ſi à non compe.iudi. vbi dicit, numero 13.verſic.& nota: idem notat Bald.in l.proprietatis, numero.1.C.de probatio.Deci.in c.cæterum num.16 de iudic.Iaſ.in d.§.nihil cõmune,col.2.nu.13.& ibi nouiores:

res:idē Iaſ.in l.traditionibus,col.2.C.de pact.& tanquam receptum tradit Molin.in conſuetu.Pariſ.folio 305.col.3. Alex.conſi. 159.numer.9.lib.5. Ad hanc differentiam citat Iaſ.text. in l.ſi procurator.13.ff.de acqui.rer.domi.ibi, *dominium & propri tas*: & illum citant nouiores,in d.§.nihil commune, & alibi.Sed text.ille non probat, vt manifeſtè videri poteſt:& verius eſt quòd ſæpiſſimè proprietas & dominium pro eodem ponuntur. vt dicit Faber. in §. omnium,numero 21.Inſtitu.de Actio.& patet in illo titu. ff. de acqui.rer.domi.& in l.fi.ff.de ſuperficieb.& alijs iurib. vt tradit Duaren.d.c. 17. ad fin. Qua in re eſt aduertendum,quòd aliquando inuenitur in iure vtrumque nomē proprietas & dominium ſimul. vt in l.4. C. de probat.ibi *proprietatis dominium*: vbi glo.& Docto.explicant,vt nomen dominij ſtet expoſitiuè.quaſi d.proprietas, quæ eſt dominium,vel econtra dominium,quòd ex proprietas.Similia verba ponit I.C.in l.ſi tibi 16.ibi,*proprietatis dominium*.ff.quibus mod.vſusfr.amitta.Pau. Caſtren. in d.l. proprietatis, nume.1.obſcurè exponit aliter:vt dominium ibi ponatur vt diuerſum à proprietate, & intelligatur de dominio nu-
7 dæ proprietatis, quod magis inuoluit quam exponit.Ego ex mente Saly. ibi intelligo in d.l.accipi proprietatem pro
¶ ipſa re,in qua dominium quis habet:quod mihi probatur ex tex.in d.l.ſi tibi,(quam ita intelligo vltra Docto.)dicit enim I.C. ꝙ habens vſumfructum emit dominium proprietatis: ꝙ planè refertur ad rem ipſam,vt indè dicamus ꝙ nomē proprietatis(vt vulgariter dici ſolet)ponitur pro ipſa re.Sicut ex vulgari locutione nomē poſſeſſionis,accipitur pro rebus & proprietatibus,l.interdum.78.ff.de verborum ſigni.quæ malè citatur ab Alex. in d. §. differentia,col.fin.& ab alijs ſæpiſſimè.Ea autem differentia proprietatis & dominij adducitur in praxi ad quæſtionem agentis actione reali : an ſi dicat ſe proprietarium, vel ad ſe ſpectare proprietatem, obtineat probando vtile dominium? ſi enim de dominio tantum mentionem habeat, ſufficere vtile, receptiſſimum eſt:Iaſ.in §.ſed iſte,nu. 141. inſtit.de act.& in l.ſi domus.§.ſi fundus,nu.5.ff.delega.1. Panor.Felyn.in c.cæterum,de iudic.in Libello autem vel
peti-

petitione proprietatis, id negare videtur Bal. dum nimis insistit in illa differentia: & ita apertè resoluit idem Bal. in l.2.ff.de condi. institu. quem sequitur Pau. ibi: & Ias. dubius in d. §. nihil commune nu.16. cum sequen. & ibidem Areti. & Fabius. nume.17. & Deci. in d.c. cæterum, nume. 16. de iudic. Alex. Consi.183. numero 2. lib 3. Dubitat tamen Alex. in d.l. si quis 6. §. differentia, col. fin. in princip. dubitat Iacobin. à S. Georg. in rub. ff. de rei vendic. nume. 7. dicens quòd non ausus fuit in praxi recedere à Bal. quia non inueniebat contra dicentem. Contra Bald. in hoc tenet Ias. sibi contrarius, in l. sed & si possessori. §. item si iurauero, num.27. ff. de iureiur. & hoc dicit verius Rip. in d. §. nihil commune, nu.7. & ibi Hormanot. nume.9. & Rubeus nu.97. Berengari. nu.48. citantes Alex. in l. si finita. §. si de vectig. col.1. ad fin. ff. de dam. infe. qui non loquitur indistinctè, sed tantum vbi ex narratis constat: licet agens se dixerit proprietarium, proponebat causam vtilis dominij. Mihi placet hæc opinio contra Bald. ex regula l. si quis intentione ambigua. ff. de iudic. ex doctrina Bar. in d. §. itē si iurauero: & in l.1. C. de vsuf. & ex iuribus supra citatis, quibus probatur proprietatem & dominium pro eodem accipi solere. Addo pro hac parte Fabr. in §. omnium, nu. 1. versi. satis: instit. de actio. facit regula iuris reijciens verborum captiones: maximè quia opinio Bal. esset inutilis, attentis clausulis quæ in libellis ponuntur: omni meliori modo, & similibus: quæ maiores defectus supplent, vt tradit Ias. in §. omnium, ad finem, insti. de actio. Soc. in d. §. nihil cōe. nu.3. Dec. in l. petens. nu.5. C. de pact. Ias. & Alc. in l. certi cōdictio. §. si numos. nu.17. ff. si cert. per. His præhabitis circa dominium & proprietatem, necessarium est de vsufructu agere. cum in ius versetur tota hæc l. & cùm oportet, aliaq; iura noua, diuidentia acquisitionem inter patrem & filium. Et de vsufructu ante alia notandam est, gl. & Doct. communiter eum diuidunt, vt alter formalis: alter verò causalis appelletur: gl. ordinaria, in prin. Inst. de vsuf. Bar, in l.1. col.2. nu.4. ff. de cōd. ex leg. Appellantq; formalem qui separatus est à dominio, & dicitur seruitus personalis, l.1. ff. de serui. hic est de quo agit C. & ff. de vsufruct.

fruct.& sæpissimè fit mentio in iure: nouè explicat Ripa in l.re coniuncti nu.38.versi.considera. Vsumfructum causalem appellat gloss. quem habet dominus rei, quasi pendeat ab eadem causa dominij: & est recepta traditio glos. vt per Ias.in §.æque si agat.num.4.Institu.de actio. Alex. in l si ita stipulatus,§.1.nu.2.ff.de verb.obli. Maran.in l.is potest, nu.172.ff.de acquiren.hæred.Contra glo.& communem illam resolutionem est Duaren.in d.l.si ita stipulatus.126. Coras.lib.5.miscella.c.3.& ff.de serui.Connan. lib.4.c.3.chart.231.qui non debuerunt inuehi contra glo. & Docto.ob illam diuisionem vsusfructus, quæ non videtur tam obsurda: multa enim vocabula in vnaquaque disciplina finguntur docendi gratia, maximè quia ipsi admittunt vocem illam vsusfructus *formalis*, quæ non magis inuenitur apud Iureconsultos, quàm altera *causalis*. Itē præcipuum eorum fundamentum contra gl.& Doct.adducitur, quòd in iure non inuenitur nomen vsusfructus in domino rei, sed tantum in eo qui habet illud ius fruendi rebus alienis.l.1.ff.de vsufruc.dominus autem facultatem vtendi, & commoditatem habet, non vsumfructum, secundum eos: quod prius dixit Bart.in d.l.1.nume.4.ff.de condict.ex leg.& in l.qui vsumfructum, ante fi.ff.de verb. obl. Idemque ante illos nouiores scripsit Alcia. in l. rectè dicimus.ff.de verb.signifi. At contra eos pro gl.& communi, vrget tex.in l.si cum testamento.21.§.si fundum, ff.de except.rei iudic.quem glo.adduxit, vbi vsusfructus dicitur apud dominum rei: nec obstat responsio Coras.in l.1.nu. 3. pag.31.ff.de seruit.dicentis, quòd I. C. ibi refert verba agentis in iudicio. Contrarium enim verius apparet ex litera text. vbi I.C.ea verba vt sua scribit: quod magis patet ex tex.in fi.ibi, *ex noua causa meus esse cœperit.* ibi tex.loquens de fructuario, qui emit proprietatem: dicit nouum vsumfructum, vel ex noua causa dari: & sic in domino rei appellat vsumfructum: probat etiam text.in d.l.126.§.1. ff.de verbo.obliga.ibi, *de vsufructu qui proprietatem comitatur.* Idem probat text.in l.4.ff.si vsusfruct.peta.ibi, *cum proprietate vsumfructum esse.* Idem probatur in l. Sempronius 25.ff.de vsufruct.leg.ibi, *de eo vsufructu, qui coniunctus est*

hæredis

hæredis personæ. facit l. qui vsumfructum, ff. de verbo. oblig. dum vsumfructum partem rei appellat: sic tex. in l. si à reo 71. §. reo, ff. de fideiusso. nec enim ibi de vsufructu formali agitur, sed de eo quod cum dominio est, & tamen vsusfructus appellatur: fatemur tamen proprius & frequentius vsumfructum de primo dici: & pro nouioribus est melior text. quem ipsi non adduxerunt, in l. quod nostrum. 70. ff. de vsufruct. vbi I. C. aperte negat vsumfructum in eo,
11 qui rei dominus est. Pro notitia & vtilitate terminorum illud est notandum, ꝙ vt sit vsusfructus non exigitur necessariò vt relinquatur vel donetur per verbum vsusfructus: sed sufficit relinqui vel dari fructus ad vitam, vel in singulos annos, vt ita vsusfructus dicatur, vt habet text. in l. si quis ita 24. ff. de vsufr. & l. cum ita, ff. de vsufru. lega. & ita docet gl. recepta in d. l. si quis ita: Bart. in l. fundi Trebatiani, nu. 1. ff. de vsufru. leg. Barto. nu. 10. & Pau. col. 2. in l. eotem. §. qui maximos. ff. de publica. Idem probat text. quem glo. Bart. & alij non adducunt in l. per seruum, §. 1. ff. de vsu. & habita. ibi, *Si vsusfructus an fructus legetur nihil interest.* effectus est maximus & vtilissimus, quia si ex dispositione loquente de fructibus, non resultaret vsusfructus, quatenus seruitus est, daretur tm̃ actio personalis sine iure possidendi rem: posletq; res alienari, nec actio daretur contra tertium possessorem, vt probat tex. in d. l. fundi Trebatiani: & regula l. fi. §. fi. ff. de contrah. emp. Suntq; plures alij effectus, vt colligitur ex Pau. in l. vt pomum, ff. de serui. tradit Cæpol. de seruit. vrba c. 2. Tiraq. de retrac. ligna. §. 8. gl. 5. nu. 7. Hispa. Ant. Gomet. de cõtract. c. de seruit. fol. 117. col. 2. ¶ Ex illis iuribus comperies lapsos aliqñ fuisse Doct. magni nominis, putantes non dari vsumfructũ, cũ legatũ vel donatio eum non exprimit: nec sufficere ꝙ fructus rei annui dentur: ita contra illa iura scriptũ reliquit Fely. in c. auditis, ad fi. de præscri. Ias. in l. cum hi. §. 1. ff. de transac. Cępo. de seruit. vrba. c. 4. nu. 7. decepti per tex. in d. l. fundi Trebatiani: vbi relicti fuerunt fructus, nec resultauit vsusfructus, sed actio tm̃ ad eos petẽdos. At tex. ille secundũ glo. Bar. Albe. & Doc. cõiter procedit, ex eo ꝙ verba relicti, obliqua erant, quibus testator voluit fructus

illos dari legatario: & sic non directo eos legauit, significans vt à manu hæredis acciperet, vsufructuarius autem, possidet & percipit per se, secũdum iuris principia: ideoq; ex qualitate dispositionis significatur mens disponentis l. non codicillum, C.de test.& ita ad d.l. fundi Trebatiani, notat glo.magistra.in d.l.si quis ita, & ibi Alber.Angel.& alij: Paul.in l.inter omnes, num.5.ff.qui satisdar. cog. Matthæ. Afflic.decisio.252.num.1.& num.3. Alex.consi.214.
13 nu.1.lib.6.gloss.& Bar.in l.Caius. ff.de annu.leg. Nec obstat text.in l.defuncta.65.§.Sempronio.ff. de vsufru. vbi per illa verba, *ex reditu fructuum oleris & porrinæ partem sextam do, lego* non resultat vsusfructus. Alber.enim ibi, cum glo.recepta in d.l.si quis ita, intelligit non esse vsumfructum, quia non omnes fructus legabantur, sed pars quædam eorum: quæ interpretatio tuta non videtur: cum
¶ enim relictum, vel donatio fructuũ, inducat vsumfructũ, per iura sup.adducta: idem videretur in relicto partis, iuxta regulam l.quæ de tota.ff.de rei vend. Contra communem magis vrget doctrina l.5.ff. de vsuf. dum I.C. ibi inquit, vsumfructum pro parte diuisa vel indiuisa constitui posse facit l.1.§.si vsusfructus ff.ad leg.falcidiam. Videtur igitur q eodẽ modo in parte fructuum dicatur vsusfructus: & ita tenendo, responderi posset ad d.§.Sempronio, q ibi fuit relictum *ex reditu*, vt habet litera Florentina & alij plures libri: quod verbum longè differt à fructibus, vt in d.l.fundi Treba. Item licet litera stet (vt alij libri habẽt) *ex reditu fructuum* diuersum adhuc erat à fructibus, *ut* sic ex qualitate verborũ ibi testator non fructus, nec vsumfructum, sed quod ex illis redigeretur, legasse videatur. Et licet reditus & fructus æquiparari videãtur, ex l.7.ff.de vsu fr.non tñ negari põt differentia inter fructus, & reditus ex fructibus: vt omittã alia quæ differentia inter ea verba tradunt aliqñ Doct.& gl.c.generali, verbo reditus, de electio. in 6. Tiraq.de retract.ligna.§.1.glo.6.in prin. & hoc videtur probare Fulgo.in d.l.si quis ita ff.de vsufruc. arguens contra gl.& communem. Sed minus recedendo à recepta interpretatione d.§.Sempronio, resoluẽdum videtur, posse vsumfructũ dari in parte fructuũ alicuius rei: sicut in par

te eiusdem rei: iuxta d.l. 5. iunctis dictis iuribus.l. si quis ita.& l.cùm ita:nec hoc in specie negarent gloss. & Doct. Sed differentia sit, vt quamuis relictis vel concessis fructi¶ bus totius rei, videatur dari vsusfructus:non ita præsumatur,relicta vel concessa parte fructuum:idque in dubio,ne ex communione possessionis discordia detur,iuxta l.cùm pater §.dulcissimis ff.de leg.2.Simul etiam vt cùm donatarius vel legatarius totus fructus rei non habet, possessio sit penes hæredem vel personam principalem:argum.l.5. ff.famil.ercifcund. Quæ interpretatio rationem habet,& maximè confirmatur ex traditione Paul. Castren. in d.l.
15 contem.§.1.in fin.ff.de publica.& vectiga.Ante alia colligendum est ex litera huius l. verè scribentes appellare solitos patrem legitimum administratorem. quo nomine vbique in hac materia vtuntur omnes.Ex supra deductis autem,circa vsumfructum videtur confirmari,quod scribentes indifferenter sentiunt, vsumfructum patris,in hac materia dici formalem, cum dominium rerum sit penes filium: licet enim in hoc titulo & sequēti,specificè id non tradatur: ita tamen Doctor.sentire, satis ex eorum dictis colligitur:& ita tradit Nouellus in l.cum filio,numer.42. ff.de lega.1.ita Hispan.à Castello.l.Tauri.48.colum.2.ita apertè notat Ba.quem illi non referunt in l. fi.in fine,suprà ad Tertul. & ibi Corn. numero 2. idem colligitur ex gloss.& Doctor.in l. tertia sup. de vsufruct. notat Palac.in repeti. Rubr.§. 42. numero 13. Sic in parente transeunte ad secundas nuptias, dicitur hodie vsufructus formalis,in bonis quæ habuit ex lucro nuptiali, vel ex successione filij prioris matrimonij:vt resoluit Rip.in l.fęminæ,nu.68. C.de secund.nup. Arelatan.in l.generaliter,nu.92.eod.tit.
16 Picus in §. Titia cum nuberet, num.36.ff.de lega.2.Non tamen est tuta argumentatio (qua vtūtur nostri in dictis ¶ locis,& alibi sæpe)de alio vsufructu ad hunc quem pater habet in aduentitijs: quod ostenditur ex verbis huius lege supra relatis,dum inquit,patrem esse legitimum administratorem, & omnia posse gerere ac si perfectè dominus esset: sic l.cum oportet.§. non autem ibi, *plenissimam potestatem.* infrà titu.1.quæ potestas nullibi tam ampla da-

tur vsufructuarijs; & hanc differentiam apertè constituit tex.in l.fi.§.fin autem æs alienum, in fin.eo.ti.ibi, *& aliis omnibus quæ ab vsufructuariis extraneis exigi solent.* Alij autem vsufructuarij dicuntur habere rei custodiam, quod longè minus est, vt in l.1.§.fi.cum l.seq.ff. vsufructua.quemadcaue.nec ea verba tantum tribuunt, quantum ex illis colligunt scribent.nam Bal. ibi colligit quod vsufructuarius potest agere nomine proprietarij. Bart. in l. de die.§.quidem.ff.qui satisda.cog.colligit ex illo tex.vsumfructuariũ habere mandatum generale, & censeri procuratorem in rem suam:& Paul.in l.cum apud quem.C.de vsufru. Bal. extollens in c.quoniam frequenter,col.fi.nu.11.vt lite nõ contest.tradit Ias.in l.1.§.vsufructuar.nu.3.ff.de nou.oper. nũtia.Molin.in cõsuet.Paris.tit.§.1.gl.1.nu.10. sed melius aduertit in hoc, ad illum text. Rubeus in l.non solum.§. morte,nu.14.ff.de noui.ope.nunt.Crotus in l.1.nũtiatio, num.9.ff.eod.titu. & prius contra communem allegationem illius tex.aduertit Fulg. ibi.Hinc inferò primò,quòd vbicunque alius vsufructuarius dicitur dominus, multo magis dicetur pater legitimus administrator habẽs vsumfructum aduentitiorum: & eandem ratione infertur, in multis posse deficere ius alterius vsufructuarij, non patris hoc casu: cum ei amplior potestas à lege concedatur: ꝙ addendum est eis quæ notat gl.in l.3.ff.de vsufr.gl.& omnes in l.naturaliter.§.nihil cõe, dum agunt de vsufructuario,

18 an & quomodo dicatur dominus,de quo inferius.Inde 2. infertur ad quæstionem agentis rei vendicatione vel dicẽtis se dominum rei,scribit enim Bal.in l.quis vsumfr.ff. si vsusfr.peta. quod is probando sibi competere vsumfructũ in re,non obtinebit:secus si simpliciter diceret se dominum, nec exprimeret rei vendicationem:quia ẜm eum cẽseretur se referre ad dominium iuris vsufructus, & tunc obtineret: quam resolutionẽ ibi probat Fulgos.& ita Bal. in l.2.ff.de cond.inst.probat Alex.in d.§. nihil cõe.num. 6.Ripa.nu.27.Claudius Marm.nu.46.Fabius. n.34. Dec. nu.19.Rubeus, nu.119. Alc.in l.rectè dicimus.ff.de verb. sig.& concordant omnes in hoc,vt succumbat vsufructuarius qñ dixit se dominũ expressa rei vẽdicatione: quia ẜm

eos

eos non datur vſufructuario, ſed tantùm confeſſoria, & ita cum Bal. Iacobi. à S. Georg. in Rubr. ff. de rei vend. nu. 8. Igneus in l. 1. §. domini, 1. col. antepe. ff. ad Syllan. Sed Soc. in d. §. nihil commune: & prius Aret. col. 1. & Alex. in l. ſed & ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero, & ibi Iaſ. nu. 11. ff. de iureiur. concludunt ꝙ tunc ſufficiet vſusfructus. Idque iudicatum in praxi colligitur ex Capitio deciſ. 96. in fi. licèt ex nu. 3. variè argumentetur. Et hæc opinio mihi placet ex verbis d. l. qui vſumfructum, in fine, ibi. *dominium*: & ex traditis à Iaſ. in d. §. item ſi iurauero: & ex verbis Bar. in Rub. C. de vſufr. & ex cõi ſententia, quæ habet ſufficere tunc emphyteoſim, ſm Bar. in l. ſi mater eandem. num. 4. ff. de excep. Imò dicunt ſufficere tunc cõductionem ad lõgũ tempus: per tex. in l. 1. §. qui in perpetuum, cum l. ſeq. ff. ſi ager vectig. vbi Ang. notat: & Bar. in l. codicillis. §. inſtituto. ff. de legatis ſecundo. quod multis confirmari poſſet, ex traditis a Boer. deciſ. 234. melius à Tiraquello de re tractu ligna. §. 1. gloſ. 14. nu. 79. Nec placere poteſt verbalis differentia Bal. Alex. & aliorum, diſtinguentium, an agens dicat ſe dominum ſimpliciter: an dñm rei. credoque eam doctorum controuerſiam inanem: quia in praxi, vel in primis articulis, vel in reliquis ſemper exprimitur cauſa agendi & dominij: vt ſic probatio vſusfructus deducta & probata ſufficiat: nec erat falſum concedere fructuario vendicationem, ex Bar. in d. Rub. C. de vſufr. bonus tex. in l. vti frui. §. 1. ibi, *in rem actio fructuario*. ff. ſi vſusfr. peta. In patre autem legitimo adminiſtratore (cui lex hæc amplius ius concedit) videretur ceſſare controuerſia ſcriben. vt dicamus nouè procedere libellum, quo pater proponeret ſe dominum, & ageret rei vendicatione, quia hæc lex & l. cum oportet: pleniſſimum ius ad agendum patri concedunt, ac ſi perfectè dominus eſſet: & talis petitio patris ſuſtineretur omnino ex ſuo iure & filij, ac ſi dominium & vſusfructus in patre concurrerent, nec patri negarent, quod alij fructuario negant Crotus & Rubeus citati ſupra proximè nu. 16. in fin.

19 Ex eadem differentia vſusfructus paterni ad alios, infero, 3. ad quæſtionem gl. in l. cũ oportet. §. non autẽ, infr. ti. de

ſeq.verb. mobiles: vbi concludit vſumfructum patris non ceſſare mutata forma rei, cum alias ex ea cauſa vſusfructus ceſſare ſoleat, iuxta tex.in l. 5.ver.*rei mutatione*:& verſ. Si *area*: ff.quib.mod.vſufr.amit. & ſententiam gl.probant ſcribent.ſpecificè Salyc.& Paul. probat. etiam Bal.in Authen.excipitur, nu.2.eo.tit.& ratio manifeſta eſt,quia durat patria poteſtas, cum qua vſufructus continuatur,& ſi nouus eſſet, nouè ẽt acquireretur: quod ex Floria.tradit
20 Firmia.de Gabellis 6.par.n.12.Ex eadẽ prærogatiua vſuſfructus paterni.4.reſultat alia differentia,vt pater ſatiſdare nõ teneat̃,nec de vtendo arbitrio boni viri,nec de reſtituẽdo,nec rationẽ reddere,nec alijs oneribus grauari,vt in d. l.cum oportet.§.non aũt:& in l.fi.§.ſin aũt,in fi.infr.tit.1. quod lex tribuit paternæ reuerentiæ:C.ita limitatur generalis regula l.1.ff.vſufruct.quemad.cauea.dũ iubet vſumfructuariũ ex quacunque cauſa,ſatiſdare,ab illis enim verbis geminatis & vniuerſalibus excipitur pater. per hæc noua iura,quorũ deciſio cõfirmatur ex eo quod in ſimili docebat I.C.in l.filio.7.ff.vt lega.ſeu fideic.nom.caue.vbi aliquid remittitur patri circa onus ſatiſdandi: idque iuuatur ex maxima confidentia quam lex habet de patre erga liberos: vt multis probat Tiraq.in l.ſi vnquàm, in princ.ex nu.25.& quod in ſimili notat Iaſ.in l.nemo poteſt.2.lec.
21 numero 68.ff.de leg.1.Eodem reſpectu, & ſic.v.pater legitimus adminiſtrator ſecundum ſcrib. cõiter non tenet̃ inuentarium cõficere, vt notat Bal.& Corn.in d.l.cum oportet.§.non autẽ per tex.ibi, verbo, *ratiocinia*. dicunt enim ſcribent.in locis ſup.citatis,quod confectio inuentarij eos tangit,qui rationẽ reddere tenẽtur, & ita Alber.hic nu. 2. dicens quod ita vidit ſeruari: & C.in d.l.cũ oportet.4.q.ad fi.Ex quo limitat̃.l.tutor qui repertoriũ.ff.de admin.tuto. quod etiam colligitur ex Bal.in l. Orphanotrophos.nu.7. C.de epiſ.& cler.& hoc vt receptum tradit Boer. deciſi.61. nume.5.& nouiſſimus in patrocinio pupillor.pag.20. De quo tamen dubitauit Specul. in titu.de inſtru.edit §.viſo, num.14. Cuma.conſi.89.num.3.vbi ſubdit honeſtius fa-
22 cturum parentem.ſi inuentarium conficiat. In alijs autẽ vſufructuarij,dicit alias text.in l.pri.§.rectè. ff.vſufr. quẽ-

ad.

ad.caue.rectè dominum & vsufructuarium facturos,si in scriptis redigăt,quæ bona sint fruenda vbi glo.verb.fauēt, ¶ id intelligit de consilio. Ego autem intelligo posse dominum id iure petere & obtinere, vt vsufructuarius inuentarium conficiat, ne bona occultari possint:nec id negaret I.C.si casus proponeretur. quod dominus id peteret à fructuario:& ita videtur sentire Angel.in §.constituitur,col. secunda verf.ex quo,ibi, *inre varium:* Instit de vsufru.facit pro hoc iuris regula, ne fraudi occasio detur. l. in fundo, sup.de rei vendica. & alia regula ad multa vtilis, de qua per Bartol.& alios, in l.secunda, ff.solu. matri. quod tibi non nocet &c. Facit item notabilis doctrina I. C.in l.prima,ff.si quis cautio.ibi, *nemini patri onerosa,* & ibi notant ad multa Pau. & Ias.facit etiam, nam regulariter obligatus est restituere:tenetur inuentarium conficere:vt colligitur ex Guido.in tracta.de forma inuenta.& in consi.42.& latè Vitalis in trac.clausula:pag.mihi.190.& quod notabiliter tradit Pau.in l.cum tale.§.1.ff.de condit.& demons.facit etiam quod in pulchro casu tradit Alberi.in l.fi.num. primo,ff.de bon.auto.iud.possid.De inuentario conficiendo ab vxore post mortem viri retinente bona pro dote: facit.l.cum domini.§ 8.ff.loca.ibi, *& ex quæ ibi sunt describere:* facit item nam hoc casu non est minor ratio obligandi vsufructuarium,ad conficiendum inuentarium,quam est in alijs personis, de quibus per Rebuf.de consti.Gall. primo tomo, tracta.de senten.prouis.arti.tertio glo.3.nu. 8.vbi in specie hoc tradit de vsufructuario: & in terminis tradit Alexand.consi.58. numer.8.lib. quod ibi prudenter probat & in terminis, ita illum textum citat & intelligit Picus in §.Titia cum nuberet.num.142.ff.de leg.2. & Iacobin.à Sancto Georg.in l.fi.§.primo.in fi.C.de iur.delib. & ita Bellon.consi.54.numero 1. & in fortioribus terminis,ita intelligit Mathæ. de Afflict.decisio.342.& dicit ita fuisse iudicatum. Sed nec ipse nec alij aduertunt ad gloss. sup.citatam, quæ id de consilio intelligebat, quasi non de necessitate,sed in hoc reijcienda est glos.Quo enim colore negare posset vsufructuarius inuentarij confectionem? maximè cum vulgare sit illud: qui malè agit,lucem odit.

23 Imo contra supra citatos, scriben.crediderim verius esse, ¶ vt etiam pater legitimus administrator, compelli possit à liberis vel à iudice, vt inuentarium conficiat:id enim longè differt ab onere cautionis, vel satisdationis, vel rationis reddendæ, alijsve oneribus quæ extraneis imponi solent, à quibus pater excusatur, in dicto §. sin autem æs alienum, in fi.Imò nec onus rectè appellabitur hoc casu inuentarij confectio.quia tantum respicit probationem veritatis, ne tempore bona illa occultari possint: vt prudenter deduxit Alexand.dicto consi.68.cuius rationes hic militant. Nec est contra fiduciam quam lex de patre habet. quia hoc respicit restitutionem faciendam post mortem patris, & sic ne ab aliquo postea fraus liberis fiat. Quod iuuatur ex Bar.l.prima, §.penul.ff.de vent.in posses.mit. & ibi Ale.ad eũ: vbi licet prohibeatur sequestratio regulariter, admittenda tamen sit inuentarij confectio, tanquam res nullius præiudicij, vt sic conuentus teneatur bona describere quod etiam probat Bal.l.vna, ad fi.C.prohib.sequest. & ibi Curt. nu.16.Et in accusato notat Bartol.in l. mandatis. ff.de requiren.reis: quem sequitur Plat. in l.defensionis.C.de iur. fisci.Boer. referens alios in decisio 61, nu.21.in fi.& Guido Pap.decisi.351.vbi Ioa.de gradib.in additione, nullo fundamento, in patre legitimo administratore, ẜm hanc opinionem se iudicasse refert:quod etiã probat Francis. de Porcel.in tract.de inuenta.c.2.nu.14.& Bertran.consi.313.nume.6.lib.1.iuuaturque hæc opinio, ex l.iubemus §.1.sup. ad Trebel. & ita sæpissimè vsu obseruatum vidi: moriente enim vxore, pater legitimus administrator, inuentarium cõficit, in quo describuntur omnia bona, tam patris quàm liberorum. Idque consonum est l.Regni, lib.1.tit.67.§.4. & §.7.& ita comprobo, quod dubitarunt Spec.& Cuma.in locis sup.citatis.Sed quia ad

24 duxi Barto.in dictis locis volentem quod conuentus vel accusatus, à quo bona petuntur, possit compelli, inuentarium facere, idque receptum videtur ex su.relatis. Ego nõ puto indistinctè verũ, ex verbis d.l.defensionis facultas, ibi *cum facultates eorundem controuersia pendente, inquietari describiq; fas non sit*: & ibi: *cum rei exitus probauerit, tunc demùm res perse-*

qui

qui liceat & super modo facultatum interrogationem haberi. vanaque est responsio Bart. in d.l.mandatis: & Ioan.Plat.in d. l.defensionis: & aliorum dicentium ibi prohiberi descriptionem ad sequestrum, vel occupationem, non ad inuentarium. Hoc enim est apertè contra verba illius l. & mera cauillatio, quæ à iure improbatur: verbum enim *descrbi*, inuentarium significat. Item verba illa, *tunc demum interrogationem haberi*: manifestè indicant, ante sententiam non compelli reum, ad inuentarium faciendum, arguendo à verbo, tunc iuxta l.4.§.fi.ff.de condit.& demonst. Et de alio inuentario occupationis post sententiam, loquitur text. Bal.& alij, in l.si quis intra, C.de bon.damna. Facit, nam & eo casu inuentarium non leuis esset inquietatio reo: vt patet ad sensum, & colligitur ex l.2. versic. *quid enim tam durum*. C.quando & quib.quar.pars: ideò de opinione Bart. & communi rectè dubitasse videtur Picus, in l.post contractum, num.96.ff.de dona. vbi tamen inquit,
25 esset notabile ad praxim, quod Bar.tradit, & ita practicari. Qua in re ego probarem opin.Bart.& aliorum, vbi aliqualiter constaret de maleficio ex quo bona veniunt publicanda, ne forte bona occultantur: vel vbi esset timor fugæ: nõ autem simpliciter ob solam accusationẽ, vt incautè doct. scripserunt. Quod confirmo ex traditi à Bal.in l.executorem, nu.16.& nu.18.C.quor.appe.non recip. aliqua enim summariè ante sententiam pronuntiantur, sed non omnino absque causæ cognitione, vt colligi põt ex multis quæ omitto. Facit tamen ꝙ scribit Alb. in l. iubemus.C. de proba.& resoluit Dec.consi.175.nu.5.& Alex.cõs.205. nu.7.& seq.lib.6.quibus concordat l.Regia, lib.3.tit.46.§.
26 antepe.ibi, *per qualquer*. Aduerto ẽt ꝙ Bart.in d.l.mandatis: Platea & Rebuf.in d.l.defensionis: Picus in d.l.post cõtractũ: loquuntur de accusato, & videntur id tradere, vbi bona fisco essent applicãda. Barr.autem in d.l.1.§.fi.ff. de vent.in poss.mit. Bal.& Curt.in d.l. vna, limitando text. ibi, generalius loquuntur, & sic in qualibet causa ciuili: & ita indistinctè Guid.& Boer. dictis decisionib. Quod põt dici receptum attento numero scribentiũ: maximè cũ huiusq; nemo videat cõtra dixisse. Sed ego id indistinctè nõ admit-

admitterem,nec crederem,conuentum à quo bona petuntur compellendum esse ad conficiendum inuentarium ad petitionem agentis,qui de iure suo nihil ostendisset:ne fiat nouatio lite pendente contra iuris regulam:& ex ratione dictæ l.2.C.quan. & qui. cum sup. adductis. Quæ
27 omnia iudicantis arbitrio committenda sunt.Quòd autem volunt hæc iura non teneri patrem rationem reddere,nec cauere,nec bona tacitè obligari:procedit specialiter in patre legitimo administratore, scilicet habente liberos in potestate. Diuersum enim est vbi pater tutor fuerit,vt notarunt Bal. Paul.Corn.in l.cùm oportet.§.sed cùm tacitas, infra titulo seq.Bal.in d.l.Orphanotrophos,num.7. C.de Epis.& cleri Bald.Paul.Areti.in l. si superstite.C.de dol.per tex.ibi facit:text.in l.licet,& ibi notant Doctor.C. ad leg.Falc.notat Ias.in l.præses, nu.3.C.de transact. Cro. in l.frater à fratre, nu.56.Firmia.de Episco.nu.63.Hispa. Xuar.q.de maior.ad fin.col.vlt. per tex.in l.litis contestatæ.§.pater. ff.de nego. gesto. Chass.in consuetu. Burg.fo. 224. col.3.in fi.cum seq. Ratio differentiæ manifesta est: quia pater legitimus administrator, totum commodum habet, solaque proprietas est filiorum, qui sub eius potestate sunt: pater autem tutor est,non filiorum in potestate,sed emancipatorum,d.l.si superstite:& alibi sępe. vt per Ias.in l.si infanti, nu.8.C.de iur.deliber.& probatur Insti-
28 tu.de legit.paren.tute.Ex quo sequitur matrem tutricem non excusari reddenda ratione, & alijs oneribus tutorum.gloss.l.fin.§.sinautem, verbo,reuerentia.& ibi Bal.& alij, infr. titu.1. Bal.Pau.Corn.in d.l.cùm oportet. §. sed cùm tacitas.glo.notabilis in l.si quis prioris.§.fin. in fi.C. de secund.nup. Alex.consi.105.ad fi.lib.3.Gozadin.consi. 80.in fin.& eius bona tacitè liberis obligantur.l. si mater C.in quibus caus.pign.taci.cont.notanter Dec.consi.591.
29 cui addo Bal.in l.cùm pater.ff.de neg.gest.Inde etiam sequitur,ꝙ pater tenebitur rationem reddere bonorum filij,in quibus vsumfructum non habet:vt in reditibus præbendæ vel dignitatis,secundum Barto.Bal.Ange. Paul.in dicta l.litis.§.pater. ff. de nego. gesto. Socin. consilio.34. libro 1.Hispa.d.q.minor. Palac.in repet. Rubri.§.42. nu-

me.9. Aret.in l.fi.§.1.ff.de verb.oblig.latè Aymon.consil.
30218.numero 3. Inde sequitur, ꝙ in his remittit patri in hac materia, non est ratio, est ob sola confidentiam quā lex de patre habet: & enim idem amor concurrit in patre tutore, & vbi administrat bona filij, in quibus non habet vsumfructum, & tamen non excusatur tunc ab oneribus tutorum. igitur dicendū est, ꝙ multū hic attenditur vsusfructus, quem plenissimū pater habet, quia res sua dicitur cum legitimus administrator est. Quod non aduertunt scriben.in varijs locis, totum tribuentes paterno nomini: in quo cauendū est a Decio, in l.pactum, col.fin.in princ.
31 versi.& patet.C.de collatio. Sic pater cauere tenet in casu speciali, quāuis filios in potestate habeat, in l.iubemus.§.1.sup.ad senatuscon.Trebel.cū transit ad secūdas nuptias: & hoc in casu illius text. non regulariter in hac materia, vt ibi notāt Fulg.& Corn.tradit Io.à Garro. in Rub.C.de secund.nup.n.17.quod latius scribo in l. fin.infra eodem. Sic patre transeunte ad secundas nuptias, bona eius obli-
¶ gantur liberis prioris matrimonij, pro ijs quæ reseruare eis tenetur l.si quis prioris.§.fi. C.de secundis nup.ad quā non aduertit Corn.contradicens.in d.l.cum oportet.§.nō
32 autem: vbi malè repræhendit Fulg. Limitantur etiam hæc iura in ijs quæ pater donauit filio emancipato, vel ex causa quę omnino validet donationem filiof. Si enim pater retineat bona donata filio, tenebitur rationem reddere eadē ratione de qua proximè nu.23.ita Ang.in d.l.litis cōtestatæ.§.pater, per tex.ibi, qui id probat: quia loquitur de rebus à patre donatis: & Ang.sequitur Hispan.Xuar.d. quæstio.maior.in fi.quod est notabile: posset enim dubitari ex eo ꝙ cum pater ipse donauerit bona, videretur mitius cum eo agendum: argu.l.diuus Pius, & ibi Dec.ff.de reg.iur.cum alijs, quę forsan inferius tractabimus. Sed pro Ang.vt regu.obseruetur in patre à quo donatio processit: faciunt duo iura notabilia, & non trita apud scrib.text.in
¶ l.2.C.si aduers.donat.& text.in l. si ad resoluendum. C.de
33 præd.minor. Sic vbi pater dolosè administrauerit eius bona obligantur, & ipse tenetur rationem reddere: secundū Bal.& alios, in l.cum oportet.§.fin.per text.ibi: vult glo.in

§.non

§. non autem, eiusdem l. & ibi Corn. nu. 3. hoc receptum dicit: Idem tradit Soci. conf. 34. numero 15. & sequent. lib. 1. vbi videndum est: & Alex. in l. Imperator. ff. ad Treb. Et resoluunt Doct. in hoc esse differentiam inter dolosam ad ministrationem & culpabilem: vt hæc limitatio non procedat, nisi vbi dolosè gessit pater: tradit Neguzan. de pign. 4. membr. 2. part. num. 13. & num. 16. Areti. consi. 72. numero 7. versicu. ad sextum: Sed etiam cessante dolo, si pater dissipet vel aliter noceat liberis, succurritur eis, vt pater priuetur administratione: ex traditis per Alex. numero 6. in dicta l. Imperator: resoluit notanter Ioan. Nico. Arelata. in l. generaliter, ex nume. 155. C. de secund. nupt. quod inuoluit Soci. d. consilio 34. numero 15. cum sequen. libro 1. & hæc videtur probare Palac. in repet. cap. per ve-
34 stras. §. 17. nume. 13. Cauendum igitur est à Paul. Castr.
¶ in d. l. cum oportet. §. sub hac tamen: dum æquiparat casum remouendi patris ab administratione, dictis articulis obligandi bona, & reddendæ rationis: ad hæc enim duo exigitur dolus, nec sufficit culpa: ad remouendum verò patrem sufficit negligentia & culpa, secundum magis communem resolutionem, ex Barto. & alijs, maximè Alexā. in l. Imperator, col. 2. & ibi idem Paul. & Arelata. vbi sup: quod sentit gloss. in d. l. si quis prioris. §. fin. ibi, *de fraude*
35 *vel si alienet.* Vnde cauendum magis est à Bart. in d. l. cùm oportet. §. non autem: vbi ad remouendum patrem ab ad ministratione: exigebat alia: maximè quòd pater non sit soluendo, & quòd bona sint mobilia. Bar. autem, in d. l. Imperator, & ibi Imo. & Hispa. Segura, nu. 108. non exigunt patrem non esse soluendo, requirunt tamen quòd culpa patris sit talis, vt liberis non possit esse consultum: & ponunt exemplum in pecunia & mobilibus, vt diuersum sit in immobilibus: quod dicit magis commune Aret. d. cons. 72. num. 5. versi. ad quartum: & plures per Ias. in l. si constante. nu. 196. & ibi Crot. 2. lect. nu. 120. & seq. inuoluit Boer. decis. 61. num. 14. ita etiam Hispa. Aria. l. 4. Tauri, nu. 48. vers. memor. bene tamen resoluit Aret. in d. cōsi. cōtra Bar. in d. §. nō autē: vt non attēdatur an pater sit soluēdo. Ego autē ex Alex. in d. l. Imperator, col. 2. verius pu-

to

to sufficere notabilem culpam alienando: vt si absque causa distraheret immobilia: vel negligentiam in administrādo, vt bona non colendo, ad remouendum patrem ab administratione: esset enim maximè damnosum liberis, spectare ea quæ Bar. exigebat. & melius est ante tempus occurrere, vt inquit. l. fi. C. in quib. caus. in integr. resti. nō est neces. quod dicit æquius Boer. d. decisio, numer. 15. Idque intelligo etiam si sint bona immobilia, licet ipsi non exprimant, contra Bar. & communem, quia militat magna ratio, licet non tanta quanta in alijs: posset enim tempore veritas occultari cum detrimento filij vel hæredum. Inde cauendum est etiam à Bal. in d. l. cum oporter. §. non autem, nume. 1. versi. soluendum in hoc distinguebat inter dolum & negligentiam: quod in alijs verum est, non verò in administratione bonorum vel officij: in administratore enim negligētia maxima culpa est: vt tradit Io. Platea. in l. pen. col. 1. C. de anno. & trib. quod non satis explicat Alex. in d. l. Imperator: vbi Hispan. Segura. num. 134. hoc inuoluit: & Hispan. Arias. d. l. 4. Tauri, nume. 48. in fine.

36 Nec obstat hæc l. adducta à Bart. & sequacibus dum hic fit mentio de patre alienante, & reseruatur ius filijs ad tēpus quo fuerint sui iuris: vnde ipsi arguunt, non remoueri patrem ab administratione. Respondeo enim hanc reseruationem pro liberorum vtilitate, non eos excludere à remouendo patre malè administrante: diuersa enim remedia sunt. hæc lex vnum ponit: aliud verò nō excludit, quia de eo non agebatur, ideo suppletur alijs iuribus & rationibus, maximè quia nō omnis alienatio patris faceret causam ad eum remouendum vt suprà, quod nec Alex. in d. l. Imperator, nec alij aduertūt. & in simili notat Pau. auth.

37 qui rem, nu. 3. C. de sacros. eccl. Quod aūt dictum est de reddenda ratione & hypotheca, ob dolosam administrationē: necessario restringendum est, quo ad res ipsas filij, vel si ei damnum infertur alio modo, non quo ad fructus: hi enim omnino ad patrem spectant, qui potuit de illis ad libitum disponere, secundum vulgaria iura: & ita colligi videtur ex d. l. fi. §. sinautem æs alienum, versi. q̄ si pater, & ibi Saly. in finalibus verbis. Nec tunc admittendus

esset

esset pater licet cauere vellet, quia cautio non prorsus tutum reddit ius liberis: vt tradit Arelatan.d.loco, nu.163.& militat tunc cõtra patrẽ iuris præsumptio.l.non omnis.§. à barbaris.ff. de re mili.semel malus.quæ opi.Bar.& glos. fuit, eamque notãter probat Alex.in d.l.imperator.nu.7. versi.contrarium:& dicit hoc commune Ripa.in d.l.si constante,in fin. Hanc autem remouendi patris causam, eleganter ampliat Bal.in l.fi.col. fi.nu.18. C.de senten.pass. non tm̃ cùm pater dissipat, sed vbi tam tenax est, vt in necessarijs deficiat: q́ extollit Hispa. Segura.in d.l. Imperator,nu.117.s̃m nouiorem editionem, vel s̃m antiquam, fol.antepe.col.4.& Hispan. Arias. d.l.3.nu.50. facit tex.in l.1.§.sed nonnullos.ff.de tutel.& ratio distrahi.ibi, *quinimò per contrarium*.

39 Quod autem diximus speciale esse in patre legitimo administratore, vt excusetur à reddenda ratione, probatur etiam, q́ diuersum est in filio, quia rationẽ reddere tenetur: gl.in l.is qui. ff.de tut.& curat.recepta. vt per firmia.de Episco.nu.64. Is enim si administret, rationem redditurus est, per sup.dicta de patre tutore,& de matre. Idque Doct.tradunt in filio, cui pater negotia commisit: à quo fratres rationem exigere poterunt, mortuo patre: secundum Panor.consi.12.col.4.ver.tertius lib.1.& plures quos citat Hippo.sing.463.Crotus in l.frater à fratre.num.19.& ibi Corros.2.nu.7. Soci.consi.192.& consi. 212.lib.2. Dec.consi.255.col.1.quod suadetur ex reg l.1. §.officio.ff.de tute. & ra.distr. vbi administratoris est rationem reddere. & l.cum seruus.81.§.1. & ibi Pau.Cas.ff. de condi.& demon. & Host.in summa de oblig.ad ratio. & Deci.consi.469.nu.1.Hispan.à Castello.latè & vtiliter. l.Tauri.18.Rip. de peste.fol.84.secundum minorem editionem, latè Chas.in consue. Burg. Rub. 6. §. 6.fol. 222. Ias.consil.111.lib.1.

40 Cum autem hæc l. & sequentes, in omnibus aduentitijs filiorum, vsumfructum patri deferant: necessariò sequitur idem dicendum in pecunia quam filius varijs ex causis acquirere potest: quod probatur ex verbo, res, & verbo, bona: & ex l.prima. vbi notant Bal. & Salyc. C. de vsuf. cum his quæ latissimè diximus sup.in princip. Rubr. Et inde patet talem pecuniam penes

penes patrem esse debere, iuxta regu. huius l. & l. cum oportet: quicquid inuolat Carol. Ruin. consi. 142. ante numerum 1. lib. 1. à quo caue. & consequenter non poterit filius eam pecuniam expendere, nec ea creditoribus suis soluere, vt rectè sensit glo. secunda in l. filiusfa. ff. si cer. pet. vbi Deci. numero 5. hoc dicebat mirabile videri: ex eo quia pecunia dici solet de rebus quæ seruando seruari non possunt, secundum communem traditionem, de qua in l. prima §. fuit quæsitum. ff. ad Trebel. Sed non oportebat id appellare mirabile, nec argumentari ex illa vulgari traditione, attenta regula huius l. & dicta l. cum oportet, quia scilicet pecunia aduentitia penes patrem esse debet:
41 vt tandem melius ibi aduertit Deci. Quia in re scriptum inuenio à Corn. consi. 105. col vlti. ad fi. lib. 3. patrē eiusq; hæredes non teneri rationē reddere de pecunia aduentitia, nec eā vnquā filio reddere, nisi in rem patris versa inueniatur: quod sequitur Paris. tempestate nostra Cardinalis, cons. 25. nu. 76. li. 2. quorum authoritate maxima daretū ampliatio ad iura excusantia patrem à reddenda ratione. Sed (ni ego fallor) patres hi miserè decipiuntur: si enim intelligebant de pecunia non restituenda, quæ esset ex aug-
¶ mento & fructibus, vel quodlibet lucro resultante ex aduentitijs, clarum est quicquid accesserit ex pecunijs, vel rebus filij, ad patrem iure vsusfructus omnino pertinere: fit enim pater dn̄s omnium fructuum & accessionum, & cōsequenter ēt si in rem patris id augmentum versum inueniatur, nunquam filio restituendum est: cōtra prædictos: Si autem intelligebant (vt ex eorum scriptis patet) de pecunia filij, quæ vulgo primum capitale appellatur, in hac deterius loquuntur: ea enim in effectu filio reddenda est, quo tempore alia aduentitia sibi restitui debent, cum patri non dominium, sed vsusfructus deferatur à lege: ideoq; in pecunia vsusfructus & cautio restitutionis consideratur, non scilicet eiusdem pecuniæ in specie, sed eiusdem quantitatis, vt in l. secunda, ff. de vsufr. ear. rer. quæ vsu cōsu. & §. constituitur, Institu. de vsufr. eleganter Alcia. libr. septimo, parerg. capit. secundo, non tamen pater cauebit,
¶ etiam de pecunia contra Ruin. d. consi. numer. 1. Resoluo

igi-

igitur pecuniæ vſumfructum ita patri deferri, vt quodcunque augmentum ex ea, proprium ipſius patris efficiatur eum tamen eiusque hæredes, à reddenda eadem quãtitate, nõ excuſari: nec in hoc aliquid facere, pecuniã eſſe verſam vel nõ verſam in rẽ patris: ꝙ cõprobo ex l.fi.§.ipſam aũt, ad fi.infr.tit.1.ibi, *vt pretium earum vel in res hæreditarias procedat, vel filio ſeruetur.* ergo filio ſeruatur, & ei reſtitui debet, non tamen vſus patri negatur interim, li-
42 cèt ex illo text. hoc inuoluat Carol. Ruin. d. conſil. 144. ante.nu.1.lib.1. Et proximè dictis conſtat nihil in propoſito facere, quod pecunia dicatur de rebus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt: id tamen vbique dicunt ſcribentes, maximè Bar. & alij per gl. ibi, in d.l.1.§.fuit quæſitum.ff. ad ſenatuſcon. Trebel. Iaſ. in l.interdum, nu.3.ff.de condi. indeb. Corn. & Pariſ. in dictis conſil. & alij quam plures paſſim, vt refert Tiraq. de retrac. ligna.§.1. gl.7.num.103. cum ſequen. Sed in hoc aduertendum eſt, quod hæc vulgaris traditio naturali ratione corruit, cum ad oculum pateat pecuniam rem eſſe quæ ſeruari poſſit, & ſanè à multis plus nimio ſeruatur: ideoque pecuniam filio ſeruandam dicebat tex. in d.l.fin.§.ipſum autem: Et de theſauro loquuntur plura iura, & l.ſi chorus.§.1.ff. de lega. 3. idque fatentur Bar. & Doctor. in d.§.fuit quæſitum, reſpondentes alio reſpectu pecuniam dici rem quæ ſeruando ſeruari nequeat, quia deſtinata eſt ad vſum & diſtractionem, aliter quæ ſine vtilitate eſſet ex ſententia Ariſt. quod tamen omnino totum non eſt, cùm aliquando prudentiæ ſit pecuniam ſeruare, & non expendere, vt in d.l. ſi chorus.§.1. Item contra Doctor. vrget: quod ea locutio, rem ſeruando ſeruari non poſſe, inuenitur apud Conſtantinum in l. lex quæ tutores, ad fin.C.de adminiſ.tuto. circa cuius l. materiam Docto. his verbis vtuntur: ad effectum ſcilicet, an in diſtractione pecuniæ neceſſarium ſit decretum. Quòd ſi ad verba illius l. attendas, in verſ. vlt.
¶ *rem ſeruando ſeruari non poſſe:* appellat eam, quæ ſolo tempore abſque vſu conſumitur. & ex verſi. præcedenti, quo loquitur de pecunia (in qua dicit veteres poſuiſſe robur patrimonij) planè ſeparare videtur pecuniam à rebus, quę ſer-

seruari nequeunt, contra vulgarem illam traditionem. Nec obstant iura quæ pro communi illo axiomate citantur, inter quæ est c. vlti. de pigno.ibi, *quia usu consumitur.* Respondeo enim quòd ea iura non dicunt pecuniam esse rem quæ seruari non possit, sed potius significant pecuniam ex usu,à dominio nostro exire,diuersosque dominos sortiri, ipsam tamen non consumi. Nec obstat textus in l. Iulianus.33. ff.de petit. hæredi. ibi, *si pecuniam eligat actor, quæ seruari non possit:* quem textum dicebat apertissimum Tiraq.in dicto §.primo,glo.7.numero 104.non timens seu non aduertens quod Alexan.scripsit, in dicto §. fuit quæsitum,nume.4.versi.quidam text.illum à minus doctis adduci:verè enim tex.ille loquitur de pecunia non idonei debitoris,à quo nequeat ob inopiam vel aliam causam: idque appellat I.C.seruari non posse,vt ibi,sentit gl.
43 & facit l. nam is, ff. de dolo.Dum tamen communiter Doct.resoluunt,non esse necessarium decretum circa pecuniam minoris:non est recedendum à communi sententia quam tradit Bar.Consi.70,numero 2.& probat Deci. in dicta l.filiusfa.nu.5.ff.si cert.peta.id quæ vsus obseruat. vt sæpe dolus tutor, vel curator ex pecuniã minoris emat, vel eam fœnori tradat,|& planè ad vsus necessarios minorum eam expendat: vt in l.3.C.de vsur.pupillar.& in l.4. C.de admin.tuto.salua decisione iuris noui,de qua in Authen.ante l.1.C. eod.titul. Sic ex pecunia absque decreto soluitur creditoribus minorum l.7.§.1.ff. de minor. quæ iura non inueniuntur correcta:& in solutione tantum loquebatur gloss.in d.§. fuit quæsitum.solutio autem iuris necessitatem habet, vt in princi.Institu.de obligat. Ideoque non rectè gl.illa ibi notatur, & vbique à Doct.ad illud vulgare,quod pecunia dicatur de rebus,quę seruando seruari non possint:quod aliquando aduertit Cuma.vt refert ibi Ias.numero 33.variat Rip.numer.17.Vnde quod glo.ibi permittit debitori,circa solutionẽ, non permitteret ad alium actum:ꝙ alibi apertè dixit glo.in l.3. C.de in lit. iuran.ex qua tamen (si bene aduertas)colligitur non esse necessarium decretum, vt communis opinio habet. Ex prædictis autem infertur in pecunia non planè procede-

re sententiam glos. in l. vnica, C. si aduers. vsucap. quæ dixit fructus vltra triennium durare non præsumi: ideoque sine decreto alienari posse, vt res quæ seruando seruari nequeunt quam gloss. probant & extollunt Doct. ibi, Alex. Consil. 49. col. secunda lib. primo. Deci. in Auth. qui rem, col. secunda C. de sacros. Eccles. & plures alij quos refert Tiraq. dicto loco de retract. ligna. §. primo, gl. 7. numero 51. id enim non tam congruit pecuniæ, quæ magis seruari potest ex supra dictis: congruit tamen in ea parte qua decretum excusatur, intelligendo vt tutor vel curator pecunia minoris vtiliter vtatur, non vt donet vel perdat: vt in l. fin. ff. de curat. furio. & l. filiusfam. ff. de donat. cum alijs: quibus addo notab tex. in l. 4. ff. ad Macedo. vbi etiam mutuare sine lucro, appellat perdere, (quod tamen generaliter dictum, po'iticum non esset) non tamen omitto quod totam doctrinam gloss. d. l. 1. C. si aduers. vsuca. dum agit de fructibus, ad pecuniam trahit. Curti. seni. consi. 71. nu.
44 9. quem sequitur Paris. consil. 25. nu. 7. lib. 2. Illud addo, ꝙ pecunia cambijs tradita, non ideò desinet res mobilis censeri, nec inter immobilia communerabitur, cõtra Bal. in c. cùm causam. ad fin. de re iudic. quem sequitur Tiraq. d. §. 1. glo. 7. nu. 117. tunc enim nec res ipsa nec destinatio nomen rei immobilis inducit, vt patet ad sensum. Et hinc posset hoc loco discuti, quod dici solet de pecunia destinata ad emptionem immobilium per text. in l. 3. §. quid ergo, ff. de contr. iudi. tut. quem extollunt Roma. Crem. Corset. in notab. & Palac. in Rubr. §. 38. col. 2. & quamplures alij, asserentes tunc pecuniam immobilibus accedere, in quo mire variant Doc. vt copiosè refert Tiraq. vbi sup. nu. 105. & 106. & latissimè Boer. decis. 209. asserens contrarium receptius, vt nec ex tali destinatione pecunia dicatur res immobilis, cum Alex. in d. §. fuit quæsitum, nu. 5. & in l. à diuo Pio. §. vult. ff. de re iud. & hanc partem dicit receptiorem Ias. in l. cætera. §. sed si parauerit, nu. 21. & seq. ff. de leg. 1. Soci. Nepos consi. 120. nu. 18. lib. 1. Et ita cauendum est ab ijs, qui scriptum reliquere vti receptissimũ. pecuniam tunc inter immobilia computari: & maximè cauendũ à Chass. in consue. Burg. Rub. 4. §. 2. fol. 135. nu.

num.16.cum sequen.& à Gomet.in §.item Seruiana,nu. 21.Institit.de Action.& à Rebuf.in priuileg.Schola.in priuil.56.nu.5.Ex hac tamen veriori & receptiori sententia, & ex dictis scribentiũ in hoc articulo,satis probatur,quod in princip. huius numeri dico, contra Bald.& Tiraquel.
45 Ex his infertur relictis mobilibus venire pecuniam,ex significatione vocabuli, secundum tradita Bar.& omnibus in d.§.fuit quęsitum,& ab alijs citatis à Tiraq.Boer.& nouioribus vbi suprà licèt hoc in specie non inferant: id tñ in terminis consuluit Curt.iun.conf.183.arguẽs à remotis, & principaliter à generalitate verborum testamenti, de quo consulebatur: vltra quem dicas idem à multis scriptum.quos citat Deci.idem respondens,consil.381.nu.4. cũ seq.& conf.472.col.1.& 2.& Paris.consi.79.nu.45.lib. 2.Fortius igitur id dicendum est in relicto bonorum vel rerũ, quæ verba generaliora sunt quàm relictum mobiliũ, ideoque tunc pecunia comprænhendetur, quia rerum vel bonorũ est, vt in l.lex quæ tutores vers.pen. C.de admi.tut.in l.fi.C.de constit.pecun.Quod amplio vltra omnes,ẽt si pecunia sit fœnori vel cãbio destinata vel tradita, adhuc enim legato rerũ vel bonorũ accedet:cõtra Luc.de Pẽ.in l.fin.ad fi. C.de muner.patrim.contra Tiraq.d.loco nu.106.contra Deci.d.consil.472.nu.7.& 8.deceptos per duo iura,quæ statim explicabo, Hoc autem contra eos probatur ex proprietate verborũ, iuncta regula l.non aliter ff.de leg.3.& quæ docet Aret.in l.cum lege ff.de testa. sed peremptoriè probatur, quia in his terminis: scilicet in relicto simplici non restricto ad locum,etiam venalia cõtinentur, vt verius & receptius dixi sup.in Rubr.1.parte: idemq; necessario de pecunia dicendũ est, vt constabit ex proximè dicẽdis,maximè, quia si pecunia iam esset tradita cãbijs, veniret appellatione bonorũ,vt veniũt actiones
46 & nomina debitorũ.Hinc infertur ad intellectum textus in l.si mihi Mæuia. 190.secũdum literam cõem:vel 192. secundum literam Florentinam.§.vltimo ff.de legatis tertio vbi sequens responsum habetur:*Domibus legatis nullo omnino excepto cum omni instrumento, & repositis omnibus,non videri testatorem de pecunia numerata,aut instrumentis debitorum sensisse:*

quam decisionem extollit Ias. in l. singularia, nume. 28. & Alcia nu. 29. ff. si cert. peta. & Gomet. in §. item Seruiana, nu. 20. Vnde videretur appellatione mobilium, non contineri pecuniam: quem tex. Deci. d. consi. 472. col. 2. & in d. l. singularia, nume. 21. versi. sed istud intelligit de pecunia quæ esset mutuo destinata, vel aliæ distractioni: & ita Alb. in d. §. fi. & glo. ibi, per l. si chorus. §. 1. eo. de leg. 3. quæ interpretatio diuinatoria est ideoq; reijcienda, cum text. simpliciter de pecunia loquatur, nec vllũ verbũ ibi quod esset mutuo destinata. Melius igitur dicendum est quod in d. §. fin. non erat relictum simplex rerum vel mobiliũ: sed erat relictum cum relatione ad locum, relinquebantur enim mobilia quæ domus essent, relatio autem ad locum restringit relictum ne veniant ea quæ aliàs venirent, vt patet ex l. generali. §. vxori. ff. de vsufr. leg. & ideo tunc nõ continẽtur venalia, nec pecunia, quia non censentur esse in loco, ob celerem motũ continuumque vsum secundũ Bal. in l. certi iuris, q. 6. C. locat. & in terminis Cor. consi. 49. nu. 11. lib. 3. quem non percepit Deci. d. consil. malè eum repræhendens. Cor. enim doctè scribit in relicto mobiliũ cum relatione ad locum, non compræhendi pecuniam: & ita intelligendus est text. in l. vxorem. 39. vel 41. secundũ literam Florentinam, §. legauerat in fi. ff. de leg. 3. vbi Barto. nu. 2. ita sentire videtur: & hunc tex. solent notare Doctores ꝙ pecunia semper censetur parata vsui & distractioni, Bald. in l. fi. ad fi. C. de compensat. Ias. in §. item Seruiana, num. 47. Nec quis obijciat auaros pecuniam expendere non audentes, nec magis suorum dominos quàm extraneos; lex enim eas hominum sordes non respexit. Resoluo igitur, vt de iure in relicto simplici rerum vel bonorum, planè compræhendatur pecunia, ex iuribus suprà citatis, & alijs quæ vt in re clarissima omittimus. Licet contra ea iura incautè scribat Crot. in l. si constante, num. 140. in 2. lectu. Idemque resoluo in relicto mobilium, secundum verborum proprietatem, & Doctor. traditiones; idemq; si pecunia mutuo destinata sit vel cãbio, contra Luc. de Pen. Tiraq. & Dec. Si uero relictũ sit cũ relatione ad locũ, tũc nõ cõtineaт pecunia, sicut excluduntr venalia,
etiam

etiam si pecunia non sit mutuo destinata,contra gl.in dicto §.fina.& Alber.ibi:contra Deci.in d.l.singularia,& in dicto consilio. In quacunque enim pecunia militat ratio illa,quod non censeatur esse in loco,ob frequentissimum vsum seu motũ: quod mihi probat text.in d.§.legauerat, ibi. *pecunia quæ in arca*. Colligitur ex Bal.in d.l.certi iuris 6. q.& in d.l.fin. C.de compens.ex Corn.in dicto consilio,& ex Neguzan.benè sentiente , in suo tract. de pignorib. 2. par.vlti.membr.num.166.benè etiam resoluit Pau.à mõte picolo, in §.Titia cùm nuberet,numc.112.ad fin.vers. & ideò.ff.de lega.2. Et in his terminis rectè allegarunt illum tex.Ias.& Alcia.in d.l.singularia:quando scilicet relictũ est cum relatione ad locum,quod Deci.ibi,contradicens non percipit , & in dicto consi.472.Et in his terminis idem dicendum de pecunia, quòd de venalibus. vt colligitur ex his Doct.maximè ex Pico & Neguza.Quam æquiparationem pecuniæ & venalium, facit etiam Bartol. non ita exactè,in l.Quintus §.1.ff.de aur.& arg.lega.Ideóque tunc dicendum de pecunia,quod de nominibus debitorũ:vt loco non circunscribantur : vt bene sensit Corn.d. consil.& Ias.in d.l.singularia: licet Deci.ibi,& in d.cousil. contradicat. Et ita ex Corn.& Ias. ampliabitur.l.Caius ff. de leg.2.& l.fideicommissum.§.tractatum : ff.de iudi. dũ habet illud vulgare, quòd nomina debitorũ loco non circunscribuntur: idque videtur de mente Bald.in d.locis. & ita intelligere videtur Ange. Aret.de testament. gloss.39. nu.3. Quam resolutionem probat text. ita intelligendus, in l.quæsitum.76.vel 78.§.1.ff.de lega. 3.vbi relicto fundo cum omnibus quæ essent ibi , non veniunt nummi, nec nomina debitorum , etiam si relictum esset filio, & per verba generalia : & sic patet ex illo tex. in relicto cum relatione ad locum æquiparari pecuniam & nomina.Patet etiam ex eo.text.& ex d.§.fi.l.si mihi Mæuia:ꝙ vbi in legato rerum vel mobilium non venit pecunia, idem est, licet relictum sit per verba vniuersalia: in quo contra d.iura loquitur Deci.d.consil.472.Et indè cauendũ est ab argumentis Cur.iun.d.consi.quod melius aduertit Alc.in d.
48 l.singularia,nnmero 29. His non obstat l. si chorus.77.

vel 89.§.1.de legat.3. vbi in relicto mobilium non comprӕhenditur pecunia destinata mutuo, continetur tamē ea, quӕ prӕsidij causa reposita esset: quam decisionem extollit Ias.in d.l.1.§.fuit quӕsitum, num.38.ff.ad senatusconsul.Treb.Cur.iun.d.consi.183.nu.2.in eo autē tex. agitur de relicto mobilium, cum relatione ad locum, vt patet ex litera ibi, *quӕ ibi mobilia erunt* & ibi: *nummos repositos, vt mutui darentur:non esse legatos*. Quibus verbis à contrario sensu colligebat Deci.in d.locis, in relicto cum relatione ad locum, venire pecuniā, nisi esset mutuo destinata: quod argumentum à cōtrario sensu, vt Decium decepit, ita plures fallere posset:& ita posset induci text.in l. si fundus.42.vel 44.ff. de lega.3. quӕ magis colorat opinionem Decij.verius.n.& receptius est, vt tali relicto non veniat pecunia indistincte, per d.§.vlt.l.si mihi Mӕuia.& §.legauerat.l. vxorem. & §.1.l.quӕsitū, & ex Doct.suprà citatis.Cōtra quӕ iura tale argumentū sumi nō pōt, iuxta l.2.& ibi scribentes C. de condit. inser. & ita respondetur ad d.l.si fundus, quod magis ostenditur ex eo.§.1.Nā I.C.ibi, cùm negat eo casu venire pecuniam mutuo destinata, statim significat id non dictum, vt generaliter omnis alia pecunia veniat, sed ea tm̄ quę separata ab vsu quotidiano prӕsidij cā, tanquàm thesaurus reponeretur. Tūc enim pecunia in loco esse censetur, vt quid immobile, nō vt pecunia, ex gl.& Bar.in d.§.legauerat.l.vxorem: ex Cuma: relato à Ias.in d.§.fuit quӕsitū:nu.38.ex Zas.in d.§. item Seruiana, nu.22.Dū autem I.C.ibi refert Rusticos senes dicentes, *pecuniam sine peculio fragilem esse*, ea verba explicat Zas.vbi suprà Alci. in l.paterfa.182. ff.de verbo. sign.Montanus in l.filiusfa.94.ff.de regul.iur. Corras.lib. 1.miscellan.cap.8.Estque ibi emendanda litera, vt legatur, *quidam:* secundū exemplar Florentinum, non, *quibusdam*: vt communiter habetur, aliàs sensus non constaret: & tandem ex supra adductis patet eādem esse rationem regularites in qualibet pecunia, quӕ non est mutuo destinata, vt sic nō sumatur argu.à cōtrario sensu in d.l.si fun
49 dus.ff.de lega.3. Ad d.§.facit, quod alibi habetur, pecuniam relictam vel promissam (vt est in loco) iudicari tanquàm

quàm speciem, non tanquàm genus l.si certos nummos.
37.ff.de verbo.obliga.l.si seruus 111.§.qui quinque,ff.de
legat.1.& latè Iaf.in l.talis scriptura,col.2.ff.eod. titul. de
leg.1.Quæstionis autem esset, (vltra omnes, à d.§.1.l.si
chorus:) quid de pecunia quam testator adhuc non repo
suerat, sed destinauerat eam reponendam? & varia in hoc
adduci possent ex traditis à Bar.& alijs, in l.cætera §.fi.ff.
de leg.1.ab Areti.consi.6.ad fi.latè Tiraq. de iure marit.
post 14.legem connubialem, Felyn.in c.cum addo ex nu.
¶ 2.de rescript. Ego crediderim text. illum procedere tantũ
in pecunia iam reposita, non in ea quæ reponenda esset:
argu.tex.notabi.in l.fundi.18. versic. *item quod insulæ.* ff.de
actio.emp.melius ad fi.l.versi.ea quoque, ibi, *at quæ para-
ta sunt vt imponantur non sunt ædificii* licet Albe.ibi putet eam
l.non procedere in relictis, per text.quem ibi gl.citauit, in
l.& si non sunt.21 §.quid ergo ff.de aur.& arg.lega.qui ta
men non obstat, quia de loco ibi nulla quæstio, quæ hic
tota est de loco: nec est tuta argumentatio Albe.à fauore
vltimarum voluntatum, vt in alijs tradit Dec.in l.in testa
mentis, ff.de reg.iur.licet antè Alber.ita intellexerit glos.
in l.5.ff.de verb.sign.vbi Cæpol.aliter variè explicat, & ali
ter Bar.in d.l.cætera.§. sed si parauit.& ibi Iaf.num.19.ff.
50 de leg.1.His tandem addo vtiliter, ꝙ licet de iure in reli
cto, vel alia dispositione mobilium nomine contineatur
pecunia secundum proprietatem vocabuli: hodie tamen
attento vsu loquendi: contrarium iudicandum sit. Noto-
rium enim est homines appellatione mobilium, non sen
tire de pecunia, sed de suppellectili & ornamentis: ex quo
loquendi vsu constat mens disponentis, quæ prævalet pro
prietati vocabuli, secundum vulgarem regulam l. librorũ
§.quod tñ Cassius.ff.de leg.3.quod probatur efficaciter ex
ratione I.C.alibi tradentis, appellatione auri, vel argenti,
non comprehendi nummos aureos, vel argenteos? nõ ob
aliud, nisi, quia homines non ita nũmos computant: vt in
l.Quintus.29.§.1.& ibi Bar.ff.de aur.& arg.leg. Sic etiam
de iure appellatione pecuniæ omnia bona significantur:
hodie tñ attẽto vsu loquẽdi, non continet nisi pecunia nu
merata: vt prudẽter docet Bar.receptus, in l.talis scriptura,

nu.2.ad fi.& ibi Iaſ.ff.de leg.1.& Alci in l.pecuniæ nomi. nu.222.ad fin.ff.de verbo.ſignific.Idem in re ſimili docet Oldr.conſi.219. quem ſequitur Albe.in l.mouentium.ff. de verbo.ſigniſi. Vnde cùm vſus loquendi oſtendat mentem diſponentis,non poſſet iuridicè contrarium iudicari:
51 & ita hodie vſus obſeruat. Eadem prærogatiua patris in ſuo vſufructu oſtenditur ex iuribus quæ habent, poſſe ſine dubio proprietarium alienare ius ſuum: vt in l.2.C.de vſufruct.quod latè probat Hiſpan.Anton.Gomet.de contract.c.vlti.numer.9.Vſusfructus tamen patris tanti effectus eſt, vt filio impediat facultatem alienandi ſuam proprietatem,vel ius quod habet in re:vt in l.fi.§.filijs autẽ,
52 vbi plenè & vtiliter expedio, infr.tit.1. Ex eadem prærogatiua patris in hoc vſufructu, inferī ad l. vſufructuarius. 1.quæ eſt l.1.ff.de vſufruct.qua habetur non poſſe vſufructuarium parietibus tectorium imponere : *quia tametſi meliorem (excolendo ædificium)domini cauſam facturus eſſet, non tamen id ſuo iure facere poteſt : aliudq́ue eſt tueri quod accepiſſet aliud nouum facere*. Infertur etiam ad l. vſufructuarius. 2. quæ eſt 68.ff.eod.vbi I. C.inquit, *Vſufructuarium ædificium inchoatum conſummare non poſſe etiam ſi eo loco aliter uti non poſſit.* Quæ iura valde notabilia ſunt, plures enim contrarium reſponderent vt bene aduertit Ang. Aret. in §. vltimo ad fi.inſti.de vſufruct.In patre autem legitimo adminiſtratore ſine dubio non procedent, ex verb.huius l.& l.cum oportet:cum hæc iura patri pleniſſimam deferant poteſtatẽ in aduentitijs filiorũ,ac ſi verè dñs eſſet:nec enim cauſa patris tam ſeparata eſt à cauſa filij,vt eſt inter alios proprietarios & fructuarios: & ita colligitur ex l.fi.§.ſin autẽ æs alienum,infra titulo primo, & ex ijs quæ ſuprà diximus, per gl.& Doct.in l.cùm oportet,§.non autem,verb. mobiles ſic emphyteota areæ poterit ibi ędificare ſm Bal. in l.1.C.de iur.emphyteo.& ibi Iaſ.nu.99.& Cępol.de ſeruitu.ruſti.cap.vigeſimoſecundo nu.10.idq́ue ſuadet natura emphyteoſis, & quia ædificium aliquando tolli poterit. reſq́ue ad antiquam ſpeciem reduci.vt ita vitentur o-
53 biectiones.Sed omittendũ nõ fuit,quod vides apud I. C. in d.l.68.ff.de vſufr.in illis verbis, *etiam ſi eo loco aliter uti nõ poſſit.*

possit.de quo posset dubitari ex multis,& gloss.ibi dubitat ex regula.l.secundæ,ff.de iurisdictione omnium iudicum, qua habetur, concesso vno,venire omnia necessaria ad il lud: quod in hac materia dicit text.à quo maior dubitandi ratio erat, in l.prima, §.vsusfructus,& versi. sequen.ff. si vsusfruct.peta.Sic in seruitute, bonus text.in l. tertia §. fin.ff.de seruitu.rustico.ideò glo.Albe.Bal.Angelus,Fulgosius, ibi, respondent, decisionem illius l.in vsufructuario procedere ex natura rei, & regula iuris, qua habetur, non consistere vsumfructum mutata forma rei. l. quinta versiculo,rei mutatione.ff. quibus modis vsusfruct.amit. quæ solutio recepta est secundum Ias.in dicta l.2.ff.de iurisdictio.omnium iudicum.nu.24.vbi Curt. eam commu nem dicit,subdens quod in his versatur maxima difficultas.quam Barto.noluit gustare. Ipse autem Curt. nume. 59.improbat solutionem seu rationem glo. & Doct.dicēs ꝙ forma rei consistit in consummatione, iuxtà l.si is qui quadringenta,§.quædam.ff.ad leg.Falc.Ideoque secundū eum non potest dici in d.l.68.mutari formam rei, quando agitur de ædificio inchoato consummando:& ita post eum Corras. statim citandus. Quæ obiectio fragilis erat, vt ob eam à communi interpretatione recederetur,gl.nāque & Doct.non loquuntur de forma,vt accipitur in d.§. quædam:sed formā appellant ipsam figuram speciem rei, & ita in his terminis loquitur tex.in l.si.ff. de vsu & habi ta.quo tollitur argumen.Curt. & Corras.argumentum à forma.& ita accipitur in l.proponebantur.76.in fine cum
54 gl.ff.de iudic.Curtius autem ipse aliter intelligebat, dicēs contra gl.& Doctor.facilius esse concedendum fructuario nouum ædificium extruere, quàm inchoatum consummare:citat text.in l.pen.& l.æquissimum.§.si tamen,ff.eo dem assignatque nouam rationem differentiæ:quia vbi ædificium erat inchoatum, fortè habebit proprietarius aliam industriam,diuersamque intentionem, cui non responderet industria vel intentio vsufructuarij.Sed hęc interpretatio Curt.non est tuta,quia sicut leges illæ negant vsufructario perficere opus inchoatum,ita etiam negant de nouo ædificare. & ita Ang. ibi. & est textus l. 7. versiculo

ſiculo penultimo,ff.de vſufruct.ibi, *ædificium ponit.* Specia liter autem ædificare permittitur, gratia fructuum colligendorum: & ita procedit l. penulti.& dictus §. ſi tamen l.æquiſſimum: ſecundum Alber.& Ang.in dicta l.penultima.& ita glo.l.ſeptimæ verſiculo,hac ratione,ff.eodem: Cæpola, de ſeruitutibus vrbanor.cap.trigeſimo nono nu. 5.& ita aperte diſtinguit text in d.§.ſi tamen.Sic alibi expenſę gratia fructuum fauorabiliores ſunt, quam gratia ipſius rei glo.fi.in princip.in l.fundo, ff.de rei vendica.ibi: *de impenſis fructuum, dicas ſemper ex fructibus deduci*: probat tex.in l.fundus qui.§2.ff.famil.erciſ.ibi, *nullus caſus interuenire poteſt, qui hoc genus deductionis impediat* commendat Pau. in l.fructus C.de action.emp.in fine:declarat Nouel.de dote par.11.num.16.verſic.aſſumo.latè Tiraq.de retract.ligna.§.15.gl.1.in princip.facit l.generali, §.Lucius, ff.de vſufruct. legit. vbi: *Villam colligendis & conſeruandis fructibus neceſſariam ædificauit.* De his etiam impenſis & ædificijs loquitur l.diuortio.§.vltimo, ff.ſolut.matrim.& ibi Docto. Oſtendimus non eſſe tutam reſolutionem Curt. nunc.verò oſtendo,quod non tollit difficultatẽ.Dubitatur enim, cur in illa l.conceſſo vno,negatur aliud neceſſarium ad illud:cum I.C.dicat fructuarium non poſſe conſumare ędificium, etiam ſi loco aliter vti non poſſit. quæ difficultas
55 non tollitur ex dictis Curtij.Corraſ.lib.1.miſcell.ca.6.refert Curt.eiuſque rationem ſup. relatam improbat, eo ꝙ potuit eſſe vſufructus relictus in teſtamento, cum ſæpiſſimè iura loquantur de vſufructu ex teſtamento:morte autem teſtantis ceſſat eius intentio & deſtinatio circa ædificium: & ita ceſſat ratio Curt. qui tamen poſſet replicare,ꝙ eadem voluntas ſpectanda eſſet,ſequentis proprietarij. Ad difficultatem reſpondet Corraſ. poſſe vſufructuarium ędificare,vbi aliter non poſſet vti ſuo vſufructu:per te.in d.l.æquiſſimum.§.ſed nec,& ita ceſſare oppoſitionẽ ex regula dictæ.l.2.ff.de iuriſd omn.iud.At ẽm eum in dicta.l.vſufructarius.68.poteſt fructuarius vti iure ſuo,licet non vtatur eo loco in quo erat inchoatum ædificium.Idẽ nouiſſimè ſcribit Ludouicus Caron.lib.1.verſ.cap.5.in fine. & Coſtalius in aduerſar.vel annotatio.ad pãdec.in di-

56 cta l. Sed dum hi nouiores scribunt, quòd in illa l. dabatur vtilitas absque loco ædificij inchoati, non obscurè sentiunt, posse vsufructuarium perficere inchoatum, quādo aliter vsusfructus esset omnino inutilis: & limitaret textus ibi quod multis cōformari posset. Sed contrarium in terminis colligitur ex gloss. ibi, referente Azo. & expressim contra dicit ibi Angel. notans, quod licèt omninò esset inutilis vsusfructus, non magis posset fructuarius ædificare, & pro hac sententia stat textus in dicta l. quinta, versi. penul. ff. quib. mod. vsusfr. amit. & in l. septima, vers. penult. ff. de vsufr. vbi I.C. loquitur indistincte in vsufructu areæ. quæ aliquādo dicitur in vrbe vel oppido: vt colligitur ex textu & gl. in l. 1. ff. de serui. vrba. præd. At in vrbe area sine ædificio, nullius esset vtilitatis, secundum cōmuniter accidentia. Itaque vult textus non posse fructuarium mutare speciem rei, ædificando vel aliud faciendo: etiam si vsusfructus maneat sine vtilitate. Et idē videtur tradere I.C. in dicta l. vsufructuarius, prima. & ita sustinetur cōis ratio ad dictam l. vsufructuarius, secunda. Alia enim necessaria concedentur fructuario. dum tamen nō mutetur species vel forma rei, in qua cōstituitur vsusfructus: mutare enim rē esset excedere ius vsufructuarij, vt docet I.C. in dicta l. vsufructuarius. prima ibi, *non tamen id iure suo*. Ex eadē resolutione cōi, cessat obiectio dictæ l. primæ. ff. si vsusfr. pet. & aliorum iurium. Et est notandū quòd illa prohibitio æqualiter fit proprietario, sicut vsufructuario, vt patet ex dicta l. 5. in fi. ff. quib. mod. vsusfruc. amit. & d. l. 7. versicu. hac ratione, & l. æquissimum. 17. §. pen. versic. quòd Labeo. ff. de vsufr. melius ex textu in l. fin. ff. de vsu & habi. qui loquitur etiam vbi ex opere res melior efficeretur: sicut de fructuario dicit textus in d. l. vsufructuarius. 1. Vnde cauebis à verbis Alber. in d. l. fi. qui contrarium videtur sentire. Sed vltra gl. & Doctor. ad d. l. 68. difficultas non leuis poterat considerari ex l. diuus. ff. de vsu & habita. vbi cum vsus multo minus contineat quàm vsufructus, vt in princip. Institu eod. titu. tamē relicto vsu syluæ, inquit text. *vsumfructum quoque legatū videre*. subditque I.C. rationē quæ aduersatur decisioni

dictarum

dictarum legum: *quia nisi liceat legatarijs cadere syluam, & uendere quemadmodum vsufructuariis licet nihil habituri essent ex legato* Vides igitur ibi,ne relictum maneat inutile,extendi de minori ad maius,contra proprietatem verborū.Ideoq; decisi.d.l.diuus,non immerito extollitur à Docto. vt tradit Ias.in l.1.nu.1.ff. de eo q cert. loc.idem Ias.in l. quoties, nu.1.ff.de verbo.obl. Areti.in l.quod in rerum,§.1.& ibi Ias.nu.12.ff.de leg.1.Tiraq.de retrac.conuen.§.3.gl.1. num.28.Sed quo ad d l. vsufructuarius non obst.l.diuus. quia in hac licèt amplietur verbū tñ non mutatur rei forma vel species: & ita non offenditur regula d.l.5.ff.quib. mod.vsusfr.amit. Aduerto etiam q Aret.Ias.in d.locis,& Alc.in l.1.§.si quia ita, nu.32. vel 37.sm diuersas æditiones.ff.de verbo.obl.adducunt d.l.diuus,tanquā difficilem, contra non nulla iura quibus aliqñ legatum corruis, ne verba extendantur:& sic intelligunt in illa l.verba extendi,ne actus irritetur.Sed verius vr̄ dicendū q ibi nō timetur, nec vitatur nullitas:licèt enim maneret legatū vsus, vt verba sonabant, non erat relictum nullū, nec actus caret iuris effectu, sed facti vtilitate.vtilius autem redditur

58 intelligendo vsūmfructum relictum censeri. Nec omitto quòd gl.in d.l.diuus,intelligit syluam de qua ibi esse in lo co remoto: alias non foret legatum inutile,nec verba extenderentur,quia vsus syluæ propinquæ,vtilitatem adferret: & ita Alberic.ibi & nouissimè Costal.ibi in suis annotatio. Angel.in l.arboribus, ff.de vsufruct. Fab.& Ange.in §.1.Instit.de vsu. & hab.quod vt receptum tradit Bellon. consi.49.num.11.Cæpol.de seruitu.rusti.cap.22. numer. 9.in fin.Socin. nepos cons. 106.num.6.libro primo.idque probat Fulgos.in dicta l.diuus.dicens textum ibi mirabilem, quia vsus eo casu nunquam videretur prorsus inutilis.Ego aduerto hanc interpretationem cōem:reddere decisionem minus dubitabilem, fateor enim,si intelligas ibi syluam remotam, quod inutilius esset legatum:& magis militaret ratio tex.Sed diuinatorium est subaudire ibi syl uam esse remotam, nec facile esset decernere,quando diceretur propinqua: & sic communis interptetatio diuinatoria est, & reddit l. decisionem incertam. Vnde videtur

tur verius intelligendum sine diuinatione, secundum tenorem literæ: vt ea decisio procedat ex natura rei, non ex longinquitate loci. Si enim rem attendas, cōmuniter vsus syluæ minimam affert vtilitatem ei, qui ligna non possit cædere & vendere, (vt negatur vsuario) & licet aliquid vti liratis afferre posset ea certè ita minima esset: vt nulla censeri debeat: iuxta textum in prin. Instit. ad l. Falcid. ibi, *pro nullo aut minimo lucro* maximè cum & vsufructuarius syluæ, grandes arbores cædere nequeat: vt in l. 12. ff. de vsufruct. vt statim. Quanto igitur minoris vtilitatis esset vsus syluæ, cum etiam vsusfructus tam restrictus sit? Quæ omnia iuuantur ex eo quòd communiter syluæ oppidis & locis quibus homines habitant: facit etiam quod alias ex qualitate personæ in eadem materia, ad ampliandum relictum vsus, habet textus in l. plenum. §. equitij. ff. illo tit. Atque ita decisio. l. diuus, iustificatur vltra scribent. à quibus circa eandem l. deuiat Connan. aliquid tangens,
59 lib. quarto c. 5. fol. pen. Conferendo vsumfructum patris ad alios, infertur octauo ad quæstion. cædendi ligna & arbores, de qua in fructuario, habetur in l. item si fundi. 10. §. fin. & l. ex sylua 11. cum sequen. & l. æquissimum 17. §. fructuarius. ff. de vsufrù. De viro in bonis dotalibus l. diuortio. §. fundum, ff. sol. ma. cum alijs, vt per Bar. Pau. Alex. & alios ibi, & de conductore fisci. l. in fraudem, 45. §. conductor. ff. de iur. fisc. omitto alios minus iuris habentes. in hoc d. l. ex sylua distinguit inter syluā cęduā & non cęduā: ex iurib. aūt sup. citatis, maximè ex d. §. fructuarius, & §. cōductor, & in l. sylua. 30. ff. de verb. sig. & ibi Alc. colligitur, syluā nō cæduā appellari, quæ habet arbores frugiferas, quæ sine incōmodo rei cædi non possunt. Colligitur etiam ex Docto. syluam non cæduam appellari, qn̄ arbores cæsæ non renascuntur: vt tradit Paul. à monte Pico. in §. Titiæ connuberet, num. 115. ff. de legatis secundo, & Sigismon. Lofre. consil. feuda. 29. In eadem re. post dict. l. ex sylua sequitur. l. sed si grandes: quæ indistinctè habet, non posse fructuarium grandes arbores cædere. Angel. autem & Doctor. in dicta l. ex sylua, Picus & Lofred. vbi supra. Alexand. Paris. & ferè omnes statim citandi, apertè intelligunt

ligunt d.l. ex sylua. & arboribus, ff. de vsufruc. & alia iura; etiam si vsusfructus sit tantum ipsius syluæ: nam si aduertas ad di. l. ex sylua, cum sequentibus, quæ negant omnino facultatem vendendi, & nullam incisionem arborum permittunt, nisi ad vsum rei, nimis restrictus esset talis vsusfructus, & ferè nullius vtilitatis: maximè quaudo fructuarius non haberet rem, ad cuius vtilitatem vti posset lignis syluæ. Ego autem contra scribentes intelligo restrictionem d.l. ex sylua, cum sequent. procedere, vbi vsusfructus principaliter erat alterius rei, cui sylua accedebat, ideoque minor vsus in ipsa sylua conceditur. Quòd si vsusfructus specificè in sylua constituatur, non tam strictus erit, imò vltra vsum rerum cædere & vendere licebit, vt probat textus in l. Diuus, ff. de vsu & habita, & in terminis id probat textus in d.l. 10. ad fi. ibi, *nisi forte*: ff. de vsufr. vbi gl. id aduertere videtur: licèt eadem glo. variet in d.l. ex sylua. Quæ resolutio rationē habet: amplius enim ius resultare debet ex concessione, specificè & principaliter facta, quàm ex generali & accessoria. Itē in vsufructu specialiter in sylua constituto, si negares facultatem cædendi & vendendi, inutilis redderetur vsusfructus: non ita qñ constituitur in vinea, vel alia re, cui sylua accedit: quod iuuatur ex consideratione I.C. in l. fundus qui locatus, ff. de vsufr. glo & Bartolus in l. pediculis, §. cum quæreretur, ff. de auro & argento legato. Et hunc sensum verius loquitur d.l. ex sylua, ibi, *in vineam*: & d.l. arboribus, ibi *quantum ad villæ*, ex quibus colligitur ibi: vsumfructum principaliter syluæ non esse, ideoque non tam amplius vsus conceditur. Ex his intelligi potest textus in d. l. sed si grandes. duodecima, ff. de vsufr. quam Angelus & alij & Alc. d. l. sylua cædua, numero 3. & alij communiter intelligunt, cum glossa ibi, & in l. sequent. de sylua non cædua. At I.C. ibi indistinctè loquitur, & continuatiuè, post dic. l. ex sylua, quæ de cædua & non cædua agit: & sic diuinatorium esset; & contra regulam l. iam hoc iure, ff. de vulgari restringere dic. l. ad arbores frugiferas tantùm, quod aliqualiter videtur aduertere Fulgosius, meliusque intelligitur secundum terminos proximè notatos, quod

quod vſusfructus principaliter ſyluæ non erat. Si enim ibi tantum ageretur de arboribus frugiferis, vel non cæduis, non oportebat ſolas grandes arbores excipere. In eodem articulo variant Doctor. circa arbores non frugiferas: alij enim eas cæduas appellant, ſi renaſci poſſunt, licèt longo tempore: ideoque eas in fructu eſſe dicũt. poſſeque vſum fructuarium indiſtinctè eas cædere & vendere: vt tradit Alexand. conſi. 118. num. 3. & num. 7. libro 5. & ita Curt. ſen. conſi. 70. nume. 8. ad fin. Pariſ. conſi. 111. numero 32. libr. 1. qui hoc vt receptum aſſerunt. Sed Picus. d. §. Titia cum nuberet, num. 116. dubitat, & magis probare videtur contrarium: & his nõ relatis, Arnulphus Ruzeus. in trac. de iur. regal. priuile. 56. ad fi. verſ. 4. vbi ſecurè intelligit de arboribus, quæ cæſæ breui renaſcuntur & creſcunt, & ita receptum tradit Sigiſmun. d. conſi. nume. 4. ibi, *non cito*: & num. 6. ibi, *quæ non cito*: & num. 8. ibi, *non breui*. Et hoc verius videtur: nõ enim pullulare & renaſci dici debet, quòd annorum multitudinem exigit arg. l. antepe. ff. famil. erci. ibi, *tam difficilis*: & l. 1. §. 1. ff. de flumin. verſic. *ſi tamen*: ad
60 frequentiora enim iura adaptantur. Quibus vtiliter præmiſſis in fructuario, eadem videntur Doct. indiſtinctè applicare ad patrem legitimum adminiſtratorem: vt ſcribit Ang in l. fi. § fin. autem æs alienum, in fi. infr. tit. proxi. Cępol. de ſeruitu. ruſt. c. 22. de montibus, nume. 13. Tiraq. de
¶ retract. conuenit. §. 3. gl. 1. nu. 22. Ego autem eam æquiparationem non ita indiſtinctè veram puto: video. n. ex ſupradictis iuribus, in hoc articulo reſtrictum nimis eſſe ius fructuarij, etiam in his quæ proprietatem deteriorem nõ facerent: nec tam amarè cum patre agendum putarem, nec extenderem d. §. fi. l. item ſi fundi. & d. l. ex ſylua. cum ſeq. de fructuario ad patrem legitimum adminiſtratorẽ. Conſidero enim in alio fructuario aliquando præſumi fraudem: quia fortaſſe volet durãte ſuo vſufructu, plus debito vti re cum dãno proprietatis l. & hæc diſtinctio. 38. §. 1. & ibi Bart. ff. loca. quæ ſuſpicio ceſſat in patre, qui omnia præſumitur filijs parare. l. nihil, ff. de bon. liber. ibi, *cum omnia quæ noſtra ſunt, liberis noſtris ex voto paremus*: & l. ſcripto. §. fin. ff. vnde liber. Nec valet argumento de alio fructua-

Iaſ.ibi contradicit: & Ang.Aret.& Math. de Afflictis ſtatim referēdi quia etiā dubitat Chaſſ. in conſuetud.Burg. rub.4.§.6 ad fin.nu.18.Sed Bal. ſententiam defendit Alex.in d.§.fundum probāt Pau. & Deci.in d.Authen.Cæpol.in d.cap.de montibus.Tiraq.vbi ſup.Iaſ.in l.1.nu.99. C.de iur.emphyt.Sigiſmun.conſi.feud.28.nume.3. & ſequen.Aymon.conſi.300.nu.1.& ſequē.gl.conſue.Cathalon.pagi.120.nu.38. & nu.41.& Pau. Picus d.§. Titia cū nuberet,nu.120.vbi eam dicit communem:& ita fatetur Iaſ.in d.§.ſi fundus, & ita conſuluit, vt patet conſilio 17. lib.1.vbi vtiliter declarat & in d.Authen.qui rem, num. 6. & Franciſ. Zoanet.vbi notabiliter ampliat.librum rer. quotidia.c.56. Idque placere debet in odiū malignè vtentium.Nec enim proprietario eſſet bene conſultum,ſi vſufructuarius vel emphyteota rem deteriorem faciens, non repelli poſſet: cum tempore veritas occultaretur, & difficilis probatio, vel impoſſibilis redderetur. Ex his cauendum eſt ab Ang.Aret.in §.fi.col.2.nu.3. Inſtit.de vſufru. vbi indiſtinctè ſcripſit emphyteotam vel fructuarium,re malè vtentē, nō repelli,ſed cōueniri poſſe actione leg.Aquiliæ, vel ex cautione præſtita.quod etiā tradit Mathæ. Afflic.libr.3.feud.in titu. ſi de feud.fuer. controuer. inter domi.& agna.§.licèt vaſallus,num.14.fol.36.non aduer-

61. tentes contrarium eſſe receptiſſimum.In eadem collatione vſusfructus paterni ad alios, eſt alia prærogatiua. 9. vt patet abſque filio per ſe poſſit accipere poſſeſſionem aduentitiorum, ex verbis huius l.& l.cum oportet: dum patri adminiſtrandi & agendi poteſtatē deferunt,ac ſi dominus eſſet: diuerſum autē eſt in alio fructuario.Et hāc differētia expreſſim tradit Alberi. in l.cum oportet.ad fi. princi.probatque eam Boeri.deciſio.199.nu.9. dicens eſſe ſpeciale in parte legitimo adminiſtratore.citatque plures Doc. aſſerentes non poſſe aliū fructuarium poſſeſsionem accipere, niſi à manu hæredis, vel proprietarij, vt ꝑ Alex.conſi.50.num.5. libro 7.Soci.conſi.131.nu.8.lib.1. qui loquuntur etiam de vſufructuario vniuerſali. Et ita Pariſi. conſil.37. numero 2. libr.3. & in alijs fructuarijs ſcribit Roma. conſil. 312. Boer. conſil. 19. Idemque vel

 rece-

receptiſſimum tradit Aymon.Craue. in l.1.nu.142.ff.de leg.1.Et in vſufructuario vniuerſali ex teſtamento, idem fatetur Deci. conſil.418. numero 3.ubi id limitat in caſu vxoris relictæ fructuariæ: quod tamen nō eſt ſine dubio, ex Alex.conſ.56.ad fin.li.3. de quo etiam dubitat Paul.à monte Pico,in §.Titia cum nuberet.q.45.nu.137.ad fi.& in propoſito tradit Gozad. conſ.21.num.17.& conſil.99.

62 Quod autem communiter dicunt Doct.ſup.citati cōſonum eſt iuris regulis. Si enim vſusfructus cōſtituūtur inter uiuos, neceſſaria eſt poſſeſſio ex voluntate conſtituētis, vel authoritate iudicis l.ſi ex ſtipulatione,& ibi Barto. & Iaſ.ff.de acquir.poſſe.ſi autem vſusfructus teſtamento relinquatur,non poteſt poſſeſſio accipi niſi à manu hæredis,cū id neceſſariū ſit et in rebus plenè relictis, in quibus nihil manſurum ſit penes hæredem l.nō dubiū C.de leg. & l.1.ff.quor.leg.poſtquā verò fructuarius ab rærede vel proprietario poſſeſſionē conſequitur, actiones exercebit cōtra debitores,& alia faciet per ſe, quatenus vſusfructus extenditur: vt colligitur ex Alexā.in d.conſ.notat Deci.d. conſil.418.num.8. Anchar.conſ.3. facit l.1.§.vlti. cum l. ſeq.ff.vſusfruct.quemadm.caue. Hinc patet huic reſolutioni non aduerſari doctrinā Bart.in l.1.nu.6.ff. de leg.1. dum ſcribit vſumfructum in teſtamento relictum,ipſo iure legatario acquiri ante traditionem hæredis, vt alia relicta: id enim non excuſat legatariū,ſi accipere velit poſſeſſionem abſq; authoritate hęredis,per ſupra dicta iura. Et opinio Bart.recepta eſt ſecundum Alex. in d.conſilijs, & Alci.in l.2.§.& harum,nu.51.ff. de verborum obl.Iaſ. in d.l.1.num.62 cum ſequen. licet Areti.ibi dubitet,col. penul.num.4.ad fin.cui Iaſ.ſatisfacit,limitans doctrinam Barto.vt procedat in legato,nō autem in fideicommiſſo: facta differentia inter relictum per verba directa, & relictum per verba obliqua : idque probat Alcia.ibi, nu.42. Sed Barto.d.num.6.apertè contradicit:& Iacob.de Nigr. nume.145.ad fi.& Crauet.num.142.quibus ego accedo reiecta ex verborum differētia:& ita indiſtinctè loquitur

63 Bal.in l.prima ad fi. C.commu.de lega.Circa iudicialia, habet hæc l.poſſe patrem in aduentitijs agere: vt patet ex

tex.

tex.ibi *per se poscere:* & eodem modo agentibus responde re: vt in versi. *litem inferentibus resistere.* Idemq; colligitur ex l.cum oportet §.non autem ibi : *plenissimam potestatem.* Qua in re non parum variant Doctor. circa modum agē di vel defendendi.Barto.autem hic per verbum : *debet* videtur innuere necessarium esse, vt patre agente vel conuēto in aduentitijs,addatur in libello nomen legitimi ad ministratoris: & idem vult Ang.hic, nume.7.ad fi.quod etiam sentire videtur Bart. in l. pater qui castrense,num. 2,ibi, *vt legitimus administrator.* ff.de castren.pecu. & in l.si infanti,nu.2.C.de iur.delibe.Idem vt receptum tradit Fe ly.in c.cum olim,col.4.versic.quo autem,de testibus,ibi, *debet administratorio nomine* : & ita Fulgo.hic,nu.7.ibi , *verba libelli referenda sunt ad personam filij* : & cum Fulg.Corn. hic,nu.3.& idem vult Faber hic,& Matthæ.de Afflic.lib. 2.constitu.Rub.9.nu.12.ad fi.ibi, *formabitur contra filium.* vltra quos omnes addo gl. quæ idē voluisse videtur, in l. cum dos.7.verb.nec proderit.ff.de pact.dotal.ibi, *filiæ nomine agere:* Et subdit Bar.hic.ex cōmuni practica tunc nominari solere patrem & filium: idem scribūt Sal.& Cor. & verè ea videtur ciuilior agendi forma quam vsus obser

64 uat. Dum autem Doc.vtuntur verbo, *debere*: vidētur in nuere(vt dixi) necessarium esse pro forma libelli & iudicij , vt pater agat vel conueniatur expressa ea qualitate legitimi administratoris.Ego autem verissimum credo li bellum,& iudiciū sustineri, licet ea clausula nō addatur: nec tam inhærēdum est formulis in iure odiosis, vt patet in l.1.C.de form.subla. quod maximè probatur , quia in prosecutione causę semper deducitur, & latius explicatur ius litigantis:& ita constabit patrem agere vel conueniri vt legitimam administratorem: quæ probatio apta sustinet etiam libellum defectuosum, ex glo.celebri in l.1.§.si quis argentum,verb.iuranti.ff.de poss.ibi, *nisi posteà probetur*: quam Doctor.extollunt, vt per Fely.in c.2.nu.4.col. 2.de libel.obla. notabiliter Ias.in l.1.ex nume.6.ff.de officio.asses.Idque planius apud Lusitanos,aliasq; nationes quibus viget salubris.l.vel consuetudo. vt iudicetur secun dum veritatem probationis, non obstante ineptitudine

libelli, vel processus errore: quod iuuatur ex tex. notab. in l. fi. §. fi. ff. quod met. cau. quē notat Bal. ibi: sentit enim I. C. non irritanda acta, quibus ius & veritas constat, licet circa ordinem procedendi solennia omnino seruata non sint vt colligitur ex d. §. fi. ibi. *Quamuis non extra ordinē exactionem fieri sed ciuiliter oportuit: quæ tamen solutioni debitæ quātitatis profecerunt, reuocari inciuile est.* De quo agit Ias. videndus, in l. à diuo Pio. §. in venditione, nu. 12. ff. de re iudic. Pau. & Alex. in l. si cum nulla. ff. eodē. Ancha. eleganter consi. 212. Deci. consi. 459. num. 19. Mathæ. de Afflict. lib. 1. const. rub. 25. nu. 32. Areti. in d. §. nihil cōe. col. 2. nu. 7. & ibi Rip. nu. 74. Iacobin. in l. si de vi, in fi. ff. de iudi. Rebuf. in 1. tomo cōstit. Gallic. pag. 131. post Ias. in l. iubere cauere. num. 5. de iurisdi. omn. iudic. Tutius igitur est, libellum & iudicium sustinere, patre agente vel conuento in aduentijs, ex mente gl. hic melius sentientis, ver. legitimam, ibi, *quocunque modo fiat non est ius:* quod nudè tāgit remissiuè Chass. in consue. Burg. Rub. 6. §. 5. n. 5. fol. 218. Ex quibus etiam tutius puto, vt libellus & iudicium sustineatur conuento patre, non expresso nomine filij præsentis & maioris infante, de quo statim plenius. Idē etiā puto, vt quamuis filius absens sit, vel infans, possit pater agere, vel conueniri, expresso nomine filij, id est tanquā legitimus eius administrator: nec sit de forma necessaria, vt pater tunc agat vel conueniatur nomine proprio: reiecta differentia Pau. hic. nu. 2. ad fi. quem sequitur Corne.
65 nu. 3. Ea enim forma, vt dixi, nec validat nec irrita processum. Ex verbis huius l. & l. cùm oportet: dū patri plenissimā potestatem deferunt agendo & defendendo in aduētitijs, infertur contra glo. quam rectè Docto. cōiter reprobarunt, dum glo. volebat, non posse patrem procuratorē constituere in causa filij, ante litem contestatam per l. neque supra. de procurato. quæ loquitur de tutore & curatore, nec ad patrē extendi debet secundū Cyn. Bar. Alber. Bal. Ang. Salyc. Pau. & est cōis sententia secundum Fulg. & Corn. & secundum Imol. in c. accedens, nu. 5. de procurato. secundum Roma. consi. 241. nu. 10. Mathasil. notab. 190. Alex. nu. 6. & Ias. nu. 4. in fi. in d. l. neq;, Tiraq. in l. si
vnquàm,

vnquàm,in princ.nu.29.Cur.in l.præſes.num.14.in fi.C. de tranſactio.Ang.Aret.in §.ſin autem num.7.inſti.de ſatiſda.Rober.Maran.in l.ſi actor,nu.11.de procurat.Marc. Mant.libr.1.locor.cap. 18.& hanc concluſionem extollit Bal.in c.fi.num.5.de iu.calum.licet.gl.non bene referat:& hæc recepta opinio non bene reſtringitur à Fulgo.hic,nu 5. nec puto verum, quod tradit Specu.de libel.conced.§. nunc videndum.in fine, vt neceſſum ſit tunc procuratorem agere debere nomine patris & filij ſimul,licet eum ſequatur Imo.in c.accedens nume.5.de procura.Sed magis ſubſtinebo iudicium ſiue procurator agat nomine patris,
66 ſiue filij, ex hic deductis.Sed in hoc aduertendum eſt, ꝙ quàm plures Doct.ex ſup. citatis hoc indiſtinctè aſſerunt: vt ſcilicet, pater poſſit agere, & procuratorem conſtituere, non expectato conſenſu filij,cuiuſcunque ætatis filius ſit.Et hoc probare videtur Barto.hic, numer.1.& apertius Bal.num.8.dicens magnos viros contradicere,ſentiens de Innoc.vt proximè adducam:& hanc ſententiam indiſtinctè à noſtris teneri,aſſerit Paul.hic nu.2.verſ.dicit tamen, & hoc vult Barto.in l.fi.§.vbi autem,in princ.infr.titul.1. & hanc dicit communem ſententiam legiſtarum Imol. in l.fin.§.pupillus,nu.3.ff.de verb.obl.& ibi Aretin.num. 5.Sed in hoc mira eſt Doctor.varietas:dixit enim Innoc. in d.c.accedens,de procurat.num.1.non poſſe patrem ſine filio procuratorem conſtituere, nec agere, nec defendere in aduentitijs, vbi filius eſt maior ſeptennio,per tex.terribilem, & qui videtur apertus in d.l.fi.§.vbi autem in vnū infr.titul.ſeq ibi, *adhibeatur autem etiam filiorum conſenſus, niſi adhuc in prima ætate ſint conſtituti.* per quem tex.Iuſtini.mirabiliter reſtringit poteſtatem à Conſtantino hic conceſſam patri: hic enim nullum verbum de conſenſu filij, ibi autem filij conſenſus exigitur, & ita ibi notant Cyn.& Saly. & Ange.& Corn.& ita iudicauit Deciſio Capellæ Toloſ. q.105.idem conſuluit Roma.per illum textum d.conſil. 241.nu.10.& cum Innoc.ita reſoluunt Imo. & Areti.d.l. fi.§.pupillus.ff.de verb.oblig.vti Aret.ad finem dicit non poſſe reſponderi ad illum text. per quem ita etiam tradit Alb.in l.ſi lōgius,§.ſi filius.nu.4.ff.de iudi.& ita cōcludere

videtur Pau.in illo.nu.3.& sequen.& Fulgo.nu.4.& est in hoc summè notab.tex.ille secundum Rom.d.consi.& possent per eum irritari plures processus, deficiente consensu filij, secundum Fulgosi. Ang.& Corne.ibi, quod etiam colligitur ex Pau.ibi, num.5.ibi, *quod iudicium sit nullum*: & ita cum Inno.asserit Ang.in §.actiones autem.num.4.Insti. de actio.quod etiam probare videtur. idem Ang.in §.pupillus, nu.7.Instit.de inutil. stipula. Vnde si benè attendas hæc videtur receptior opinio legistarum & Canonistarū quicquid Imol.& Aret.dixerint d.§.pupillus: & Aufred. in addit.d.decisio.Capell.Et verè tex.in d.§. vbi autem, videtur omni solutione maior, & mira restringit (vt diximus) potestatem in hac.l.patri concessam: ad quod non aduerterunt Alex.& Ias.d.l.nec.C.de procur.Curt.& plures sup.citati. In quo articulo quia frequentissimus est, & maximè animaduertendus illud pro Innoc.vrget, q̀ d.§. vbi autem, vt posterior, potuit addere & detrahere huic.l. Vnde si contra Innoc.arguas ex hac.l facilis est responsio ex nouiore constitutione Iustinia. in d.§.iuxtà.l.non est nouum, cum seq.ff. de legib. maximè cum hæc l. apertè non excludebat consensum filij, quem ibi Iustin.exigit. Nec placere potest quod quidam tentabant, quos merito improbant Saly.& Corn.in d.§.vbi autem.dicebant enim hanc l.procedere in maternis, illum vero textum in alijs aduentitijs: par.n.ratio est regulariter in his omnibus iam æquiparatis in l.cùm oportet. Cum autem Barto.non obstantibus verbis dicto §.audacter asserat, non esse necessarium consensum filij, minus placere potest quod ipse respondet ad illum.§.dicit enim cum Iac.Butr.vt dum tex. exigit consensum filij, intelligatur filius consentire tacitè. & sic vbi non contradicit: quod tamen satis vr̃ contra literam textus, ibi, *adhibeatur etiam filiorum consensus*. quę verba non possunt applicari taciturnitati, vel pacientię, maximè in filio impubere. Aduerto etiam q̀ in constitutione procuratoris, verior videtur sententia Bart.eamque receptiorem puto, vt sine filio possit pater procuratorem constituere in aduentitijs, per hanc l.cui in hoc Iustin. nihil addit in dicto §. in quo tm̃ loquitur de iudicis, vt patet ibi,

suscipiat

suscipiat actiones & moueat. quod rectius videtur aduertere Bald.ibi nu.1.quem probare videtur Pau.num.4.& Marant.d.l.si actor, num.11.& Alex.hic ad Bar.& in hoc rectius dixissent Imol.& Areti.opinionem,C.& Bart.communem esse, & ita saluo assertionem Paul.hic,asserentis cõmunem esse, nostrorum contra Inn. & consequenter
¶ cauendum est à Corn.hic,& ab omnibus ferè alijs sup.citatis,miscentibus articulum constituendi procuratoris,cũ articulo agendi vel defendendi in iudicio. Quæ tamen diuersa sunt, vt patet re ipsa,cum autem huic l.non addatur aliquid à Iustin. circa procuratorem:non est mutandum quod expressim non corrigitur,vt l.præcipimus, C.de appellat. cùm vulgaribus possetque considerari pro ratione differentiæ maius periculum in agendo vel defendendo, quàm in constituendo procuratore, vt sic cautius agatur in eo in quo maius periculum vertitur. Circa illum, §.& in hoc articulo,ob varietatem Doct.tediosò licèt quotidia no aduerto duriora esse verba Iustiniani ibi, dum inquit, *adhibeatur consensus*, quàm si simpliciter diceret *consentiente filio* verbum enim *adhiberi:*apertè significat consensum expressum de quo constare debeat extrinsecè: nec verificatur in taciturnitate vel pacientia, ex notat.in l.2. §.voluntatem ff.solu.matrim.Fateor autem(si textus ille non staret) æquiorem videri Bar.opinionem,ne pater legitimus administrator,filij consensu egeret,maximè ante virilem ætatem.quo magis miror decisionem illius textus iuncta communi omnium interpretatione: Quid enim iuuabit consilium vel consensus filj impuberis, vel etiam puberis ante virilem ætatem? malis enim consultor erit minor:iuxta l.1.ff.de minorib.& l.fin.C.de legit.tuto. nec tam strictè agendum videbatur cum patre,de quo lex omnia confidit.Vndè ob authoritatem Bar. & æquitatem eius opinionis, admittenda videretur quælibet responsio colorata, ad d.§.ne rigor eius iniquus reddatur: ne ẽt processus
¶ facile irritentur,quod esset reip.incommodum.Cogitabã igitur an posset responderi ad illum textũ vt loquatur de consilio,non de necessitate, vt aliqñ scribentes respondere solent.Sed non placet, quia verba illa *adhibeatur etiam consensus*

sensus filiorum necessitatem designare videntur:iuxta l.non dubium.C.de legib.Cogitabam etiam an specialiter text. ibi intelligi debeat in hæreditate aduentitia, de qua agebatur in ea l.& §§. ante illum : non de alijs aduentitijs,vt pungere videtur Corne.hic.col.3.ante nu.3.versic. sed tu. Possetque aliqualiter comprobari hæc differentia, eo ꝙ in hæreditate, etiam iure antiquo, non poterat pater sine filio adire vel repudiare: vt in l.is qui hæres,§.fi.ff.de acquir.hæred.sed quod non erat in alijs aduentitijs, vt per gl.& omnes ibi, & est notissimum.Et in noua rigidaque decisione illius,§.posset forsan admitti hæc restricto: quæ tamen non placet, quia par ratio videtur in omnibus aduentitijs:ideò cogimur imitari ingeniosum doctissimumque Soci.qui sæpè cogitandum reliquit, vel dicendum cũ I.C.in l.prospexit. ff.qui & à quib. sufficere ita l.scriptam esse.& ꝙ I.C.ait in l.non omnium, ff.de legib.Illud autẽ ex scribentibus in hoc mihi placet, vt licèt tex.ille exigat consensum filij,si tamen non habeat causam contradicendi,valeant quæ pater sine filio gesserit,vt sentit Angel.dicto §.vbi autem, *si quam iustam causam:* & Paul.nu.5.ibi *causam contradicendi*:& ita apertius Fulgo.ibi,nn.3. quod iuuatur ex decis.textus in l.si cum dotem,§.eo autem tempore in fin.ff.solut.matr.ibi, *si pater sit cui omnimodo consentire filiam decet:* & ibi, *filia leuis mulier vel admodum iuuenis:& ibi, potius patri acquiescere prætorem oportere*: conducunt quæ vtiliter tradit Palac.in repet.Rubr.§.22.col.2. In eodem articulo. placet etiam quod eleganter considerat Imol. in dicta.l.fin.§.pupillus.ff.de verbo.obliga.nu.3.in fi.vt opinio Innoc.& decisio illius textus exigens consensum filij,procedat tantùm cum agitur de proprietate quæ filij est, vel esse potest: secus autem si agatur de vsufructu qui patris est,vel esse debet: quod etiam sensit Angel. ibi : idemque ex Specul.& Angel.videtur probare Fulgos.hic num.5.in articulo procuratoris constituendi. Et Aufre.in addit.Capel.d.q.115.& Corn.hic,col.3. in princip.quod probatur, quia aliàs deteriores conditionis esset pater in suo vsufructu,quam quilibet vsufructuarius extraneus contra iuris regulas & rationes,de quibus sup.iũcta regula l.1.§.vlt.cũ l.seq.

l.seq.ff.de vsufruc.quemad.caue.Tandem in hoc articulo omnes, nemine dempto, intelligunt textũ in d.§.vbi autẽ in verbis, *prima ætate*: vt intelligatur de filio minori septẽnio: vt sic ex rigore illius text.exigatur consensus filij,cũ maior septennio est: omnes ibi, Innoc.Areti.decis.Capella,Roma.& reliqui sup.citati, Fulg.Ang.hic omnes.Quorum fundamentum esse videtur licèt non exprimant ex eo quod alias prima ætas à Docto.intelligitur de infantia vsque ad septennium,secundùm gl.celebrem, in procem. 6.Decret.verb.perfectus.Ego autem contra omnes verius puto Iustinian. ibi non de infantili ętate tantùm: sed de pupillari, vsque ad 14.annum sentire. Nec est l. aliqua. quæ cogat primam ætatem, tantum intelligi vsque ad septennium:licèt prędicta gl.magistraliter ætatem hominis multifariè diuidat. Licet etiã aliqua differẽtia sit in multis articulis, inter infantem & aliquando maiorem ante pubertatem,quod non negamus:Sed cùm tex.ille de prima ætate loquatur, & innuat post eam necessarium esse patri consensum filij, intelligo post pubertatem,vt ibi ad minus tota ætas ante pubertatem dicatur prima:nec in ea requiratur filij consensus quod mihi fit verisimilè.Primò quia ante pubertatem nullum consilium filij esse videtur ex l.vna,C.de fals.mone. cum vulgaribus.Videturque ridiculum in patre exigere consensum filij impuberis, cum in tutore non exigatur,in iudicijs, nec in bonorum administratione:vt l.1.§.sufficit, & ibi Bar.ff.de administ.tuto. de quo proximè latius. Suadetur etiam hæc interpretatio,eo quod tota hæc ætas vnico nomine pupillaris appellatur: eodemque nomine & iure censetur l.moribus ff.de vulga.& pupill.& bonus tex.in princ. Instit.de pupil. substit.idemque colligitur ex I.C.in l.pueri. 214.in fin. ff.de ver.signifi.& ibi notat Alc. & Spiegel.in lexic.iuris.verbo puer.Ideoque à natiuitate ad pubertatem pariter negatur facultas testandi l.qua ætate ff.de testam.& intra eam ætatem pariter datur,& durat tutor l.1.ibi, *propter ætatem suam*: ff.de tutel.& interim pupilli, pupillaque pariter appellantur:vt in prin.Instit.quib.mod.tute. fi. Sed & intra eandẽ ætatem minor testimoniũ: ferre nõ põt.l.3.§.lege Iulia,

cum

cum gl.ff. de testib.intra eandem ætatem,nec in causa spi ¶ rituali quis auditur.c.fi. de iudic.in 6. Quibus iuribus patet,puerum & puellam propriè dici à natiuitate vsque ad pubertatem,licet docendi gratia,& ad aliquos effectus aliquando fiat diuisio illa infantilis & puerilis ætatis. Imò non putarem absonum intelligere tex.in d.§.vt illa verba *prima ætas* intelligantur de plena pubertate,vt aliàs accipitur in l.Mela.vers.certe. ff.de alim.& cibar.lega. & l.cum filio.ff.de lega.3.& l.1.§.pueritiam,ff.de postul.quibus iuribus pueritia accipitur in varijs casibus non solum vsque ad pubertatem ordinariam.14.annorum,sed etiam vsque ad 17.& 18.annum.Cùm igitur hæc nomina ætatis ambigua sint, per illa iura & per alia, quæ adducit gl.in d.§. pueritiam:rationi consonum videtur,vt ita *prima ætas:* intelligatur in dicto §. vt minus aduersetur ei quod dixerat idem Iustin.in l.cum oportet §.1.dum patri plenissimam concedit potestatem: vt etiam non tam strictè cum patre agatur: tum etiam quia frustatoriũ esset impuberis consensum expectari:Ex quibus noua hæc opinio,verisimilis
67 & æqua videtur.Ex sup.dictis, patet longè maiorem esse potestatem patris legitimi admnistratoris quàm tutoris: quod constat ex multis supra traditis, & inferius tradendis:probat Ias.in l.filiusfamil.nu.9.ff.qui satisd.cogantur. Tiraq.in l.si vnquàm,in prin.ex nu.29.ideoq; reprobatur argumentatio gl.hic, de tutore ad patrem.Infertur etiam non teneri patrem satisdare qñ tutor à satisdando excusatur:vt colligitur ex gl.hic melius ex gl.& Bart.in d.l.fin.§. vbi autem,infr.ti.1.& est ibi communis resolutio:& in d. l.filiusfa. Vndè cauendum est ab Ang.Aret.in d.§.fin autem,nu.9.in fi.Instit.de satisda.gl.autem in d.l.filiusfam. ¶ circa hoc laborat , quia videt ibi patrem satisdare. Sed illa difficultatem non facit in patre legitimo administratore, quia tempore illius l.adhuc non erat hoc ius,quod noue à Constanti.& Iustin. postea introductum fuit: secundum veram & receptam sententiam, quam plenè probauimus in prima parte huius l.Et secundum hæc cauendum est à verbis Lorioti,de cõsanguinitatem, axiom.40.& sequen. dum indistinctè scribit patrem satisdare teneri , quærens

 cur

cur teneatur cùm tutor ab eo onere excuſetur? quod applicari non poteſt ad patrem legitimum adminiſtratorem, qui agit, ac defendit ac ſi integrè dominus eſſet maximè abſente filio: iuxtà tex. in d. §. vbi autem. l. ſ. fin. infr. tit. 1. Quod autem ibi Loriotus affert pro ratione differentiæ inter patrē & tutorem non nouū eſt, ſed gl. & omniū in d. l. filiusfa. in fin. ff. qui ſatiſd. cog. Ex his etiam magis cauēdū eſt à Cino hic, nu. 2. qui incautè ſcribit, poſſe actorem conuenire ſolū filiūmfami. præſentem ſeptennio maiorem: per l. 1. §. ſufficit, ff. de admin. tuto. Quo errore labi videtur Corn. hic. num. 3. ibi, *alias pater.* nec benè Paul. & Corn. hic citant Bar. in d. §. ſufficit. Labuntur autem 2. doctiſſimi patres, arguendo de tutore ad parentem legitimū adminiſtratorem: & eo magis ꝙ putant poſſe quem in ius vocare filiumfamil. ſeptennio maiorem, in aduētitijs: cùm per hanc l. & l. cùm oportet: & l. fi. tit. ſeq. exercitium actionis & defenſionis, ad patrem ſpectet. Cauendum etiam eſt ab eis & ab alijs alibi citantibus tex. & Bar. in dicto §. ſufficit: non enim I.C. ibi permittit poſſe citari impuberem ſolum, ſed cum tutore: quo caſu in effectu tutor ipſe citatur, vt rectius intelligit gl. in l. 2. ff. de condict. furt. & gl. in l. nec impuberes. ff. de in ius voc. quam Pau. ibi malè refert. Cauendum magis eſt à Bartol. in dicto §. ſufficit, numero 2. dum putat pupillum infante maiorem ſolum citari poſſe: quod etiam probare videtur Specul. de libel. concep. §. nunc videndum, num. 10. & Paul. dicta l. nec impuberes: & apertè Mathæ. de Affict. deciſio. 262. nume. 2. Verior enim & receptior ſententia eſt, non poſſe impuberem ſine tutore citari, manifeſtaque ratio repugnat. quia pupillus ad citationem non attendet, nec tutorem vel defenſorem certiorabit, ætas enim illa quod videt ignorat: quod in terminis pro tex. in l. 5. §. 1. ff. quib. ex cau. in poſſeſſ. ibi, *aduocandi ſunt tutores pupilli:* Ad idem facit l. contra pupillum 54. ff. de re iudic. vbi Pau. ita melius ſentit, & Alex. ibi: licet rem inuoluat, & ita contra Bar. iudicatum fuiſſe aſſerit Imol. ibi, in fi. & ita reſoluit Bald. in l. fin. ante nu. 1. C. ſi propt. pub. penſita. Et cum eo Iacob. de S. Greg. in d. l. nec impuberes, nu. 2. & ita reſoluit Pau. in d. l. 2. n. 3.

ff. de

ff.de condict. furt. colligitur etiam ex Salyc.in l. clarum nume.4.C.de autho.præst.& hanc sententiam receptam, asserit Alex.in d.l.nec impuberes, ad fi.dicẽs opinio.Bar. magis communiter reprobari. Et tãdem apud Lusitanos hanc opinio quæ verior, æquior, & receptior est probat l. Regia,li.3.ti.86.§.4.Et hinc cessat in proposito,dubitatio Deci.consi.449.num.11.Hinc cessat etiam dubitatio Aymo.Crau.consil.225.nu.1.qui articulum non resoluunt. hinc cauendum est à Pan.in c.tua nobis, num.1.de appella.qui parùm tutè hoc remittebat ad nota.per Bar.in d.§. sufficit: hinc etiam cauendum est ab Afflict. lib.2.feudo. tit.de mili.vasal.qui contum.nu.35. vbi in pupillo maiore septennio,loquitur cõtra hãc veriorem & receptiorem sententiam,putans eum sine tutore citari posse:& in d.decisio.malè citauit Bal.in l.donatarum. C. de acquir.poss. qui potius contradicit, nu.3.ibi.*sed solus tutor*. Si autem tutor non citatus compareat pro pupillo citato,sustinebitur iudicium secundum Pau.& Alex. in d.l. cõtra pupillum, & in d.l.nec impuberes, intelligendo si tutor compareat ante litis cõtestationem:vt doctè resoluit Imol.in d.contra pupillũ. In quibus terminis non est differẽtia inter pupillũ infantẽ,vel proximũ pubertati,ex Imo.vbi supra ex receptiori sententia contra Afflic d.c.1.nu.35.Et hoc iuuatur, quia citatio illegitima,sustinetur ex comparitione patris,vt per Alex.in l.1.nu.3.de ferijs Fely.in c.1. nume. 18.de iudic.idem,Fely.in c.illud, nu.8.de præscri. Alex. Ias.& Dec.in l.fi. C.de ius vocan.Hippol.in l.de vnoquo
68 que num.43.ff.de re iudic.Ex verbis huius l.ibi, *sumptus ex fructibus facere* : planè colligitur patrem ex fructibus ad uentitiorum filij,litis expensas facturum.ꝙ notat & menti tenendũ dicit Bart.hic n.3.notãt etiam Bal.Ang.Corn. & alij subditq; Ang.nu.1.si fructus non sufficiãt, tunc filiũ ex proprietate suppeditarum expensas.quod iuuatur ex l.fi.§.sin autem æs alienum,tit.seq.in quo articulo scribit Hispan.Anto.Gomez.in lib.de contract. cap.15.nu.7. ad fi.differre patrem ab alijs fructuarijs, vt scilicet alij nõ teneantur expensas litis facere circa res, in quibus vsumfructum habent, & resoluit vt hic text. procedat in ha-

bente

bēte vſumfructum ex legis diſpoſitione, vt tunc teneatur ad expenſas litis,diuerſum autem ſit in habēte vſumfructū ex diſpoſitione hominis. quod ante eum tradit Paul. Picus.in §.Titia cum nuberet.q.58.ff. de legat.2. Gozad. conſ.94.nu.37.& ante eos ita in terminis reſoluebat Guiliel.cum quem refert & ſequitur Bald.in l.1.§.1. num.1. ¶ vſuf.quemad.cau. quo. nouiores non meminerunt. Ego aūt huic reſolutioni rationē ab ipſis nullibi ſcriptam video, nec ſatis tutū videtur, deterioris conditionis reddere habentem ius à lege quam ab homine,contrarium enim colligitur ex traditis ab Ale. in l.ſi vir.ff. ad l.Falcid.Aduerto ēt contra Doct.proximè citatos,dum agunt de alio fructuario, non videri tutum quod indiſtinctè ſcribunt, eū non teneri ad expenſas litis: finge enim aliquē mouere litē vſufructuario vſufructum tantùm,nō eſt cur tunc oneretur proprietarius, cui nulla culpa imputari poteſt in eo,ꝙ aliquis inquietet vſufructuariū.vt alias dicit Bal. in l.2.C.de liber.cauſa. Vnde dicendū eſt patrē hic ſumptus facere ex aduentitijs, quia omnia penes ſe habet, vt legitimus adminiſtrator, magis quā vt fructuarius, vt in ſimili tradit Alexā. in l.vſufru.ff.ad l.Falcid.Similiter eſt differētia inter patrem & alium vſufructuarium, quia licet lis moueatur circa proprietatem, non filius,ſed pater agere & defendere debet, iuxta hāc l.cum ſuprà traditis.

¶ At alius fructuarius in quæſtione tangente ſolam proprietatem, non ita audietur,vt eleganter reſoluit Ang.in l.1.§.vlt.nu.1.& ibi Alex.nu.3.ff. de noui ope.nunt.& ibi bene ſentit Pau.Caſtrenſ.nu.1.in fi.colligitur ex Marian. Soci.in c.quoniam frequenter nu.12.verſicu.4.opinio.vt lite nō conteſ. ꝙ vt receptum refert Picus.d.§. Titia cum nuberet.n.148. & ita modificabis quæ paſſim & indiſtinctè traduntur à Doct.de poteſtate fructuarij,quem dicūt cenſeri procuratorem in rem ſuam,& agere poſſe nomine proprietarij per l.1.§.vlt.ff.vſufr.quemad. cau.de quo ſuperius ſcripſi.idque confundunt ſcribentes, vt colliges ex Iaſ.in d.l.1.§.vlt. ff.de noui ope.nun. nec videtur ex iudicio agitato cum vſufructuario præiudicium reſultare proprietario non citato, ſicut econtra, vt in l.is qui fundum

dum,31.& ibi Bart.ff.de vsufru.lega. ꝙ inuoluunt scrib. vt constat ex variè relatis ab Alex.in l.sæpe.nu.106.ff.de re iudic.qua in re censetur.Fraus non denuntiare litē domino,si ei nuntiari potest,vt egregiè notat Bald.in c.1.§. si Vasallus in 2.si de feud.fuer. contro. inter domin.& agna.Tandem cauendum est à ratione Barto. hic in fi.do min.hoc articulo patrem ad expensas litis teneri inquit, eo ꝙ habet vsumfructum ex causa lucratiua: quod refert Picus vbi suprà.& Crotus in l. frater à fratre num.123.& Cor.hic.Sed debuerunt aduertere vsufructum dispositione hominis concessum, sæpius esse ex causa lucratiua legati vel donationis, vt in prin.Insti.de vsufru.& per totū ff.eo. & tamen regulariter nō tenetur vsufructuarius ad sumptus extrinsecos extra refectionem rei. vt in l.hactenus,ff.de vsufr.Bal.in l.eum ad quem.C.eo.de quo latius infr. nu.72. & sic patet etiam si quis habeat vsumfructū ex causa lucratiua non teneri ad expensas litis motæ circa proprietatē, teneri autē si mouetur circa eius vsum-

69 fructū tantùm.Dum verò tex.hic loquitur de expensis litium, quas pater facere debet ex fructibus aduentitiorū filij, non procedit in sumptibus factis ad perpetuā rei vtilitatem, seu aduentitiorum meliorationem:ideoq; filius eorum bonorū dominus fratribus cōferet valorē expensarum secundū Bal. in authent.excipitur nu.4.& Paul.in l.vlti.§.vbi autem nu.7.ti.seq.& cum Bal.Hispanus à Castell.l.Tauri.46.col.2.& Alexā.hic ad Bart. verb.expensas.& Bart.ad Bal.in l.fin.§.emptor.C. communia de lega.estque notandum ꝙ Bal.indistinctè loquitur,eo autē non relato quæstionem tangit Crot. in l. frater à fratre, numero 124.quæst. 36. ff.de condic. ind. vbi distinguit: an pater sit diues necne, an plures habeat filios,an sumptuum rationem scripserit : sed ab eius dictis cauendum est,licèt colorata videantur , ea enim ad collationē inter fratres parum seruiunt : & magis est cum Bal. vt regulariter ob ea melioramenta collatio locum habeat secundum traditionē Doc.in authen.ex testamento C. de collat.vide sequentia , & quæ scribo in l.cum oportet. §. fin autem ti.sequē.

70 Hinc infertur ad quæstionem quam tra ctat

ctat Bart.hic ex gl.l.1.verbo non ſint.ff.de impenſ.in reb. dota.quando viro dantur in dotem nomina debitorum, & vir expendit in illis exigendis, an vxor teneatur expenſas ſatisfacere,vel minuant quantitatem ipſam exactam, gl.in d.loco,indiſtinctè tenet quod non Bart.hinc indiſtinctè quòd ſic,alij non parum variant gl. dicit ſingularem Bal. in l.2.C.de act.& obliga.vbi inuoluit, quæſtionem dicit. ſatis dubiam Alber.in d.l.1.ſuper gl.nu.3.verſ.vltimo,gl. illam dicit ſingula.Chaſ. in conſuetu.Burg. rubr.3.§.17. fol. 183.colum.4.verſic. quæro. vbi non diſcutit,ſed tantum refert Bal.hic.ſic Iaſ.in l.ſi in area nu.3.ff.de condic. inde. extollit gloſ.ſed examen omittit, Bal.nouel.in trac. de dote,videtur hanc quæſtionem omiſiſſe:in qua Corn. hic refert Bene. de plumbi. dicentem opinionem Barto. contra gl.eſſe magis cōem, quod ſimpliciter refert Crotus,in l.frater à fratre num.123. & cum Bart.eſt Ang.hic num.3.Corn.autem variè argumentatur, & vltimo loco videtur probare opinionem Barto.Alber.autem in d.l.1. nihil certum aſſerit,Bart.ibi diſtinguit,& ſic nō tam indiſtinctè recedit a gl.ibi. & diſtinctionē Bar. ſequitur Ioan. Campeſ.in tract.de exactione dotis.q.48.Ego circa numerum Doc. cauendum puto à Cor.& Cro.ex eorum enim relatione colligitur receptiorem eſſe opinionem glo.quæ

¶ Azon.fuit:eamque in effectu.probat Bal.hic nu.13.& in d.l.2.C.de actio.& obligat. & in l.3.num.2.in fi.C.de falſ. cauſa.adiect.lega & in l. per diuerſas numero 10.q.6.C. mand.& eandem opinionem probat Specu.lib.4.ti.de dote poſt diuor.reſtit. §.vlt.numero 25.verſicu.illud etiam. vbi non leuiter argumentatur pro glo.& eandem probarunt Dy.& Raine.quos.refert Fulgoſius, hic ſequens etiā opinionem gl.quam etiam probare videntur Iaſ.& Chaſ. vbi ſuprà: & ſic opinio gl.receptior videtur.Contra gloſſ. verò pro Bart.vltra omnes vrgere videtur, quod traditur in titul. de impenſ. in rebus dotalibus eſſe reſtituendum viro neceſſariam impenſam,eamque neceſſariam appellat I.C.in l. quarta illius tituli, quam vir omittere non potuit,& ſi omittat, vxori tantundem damnabitur:quod congruit exactioni debitorum, ſi maritus enim negli-

gens

gens fuerit in exigēdo, tenetur ac si exegisset.l.meuia.ff. solu.ma.& in l.nupta 31.§.quoties ff.eo. & ibi Bar.Pau. & alij.& Afflic.li.3.consti.Rub.13.nu.6.versi.2.fallit vnde ex doctrina I.C.in d.l.4. videtur necessaria expensa viri hoc casu, & consequenter satis fieri debere viro. Placet tamen opinio glo. (quàm receptiorem puto) cum declaratione Bald.in d.tribus locis, vt scilicet distinguatur inter magnam & paruam expēsam, in magna procedat opinio Bar.ne resultet iniquitas, si vir diligentam necessariā adhibuit,& necessum fuit notabiliter expendere in exactione debitorū, in parua autem expensa tutius procedet opinio, & ratio gl.debuit enim vir cogitare necessariò aliquid expendendū esse in exigēdis debitis:& hanc Bal. distinctionē probat Ias.in d.l.si in area, idem in l.diuortio.§.impendia ad fi.ff.sol.mat. Alex.ad Bar.in d.l.1.ff.de impēs.litera fin.& comprobatur ex I.C. in l.omnino ibi, *modicas impensas*: ff.eo. & ex ratione I.C. in l. iure succursum.7.ff.de iure dot.ibi, *circumuentus*: & ibi, *bono & æquo non conuenit*. Qua in re magnam vel paruam expensam non iudicarem simpliciter, sed respectiuè attenta quantitate dotis arg.l.res bona fide 54.ff.de contrah. empt.melius ex l. Scio. secundū literā & interpretationem Alberi. ibi.ff.de integr.rest.reiecta vulgari allegatione, vt melius tradit Deci.in c.de appellationibus.de appel.& in proposito ita prudenter instruit iudicē Alberi. in l.hactenus ad fi.ff.de vsuf.Tutius etiam procedit opinio gl.quando nomina debitorum darentur æstimata,quasi tunc videatur distracta alea, ex qua posset resultare lucrū vel damnū. cōsiderat Bart.in d.l.1.& in d.l.meuia.facit l.1.C.de pact. l.de fideicom.C.de transac. Ex quibus non videtur tutū. quod indistinctè scribit Alexā.d.l.diuortio.impendia.nu. 3.dicēs impensam modicā semper appellari quæ nō concernit perpetuam rei vtilitatem licèt sumptuosa sit, & è contra magnam impensam appellari, quæ respicit perpetuā vtilitatē rei,etiā si quo ad sumptum modica fuerit:ꝙ probat Ruin.consi.14.nu.libr.1. Sed contrarium æquius est & magis consonum doctrinę I.C.d.l.omnino.& l.hactenus,ff.de vsufruc.& l.in commodato.17.§.possunt.ff. com-

commod.ibi. *naturali ratione*, & ibi, *modica impensa*: & contrarium consuluisse Pau.Castr.fatetur ipse Ruin. d. loco; & vltra eos contrarium colligitur ex Bald. in locis suprà citatis generaliter distinguente inter modicas & magnas
71 impensas. Ex supra dictis aũt vtiliter infertur ad expensas quæ fiunt in bonis maioratus,vel emphytheoticis aliterve restitutioni subiectis,de quo multa dici possent, interim verò nõ omitto apud Lusitanos nostros l. Regiam coniugi deberi partem expensarum,quæ matrimonio cõstante fiunt in rebus maioratus,vel emphytheoticis,& similibus quæ non communicantur inter coniuges: sic ẽtiã l.Regia succedens in emphyteosi tenetur conferre fratribus impensas factas in ijs bonis, vt libr.4.titul.7.§.3. & titu.77.§.33. in fine & sequen. vbi approbari videtur differentia nostra contra Alex. inter modicam & magnam impensam.quod Regnicolæ summè notare debẽt, eaque Regia lex receptis traditionibus consona videtur, vt scilicet coniux & alij filij partem habeant in melioramentis, licet res in quibus fiunt ad vnum tm̃. spectent; vt probat Hispanus Palat. in rubr.§.6.2. nu.15. & seq. quem sequitur Chas.malè eum referens in consuet. Burg. rubr.4.§. 13.nu.6. versi. aduerte & nemine citato Hispanus Arias l.Tauri.44.nu.28. Couas Ru. de sponsal. 2. par. c.6.§.1. nu.9. Quibus in locis plures ex prædictis Doc.minus aptè arguunt à vasallo vel emphyteota faciente melioramẽta, ad quæ tenetur dñs finito feudo vel emphyteosi absq; culpa vt habetur in c.1.§.si vasallus titu. hic finitur lex & ibi Bal.Afflict.& alij,& tradit Ias.in l.2.nu.27.cum seq.C.de iur.emph.notanter Molyn.in consuet. Paris.§.1.gl.5.nu. 98.cum præced.quo argu.omnes vtuntur. Ego aũt aduer
¶ to hos terminos esse longè impares respectu filij vel successoris in maioratu: namq; res non veniunt ad eundem liberè,semperq; subijciuntur restitutioni,nec possunt alienari,cum sint vinculata familiæ,& sæpè onerosum & iniquũ esset filio maiori astringere eum ad soluenda melioramenta ꝑꝑ fragile dominium vel vsumfructum ad vitã tantum. At dominus feudi vel emphyteosis consequitur rem ipsam libere, eiusq; vtilitati cedunt plenè meliora-

M menta

menta quę cum re distrahere potest. Ideoq; iustius est: vt satisfacere teneatur, quod magis cōsonat æquitati, quam I. C. in hoc expendit in l. in fundo.39.ff. de rei vendic. & in l.si seruos.25.ff.de pignor.actioni ibi: *grauius ad recuperandum*, & ibi: *non est æquum*. Ex quibus in filio successoreq; maioratus non parum iustificatur.l. Hispanorum Tauri. 46. quam longe iniquam asserit Palat. ibi & in d.§.62. Rubr.nu.16.& alij Hispani: eam tamen aliqualiter colorant Anto.Gomer.& Didac.à Castello.ibi vides igitur in hoc contrariam esse l. Castellæ. l. Portugal. nostra enim magis fauet coniugi & cæteris liberis, illa soli primogenito vel successori maioratus. In qua difficultate ego in ea essem sententia, vt successor maioratus teneatur satisfacere matri vel fratribus, quando expēsa fuerit magna, & ex ea resultat notabilis vtilitas: nec tunc compellendum eū putarem ad soluendum semper in pecunia, si ea non abūdet. Sed magis in reditibus resultantibus ex ipsis melioramentis: quia ipse non magis dñs est maioratus quam fuit pater, vel is cui succedit. Similiter putarem non teneri successorem maioratus ad soluenda melioramenta, quando antecessor eam fecit sine incommodo vxoris, vel quia eā non habebat, vel quia ex melioramentis resultauit incrementum patrimonij, quod ipsa communicauit. Nec compellerem successorem ad talem solutionem quādo pater vel possessor decederet sine liberis vel parentibus, eligeretq; hæredes non necessarios, sæpe enim contingit vt maioratus ex dispositione iuris vel instituentis ad vnum pertineat, possessor autem reliqua sua bona alij relinquat: tunc enim iniquum esset compellere successorem ad soluenda ea, quæ antecessor expendit in rebus maioratus, in quibus ipse successor non plus iuris consequitur, & aliter periret via fraudibus, quia possessor ample expenderet in odium & onus futuri successoris, cui aliquando difficilimum, & quasi impossibile erit magna melioramenta soluere contra æquitatem quam considerat I.C. in d.l.si seruos, & in d.l. in fundo, & saltim non obligarem tunc successorem ad plus, quàm id quod habetur in allegato.§.si vasallus tit. hic finitur lex, vbi etiam dominus ad quem re-

deunt bona non arctatur præcisè ad soluenda melioramē ta,sed electiuè vt soluat, vel ea auferri patiatur: & sic ibi probatur à maiori nostra hęc sententia,in qua textus ille sine iniquitate procedet:licet eius decisionē immodestè nimis reprehendit doctus & curiosus (licentiosus tñ) Moly. d.loco,& ex ijs cū æquitate & ratione resultat modificatio ad prædictas.ll.Lusitaniæ & Castel. Nec omitto quòd apud Lusitanos lex Regia specificè fauet coniugi circa impensas factas in bonis maioratus:vt d.lib.4.tit.7.non autē id expressum est in fauorem liberorum, nisi tātum in bonis emphyteoticis d. lib.tit.77.§.33. vsus autem id obseruat: nec dispar ratio videtur emphyteoticis & maioratus inter liberos ipsos quo ad collationem: non tamen tanta erat ratio pro alijs liberis, quanta pro coniuge, impensa enim fit de fructibus & bonis communibus inter cōiuges ex lege & consuetudine regni, ideo iustius potest coniux repetere partem impensarum:non ita liberi, qui viuo parente id iuris nō habent iuxta.l.1.§.si impuberi.ff.de coll. bo.Bart.in l.hęreditatū,ff.de bo.auto.iudic.possi.De æstimandis autē melioramētis & aliqua vtilia ad multa iura tractabimus Deo duce in sequen.parte vel in Auth.huius
72 tit.Circa onera autem & expēsas in alijs fructuarijs, præcipua decisio habetur in l. hactenus 8.ff. de vsufruct. vbi I.C.Celsus vel Vlpianus secūdum alius libros,fructuariū onerat ad modicam expensam in reficiēdo:ideoq; ad sarta tecta eius obligatio restringitur ibi, & in l.eū apud.C. de vsufr.Si verò damnum ex vetustate vel alia causa (secundum Albe.)contigerit,quod nō possit sine magna impensa reparari.vt fructuarius non tenetur,ita nec proprietarius,ex mente I.C.ibi *sed si hæres refecerit.* & ita Doct. volunt.proprietario aūt reparāte,vtetur fructuarius, vt text. habet. qui tñ intelligi debet, nisi tota res destructa fuerit, quia finitus esset vsusfructus iuxta l.5.§.rei mutatione.ff. quib.mo.vsusf.amit.notat in terminis Bar.in l.cotē ferro. §.qui maximos.nu.6.ver.si vero.ff.de publ. & vect.gl.aūt in d.l.hactenus,cōcludit remittendū esse iudicis arbitrio, quæ dicatur magna vel modica impensa:& ita Alb. ibi & Angel.nume.2.glo.& Barto.in l.omnino.ff.de impens.in

reb.Doᶜto.quod poſſet comprobari ex multis,quæ copioſiſſimè congerit de arbitrio iudicis Matth. de Afflict. in c. 1.2.col.cum quarta.ſeq.ex quib. cauſ. feud. admit. libr.3. feud.ti.1.vnde ornabis, quod inquit Vlpianus in l.1.in fi. ff.de iure delib.ibi, *in ius dicentis poteſtate:* Et quod inquit Papinianus in l.quæſitū.ff.de teſtib.ibi *quod legibus omiſſum eſt, non omittetur religione iudicantium.* Et multa in ſimili cumulat Tiraq.in l.ſi vnquam.verb.omnia nu.30.& Hipol. in l.quæſtionis.la 1.ff.de q.Rip.in l.ſi conſtante nu.29.ff. ſolu.matr.Nicotius in cap.quoniam contra fol.80. de probat.quibus ad d.l.1.circa quæſtionum temporis cōmittēdi arbitrio iudicis.adde Alb.in l.1.§.quod autem.ff.de ſuperfic. Diſtinctio autem d.l. hactenus circa magnam vel modicam impenſam procedit tantū in reficiendo, onera enim & tributa aliáve extrinſeca ratione poſſeſſionis vel fructuum ab ipſo fructuario ſolui debēt etiam ſi modica non ſint,ſecundum Bal.& Ang.ibi.& Fulg.in fi.l. præced. & ita intelligunt tex.ibi in verſi.quoniam ibi, *alia onera,* & ibi: *ſtipendium vel tributum:* & melior textus in l. ſi pendentes 34.§.ſi qui.ff.eo.quem extollit Platea in l. 1.col.2.numero 3.C.de anno & tribu. & alijs oneribus realibus idē regulariter tradit Molyn.in conſue. Pariſ.§.22.num.156. & 158.probat tex. in l.quæro.28.ff. de vſufruct.leg. & ibi Bar.bene etiam probat tex.& ibi Bart. in l. neq; ſtipendiū ff. de impenſ. in reb.do.ibi, *onus enim fructuum hæc impendia ſunt:* & ibi glo.notat & Bar.& ample Alexan.ad Bart. vbi multa adducit,tex.& Doct.in l.fructus.C. de actio. empt. ibi, *& functionem grauamen pertinet:* quia verò deciſio.d.l. hactenus vtilis eſt eam multis ampliationibus & limitationibus ornabimus,quæ nō alibi forſan inuenientur.Primò igitur ampliatur in viro poſſidēte bona dotalia vt ex illis tributa oneraq́; realia ſoluere teneatur ſecundum gl. & Bar.in l.vnica.C.de mulier.in qui.loq. & ibi Mauricius pag.210.probat tex.& ibi notat Bart.in l.nec ſtipendium 13. ff. de impenſ. ibi, *onus enim fructuum hæc impendia ſunt:* quæ ſententia receptiſſima eſt, colligitur ex re. l. fructus vbi latiſſimè doct.ff.ſol.matr.Secundò ampliatur vt procedat in emphyteota & feudatario qui ſimiliter ad eadem

onera

onera tenentur vt probat l. 2. ibi, *publicatio fructuum:* & ibi Alb.& Bal. C.de iure emphyt & est recepta sententia, vt tradit Ias.in l.1.nu.25.C.eo.Chas.in consue.Burg.Rub.4. §.6.fol.154.col.2.Io.de Ami.cons.8.numero 61.& 62.Tertiò ampliatur vt possidens fundum,& percipiens fructus, teneatur ad soluendum censum, & onera realia,etiam si contrarium eum conuenerit, à quo rem habet, vt probat tex.in l.2.& ibi notat Bal. C.sine censu vel reliq.& ibi glo. ad idem bene adducit text.in l.inter debitorem. 43. ff. de pact.& ibi Doct.tradit Card. Paris.consi.52.lib.1.Quartò ampliatur ex Bal. in l.fi.nu.1.in 3.not.C.sine censu.dicente id menti tenendũ,per tex.ibi vt procedat, et si bona alterius nomine descripta vel registrata inueniantur: præualere.n.debet veritas & æquitas, vt possidens & percipiens fructus teneatur, & hoc regulariter magis probarem licèt aliqui controuertant,vt tradit Parpal.in l.placet.nu.41.C. de sacros.eccl.facit,§.veritas l.illicitas,ff.de off.pręs.& cum Bal.est Rom.in l.imperatores n.1.ff.de publ.& vect.Quinto ampliatur etiã in oneribus & tributis nouæ impositionis post vsumfructum constitutum vt probat textus & ibi notat Bartol.in l.quæro 28.ff.de vsufruct. legato ibi, *& in his speciebus quæ postea indicant.* & ibi, *hoc onus ad fructuarium pertinet*, notat Matthæus Afflic.lib.3. feud.titul.de prohib. feu.alien.per Feder.§.præterea ducatus,nu.57. facit l.seruitus.21.ibi *omne lumen significari, siue quod in præsenti, siue quod post contigerit.* ff.de seru. vrb. præd. Sextò consecutiuè ampliatur ad collectam extraordinarie pro rebus impositam, vt sic decisio illius l.non tantum procedat in tributis & oneribus ordinarijs seu consuetis vt eleganter tradit Socin.consi.119.lib.1.quod duplicatur consi.217.libro 2. ex quo limitatur generalis allegatio l.scio.10.§.medico.ff.de annu.lega.cum notatis à Felyn.in ca.sedes, 3.col. cum sequen.de rescript.Septimò ampliatur,vt non solum teneatur principalis fructuarius & percipiens integros fructus, sed etiam pro rata teneatur, quicunque habuerit partem fructuum vt tradit Matth. Affli.d.§.præterea ducatus,nu. 53.idem decis.252.nu.2.vbi tamen id limitat in primo genito tenente feudũ vel maioratũ, & ex eo aliquid annuũ

 tribuente

tribuente fratribus vt illi ab oneribus excusentur, quæ sententia æquitate & ratione iuuatur, eamque probat Tiraq. de primog.q.74.Octauò Ampliatur in conductore ad longum tempus secundum Alex.consil.1. numero 10. lib.4. quem sequitur Parpal.in l.placet nu.48.C.de sacros.eccle. Sylua.cons.47.nu.4.quibus non citatis idē scribit Maurit. in d.l.vnica pagi.205.faciunt notata à Dec.consi.204.Nonò ampliatur in tributis & oneribus realibus, vt fructuarius vel emphyteota, vel emptor teneatur etiam pro præteritis antequam possideret vt probat tex.cum gl.in l.imperatores.7.ff.de publi.& vecti. ibi, *ipsa prædia non personas conueniri*, & ibi: *ideo possessores etiam præteriti tempus vectigal soluere debere*, & ibi notanter Pau.Rom.& Matt. Afflic.omnino videndus decis.95. & hoc dicit magis cōe Pan. in C. pastoralis nu.5.de decim.bonus text.in l.5.§.fi.ff.de censi. ibi,*ob tributa præteriti temporis*: tradit Capit.deci. 20.numero 26.Decimò ampliatur fortius in quocūque possessore fructus recipiente, vt is onera realia soluere teneatur, vt tradit Mathæ.Afflic.lib.1.constitut.rub.97.§. vltimo numero 5. quod confirmari potest ex gl.in l.1.verb.fructus,C.de annon.& tribut.quam notat Bar.ibi ad hoc, quòd dominus locans prædium pro pensione pecuniaria, non teneatur ad tributa, sed cōductor qui fructus rei percipit, quod probat & extollit Io.de Plat.ibi nu.2.ad fi. Corset.in notab.verbi locatio Rom.in l.imperatores,ff.de publ.Ias.consilio 109. ad fi.lib.1.vbi alios citat & Pau.consil.442.in fi.lib.1. quæ conclusio dura videtur ita indistinctè accepta. Nam d.l. hactenus,& iura similia loquuntur(vt vides)in fructuario vel emphyteota,& saltim in conductore ad longum tempus.Diuersa autem ratio est in colono, vel simplici conductore, vt infra, vt melius aduertere videtur Moli.ad Alex. d.consil.4.lib.5. maximè quia si rectè attendas, dominus rei, magis quàm colonus, videtur tunc fructus percipere ea pecunia æstimatos argu.l.si æstimatis, ff.sol.mat.l.fin. C.de constitut.pecu. ibi &, *possibile est omnes res in pecuniam conuerti*, & merces locationis fructus appellatur in l.videamus 19.ff.de vsur. Sed pro communi opin. vrget tex.quē gloss.& Doct.citant in l.si fine 33.§.Lucius,ff.de adminis-

tuto.

tuto. vbi I.C refert consuetudinem particularem ciuitatis, in qua domini prædiorum, non conductores onera realia soluebant, & significat extra consuetudinem, conductores prædiorum teneri ed onera realia. & ita ibi notant Albe.& Cu. Qua in re scribentes non sibi constant. Nam idē Pla. in d.l.1.nu.3. indistinctè vt receptū scribit colonū ad ea onera non teneri per l.4.C de agri. & cēs. vbi idem Pla. nu.2. not. excusari à collecta & tributo colonū partiariū, vel qui nūmis colat, licet ibi sit litera corrupta deficiēte negatiua, quæ addi debet ex ea l. & ex aduersatiua in eo. Plat. ibi *Sed domini* & ibi, *item secus* Igitur videtur manifesta repugnantia: quia nūmis colere, idē est, quod domino in pecunia soluēdo, fructus percipere. Vnde talis colonus excusandus non erat, si verum dicit gl.& cōis opinio in d.l.1. Nec concilies Plate.& Doct. quasi in d.l.1. loquantur de conductore, & in d.l.4. loquantur de colono: iura enim ipsa talem differentiam non admittunt: maximè ꝙ Bart. Rebuf.& alij in d.l.1. extollens glo. ibi eam securè intelligūt in colono. Ideò nō est leuis difficultas, quæ ex hac doct. repugnantia resultat: in qua ante alia, est adhibenda inter collectam, & tributa seu onera mere realia, vt tradit Ias. d. consi ad fin. citans Plat. in d.l.1. ad fi. C. de Annon. sed debuit allegare Bald. ibidem numero 5. melius ita declarantem & assignātem rationem diuersitatis. & ita Ale. d. consil. 4. nu. 4. lib. 5. Secundò in eadem difficultate non omnino videtur verum quod indistinctè doctor. scribunt contra colonum, vel conductorem soluentem in pecunia, nec est cur magis oneretur in tributis soluendis, quàm colonus partiarius: imò qui nummis colit vel conducit, videtur maiori oneri & periculo obnoxius, vt docet experientia, ac proinde mitius cum eo agendum erat, quod doct. non aduertunt. Idque mihi probatur ex l. qui concubinā. 29. §. qui hortos in fi ff. de leg.3. iunctis infra dicendis. Tertiò in eodem articulo aduertendum puto, an onera & tributa realia sint notoria & consueta, & tunc tutiùs procedet gl.& recepta opinio, vt dominus seu locans, qui solam pecuniam non fructus percipit, excusetur ab onere &, tributo respiciente fructuum collectionem, quasi ita videatur

tur tacitè conuentum ex consuetudine & natura rei, iuxta l.semper in stipulationibus, ff.de regul.iuris, nec tunc potest conqueri conductor, vel colonus cum onus sit notorium, nec id regulariter ignorare liceat, & natura oneris realis rem, non personam sequitur dicta l.imperatores, ff.de publi.& vectig.l.2.& fin.C. sine censu, vel reliquis. Quartò in emphyteota vel fructuario indistinctè excusabitur proprietarius, quæcunque onera realia sint, vt probatur ex iuribus & docto.supra citatis. Et ita Bal.in dicta l.1. numero 5.in fi.C.de Annon. dicens fructuarium vel emphyteotam in hoc dominū censeri per d.l.hactenus. Quintò vr iuridicè distinguendum inter non dñm rei, colligentem fructus ex causa onerosa, & percipientem eos ex causa lucratiua, in primo enim obseruabuntur distinctiones hic tradite, in secundo regulariter excusabitur proprietarius, à quo vel ab eius authore causam habet is, qui fructus colligit ex causa lucratiua. non enim par ratio est eorum iuxta l.vltim.C.de condic.cum vulg.& ita in colligente ex causa lucratiua tradit Roman. consilio 230.numero 1.facit l.ad res donatas.62. ff.de ædil.edict.l.Aristo.§.fin.ff.de dona.Sextò in colligente fructus ex causa onerosa non putarem eum teneri ad onera extraordinatia & inconsueta: quia de his conuentum non vr arg.l.Seio, §.medico, ff.de annu.leg.& ita in conductoribus soluturis in pecunia vsu obseruari videmus, vt dominus seu locator exprimat omnia onera rei. Alias conductor non tenetur nisi ad quantitatem conuentā. Et ei suffragatur regu.l.quicquid astringendæ, ff.de verb.obli.nec parum deferendum est consuetudini, iuxta.l.minimè, ff de legi & in hac materia id docet I.C.in d.§.Lucius, l.si sine. ff. admi.tuto.& in l.5. C.de agric.& censi.& conuentiones iudicari debent, secundum quod homines cōiter intelligunt, vt in simili notat Pano. in c.pastoralis ad fi.Dec.& colonum.& cōductorem a collectis & decimis excusari tradit Francis.Luca, de fisco.3. par.nu.19.sed caue vt infra. Septimo ex supradictis infertur maxima ampliatio ad d.l.quæro.29.ff.de vsufr.lega.vt non solū procedat in fructuario, sed ēt in quodlibet possessore, vel colligente fructus ex causa lucratiua, is.n.regulariter

lariter onera realia foluet, idque maiori ratione,quam in cafu,de quo agit.gl.& communis opinio in d.l.1.C.de Anno.cum ibi aftringatur conductor folués dño in pecunia, hic verò loquamur de percipiente fructus ex caufa lucratiua,& ita in quolibet legatario fentit Alber. in l. qui concubinam, §.qui hortus.in fin.ff. de leg.3. licet regulariter cōtradicendum videretur, vt per Alex.d.confi.4.ad fi.lib.
¶ 5.Octauò ex his natabiliter poteft intelligi text.in d.§.Lucius,quem gloff.& docto.indiftinctè contra conductorem notant. ego autem melius intelligendum puto ex fuperioribus, facta diftinctione iuxta terminorum diuerfitatem, vt his conclufionibus refoluimus,quibus patet ex alijs iuribus non poffe indiftinctè procedere,quod fcribentes generaliter colligunt ex eo. §. vbi I. C. non tradit regulam, nec certum quid decidit, nec explicat an ibi conductor effet ad breue vel longū tempus, & an in pecunia,an in fructibus foluturus, fed tantum refert confuetudinem loci,& agit an ea excufet curatorem. vnde quo ad alia, petenda eft refolutio ab alijs iuribus & rationibus. Nono decimis ex fructibus non excufabitur colonus, vel conductor, fructus recipiens,vel partem, vt probat tex.in c. tua nobis,& ibi Panor.numero 14.quem vide de decim. id enim onus odiofum non eft:Sed notoriū,vniuerfale & fauorabile Fely.in c.ad audientiam.numero 21.de præfcri.quod pro expreffo haberi debet in conuētione domini cū colono, vel cōductore: vnde cauendum eft ab eo,quod indiftinctè in decimis fcribit Lucan. d. loco. Decimò ex fcribentibus in dictis locis apertè colligitur,emphyteotam teneri ad tributa & onera etiam fi magnum canonem, feu magnam pēfionem dño foluat, indiftinctè enim loquuntur Docto.in emphyteota,vt conftat ex Bal.in dicta l.1. C. de iure emphyt.& ibi Iaf.nu.25.Socinus d.confi.Alex.d.confil.4.lib. 5.& confi.35.lib.4.idque expreffim colligitur ex Bal. Ange.Fulgofi.in d.l.hactenus. & ita Petrus de Vbal. in trac. de collec.ad finem numero 3.& Siluanus confi.46.vbi repræhendunt Albe.Bru.in tract. de ftatu.excludent.fœmi. artic.8.q.22.Sed illi loquuntur generaliter,Bru.autem loquitur fpecialiter in emphyteota ecclefiæ,ideoque non ita

debuit

debuit repræhendi, cum expeditum non sit, imò variè di stinguatur quando emphyteota vel colonus bonorum ec clesiæ teneatur, vt per Ias. in l. placet ex numero 17. C. de sa crosf. eccle. & ibi Parpa. & Pla. in l. fin. C. de exact. trib. Fely. in c. ad apostolicam de simo. Ripa lib. 2. respons. capitu. 7. Silua. consi. 9. Boer. deci. 213. ad fi. de quo apud Lusitanos habetur l. Regia lib. 2. titu. 16. §. 9. & 14. & 15. Vndecimò ex suprà adductis colligitur, scribentes generaliter sentire, quòd emphyteota, vel vsufructuarius insolidum teneantur ad collectas, sicut ad onera merè realia, nec in hoc con stituunt differentiam inter collectas & tributa realia vt expressim notant Bart. in l. quæro, ff. de vsufruct. leg. Bal. in dicta l. 1. C. de anno. & trib. nu. 5. in fine. Bal. in l. 1. nu. 5. vers. sexto C. de iure emphyt. Alex. dictis consil. Socinus d. consi. apertè Ang. & Bald. in d. l. hactenus Rom. in l. im peratores, ff. de publica & vecti. Petrus de Vbal. d. trac. de collec. nume. 48. Math. Afflic. lib. 3. feu. titu. quæ sint regal. §. plaustorum numero 40. fol. 180. sic in marito ex bonis dotalibus secundum Bart. & Doc. vbi suprà vt tradit, Alexan. consilio 148. numero 3. lib. 6. quas authoritates retuli, quia Iacob. Rebuf. in d. l. 1. C. de anno. & trib. quasi receptum scribit, onus soluendæ collectæ diuidi inter proprietarium & emphyteotam & vsufructuarium. Ideoq; ab eo cauendum est, licet quo ad alia sit differentia inter collectā & onera merè realia: vt per Bar. & Plat. ibi, & alios, vt tradit Alex. d. consi. 36. libr. 4. Lucan. d. trac. de fisco. 3. par. Alex. consi. 78. lib. 6. multa vtiliter Bal. in l. fi. ex nu. 3. cum seq. & ibi Sali. numero 5. C. fine cens. vel reli. Curt. iun. con silio 60. & seq. est tamen aduertendum, ꝙ vbi tributum vel collecta imponitur iuxta valorem bonorum vel fructuum, deduci debet, quod emphyteota soluit domino, vt notat Iser. quem sequitur Mathæ. Affli. d. §. nu. 36. faciunt notata ab Alex. in l. quoties, ff. ad l. falci. & in l. vbi purè, ff. ad Treb. Ias. in l. non amplius, ff. de lega. 1. & in l. pen. §. 1. ex n. 6. ff. de iurisd. om. iud.

¶ Ex quo à paritate rationis infero, ꝙ si vsufructuarius esset ex causa onerosa, quia emisset forsan vsumfructū, non ita teneretur ad collectas, vel onera saltim extraordinaria, deberet enim minui valor fru-

ctuum attento precio, quod dedit.tex.enim in d.l.quæro, ff.de vsufruc.lega.loquitur de legatario, & sic in causa lucratiua.Et ad hunc modum vtiliter intelligetur d.l.hactenus cum si.onera enim & impensæ minuunt valorem rerum & fructuum,vt per Alex.&Ias.in locis proximè citatis.& in simili notat Ioan.Imol.in l.cum seruus §.hæres, ff.de leg.1.Ad limitationes d.l.hactenus,dum loquitur de modica impensa refectionis,limitatur primo in inquilino vel conductore ad breue tempus, qui non tenetur expendere,etiam modicè, in ijs quæ vltra tempus conductionis duratura sunt:secundum Alber.ibi & Bald.in l.nu.5.C.de iure emphy.& ibi Ias.nu.25.& 27.addo Barto.in l.cotem, §.qui maximos.nu.15.ff.de public.& vect.Alex.in d.cons. 4.num.7.lib.5.citant tex.in l.ædiles,ff.de via publi.quem corruptè allegat.Bal.in dicta l.1.qui tex.in vers.quicunq;, concedit inquilino vel conductori ius repetendi impensam,si eam fecerit:extollit Alex.in l.diuortio, §.impēdia, nu.3.ff.solu.matr.Ias.in d.l.1.nu.27.facit l.cum ad quem, C.de vsufr.Limitatur.2.d.l.hactenus, ne procedat in conductore ad longū tēpus, iuxtà supradicta in ampliationibus:& colligitur ex Bal.in dicta l.1.nu.5. C.de iure emph. tradit notabiliter Alex.d.consi.4.lib.5.& est receptissimū. Vnde in colono & conductore caue bis à nouissimo Costalio in annota.ad Pande.sub.ti.ff.de vsufr.l.7. vbi incautè eos æquiparat emphyteotæ.Limitatur 3.vt procedat in tributis & oneribus realibus & collectis pro rebus vt supra.non autem quo ad onera personalia: vt notat Bart.in dicta l.nec stipendium,ff.de impens.& gl.l.vnic. C.de mulier.& in quo loc.per tex.in l.Lucius.21.§.idem respondet constante,ff.ad municip.& ita Plat.in d.l.1.col.2.C.de an-
¶ no.Mauri(vbi videtur addere aliqua ad dictum §. in dicta l.vnica,pag.212.& cum gloss.Platea ibi ad finem.Ego aduerto quòd tex.in dicto §.idem respondit,loquitur propriè in muneribus & magistratibus, non in tributis vel oneribus , habetque diuersam rationē ob vtilitatē publicā, vel periculū reipub. cui non esset consultū ex bonis dotalibus:& ita illum,§.extollunt Bal.Alex.& Ias.n.2. in l.sciēdū §.si fundus,ff.qui satisd.cog.Alb.1.parte. statu.q.109.
ad fin.

ad fi.licet aliter uideatur minus bene intelligere Cæpol.in Auth. sed nouo iure,numero 86. C.de seru.fugi.Limitatur.4.dicta hactenus,& quę suprà dicta sunt,vt aliquando teneatur ad onera,qui non percipit fructus:vt in casu notab tradit Gozad.quem vide consil.33.Limitatur.5.d.l.& quæ suprà adduximus,vt procedant in oneribus realibus publicis,ex lege vel indictione superioris:ita enim loquuntur suprà allegata, secus in oneribus ex conuentione,vt in pensione soluenda ab emphyteota, qui rem alienauerit, non enim datur domino ius agendi ad pensionem nisi cōueniat cū eo,cū quò fit alienatio vel translatio:quia est actio personalis conuentione, quæ non sequitur rem iuxta reg.l.fi.§.fin.ff.de contrah.empt.ita in terminis notat Paul.in l.in venditione, ff.de acti.emp.quem non videtur percipere Math.Affli.decisi.95.numero 3. nec eius meminit Ias.in l.2.numero 150.& 154.C.de iure emph.vbi hoc tractat,& plures refert & ex traditis per eum colligitur esse hoc receptū:ita ēt Alber.in d.l.qui concubinā,§.qui hortos,versi.vel dic.ff.de lega.tertio.Rom.in d.l.imperatores, ad fin.ff.de public.& vectig.ex tex.ibi colligitur ratio differentiæ, quia in tributo & onere publico reali inquit I.C. *rem non personam conueniri*, id est,quemlibet rei possessorem: vt in d.l.2.& fi. C.sine cens.vel rel.& l.inter debitorem,suprà citatam,ff.de pact. Limitatur.6.ne procedat in oneribus soluendis, antequam legatarius vel fructuarius consequatur possessionem rei.illa enim ab hærede vel domino fieri debent:vt notat glo.quam Bart.ibi probat & commendat in l.pe.§.fi.ff.de lega.3.& Rom.consil.230.versic. secundo.Bar.in l.quæro,ff.de vsufru.lega.vbi dicit hanc verissimam resolutionem: erit ergo differentia inter onera futura, & ea quæ pro introitu exiguntur.Et hinc eleganter declarabitur doctrina I.C.in l. si à substituto 47.§.fi.in fi.ff.de leg.1.ibi, *talis dari debet qualis est*. Et illam glo. non bene adducit Cardi.Paris.consi.94.numero 23.lib.2.Limitatur. 7. d l. & quæ suprà diximus, ne procedant quando donatio vel legatio vtilitate careret, donatario vel legatario onera soluente, vt notat gloss. in d.l. si pendentes. 34. §.si quid: verbo, pertinebunt, ff.de vsufruct.per

tex.

tex. in d.l. qui concubinam.29.§. qui hortos,ff. de lega.3. vbi gl.ita intellexit:loquitur enim tex.de testatore legante fructus hortorum quos ad quinquennium à R.P.conduxerat,& respondet, hæredem teneri, siue legatarium vti frui,& mercedem R.P.præstare.intelligit glo.quia nisi ita fieret,inutile foret legatum : & ita intelligebat Dyn. relatus ab Alb.ibi,& à Barto.in l.penul.§.fi.ff.co.ita etiam intelligebat Cyn. relatus ab Alex. in l. apud Iulianum.§. si quis,in fine.ff.de leg.1.ita etiam Rom.consi.230. Aret. in l.fructus,col.fi.ff.sol.mat.vbi id probat & cõmendat:& ita Ias.ibi col.fin.nu.18. idem Ias.in l.cum seruus,nu.6.ff. de leg.1.dicens ad hoc tex.in d.§.cum gl.notabilem: idem in l.apud Iulianũ.§.hæres,nu.8.ff.eo. ita etiam Molin.in consue. Paris.§.22.num.156.ad fin.Tiraq.de retr.ligna.§. 15.gl.1.nu.16.Parpal.in l.placet,nu.50.C. de sacros.eccle. prac.papien.in for.lib.ad dotem,verbo,dedit, nu.5.col.3. qui nouiores nihil ferè referunt; nec discutiunt de hoc:patet autem ex his receptam esse hanc opinionem, de qua tamẽ dubitare videtur Alex.in d.§. si quis cũ Bar. in d.§. fi.l.pe.ff.de leg.3.qui non omnino improbant: sed contra dicit Ang.in l.eum ad quem in fi.C.de vsufru.

¶ Ego aduerto in d.§.qui hortos,non agi de onere reali,de quo loquitur d.l.hactenus,cũ supra adductis : & consequenter non videtur satis apta allegatio vel oppositio glo. Bar. & aliorũ,de illo §.ad l.quæro & alia iura loquẽtia de onere reali, quod videtur melius cæteris aduertere Alber. in d.§. qui hortos,& Fulg.in d.l.si pendentes:,quibus nõ visis ita cogitabam ex resolutione Pau. in l. in vẽditione.ff.de act. emp.& alijs supra adductis.

¶ Vltra oẽs etiam considero,ibi testatorẽ legasse fructus hortorũ : fructus autẽ legati intelligi debẽt lucratiuè iuxta naturã legati, nec propriè dicerentur fructus,si legatarius mercedẽ cõductionis solueret secundum ea quæ diximus supra hoc n.ad gl.l.1.C.de anno.& trib.nec tũc manerẽt legati fructus,sed translatũ diceret alea cõductionis,contra proprietatẽ verborum:& naturã legati,ꝙ donatio appellatur iuncta cõi allegatione l.in testamentis,ff. de reg. iur.nimirum igitur si in dicto §. qui hortos, legatarius fructus sine onere percipiat:

piat:& forsan ita sensit licèt non explicet, Bart. in d.l.pen. §. fin. Limitatur. & d. l. nisi vsufructuarius paratus, sit vsumfructũ relinquere, tunc enim excusatur ab onere, ad quod alias tenetur: iuxta responsum Vlpian. in l. cum fructuarius. 71. ff. de vsufr. notat Bart. in d.l. cotem. §. fi. num. 14. ff. de publica. & vecti. Quæ renunciatio non procederet 3. emphyteota vel feudatario ex conuentione obligatis, non audirẽtur enim renunciãdo emphyteosim vel feudum sine cõsensu domini: secundum Bal. & Ang. ibi Ful. in l. seq. notat Bar. in l. is cum quo. ff. de aqua plu. arc. quẽ ibi sequuntur Pau. & Rom. & Alex. ad Bart. & est recepta sententia ex traditis à Ias. in l. 2. num. 24. C. de iur. emph. Panorm. in c. 1. de feu. Ex quo patet non esse tutam argumentationem à fructuario ad emphyteotam, vel econtra: quod etiã colliges ex tex. in l. sciendũ. §. 1. ff. qui satisd. cog. & sic contra Ias. & eos quos citat in d.l. 2. nu. 18. C. de iur. emph. & contra Grat. consi. 22. nu. 10. li. 1. ratio autẽ differẽtiæ in hoc potest esse, quia fructuarius sępius est ex causa lucratiua, emphyteota ex onerosa: itẽ fructuarius nihil præstat domino, nec ei nocet renunciando. Tandẽ ad d.l. hactenus, Pau. Castr. in l. cum ad quem. C. de vsufr. repræhendit Bar. in d. §. qui maximos: notans Bar. dixisse quòd fructuarius tam ad modicam, quàm magnam impensam in reficiẽdo teneri, & sua pecunia facere debere: differentiam autem esse, ꝙ magnam impensam repetet à proprietario: ipse dicit contrariũ verius cũ Bal. ibi qua iniquum esset cõpellere fructuarium, vt sua pecunia impensam nõ modicam faciat: nec ei satis consuleretur ex iure postea repetendi. Salyc. autem ibi aliter Bartol. refert, quasi dixerit, posse fructuarium petere à proprietario ad magnã impensam necessariam, nec eam teneatur suo sumpto facere, de quo Salyc. dubitat ob iura, quæ fructuarium obligant ad custodiã & refectionem: & sic vides Saly. & Pau. contrarios in allegatione Barto. Bertrand. autem (Quem Galli Doct. laudant) consi 40. nu. 15. lib. 2. aliter citat Bal. in d.l. cum, ad quem: vt fructuarius teneatur suo sumptu facere magnam impensam & eam à proprietario repetere: quod probat reiecta opinione Bart. in dicto §. qui maximos:

ximos: & ſic eum intelligit longè aliter quàm Pau. Ego puto Pau. in allegatione Bart. & Bald. negligenter in hoc articulo ſe habuiſſe: Bal. enim ibi id vult, quod Pau. à Bar. ſcriptum tradit. Bart. autem in d. §. qui maximos, nu. 15. contrarium reſoluere videtur, quòd fructuarius tenet ad diligentiā & cuſtodim: iuxta. l. 1. §. fi. cum l. ſeq. ff. de vſuf. quemadmodū caue. ſed negat fructuarium teneri ad magnam impēſam ſuo ſumptu: immeritò ergo in eo loco reprehenditur à Pau. meliusq; in eodē loco citatur à Saly. & Bertrā. & ita eum accepiſſe videtur Imol. id ſecurè tradens in c. vlt. numero 20. in princi. de pignor. Aduerto etiam eundem Bar. ſibi contrarium videri, alibi enim id dicit quod Pau. in eo reprehendit, nempe in l. damni. §. ei cuius nu. 3. ff. de dam. infe. vbi fructuarium obligat etiam magnam impenſam, eamq; à proprietario repetendam concedit, idque probare videtur Practicus Papienſ. in forma libelli ad dotem, verbo dedit, nu. 6. alibi autem Bar. in l. Neſennius. n. 7. ff. de neg. geſt. ambiguè loquitur: eius tamen verba ibi, *ſum ptibus tamen proprietarij* (videntur magis ſignificare vt fructuarius non teneatur ſuo ſumptu facere. Vides igitur in hoc vtili articulo Bart. variantem & ab alijs malè citatum: vides Bal. Bertrand. Papienſ. velle quòd fructuarius etiā ad magnā impenſam teneatur, eāque à ſe factam repetat à proprietario. Vides Salyc. dubitare: Pau. verò conſtanter aſſerere contrariū: imò quòd fructuarius non oneretur ad magnam impenſam, licèt eā à proprietario repetere poſſit: & ego Pau. opinionem amplector, quā probo authoritate Azo. in ſumma. C. de vſuf. n. 6. ad fi. & Imol. in d. c. fi. n. 20. qui ſolū Bar. citat. Hęc autē opinio æquitate rationeq; iuuatur, quia nō eſſet fructuario bene cōſultū, ſi arctaretur ad magnā impēſam eo prætextu, quòd eam repetere poſſit: melius enim eſt ante tempus occurrere (vt lex inquit) nec debet quis ſe cōmittere obligationi vel actioni perſonali: iuxta text. in l. cogi 16. §. ſi pater, in fi. ad Trebel. ibi, *non oportere ſub incerto cautionis ſe committere:* & hæc opinio iuuatur ex d. l. Hactenus. quam Salyc. malè adducit: cum enim eam l. ad modicam impenſam tantum fructuarium obliget, ſatis ſignifi-
cat

cat non teneri magnam suo sumptu facere, idq́ue magis videtur de mente dicta l.eum ad quem.C. de vsufruc. vbi fructuario datur ius repetendi magnam impensam, quā voluntariè fecit, non autem quod eam facere teneatur, idq́; iuuatur ex iuris regula vitandi circuitus. l. dominus testamento.53.ff.de condict. indeb. nec obstat argumentatio. Salyc. à custodia & diligentia, ad quam fructuarius tenetur, longè enim differt onus custodiendi, ab onere exbursandi pecuniam propriam. Non tamen intelligas arctandum proprietatem ad præstandam pecuniam fructuario pro impensa, poterit enim per se facere & expendere, nec alterius fidei committere: vt in simili notat Panor.in c.cum non sint, nu.5. de decim.ibi, *interest domini vt sit præsens*. Pulchrè autem adnotauit Paul.in d.l.eum ad quem, vt fructuarius non denuntiare teneatur, quando necessaria fuerit magna impensa: id enim pars est diligentiæ & custodiæ, ad quam fructuarius iure tenetur: idq́ue videtur de mente Bar.in d.§.qui maximos, vbi suprà.Circa actionem autem qua fructuarius impensas repetet, variant glo.& Doct.in dict.locis, tractat Corn.consi. 86.libr.4.Hæc prolixius adduximus quia vtilia sunt, nec
73 alibi ita explicata, vt agnoscet peritus lector. In hac materia à gl. Salyc. & Paul. in l. fin.§.filius autem; infrà tit.seq.adducitur tex.in l.sed & si quid.19.§.fi.ff. de vsufr. in quo habetur, non posse fructuarinm seruitutem fundo acquirere, quod notabile est ampliationem regulæ.§. alteri.l. stipulatio ista, ff. de verb. obli.cum simil. quæ decis.non procedet in trac. huius tit.& seq. pater enim legitimus administrator, filio stipulatur & acquirit: vt tradit Bart.receptus in l.quod dicitur. col.2.num.4.ff. de verbo. oblig.gl.in l.si legati.ff.de pigno.quam dicit sing. Chas.in consuetud.Burg.fol.218.col.3.nume.4.& generaliter potest pater filio acquirere in aduentitijs. gloss.in d. l. quod dicitur, & communis secundum Ias.ibi nu.18.Bar.& alij in l. dominus seruo.39.ff.eo. Saly. in l.2.C.de contrahen. & comm.stip.imò & filio emancipato acquirit pater vtilem actionem: vt notat Pau.per tex. ibi, in l. quodcunque, 45.§.1.ff.de verb.obligationibus, vbi Ias.numero 2. eam dici-

dicit communem sententiam: ergo magis valebit stipula tio hoc casu cum agatur simul de vtilitate patris habentis
74 amplissimum vsumfructum. Sed omittendum non fuit quod gloss. Doctor. communiter colligunt ex dicto §.fin. l.sed & siquid, vnum quod putant à I.C. expressim decisum, vt scilicet fructuarius non possit consentire proprietario imponenti seruitutem rei, nec valeat constitutio serui tutis quandiu durat vsufructus: & ita illum text. intelligit gloss. Fulgo. & alij ibi gloss. Salyc. Pau. in d. §. filijs autem: gloss. in l. pen. C. de pactis, vbi per eum limitat vulgarem regu. quæ habet, posse quemlibet iuri & fauori proprio re nuntiare: & verè nemo ex scribentibus negaret fructuarium posse in hoc consentire proprietario, nisi putarent contrarium illo text. decisum. Ego autem cum apud Iu-
¶ reconsultos rationem legis cæteris omnibus præualere vi deam eosque viros prudentissimos sine ratione mirusque contra eam responsuros, non potui semper non mirari hanc decisionem receptamque sententiam, laudoq; Curt. Iuni. qui in d. l. pen. nume. 37. C. de pact. planè id mirabile & difficile putat, nec se rationem assequi fatetur: Nec valet quod pro ratione comminiscitur Alc. ibi num. 53. & ante eum Fulg. in l. de qua agimus: nam quod adducunt non solū non concludit, sed potius retorquetur, arguūt enim quod non potest, seruitutē constituere nisi perfectè dominus. l. 2. ff. de serui. & inde infert Alc. rationem, vt putat, ad d. l. vt ideò proprietarius, & fructuarius simul non possint seruitutem constituere: quia neuter eorum perfectè dominus est. At ego non video l. adijcientem qualitatem illam perfecti dominij ad constituendam seruitutem, video autem dominum appellari vsufructu carentem. l. rectè dicimus. ff. de verb. signifi. Sed magis contra Alc. retorquetur eius argumentatio: cum enim hic præsupponamus fructuariū consentire proprietario seruitutē imponenti, iam cōcurrit vtriusq;: & cōsequenter potest seruitus imponi, licet neuter constituentium perfectè dn̄s sit: vt notat glo. in d. l. 2. & est text. in l. per fundum 11. ff. de serui. rust. præd. vbi sustinetur seruitus concessa ab vno ex pluribus dn̄is, accedente consensu aliorū, etiam ex interuallo: & ita tex.

in l.fi.ff.communia præd. notat Pau.Castr.in l.stipulationes non diuiduntur, numero 6.ff.de verbor.obligat.& ibi Alex.& Ias. Ex quo mihi resultat maximum fundamentum contra hanc communem assertionem: vt putem necessariò tenēdum, posse seruitutem constitui ex re, cuius aliquis vsumfructum habet, fructuario.s.& proprietario consentientibus. Et hæc opinio probatur ex dictis iuribus loquentibus de constituenda seruitute in re quæ ad plures spectat: probatur etiam ex reg.d.l.pen.C.de pac. & ex eo, quod ad sensum constat, non fieri tunc iniuriam fructuario consentienti.l. 1.§. vsque adeo, ff.de iniur. nec est in eo assensu vltra turpitudinis nota, quæ rem vitiare possit, nec ex consensu fructuarij tunc datur seruitus seruitutis, vt contra aliquos sciolos melius aduertit Cur.vbi suprà : nec forma rei mutatur, nullumq; fere præiudicium vf: maximè si seruitus, quæ cōstituitur, non minuat quantitatem fructuū, nec libertatem vtendi. Et per hęc prorsus reijciendam puto cōem opinionem. Fateor tamen non leue esse respondere illi.l.qua Doct.fundantur, cuius verba sunt in d.§.vlt. *proprietatis dominus ne quidem cōsentiente fructuario seruitutem imponere potest* : Deinde sequitur : *nisi per quam deterior fructuarij conditio non fiat.* In primo responso putant gl. & scribentes expressum esse quod nos hic improbamus: Connanus aūt (quem grauissimi iudicij virū puto) lib.4.c.3.idem quod nos tentauit, licet, nō ita fundet: & pro sua exactissima cognitione linguæ latinæ verba illa aliter explicat, interpretatur enim vt primū respōsum contineat affirmatiuè, posse proprietarium sine consensu fructuarij seruitutem imponere: quia vero ea decisio videretur dura & contra iuris rationes, intellligit ex sequenti responso eam limitari, vt procedat tantum, qn̄ seruitus nullum incommodū fructuario afferret : & verbū, *nisi*: accipiatur pro duntaxat, vt sic ex vtroq; contextu resultet vna decisio, quæ habeat, proprietariū, & si non consentiat fructuarius, posse seruitutem rei imponere, eam dumtaxat, per quam nullum damnum fructuario infert. Et hac nostra explicatione, apertius mēs eius in hoc percipit: cui addimus circa particulā, ne, primi respōsi, quę ita dit

dit Bud.in Anno.prior.ad Pād.l.in eo iure, ff.de ritu.nup. addimus etiam eam particulam sæpè stare pro non (vt ibi stat) quod ad alia iura no. Alb.in dictionario, Spiegel. in lexico. Et ex sequenti contextu, ibi, *deterior non fiat*: planè colligimus I.C. non respicere argutiolas, quas interpretes pro ratione, suæ opinionis afferunt, sed tantum respicere ne fructuario inferatur incommodum: ideoq; necessariò probat, valiturã constitutionem seruitutis consentiente fructuario, quia tunc non dr̃ incõmodum nec iniuria, vt suprà quod eleganter probat tex.in l.fi.in fi.ff.de vsu & habit. Cogitabã ẽt rẽ hanc faciliorã reddi posse: si in 1. responso duplex esset negatiua: prima, vbi est in omnibus exẽplaribus: secunda ante verbum potest, vt sit sensus proprietarium non posse seruitutem constituere non cõsentiente fructuario: & tũc propriè sequit̃ limitatiio: nisi seruitus sit, per quã nullũ incõmodum fructuario afferatur: quia tũc solus proprietarius seruitutẽ imponere põt. Nec est nouũ vt aliqñ in pandectarũ libris particulã aliquam desideremus: vt sæpè tradit doctissimus Alc. & alij non aspernandæ authoritatis viri: specificè aũt ad l.si quis quã, ff.de diuers. & tempo.præscr. Et in hunc sensum dictio, nisi sequẽtis responsi leniùs & propriùs staret quam secundũ interpretationẽ Connani. Tandẽ quælibet interpretatio admittenda est pro veritate conclusionis quam hic tuemur, reiecta cõi opinione, cui iuris rationes obstãt

75 & cõis sensus aduersatur, vt constat ex suprà adductis. Vidimus suprà patrẽ in aduentitijs à cautione vel satisdatione excusari, cũ regulariter oĩs fructuarius cauere teneatur: iuxta l.1.ff.vsufr. quemad.cau.l.si vsusfructus.16. ff. de vsufr.c. vlt. de pig. quæ materia vtilissima ob frequentiã est, & à nostris nullibi ordinatum explicata, ideoque eam hic amplè & vtiliter ornare intendimus. Reg. igitur ampla. 1. ad vsum, vt ẽt qui eum tm̃ habet, cau.ten. vt in l. 5. ver. sed & si vsus, & l.pe. ff. vsufru. quemad.caue. Ampliat̃. 2. in habitatione: & 3. in operis seruorum secũdum Imol.in d.c.vlt.n.29. Ampliat̃ 4. ẽt si vsusfructus vel vsus det̃ personæ dilectissimæ, vt vxori vel liberis: ex mente doctorũ & l.1. & l.4.C.de vsuf.cõducũt quæ doctè tradit De

ci.consi.5.Ampliatur.5.ex eo quod inferius tentatur con tra Soci.Cor.Dec.ad finem huius partis,num.80.Amplia tur.6.vt ea cautio debeat esse cum descriptione bonorum, vt superius dixi in alio articulo, cum Alexand. consil.58. lib.3.contra glo.non solitam citari,in d.l.1.verb.facient,ff. vsufr.quemad.caue.tradit Iaf.infra citandus,consi.40.nu. 2.li.1.Ampliatur 7.in legatario ad tempus:is enim cauere debet hæredi de restituendo post tempus,vt in l.fin.C. de leg.& ibi gl.& Doct. notat Guid.decisio.248. Ampliat 8. etiam si vsufructuarius vel vsuarius simul habitent cū proprietario:vt in l.pen.& ibi Alb.ff.illo.tit.Picus in §.Titia cum nuberet nu.141.notat Barto.in l.si vt certò,§.fine me.nu.3.ff.commod.inferens cum gl.ad quæstionem de qua etiam Rip.de peste.num.433.Ampliatur.9.in parente transeunte ad secundas nuptias.l.hac edictali.§.ijs illud C.de secund.nup.Fulgo.consi.82.in fin.facit text.in l.iubemus,§.in supradictis,C.ad Treb.& apud Lusitanos habetur l.regu.lib.4.tit.75.§.5.cum seq.tradit Boer. decisi.200. Ampliatur. 10. vt nec testator possit eam cautionem remittere vsufructuario cui bona relinquit:quod durissimū sed est sed ita iura habent,vt patet ex l.1.C.de vsufr.apertius in l.pe.C.vt in pos.lega.& in l.si pecuniæ,ff.eo.gl.autē in d.l.pe.& in d.l.1.& in §.constituitur Instit.de vsufr.duplicem rationem assignat, sed neutra cōcludit vt ingenue fatētur Cor.& Fulg. nec sibi satisfacit Pau.in l.2.eo.tit.nec Bar.in l.nemo potest,num.3.ff.de leg.1.minusque satisfacit,quod Rip.pro ratione affert in d.l.nemo,nume.41.id enim est de quo quærimus : ratio autem à dicto differre
76 debet.Ea aūt dura iuris decisio ampliatur vt sicut testator non potest tollere hanc cautionem, non possit etiam tollere inuentariū & descriptionem bonorum. vt tradit Iaf.d. consil.40.nu.2.li.1.quod vltra eum colligitur ex Alexan. in d.l.nemo potest num.18.vbi Bal.citat,quod tutius est stantibus illis iuribus:licet ex Ana.contrariū tradat Barb. consi.64. nu.16.lib.2.& sic erit.11.ampliatio ad reg.Ampliatur etiā, vt testator hanc cautione remittere nequeat, tam in his quæ vsu non consumuntur,quā in ijs quæ vsu cōsumunt in primo cōueniūt oēs, in secūdo inaduertēter

contra-

cōtrarium tentarunt Cy.& Pet. in d.l.1.C. de vsufru. quorum authoritate aliqui ex posterioribus decepti sunt: verius enim & receptius est, vt cautio præstāda in vsufructu eorum quæ vsu cōsumuntur à testatore remitti nequeat: secundum Bar.in d.l.nu.10.Bal.Saly.Fulg. Pau.nume 3. Imo.in d.c.vlt.ad fi.& est recepta sentētia, vt asserit Picus in d.§.Titia cum nuberet.nu.141.Dec.cōs.565.nu.5.Ias. d.consi.40.nu.1.lib.1.& ita apertè in pecunia loquitur d.l. 1.C.de vsufr.& d.l.si pecuniæ, ff.vt in pos.leg.pecunia autē in hac materia æquiparatur ijs, quæ vsu consumuntur: vt in d.§. constituitur Instit. de vsufr. & ita indistinctè loquitur tex.clarus in d.l.pen.C. vt in pos.lega.vnde mirandum est Cy.& Pet. contra illa iura loqui:& magis cauendum ab Anch.& Panor.nu.4.& Collect.nu.6.in d c.fi.de pigno.qui contra iura, Bar.& receptam sententiam contrarium scribunt.cauendum etiam est à Barb.d.consi.64. nu.8.lib. 2. Et ex his non videtur tutum quod nouè limitando hæc iura tradit Alcia.lib.7.Parerg.cap.2.ad fi.& sic est.12.ampliatio ad reg. At illa iura,quæ rigidè disponūt, hanc cautionem à testatore remitti non posse,limitantur à Doc.in constituente vsumfructum inter viuos, cui erat cauendum: cum enim dicūt posse remittere cautionem, iura enim illa loquuntur tantum de testatore: & ideo cū exorbitantia sint, extendi non debent: & ita Bal.nu.22.& alij post Gulie.in d.l.1. Ruin.in d.l. nemo potest: vbi per Hannibal. nu.173.Limitantur etiam illa iura,licét testator nequeat hanc cautionem remittere, possit tamen hæres postquā successit:& ita gl. & Bar.nu.11.in d.l.1. & ibi: Saly.& alij: idq; omnes tenere dicit Bal.ibi,nu.12.& tanquam receptissimum tradit Are.in prin.Insti.de vsufr.ad fi.& Ias.in d.l.nemo pōt, in vtraq; lect.col.vlt.licet aliqui contrarium tentauerint:quia nō constat ratio differentiæ inter testatorem & hæredem inter quos ipse Ias.sed quod hic dicimus receptissimum est, secundū Rip.d.l.nemo potest nu.41.& Hannibal.nu.165. vbi ipse ex nu. 178. cum Ias.contradicere videtur: sed in hærede hoc receptissimū esse,vltra allegatos colliges ex Cor.in d.l.pen.C.vt in possess.lega.ex Ang.in tract.de testamentis. gl.93.ex Imo.in

N 3 d.ca.

d.c.fi.nume.11.ex Ruinc.consi.115.num.6.lib.5. Hoc tamen de hærede intelligitur quando expressim remittit cautionem, non enim sufficerent verba generalia,quibus promitteret se molestiam nullam illaturum:vt vult Bal. ibi,nume.13.quem alij sequuntur, vt per Ias.d.consil.40. & in l.actionem nume.4.C.de procura.Dec.d.consi. 565. Craue.consilio 187.ad fin.verba enim conuentionis recipiunt intellectum ex iuris dispositione in eadem materia.l.si conuenerit.14.ff. pro Socio l.quæro,§.inter locatorem, ff.loca.Hæc etiam iura mirabiliter restringit Bal. in d.l.1.numero 11.vt quamuis testator non possit remittere eam cautionem, possit tamen iubere vt hæres accipiat certum fideiussorem pauperem:& ita Salyce.ibi numero 5.Barb.in d.c.vlt.Ange.Aret.in d.prin.de vsufruct.ad fin. & in tracta.de testam.gloss.93. numero 1.& Chas.d. fol. 155.colum.2. num.8.per quod indirectè tolli videtur decisio & rigor illorum iurium : pro quo citauit Bald.l.tribus,ff.de vsufruc.ear.rer.quæ vsu consu.quæ iudicio meo nihil probat, non enim agit de fideiussore inope, sed de vno ex hæredibus grauato fideiubere pro legatario vsusfructus, quæ decisio etiam mirè limitat hæc iura. Vnde Pau.à monte Pico.in dicta rep.§. Titia cum nuberet. numero 145.in noua.sententia est,vt dicta l.tribus non procedat hodie ob iura illa. Cod. quæ ipse nouiora putat & condita longo interuallo post dictam l.tribus, quæ Papiniani fuit.Sed labitur vir doctus non aduertens,quòd d.l. 1.C.de vsufruct.condita fuit à Vero & Antonino,qui imperarunt ante Bassianum Carracalam,cuius iniquo & nefario iussu occisus est maximus ille I.C.Papinianus,& sic non potest dici quod responsum Papiniani anterius erat. & deceptus fuit Picus ex vulgari errore, quo putari solet indistinctè ius cod. nouius esse iure pandectarum, quod superiùs non immerito admonui: conuincitur idem lapsus Pici,quia ante Papinianum fuit I.C.Iulianus, cuius est l si pecuniæ, ff. vt in possess. legat. quæ probat idem, quod d.l.1.C. de vsufruct.secundum gloss. & omnes.hoc autē ex fide historiarum asserimus,& facile videre est ex his qui post Suetonium imperatorū historiā descripsere,

& ex

& ex Riualio in historia iuris ciuilis, & alibi sæpe: & sic concludo d.l.tribus, non posse dici correctam. Melius igitur est tenere contra Bald. & sequaces, vt facit Hannibal in d.l.nemo potest.nume.184.referens solum Are. de testa.vt scilicet testator, cui à iure negatur potestas tollendi hanc cautionem, non possit compellere hæredem, vt accipiat fideiussorem inopem, vel aliter non idoneum: & ne per indirectum ei concedatur, quod ei ius prohibet iuxta Regu.l.Seius vigesimæseptimæ, & ibi Barto.ff.ad l.falcidiam. paria enim sunt non cauere, vel minus idoneè.l. quoties, ff.qui satisdare cogantur, l.tertia, ff.de fideiussor. hæc autem iura in materia iubent fructuarium idoneè cauere & vtiliter cauere. dicit textus in dicto §.constituitur. instit.de vsufruct. obligatio autem inopis debitoris nulla censetur l.nam is, ff.de dolo: nec valet argumentum Baldi à dicta l.tribus, de hærede idoneo, ad fideiussorem minus idoneum: per extensio facilè admittenda est contra

77 iuris regulas.l.quòd verò contra.ff.de legi. Ad superiora necessariò annectitur quæstio de fructibus perceptis à fructuario ante cautionem, in qua variauit gloss.nam in l.si cultus.15.ff. de vsufru. tenet fructuarium non facere fructus suos antequàm satisdet: idemque dicit in pluribus aliis locis vt obseruat Bar.in l vxori ff.de vsufr.lega. At gl. in ead.l.vxori.24.ex Azone contrarium regulariter dicendum sentit, vt fructuarius faciat fructus suos ante satisdationem, cum distinctione de qua ibi, & hæc videtur planè receptior sententia: circa quam Chass.in consuetud.Burg. Rubr.4.§.6.fol.155. column.1.ad fin. refert Pirrhum in quodam opusculo tradentem regulam cum quinque limitationibus, quem librum habere mihi non contingit, licèt curiosè quæsierim. Sit igitur regula, vt fructuarius rem possidens faciat fructus suos etiam ante satisdationem: secundum Azon. quem sequuntur Bar.& Fulgo.in d.l.si cuius, Bar. Alber. Paul. post antiquiores, in l.4. C.de vsufr. Bal.in l.1.nu.15.& Saly. nu.6.C.eod. Bar.in l.si homo.nu.3.ff.de vsuc. Imol.in d.cap.fi.nu.19.de pign.& ibi Pano.ad fi. Ang. Aret.in prin.nu.4.Inst.de vsufr. Soci.consil.131.ad fi.lib.1.Corn.cõs.173.n.8.lib.3.Chas.vbi suprà:

Bertrand.consi.40.num.6.lib.2.Soci.nepos, vbi latè cōs. 72.nu.8.lib.2.Ang.Aret.de testa.gl.93.num.2.& ita omnes tenere tradit Alex.consil.120.nu.5.lib.6. Vides igitur hanc esse magis cōem opinionem vt regulariter fructuarius ante satisdationem faciat, fructus suos, vt sic caueas à glo.in multis locis magisque ab ijs, qui contradicunt putantes hoc receptum non esse, quos refert Soc. nepos. d. consi.col.1.vt etiam caueas à Fely.in c.si autem. nume.5. de resc.à Corn.consi.95.ad finem,num.14.lib.2.à Fulgo. consi.92.in fi.Nec obstat.l.si vsusfructus.16.ff. de vsufru. & d.l.vxori.24.& similia iur. loquuntur enim de vsufructuario non possidente, qui etiam non rectè aget nisi satisdationem offerat:ex doctrina.l.Iulianus,§.offerri,ff.de acti.emp.nos verò loquimur de fructuario possidēte, qui cōmodo & vigore possessionis iuuatur, maximè attenta doctrina glo.in l.1.ff.de vsufr.quod hæc satisdatio non sit de substantia vsusfructuarius, licèt petita,necessario præstari debeat:sic gl.in l.4.C.eod.in §.1.Inst.eo.& in cap.fi. de pign.& vbique scrib.cōiter.Sed hęc regula.limitatur iuxta eius terminos,si fructuarius possideat, secus si possidente proprietario fructuarius cautionem nō offerat, nec proprietarium interpellet: secundum Bart. & alios cōiter vbi suprà. Limitatur.2. nisi res interim sit penes tertium sine culpa proprietarij, & sine oblatione satisdationis ex parte fructuarij: tūc enim fructus, qui euinci poterunt ab illo tertio cedēt ad vtililatem proprietarij: ex Bart.ita intelligendo:in d.l.1.nu.15.de vsufr.Aret.in dicto prin.Inst. eod.num.4.ex relatis à Pico in dict.§.Titia cum nuberet, nu.143.ff.de legatis secundo.vbi tñ inoluit.Limitatur tertio nisi fructuarius vtiosè possessionem adeptus sit, quia tunc fructus suos non faciet.ex Cyn.in d.l.Imol.in d.ca.fi. Ang.Aret.in d.prin. Bal.in dicta l.1.nu.15.Soci.Corn.Soci.nepo.dictis consi.Dr autem vitiosè possidere,si ignorante proprietario possessionem acceperit: secundum eosdem.& Chass.d.folio,155.col.prima.num.3.facit doctrina gloss.& Barto. per tex.ibi in l.secunda,C.de his qui ex publi.ratio.c. occultè fieri quod ignorante eo, cuius interest negotium scire notat Bart. in l.non intelligitur,§.ta-

cita.

cita.ff.de iure fisci.Ias.in l.clam possidere. ff.de acquirend. possess.Matth.Affl.lib.1.const.Rub.99. nume.17. Limitatur.4.nisi cautio, vel satisdatio petatur:quia tunc fructuarius eam non præstans, censetur esse in mala fide: ideoque fructus suos non facit,& ita conciliatur varietas glo. estque receptissima concordia & resolutio,secundum antiquiores & nouiores in dictis locis. Bart. & Fulg.in dicta l.si cuius. Bartol. in dicta l.vxori: omnes in dicta l.prima, & dicta l.4.C.de vsufr.Imol.& Panorm.ad finem in dicto c.fin. Alex.dicto consil.120.lib.6.Corne. Soci.& alij dictis consilijs:Bar.Bal.Saly.in l.hac edictali,§.primo, in fi.versic.sin autem vtraque,C.de secun.nupt.per eund.text.ibi,
78 *fideiussionem dissimulauerit.* Limitant aliqui.v.vt regula hęc procedat in immobilibus, in quibus etiam antè cautionem propriè concedunt dici vsumfructum, secus in ijs, quæ vsu consumuntur: in quibus dicunt non appellari propriè vsumfructum ante cautionem : cum in his ex senatusconsulto vtilitatis causa, data cautione.admissus fuerit vsusfructus iuxta text.in §.constituitur, Inst.de vsufr. ideoque in his tanquam diuersis, diuersæ cautiones præstātur:vt benè declarat gl.& Paul.nu.2.in d.l.1.C.de vsuf. Alc.ibi.7.parerg.c.2.post prin. & ideò in his,quæ vsu consumuntur crebriùs resoluunt scrib.cautionem dici de substantia vsusfructus : vt cum Iacob.Butr.tradit Bart.in l.1. nu.12.C.de vsuf.& ibi Alex.ad eum.& Bal.ibi.nu.10.Saly.nu.2.ad fin.Fulg.in fine:Ang.Aret.in prin.Inst.eo nu. 2.& de testa.d.gl.93.in fi.& Ias.in l.1.nu.125.& Alc.nu. 32.ff.de leg.1.Corn.consi 79.lib.2.nu.7.idq; vt receptum tradit Soci.nep.d.cons.72.n.3.lib.2.Qua doctrina retenta (vt scilicet cautio dicatur de substantia vsusfructus, in ijs quę vsu cōsumuntur)specificè,vt necessarium consequēs inferebat Ang.Aret.in d.princ.Inst.de vsuf.nu.3. in fi.qđ perpetuò notandū commendat, vt tunc fructuarius non faciat fructus suos,nisi post cautionē datā:idemq; non obscurè admittit Soci. nep.d.cōs.72.Sed ego prædictā doctrinā(licèt magis cōem)non puto veram consequentiā,verò Aret.& Soci.nepos falsam,& contrariā receptiori traditioni probabo. Verius enim videtur quod Imol. tentat in d.

c.vlt.

c.vlt.num.18.de pignor.vt cautio non dicatur de substantia vsusfructus, etiam in his quæ vsu consumuntur per text.quem citat in l.5.§.ff.de vsufruct.earum rerum,quæ vsu consumuntur,ibi, *constante usufructu cautionem uelit*, & ibi, *finito vsufructu*: vbi I.C.ante cautionem datam,constare & finiri vsumfructum securè dicit in his,quæ vsu consumuntur.Et per eundem text.ita prius Ioan.Fab.in §.1. nume.2.Inst.de vsufruct. & ibi Ias.ad Porti.neutrum eorum citans,& ante eos apertè ita docuit glos.per eundem text.in l.1.ff.de vsufruct.in verbo vtendi, & prius Azo.in summa,C.eodem.numero 2. versicul.dicunt: citans eandem l.5.quæ incipit, hoc senatus consultum,§.1.& indistinctè in omni vsufructu id sentit Bald. in l. 2. ad finem, C.communia de lega. dicens cautionem non esse necessariam ad originem,sed ad traditionem vsusfructus:sequitur Ruin.consi.91.numero 8.lib.2. & hæc opinio iuuatur ex reg.l.1.§.lex Falcidia, secundum communem allegationem, ff.ad l.Falcid. Patet igitur non esse tutum fundamentum, Angel.Aret.& Soci.nepo. veriusque dicendum videtur,etiam in his,quæ vsu consumuntur,non impropriè vsumfructum dici ante cautionem. Et quamuis eorum antecedens verum esset,non necessario consequebatur, quod ipsi inferunt:stare enim posset, vt cautio dicatur de substantia vsusfructus in his, quæ vsu consumuntur,non tamen impediatur fructuarius ante cautionem fructus suos facere, si rem absque vitio possideat vt præsupponit regula, de qua agimus: militat enim eadem ratio, quæ assignatur in vsufructu immobilium: hæc enim omnia æquiparantur in d.l. 1. C. de vsufruct. vbi Doctor.indistinctè de vsufructu quorumcumque bonorum circa fructus quærunt & resoluunt, & hoc apertè vult Bartol.ad quem Angel.& Soci. nepo.non aduertunt in d.l.vxori.ff.de vsufruct.lega.text. enim ibi loquitur de vsufructu pecuniæ: & in terminis eiusdem text. Bartol. distinguit vt supra, resoluens fructuarium regulariter fructus suos facere & ita gloss.ibidem post Azon.ergo volunt apertè traditionem nostram procedere etiam in ijs, quæ vsu consumuntur, & ita planè Alexan. d. consilio

120.lib.

120.libro 6.vbi agit de vsufructu eorum, quæ vsu consumuntur.vt patet ex principio conf.& numero 5.tanquam receptissimum tradit,quorumcumque bonorum fructuarium ante cautionem non petitam fructus suos facere: idemque colligitur ex Imol. & Panormit.in dicto capitu. vltimo de pign.vbi text.de vsufructu immobilium & eorum quæ vsu consumuntur, promiscuè agit: ipsique & alij Doctor.indistinctè resoluunt quod supra tradidimus, vt iam perpetuò cauendum sit à lapsu Angel.Aret.& Socin.nepo.& fundamento eorum, quo plures decipi possent,maximè cum hic fructuarius possideat ex iusto titulo,& fructuum acquisitio facilè admittatur, iuxta text.& Bartol.in l.sed & si lege.§.scire, ff de petit.hæredita. cum alijs. Ex his autem non leuiter iuuabitur quod tradit Alexand.in l.1.numero 20.ff.de legat.1.quem ibi probat Socin. numero 12. vt in legato vsusfructus eorum quæ vsu consumuntur,saltem oblata cautione dominium ante traditionem transferatur, licèt Ias. ibi numero 125. contrarium probet, idque Alciat.ibi, numero 32.contra Alexand.indiligenter dicat receptius, per text. qui nihil obstat.in l. si tibi, ff.de vsufruct. earum rerum, quæ vsu consumuntur. & opinionem Alexand.plenè.ibi defendit Crauet.numero 173.& aliter ibi nouissimè explicat Ferretus,numero 46. pro Alexan. etiam potest adduci Bald. in l. 2.in fin. C.communia de lega. sed contra adduci etiam potest idem Bal. (more suo) in l.1. numero 10. in
79 fin.C.de vsufru.In hoc vtilissimo articulo consilium non fuit omittere,quod tanquam receptum tradit Corn.conf. 173.numero 8.libro 3 moram fructuarij. non satisdantis post petitam ab eo cautionem, ei tantum nocere quo ad fructus futuros, non verò quoad perceptos ante moram seu ante petitam cautionem:idque scriptum putat à Bar. & alijs in locis supra citatis, quos ego diligenter relegens id explicitè scribere non video:addo tñ idem tradere Pau. Castren.consi.279.ad fi.num.4.lib.1.& ibi Roman.conf. sequen.in fine. quos sequi videtur Socin.nepo.d.consilio
¶ 72.nume.8.lib.2.Ego autem contrarium tutius putarem & magis de mente Bart.in d.l.vxori.& aliorũ quos in hac materia

materia Corn.citat:Bar.enim.Imol.& Panorm.in d.c.vlt. Alex.d.consil.220. & alij supra citati indistinctè loqui videntur de omnibus fructibus à fructuario perceptis, quos restituendos dicunt si fructuarius non caueat: quod etiã sentire videtur Fulg.cum Bar.in d.l.si cuius, ff.de vsuf.idque mihi probabilius est in odium malignè nolentis cauere, si enim absque culpa non possit,mitius cum eo agitur ex gl.& Doct.in l 4.C.de vsuf.infra:quod mihi fortius probatur,quia fructuario nolente cauere proprietarius necessario ab eo rem euincet,& consequenter cum fructibus ante perceptis causa scilicet ad non causam reducta, tituloque fructuarij prorsus recisso.argu.tex.in l.filio.16.§.1. in fi.ibi, *cum fructibus*. ff.de inoff.testa.cum notanter traditis à Roma.consil. 554. num.25.à Fely.in c.cum causa, col.penult.de re iudi.idem eleganter comprobatur ex l.5. ff. de lege commiss. & maximè ex doctrina Panor.in c.illo vos nu.6.de pigno.considerando quod in his terminis rescinditur titulus culpa, & voluntate ipsius fructuarij.quorum alterum sufficit, vt res cum fructibus auocetur: ex proximè citatis, & ijs quæ tradit Burg. in c.ad nostram.nu.36.de emp.& vend.& latiùs scribo in l.2. C. de resc.vend.ex quibus ita iudicarem:& credo quod iudicabitur.in eo consi.173.nu.8.li.3.vnum summè commendat Corn.ex Bal.in d.l. 1. vt fructuarius qui sua authoritate, nón proprietarij possessionem acceperit. nõ faciat fructus suos,ẽt pro tempore, quo non petitur satisdatio:adde Sali.in d.l.1.nu.6.in fin.Ang.Aret.in d.princ.in stit.de vsufr. col.2. versi. *aut erat apud eum cum uitio*, quod vt receptũ tradit Soci.d.consi.131.ad fi.lib.1.& horum mens est vt hoc procedat, quãuis proprietarius postea sciat & patiatur fructuariũ fructus percipere:sed plures non sine colore putabunt contrariũ colligi ex Bar.in d.l.vxori.ff. de vsufr. leg. quẽ Doct.vbique sequũtur & Imol.in d.c. fi. de pign.nu. 19.in fine,& alij supra relati.qui videntur resoluere,quod fructuarius indistinctè faciat fructus suos: cum proprietarius scit eũ fructus percipere & tacet,nec cautionem petit. Ego aũt cẽseo Bar. & qui eum sequũtur intelligẽdos, qñ fructuarius vitiosè possidet,ꝓut sine consensu ꝓprietarij.

Quòd

Quòd si forsan Bar.& alij contra sentiunt,mihi tamen verius videtur,quod vult Bald.quem Sayc. & Cor.sequuntur. vt scilicet fructuarius nō faciat fructus suos, si vitiosè possessionem accepit: nec id vitium purgetur ex scientia & taciturnitate proprietarij,quod probo,quia tunc obstat vitiosa possidendi origo , quæ attendi debet. text.vbi latè Ias.in l.clam possidere,ff.de acq.poss.ibi, *sed origo mancis cendæ exquirenda est*: probatur hæc opinio,quæ proprietarius iure tacere potuit confides iuri suo.l.sicut, §.8.non videtur.ff.qui.mod.pig.vel hip.sol.nec proprietario leuiter auferendum est ius quæsitum ex culpa fructuarij secundum iuris reg. quod magis probatur , quia legatarius ita accipiēs possessionem sine authoritate hæredis,aliqñ possessione,aliquando toto iure legati priuatur,iuxta l.non dubiū. C.de leg.l.1.ff.quor.lega. sic accipiens possessionem ex cōtractu absque authoritate domini , prædo.censetur l.si ex stipulatione.5.ff.de acqui.possess.ergo proprietarius euincet rē cū fructibus à fructuario , qui vitiosè possessionem occupauit tanquā à malæ fidei possessore: facit quod notat Fulg.in l.4.in fine C.de vsufruct.maximè quia proprietarius rectè allegare posset,ꝙ nisi fructuarius vitiosè accepisset possessionem, ipse possideret:& donec sibi cautio daretur,fructus sui essent,vt verum est per ea quæ suprà adduximus.In eodem articulo est aliud non negligendum, in quo Doctor.latenter variant.Nam Alber.in d.l.4.C.de vsufru.referens antiquos, bis concludere videtur fructuarium censeri in mala fide, & consequenter non facere fructus suos vbi non cauet , sciens se ad id teneri,etiam si ab eo cautio non petatur:& ita Fulg.ibi.ad fi.& Bal.in l.1.ad finem,eodem titu.Corn.d.consil.173.nu.8.ibi, *crediaii non teneri*:& Anchar.in d.c.fi.de pignor.Sed hæc opinio non videtur vera, si enim proprietarius sciat fructuarium possidere,nec fuit aliquod vitium fructuarij in accipienda possessione , non potest dici mala fides, ex eo ꝙ fructuarius cautionē non præstet,quæ ab eo non petitur:qđ probare vř Imo.in d.c.vlt.numero 19.in fi. & sentit Bart. si expendatur , in d.l.4. ad finem dum loquitur de mala fide fructuarij,eamq; exemplificat,quādo requisitus nō satisdat,

non

non autē, quia sciat se obligatum cauere, quod etiam probat Angel. Aret. in d. prin. de vsufr. col. 3. numero 4. versi. *& pondera*: idemq; videtur colligi ex Alex. Socin. & alijs in consilijs & locis suprà citatis, dum indistinctè excusant fructuarium, qui non vitiosè possessionem obtinuit, quādiu ab eo non petitur hæc cautio. idque iuuatur: quia sciens se teneri ad hanc cautionem, sciet etiam vel sperabit, vt proprietarius eam petat, nec ei iniuriam facit nō satisdando, nisi id petatur, vt in simili notat Pau. Cast in l. peto. §. fi. in fi. ff. de lega. 2. facit glo. vbi latè Ias. in l. vniuersa, C. de prec. imper. offer. Hipp. in l. vnius, §. cogniturum, ff. de quæst, ex quorū dictis probatur excusari eū qui nō interpellatur, & debere quemq; ius suum petere, quod etiam plenè probat Fely. in c. si autem, nu. 4. de rescri. ex quo infero ꝙ fructuarius, etiam si sit iuris peritus, faciet fructus suos ante satisdationē, quandiu ab eo non petitur.

¶ Quòd si fructuarius non inueniat fideiussorem, aliterve cauere nequeat, variæ sunt opiniones apud glo. & Doct. in d. l. 4. C. de vsufr. glo. autem concludere videtur: vt fructuarius nullo modo admittatur, nisi satisdet, idque videtur vt receptum referre Ias. in l. 1. num. 23. vers. decimo limita. ff. qui satisd. cog. & sentit Soc. ibi. n. 22. sed Bart. post Guil. æquiorē opinionē amplectitur distinguens: an fructuarius sit fide dignius, vt tunc cum iuratoria cautione vsusfructus ei tradatur, & hanc videtur probare Pau. ibi, Salic. autem variat, & cū Bart. est Butrius in d. c. fi. de pign. & Imo. num. 27. referens alios graues viros probantes eandem opinionē Bart. Illud aūt notabiliter addit Bart. vt quamuis fructuarius non possit cauere, nunquàm oīno fructibus priuetur, sed res apud personam idoneam deponantur, vt respondeat fructuario, & interim tutus sit proprietarius, qđ ēt probat Imo. in d. loco, quæ opinio fuit Guliel. cum. vt illi referunt, eamq; in praxi approbatam tradit Guid. Papa. decis. 250. & Chass. d. fo. 155. col. 2. nu. 6. quibus addo in id cōducere. tex. in l. 1. §. si pecunia. ad fi. ff de poss.

¶ Nec omitto qđ in hoc articulo addit Fab. in d. princ. Instit. de vsuf. quo nō relato idē ibi ꝓbat Ang. Aret. vt in rebus immobilibus, facilius succurratur fructuario, qui cauere nequit

quit,quod confirmatur,quia tunc minus ſuſpectus eſt ob poſſeſſionem rei immobilis iuxta.l. ſciendum ff.qui ſatiſ. cog.atque ita ſatis erit tunc promittere cum ſolenni hypotheca, quia ſi fructuarius re malè vtatur , facilè eſt remedium proprietario, vt rem euincat ſecũdum veram & receptam ſententiam , quam ſuperius probauimus cum Bal.& Alex.in l.diuortio,§.ſi fundum,ff.ſolu.mat.quam vltra ibi copioſè citatos , probat Iaſ. in l. nemo poteſt ſecunda lect.in fi.ff.de leg.1.& Bellonus,dicens eam cõem,
80 conſilio 54.in fin.Hæc autem regula,qua vſufructuarius cauere iubetur,limitatur in nonnullis caſibus:vt notat gl. in dicta l.quarta , C. de vſufruct.& in d.c.vlt.de pignor.& illis addit Soci.notabilem caſum , in eo qui donat bona ſua retento vſufructu,vt is ſatiſdare non teneatur,ne ex liberalitate propria vexetur : ita Soci.in l.omnes , ff. de excep.quem ſequitur Dec.in l.diuus Pius nu.2.ff.de reg.iur. vbi refert Cor.idem conſulentem,conſi.267.lib.4.vbi numero 11.Cor.inquit, ſe ſexagenarium nunquam vidiſſe donatarium,talem cautionem à donante petere.Et ita Soci.in l.1.nũm.16.ff.qui ſatiſd.cogan.& idem probat Dec. conſi.265.num.5.qui ad idem refert Palat.in §.præterea, Inſtit.de actio.idem ſequitur & commendat Cagno.in d. l.diuus Pius. idem probat Rubeus,conſi.54.numero 7.& idem probat Gozad. ad conſil.91.nu.5.Et eorum opinio iuuari poteſt ex glo.in l.ſi quis argentum,verb.æſtimatione, C.de donat.ibi, *ſpeciale in fauorem exercentis liberalitatem*: & in caſu notabili tradit Aufre. vel Ferra.in additione ad Guid.Pap.q.204.& quod notat idem Guid.deciſ.493.Sed hi patres non adducunt fundamentum, quod vrgeat:eorum tamen opinio æquitate , & politica comitate fouetur:durum enim & inciuile videretur, admittere donatarium petentem cautionem ab eo, qui liberaliter beneficium ei contulit : iuxta vulgarem l. ad res donatas, ff.de ædil.edict.& d.l.diuus Pius, donatio enim ſine amore nõ fit,ideoque donans videtur facere opus parentis:vt tradit Pala.in Rub.§.70.nu.21.Rip.in l.fi.q.49.C.de reuo.dona. per text.qui aliqualiter probat, in l.4.ff.de confir.tut.Sed de rigore contrarium ſuſtineri poſſet,imò quòd donans

retento sibi vsufructu, non excusetur à satisdatione ob generalitatem & geminationem verborum dic.l.1. ff.vsufr. quemad. caue. ibi, *ex alia quacunque casu constitutus fuerit vsusfructus*:& d.l.4.C.de vsuf.ibi, *siue ex voluntario contractu*: iuncta regu.l.in fraudem.§.vlt.ibi, *qua generalis*. ff.de mil. testa.sic enim & cum patre donatore iuris regula seruatur.nec ob causam donationis dispensatur l.2.C.si aduers. donat. quòd videtur probare Hannib.in d.l.nemo potest. nu. 175.non tamen recederem à superiori opinione, quæ receptior & æquior est, cum temperamento Soc.vt sat sit donantem tunc promittere cum hypotheca bonorum, vt sic per mediocritatem causa dirimatur, argu.tex quem citat in l.filio 7.in fi. ff.vt leg.seu fideicom.nom.caue.addo in proposito posse expendi.tex.in l.tribus,versi.illud,ff.de vsuf.ear.rer. nec enim lex acerbam exactionem probat,vt pulchrè tradit Vlpi.in l.si bene collatæ. 33. ff. de vsur. In praxi etiam obseruatum vidi, q̄ tradit Pau.Cast.in d.l.1. C.de vsuf.nu.5.vt licet fructuarius non offerat cautionē, non ideò absoluatur proprietarius,sed condemnetur:adiecto eo, si fructuarius caueat:& ita Deci.consi.418.nume. 18.In modo autem cauendi est differentia inter bona immobilia, & alia in quibus propriè cadit vsusfructus,& inter bona immobilia,vel ea quæ vsu consumuntur:in prioribus enim cautio est de vtendo & fruendo boni viri, d.l. 1.ff.vsusfr. quemad. caue.in alijs autem aliter cauetur, vt in l.si tibi.7.ff.de vsufr.ear.rer.probat text.in d.c.vlt.de pignor.gl.& Pau.nu.3.in d.l.1. C.de vsuf.in his enim, quæ vsu consumuntur, inquit.d.l.7. cautionem præstandam esse de reddendis rebus eiusdem qualitatis,vel de reddenda æstimatione earum, & loquitur tex.de vino,oleo,frumento,& sic de ijs quæ recipiunt functionē in genere suo: quo casu dicit Imol.in d.c.vlt.nu.23.cùm gl.ibi meliorem practicam esse:vt res ęstimentur,& caueatur de reddenda æstimatione. ¶ Ego autem verius puto, ex d.l.7.magis consuli fructuario, inq; eius fauorem admitti cautionem alternatiuam: scilicet de rebus eiusdem qualitatis,vel de earum æstimatione, vt sic eligat fructuarius modum soluēdi iuxta reg.l.plerumq;.§.vlt.ff.de iure dot.quæ in alterna-

natiuis debitori electionem tribuit, beneficium legis alicui auferendum est lege quarta si quis condemnatus. ff. de re iud. Quando autem in hac materia agitur de æstimatione, intelligitur secundum tempus, quo constituitur vsusfructus, vt probat gloss. in §. constituitur, verb. æstimatæ. Institu. de vsufruct. Azon. in summa. numero 3. in fine: & tanquam receptum tradit Matthæ. Afflict. decisio. 342. numero 3. ibi tempore recepti vsusfructus: & Alexand. & Bertrand. in locis infra citandis. Est etiam alia differentia in bonis mobilibus, quoad ea quæ vsu minuuntur: vt serui, vestimenta, & similia, quæ differunt ab oleo, frumento, & similibus: in prædictis enim quæ non omnino vsu consumuntur, sed minuuntur & corrumpũtur, dubitat Federic. consil. 46. numer. 1. Panormita. autem in dicto capit. vlti. nume. 3. & Cardin. ibi, vtiliter tentarunt vt fructuarius caueat, sicut in bonis immobilibus, de vtendo scilicet arbitrio boni viri, & restituendo, quod superrerit: non verò de restituẽda æstimatione: quam opinionem tenuit Florian. quem refert & sequitur Imol. in dicto capitu. vltimo, numero 24. Sed in vsufructu vestiũ & pannorum contrarium receptus esse: probat Alexan. consil. 58. numer. 7. libro tertio, & securè Bertrand. consil. 40. nume. 7. libro secundo. & Socin. consil. 9. colum. 2. libro quarto & regulariter in vestimẽtis idem sentit Azo. in summa. nu. 3. & tanquam receptum in vestibus & pecudibus id tradit Areti. in dicto §. constitu. numero 2. in fine: in seruis autem & iumentis, tanquàm receptam probat Socin. dicto consil. opinionem Panorm. & Imol. quæ æquitatem habet: ne aliàs vsusfructus sit penitus inutilis: sed contraria sententia indistinctè receptior videtur ex Angel. Areti. Bertrand. in dictis locis: & opinio communis (licet dura) maximè iuuatur ex litera dicti §. constituitur, vbi serui, iumenta, vestes & alia mobilia æquiparantur: in vestimentis autem aliquid speciale notat Alcia. dicto libro septimo. Pareg. capitulo secundo, & de his hactenus.

SVMMARIA
Tertiæ partis.

1 Ex hac l. restringente potestatem patri in aduentitijs, nec alienare possit, cùm prius eum dominum appellauit inferuntur alia qua: & agitur de intellectu. l. 4. ff. de vsufruct. vsque ad numero 4.

5 Agitur simul de intellectu. l. rectè dicimus. ff. de verborum significatio.

6 Agitur de intellectu. l. 1. ff. de vsufructu legato, reijciunturq; plura ad eam. l. scriptam: & ostenditur vsumfructum dici de bonis, & in bonis. Idemque de seruitutibus realibus, contra vulgarem opinionem, vsque ad nu. 9.

10 Ex hac. l. appellante patrem & filium simul dominos, infertur ad §. si duobus. l. si vt certo. ff. commoda. quæ hic ornatur, vsque ad nu. 12. & seq.

12 Ad idem adducitur, & explicatur. l. in rebus. C. de iure dot. & an vir dicatur dominus dotis & nu. 13.

14 Improbatur vulgaris allegatio & inductio. l. doce ancillam. C. de rei vendi.

15 Fit in articulo differentia inter bona æstimata & inæstimata.

16 Ex d. §. si duobus, infertur ad imperia, an in eis duo domini admittantur: & ibi de summo pontificatu, cum excellentissimo præceptore Nauarro.

17 Tractatur idem articulus in minoribus dignitatibus, & expenditur lex regia apud Lusitanos.

18 In materia peculiari huius l. in vltima parte agitur de verbo alienare.

19 Reijcitur communis allegatio. l. 1. C. de fun. dota.

20 Improbatur quædam traditio Bal. Pau. & aliorum: reijciturque vulgaris differentia, quæ fieri solet inter verba legis & verba statuti.

21 Probatur recepta opinio Azo. vt pater legitimus administrator sine decreto legitimè alienare possit.

22 Proponuntur aliqua in contrarium, sed defenditur communis sententia.

Ostenditur

23 Ostenditur tamen non esse securum eum, in quem pater alienauit, nisi probet fuisse iustam alienandi causam.
24 Adducuntur aliqua iura de alienatione necessaria quæ patri permittitur.
25 Eadem iura eleganter ponderantur ad probandum receptam sententiam, vt venditor habens facultatem rei tradendæ, præcisè teneatur tradere.
26 Traduntur aliqua de causis ad alienandum, de rebus tempore perituris, & nu. 27.
28 Reprobatur multorum opinio circa molendina & bona sita iuxta mare, vel flumen. ostenditurque in iis necessariam esse solennitatem, quæ regulariter exigitur circa immobilia, & nume. 29.
30 Infertur generaliter permitti alienationem filio vtilem & in simili adducuntur aliqua.
31 Ostenditur varietas Doctor. probaturque receptior opinio contra glo. & plures, vt alienatio rei ecclesiæ, vel minoris absque solennitate non valeat, etiam si vtilis appareat.
32 Posse tamen validari si id eligat ecclesia vel minor, quod limitatur nume. 33.
34 Agitur de remedio præstando ei qui cum ecclesia vel minore contraxit, & timet actum rescindi.
35 Ostenditur contra receptam sententiam aliquos incautè loqui.
36 Agitur de intellectu l. Iulianus. §. si quis colludente, & §. seq. ff. de actio. emp. contra plures scrib.
37 Patrem alienare posse vsumfructum aduentitiorum, sed tunc minus iuris transferre, quam ipse habet.
38 Inde infertur ad alios fructuarios, & agitur de intellectu §. finitur Institu. de vsufru. & de aliis multis iuribur contra scrib. & nume. 39.
40 Si legetur vsusfructus domus, adiecto ne legatarius altius tollat, vel alia seruitute imposita, non ideo censeri relictam proprietatem, contra omnes scribentes.
41 Idem dicendum relicto vsufructu cum onere ne res distrahatur, contra Bald. & omnes ferè scriben.
42 Explicatur contra omnes scriben. intellectus. l. Proculus. ff. de vsufruc. & adducuntur aliqua vtilia, & nu. 43.
44 An pater circa aduentitia filiorum compromittere possit?

74 *An filius viuo patre possit rescindere alienationem aduentitiorum à patre factam, & in eo nonnulla scitu digna.*

75 *Agitur de remedio, quo liberis succurri possit, quando pater bona dissipat.*

76 *Tractatur etiam an & quomodo succurratur liberis patre alienante ex causa onerosa vel lucratiua, & num. seq. vbi multa contra scriben. explicantur.*

78 *Tractatur q. an filius viuo patre audiatur in bonis maioratus, & explicantur aliqua iura.*

79 *Traditur limitatio communis gl. & Doctor. quando filius est hæres patris, & adducuntur aliqua non negligenda.*

80 *Agitur contra Doct. de sustinenda gl. in l. fi. §. in computatione C. de iure delib.*

81 *Ampliatur multipliciter reg. l. cum à matre. C. de rei venditio. & multa inde inferuntur nu. 82. Deinde multipliciter limitatur, & multa iura explicantur, nu. 83.*

84 *Tractatur eadem regula circa bona feudalia vel maioratus. Et explicatur ad propositum diuisio feudi hæreditarij, & de familia, & multa acuratius traduntur, quam alibi scripta forsan reperiantur: vsque ad nu. 87.*

88 *Sustinetur notabilis opinio, quam in materia consulendo probauit Dec.*

89 *Alia non vulgaria in eadem re adducuntur. & nu. 90.*

91 *Probatur contra ferè omnes scrib. frequentius admittendum esse successorem iure sanguinis vocatum, etiam si non sit hæres vltimi possessoris.*

92 *Tractatur quid receptius sit circa eam q. an successor in feudum hæresque proximi possessoris possit rescindere alienata ex bonis feudalibus, & adducuntur multa vtilia nu. 93. & 94.*

95 *Probantur in ea re aliqua contra receptas opiniones, & nu. 96.*

97 *Tractatur eadem. q. in terminis alienationis factæ cum consensu domini.*

98 *Traditur elegans resolutio fauorem primi acquirentis feudum vel emphyteosim.*

99 *Tractatur plenè vtilissima q. circa successorem maioratus simulq́; hæredem alienantis rem eiusdem maioratus, an contra alienationem audiatur, & explicantur multa iura, nu. 100.*

101 *Ampliatur prohibitio huius. l. etiam in causa dotali, & inde*

elegantissimè limitatur authen. res quæ. C. communia de leg. numero 102.

103 *Ampliatur hæc l. ne pater hæreditatem vel legatum repudiare possit, & explicantur aliqua iura contra scriben. & numero 104.*

105 *Tractatur, an pater remittere possit actionem ex iniuria in filium commissa.*

TERTIA PARS.
L.1.C. de bon.mater.

RESTAT tertia pars huius l. iuxta diuisionem in principio factam. Hæc autem pars vltima restringit potestatem patri concessam in bonis aduentitijs filiorum, ne scilicet pater ea alienare, valeat, nec filio obstet vsucapio, imò possit omni tempore rem à patre alienatam vendicare. Licet ergo pater superius, vt dñs censeatur ob amplum vsumfructum potestatemque agendi & defendendi in aduentitijs, non tñ alienare potest: & sic posset inferri ad id quod in 2. parte diximus, dari dominium
1 sine facultate alienandi: quod non repeto. Infertur etiam ad intellectum tex. in l. 4. ff. de vsufruc. vbi I.C. Paulus ait, vsumfructum in multis partem dominij esse contra quẽ opponi solet de text. in l. rectè dicimus. 25. ff. de verb. sign. vbi idem I.C. inquit: rectè dici totum fundum nostrum esse, etiam si vsusfructus alienus sit, quia vsusfructus non dominij pars est: quæ iura videntur contraria. Et Accur. variè conciliat: receptior autem interpretatio cum glo. ea videtur, quàm probat Bartol. in l. qui vsumfructum, ff. de verb. obl. & ibi alij scrib. maximè Alex. n. 2. vt scilicet vsusfructus dicatur pars integralis fundi vel dominij, quia ex proprietate & vsufructu plenè constat & ita procedat d. l. 4. non verò dicatur pars quotitatiua, vel prædicamentalis. & ita procedat d. l. rectè. vbi gl. ita dicit resoluendum secundum dialecticos: & ita Pau. in l. si quis. 6. §. differentia, nu. 3. ff. de acq. poss. & Aret. consi. 159. in fi. & Claud. Marmer. in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 45. ff. de acqu. possess.

possess.Ias.in l.1.§.vsusfructuarius, nu.2.ff.de no.ope.nun tiat. Sed hæc resolutio magis sapit dialecticam quàm iuris prudentiam,nec vllo modo videtur demente.I.C.in d. ll.nec stare potest ad d.l.4. vt bene considerat Vigl. in §. alienus seruus Inst.de hæred.instit.& prius Fulgosi.in d.l. 4.nam secundum interpretationem gloss.& Bart.ad eam l. non diceretur vsusfructus pars dominij in multis: sed semper & indistinctè, cùm semper sit pars integralis ad
2 perfectionem dominij. Aliter intelligebat Bar. in l.vendi tione.ff.de bo.auth.iud.poss.vbi.I.C.ait, fructuarium con tineri appellatione domini. & Bar. resoluit.vt dicatur dominus respectu vsusfructus,non respectu rei,& ita varian do Bar.refert Ias.in d.§.vsusfructuarius, nu.2.ad fin.& ita sentit Bart.in Rub.C.de vsufr.nu.1.Alex.in d.§.nihil com mune.nu.6.& plures, vt dixi superius in 2.parte.Sed hæc resolutio,licet in se vera esse possit,non tamen ad illa duo iura applicatur:cum l.4.dicat in multis vsumfructum esse partem dominij d.l.rectè, dicat indistinctè non esse par
3 tem dominij.Omissis alijs interpretaionibus glo.& Doct. aliter considerat ingeniosus Vigl.in d.loco:vt vsusfructus dicatur pars dominij.scilicet in rebus,in quibus datur fructus in perceptione corporum,vt in fructibus agri,& fœtu animalium: & ita procedat d.l.4.non autem dicatur pars dominij in vsufructu ædium:vt sic procedat d.l.rectè dicimus.Sed hæc interpretatio placere non potest, quia dicta lege quarta, loquitur vniuersaliter in vsufructu cuiusque rei,& in quacunque sit,dicit ea lex esse partem dominij in multis,atque ita non restringitur magis ad vsumfructum agri, quam ædium: similiter dicta l.rectè, dum negat vsumfructum esse partem dominij, loquitur de fundo, vt patet ex principio l. & sic agit de vsufructu rei,in qua da-
4 tur perceptio corporum. Mihi magis placet quod gloss. tandem sentit in dicta l. quarta, licèt nouiores ad eam non satis attendant in locis suprà citatis: vt scilicet vsusfructus dicatur pars dominij in multis, id est habere simi litudinem dominij, quia verè in multis art. vsufructuario aliqua conceduntur,quæ regulariter rei domino congruunt: nec videntur nisi domino competere, vt gloss.ibi

probat, & ego in pluribus deduxi in præced.parte: & tradit Iaſ.in d.§.vſufructuarius,num.2. cum ſeq.Dec.conſi. 418.nu.7.& 9.& ita cum gloſ.reſoluunt Bal.& Fulg.in d. l.4.qui citari non ſolent, & ita videtur concludere Alc in d.l.rectè nu.7.licèt alijs verbis. Atque ita ex d.l. rectè intelligo conſtitui regulã.vſusfructus proprie non dicatur pars dominij,nec impediat, quin proprietarius dicatur dominus totius rei (vt I.C.inquit.)In multis tamen habeat vſusfructus ſimilitudinem, vel ſpeciem: dominij, iuxtà d.l.4. quam ita accipere videtur Azo.nõ relatus, in ſumma de vſufr.nu.2.quibus non citatis,ita videtur intelligere Connanus lib.4.c.3.& latius.c.6.char.42. ſecundum quam cõſiliationem nulla eſt repugnantia in illis.ll. ſtat enim, vt quod non eſt tale habeat ſimilitudinem illius in nonnullis.idq; ẽt in rebus naturalibus, vt in herbis & medicamẽtis ſæpe videmus,vt vna res in multis habeat effectum,&
5 vſum alterius,Quia verò vſusfructus ad plura eſt.pars dominij,ſeu habet eius effectus:ideo non reijcitur nomẽ dñi in fructuario, vt probat d.l.in vend.8.& colligitur ex multis, quæ deduximus in proxima parte. & eſt receptiùs ſm Gomet.in §.æquè. col.vlt.ad fi.inſt.de actio.& ita aſſerit
6 Rubeus in d.§.nihil commune,nu.110.Ex his autem infertur ad intellectum text.eiuſdem I.C.Pauli, in l.1.ff.de vſufr.legat.ibi, *nec ex bonis . nec extra bona* . quæ lex communiter intelligi & allegari ſolet in eum ſenſum:vt prædicta eius verba deſignent vſumfructum, vel quamlibet ſeruitutem,vt hæc nõ dicantur ex bonis,nec extra bona: & ita accepit gloſ.& Bart.ibi glo.in l.rem in bonis.52. ff.de acq. rer.domi.gl.in l.5.ff.de verbo.ſign.& ibi Alc.gloſſ.& Doctor.in princip.Inſtit.de rer.diuiſ.& ita communiter ſcrib. vt tradit Auguſt.Bero.in ca.nulli.nu.78.de reb.eccle.non alie. Sed hæc communis traditio difficultate non caret.vt ibidem ſentit gloſſ. verb. ex bonis: quæ opponit.& variè ſoluit, quam Barto.ſequitur:variè etiam loquuntur Fab. & alij in d.princip.de rerum diuiſ.quorum nullus ſatis explicat, cur vſusfructus & aliæ ſeruitutes non dicantur eſſe de bonis cum pro his actiones & exceptiones competant, vt nouiſſimum eſt, & patet ex.§.æque.inſt.de action.l.2.
ff.ſi

ff.si seru.vend.vnde viderentur necessariò.inter bona connumerari. iuxta ea, quæ latissimè deduximus in 1. part. ¶ Rub. Et mihi augetur difficultas quia verba I.C.in d.l.1. apertè habent, ne vsusfructus & seruitutes dicantur de bonis:quod longè minus est,quàm in bonis:vt colligitur ex Vlpia.in l.2.§. in hac.ff.vi.bon.rapt.& maior adhuc difficultas videtur in vsufructu,qui omnium de bonis & in bonis esse videtur,maximamque vtilitatem continet, & rei possessionem, & corporũ perceptionẽ,& nomen,dominij
7 in multis,vt suprà. Quæ adeò vera sunt.adeoq; stringunt vsufructu, vt in eo sustineri non videantur refugia,& conciliationes gloss.Barto.& aliorum: quas difficultates non tam exactè perpendens Loriotus,in l.non videtur,ff de regulis iuris, ad fin. pag.567. sui operis,non ineptè agit de intellectu illius.l.resoluens.vt ibi vsusfructus & seruitutes non dicantur in bonis,id est, in dominio propriè sumpto, nec extra bona,id est,extra bonorum appellationem,quę in iure latè patet. Sed hæc interpretatio non satisfacit: quia I.C.ibi non respicit dominium proprium,vel improprium : nec loquitur per verbum, in bonis, sed de bonis, quod minus iuris continet.vt proximè dixi: nec tutũ erat in vsufructu omnino negare dominium,vt patet ex superioribus. Lungoual.in l.imperium,nu.232(appellans hãc difficultatem nodum Gordianum)aliter explicat, neminem referens, videturque intelligere ea verba text.non vt Doctor. accipiunt de seruitute, sed de vsu, aut vsufructu seruitutis realis.Sed ante eum ita apertè notat Alber.(nullibi citatus)in eadem l.repræhendens omnes,qui illam l. notant ad id, quòd seruitutes non dicantur de bonis: verè enim I. C. ibi tantùm agit de vsu, aut vsufructu alicuius seruitutis legato: & ita vnico verbo, variando, respondet Ange.Areti.in d.princip.Institu.de rer.diuis.num.3.vers. aduertas: & in hunc sensum consonum verbis illius l.cessat maior pars argumentorum, ex quibus hæc difficultas resultabat. Sed nec ista interpretatio prorsus tollit difficultatem : quia text.ibi tandem concedit actionem ei, cui vsus vel vsusfructus seruitutis relinquitur, vnde ea actio debuit efficere, vt tale ius posset è bonis dici. Quapropter

est aduertendum, quod I.C.ibi retulit illa verba magis in quandam argumētationem, quàm decisionem, arguebat enim priùs, vt eo casu non diceretur vsusfructus, nec vsus, nec esset locus cautioni, de qua in titul.ff.de vsufruct.ear. rer.& §.constituitur, Institu.de vsufru.quasi ex eo relicto non resultaret ius aliquod, cui congruerent verba senatusconsulti iubentis cauere: sed tādem concedit actionem ex eo legato, & dicit esse cauendum: & sic videtur etiam eo casu magis probare, id ius de bonis appellari, quod Doctor.non aduertunt. Conclusio enim & finis non argumentatio I.C.attendi debet sicut in omni dispositione.l.si voluntate, ad finem, C.de rescind.vendi.ibi, *post multas contentiones*: Bal.in l.si vt proponis, n.12.C.quomodo & quando iud. Afflict.decis.375.nu.5.Deci.in l.si ego, num.3.ff.si
9 cer.peta. Resoluo igitur contra gl.Bar.& Doct. communi
¶ ter in dictis locis: vt vsusfructus propriè dicatur de bonis, & in bonis, vt etiam seruitutes non dicantur non esse è bonis: & ab eis malè citari verba dict.l.1. ad quæ melius aduertit Alb.ibi, & verba illa videntur à I.C.prolata ex subtilitate iuris, vt alias in dominio inquit Imperator in l.in rebus C.de iure dot. Nec omitto, ꝙ Longoual.d.loco intelligit illa verba, *non extra bona* id est, non extra commercium hominum, quod mihi non placet, nec credo alteri placiturum: quia licet ita aliquando ea verba accipi videātur in d.princ.Instit.de rer.diuis.non tñ I.C.ibi id respexit: nec congruum erat, attento ꝙ agebat de re non sacra, nec religiosa, nec simili, iuxta l.continuus.187.§.cum quis, ff. de verb.obl.l.sed Celsus.6. ff.de contrah.emp.l.apud Iulianum.41.§.constat, ff.de leg.1.ergo, *non extra bona*: simplicius dicitur in d.l.1. pro non omninò alienis, nec extra ius disponentis, non verò pro ijs quæ in bonis esse non possunt. Nec est nouum, vt aliquo respectu dicantur non esse de bonis, ea quæ alias regulariter veniunt appellatione bonorum: vt videre est in iuribus & actionibus, quæ inter bona propriè & sæpissimè connumerantur in multis legibus (vt latissimè deduxi suprà in 1.par.Rub.) & tñ aliqñ dicuntur non esse de patrimonio l.cū pupillus 9.ff.rē pup.
10 salu.for.vbi notant & explicant Bart. & Pau. Ex supradi-

ctis

ctis,& maximè ex hoc tex.quo pater ad aliqua dicitur dominus, cum filius verè dominus sit:infertur ad illud vulgare,de quo Vlpian.in l.si vt certo.5.§.si duobus,ff.commoda.ibi, *duorum in solidum dominium esse non posse* · vbi Pau. Castr.nu.2.inquit illum tex. esse meliorem de iure:cuius regulam variè limitat Soci. (si is est) regula 99.& in alijs libris.135.& nouissimè Mantua.libro Paralip.c.50. vbi id ornat.quibus tamen addendum est Albe.ibi, nu.17. eam regulam procedere non solùm in re visibili:sed etiam intellectuali, quod tamen nunc discutio. Ampliatur etiam ex traditis à Ias. in l.si pluribus,nu.33.ff.de leg.1.vt idem sit in dominio acquisito ex dispositione legis absque traditione contra Are. in l.3.col.3.ff.solu.matrimo.respondetque Ias.ad text.ibi, quem Aret.inducebat:sic idem Aret. in l.3.§.ex contrario,nu.36.ff.de acquirẽ.possessio. inquit quasi dominium apud duos esse posse: idque probat Ias. in §.ex pluribus.eiusdem l.in fine.Sed illud damnat idem Ias.in d.§.ex contrario, nu.53.eiusque opin.contra Aret. tutior videtur regulariter. eadem enim ratio militare videtur in dominio quæsito sine traditione, & in quasi dominio,vt neutrum eorum apud duos insolidum simul esse possit, vtrobique enim esset repugnantia quam iura non admittunt.Ampliatur regu.dict.§.vt nec duo possint procuratores simul constitui in rem suam : nec duobus idem ius cedi insolidum,vt ex Bal.tradit Ias. in l.non quocunq;.§.qui Caium,nu.6.ff.de lega.1.Ex nostra autem l. iam infertur limitatio ad regul.d.§.si duobus vehiculum: vt aliquando duo dicantur domini, vnus verè & propriè, alter abusiuè, seu quoad quid,: vt hic videmus in patre & filio circa aduentitia, & alias filius viuo patre impropriè dicitur dñs, vt in l.in suis,& ibi Bar.nu.4.Pau.& alij.ff.de liberis & posth. & ibi Ias.nu.17.& n.40.& Ang.de perigl.
11 nu.11.Limitatur ẽt ea regula.d §.si duobus: vt procedat respectu eiusdem dñij directi vel vtilis: sæpè enim dantur in iure in eadẽ re diuersa dñia,vt in fructuario & emphyteota:sm Pau.ibidem, nu.2.prius Bal.in l.in rebus.col.3. numer.7.C.de iur.dot pro quo solet allegari.l.1.ff.si ager vectiga. vel emphy.peta.idq; in Vasallo & feudatario no
tāt

tat gloss.in c.1.verbo personam, de l.Corrad.probatur in c.1.§.rei autem,& ibi gl.Bald.& latè Afflict.de inuestitur. de re alie.idem Afflict.post Iser.& alios in c.1.§.præterea, de capi. Corrad.& in præludijs consti.Neap.q.23.Limitatur consequenter ea regula in hærede, & fideicommissario vniuersali, quorum alter appellatur dominus directò, alius vtiliter: vt notat Bart.in l.ex asse.ff.ad Treb.Ias.in l. post aditam nu. 2.C.de impuber. & alijs substit. sequitur Hisp.Segura.l.3.§.fi.fol.10.col.3.ff.de lib.& posth. secundum veterem editionem.probatur in l.1.ibi, *fructus:* ff.ad Treb.& in versic. *quamquam:* eiusdem l.& l.si hæres.70.ff. eod.ibi, *directe.* in l.qui hæredi.44.§.cum hæreditas, ff.de condi.& demon.eadem etiam limitatio probatur ex text. in l.& si sine.8.§.sed quod Papinianus in fine,ff.de minorib. vbi alter vtiliter, alter directò dominus censetur:& in l.prima,§.si quis adita,cum sequent.ff.ad Tertuli.quæ iura notat Areti.in l.sub conditione.ff.de liber.& posthum. Eandem regulam limitat Bald.in l. nihil, ad finem C.de procura.in constituente & eius procuratore,in quibus admitti potest, vt vterque dicatur dominus litis, quia tunc nulla est repugnantia : quod in hac reg. considerat idem Bald.in l.in rebus,numero 6.in fine,C.de iure dot.Limitatur etiam ex decisione text.in §.cum in suo, Institutio.de rerum diuis.& ibi Ang. Areti.tanquàm mirabile id notat

12 ante, numero 1.quem vide Limitant etiam aliqui hanc regu. in casu bonorum dotalium,eo q aliqua iura dicunt maritum dominum,alia vxorem dominam dotis appellant:de marito est tex.in l.si prædium.23.C.de iure dot.& vulg.l.doce ancillam, C.de rei vend.pro vxore autem est l.in rebus,C.de iur.dot. ibi : *eadem res ab initio uxoris fuerunt, & naturaliter in eius permanserunt dominio* : subditque ibi bis Imperator dominium rerum dotalium viri non dici, nisi ex iuris subtilitate,& ita videntur duo domini insolidum eodem tempore,quod inter specialia dotis scribit Baptista de S.Blas.priuile.117.vel in 2.centuria.numero 16.facit l. sciendum.§.si fundus,ff.qui satisda.cog. Sed dicas non inde offendi hanc reg.quia vterque coniunx dñs dicitur diuersis respectibus, vt inquit Bald.in d.l.in rebus, numero

6.in

6.in fi.& Corraf.in §.nihl commune,ex nu.33.& Pau.in d.l.doce.nu.2. perpendens autem hanc difficultatem dicebat alias gl.vt maritus dicatur dominus de præsenti,vxor autem in ipse,ob restitutionem faciendam solu.matri.ita gl.in l.quamuis.78.ff. de iure dot. in l. si constante 25.§. si maritus.ff.solu.ma.& in l.in suis, verb.quomodo.ff.de liber.& posthum. quam resolutionem videtur probare Alex.in d.§.si maritus,num.3. simpliciter sequens glo.& Odofr.quem sequitur Alber.in d.l.in rebus nu.1.Sed contra hanc resolutionem gl.& plurium,vrgent verba tex.in
13 d.§.si maritus in fi.ibi, *in alienis,hoc est, dotalibus*, vbi I.C. de præsenti videtur vxorem dominam appellare,non virum:vrgēt magis verba d.l.quamuis,ibi, *mulieris tamen est:* quod verbum de præsenti & assertiuum est.& sic vides iura aliqualiter in hoc variare, in qua difficultate resoluit glos.in d.§.in rebus,verb.iure naturali:vt maritus dicatur dominus cōstante matrimonio, vxor autem domina nō dicat,quod multis fundamētis probat,& est recepta sententia secundum Salyc.ibi,nu.5.post Bal.& alios:& idem asserit Nouel.de dote.8.parte, priuileg.8.numero 1.& in l.prima nu.227.ff.solu.matr. idemque vt receptissimum tradunt Angel.& alij in princip.Institu.quibus alie.lic.& Palat.in repe.cap.§.43.num.2.& Iaf.in §.fuerat, numero 2.post Fab.& alios, Insti.de actio.Contrarium autem tenent aliqui maximè nouiores, imò ꝙ dominium rerum dotaliū magis dicatur vxoris quam viri: vt probat Duaren.in Rub.ff.solu.matrim.c.1,ad fi.Corraf. in dicto §.nihil commune,ex numer.33.latiùs libro 5.Miscel.cap.14. hoc etiam magis probare videtur Baldui. in d.prin.Inst. qui alie.licet,& ante eos Zasius (quem non referunt) lib. 2.intellectu.c.5.idque videtur antiquitus voluisse.M.quē gl.refert:& aliqualiter Pau.in d.l.doce.nu 2.Inuoluit autem Chaf.in confuet.Burg. Rubr.1.§.4. Chaf.33. Segura de bonis loca.num.51.& 52. secundum nouam editionem:& Campeg.de dote,sub rubr. de pactis & fund.dot.
14 quæst.7.latè Igneus in l.prima.§.si vir.ff. ad Sillan. & Riminal.Institu.quibus alien.licet, ex numero 310.Hac in re videtur inepta argumentatio qua magis nititur glo.&
com-

communis allegatio.d.l.doce ancillā, ibi enim non tā viro conceditur dominium rerum dotaliū,quā exercitium & ius agendi:& consequenter vxori non tam negatur dominiū,quā actio.videbatur enim absurdū:existente viro, mulierem agere,arg.§.patitur,Inst.de iniu. igitur ex illa l. non probatur cōis allegatio, quod euidenter ostenditur ex hac.l.in qua videmus filiū esse dominū,patréque habere solum vsumfructū,& tamen pater agit,ac si verè dominus esset,nō filius:possetq; similiter argui à tutore & alijs administratoribus.In eodem articulo debuerunt nouiores aduertere,dum contra cōem indistinctè asserunt; maritum dominum nō esse constante matrimonio. obstare eis,quod communiter colligitur ex d.l.in rebus, nouè ibidem disponi,vt soluto matrimonio,dominium ipso iure reuertatur ad vxorem absque traditione: contrariumque ante l.illam fuisse,vt tanquā receptum tradit Nouel. in d. tract.loco suprà citato:& Signoro.in l. si æstimatis.n.2.ff. solu.mat.& Alc.in l.3.col.2.n.6,in prin.ibi,nam hodie.ff. sol.mat.& ita limitatur secundum Doct.vulgarisreg.exigens traditionem ad translationem dominij:vt tradit Ias. in l.si constante,nu.119.ff.solu.matr.& in l.traditionibus numero.20.C.de pact.Niconi,in Rub.ff.solu.matri.nu.5. videtur igitur dominium non apud vxorem,sed apud virum fuisse,alias non diceretur ad eam reuerti. In eadem
15 difficultate attendendum puto, an res dotales æstimatæ viro dentur,taliter quòd dominium transeat in eum, iuxta iuris regulam l.plerunque 9.ff. de iure dot. l. quoties 5.C.eodem,cum notabiliter traditis à Soc. consi.56.lib.1. in his enim terminis videtur cessare quæstio, cū vxori sola æstimatio debeatur,totumq; ius & periculū rerū mariti sit, per dicta iura & l. cum dotem,10.C. de iure dot.l. æstimatæ.52.ff.sol.mat.l.item si non.13.ff.de pactis dotal.Nec obstat tex.in d.l.in rebus ibi,*siue æstimatæ siue inæstimata*; quem tex.Bal.ibi, nu 4. & plures scriben.alibi (vt constat ex suprà citatis) indistinctè notant quasi æquiparet in proposito,res æstimatas vel inæstimatas dari.Sed ex iuris principijs talis æquiparatio stare non potest atque ideo reiecta variatione glo.ibi, verbo æstimatæ, amplectèn-

ctēdum est quod tandem gl.ibi resoluit in fine: & clarius Saly.ibi nu.5.ibi, *subsidium*, vt tex.ibi specialiter loquatur cum maritus premitur ære alieno. nec aliter vxori satis consultū est:tūc enim lex succurrit, vt dominiū & ius vē dicandi ad vxorem reuertatur, nec creditores vllo modo occupent res,quæ vxoris fnerunt:quod iuuatur ex vigore pristinæ veritatis l. fin. ff. de decurio. l. cum filius 78. §. hæres,ff.de lega.2.& ita ex ea l.cum gloss. vtiliter notauit Bald.in l.interest.C.de vsufr. in æstimationem dotis non nocere vxori quādo vir non reperitur soluendo, quod ex tollūt & sequuntur Doc.inter quos Crem.notab.19. Ias. in l.ex conuentione.C.de pact.Pala.in Rub.§.17. num.8. vers.intellige: Alex.in l.Mæuia.§.fundus.ff.sol. mat.extollit Pa.in rep.ca.§.21.nu.4.& alij vt tradit Ant. Hisp.l.50. Tauri.nu.44.versi.quod tamen:Ias.extollens,d.l.cum gl.
16 in §.actionum.num.84.Inst.de act.& Hippol sing.691. Expedita hac illatione & limitatione, infertur ex d.§.& suprà traditis,ad imperia temporalia, in quibus regulariter vnus tantum dominus admittitur:iuxta ca.in apibus. 6.q.1.c.licet,de voto:quibus ampliatur reg.d.§.si duobus vehiculum:plures tamen aliquandò simul imperasse constat ex historijs & ex multis.ll.Cod. tradit Mantua. in loco citato suprà in principio huius reg. & latius Tiraq. de primog.17.q.4.opin.nu.22.licèt de eo dubitare videatur Alber. in l.bene à Zenone col.2. nu.6. C. de quadr. præscri.quod de facto contigisse dicit Alber.ibi, & prius gl.in d.ca.in apibus,& sic volunt quod de iure non possint esse duo reges vel principes eiusdem imperij : & ad hoc illam gl.alias cōmendant Imo.& Ias.& alij quos citat Tiraq.d. loc.n.20.& seq.quæ opinio in regnis & imperijs generali cōsuetudine obseruatur : idque magis expedire reipub.& subditis plurimorū authoritate probatur,inter quos Bal. in auth.hoc amplius nume.8.col.2.versic.item quia C.de fideico. & alij quos citat Corsc. in tracta. de potesta.Reg. q.71.seu in 5. parte, nume. 1.quod grauius & elegantius probat Hieronimus Osorius Lusitanus , genere , moribus,eruditione clarus in suo lib.de nobilit. ciuili. Ad summum autem pontificatū constantius asseritur,duos nul

lo

lo modo admitti vt asserit gl.in ca.non autem 6.q.1.quã à Doctor.commendari scribit Tiraq.vbi suprà nu.21.rationem verò exactissimè tradit insignis præceptor meus M.Nauarrus in c.nouit.3.notabi.nu.140. de iudic.vbi de potestate Papæ Imperatoris & Regũ melius,quàm alibi multa non vulgaria explicat: de dictione autem (Papa) agit Corras.lib.5.Miscel.cap.15. Ex eadem regula. dicto
17 §. ex suprà dictis infertur ratio ad id, quod consuetudo obseruat, vt non tantum regna,sed etiam ducatus,marchionatus,comitatus,similesque dignitates non diuidantur, sed primogenit.vel proximiori deferantur.ca. primo §.præterea ducatus, de prohib.feud alie. per Feder.vbi latè Bald.Affl.& alij:& ex scribentibus in alijs locis signanter id tractat sequens, Alexand.cons.25.libro quinto Hispanus Xuar.in l.quoniam in prioribus, fol. 81.cum seq. C.de inoffic.testa.Soci.cons.67. libro primo & cons. 165. libro secundo.Moder.consilio feud.66.Curt.sen.cons.68. Curt.iun.de feud.quarta parte. quæstion.30.Ias. in l.stipulationes non diuiduntur num.31.ff.de verborum obligationibus copiosè & vtiliter Tiraq. de primog.q.quarta ex numero 21. vbi vsque ad finem quæstionis tradit ad hoc sexdecim limitationes,& ornat materiam d.§.præterea ducatus. Apud Lusitanos autẽ strictius hoc seruatur, non solum in maioribus dignitatibus,sed etiã in quacunque donatione,quæ à Rege fit de terra coronæ regiæ:solus enim legitimus descendens primogenitus vel proximior,succedit,nec vlla diuisio admittitur:vt patet ex ord. libro secundo titulo 17.§.tertio, qua tolluntur multa dubia,quæ ex scriptis Doctor.occurrebant, vt per Alexand. cons.86.Xuar. in quæstione maioratus, columna vndecima versic.obtinet.Nam lex illa in indiuiduam hanc successionem obseruari iubet, etiã si donatio à principio fiat pro donatario eiusque hæredibus & successoribus:in quibus terminis cõtrarium sentiebat Xuareus,vbi suprà: Iser.& alij,quos specificè refert Tiraq.de primog.q.quar.
18 numero 56. Quibus præmissis,iam ad principalem conclusionem huius legis in hac vltima parte accedamus: quæ habet. non posse patrem alienare aduentitia filiorũ

in quibus habet vſumfructum:& ita reſtringitur poteſtas petri cōceſſa. Ante omnia autem circa verbum alienare, eſt vulgaris deciſio l.vlt.C.de reb.alien.non alie. quæ congruè adducitur ad l. noſtram, dum prohibet alienationē illa autem lex inquit appellatione alienationis non ſolū intelligi eam ex qua dominium transfertur, ſed etiam hypothecam vel ſeruitutem: quem tex. extollit Iaſ. in §. itē ſi quis in fraudem, num.23. Inſt. de act. & in noſtra l. ita eſt intelligendum, per l.fin.§.ipſum autem, verſicu. ſed pater, ibi pigno.& hypothecæ, infrà tit. 1. Sed contra allegatur reg.l.1.C.de fund.dot.vbi tex. inquit alienationem intelligi, ex qua dominium transfertur: & inde Docto.colligunt, non dici alienationem, vbi dominium non transfertur, idque magis probant ex I. C.in l.alienatum.67.ff.de verbo.ſignific. Vnde cum hæc iura videantur inuicem aduerſari, reſpondet glo.in d.l. fi. verbo hypothecam: & in d.l.1.verbo eſt autem: vt d.l. fin. intelligatur de alienatione largo modo accepta, alia iura intelligantur de alienatione proprie & ſtrictè ſumpta: & ita Alber. in eadem l.fi. nu.1.Bald.ibi, nu.1.& 6.Salyc.nu.1.in fine dicens id receptum & menti tenendum, & Pau.ibidem, nu.2. Et hanc reſolutionem probat Bal.in Authen.hoc ius.nu.1. verſi. eſt autem, cum ſequen.C.de ſacroſ.eccleſ.& cum eo Auguſt. Bero.in Rubr.de Reb.eccle.non alie.ad fin. & in ca. nulli: num.21.eod.tit.idem Bal.in c.1.§.aut ſi liberatio, num.6. quib.mod.feud.amit.& ibi Affli.nu.30.idem Affli.in c.1. nu.1.de aliena.feud.Crot.in l.filiusfamil.§. diui, nu.122. ff.de lega.1.Soci.conſi.75.nu.2.lib.1.vbi dicit gloſſ.in hoc receptam, & ita alij ſuprà citati. Eandem concluſionem probat gloſſ.in l.benignius.17.ff. de legib. & ibi eam notat Angel.& Alex.conſi.29.num.15. lib. 7. quam reſolutionem vt receptam refert etiam Felyn.in Rub.de fid. inſtrum.nu.4.& Neguzan.de pignor.2.parte 3.membr.nu.
1971. Conſtat igitur ex hoc ſcribentium numero, receptiſſimam eſſe reſolutionem glo.& hanc interpretationem ad illa iura: & inde inferunt Doct.aliqua vtilia, maximè ad ſtatuta loquentia de alienatione: & hinc patet contra hāc receptam ſententiam loqui Alcia. in l. alienationis ver-

bum.27.ff.de verbo.sign.dicentem,alienationem propriè appellari ex hypotheca vel seruitute absque translatione dominij:sed debuit respondere ad d.l.alienatum; eo.ti.& d.l.1.C.de fund.dota.verè tñ obstat nimis d.l.vlt. quæ loquiť indistinctè de omni dispositione legis,vel hominis, & vniuersaliter disponit,compræhendi hypothecã & seruitutẽ: quod non ita indistinctè diceret,si propriè alienatio non esset:nec possum negare duram videri decisionẽ illius.l.tam indistinctè loquentis,obstantibus multis tam ex suprà citatis,quàm alijs,quæ gl.& Doct.adducunt:tamen secũdum eam l.intelligitur apud Lusitanos.l. regia, libro quarto titulo sexto,vt cõtineatur hypotheca in prohibitione de qua ibi iuncta alia l.eod.lib. tit.15.in fine.argu'à speciali.Ad dicta verò l.1.C.de fund.dot.non placet, quod gl.& Doc.scribũt dũ accipiunt illam.l.quasi loquatur tm̃ de alienatione propriè & strictè sumpta:namq; in materia illius l.& tit.de feud.dota. non tantum prohibetur alienatio cum trãslatione dominij,sed etiam sola hypotheca:vt in princip. Inst.quibus alien.lic. & in l.4. ff.de fund.dota.& ideò in d.l.1. dum explicat alienationis verbum cum translatione dominij,intelligi potest,vt non loquatur restrictè nec excludat quin alio modo alienatio dicatur,tam ex d.l.fi.quàm ex alijs iuribus in eadem mate
20 ria d.l.1.Minus placet,quod cum Bald.infert Pau.Castr. in l.d.fi. num.3.dum dicunt,quòd si statutum prohibeat ne res alienetur in forensem, poterit tamen vsusfructus constitui:arguunt enim,q; tunc nõ est propriè alienatio, ¶ & distinguunt inter verba legis & statuti.Ego autem magis attenderem statuti rationem,& secundum eã iudicarem,& in dubio contra Bald.& Pau.responderem, ex eadem l.fi.in quacunque dispositione legis vel hominis:& sic includit dispositionem statuti, idque mihi probatur, quia dubitatio glo.& Doct.non est circa vsumfructũ,sed circa hypothecam, per l.in quorum ff de pign.At in vsufructu datur dominium:vt superius latè deduximus,tam in hac parte, quàm in secunda.Et Cicer.in epistol.famil. id nostrũ appellat,quo vtimur & fruimur.Deniq; improbabilis videtur ea vulgaris differentia,qua Bald.& Paul.

nituntur inter verba legis,& verba statuti:ad quam malè citatur passim tex. in l.tertia.§.hæc verba.ff.de nego.gest. vbi I.C.id non dicit,nec dicere potuit:cum in omni dispositione legis generalis,vel particularis, & hominis,pariter ratio attendi debeat, nec in dubio à verborum proprietate recedendum sit: vt facile ex multis probari posset,quæ consultò omitto : & ita meliùs sentire videtur Salyc. in l. serui.nu.22.cũ seq.C.de noxal.vndè cauendum est à Neguzan. & ab eis quos refert in d.2.part.3.membr.nu.72.

21 Ex hac autem regula prohibitiua,ne pater alienet aduẽtitia filij,cauendum est ab eo, quod plures putant ex sententia Azo. posse patrem liberè aduentitia filiorum alienare. Azo.n.id dicere non potuit, obstante hac l.& l.fin. §.ipsum aũt,versi.nõ autẽ infra tit.1. sed tñ inquit Azo. in Rub.de bon.quæ libe.nu.9.quod non potest pater alienare hæc aduentitia nisi ex causa necessaria æris alieni, quod filius soluere teneatur: iuxta tex.in l.fi.§.sin autem æs alienũ,infra tit.1.& ex his iuribus cessat dubitatio Tiraq.in prin.l.si vnquã nu.32.Et subdit Azo.nu.11.nõ esse necessarium decretum qñ pater sic alienat ex cã necessaria:quod sequitur & extollit Bal.in eo §.sin aũt,in fine, & ibi Pau.nu.2.Fulg.& Cor.id aũt non satis aperit Albe. hic,nu.1.ad fi.opinio tñ Azo.receptissima est,eamq; probant Bal.Pau. Alex.in l.præses.C.de transf.& alij,quos citat Tiraq.in l.si vnquã in prin.nu.28.C. de reuo.don.vbi allegat Roma.Aret.Dec.Soci.& quam plures:idemq; sequitur Iacob.in l.1.nu.5.C.si aduer.vẽd.Seuer. in tract.de transac.q.7.Afflic.decis.393.num.1.Bene. in c.Rayn.ver. duas nu.255.Loriot.de cõsangui.Axiom.40.& probauit Cuma.in l.1.ff.de re.co. & fatentur oẽs hanc opinionem cõem esse, vt etiam asserit Couaf.lib.1.resol.c.8.num.6. vbi eleganter explicat quandam l.par. & secundum hanc opinionẽ Azo.iudicatum vidi. De his etiam memini legisse Io.Ign.in l.3.§.eleganter ex nu.166.ff.ad Syllan.sed librum nũc habere non contigi : cum hæc prælodabãtur. Sed contra Azo.& receptam sentẽtiam tenet Sal.in d.l. præses: arguẽdo à legibus quæ loquuntur de patre tutore vel curatore filij, qui non potest alienare sine decreto, vt

in l.3.C.de præd.min.l.si pupillorum.§.si pater.ff.de reb. cor.sed Alex.& Ias. ibi bene respondent post Bal.& Paul. ea iura loqui in filio emãcipato, cui pater datur tutor,vel curator:hic loquimur de filiofa.cuius pater est legitimus administrator & lõgè plus tribuit lex patri quã tutori: vt Ias.probat & nos sup.latius deduximus in 2.par.Sed Ias. d.l.præses.nu.5.inquit, posse legendo & disputãdo teneri contra Azo. vt.s.non possit pater alienare immobilia ex aduentitijs filiorum, sine decreto iudicis: & triplex argu. adducit, duo priora leuia sunt, nec ab ylla lege deducũt: tertiũ dicit Ias.fortiter stringere ex d.§.sinautẽ æs alienũ, vers.sed pater,ibi,ritè, quod verbum solet significare solẽ nitatem iuris. & ita contra Azon. teneri posse inquit ibi Cur.iun.nu.15.& tenet Crotus in l.frater à fratre nu.31. & Chas.in consuet.Burg.Rub.6.§.5. fol.10.col.4.nu.14. Hispanus Anton. Gomet. in l.48. Tauri.ad finem:& sic opinio Saly.aliquibus placuit,Ego à cõmuni sentẽtia nõ recedo, quia video hæc iura patri interdicere alienationẽ aduentitiorum, eamq; speciailter permittere ob causam necessariam æris alieni:tunc autem, ordinem explicare, quo fieri debeat alienatio:vt in d.§.sinautẽ æs alienũ:nec aliquam mẽtionem facere de decreto, vel authoritate iu dicis: Vnde cum nullibi talis solennitas scripta sit in patre ¶ legitimo administratore, rectè:pro Azon.retorquetur ar gumẽtatio Ias.in d.l.præses.nu.3.versi.vnũ: ne audiatur, qui sine lege loquitur:& inde respondetur ad argu.Ias ex dicto verbo *ritè*: refertur enim ad causam & ordinem:se cundum ea quæ dixerat ipse Imperator in §. præced.vt bene aduertit Tiraq.vbi suprà post Deci.consi.209.nu 3. colligiturq; ex Ias.in l.filiusfa.ff.qui satisda.cog. Et fulci tur hæc sententia,quia lex in patre legitimo administratore non distinguit circa ætatem filij:& sic patet nõ bene applicari iura loquentia de tutore vel curatore & decre-
23 to.Cùm tamen regula sit negatiua,vt pater alienare nequeat aduentitia filij,ex hac l.& d.§.sinautem æs alienũ & d.versicul.non autem:infertur vtiliter, quòd patre alie nante, fundata erit intentio filij uendicantis rem alienatã:vt ferè in terminis tradit Deci.cons.60. col.5.quia suf-
ficit

ficit habere regulam: aduersarius autem probare debet causam limitationis, vel specialitatis secundum Bart. in l. 2.nu. 1.ff.si quis in ius voca.& ibi Ias.idem Ias.in l. fi. nu. 14.C.de edict.diui Adr. Dec. in l.1.nu.8.ff. de regulis iuris.Dec.consi.8.nume.1.notanter Bald.in l. 3. numero 5. C.fin.regum.& ita is qui in quem pater alienauit non poterit vitare condemnationem, nisi probet alienationem ex legitima causa factam: facit doctrina Barto.in l. si fortè.ff.de castren.pecul.& in simili Pau.Castren.in l.vir vxori.ff.ad Velleia.& quæ tradit Alex.cons.18.lib.3.vbi enim regula iuris est prohibitiua, non statur confessioni contrahentis vel testantis,secundum Docto.vbi suprà:& Bar. in l cum quis decedens. §. codicillis, & §. Titia ff. de leg. 3.Alex.& Decius in l.si donatione,C.de collat.Dec.consi. 20.Rip.in l.si vnquàm.q.15.C.de reuo.don. bonus tex.in l.qui testa.27.ff.de proba.notabiliter Dec. in c. quæ in ecclesiarum.nu.27.de consti.& consi.62.Ideoq; si pater vendat filio spurio(cui donare nequit)non creditur eius confessioni,si dicat se recepisse pretium contra gl.d.l.qui test. quæ communiter reprobatur, secundum Ias.in l.si is qui ex bonis, col.fi.ff. de vulga. & Deci. consi.311.col.2.pro-
24 batur,in l.1.C.de natur.libe. Constat igitur ex prædictis, regulariter interdici patri alienationem aduentitiorum, excepta causa necessaria,& sic est limitatio ad regulã,quę cõprobatur ex vulga.l.1.ff.de fund.dota.ibi, *quia hæc alienatio non est voluntaria*. qui tex.vbiq; allegatur,atq; ita à Bar. intelligitur.vt prohibita alienatione non censeatur prohibita ex causa necessaria:ad idem ẽt citari solet tex. in l. peto.71.§. prædium,ff. de lega. 2. Sed non benè allegatur: quia ibi res non distrahitur,sed tm̃ datur emptori ius retinendi pro tp̃e,quo res duratura esset penes debitorem,cu iusibona alienantur:sicuti in casu notabili l. Statius.48.§. vlt. in fi.ff. de iure fisc.de quo infrà, ad idem notatur tex. in l.alienationes.13.ff.famil. ercis. ibi, *duntaxat voluntariæ, non quæ causam habent necessariam*: & ibi Alberic. & Flori. notant. Mihi etiam ad idem est optimus tex. in l.tertia.§. item quæri,ff. de reb. cor. ibi, *hæc enim alienatio non sponte fit*. & ibi: *videbis alienatio, propter rei iudicatæ authoritatem*

Et inde colligitur ratio ad text.nota. in l. magis puto, §. si pupillus, versi. sed si pater, & versi. idemque, & vers. eadem ratione ff. eo. vbi res immobilis sine decreto traditur à minore vel tutore, quando præcedebat obligatio eius, cui minor successit. quia lex tunc alienationem hanc necessariã censet: id etiã probat tex. in l. 1. & meliùs in l. 3. C. qñ decr. opus non est: vbi ex iussu vel obligatione testatoris alienantur res immobilis inconsulto prætore. In eandem sententiã pōt notari tex. in l. nõ tm̃. 51. §. ijs autem, ff. de fideicõ. lib. & in l. alieno. 31. §. qui fideicommissariam, ff. eo. vbi minor manumittit & alienat ex fideicommisso & iussu testatoris, quod aliàs facere non posset lege prohibēte: idem probat text. in l. cãm 20. ff. de manumis. ex quibus iuribus assignatur ratio decisioni notabili. l. fistulas. 78. §. 1. ff. de contrah. empr. vbi tutor sibi author est, sibique possessionem tradit rei, quam emerat à patre eius, cuius tutor est, de quo alibi plura scribo. Ex d. §. fundum l. fistulas: & ex
25 d. §. sed si pater l. magis puto: patet traditionem rei venditæ necessariam appellari, ideoque iura ibi, permittunt tutorem sibi tradere, negotiumque perfici inconsulto. Vnde vltra Doct. vtiliter colligo, illis iuribus probari doctrinam glo. in §. pretium, verb. tradatur, inst. de emp. & vend. quę, reiecta antiquorum varietate, bene resoluit, venditorem habentem facultatem rei tradende præcisè teneri tradere, nec liberari soluendo interesse: & idem probat Bart. in l. stipulationes non diuiduntur num. 39. ff. de verb. obli. & est recepta doctrina secundum Alex. ibi num. 30. Ias. nu. 35. qui prædictam glo. extollunt, & ita Ange. Aret. in §. actionum, nume. 14. Inst. de actio. dicens eam gloss. sing. & ibi Ias. nu. 147. idem Ias. in l. quoties, nu. 34. C. de rei vend. Deci. in l. actionibus, nu. 16. ff. de in lit. iuran. & in l. certi condictio. col. 7. ad fin. ff. si cer. peta. idem asserit Anto. Burg. in Rub. de empt. & vend. nume. 3. dicens, eam glo. meliorem de iure, & magis communiter approbatam, aduersus aliquos contradicentes: & ita Bal. in l. contractus, num. 14. C. de fide instrumen. & Bar. in l. 1. nu. 13. & ibi Pau. nu. 4. ff. de actio. empt. de quo etiam agit Tiraq. videndus lib. de retract. conuent. in fine §. 7. numero 55. & latissimè nouissimus

ſimus Riminald.in §.1.ex num.57.Inſt. de donat.vbi ex num.58.variè limitat:mihi autem,vt dixi,pro communi ſententia ſufficerent prædicta iura,quæ hic notaui:probatur etiam ex d.§.precium.ibi *omnino tradatur*: & in l.ex empto.11.ff.de actio.empt.ibi, *id præſtari,quod inter contrahentes actum ſit*: & ibi, *imprimis ipſam rem præſtare venditorem oportet*: & inde intelligitur tex.in §.pen.verſi.idem ait ead.l.& l.1. eod.titul.quibus Bulg.& contradicentes nitebantur:dum enim ea iura dicunt,venditorem non tradentem ad intereſſe condemnari, intelliguntur in fauorem emptoris:quã ſcilicet res tradi non poteſt,non verò permittitur venditori,ne rem tradat:& ita vſu obſeruatur.In idque verè adduci poteſt (cùm.M.gl.citato)tex.in l.qui reſtituere,ff.de rei vend. de his etiam quo ad intereſſe agit Molin.in l.vnica
26 nu.80.cum præced.& ſeq.C.de ſent.quæ pro eo. De cauſa neceſſaria latè & vtiliter agemus vel in fine huius l.vel in l.fi.§.filijs autem,tit.ſeq.interim verò ex ſupradictis infertur alia limitatio ad reg.vt pater diſtrahere poſſit ea,quæ tempore perirẽt,ſeu quæ ſeruari non poſſint,vel quæ ſine vtilitate ſumptuoſa eſſent: quaſi tunc alienandi cauſa neceſſaria ſit, ex tex.notab.in l.Ariſto.5.ff.de iure delibe.ibi, *tractu temporis deteriores*: & ibi, *ſumptuoſa veluti iumenta,aut venalitia*. & ibi, *æs alienum, quod ſub pœna uel pignoribus debeatur*: & ſic I.C. tam iuſtam ibi cenſet cauſam vtilitatis : quam æris alieni, ſeu neceſſitatis licet in alijs ſit differentia, vt ꝑ Dec.in l.2.nu.6.ff.de offi.eius cui manda.eſt iuriſdi.& ita text.in l.ait prætor.7.ad fi.eo.tit.ad idem bonus tex.quem ibi cõmendat Bald.in l.non ſolũ.56.ff.de petit. hæred.ibi, *non ſolum ad æs alienum.ſed & ſi impenſæ neceſſariæ factæ ſunt*: & ibi, *vel ſi mora res periturę deteriore ſuę futuræ erant*: vbi etiã hæc æquiparatio benè probatur : & in l.8.ff.de mino.ibi, *in rebus fortuitis caſibus ſubiectis*: tex.& Doct.in Auth.ſi quas ruinas, C.de Sacroſ.eccle.& arguendo de tutore,à fortiori pro patre legitimo adminiſtratore adduci poteſt cum prędictis iuribus l.lex quæ tutores, verſic.pen.& fi. C.de admin.tut.& ita ampliatur d.§.ſin autem æs alienum : & §. ſed pater, verſicul.non autem l.vlt.infrà titu.1.vbi ſatis id probat imperator ibi, *exceptis rebus , quæ oneroſæ hæreditati*
 ſunt,

ſunt, vel quocunque modo damnoſæ, quas ſine periculo vendere patri licet: ſpecialia autem multa ob eam cauſam, quod res tempore peribunt vel deteriores reddentur, ornant Iaſ.& Rip.in l.cum res.ff.de dã.infec. Fel. in c. cum acceſſiſſent. n.20.de conſt.idẽ Fely.in c.fi.col.fi. de iudi. Hipp.in l. qui cedem.ff.ad l.Cor.de ſic.& alibi,ſæpe,idem Iaſ.& Hippol.
27 & Alc.li.1.de ver.ſig.Hinc inferri poteſt ad quæſtionem aduentitiorum,in quibus ſunt aliqua immobilia ſubiecta inundationi prope mare,vel flumẽ,vel ſimili periculo ob noxia: ex prædictis enim iuribus ſatis colligitur poſſe patrem tales res diſtrahere & idẽ fortius colligitur ex Doc. ſtatim citandis: facit tex. in l. verum.12. §. ſi locupleti.ff. de mino.ibi,*prædia ruinoſa* : & ibi,*prædia ruant:* & ibi, *multis caſibus obnoxia:* talia enim bona non iudicantur vtilia, nec excuſant vt immobilia:ſecundum Bar. in l.2.col.fi.n.19. ff.ſolu.mat. vbi ampliat ad bona ſita in montibus quæ cũ aquis diluantut:& ita Alex.& Iaſ.in 4.]limita . in l. ſciendũ.ff.qui ſatiſ.cog.& Alex.in d.l.2.nu.20.cum Bart. & ita
28 tenere omnes aſſerit Parp.ibi nu.87. Amplius voluerunt graues Doct. vt tutor vel curator poſſit alienare ſine decreto,molendina & bona ſita iuxta flumen obnoxia inũdationi:ita Ang.vbi Fulg.id cõmendat in d.l.non ſolũ.ff. de pet.hęre.& Rip.in l.quominus.n.126.in fi.ff.de flumi. & Hiſpanus Pala.in repe.c.per veſtras.§.18.nu.4. & Rubeus conſi.138.col.1.vbi id extollit,& dicit neminem con
¶ tradicere:& Tiraq.de retrac.lign.§.1.gl.7.nu.91. Ego nõ dubito hos patres erraſſe,licet enim bona ſint ſubiecta periculo inundationis vel ſimili,nõ ideo alienari debẽt in cõſulto prætore:& periculũ quod ipſi Doct.conſiderant,erit pro cauſa decreti,quod neceſſariũ eſt in alienatione immobilium,ẽt ſi talia ſint, vt illis carere expediat. l. magis puto.§.ſi æs alienum & l. ſi fundus ſterilis.ff.de rebus cor. & ideo cauſa iuſta ad has alienationes nõ ſufficit ſine authoritate iudicis, vt conſtat ex illis iuribus, & ita apertè I.C.in l.Ariſto.ibi, *adito prætore* : & d.l.ait prætor §. fin. bi *prætor editus:* quod etiã probatur ex l.fi.ff. de cura.fur. ibi, *dõn.indi cauſa* : & ibi, *magna vtilitate* , *cognitione iudicis* quod pro maiori ſecuritate (maximè ne iudices parũ periti decipian-

cipiantur) confirmari poteſt ex Bal. qui forſan id voluit, in l.fi.§.non aũt,infr.ti.ſeq.ex Bar.Pau.Iaſ.in l.cum hi.§. eam,ff.de tranſa.dum ibi gl.reprobant:& poteſt colligi ex

29 Afflict. deciſ.87. In patre igitur alienante verius puto, quod in tutore & curatore inaduertenter Doc. ſcripſerũt: cum enim in patre iuſta cauſa ſufficiat abſque decreto,vt ſuprà,valebit alienatio, ex prædicta cauſa, atque ita ſecurus reddetur emptor,vel is,in quem alienatũ eſt: per tex. in d.l.fi.§.pen.ſuprà citato, ibi, *ſine periculo vendere paterna pietate licet*: quæ verba mihi videntur comprobare opinionem Azo.quam ſuperius defendimus, & receptiorem diximus.Videtur enim ibi tex.totam hanc cõſiderationem

¶ paterno cõſ.cõmit.nec puto in diſt.verũ.quod Bar.Alex. Iaſ.& alij ſuprà cit.ſcri.talia immobilia iuxta flumen, vel mare ſita,non excu.à ſatiſd.nec vt immobilia iudicari:cõtrariũ enim ſuadet cõm. homi.opi. & conſuet. qua videmus molend.aliaq; bona, etiam inundationi & periculis obnoxia, vt pretioſa æſtimari:quæ hominũ opinio in his maximè attẽdi debet,iuxta vulgari.l.precia rerum.ff.ad l. falci.& ideo videmus in prædictis iuribus nõ excuſari decretum,etiã in talibus bonis & ſic regulantur vt vera im-

30 mobilia.Ex prædictis ſatis infertur alia limitatio generalis:vt nõ obſtãte prohibitione poſſit pater alienare, quando id filio vtilius fuerit,vel vt ex alienatione aliquid maioris vtilitatis filio accreſcat:quod ex verbis d.§.pen. l.fin. tit.ſeq.ita generaliter notat gl.in l.quæcunque, verbo interdicta,cod.titul.vbi Bal.nu.1.id dicit menti tenendũ, & Are.in l.mutum,ad fi.ff.de acq.hære. vbi eam gl.extollit: & Soc.in l.conditionibus pupillus,nu.1.in prin.ff. de condi.& demon.Gomet.in §.omnium,col.10.Inſt.de ac.Iaſ. in l.contra iuris.n.8 ff.de pact.Tiraq. alios citans in li. de iure marit.gl.8.n.74.char.332. ſecundum nouã editionẽ: quod confirmatur ex multis,quæ Socin.& Iaſ. cumulant in dictis locis,& Fely.in c.cauſam,in 1.nu.8.de iud.& maximè confirmatur ex tex.cum gloſſ.in l. 2. ff. de acceptil. vbi admittitur obligatio impuberis ſine tutore, quando ex ea ſequitur vtilis liberatio:quam glo.extollunt Soci. & Iaſ.vbi ſuprà,& Alexan.in d.l.mutum.nume.10. Iaſ.in l.

more.

more.n.11.ff.de acq.hæ.& in l.potuit.nu.3.C.de iure delib.
quibus adde gl.in prin.Inst.de auth.tut.vbi est bonus tex:
ibi, *nanque pupillus meliorem conditionem licere eis facere, sine authoritate tutoris*: & idem probat text.in l.prima, C.de authori.
præsta.Sic in varijs iuris articulis tradunt Doctor. vbi supra, latiusque Tiraq.8 quæstio.d.gl.8. ex nu.56.quando
in aliquo actu requiritur solennitas fauore alicuius personæ,valere actum absque ea solennitate,si reperiatur vtilis
tali personæ: quod tradit Imol.in l.cum lex,ad fi ff.de fideiuss.quem sequitur Socin.iunior.consil.28.numero 11
libro secundo,Et multa in hunc sensum tradit Corsin.notab.verb.pupillus.folio 177.Idem probant multa,iura vltrà suprà citata:tex.in l.non ideo minus,C.de procur.& in
l.nec tutoris,C.de contrah.& commit.stipul.Idem probat
text.vbi notat Alber.in l.1.ff.de quib.in loc.fac.ibi: *quod ornamenti causa fit* Et bonus tex.in l si filius 11.ff.de ritu nup.
ex quibus assignatur ratio.l. multi non notæ. ff.de libe.&
31 posth.& l.filijs matrē,C.de inoff.testa.Sed in hac re doc.
aliquando variant, vt tradit Tiraq.in d.loco.maximè nu.
62.Et præcipua varietas adducitur ex tex.& glos.in l.cum
ij.8.§.eam, ff.de transact.vbi text.inquit valere transactionem absque solennitate , quando continet vtilitatem
eius, in cuius fauorem solennitas requirebatur: aut patet
ibi: *quia meliorem conditionem suam* Et glo.ibi verb.alimentarius:infert ad alienationem rei minoris,vel Ecclesiæ,vt valeat sine solennitate, quando reperitur vtilis ipsi ecclesiæ
vel minori.Sed Bart.ibidem eam gloss.reprobat,& Alber.
num.2 post antiquos:& magis communiter docto.secundum Ias.ibi.num.2,Et idem Ias.in d.l.contra iuris,in fine
prin.& Fely.in dicto c.causam.nu.8. hoc tāquam receptissimum tradens,licet neminem citet:quod tenuerunt quàm
plures à Tiraq.citati.in d.loco,n.56.57.& seq. Sed quamuis Ias.& alij dicant gl.communiter reprobari,id non omnino expeditum est,cum non pauci eam sequantur vt curiosè refert Tiraq.vbi suprà num.62.& Cors. vbi suprà.Et
idem Ias.sibi cōtrarius in §.action.nu.43.inst.de act.quarta vbi eam gl.sequitur,quamque magis probare videtur
Tiraq.eo maximè, quia secundum eum nemo respondet text.in
dicto

dicto §.eam. vbi Iaſ.nu.2.de ſolutione cogitandum relinquit.Fely.tamen in dicto c.cauſam nu.8.diſtinguendo reſpondet vt videtur.in ver. ſolutio.cuius non meminit Tiraq.citans ad eandem diſtinctionem Al.& Fab. Ego autẽ non dubito opinionem Bar. & Alber.magis cõem & veriorem eſſe,*nec video qualiter negari poſſit: quia iura apertiſſimè habent, ſolennitatem requiri in alienanda re minoris vel eccleſiæ, etiam ſi agatur de alienatione vtili, aliter enim decretum non interponeretur, vt l.magis puto per totam, ff.de reb.eor.& in l.fi. ff.de curat.furio.cum ijs,quæ adduximus ſuprà.n.28.& tradit Afflict.deciſ. 87. & ex his tolluntur obiecta Dec.contradicentis in c.quæ in eccleſiarũ.n.9.de conſt. hanc tñ varietatẽ gl.& Doct.concordat nouiſſimè Molin.ad Dec.in ca. 1. in 1. lectu. verb. 32.
contentioſo: litera n. de conſtitu.Sed conciliatio Molin. non erit neceſſaria,ſi attendas ad aliam reſolutionem receptã, quæ in ea difficultate habet : poſſe pro parte minoris vel eccleſiæ approbari,vel reijci alienationem,quæ ſine ſolennitate facta eſt,vt tradit vtiliter Iaſ.in d.§.eam tranſactionem referens plures,& in ſimili per multa Fely in c.dilectus in 2.nu.8.ex verſi.3.de reſcrip.arg.glo.celebris in l.eleganter:verb.nullam, ff.de dolo,ſimilis in l.iuris gentium, §.prætor ait.verb.dolo.ff.de pact.gloſ.etiam in l.in cauſæ. 17.verb.ne inter, ibi: *eius fauore* : ff.de minor.glo.in l.ſi dolo.C.de reſc. vend. & ex multis vtiliter comprobat Tiraq. in d.lib.de iure mari.gl.8.q.10.nu.92. cum ſeq. electio ergo poſtea ſolenniter facta validabit præcedentem alienationem ẽt inuito eo cũ quo minor, vel eccleſia contraxerat,vt volũt gl.& Doct.in dictis locis:in quod notari ſolet text.optimus in l.Iulianus.14.§.ſi quis à pupillo,ff.de act. emp.ibi, *ex uno latere conſtat contractus* : facit gloſ.notab.l.ſi fundus,§.eleganter, verbo.exercere , ff.de lege cõmiſ.quã ibi expendit Bal.Hæc tñ intelligi debent niſi pars aduerſa 33.
ante iudiciũ vel actũ conſummatũ opponat defectũ ſolẽnitatis:tũc enim nõ erit electio perſonæ priuilegiatæ volẽtis actũ ſuſtinere ob vtilitatẽ;vt elegãter ex Bal. tradit Hiſpa.Pala.in rep.Rub.§.68.nu.7.quos probat Tiraq.vbi ſuprà n.88.& idem vult Iaſ.in l.nõ eo minus,nu.1.ver.limita C.

ta.C.de procu.& Chaſ.in conſue.Burg.Rub.4.§.1.nu.27. fol.128.col.4. Adde in ſimili verã & receptam ſententiã ex l.licet.C.de procu.per quam(ſecundũ Iaſ.ibi n.10.ver. tunc) limitatur gl ſi mater.§.hoc iure,verb. deducit.ff.de excep.rei iud.de qua latè Iaſ.in d.loco. & Feiynus in cap. cauſam.numero 9.de iudi. tradit Angelus Aretinus in §. item ſi.col.antepe. Inſti. de except. & Paul.in l.licet,ff.de iudicijs,vt ſcilicet non poſſit quis ratum habere geſtum à falſo procuratore,quando defectus mãdati oppoſitus fuit ante finem actus: hæc enim reſolutio recepta eſt. Limitantur etiam aliqua iura ex ſupra adductis: vt non valeat actus iudicialis vel conuentionalis deficiente ſolennitate etiam ſi ſit vtilis perſonæ, in cuius fauorem ſolennitas requiritur,quãdo perſona talis eſt,in qua intellectus prorſus deficiat,vt in infante notat Bal.in l.1.C.de auth.pręſt. quod etiam patet in furioſo, iuxta tex.in l. furioſo 9.vbi Bar.& omnes.ff.de re iud. tradit Iaſ. limitando tex. ibi in
34 l.non eo minus nu. 1. verſi.2.C. de procur. Illud tamen omittendum non fuit,quod communiter Doc. notant ex tex.quem extollunt,in d l.Iulianus.§.ſi quis colludente:ff. de act.emp.vt quando contractus ita claudicat, poteſtq; ab altera parte tantum reſcindi,vel nullus declarari poſſit: tamen pars aduerſa agere,vt perſona priuilegiata vel alia, in cuius fauorem actus irritatur, declaret: an velit ſtare conuentioni, vel ab ea recedere ex verbis tex. ibi, *hactenus agendum vt aut ſtetur emptioni, aut diſcedatur:* & in verſi.ſeq. eiuſdem tex. agitur de minore circunuento: & idem reſpondetur ibi, *vt in ſuperiori caſu*: & illum modum agendi alibi non reperiri,aſſerunt Paul.& Fulg ibi: Bal.in l.dolũ nu.2.C.de peric.& commod. rei vend. & ibi Saly.n.1.Iaſ. in §.actionum n.42.Inſt.de act.& in l.tranſanctione finita:ad finem.C.de tranſa.Et ex eodem tex.vnũ vtile infert Molin.in conſue.Pari.§.41.nu.46.fol.328. Sed eandẽ deciſionem.d.§.limitat.idem Molin.de contract.vſura.q.11. n.157.& Tiraq.videndus in fine ſui libri de retrac.n.149.
35 cum ſeq.Qua in re aduertendum eſt quod is modus agẽdi ponitur in d.§.ſi quis colludẽte, in maiorem vel minorem circunuentum.Deinde ſequitur ſtatim.§.ſi quis à pupillo:

pillo:vbi in pupillo I.C.inquit cõtractum claudicare: nec repetit:quod proximè dixerat in minore. Ideoq; Bart.ibi intelligit, non procedere in pupillo, quod dictum fuit in minore: vt sic contrahens cum pupillo non audiatur petens eam declarationem, an pupillus stare velit contractui. Et ita intelligunt Alber.Pau.Fulg.& Salyc.ibi,quod confirmatur ex Bal. & alijs citatis proximè.nu.33.ad fi.

¶ Quam differentiam nõ aduertũt aliqui ex suprà citatis: & cõtra eam loquitur Tiraq.de iure marit. gl.8.q.10.nu. 91.ibi, *minore aut pupillo:* Addo etiam, quod Ant.Capi.decis.ex contra omnes suprà citatos(ab eo autem omissos) scribit, non debere quẽ audiri in prædicto modo agendi. Sed minor nõ aduertere, se loqui cõtra tex.Bar.& omnes

¶ in d.§.si quis colludẽte. Quòd etiã nõ aduertit Rebuf.2. Tom.constit.Galli.gl.6.arti.2.nu.7.pag.149.sequens so-

36 lum Capitũ. Possent aliqualiter excusari Capi.& Rebuf. authoritate Alex.ad Bar.in d.§. si quis colludente(quem nõ referũt) vbi Alex.videtur intelligere tex.quando ageretur ad eã declarationẽ aduersus maiorẽ factum:nõ autẽ durãte minori ætate. Quod ẽt videtur probare Imo.in cle.1.nu.28.de in integ.rest.Sed Bar. in d.§.Paul.& Fulg. planè intelligũt tex.etiam durante minore ætate. Quòd etiam magis videtur ex mente Doct.in locis suprà adductis:& colligitur ex Tiraq.de retract.in fi.n.149. Idq; magis cõgruit literæ:quia I.C.loquẽs de minore circunuento permittit eum agendi modum:& sic retinet eosdẽ terminos minoris ætatis,diuinatoriũq; esset subaudire, minorem factum esse maiorem. Quod etiam vrgenter cõprobatur exemplo ecclesiæ: aduersus quam in eisdem terminis receptũ est agi posse,vt declaret,an velit stare conuẽtioni:vt tradũt Doct.vbi suprà.& Hisp.Bernar.à Luco. reg.148. in septima similitudine. Videtur tamen necessario intelligẽdũ:vt ea declaratio à minore fieri nequeat, nisi adhibita solẽnitate,quæ in principio eius actus interuenire debuisset. Vt colligi potest ex Matesil.notab.156. ibi, *sit paratus facere interuenire solennitatem.* alias eodem modo periclitatur declaratio minoris, quo actus principalis arg.l.doli.9.vers.idemque.ff.de nouat.ibi, *rursus circumuenitur*

nitur minor. Nec puto tutum, quod Bart. Paul. & Fulg. volunt, in d. §. si quis colludente, dicentes, minorem eo casu semel declarantem se velle stare conuentioni, non posse amplius restitui. Ad quem effectum intelligũt tex. ibi induxisse illum agendi modum: idque forsan ob calorẽ iudicij, sicuti in proposito sentit Nicolaus de Mil. in suo repertorio verb. minor. intelligens Bart. quando iudex confirmaret eam declarationem minoris vt tunc amplius restitutio non detur. Quòd etiã probat Aufre. (vir doctior, quàm plures putent) ad decis. capellæ, quæstione 53. ad finem. Sed hæc mihi non placent: quia nec calor iudicij, nec authoritas iudicis tollunt restitutionem minori, vel ecclesiæ, vt l. si quidem. C. de præd. mino. Panor. in c cum causa. numero 6. de empt. & vendi. & in capitulo constitutus nu. 8. de in integ. restitu. nec declaratio, vel electio semel facta potest restitutionem tollere: cum postea variare liceat minori. vt in l. & sine. 8. §. restitutus. ff. de minor. & in l. fi. C. si sæpius in integr. resti. postu. cũ traditis à Math. Afflic. lib. 2. constit. Neapol. Rub. 40. numero 11. & latius scribo in materia restitutionum. Vnde intelligo I. C. in d. §. si quis colludente, eam declarationem petendam; præstandámque scribere, vt de præsenti res habeat statutum validitatis: vtque contrahentes omnino incerti non extent de effectu conuentionis. Non autem ullo pacto. I. C. ibi sentire potuit, ex ea declaratione semel facta, negãdam postea restitutionem minori læso, contra iuris principia: maximè, cũ materia restitutionis diuersissima sit, nihilque commune habeat cum ea quam I. C. ibi tractat. Ideoq; à tã diuersis illatio fieri non debuit: iuxta vulgare reg. l. Papinianus. ff. de minor. l. fi. de calumn. Quod forsan alibi nõ reperies. Potest etiam pro limitatione notari, quod scribit Alberi. hic, col. 2. num. 4. versi. quid si pater dicens, ꝙ pater potest alienare suum vsumfructum præsupponẽs, idem posse regulariter quẽlibet fructuariũ: per text. quem adducit, in l. arboribus. 13. §. vsusfructuarius. ff. de vsufruct. deinde subdit, ꝙ pater alienãs rem ad uentitiam filij, censetur tantùm alienare vsumfructum, quem in ea habet, adducit text. in l. qui tabernas. 32. ff. de

37 (margin, beside "ctat. Ideoq;")

de contrah.empt. & sic sunt in hoc duo dicta Albe.cumque sequitur Hisp.à Couas Ruu. lib. 1.resol.c.8.nu.7.versicu.quod fit. Huius primi dicti immemor fuisse videtur Ferñã.Loaz.in l.filiusf.§.diui.nu. 17.ff.de leg. 1.vbi dicto, & præsupposito totũ contrariũ vult:asserens patrem non posse alienare suum vsumfructum,per tex.quem nõ insubtiliter expẽdit,in l.cũ oportet.§.non autem,versi.& si quid:infrà titu. 1 vbi tex. patri permittit alienare ea,quæ sibi accrescunt ex fructibus, quasi nõ ipsum vsumfructũ. & tunc subdit,patre alienãte vsumfructũ, statim eũ cõsolidari cũ proprietate,sicut in vsufructu cõi.per §.finitur, quẽ allegat.Inst.de vsufru. & sic videtur ex diametro Alberico aduersari: vterque tamen in hoc æquiparat vsum fructũ patris, & aliorũ. Alber.vt pater aliusque fructuarius alienare possit.Loaz.vt neuter eorum possit,& cũ ipsi pugnare videantur,vtrumq; refert,& sequitur cũ distinctione Couas Ru.d.c.nu.7.Eandẽ æquiparationẽ vsusfructus paterni & aliorum probat Alber. in l.in venditione, ff.de bon.author.iud. poss.nu.1. In hoc multa aduertenda sunt.in quibus scriben.nõ sine incõmodo reip. lapsi videntur.Et primò cauendum ẽst ab Alber. quatenus videtur admittere alienationem totius paterni vsusfructus: licet.n.cõmoditas, vel ius vsusfructus à patre alienari posset,nõ tamẽ transferri potest in aliam personã qualitas legitimi administratoris,quã pater habet:cũ personalis sit, nec lex eam alteri tribuat.vt notissimum est, & suadetur ex reg.l.quia tale.ff.solu.matrim.& ex verbis tex.in l.per procuratorem.89. ff. de acquir.hæred.ibi, *mutatione personæ,castrensia esse desierunt*. nec contrariũ huius dixisset. Alber.vir doctissimus.Magis tamẽ ab eodẽ Alber. cauendũ est,dum eius verba sonant patre alienante rem aduentitiam filij,valere alienationẽ quo ad vsumfructum ipsius patris,quasi filius non possit,tunc rẽ vẽdicare.Hoc enim periculosum est: vt constat ex his,quæ diximus suprà,in 2.parte,& tractamus inferius nu.74. contrariumq; vt receptum scribit Couas Ruu.d.cap.nume.6.versicu.nam si venditio.Nec minus cauendum est ab Albe.& alijs quos citat Couas Ruu.d.numero 7. dum tradunt simpliciter:

patre

patre vel alio fructuario tam vendente, censeri, tantum ab eo vendi,& ab emptore emi ius,quod vendens habet: & sic ipsum vsumfructum tm̃,vel eius cõmoditatem.Id enim verum non est,pluresq; decipere posset:qui enim à patre,vel fructuario rẽ aliquã emit, iustè & vesisimiliter ignorare censetur,ꝙ venditor non habeat in ea,nisi vsum fructum:cùm emptor totam rẽ emere intendat,eamq; libere & plenè sibi vendi putet l.in venditione 45.ff.de act. empt.gloss.in l.ex his prædijs.C. de euictio. Nec obstat d. l.qui tabernas, ab Alberi. hic, & à multis alibi non benè adducta:loquitur enim tex.apertè de tabernis sitis in loco publico,quarum proprietas ratione soli,cui ædificium cedit,ipsius Reip.est,priuatorum vsus tantùm:vt ibi tex.habet. Qua propter si emptor eiusdẽ loci notitiã habebat,satis admonitus cẽsetur ex qualitate rei, & tunc vẽditor ius tantùm,quod habet,alienare videtur: alias oporteret venditorẽ apertè admonere emptorem de quacunque qualitate minuẽte ius rei,quæ vẽditur. Et ita ad eandem l. qui tabernas,melius sentit Bal.in Rub.C.de contrahen.emp. nu.6.Pau.in l. serui electione.§.fi.n.2.ff. de lega. 1. & ibi Are.col 1.& alij,quod benè probat Ias. in l. fi. num.136. C.de iure emphyteo.& ita resoluenda sunt, quæ inuoluit Gozad.consi.24.nu.7: & addi possent, quæ diximus suprà in 1.parte Rub. ad l.cum tabernam.ff. de pigno. Sed

38 iam radicem huius difficultatis petamus quæ pendet ex cognitione verioris sententiæ, circa alienationem vsusfructus:in qua scriben.mirè variant,tam ex professio,quã latenter: ꝙ proximè dixi non esse sine detrimento Reip. cum quæstio sit quotidiana,ideoque magis animaduertẽda:quam hic exactè pro virili examinare intendo. Constat autem ex superiori relatione, Alberi. quasi indubitatum præsupponere,quemlibet fructuarium posse iure distrahere suum vsumfructum,atq; id, quod habet in aliũ transferre, non expectato consensu proprietarij: nec ex tali alienatione vsumfructum ad proprietatẽ reuerti.Cuius contrarium quasi indubitatum ẽt præsupponit Loaz. vbi suprà per d.§ finitur: Et sic vides iura vt expressa ad duo contraria,& pugnantia allegari.Scilicet.§.finitur,con

tra

tra fructuarium: ne alienare possit, & alienando perdat vsumfructum l.arboribus, pro fructuario: vt alienare possit, nec vsusfructus amittatur: qua in re alia iura citari possunt, quæ eodem modo pugnare videntur: nam I.C. in l. venditione, & in prin. ff. de bo. author. iudi. pos. & clarius, in l. cui vsusfr 74. ff. de vsufruc. habet, vsumfructum alienari posse: quod autem vsusfructus alienari nequeat, magis vrget litera tex. in l. si vsusfructus. 76. vel 66. ff. de iure doti. de qua statim: & illa, cum d. §. finitur: adducitur ab ijs, qui tenent fructuarium nō posse vsumfructum alienare: pro quibus etiam potest adduci tex. qui allegari nō solet, in l. noua. C. de vsufructu. hæc de iuribus; nunc de Doctor. Gloss. in dicto §. finitur, verbo cedendo apertè vult, quòd si vsusfructuarius alienet suum vsumfructum, nec exprimat se alienare commoditatem seu facultatem percipiendi fructus, alienatio non tenebit, & insuper vsusfructus amittetur, & cum proprietate consolidabitur, & ita glo. in d. l. si vsusfructus & originaliter id voluit Azon. in summa. C. de vsufructu. nu. 20. idemque videtur probare Alberic. sibi contrarius in d. l. in venditione, in fine, citans dictum §. finitur idem securè vt indubitatum tradit Pau. in l. 4. ff. de nouat. ad finem: idem Paul. in l. qui Romæ. §. duo fratres, col. 2. nu. 4. in fine ff. de verborum obligat. per dictum §. finitur. & ibi Alex. col. pen & fin. per dictam l. si vsusfructus, idem vt receptissimum probat Ias. in d. §. duo fratres, nu. 80. c. fi. & Rip. nu. 88. idem vt receptum & indubitatum tradit Soci. consi. 10 num. 13. lib. 1. Corn. consi. 218. in fi. lib. 3. & Loaz. & in d. §. diui. nu. 17. & Couuas Ruu. vbi suprà: idemq; non obscure probant Doc. proximè allegandi, tenētes aliam conclusionem mitiorem: cùm hac tamen quod alienatio vsusfructus non valeat: item quòd ex ea poterit vsusfructus ad proprietatem reuerti, & ita Fab. & plures in dicto §. finitur, nume. 1. & denique hoc ab omnibus receptum asserit nouissime Antoni. Gomez. in tomo, de contract. cap. 15. num. 15. idque etiam magis asserit in comment. ad l. 70. Tauri. num. 33. & tāquàm sine dubio id ab omnibus probatū tradit Cardin. Paril. consil. 71. nume. 3. lib. 2. Alij distingunt, dicen-

tes, quòd vsusfructus non potest alienari, nec eius alienatio prædicta pœna carere: poterit autem licitè alienari cōmoditas eiusdem vsusfructus, tanquàm diuersa ab ipso vsufructu: quod inter alia probat gloss. in dictis locis: Bal. in l. res quarum C. de iur. doti. & Barto. in d. l. in venditione, & in l. interest, C. de vsufruc. Barto. & Alexan. in l. cum Titio ff. ad l. Falcid. quod receptissimum fatentur Couas Ruu. & Gome. vbi suprà. & Fabia. in trac. de emp. & vend. q. 21. numero 53. sub. 4. quæst. principali: & comprobatur ex multis, quæ Doct. tradunt in varijs locis, distinguentes inter ius, & commoditatem: vt tradit Pala. in rep. c. per vestras, §. 58. & Tiraq. de retrac. lignagier. §. 1. gl. 7. ex numero. 46. & Afflic. lib. 3. const. Rubr. 5. numero 19. & Ias. in l. cum filio, ex numero 157. ff. de leg. 1. quod plenius tradimus in auth. idem est, infrà ti. 1. & in hoc nemo discrepat. Alii autem ex proximis conclusionibus aliam mitiorem colligūt: vt scilicet fructuarius alienans vsumfructum, inteligatur in dubio alienare commoditatem: ad quod citatur Bal. in l. 1. C. si res pig. dat. sit. cuius litera ibi corrupta est, id tñ ab eo colligit, & commendat Socin. consi. 66. nu. 7. lib. 3. Curt. iun. consilio 142. col. pen. 15. Aymo. Crauet. cons. 52. nu. 5. idem latiùs consi. 222. numero 8. & sequen. idque dicunt hi patres tenendum, vt actus sustineatur, & pœna vitetur, & vltra eos idem probat Aretin. in l. filius à patre, colum. 5. post princip. ff. de libe. & posthum. & idem vult Bal. ab eis non relatus, in l. necessario §. fin. versi. & ad uerte. ff. de pericu. & commo. rei vendi. ibi, *uerba sic interpretanda sunt*: & in simili idem notat Imol. in l. vsufructu. numero 2. in fine. ff. soluto matrim. & sic isti etiam fatentur, fructuarium non posse alienare vsumfructum, fatenturque pęnam illam amissionis, & consolidationis, & ad eam vitandam. Interpretantur alienatam censeri solam

39 commoditatem. Ego credo grauissimos doctissimosque viros cum gloss. in multis & ferè in omnibus tangentibus hunc articulum, sæpiùs lapsos fuisse: Igitur ad conciliationem legum, de quibus suprà, asserimus primò contra gl. & communẽ opinionem verius scripsisse Fran. Balduin. in d. §. finitur (licet in specie neminẽ citet) ꝙ vsufructuarius impunè

impunè poteſt alienare ius ſuū, verè enim nihil aliud dicit text.in d.l.arboribus,§.vſufructuarius,ff.de vſufru.ibi, *frui uel uendere*:& ibi, *ſi concedat vel donet*: ita ibi apertiſſimè Vlpia.nec minùs apertè Martianus I.C. in l. non vtitur 38.& Caius,in l.ſeq.ff.eod.breuius autem, ſed apertius id probat I.C.Iulianus in dicta l.cui vſusfructus.dum dicit in hæc verba, *cui vſu-fructus legatus eſt, etiam inuito hærede eum extraneo vendere poteſt*: Ergo qua fronte ſuſtineri poterit communis Doctor.traditio ex diametro contraria illis legibus,quæ fructuario alienationem permittunt: Doctor. autem eam non ſolum negant, ſed pœnas adijciunt.Nec ſuperſtitioſi dicant,hæc iura intelligi de alienatione commoditatis, non vſusfructus: quod gloſſ. & communiter Doctor. pueriliter comminiſcuntur retinentes errorem ſuum: quo alienationem fructuario iure permiſſam inter dicunt, fateor enim ex iuris ſubtilitate, & vtilitatis cauſa aliquando differentiam conſtitui inter vſumfructum, & commoditatem,aliudque eſſe ius vſusfructus:aliud facultatem fructus percipiendi.Sed qui hūc articulum, de quo agimus, cum iudicio expenderit,manifeſtè intelliget inanem eſſe interpretationem glo.& Doct.ad prædicta iura, quia ſi verum eſſet,quod ipſi tradunt pro regula,vſumfructuarium non poſſe alienare vſumfructum, & alienando eum amittere,& cum proprietate conſolidari:non dicerēt iura(quod dicunt)vſufructuariū ius ſuum alienare poſſe, non.n.quis poſſe dicitur, quod ſine pœna facere nequit: vulg.l.nepos Proculo, argu.à fortiori,ff.de verb.ſign.item ¶ ſi iura dicerent id, quod Doct.putant,redderentur inania & fruſtratoria, quia nunquam verificarentur,quod patet ex dictis gloſſ.& Doctor.tradentium(vt retulimus) ceſſare pœnam,ſi alienetur commoditas,& ita eſſe intelligendum,vt actus valeat,& pœna ceſſet:& ſic nunquàm haberet locum prohibitio & pœna, quam ipſi fingunt contra fructuarium,quod magis euincitur:quia prædicta tria iura clariſſima,& dicta l.in venditione,ff.de bon.auth.iudi. poſſidend.permittunt alienationem vſufructus per verba, quibus de commoditate nulla mentio fiat, ſed de ipſo vſufructu: & ſic non licet amplius tam expreſſa iura cauillari.

lari.Posset que contra Doct.vulgaris eorum argumentatio retorqueri: ne lex verbis non rebus imposita censeatur:contra l.2.C.communia de leg. quid enim referebat, fructuario interdici alienationem per verbũ vsusfructus: eandemq; ei concedi per verbum commoditatis certè nihil,effectum enim in iure,non nomina sequi docemur.l. si vno.ff.loca.l.non codicillum.C.de testa.cum quam pluribus quæ omittimus.Item lapsus Doc. euidenter conuincitur:quia si talis prohibitio vera esset, & iura eam pœnã imponerent fructuario non posset quidem vitari,ea fictitia æquitate, quam Doct. considerant; cum fructuarius alienando,directo faceret contra legem qua mitiores esse non possumus,vt ait Imperator,probatq; I.C.in l.prospexit.ff.qui & à quibus.namq; & in pœnabilibus,verba iuxta eorum proprietatem sine restrictione intelligũtur l. cũ lege 26.& ibi Are.ff.de testam. imò verba legis pœnalis extenduntur:ne prohibitioni fraus fiat: vtq; pœna per obliquum non euitetur.l.1.§.fi.cum l.seq.ff.de calum. elegãter Fely.in c.Rodulphus.col.3. de rescr. Ias. in l. talis scriptura.nu.21.ff.de leg.1.& in l.1.2.lect.ad finẽ.ff. sol. mat. Crot in l.omnes populi.nu.177.& alibi sæpe scrib.est tex. optimus in l.fi.C.si manci.ita veneat ne prosti. hæc veritas euincitur vl terius contra Doct.ex quadam eorum traditione(quam modò non examino)ipsi.n.dicunt,quod si vsufructuarius non vsumfructum, sed rem ipsam totam distrahat,non consolidabitur vsusfructus cum proprietate nec erit locus prohibitioni,quam ipsi intelligunt scriptã contra fructuarium:quod probant,quia tunc fructuarius nihil aliud facit,quam vẽdere rem alienam; quod de iure valet.l.rem alienã.ff.de contrah.emp.& ita limitant.d. l.si vsusfructus ff.de iure do.& d.§.finitur:retenta eorũ interpretatione;ita Bal.in l.res quarũ.C.de iure dot. & tanquã receptũ tradit Hispanus Couas Ru.d.loco nũ 7.si ergo talis pœna non irrogatur vsufructuario alienanti totã rem, & sic plus quàm in ea habet,minus quidem puniri debet alienando quod habet,s.vsumfructum:hoc enim actu cessat mala fides,àt in alienante alienũ:fraus negari non potest, facit l.fi.C.vnde vi.ibi, *quod suum non est*. Probata aũt

satis

ſatis hac vera ſententia cōtra gl. & Doct. reſpondendum
¶ eſt ad iura, quibus gl. & ſcrib. mouebantur: non obſtat igitur tex. in d. §. finitur: Inſtit. de vſufruct. quem Alber. Barto. malè citant in d.l. in venditione: & Bald. in d.l. res quarum: & Pau. in d. §. duo fratres, & in d.l. 4. ff. de nouat. & Loaz. in d. §. diui. & quam plures ſcrib. in alijs locis. Nam ille tex. magis probat contrarium: cū dicit, *item finitur uſuſfructus, ſi domino proprietatis ab vſuſfructuario cedatur, nam cedendo extraneo nihil agitur* ex ijs. n. verbis patet, tex. ibi agere de conſolidatione, quæ fit, cum vſusfructus proprietati accedit: vt in verſi. ſeq. eiuſdē §. ibi, *uel contrario ſi uſusfructuarius proprietatem acquiſierit*. Si autem extraneo cedat nō punit text. fructuarium, ſed dicit actum non valere: quod inferius explicabimus: & ideo glo. ibi, & in d.l. ſi vſusfructus, fatetur ex illo §. non probari ſuam communemq́; opinionem: quod etiam bene videtur ſenſiſſe Aret. in d. §. duo fratres nu. 29. Nec obſtat tex. (qui magis vrgere vi-
¶ debatur) in d.l. ſi vſusfructus. 66. vel 67. ff. de iur. do. cuius verba colorem præſtarunt ad excuſandos ſcriben. dū I.C. ibi inquit, *cedi non poſſe, niſi domino proprietatis, & ſi extraneo cedatur, id eſt ei qui proprietatem non habebat, nihil ad eum tranſire: ſed ad dominum proprietatis reuerſurum.* Sed cum leges ſuperius adductæ, expreſſim permittāt vſufructuario alienationem ſui vſusfructus, neceſſum eſt, vt d.l. ſi vſuſfructus, intelligatur ſecundum alias de materia magis ex profeſſo agētes, & dicamus, quod I.C. in d.l. principaliter oſtendere intēdit, ceſſionē à fructuario factā non nocere proprietario: nec impedire, quin vſusfructus ad proprietariū reuertatur: ſed ea reuerſio non erit ſtatim, ſed ſuo tpe, mortuo. ſ. vſufructuario, vel alijs modis legitimis. Nec nouum eſt, vt verba alicuius l. intelligātur ex alijs magis ex profeſſo agentibus de materia. argu. l. diui. ibi *plenius tractaremus*. ff. de iure patr. facit vulgaris regu. l. vnicæ. C. de inoff. dot. ca. cū expediat, de elec. in 6. & licet Doct. nō aduertant, ita variādo videtur concludere gl. ſibi contraria, in d.l. arboribus, verbo *uel domi t.* ad finem. ibi *poſſet etiam*. Reſtat tamē ſcrupulus ex d.l. ſi vſusfructus in illis verbis *nihil ad eum tranſire*. Sed ſtatim ſatisfaciam ſimul cum re-

ſponſione ad ſimilia verba.d.§.finitur,& l.9.C.de vſufru. Ita enim ratio ordinis poſtulat, & vt hæc res magis enu-
40 cleetur. Quamuis aũt prædicta iura permittant fructuario alienare ſuum vſumfructum: nõ obſcurè ſignificant, ita eum tranſire vt duraturus erat apud fructuarium cedentẽ:id enim ſuadet iuris reg. ne plus iuris quis transferat,quàm habet, & hoc ſentit I.C.in l.ſi legatũ.4.ff.quib.
¶ mod.vſusfr.amitt.& ibi Fulg.notat dicens ꝙ longo tempore dubitauerat:quod colligitur ex eo text.quia ſpecialiter vult vſumfructum durare,& cẽſeri ex perſona ſecundi,quia ad eum à primo legatario fuit tranſlatũ ex voluntate domini,ſeu teſtatoris, & ita I.C.in l.ſi quis vſumfructũ.19.ff.de vſufructu leg.Idẽ ſuadetur ex reg.& deciſione text.in l.lex vectigali, ff.de pign. apertè probat text.in c.nuper.de donat.inter vir.& vxo.qui ad hoc à noſtris adduci non ſolet.ad idem facit text. in hoc articulo celebris in d.l.neceſſariò.8.§. fin.ff. de peri. & commod. rei vend. quẽ notat & declarãt Pau.in l.ſi domina, C.de vſufructu. idẽ Pau.in l.cotem,§.fi.col.2.verſ. primus caſus, ff.de public.& vectig.poſt Bart.ibi:& Iaſ.in d.l.cum filio,nu.157. ff.de leg.primo,notabat etiã(ſed non benè)Aret.in d.l.filius à patre, vt ſuprà. Ex hoc neceſſariò intelliguntur dicta iura probantia, quòd vſufructuarius alienare poteſt ſuum vſumfructum,vt ſcilicet non plus transferat quàm ipſe habet: nec vſusfructus amplius extet penes eum, in quem fructuarius alienat, quam extaret penes alienantem, & hoc volunt omnes ſcriben. in locis allegatis.Inde ſecunda infertur reſponſio & intellectus ad verba d.§. finitur,& d.l.ſi vſusfructus: dum habent, nihil transferri in eum,in quem vſufructuarius alienat:quia intelliguntur quo ad effectum cõſtituendi in eo nouum vſumfructũ, qui ex perſona eius durare & cẽſeri debeat: verum enim eſt,quod ex perſona primi fructuarij attendi debet ius & vita(vt ita loquar)ipſius vſusfructus:nec alienatio in hoc nocere debet proprietario, quod principaliter ea iura reſpiciunt: & ad id refertur talis nullitas, vt alibi in ſimili intelligebat Bald.in l.ea lege,5.oppoſ.num.4.in fin.C.de conditionibus ob cauſam.& ibi Salyc.Inde ſimul 3.debet

intel-

¶ intelligi, quod inquit text.in d.l.9.C.de vſufructu. & eſt neceſſaria interpretatio ex dictis legibus, quibus aliàs ea l.ex diametro aduerſaretur: vt ſcilicet dicatur ibi, vſumfructum in aliam perſonam alienari non poſſe:quia effectus & tempus quo vſusfructus durare debet non attenditur,niſi ex perſona fructuarijs alienantis,& ita negociũ & ius manet,ac ſi alienatio non fieret.Inde infertur 4.cõtra gl. & Docto.quòd vſufructuarius quibuſcunque verbis alienans ſuũ vſumfructum,ſiue nomine vſusfructus, ſiue commoditatis,non amittat vſumfructum:nec cõſolidetur cum proprietate:nec alienatio ſit inualida. Et ita amplientur & intelligantur d.l.arboribus, & dictæ legis cui vſusfructus, ff.de vſufructu. Infertur etiam 5. verus ſenſus ad d.§.finitur: vbi text. non poſuit talem pœnam vſufructuario alienanti,cum ibi ex profeſſo agatur de explicando,quibus modis vſusfructus finiatur:ſimiliter apparet cur id non fuerit ſcriptum in tit.ff. quibus modis vſusfructus amittatur. quia ſcilicet nõ erat iuridicum: nec iura illa id omiſiſſent,ſi iuris fuiſſet, non enim omitti ſolent,nec debent, quæ notabilia ſunt.l. item apud Labeonem.15.§.ait prætor,ff.de iniuri.ver. *ea enim.* nec Doct.debuerunt pœnam addere,vbi expreſſim & apertè ius eam non irrogabat,ſecundum gl.c.fi.de iur.patr.& tex.notab. in l.at ſi quis,§.diuus, ff.de relig.& ſumpt.fun.cũ multis quæ omitto.Inde infertur.6.non eſſe verum,quod Bald. & alij vbi ſupra dicebant, mitius agi cum vſufructuario alienante rẽ totam,quàm cum eo alienante ſolum vſumfructum , quod erat abſurdum , vt probaui. Infertur.7. inanem eſſe illam æquitatem , qua nonnulli ſupra relati fingebant,fructuarium releuandum à pęna alienationis ſui vſusfructus,intelligendo, quod videatur tantum alienare cõmoditatem: par enim ratio & par effectus eſt hoc caſu, ſiue alienetur vſusfructus, ſiue commoditas,vt probauimus, licèt quod alia differant, vt ſuprà. Infertur.8. verus intellectus ad text. (quo noſtra hæc validè cõprobantur) in d.c.nuper à nobis, de donat.inter vir. & vxor. (ubi Panor.& Præpoſ.& alij non ſatis expendunt uim illius reſponſi) ibi enim data erat terra uiro ad fruendum

in vita,& sic constitutus fuit vsusfructus:vir autem eã terram vxori dedit:respondet tex.eam concessionem in vxorem factam valere:& durare tantum in vita mariti, eoq; mortuo terram reuersam ad proprietarium. Vides ibi virum vsufructuarium potuisse ius suum transferre in alium:sed vsumfructũ tandiu durare penes cessionarium, quandiu durare debuit penes cedentem : & sic potest ille tex.citari simul cum.d.l.ex vectigali, & notari ad dictum paragraphum fi.l.necessario:simulque inde confundi illã inanem distinctionem Doc.distinguẽtiam per qua verba fructuarius cedat suum ius.Infertur 9.contra Loaz.vbi su prà ad peculiarem tractatũ huius.l. circa patrem alienantem suum vsumfructum,vt alienatio valeat,nec vsusfructus consolidetur cum proprietate : licèt Doctis. Couar. Ruu. hoc non satis explicet. Et hinc tollitur restrictio & argu.Loaz. ad tex. in dicta lege cum oportet.§.non autẽ, qui ex his ampliatur,vt pater alienare possit vsumfructũ, non tantum quod ex fructibus acquirit.Infertur, & necessariò ex dictis iuribus.ff.de vsuf.differentia inter vsumfructum & emphiteosim.Hæc enim(vt est notissimum) distrahi non potest sine licentia domini directi.l.fi.C. de iu. emph.& ratio differentiæ potest considerari,quia fructuarius omnes fructus percipit,& durante suo vsufructu non recognoscit dominũ cum emphyteosi diuersum sit ; aliã rationem differentiæ tradit Saly.in dicta l.fi. vbi Iason.refert.num.106.Sed c.l.nuper.& d.§.fin.l.necessario, & recepta opinio,quæ benè habet vsumfructum finiri tunc ex persona fructuarij cedentis,intelliguntur necessariò ex lege quarta,& ibi notant Bar.& Pau.ff de nouatio.nisi proprietarius concedat , vt vsusfructus alienetur : tunc enim alius nouus vsusfructus constituitur in eo, in quem alienatur:& consequenter non finit mortuo primo fructuario:sed durat ex persona secundi : in quem alienatur. Et æquè procedit secundũ eos in vsufructu iam constituto,siue in eo qui nondũ traditus erat:sed tantum competebat actio ad eum primo cedenti,& ita Fab.& Ang. in dicto paragrapho finitur,contra glo. ibi malè distinguẽtem inter vsumfructum & actionem,immò subtilius expendatur d.

l.4.

l.4.probabit,quæ ſuprà deduximus. Ideò enim ibi conſenſus domini in ceſſione vſusfructus operatur, vt ceſſionarius fiat verè vſufructuarius,& vſufructus duret ad vitam euſdem,non cedentis:quia quo ad tranſlationem cōmoditatis, vtque vſusfructus durare deberet ad vitam cedentis,non erat neceſſarius conſenſus proprietarij,ſecundum ea quæ ex dictis iuribus verè deduximus : facit trita reg.l.ſi quando 112.ſecundum Bar. & cōem allegationē. ff.de leg.1.& ſic poteſt eſſe 11.illatio.Ex eiuſdem iuribus & alijs ſuprà adductis infertur 12. quæ dicta ſunt de alienatione vſusfructus,procedere tam in venditione, quàm in donatione,& ſic tā ex cauſa oneroſa, quàm lucratiua, vt patet ex d.l.arboribus, ibi, *uendere uel concedere*, & ibi, *uel donet*,& in omnibus par ratio eſt:ex quo ſequitur nullateuus tenendam eſſe futilem diſtinctionem glo. in d. l. arboribus,& in d.l.ſi vſusfructus, quæ diſtinguebat inter conceſſionē & ceſſionē(mirāda nouitas)& putabat gl.ad mittendā conceſſionē,non ceſſionē:Et huic ineptæ diſtin ctionis ſubſcripſerunt Angel.in d.l.arboribus:Fulg. & Iacobi.in d.l.ſi vſusfructus. Ad hoc autem confugerat gl.ob iura quibus videbat fructuario permitti conceſſionem,vt ita euaderet difficultatem,qua premebatur ex d.l. ſi vſusfructus,negante ceſſionē : quæ iura aliter conciliantur vt ſupr.Nec talis diſtinctio gl.erat probabilis, cum idē ſit in effectu cedere,quod concedere, nā ceſſio aut erat ex cauſa oneroſa,& cenſetur venditio:aut ex cauſa lucratiua, & cenſeretur donatio, iuxta notata in lege per diuerſas.C. mandati.& ſic de ceſſione etiā loquitur neceſſario.d.l.arboribus,cum ſimilibus ſuprà citatis:& verbū alienationis omnia ea comprehendit,iuxta.l.fi.C. de rebus alienis nō alien.quod videtur magis de mente ſcribentiū cōiter,licèt non reprobent ſpecificè illam diſtinctionē vel differentiā gl.inter ceſſionem,& conceſſionem.Ex prædictis ad dictā legem quartam.ff.de uoua. 13. infertur cauendum forè à Baldui.qui circa eam incautè labitur in d.§.finitur. tradens eum qui habet actionem ad vſumfructum, poſſe eam transferre in alium. ita vt faciat illum verum vſufructuarium: vtque duret vſusfructus in uita eiuſdem, non

non cedētis:hoc enim absurdum esset, & cōtra iuris principia, vt probat Bartol.quem alij bene sequuntur in d.lege 4.Fab.& alij in d.§.finitur: idque ostenditur, quia habens actionem ad vsumfructum cederet eam alij, qui verisimiliter longius viuere speraretur, quod esset in fraudē proprietarij: itē esset iniquum, vt quis inuitus cogeretur alium habere fructuarium quod iura non admittunt.aperteque id cōfutatur per tex.in d.c.nuper. & reg.d.l.lex vectigali: & tādem iuris ratio non patiebatur: vt habens actionē solā plus posse transferre quàm habens vsumfructū iam constitutū, cōtra l.minus 205.ff.de reg.iu. quod inuoluit Imol. (nisi litera corrupta sit) in d.l.4.ad finē,ff. de nouatio. Ex eisdē infertur 14.ꝙ is, in quē vsufructuarius transfert, vel cedit vsumfructū vel cōmoditatē nō teneatur cauere proprietario:nec.in eo militet reg.tit.ff.vsufru.quē ad.cau.vt inquit Hispa.Anto.Gomet.c.15.n.15. in fin.in tomo de cōtract.sed prius Bal. (quē nō allegat) in d.§.fi.l.necessario.Tādem & 15.inferunt aliqui, & specificè infert Hispan.Anto.d.loco,versi.secundus effectus, quod is in quē vsufructuarius transfert ius suum, nō habebit vllum remediū possessoriū: quia cum nō sit vsufructuarius,non possidet.Sed hoc indistinctè dictum periculosum est:nec omnino verum,nam & detinēti rē ex causa iusta, nec verè possidēti,datur remedium possessoriū, si spolietur vel turbetur iniuste: vt probat tex.in l.Aquilius,ff.de dona.implorato iudicis officio,vt in illo tex.ibi, *quòd si expulsus ad iudicem ueniat : ad exemplum interdicti, quod fructuario proponitur ; defendendus erit* : & ibi benè notat Pau.Castr.idē notabiliter in l. manifestissimi §.sed cū secūdam, C.de fur.Bar.in l.rem quæ nobis, nu.1.ff.de acq. pos.benè Pano.in c.cōtingit,col.fi.de dol.& contu.Cępo. de seruitu.vrba.c.2. nu.11.ad finem.Dec.ad illam l.cons. 355. Et in materia remedij possessorij benè id tradit idē Hispanus in comment.l.Tauri.45.nu.12.ex quibus constat articulus à scriben. hucusq, non explicatus: simulq; habetur verus sensus multorū iurium contra gl.& Doc.

81 Hæc lex,vt suprà, ad restringēdam potestatem patris in aduentitijs:negat ei alienandi potestatem:& sic docemur

minus

minus iuris habere eum, cui alienatio interdicitur(quod patet ad sensum.)Vnde ex hoc & ex dictis in superiori articulo infertur ad ea,quæ Doctor.hucusque scripta relinquerunt,per l.Proculus, ff.de vsuf.quem tex.putant omnes decidere expressim:quòd si testator legat vsumfructū domus,cum onere, ne legatarius altius tollat: vel legat aliā rem cum onere:vt legatarius in ea constituat seruitutem alteri, tūc per vsumfructum intelligi proprietatem, & ita Bart.Bal.& Alber.Ang.Fulg.ibi, extollentes eam l. & ita etiam Barto.in l.ex hac,nu.5.ff.de don.Cuma.in d. l.donationes.§.species.nu.4. ff.eod.& ibi Roma. & ita Alex.in l.si constante nu.2.ff. soluto matrimo.Alci.in l.rectè dicimus.ff.de verborum sig. Claud. Marme.in §.nihil commune,col.11.nu.48.Iaso.in l.si mihi & tibi.§.in legatis 1.lect.nu.10.ff.de leg.1.Galiau.in l.Centurio.nu.465. ff.de vulg.& ita prædicti Doct. & alij consulendo responderunt,vt proximè referemus: eumq; sensum probat gl. ibi,& in d.§. species.l. donationes. nihilque receptius est apud scriben.& ad hoc eam extollunt Bal.& Fulg.ibi:dicitque mirabilem Cuma.d.§.species, num.4. & alij infra. Cum autem gl.& Doct. id decisum putent in d.l.Proculus,pro rationis colore dicunt id procedere ex eo,quia de iure vsufructuarius non potest altiùs tollere,nec rem alienare, iuxta l.vsufructuarius 1.& 2.& l.nisi.ff.de vsufruct. l.interest.C.eo.Quiapropter aiunt, necessum nō esse interdicere vsufructuario, ne altiùs tollat,nec in eo adaptari constitutionem seruitutis:vnde colligunt, ne verba testatoris sine effectu maneāt,intelligendū fore:ꝙ nomine vsusfructus legare voluit proprietatē,in qua cōgruit cōstitutio seruitutis, quæ à plene domino,non à fructuario cōstitui pōt. Hoc est , quod pro ratione illius putatiuæ seu imaginariæ decisionis gl.& doc.afferunt.Et inde quasi necessarium consequens infert Bal.in d.l.Proculus,& extollunt oēs:si quis leget vsumfructum, eo adiecto,ne legatarius rem alienet,censeri legatam proprietatē:quia in simplici vsufructu superflua esset ea prohibitio, per suprà dicta:idemq; probant & extollunt Ang.& Fulg.ibi.Alex.& Ias.vbi suprà Marme.in d.loco: Brunus in tract. de dimi-

nu. 6.

nu.6.cōclu.n.15.Cuma.in d.§.species.nu.4.& ita cū Bal. respondetur in praxi.Cuma.& Fulg.quorum consilia citantur à Ferrar. & Paris.statim allegandis:& ita Picus,in §.Titia cum nuberet.nu.171.ff.de leg.2. & Bauer.in rep. cū filio.nu.48.ff.de leg.1.& ita securè Mathæ.de Affli.in prælud.feud.n.128.& ita Riminal. senior, & alij quos refert Riminal.iunior in prin. Inst.de donat.nu.357. & Hispan.à Castello.l.10.Tauri.col.pen.& Tho.Ferrar.caute. 2.col..1.Creme.notab.28.Hippol.sing.661. & ita consuluit vterq Raph.vt suprà: & Corn.quem refert, & sequitur Loaz.in rep.S.diui.num.15..ita Soci.consi.131.num. 15.lib.1.Barb.consf.64.col.fi.lib.2.Curti.senior.consil.51. nu.23.idem consuluit Card.Paris.cōs.71. per totū,li.2.& Hieron.Grat.cons.29.nu.13.lib.2.idē tradit Bellon.conf. 6.nu.8. & nu.1.Cur.iun.consi.14.col.1.Rom.consil.206. nu.4.Cor.conf.64.nu.2.li.4. & Caro.Ruy.conf.29.nu.3. lib.2.& idē sentit Deci.conf.41.nu.2.Apparet igitur rem hanc in vsu forensi frequētissima m esse:adeoq; magis doleo, videre hoc scriptū à Doc.grauissimis,tā legendo quā cōsulēdo:cū id lōgè iniquū,iuri cōtrariū, & reip.perniciosum esse nō dubitē. Vt autē apertè quod in hoc verissimum puto, contra gl.& omnes,ponenda ob oculos sunt verba tex.in d.l.Proculus (quæ in aliquibus libris est.19. in alijs 23.) & ita se habēt, *Proculus puta: insulā ita posse legari ut ei seruitus imponatur, quæ alteri insulæ hæreditariæ debeatur, hoc modo, si ille hæredi meo promiserit, per se non fore,quò altius ea ædificia tollātur, tunc ei eorū ædificiorū vsumfructū do, lego,uel sic, ædium illarū quo ad altius,quā vti nunc sunt,ædificatæ nō erunt,illi usumfructum do lego:* nihil habet vlterius litera illius l.qua inspecta nemo ex ea euincet, quod gl.& oēs putant ibi decisum.Nullum.n.verbū ibi est quo.I.C. significet in ea specie cōprehēdi proprietatē.Et cū ab hinc quindecim annis in hac inclyta Academia Conimbricēsi aliquando incideret allegatio illius l.mirabar tot viros grauissimos iuris vertices,tā iniq; tāq; absurdè l.illā intellexisse, q' nouissimè bene sentit Conna.lib.4.c.3.ad fi.& pro hac sententia cōtra gl.& Doc.nō sunt necessariæ argumentationes,cum lex illa nullo modo probet cōem errorem:

42

rem:Doct.autē ingenuè fatentur ex iuris regulis contrarium esse dicendum,& Fulg. ibi inquit:se contrarium responsurū lege illa nō visa ideoq; Bal.ibi eam l.miratur,& Cum.mirabilē appellat in d.§.species.Ego autem semper suspecta habeo hæc mirabilia Docto.contra quos (vt ipsi fatentur)sunt in hoc iuris regulæ,à quibus facilè recedendū non est:contra eos ēt vrget consideratio ex verbis eiusdem l.& tit.quæ vsumfructum.non proprietatē designat: Vrget magis alia consideratio:quia illa adiectio,vel onus seruitutis,vel iussus non ædificandi, vel non alienadi,verba sunt manifestè adiecta,cā restringendi:ideoq; non debent augere legatū:iuxta vulgarē reg. l. legata inutiliter, ff.de leg.1.cum similib.facit ēt quia, si talem dispositionē consideres, verè comperies ea verba adiecta in fauorem hæredis, vel proprietarij, contra legatarium vel alium, cui vsusfructus donatur,prohibitio enim ædificandi, vel alienandi non potest esse fauor, cum sit onus contrarium libertati,& potestati,quam quilibet dominus regulariter habet in re propria, vt patet ad sensum, & colligitur ex Bart.in definitione dominij,in l.si quis vi. §.differentia.ff. de acqu.poss.Ergo absurdum & iuri contrarium esset,verba adiecta fauore hæredis vel proprietarij, contra eos retorqueri: & èccontra adiecta contra legatarium, vel donatarium,in eorum fauorem intelligi: contra iuris regulas, & contra ea quæ tradit notanter Dec.consi.232. nu.8.ad fi.Item contra gl.& Docto. facit decisi. I.C. in l. cum tale.71.§.fin.ff.de condi.& demonst.ibi, *non plus assequeum*,facit etiam à fortiori elegans responsum l. Titia.§. vlti.ff.de manu,test. ibi,*his verbis potius adimi,quàm dari*, facit etiā tex.facto.19.ff.de hæred.instit, & tandem cum relicto vsufructu simpliciter,non veniat proprietas, non est ¶ cur magis venire debeat adiectis verbis: ne res alienetur vel ne in ea ædificetur,per suprà dicta,& quia talia verba nec necessariò nec verosimiliter proprietatem dari significant,præcedens autem dispositio principalis, tantum cōcedit vsumfructum,& sic interpretari tunc concessām proprietatē,esset contra regulā.l.non aliter. ff.de leg.3.l.interest.C.de solu.ibi, *tantum, quantum lectio probat ... scriptura*, & l.1.

& l. 1. §. si is qui nauem. ff. de exercit. ibi, *verbis seruire*. Nec obstat puerile motiuum gl. & scriben. dum arguebant: qp in tali specie erat superflua prohibitio fructuario imposita, cum sine ea fructuarius non possit nouum opus facere, nec rem alienare, nisi volente proprietario: quod fundamentum ideo puerile appello, quia virili ætate indignum est: quis enim non videt quotidiè testatores & contrahentes ea in suis actibus adijcere, quæ de iure inerant: ideoq; talem adiectionem censeri tm̄ appositam pro maiori declaratione ēt in legibus ipsis? vt probat l. 1. ver. ego puto, ff. de Edil. edic. non verò ad mutandā iuris dispositionem, iuxta. l. 3. ff. de leg. 1. l. non rectè, C. de fideiuss. l. qui mutuan. ff. mand. tex. notab. in l. si conuenerit. 14. ff. pro Soci. Quis ēt ignorat sæpius testatores & contrahentes esse iuris ignaros? vt inquit. I. C. in d. l. non aliter 67. §. 1. ff de leg. 3. quid mirum igitur, si relicto vel dato vsufructu, testator vel donans iuris ignarus adijciat, ne fructuarius faciat in re aliquid à iure prohibitum? Nō est igitur inde colligendum, plus concessum, quā verba sonent. Quod magis probatur ex. l. quod in rerū. 24. §. 1 ff. de leg. 1. vbi relicto vsufructu, non venit proprietas, ēt si relictum maneat inutile (quod est fortius) Igitur talis adiectio, de qua in d. l. Proculus (licet de iure necessaria non sit) intelligi debet scripta, vel ad maiorem declarationem, vel ex imperitia iuris, vt alibi dicit Papinianus, in l. qui fructus. 25. ff. de vsufr. leg. Ex quibus euidenter cōuincitur error gl. & cōis interpretationis. Quòd si aliquis curiosè nimis insistat quærens, quid nobis afferat decis. I. C. in d. l. Proculus, respōdebo cum litera cui non est addendū (contra iuris regulas) quod in ea non habetur: nec ēt multū curabo, si quis obijciat carere eam probabili ratione dubitādi. Id enim frequentissimè in legibus pandectarū & Cod. videmus. vt prudenter notat Bar. in l. vbicunq;: col. 4. nu. 10. versi. vltimò, ff. de interrog. acti. Et tandem potest dici voluisse forsan. I. C. ibi declarare, & limitare quod in multis ll. eiusdē tit. scribitur: vt scilicet ex iussu testatoris, & cōcedentis vsumfructum, possit fructuarius rei seruitutem imponere, cum regulariter nequeat, vt superiùs in 2. parte latè deduximus, mihi autē satis est

I. C.

I.C.non dicere, quod gl.& scrib.colligunt.Credo igitur neminem deinceps probaturũ,quod glo.& scriben.hucusq; ex ea lege colligebant: & inferebant qua in re certissima veritas nos coegit contra morem nostrum aduersus scri-
43 bentes liberius loqui.Infertur ex his verius esse quod diximus,relicto vsufructu cum onere,vt legatarius constituat seruitutẽ in re,non ideò augeri relictum: nec cõprehendi proprietatẽ:contra gl. & omnes. Infertur similiter contra Bal.& innumeros suprà citatos, relicto vsufructu cũ prohibitione,ne legatarius rẽ alienet,non venire proprietatẽ, quod aliquando tentauerat fragiliter Roman. in d.§. species,sequens tñ cõem errorem ad d.l.Proculus. Ex prædictis infertur etiam cessare iniquam illam cautelã,& Christiano homini execrabilem:qua aliqui in hoc articulo scribunt, posse à testatore extorqueri proprietatẽ rei contra eius mentem, vt tradebat Thom.Ferr.d. caute.2.Quid enim iniquius,quam volenti legare solũ vsumfructum imponere:vt adiiciat illa verba, ne legatarius ædificet, vel ꝙ seruitutem constituat,vel ne rem alienet: quæ omnia testator rectè potuit sentire, magis esse contra legatarium, quã vt ex his verbis colligatur legatũ proprietatis? Quod absurdum, & iniquum resultans necessariò ex traditione gl.& scriben. sufficit ad iustificandam nostram sententiã. Ex his etiam cessat aliud absurdũ:quod Doct.admittebãt in sua erronea interpretatione, & quo non immeritò laborabant Bal.Ange.Fulgo.in d.l.Proculus.putantes ex ea lege,verba conditionalia ibi disponere, & inducta ad vnũ effectum,operari contrarium,aduersus iuris regulas:quo etiam laborant Barto.Cuma.& alii in dicta l.donationes. §.species,& Galiau.in l.centurio. numero 456.qui aliqua friuola comminiscũtur,contra stimulum calcitrãtes. Infertur etiam ad id quod tradit Barb.d.consil.64. col. fina. dicens: quòd si testator legat vsumfructum, & permittit vt legatarius possit bona distrahere, tunc censeatur legata proprietas arguendo à fortiori ex d.l.Proculus, & Bal. ibi:secundum communem intellectum.Quod tamen improbat Socin.d.consi.131.numero 15.libro primo,dicens Barbat. more suo paralogisare, & retorquens præpostera

¶ ſtera ſubtilitate dicta Bal.& aliorum. Ego aduerto vtrũque niti falſo fundamento, (nempè ex communi intellectu d.l.Proculus, quem probauimus ſuſtineri non poſſe.) Aduerto etiam minus iniquam eſſe opinionem Barb. in ſuis terminis. Si enim maturè cõſideres, comperies: ex ea adiectione (vt legatarius alienare poſſit) verò ſimilius poſſe præſumi, quòd teſtator legat proprietatem: cum ea poteſtas non conueniat fructuario. Quo caſu, ex qualitate à diſponente expreſſa recedi poteſt à verbis, iuxta l.ſi vno. 18.ff.locati: & l.vbi ita, ff.de don.cauſa mor. cum multis alijs. At in caſu d.l.Proculus, & in his quæ Docto. cõiter colligunt & inferunt: (quæ nos reprobamus) adiectio minuit & reſtringit legatum: Ideoq; abſurdum eſſet ex talibus verbis relictum ampliare, atque ita non abſurde Barbat. à maiori arguere potuit. Nec omitto, quòd Cum.cõſ. 121.idẽ conſuluit ante Barbat.& ita arguit à fortiori. nu. 3.cuius nec Soci.nec Barba.meminerunt. Et hoc ſequitur Cardi.Pariſ.d.conſi.71.num.3.qui cum eis concludit, relicto vſufructu cũ poteſtate, vt legatarius de re diſponere poſſit (maximè poſt tempus mortis) cõprehendi proprietatẽ: quia alias repugnaret iuris regula, quæ habet: vſumfructum morte finiri, idq; iuuari poteſt, ex reg. l.illud.ff. de acqui.hær.& l.ad legatum, & l.ad rẽ mobilẽ.ff. de Procur. Tandem aduerto contra Cum.Barb.& Pariſ.nõ ſemper ex tali adiectione, vt fructuarius alienare poſſit ſub nomine vſusfructus intelligendo proprietatem. Obſtant enim ea, quæ ſuperius adduximus de obſeruanda proprietate verborum, ac non facile admittenda extenſione conceſſionis: & in tali ſpecie intelligi, ꝙ teſtator vel donans vſumfructũ, concedendo ſimul poteſtatem alienandi, nõ id expreſſerit, qua ſi proprietatem legare velit: ſed magis ad tollendam dubitationem & pœnam, quæ contra fructuarium alienantem, à multis traditur in iure noſtro: vt in præcedenti articulo deduximus, circa §.finitur. Inſt.de vſuf. Et in eiſdẽ terminis eſſet cautè aduertendum, an verba teſtatoris ſeu concedentis vſumfructum, tribuant poteſtatem alienandi in cauſam fortè neceſſariam, & reſeruato in fauorem alicuius quod ex bonis ſupereſſerit: tunc enim

nim constat, tantū relinqui vsumfructum, eamq; alienandi facultatem ad aliud concedi, non vt proprietas censeatur. Vltimò circa d.l. Proculus, & suprà adducta, ostenditur veritas nostræ interpretationis: quia Doct. in sua non sibi constant, ferè enim oēs suprà citati intelligunt. d.l. & quæ ex ea colliguntur, in omni concessione: Barto. aūt, & ¶ Cuma. in d. §. species: eam legem, & cōem opinionem specialiter intelligunt in vltimis voluntatibus, diuersumq; dicendum fore in cōcessione inter viuos. Quod etiam sequitur Fulg. in d.l. Proculus: quæ confirmari posset ex congestis à Ias. in l. quæ de legato. ff. de leg. 1. ab Alc. lib. 3. de verbo. sign. Sed contrariū sentiunt cōiter Doc. in locis suprà citatis, indistinctè loquētes de qualibet concessione vsusfructus per talia verba: licèt ex facti contingētia frequentiùs id tractent in verbis testatoris. Et rationes, argumētaque scriben. ad cōem interpretationem d.l. tam militant in cōtractibus, quàm in vltimis voluntatibus: dum arguunt ne verba sine effectu adiecta videātur. Quod ipsi scribē. vbiq; ad oēs genus dispositionis trahunt, sæpe extollentes periculosam doctrinam Bal. in Rub. C. de contrah. emp. nu. 9. quæst. 10. Illud tamen huic restrictioni Bar. Cuma. Fulg. debeamus: vt communis error inductus ex d.l. Proculus, minùs noceat, saltimq; ad actus inter viuos non trahatur. Hæc sunt, quæ ad l. illam, & hunc articulum vtilissimum afferre potuimus, sed forsan non deerunt superstitiosi, qui repertis & exhibitis frugibus, glandibus vesci malint. Hic
44 opportunè duo discutiemus, quæ omissa fuere suprà in secunda parte: an pater circa bona aduentitia filiorum possit transigere, vel compromittere? Qua in re ex traditionis scriben. videretur dicendum: quod, cum pater prohibeatur alienare (vt habet hæc vltima pars) non possit compromittere. Pro regula enim traditur à nostris, vt qui non potest alienare, non possit cōpromittere: per text. vbi notant Pano. Imol. & alij, in c. cum tempore, vers. *cum & si sponte:* de arbitr. per quem text. generaliter id vt receptum scribit Ias. in l. fi. nu. 119. Bal. de iure emph. Dec. consi. 44. per totum, & consi. 465. in fine, & consil. 39. numero 4. & quamplures eandem regulam probant: vt copiosè tradit Tiraq.

in lib.de iure marita gl.5.nu.202.cum seq.& Anto.Capi. decis.93 nu.3.& Math. Afflic, lib. 3.constit. Neap. Rub. 5.nu.52.& seq.& Soci.nepos, consil.67. nume.77.lib.1.& Marcus Blan de compromiss.4.q.nume.28.Rip.lib.2. respons.de rescr.c.7.nu.12. Idem posset quis dicere in transactione (de qua breuissimè agunt Bal.& Albe hic) Eodẽ enim fundamento videretur dicendum non posse patrẽ transigere, sicuti non potest alienare. Id vt receptum tradunt scriben.in lege prima.C.si aduers.transac.& alibi sæpè, vt per Iason.in lege fin.nume.122.q.10.C.de iure emphyt.& plures, quos citat Tiraq.in dict.lib. gloss.5.nume. 205.q.20.& latius in lib.de retract.lignag.§.1.gloss.14.ex nu.60.cum multis seq. & generaliter id probat Pano. per tex.ibi, in cap.contingit, de transact. Pro qua regula adduci solet text. in l.non solum.C. de præd. mino. ibi, *sed nec transactionis ratione.* Quem tex. debuit citare Pau. Cas. hoc tradens.in leg.cum 2.§ transactiones.nu.4.ff. de transact. Quod comprobari etiam posset: quia compromissum & transactio æquiparantur: vt colligitur ex Ias.in d.l.si.& Tiraq. vbi supra:& ita hæc duo æquiparat Host.& alij, quos citat Lanfran.de arbit.3.parte num.3. fol. 5. in 3. volum. tract.& Baptis.Cacialup.in eo. vol. tract. de transact.q.7. nu.5.eandemque æquiparationem transactionis & compromissi probat Bar.in l.prætor.ff.de tutor.& curato.dat. Bal.in l.de re.1.lect.ff.de transac. Alex.consi.22. nu. 3.lib. 1.& consi.119.nu.3.lib.2.estque receptum, ut tradit Alci.
45 in l.cum te nu.4.C.de transac. vbi id declarat. Hæc non leuiter vrgere videbantur, possentque plures ex his indistinctè putare, negandam patri facultatem compromittẽdi & trãsigendi quasi hæc sint species alienationis: in idq; posset induci tex. in l.prima.ff.de offic.procur.Cæsa. ibi, *venditionis vel transactionis causa.* & ibi, *non enim alienare ei commissum est.* Sed hæc maturius sunt aduertẽda. Nec enim tam strictè cum patre legitimo administratore agendum est: vt latè deduximus suprà in 2.parte. Ex proxime autẽ citatis, videtur mihi regulariter vera æquiparatio, quam scribẽ.faciunt de compromisso & transactione, & ita Bar. in l.mandato.ff.de procura.distinguens inter procurato-
rem

rem quantuncunque generalem, & inter administratorē R.P. æquiparans tñ compromissum & transactionem: & eius doctrinam probat Alex. in l. transactionis, & in l. de fideicom. num. 3: C. de transact. Ias. in l. Imperatores. ff. de pactis: vide Ias. in d. l. transactionis. Antequam verò agamus de transactione, illud memineris in compromisso: vt scilicet præcedentia dicta non procedant in compromisso necessario ex vigore legis vel statuti, iubentis compromittere. Tunc enim pater sine dubio aduentitijs compromittere posset, cùm id tunc voluntariè non faciat vt in minore eius tutore vel curatore: notant Albe. Bal. Salyc. Paul. Alexan. in l. fina. C. de in integ. rest. Panor. consi. 31. lib. 2. Aret. in l. more. col. fin. ff. de acq. hæred. Pau. in l. si plures nu. 5. ff. de pactis: & ibi Ias. sub. §. fin. l. iurisgentium num. 14. & hoc generaliter intelligunt doct. etiam si aliàs ratione rei vel personæ prohiberetur alienatio, & compromissum, vt bene tradit Rober. Mara. de ordi. iudic. 6. par. in tract. de compromi. nu. 8. cum duobus sequentibus. Vnde ¶ cauendum est à Dec. d. consi. 44. vbi videtur malè respondisse circa simile statutum, dicens: illud non procedere in rebus alienari prohibitis, arguensq; ex generali illa traditione, de qua suprà. Sed debuit aduertere, quod tunc compromissum vitari nō potest, cum fiat ex necessitate legis: & consequenter cessat argumentatio à prohibita alienatione: iuxta ea quæ suprà diximus ex lege alienationes. ff. famil. herc. & l. 1. ff. de fun. dot. cum alijs. Et ita contra Decium melius aduertit Marcus Blanc. in d. tractatu de comprom. 4. quæstio. nu. 28. ad finem. Et ita in terminis nota. Bal. quem illi non citant, in lege de re. 2. lect. ff. de transactionibus facit le. 3. versic. hæ enim ff. de rebus eorum. ibi. *non ex tutoris voluntate: sed ex magistratuum authoritate*. In transactione autem (vt iam articulum nostrum resoluamus) dicit Alber. hic, columna secunda nume. 4. ver. puto etiam quod pater poterit transigere in aduentitijs, vt tutor in rebus pupilli, per l. præses. C. de transact. Bald. autem hic. numero. 2. citat eandem l. sed addit, quod pater retinendo poterit transigere, non autem rem dando, vel transferendo subdit etiam Bal. posse patrē transigendo promit

tere in aduentitijs, quod rem non petet, eamque promissionem valere (scilicet ad excludendum filium) quando causa est dubia, arg.d.l.præses, & hanc resolutionē Bal.probat Alex.consi.161.ad finem lib.2.Aymon Craue.consil. 154.nu.1.Steph.Bertran.col.18.nu.6.lib.1.Qua in re debuerūt Alb.& Bal.meminisse gl.in d.l.de re.ff. de transac. quam ibi probant Bar.& alij; quæ dicit posse patrem transigere in aduentitijs, citatque hanc l.& d.l.præses: ex qua alienatione colligitur gl.sensisse idem, quod Bal.& Alb.& illam gl.dicit cōiter receptam. Cacialup.in d.trac.de transact.q.7.nu.4. doctrinam autem Bal. in 1.membro sequitur, & extollit Ias.in l.nulli, in fine, ff.de transact. Qui oēs æquiparant in hoc patrem, & tutorem, aliosque administratores: præter quam quoad solennitatem decreti, quod in patre necessarium non esse, communiter tradunt, cum Azo.vt superius diximus, & in transactione, de qua agimus, apertè id notat Bal.in d.l.de re.ff.de transact. Cacialup.vbi suprà, Alexand.& alij in d.l.præses. Sed ego in his plus semper patri tribuerem, quam alij administratori, ex iuribus & rationibus, de quibus superius egimus in hac lege. Nec negari potest illa differentia inter ius clarum & ambiguum, cum id apertè decidat.d.l.præses: & idem in simili probat gl. notab.in l.contra iuris 29.§.fi.in glos.vlt. ff.de pactis.de qua tamen videndus est Alex. consil. 22. nu.7.libr.1.& Tiraq.in l.si vnquam verb.donatione.num. 159.C.de reuoc.donat.vbi plures citat. Sed exemplum gl. non est omninò tutum, dum loquitur de probationis defectu, vt per Ias.ibi, ad finem, Alex.d.consi.Dec.in l.pactū curatoris.nu.3.C.de pact. Aduerto etiam, communem dicēdam esse resolutionē Bal.in primo membro, quatenus habet, posse patrem transigere retinendo rem, non autem eam dando. Idem enim in alijs administratoribus, simulque in patre vt receptum tradit Ias.in d.l.nulli, & ita ibi distinguit Bart.ita etiam Ias.in d.l. fin.nume.122.C.de iure emphy.& Alc.in d.l.præses, nu.1.Et Anton.Capy.d. decis. 93.nume.4.Et ita distinguit Pano.in d.c.cum tempore, in fine, de arbitr. Et Io.Nicol.in l.generaliter.nu.142.C.de secūd.nup.& in simil.plures citat Tiraq.de retrac.ligna.§.1.

glo.

gloss.14.nume.62.& nume.66.Exemplum autem & praxis est:quando pater conuenitur in aduentitijs,& transigit retinēdo rem,aliquid autem dando actori,vt à lite recedat: quod sæpe faciunt prudentes viri, ob dubium litis euentum,& alia litium mala.Facit bonus tex.in l.4.versicul.non tamen.ff. de alienatio. iudic. ibi. *non est vituperanda cogitatio eius, qui lites execratur*. In quo circa alios administratores, acerbè contrarium etiam in hac specie dicebat Panor.in c.contingit. de transact. à quo cauendum est,licèt alij scriben.id non aduertant. Sed dum Bald.hic (quem sequuntur tot insignes viri suprà citati) inquit, patrem econtrariò non possidētem, sed agentē,pro filio, transigendo posse remittere litem, id ego verum non puto:quia licet fundamentum Bal.admittatur, vt taliter remittēs nihil donare videatur,ex notatis.in lege si pro fundo.C.de transact.id tamen non cōcludit, quia ius filio inutile maneret, cum semper repelli posset ex trāsactione, quæ efficacissimā exceptionē præstat conuento, iuxta legem non minorem.C.de transac.& c.1.de lit.contestatione.lib.11.& sic per talem transactionem pater adimeret dominiū,vel ius,seu dominij,vel iuris exercitiū ipsi filio, & consequenter esset alienatio, cōtra hanc l.& cōtra tex. quē suprà expēdimus.in l.1.ff.de off.procu.Cæsar.Quod validè cōfirmari pōt ex multis, quæ ferè in terminis doctè tradit Tiraq.in d.lib.de retract.lignag.§.1.gl.14.num. 66.in fine, & nu.69.cum seq.idq; in proposito colligo ex Bar.(ad quem alij non satis aduertunt) in d.l.nulli,versi. & hoc est verum,ff.de transact.& ibi Ias.vbi non amittit transactionem,vel remissionem ex ea,nisi res maneat penes ecclesiam,vel minorem: & similiter penes filiū in nostro tractatu,& cum Bar.Cacialup.d.q.7.nu.8.& Curt.de feud.4.par.q.7.numero 96.Facit gloss.in d.non solum.4. verb.dedisti,ibi, *imo idem*. C.de præd.mino. Et ita saluabitur Panor.in d.c.contingit,de transac.& limitabūtur quæ tradit Molyn.in consuet.Paris.§.22.nu.67. Igitur contra Bal. & alios hoc casu puto nihil referre,an renuncietur liti, vel actioni, seu iuri competenti,licet Bal.sequatur Ias. in d.l.si pro fundo.num.10.C.de transac.In effectu enim

paria sunt actione carere, vel eam perpetuò inutilem red di. argu. l. 3. ff. de fideiusso. optimus tex. in l. is cui 41. ff. de act. & obl. ibi, *sic tamen ne exceptione repellamur.* Et ex his cō firmabitur, quod in trāsactione circa bona maioratus no tanter tradit Hispanus Anto. Gomet. L. Tauri. 40. nu. 86. cui adde. Iser. & Affli. in c. si Vasallus. nu. 47. si de feu. fue. contro. Nec ijs oberit tex in l. 3. vers. item quęri potest. ff. de reb. eo. qui ad hæc adduci non solet, de quo alibi latius ago. In praxi autem si contra transactionem patris filius postea agat, considerandū à iudice puto, an transactio vti liter prudenterve facta fuerit, vt ita lis cesset: cum patris arbitrio hæc administratio concedatur in iudicialibus, & extra, dummodo pater vtiliter gerat: vt probat tex. in l. ge neraliter, vers. negotia. C. de secun. nup. Ex prædictis infer tur ad tex. in l. ait prętor. ff. de iure delib de quo opponit. gl. hic, verb. vel ignorans: opponūt ēt Bar. & alij. Hic enim pater actiones exercet, agendo & defendēdo, cum aliena re prohibeatur. Ibi autem Vlpianus contrariam regulam tradere videtur, dum inquit: *est enim absurdum, ei, cui alienatio interdicitur permitti actiones exercere*: gl. non soluit: Bar. au tem respondet d. l. procedere in eo, qui agit nomine suo, hanc in agente nomine alieno. Et ita Bal. hic nu. 4. & alij communiter: vt tradit Corn. nu. 4. & ita Bar. in d. l. ait præ tor: & idem ibi videtur probare Albe. & apertè Paul. Sed hæc resolutio non videtur concludens, si ad prædicta ver ba illius l. aduertamus: indistinctè enim I.C. illationem fa cit, vt qui alienare nequit, nec actiones exerceat. Nec verū semper est, quod Bart. & alij in patre præsupponūt ad vitandā difficultatem, dicentes: patrem agere nomine alie no in aduētitijs. Sæpe enim nomine proprio in his agere potest, vt probauimus in 2. parte huius l. Vnde ad eā. l. ali ter respondere tentent Bald. & Cuma. ibi, sed ferè in idem recidūt. Aliter etiam variando respondet Albe. hic, nu. 3. concludens: hanc l. loqui de eo, qui non indistinctè aliena re prohibetur: cum aliqñ patri alienatio permittatur ex l. fi. §. si autem æs alienum, cum seq. infrà ti. 1. & diximus superius. Illam autē l. loqui de eo, qui simpliciter & omninò alienare prohibetur. Sed hæc solutio Albe. deterior

videtur,

videtur,cum lex nostra ponat regulam, ne pater alienare, possit.quæ attendenda est, non autem casus specialis.d.§. sinautem.Maximè,cum & in d.l.ait prætor.etiam permit tatur alienatio ex iustis causis:vt patri permittitur prout manifestè subdit.l.illa inferius. ad quam Alb. malè aduer tit. Aliter ad illam l.respondet Panor.in c.doceri. col.3.nu me.6.de rescrip.cuius secunda solutio corruit, vt superio res,in quas reincidit:ideoque eam non refero. Prima autem solutio Pan.est:q; lex illa contineat casum specialem in eo,qui petit ius deliberandi ad adeundam, vel repudiã dam hæreditatem:& idem scribit Io.Imol.ibi.2.col.nu.5. Nec hi patres verentur opprobrium illud gl.vulg.in l.filiũ quem hebentem.C.famil.ercisc.Ibidem autem Fely.nu. 2.tantum,refert aliam solutionem Bal. superioribus non
¶ dissimilem.Ego autem difficilia puto verba illius l. accepta indistinctè (vt iacent)licet ita indistinctè sæpe allegẽtur,vt constat ex allegatione Tiraq.lib.de iure mari.gl.5. nu.207.& ex allegatione.gl.1.in d.c.edoceri:& in c.cõtingit,gl.1.de transact.obstat enim argumentum huius l. in patre,& aliorum iurium,in tutore, alijsq; administratori bus.Item aduersus verba illius l.videmus ècontrario,posse quem agere nomine proprio,sed nõ alienare: vt in l.3. C.de his qui ven.ætat.impetr.Similiter emphyteota feudatarius,& fructuarius agere possunt,sed non rem ipsam
¶ alienare.Qua propter tutius videt̃ intelligẽda.l.illa, vt ex prædictis verbis non constituatur regula, quia esset iuri contraria:atq; ita verba illa,*ei, cui*, non accipiantur generaliter,sed restrictè:quod fieri potest sine impropriatione,vt dicamus,*ei*,de quo.s.ibi agitur, & ita accipiatur verbum sequẽs, *cui*: ratioq; illius decisionis non vr̃ constituere specialitatem,vel exceptionem ab aliqua regula:Imò cum iuris sciẽtia sæpius versetur circa particularia & indiuidua iuridicũ fuit in casu illo deliberantis circa hæreditatẽ, negare ei facultatem agẽdi,& alienandi.Quodammodo.n. videretur repugnans, non adire hæreditatem, exercere actiones hæreditarias,contra l.pro hærede. & l. gerit.ff.de acq.hæred.Et sic verificatur quod ad illã l. aliàs dixit Bal. in auth.hoc ius,col.fi.n.10.in fi.C.de sacrosf.eccl.vbi inqt:

quòd in casu illius l. eadē est ratio prohibendi vtrunque: patet igitur ex d. l. nō esse sumendam regulā, ad quam frequenter malè citatur, vt melius sentit Spe. de actor. nu. 79. ad finem, ver. quid de clericis, quem sequitur quidam ad
48 Bar. in l. fi. §. vbi autem, ac finē infr. tit. seq. Necessaria fuit proxima inuestigatio circa intellectum d. l. ait prætor. solet enim adduci à Doct. magni nominis, ad decisionē causarum inter nobiles, in negotijs maximi mōmēti. Doctiss. enim Phili. Dec. consi. 445. nu. 29. in causa ardua, ex illo tex. arguit, eumque summè expedit: vt in feudis, & bonis similibus restitutioni subiectis (vt sunt apud Hispanos bona maioratus) sententia lata contra aliquē nō noceat successori descendenti, vel alij, cui successio erat deferenda post morte succumbentis: eamq; dicit bis cōem opinionē Dec. ibi, præcipuumq; eius fundamentū est ex d. l. quā inducit ex verbis suprà examinatis: vt scilicet qui non potest alienare, non possit actiones exercere. Certum aūt est talia bona vinculata regulariter alienare non posse Et eodē argumento in eadē re vtitur Soci. nepos, probans opinionem Dec. eamque cōem asserens consi. 131. nu. 83. li. 2. & cum Dec. Aimon. consi. 197. nu. 7. Deciumq; sequitur idē Aimon. ex eodem fundamento consi. 60. nu. 1. Tiraq. de iure mari. glo. 5. num. 207. eumque referendo sequi videtur Cagnol. in l. res iudicata. nu. 5. ff. de reg. iur. Eandem opinionem videntur probare Feudistæ: Isernia. Aluar. & latius Mathæ. de Afflic. in c. 1. §. si vasallus, antepenul. si de feud. conten. sit inter domi. & agn. idemque est de mente Bal. ibi, quē ibidem sequitur Præposi. dum volunt sententiam in his causis non nocere alij, nisi scienti & patienti: secundum materiam. l. sæpe. ff. de re iudic. Et eandem opinionem referens Iserniam videtur probare Fely. in c. fi. nu. 5. de maio. & obed. & Anto. Capi. decisio. 20. nume. 23. & magis probare videtur Cur. de feu. 7. par. q. 11. nu. 29. & Zas. de feud. alie. nu. 21. Pro hac sententia adducitur authoritas Bart. in l. filiusfa. §. diui. nu. 9. ff. de leg. 1. in 1. q. ibi, *forsan non præiudicaret talis sententia, nisi ille fuisset citatus*. Alia fundamenta fragilia sunt ex illo vulgari: ne sententia inter alios noceat, vel prosit. Sed contraria opinio

verior

verior & receptior eſt, vt ſcilicet ſententia lata contra aliquem in bonis feudalibus,& maioratus, noceat deſcendēti,vel alij qui poſt ſuccumbentem ſucceſſurus eſſet:vt colligitur ex Oldr. conſi.94.nu. 19. cuius ſententiam, vt receptam in iure primogenituræ,pprobat Tiraq. in trac. de primogeni.q.35.nu.17. & Matt. Laud. ibi relatus, & Albe.in l.pen.col.4.C. de don. inter vir. & vxo. ibi, *primogenito obſtare debet etiam ſi hæres non ſit*, & ibi, *ſententia contra prædeceſſores lata* Et ita Boer.deciſ.255.col.pen.in fine. vbi aliquos refert,& ita Iacob.à S. Geor.de feudis: verbo, & dicti Vaſalli,nu.33.& in terminis Hiſpanus Anton. Gomet.l.40.Tauri.nu.73.citans plures,immemor tamen Deci.& aliorum,quos in contrariũ hic citamus:& hoc ſequi videtur Hiſpan. Xuar. alleg. 27. poſt princ. ibi, *ſed quod in bonis ſubiectis reſtitutioni*, & alibi conſilium illud Oldr. ſequi videtur Deci.in l.pactum dotali. nu. 17. verſi. in contrarium. C.de collat.Eademque opinio ſatis colligitur ex Barto.in l.in diem.nu.1.ver. quæro,ff. de aqua pluu. arc. & ibi Pau.de Caſt.nu.2.& cum plures ex ſuprà citatis pro & contra,fateantur reſolutionē huius puncti pendere à q. Bar.in d.§. diui (quæ verè eandē rationē habet) crebrius in eodē §.contra Bart.tenent reliqui ibi, inter quos Ang. Ioan.Imo. & Alex.nu.9.idem Alex. in d.l.ſæpe,col.41.n. 109.& ſeq.Et hoc contra Bart.ibi receptum d cit Iaſ.in d. §.diui.1.lect.nu.47.cum eodem Bart.in d.l.in diem.idem Iaſ.in 2.lectu.nu.91.adducens Cuma.& alios, ita Rip.ibi nu.50.dicens hanc opinionem cōem,quod etiam ibi aſſerit Ferd.Loaz.nu.126.& ibi Crot.nu.38.& ita Alex.conſ. 123.num.3.lib.1.Fely. in c. quamuis, col.fin.in princ. de re iud.vbi reprobat opinionem Iſer. Pro hac ſententia facit quod in iure habetur : ſententiam latam contra rectorem,vel prælatum nocere ſucceſſori : vt tradit Pan. conſi. 62.li.1.quem ſequitur Aimon.conſi.10.nu.8.Sed pro hac parte,omiſsis alijs,ſtringunt verba tex.in l.1.§.denuntiari.ff.de ventre inſpic.dum habet I.C. *denuntiari autem oportet iis, quos proxima ſpes ſucceßionis contingit*, & ibi, *hæredi inſtituto, non etiam ſubſtituto*, & ibi, *qui primum locum tenent*, quem tex.rectè citat Bar.in d.l.in diem, & alij ſupra citati,eum-

ti,eumque multis ornat Iaſ.in d.§.diui.1.lect.ex num.47. idē Iaſ.in d.l.dictantibus,nu.2.C.de teſta Alex.conſi.156. li.2.Dec.conſil.342.col.fi.Anto.Capi.deciſ.107.Et ſi mature attenderis, cōperies Iſernia & alios pro prima opinione adductos, non ſatisfacere argumentationi,& fundamēto d.§.In quo I.C. apertè ſignificat ſatis eſſe iudicium tractari cū primo poſſidēte, ſeu cū eo,cui prima ſucceſſio de
49 fertur.Pro hac vera & recepta ſententia magis vrget text. à Bar.non citatus,ab Alex.tamen, & aliis vbi ſuprà adductis,in l.ex contractu.44. ff. de re iud. quem ibi extollunt Iaſ.& alii.idē Iaſ.in l.decē.nu.38.& 40.ff.de verb. oblig.& Alex.in d.conſi.123.nu.3.lib.1.extollit Hiſpan.Xuar.d.al leg.27.& in l. poſt rem iudicatam fol. 123 col.2.Iaſ.in d. §.diui.2.lec.num.92.In quo text.patet,ſententiam latam contra inſtitutum nocere ſubſtituto:& ſic ab identitate rationis probat tex.ſententiam latam contra eum,qui priorem locum habet, nocere ei, cui poſt illum ius defertur. Nec Dec.& alii priùs allegati huic l.ſatisfaciunt,de qua ad aliud agit Stella in rep.§. Augerius.l.qui Romæ.nu.101. Nec ſuſtineri poteſt reſponſio Decii.d.conſi.445.numero 30.(quam etiam tentabant alii,vt tradit Alex.in dic.§.diui.)dum inquit, intelligendum eſſe in ea.l.citatum fuiſſe ſubſtitutū:quod eſt diuinare,& cauillari:cum I.C.ibi tantū referat iudiciū agitatū fuiſſe cum inſtituto,& ita gloſ. Bar. & oēs ibi colligentes, etiam ex tali ſententia dari ius executiuum, contra ſubſtitutum, vel ſucceſſorem,nec illius.l.meminit Fely.in d.c.pen.col.fi.in prin.de re iu.quod colligitur ex Bar.in l.cùm filius,& ibi notat Paul. in fine. ff.de verb.oblig.& ex d.l.ex contractu,in terminis confirmatur reſolutio Alex. (eam nō citātis) in l.ſi patroni,§.fi. nu.2.ff.ad Trebel.& ibi Pau.nu.5.His autem fundamentis,vt vides nullatenus ſatisfaciunt tenentes priorem opinionē:quæ aūt ipſi adducūt,nihil vrgēt.Illud enim vulgare,(res inter alius) nō rectè hic applicatur:quia neceſſariò & cōſequenter agitatum iudiciū cenſetur cum ſucceſſore ſi ſolenniter actum fuit cum anteceſſore ſecundum iura ſuprà adducta, & quæ copiosè congerit Iaſ.in dictis locis, & Hippó.in nota.259.& Niconitius in c.quoniam contra
fol.

fol.96.& in ſimili tradit Mathæ. Afflict.deciſ.396.nume. 4.& nu.7.Nec valet, quod reſpondens aliqui ex tenentibus priorem minus veram opinionē,dum fatentur valere iudicium agitatum cum inſtituto, vel habente priorē locum, non citatis ſubſtitutis,vel alijs,quibus poſteà ſucceſſio defertur,ſed tamen hic non nocere ſententiam, vel iudiciū,cum citati non fuerint. Quod videtur probare Fely.in d.c.fi. de maio.& obed.nu.5.& in propoſito Cur.de feud.& Soci.nepos,vbi ſuprà poſt Deci.in dicto conſil. Id enim ridiculum eſt,cùm nemo dubitare poſſit, an ſententia & iudicium noceret ei,cum quo actum eſt,& tandem hæc cauillatio manifeſtè confutatur ex dicta l.ex contractu & doctrina dicto §.denuntiari, quæ iura inductione non egent, cum nihil aliud dicant. Vnde cauendum eſt à Bal.alibi,quem ſequitur Paul.in l.ſi patroni.§.fin.in fine. ff.ad Trebel.quod melius aduertit Iaſ. in d.§.diui.2.lect. nu.93. Minuſque obſtat illud argumentum Dec.& Soci. ex d.l.ait prætor,à qua hæc omnia manarunt: quo arguetiam vtitur Mathæ.in d.c.ſi Vaſallus.nu.27.verſi.tertio. Fallitur enim Deci. cum alijs ex ſono & cortice verborum d.l. quia iam ſuprà oſtendimus falſum eſſe dicere, quòd qui nō poteſt alienare,nequeat iudicium ſubire,vt ex multis in iure manifeſtum eſt. Et fundamentū à prohibita alienatione (quo vtuntur Deci.& ſequaces)contra eos retorquetur. Notum enim eſt in iure prohibita alienatione non interdici alienationem ex ſententia, & re iudicata,iuxta vulg.l.1.ff.de fun.dota. Et hic melius,quàm alibi congruit,quod ſcribentes omnes tradunt de alienatione ex cauſa neceſſaria, ne prohibita cenſeatur, quamuis alienatio generaliter prohibeatur: & hoc ſatis probatur ex I.C.in l.3.ver.hæ enim, & §. item quæri poteſt,& verſi.idemque. ff.de rebus eorum ibi, *ex magiſtratuum authoritate*: & ibi, *non ſponte tutorum*: & melius ibi, *valebit alienatio propter rei iudicatæ authoritatem*. Ex quibus reſultat declaratio ad d.l.ait prætor. Declaratur etiam d.l.ex contractu.& d.§.denuntiari, limitaturque reg.l.de vnoquoque,ff.de re iudica.limitatur etiam regula illa, Res inter alios acta. Reſultat iuridica differentia inter alienatio-

nem

men volũtariam,& necessariam,ex sentẽtia scilicet, quæ fertur in inuitum. Tunc enim succumbens non dicitur alienare,& sic incautè argumentabatur insignis Decius in dicto consil. Est enim in proposito constituenda differentia inter actum voluntarium, & necessarium iudicij. Primus enim nõ nocet successori , & ita procedunt adducta à Dec. Secundus autem ex iudicio & re iudicata successori nocet: vt eleganter docet Bart. in dicta l. in diem num. 1. ff. de aqua plu. arc.& Pau. ibi sub l. in concedẽdo. nu. 2. idem Pau. in l. facta. §. si hæres numero 4. ff. ad Trebel. & Soci. in l. Gallus. §. & quid si tantùm, col. fi. facit l. si dictũ 56. §. si compromisero, ff. de euict. ibi, *nulla necessitate cogẽte:* colligitur ex alijs citatis à Fely. in c. pen. nu. 13. vers. vbi sententia, de re iud. Videtur igitur decisionem ex distinctione vtilissimæ quæstioni sæpe contingentis nõ in paruis negotijs, sed in maximis, & inter nobiles, vt scilicet alienatio ex conuentione, vel alius actus voluntarius nõ noceat successori in rebus maioratus, vel aliter restitutioni subiectis. noceat autem res iudicata , in qua cessat culpa & voluntas succumbentis. de præscriptione autem an noceat successori in his bonis: agemus, Deo duce, in Authẽ. nisi tricennale inf. eo. Et tandẽ in sentẽtia pro hac parte, contra Dec. & alios, stat fortissima ratio publicæ vtilitatis: nũquam enim daretur quies, nec litiũ finis, si post sententiã solenniter latã, in maioratu vel feudo admitteretur filius vel consanguineus, qui succedere nõ poterat, nisi post eũ, in quẽ sentẽtia lata est. In infinitũ enim id allegare possent omnes successores, cõtra doctrinã tex. in l. singulis 6. ff. de except. rei iud. ibi, *vnum iudicati finem sufficere , ne aliter modus litium multiplicatus in explicabilem faciat difficultatẽ.* Ex quibus ẽt & ex ratione proximè adducta, infertur, ꝙ sentẽtia solenniter lata in his terminis nocebit cõsanguineis vel successoribus ignorantibus: obstabit ẽt posteà natis, cũ ius faciat quoad omnes contra Iser. & alios, maximè Afflic. in d. c. si Vasallus. nu. 29. Infertur etiam quod in his terminis nõ erit nec esse citare alios generaliter per proclama: contra Crot. in d. §. diui. numero 39. vers. limitatur: & Loaz. nume. 128. quicquid sit in alijs

arti-

articulis, vt ex Io. Imol. notat doctè Alexã. in d. lege sæpe. nu. 82. idque patet, attento quod sententia tunc ōbstat postea natis. Ex prædictis etiam infertur cauēdum est à Bal. ¶ consulente, quem malè sequitur Soc. nep. d. consi. 181. numero 89. & sequent. qui scribunt sententiam non nocere substituto non citato: contra iura clara. in dicto paragrapho denuntiari, & d. leg. ex contrac. Infertur etiam ad quęstionem renuntiationis primogenituræ. de qua omnino vide. Tiraq. de primogenit. q. 29. quod renuntiatio primogeniti, cum sit voluntaria, licèt nocere possit ipsi renuntianti, non tamen noceat eius successoribus, in feudo vel maioratu à maioribus proueniente: siue renuntiatio fiat viuente & consentiente patre vel auo: quicquid contra sonent verba Ias. alios referentis. in l. pactum dotali. numero 4. ad fin. C. de colla. magisque cauendum à Dec ibi. numero 17. contra quos stant iura & rationes, de quibus suprà in alienatione voluntaria: stat etiam decisio & ratio tex. in c. 1. de alien. paterni feudi: ne in feudo antiquo possessor noceat successoribus. notat Cur. de feu. 4. parte. q. 7. & q. 9. Gozad. conf. 65. Dec. conf. 193. numero 4. & consi. 263. numero 3. & consil. 269. nu. 5. Ias. consi. 64. lib. 3. Alex. consil. 15. nu. 8. lib. 5. vbi id eleganter ampliat, & consi. 106. li. 4. & in simili Ias. in l. 2. ex numero 208. C. de iure emphyt. vbi in fortioribus terminis id latè tractat in emphyteosi: & notanter Alex. vbi Molin. consil. 8. nu. 15. lib. 3. Bolog. consil. 48. & latè Tiraq. de retract. lignag. §. 11. gl. 6. num. 23. contra eos etiam stat ratio iuris, ꝙ tunc descendens vel successor non capit ius maioratus vel feudi à renuntiante, sed à primo instituente vel concedente, iuxta. l. cohæredi. §. cū filiæ, ff. de vulg. vbi Ias. n. 7. bonus tex. in c. 1. de feud. Marc. ibi, *per inuestituram patris & aui* Ideoque in his bonis grauari non potest ab antecessore, etiam habēte potestatem eligendi, iuxta text. nota. in l. unum ex familia, §. 1. ff. de leg. 2: facit ratio tex. in l. si arrogator. ff. de adoptio. ibi, *non iudicio eius: sed principali prouidentia*: & quæ notat Molin. in consue. Paris. §. 22. nu. 82. facit magis tota l. 3. ff. de interd. & releg. quam iudicio meo non uerè, nec rectè notabat Old. d. consil. 94. numero 20. licet eum sequantur plures,

per

per Tiraq. de primog. q. 35. Retenta autem hac ſententia, quam veriorem & receptiorē dicimus, eā vtiliter aliquot modis limitamus. Et primò vt ꝓcedat quādo is cōtra quē ſententia lata eſt, erat tunc prim. & prin. ad quem ſpectare poſſet ſucceſſio, quā ſequentes poſtea pretēdūt. Et eo. mo. debet eſſe ꝑſona, cuius maximè intereſſet obtinere, vt eſt de mente Bar. & omnium in d. l. in diē. & in d. §. diui. & in omnib. locis ſuprà adductis, tex. cū gl. in l. cū non iniuſto. ff. de coluſ. deteg. tunc enim ſtat iuris præſumptio, quod ille ob intereſſe proprium, fideliter & attentè litigabit: vt notat Soci. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum, col. fi. ver. conſidera. ſecus igitur ſi alius eſſet æqualis in gradu & iure litigandi, ſecundum Bal. in l. 2. numero 6. C. quib. res iud. non noc. ibi, *non cum ipſo fonte generationis*: & plures citat Tiraq. de nobilitat. c. 37. nume. 7. Alex. in d. leg. ſæpe. nu. 57. ibi, *ius æquè principale*. Limito. 2. vt hæc concluſio non procedat, quando ſententia lata eſſet contra aliquem ex renuntiatione, quam fecit. Tunc enim ea ſententia nō magis obſtabit ſucceſſoribus; ī feudo, vel maioratu antiquo, quam obſtaret ipſa renūtiatio, in qua iudicatū fundatur, iuxta regulā vulgarem cauſæ limitatæ effectum limitatū producentis. Pro quo facit tex. not. in l. 1. §. ſi quis ſub cōditione. ff. vt legat. ſeu fideicom. nom. cau. ibi, *eaſdem cauſas & conditiones ineſſe* de quo tex. alibi plura ſcribimus: idque probatur ex cauſa talis ſententiæ fundatæ in renuntiatione, non in alio iure litigantis. Vnde non parit exceptionē rei iudicatæ contra agentem & diuerſa cauſa, iuxta legē cum quæritur. 12. & ſeq. ff. de excep. re. iud. Et in his terminis ſuſtinetur, quod conſuluit Cardi. Pariſ. conſi. 5. nu. 37. li. 1. & probat̄ ex verbis Bal. in l. 2. nu. 5. C. quib. res iud. non noc. ibi, *talis ſit natura cauſæ, vt omnibus præiudicet*: & ita eleganter amplia, quod ibi notat Bal. nu. 8. ibi, *renuntiatio*. Limito 3. vt quamuis ſententia tunc obſtet ſucceſſoribus, alijsve conſanguineis, non tamen eis adimatur facultas appellandi. Receptum enim eſt, vt tunc appellare poſſint, & in cauſa appellationis ius ſuum proſequi, vt tradit Alex. in d. §. diui. nu. 9. ad fi. & ibidem Cro. nu. 39. verſi. 2. & Rip. nu. 62. & Loaz. nu. 128. & alij quos allegat Felyn.

in c.

in c.cum ſuper, nu.11.de re iud.qui alios citant. Sed hæc eorum declaratio nō ſatis ab eis explicatur: melius igitur ex mente Alex.in d.leg.ſæpe.n.85.ver.nono:dicas, quòd ¶ cum ſcriben.appellationem admittant, neceſſariò ſignificant nō fuiſſe latam ſententiam in maiori tribunali:aliàs enim non eſſet tractandū de appellatione:& cōſequenter hæc declaratio applicatur tantū,quando ſuccumbens non proſecutus fuit cauſam vſque ad maius tribunal,in quib. terminis hæc recepta declaratio, vera & neceſſaria videtur:nec ſucceſſoribus & alijs citatis, noceat quælibet ſententia inferioris: ſed tantum ea,in qua ſuccumbens nihil omiſit, vt in ſimili colligi poteſt ex te. l. euictus.35.ff.de euictio.ibi, *um ſpes habēdi abſciſſa eſt*. Sic videmus in emptore:qui appellare debet,& appellationē proſequi, vt de euictione agere poſſit.Nec enim prima ſententia noceret vēditori:ſed hoc nō indiſtinctè,vt notat gl.Bar.Alb.Fulg.in lege Herennius.63.ff.de euictio.& ita inquit Math. Affli. in c.1.§.rurſus.n.15 qui.mod.feu.amit.& melius reſoluit Hiſp.Anton.Gome. in libro de contrac.c.2. Char.20.col. ¶ prim.& ſeq.& hanc ſententiā apud Luſitanos probat Ordinatio,lib.3.ti.30.§.5.ibi, *eda apelacaon à qual ſerá obrigado proſeguir*. quæ lex regni videtur hoc indiſtinctè probare,cum gl.& Doct.vbi ſuprà,variè diſtinguant.Limitatur 4.prædicta concluſio, niſi ſucceſſor velit probare ſententiam,quæ ſibi obijcitur,latam fuiſſe ob culpā,dolum,vel negligentiā eius,contra quē lata eſt: vt tradunt omnes in d.§.diui numeris & locis ſuprà citatis:Soci.in d.§. & quid ſi tantum,col.fin.Molin.in conſue. Pariſ.§.22.nu.34.probatur ex doctrina.l.ſi perluſorio:& l.à ſententia. vbi Bar. & Imol.ff.de appella.& in terminis probatur in dic. l.ex contrac.ff.de re iud.ibi,*niſi culpa tutori*,notant gl. & Doct. alibi vt tradit Tiraq.d.cap.37.de nobil.num. 1. vbi tamen non loquitur de negligentia.Limitatur 5.in pulchro caſu, de quo conſuluit Sigiſmun.Neapol. in volu. conſil. feud. conſi.10.num.7.vbi notabiliter reſpondet, quod ſi vnus poſſideret, aliusque eum conueniret, petens vt declaretur, mortuo conuento,ad ipſum agentem pertinere feudum,vel maioratum,& ita pronuntietur:tunc ea ſentētia

non obstabit liberis, vel successoribus eius, contra quem lata est. Ratioque est, quia agens non prætendebat excludere conuentum videntem, ideo non censetur tam principale eius interesse: & mihi placet hæc opinio, quamuis videretur dicendum, quod pater conuentus ita vigilabit pro liberis futuris successoribus, sicut pro se ipso: argum.l.nihil, ff.de bon.libe.ibi, *omnia liberis nostris ex u to p. remus* Sed hæc opinio nititur æquitate, & fouetur ex iuris regulis, vtque veritas magis elucidetur, argu.l.1.& ibi Pau.& Ias. ff. si quis cau. iuuatur etiam ex suprà traditis, quia tunc conuentus non videtur principalis contradictor, attento præiudicio, cum ei viuenti nihil veniat auferẽdum: & tandem non vr̃ fraude carere iudicium illud agitatum principaliter contra futuros successores, eis non spectatis: contra reg.l.non quemadmodum, ff.de iudic. nec videretur de iure admittenda talis petitio, secundum ea, quæ infra trademus. Limito 6. vtiliter, qñ sententia ex aliquo defectu posset ostendi nulla : quia tunc semper videtur admittendus successor succumbentis: cum talis sententia ob nullitatem careat nomine rei iudicatæ. l.4.§. condemnatum, ff.de re iud.l.1.ad fi.ff.quod quisque iur.gl.si pater, C.ne de statu defun.l.1.& seq.C.quando prouo.non est necess. Sed dicet aliquis, quod data tali nullitate, idem erit in principali, cõtra quem sententia lata fuit, per illa iura, & receptas sententias; ego aũt pro utilitate huius limitationis considero, ꝙ si post sententiam quantumcunq; nullã transierint triginta anni, non audietur condemnatus obijciens nullitatem, tanto enim tempore præscribitur ius obijciendi nullitatem, saltem agendo: vt tradit Math. Afflict. Decis.278. numero 5.& ex multis probat Tiraq.de retrac.lign.§. 36. gl.2.numero 37.ea tamen præscriptio non nocebit liberis vel successoribus succumbentis : quia tunc non datur vigor rei iudicatæ ex sententia, sed ex præscriptione, quę nõ ita nocet successoribus, secundum communem opinionẽ, vt tradimus in auth.seq.& militat ratio neglig. de qua suprà. videturq; aliqualiter tunc alienatio voluntaria ex l. alienationis verbum, ff.de verbo.sig.facit doctrina Bald.in d.l.2.C.quibus res iudic.de qua diximus suprà in secũda limita.

mita. Septima limitatio colligitur ex superioribus & ex scribentibus in locis suprà allegatis, vt conclusio hæc non procedat, quãdo sententia lata fuit ex probatione nõ perfecta: omnes enim exigunt in proposito, vt nihil omittatur in causa, nec succumbens aliquid voluntariè concesserit victori, vt per Bald. in d. l. 2. C. quib. res iud. non noc. Alex. in d. l. sæpe, nu. 78. cum præceden. & seq. Fely. in d. c. pen. nu. 14. ver. vbi sententia. Vnde videtur dicendũ, quod sententia lata ex iuramento victoris non noceat successoribus succumbentis: & hoc in simili probant Innoc. Ant. Pan. quos citat Fel. vbi suprà, videturq; verior opinio, etiã ¶ si iuramentum sit litis decisiuum, cõtra Alex. in d. l. sæpe, nu. 131. quem videtur sequi Fel. in d. c. pen. nu. 14. In quo notabili articulo miror eos non allegasse gl. in l. ingenuũ, ff. de stat. hom. dum ampliat text. ibi, de sententia & re iudicata ad iuramentum, & sic vult, quòd ea l. (quę communiter intelligitur, vt sententia super statu personæ faciat ius quo ad oẽs) procedat etiam vbi causa iuramẽto partis deciditur: & ita cum gl. transeunt Bar. Bal. Ange. ibi eamque expressum videtur probare Albe. ibi. nu. 4. & eam ad hoc extollit Ange. Are. in §. præiudiciales, nu. 9. & ibi Ias. nu. 31. Inst. de actio. sed de illa gl. dubitat Fulg. ibi, qui tan ¶ dem eã sequitur. Ego veriorẽ puto regulariter opinionẽ Innoc. Pan. contra Alex. Fely. vt sic sententia lata ex iuramẽto non noceat successoribus succumbẽtis in feudo, vel maioratu, alijsve bonis familiæ relictis: tunc enim nõ potest dici probatio perfecta, vt suprà. Quod cõfirmo magis quia si iuramẽtum erat necessarium in supplementũ probationis, receptũ est, vt talis probatio dicatur priuilegiata, & ideo sententia retractari possit ex nouis documẽtis, etiam ad petitionem succumbentis, secundum cõem intellectũ ad l. admonendi. in prima parte. ff. de iureiu. nec tale iuramentũ causis grauibus applicari potest, secundũ communem doctrinam: vt per scriben. in l. 2. C. de rebus cred. & latè Ias. in repet. l. admonendi. ex nu. 271. & nu. 294. si autem iuramentum delatum fuit voluntariè, non potest nocere alijs non habentibus causam à deferente, secundũ supra tradita. Quòd si delatum fuit non omnino volunta

riè,ſed quia aduerſarius illud deferebat, iuxta l. manifeſtæ.ff.de iureiur.adhuc militat ratio, ne ſententia lata ex tali iuramento alijs noceat:licet enim Felyn.in d. c. penu. nume.14.de re iudi.dicat tunc iuramentum non eſſe voluntarium,ſed neceſſarium, tamen eſt aduertendum, ꝙ tunc neceſſitas non eſt præciſa:potuit enim iurare, is qui alijs iuramentum detulit:ac proinde deferendo illud, videtur voluntariè facere. Iuuatur hæc ſententia, quia communiter traditur, probationem verè legitimam non dici ex iuramento.gl.celebris, in l.cum de indebito,verb. legitimis.ff.de proba.quam extollunt ſcriben.per Corſ. in no tab.verb.mandatum fol.168.& Iaſ.in §. quadrupli.num. 4.Inſtit.de actio.Fely.in Rub. de proba. col.3. & in praxi commendat Alex.conſi.119.nu.9.lib.2.Nec fert ratio, vt quis proprio iuramento obtineat,non ſolum contra eum cum quo tunc litigabat,ſed etiam contra alios, nec tunc merita cauſæ applicantur contra alios: nec eſt tuta argumentatio à ſententia ad iuramentum,vt per gl.& Doc.in l.2.ff.de iure iur.quæ differentia maximè iuuatur ex tex. ad hoc notab.in l.ſi iurauero.ff.de iure patro. Iuuatur ſatis ex alijs in ſimili,quæ tradit Iaſ.in l.ſi quando.num.38. C.vnde vi:vbi cum Bar. & multis reſoluit, probationem ex iuramento(etiam permittente ſtatuto) non nocere tertiò ſeu alij,præterquam ei cōtra quem iuratum eſt. Facit tex.& ibi notat Bar.in l.1.ff.quādo ex fac.tut.tradit Math. Afflic.lib.1.conſti.Neap.Rub.26.nu.55.& in ſimili multa tradit Hiſpan.Xuar.in l.poſt rem iudicatam. fo.128.ſecundum priorem editionem.Concludo igitur vt tunc ſen tentia faciat ius quo ad alios, quando lata fuit ex legitima probatione omnino neceſſaria, non quando ex iura mento partis obtinentis,maximè in ijs,de quibus agimus circa feudum vel maioratum,ſimilesve cauſas graues, in ¶ quibus cautius eſt agendum. Ex quibus infertur d. l.ingenuum,non ita procedere in cauſa deciſa iuramento victoris contra gl. & Docto. vbi ſuprà. Quod confirmatur ex traditis à Bal.d.l.2.nu.5.C.quib.res iud.non noc.Alex. in l.ſæpe.nu.76.Feli.in d.c.pen.nu.9.& num.17. de re iudic. Dec.i.conſil.342.colū. fin. Præpoſ.in c.cauſam 2. qui filij
ſint

ſint legit.dum ſcribunt requiſita,vt ſententia alij noceat & melius per Tiraqu.de nobil.d.c.37. ex numero 2.Octaua limitatio colligitur ex prioribus : vt quamuis ſententia & res iudicata noceat ſucceſſoribus in bonis feudalibus, vel maioratus,non ita noceat tranſactio,ex ſententia eorum, quos probaui, ſuprà hac parte, num.46.verſi.igitur.Quibus addo in terminis Pau.poſt.Inn.in c.auditis.nu.21.de præſcript.faciunt quæ ſuperiùs tradidimus de tranſactione & cōpromiſſo nō admittendis in ijs, in quibus alienatio prohibetur:qđ ēt tradit Cardi.Pariſ.cōſ.85.nu.12.li.3. & ſic eſt differentia inter rem iudicatam & tranſactionē. Ex quo eleganter limitatur æquiparatio, quā de his facit text.in l.nō minorē,C.de tranſac.& c.1.de litis conteſt.in 6.Quam differentiam confirmo authoritate Albe.& Cuma.in l.3.§.item quæri,ff.de reb.eor.in fine,ſuper glo.ibi, ¶ opponente de l.cum 2.ff.de tranſac.Sed hoc de tranſactione ſublimitādum puto, niſi trāſactio à Rege,vel ſupremo prouinciæ dño confirmaretur,(vt ſæpe vidimus in ſimilibus cauſis arduis inter magnates prudenter trāſigentes.) quod iuuatur fauore pacis, & publicæ vtilitatis:vt in ſimili dixit Ang.quem ſequitur Iaſ.in l.contra iuris,§.fin.nu. 7.verſ.6.ff.de pac.iuuaturque magis authoritate regia cō firmante tranſactionem,vt in ſimili tradit Pariſ.conſ.16. nu.35.& ſeq.li.1.facit tex.in c.1.in fin.de tranſac.ibi, *uires pleniſſimæ notionis ex noſtra authoritate ſuſcipiat* : & ibi gloſſ.& Doc.notant & Math.Afflic.in c.1.nu.110.quæ ſint regal. vbi multa ad hoc conducētia cumulat, & Chaſ.in catal. glor.5.part.24.cōſide.à nu.1.vſq; ad nu.208.qđ etiam ſatis iuuatur ex I.C.in l.adoptio.38.ff.de adopt.Iuuatur ēt ex l.2.ibi, *imperiali beneficio* ff.de rebus eor.Nona limitatio inferri videtur ex ſuperioribus, maximè ex duabus proxi¶ mis: vt non procedat concluſio ſuperius firmata,quando ſententia lata eſt ex confeſſione ſuccumbentis:licet enim eā dicatur optima probatio contra confitentem, non tamen nocere debet alijs, in quorum fraudem fieri poſſit. arg.l.qui teſtamentum.27.in fi.ff.de probat. & ibi Barto. facit ēt l.cū quis decedens,§.codicillis,& §.fin.& vtrobiq; Bar.ff.de leg.3.Conducunt etiā quæ notat Iaſ.in l.ſi quan-

do.nu.38.C.vnde vi:Sed magis in terminis hoc comprobatur ex doctrina Bal.in c.fi.col.2.num.7.de confes.ibi, *ex confeßione surgeret alienatio proprietatis*, vbi sentit inefficacem esse confessionem eius, qui alienare prohibetur:quod maximè intelligi debet, vbi talis prohibitio est in fauorem alterius vt plenè & vtiliter tradit Tiraq.(quem sæpius allegare non piget)in li.de iure marit.gl.5.q.10.num. 114.& 116.118.Ita tandē resoluo grauē illā, vtilemque quæstionem: vt snīa in feudo, & maioratu solenniter lata obstet successoribus regulariter, maximè liberis ipsius succumbētis, exceptis casibus superius notatis.& ita iudicatum vidimus coram serenissimo Rege nostro. cuius æquitate & prudentia incomparabili, maior huic sententiæ authoritas
51 accedit. Aliter etiam limitanda videtur regula huius l.dū patri interdici alienationem aduentitiorum, vt non procedat qñ filius haberet rem, quam is vel pater ei emisset, cū pacto reuendendi. Tūc enim securè dicendum videtur, posse patrem rem tradere primò venditori, vigore pacti.cum ea alienatio non nouam, nec voluntariam causam habeat, sed veterem & necessariam:argum.eorum quæ diximus suprà nu.24.& seq.ex l.3.§.item quæri.& l.magis puto,§.si pupillus, ff.de reb.eo.l.fistulas, §.fundum, ff.de contrah.empt.facit text.in l.voluntate, in fin.ff.quibus modis pig.vel hypothe.solu.ibi, *in pristinam causam res redit resoluta venditione*: de quo text.vtiliter agit Ias.consi.128.lib.4.& in specie ibi eum expendit.nu.4.col.3. Probatur hæc nostra declaratio ex verbis Aret.in l. si ita quis, §. ea lege. ff. de verbo.obliga.col.2.in fine, vbi inquit, quòd contrahens ex necessitate præcedentis obligationis non dicitur propriè contrahere, sed magis fidem absoluere, & obligationem implere: per tex.in l.si tibi pecuniam.20.ff.si cert.peta.ibi, *ex soluendi causa magis quam alterius obligandi*: ad idem satis in simili facit, quod notat Socin.consi.48.numero 4.lib.1. cuius sententiam referendo probat Dec.in d.l.si tibi pecuniam.nu.2.in fine. Idem Dec.in l.fi.num.5.C.de pact.de quo inferius. Ad idem conducunt multa, quæ vtiliter cumulat Tiraq.lib.de iure marit.glo.8.q.23.nu.184.vsq; ad n.204. Ad idem facit, quod de necessitate ex iussu testatoris,

tis,vel alterius obligationis, ad remittendam iuris solennitatem, tradit Alex.consil.27.lib.3.& consil.62.lib.2.& consil.215.libr.6.& quæ in simili tradit vtiliter Crot. in l.filiusfa.§.diui, ex nu.74.ff.de leg.1.Quæ iura & scribentium dicta,si rectè attendas,tutius procedunt in patre legitimo administratore, in quo sufficit causa sine decretó iudicis, vt superiùs tradidimus.Et ita in patre cessabunt aliqua,quæ ex scriptis Doctor. in alijs administratoribus obijci possent ad patrem enim legitimum administratorem trahenda non sunt cum lex multo plus ei tribuat, vt probauimus suprà in 2.parte. Cessabunt etiam alia quæ obijci possent,si intelligas hanc declarationem(vt eã scripsimus) quando tale pactum apponitur in principio contractus.Tunc enim obligatio est magis necessaria, idque vrgentissimè probatur ex multis, quæ vtiliter cõgerit Tiraq.videndus in lib. de retrac.conuent. in fi. num.1.cum multis sequen. Ex hac autem vera declaratione ad l.nostram,tollitur obiectio, quæ fieri posset ex text.notab.& difficili,in l.1.§.fi.ff.de reb.eor. ad quem aptè infertur:cuius verba sunt, *si minor viginiiquinque annis emerit prædia, vt quoad pretium solueret essent pignori obligata uenditori: non puto pignus ualere, nam vbi dominium quæsitum est minori, cœpit non posse obligari:* Vides in illo §.rem minori venditam pretio non soluto,conuentūq́;,vt res obligata esset,quandiù pretiū non solueretur: & tñ I.C.inquit pignus,vel hypothecã non valere, quia cum semel res facta est minoris, impeditur obligatio ex prohibitione legis generaliter interdicẽtis alienationẽ rerū minoris,sine causa & decreto. In primis aũt adducã aliqua,ex quibus patebit difficultas & rigor illius text.cõtrariū.n. dicendū videretur ex suprà citatis,& quia pactū illud pignoris,dū pretium non solueretur,erat legi consentaneū, iuxta tex.in §.offerri.l.Iulianus.ff.de ac.emp.& pactum iuri consonum magis seruatū.non impossibile,51.ff.de pac.gl.Bar.& omnes,in l.ea lege.C.de cõdic.ob.cau.Bar.in l.legitima,ff.de pac.Ias.in §.diui.1.lect.ff.de leg.1.nu.31.& præceden.Videbaturq́; eo casu minor id facere,quod faceret prudẽtissimus paterfa.& consequenter iure cõmuni vti : nec circunscriptū vllo

modo tunc dici posse, augeturq; ratio dubitandi,quia vẽditor verisimiliter aliter venditurus non fuisset, quæ ratio contrariam decisionem exigebat, vt colligi posset ex decisione tex.in l. si quis aliã 46. ff. de solu. ibi, *non accepisset rem integram*: & text.in l.cum eiusdem. 34.ff. de ædil. ędic.ibi, *non nisi omnes venditurum fuisse*. Nec erit leuis ratio dubitandi ex eo quod ibi tota conuentio vnica videbat, vt sic minor aut totam probare aut tota recedere debere: iuxta text.in l.cũ quæritur.17. ibi, *adolescenti aut in totum*. ff.de admi.tuto.& in l.Caius.23.ff.de manumis.Nec minus aduersabatur ratio iuris, qua illud pactũ vel obligatio rei vẽditæ pro pretio soluendo censebatur pars ipsius venditionis l.fundi partẽ.79.ff.de contrahẽ.empt.ibi, *nam hoc ipsum fundi pretium videtur, quod eo pacto venditus fuerat*. Et sic vna, eadẽq; res in casu d.§.nõ debuit diuerso iure censeri: contra reg.l eũ qui ædes. ff.de vsucap.Cõtra decisionem illius §.facit ẽt iuris ratio ne quis locupletetur cũ iactura aliena. quod ibi iniq; cõcedi vr̃ minori cõtra tex. in c.ex tenore vers.nos igitur,de fo.compe.Nec leuis ratio dubitandi insurgit ex decretis Pontificũ,arguendo de ecclesia ad minorem. Videretur.n.omninò seruãdũ pactũ obligationis, sicut in ecclesia in pactn resolutiuo fortiùs rñdet tex.in c.verũ, de condi.appos.obligatio autem erat leuior. ideoq; facilius admittenda l.fi.C. quæ res pignor. oblig.Bar.in l.si ita nu.1.& nu.3.ff.de auro & arg.leg.Nõ immeritò igitur subtilis Cuma. ibi mirabilem dicit decisionẽ illius §. & Fab.de emp.& vẽd.7.q.prin.n.1. adeo ut Tiraq.de retract.cõuen.in fine;nu.13. putare se dicat esse mendũ in litera illius §.sentiens, verosimilius esse, ꝙ I.C. cõtrarium voluerit, idq; confirmant ex allegatione Bal. consi.415.lib.2.vbi Bal.d.§. citare videtur ad contrarium eius,quod habetur in litera communi:idemq; potuit Tiraq.aduertere apud Bar.in l.item quia, in fine princ.ff.de pact. vbi eundem §.citat, quasi ibi obligatio minoris tenuerit,quod est contra literam illius text.Sed communis ¶ litera verissima est, tum quia ita habetur in libris Florentinis, quorum exempla circunferuntur:tum magis inspecta litera,quæ habet decisionem negatiuam, cui annectitur

tur ratio,quæ nullo modo congrueret decisioni affirmatiuæ:ostēditur etiam ex l.seq.in qua I.C. manifestè indicat præcedentem decisionem.d.§.negatiuam esse, vt communiter habetur,ideoque eam commendat,& limitat. vt nō procedat fisco vendente, quia tunc dicit valere eam obligationem,quæ non valeret,quando priuatus vēderet. Veritas etiam literæ communis ostenditur ex eadem l.2.ad finem,dum inquit:in priuato vēditore opus esse imperiali rescripto ad validandam obligationem rei emptæ à minore cum prędicto pacto,vt obligata sit quousq; pretium soluatur. Verba autem d.l.ad exemplar Floren.& literam communem ita se habent: *Sed hic uidetur illud mouere, quod cum dominio pignus quæsitum est, & ab initio obligatio inhæsit. Quòd si à fisco emerit: nec dubitatio est, quin ius pignoris saluum sit. Si igitur talis species in priuato uenditore inciderit: imperiali beneficio opus est, ut ex rescripto pignus confirmetur.* Patet igitur veram esse literam,vt in d.§.obligatio non teneat,licèt ea decisio(vt dixi) rigore non careat, multisq; iuris rationibus aduersari videatur. Nec teneri potest, quod ad vitandas difficultates variando scribit Cum.in d §. ad finem & nu.1.vt eius decisio procedat,quando talis obligatio contraheretur post venditionem perfectam,& sic ex interuallo. quasi contrarium foret. si à principio venditionis res obligaretur. Quæ Cuma.declaratio æquitate non careat, iuuaturq; maximè ex his, quæ superius adduximus pro ratione dubitandi,ad decisionē d.§.Sed quid hęc prosunt? ¶ loquitur enim Cuma.contra literam.§.vt ex ea patet,ibi, *si emerit prædia, ut quoad pretium solueret essent obligata*: & sic significat tex.euidenter,venditionem ab initio fuisse cum pacto obligationis,nec aliter intelligi potest, cum non separet tempus pignoris à venditione.Idque magis constat ex d.l.2.cuius verba proximè retulimus, ibi, *ab initio obligatio inhæsit*: quæ verba consulendo expendit Ludou. Gozad.infrà citandus.& Alcia.in l.si tibi pecuniam, ad finē. nu.21.ver.nec ego.ff.si cert. peta. licet nullus eorum Cuma.alleget,& eodē modo patet stare nō posse declarationē Math.de Affli.in c.1.n.10.de feud. dat. in vic.le.comis. qui etiā pressus difficultate d.§.(de quo agimus) intellige

bat,pactum obligationis ibi adiectum fuisse ex interuallo:quod est manifestè contra literam tex. vt proximè põderamus contra Cuma. & ita labi etiam videtur Neguz. de pigno.4.par.principa.nu.37. qui eodem modo respondebat. Vides igitur acerbum rigorem Vlpiani, in d. §. cum eius decisioni obstent plures iuris rationes superius adductæ,quibus rectè contrarium responderi possit: vt sic

¶ excusetur Ang.Perus.qui immemor illius tex.indistinctè scribit,in l.sin autem,ff.de pac. posse tutorem vel curatorem minoris emere & contrahere eius nomine adiecto pacto resolutio contractus:& ita ibi Iacobi.nu.3. Pau.nu. 4.& Ias.num.11.in §.si filius,l.contra iuris: ibi præceden. Excusandus etiam Pau.Cast. qui consulendo immemor fuit illius. §. contra quem respondere videtur consi.318. col.fin.lib.1.Sic etiam contra eundem tex. respondere videtur Bald. consi.415. lib. 2. Sic etiam contra illum text. eius immemor loqui videtur Gozad. in l.2.nu.144.C.de pac.inter emp.& vend.similiter eiusdẽ tex.immemor fuit Cagno.in ead.l.2.nu.56.& seq.Et denique eiusdem §. im memores fuerunt doctissimi antiquiores:dum in minore & ecclesia cum rigore respondebant nõ valere obligationẽ,vel pactum resolutiuum circa rem emptam:cum debuissent opinionem suã probare ex decisione d.§.quo nihil melius adducere poterant:& mirũ est eo oblitus illius tex.in qua obliuione fuerunt Franc.Accur.& Ioan. And. eũ referens:& Albe.meminit tñ Pau.sibi contrarius, alio cõs.vt inf.probãt ex illo tex.opinionem Io.An. quã reprobat in d.consi.318.nu.4.Excusandus ẽt est Cur.Iun.cons. 146.& seq.qui non immemor illius tex.(& cauillãdo)contra eum respondet,execratus (vt puto) nimium rigorẽ illius §.Sic etiam excusandus est Isernia in d.c.1.§.de feud. dato in vic.leg.cõmis.qui in simili q.Io.And.& antiquorum(quos non citat,sicut nec ipse ab alijs citatur) contrarium scribit,memor tamen.d.§. quem arguendo allegat, nec ei respondet Math.autem Affli. ibi respondebat contra literam,vt suprà.Vnde quilibet peritus satis cõperiet, quantus sit rigor illius tex. quãtaque sit huius articuli dif

¶ ficultas.Ego ingenuè fateor, (si contra I.C.loqui liceret)

contra-

contrarium in specie d. illius §. æquius & verius videri. Con sidero enim iuridica & vrgentissima esse ea, quæ superius pro ratione dubitandi ad illum text. adduximus. Aduerto etiam minorem ementem, ibi venditoris rem cõsequi pretio nõ soluto, hypothecamq; eiusdem rei fuisse, non alterius, quam pupillus anteà haberet: & sic nullum erat incõmodum minoris ex obligatione rei, sed potius venditoris: obligatio etiam tẽdebat ad soluendum pretium, quod necessariò soluendum est, si minor vult rem obtinere & consequẽter videbatur obligatio in causam necessariam quæ nullo modo vitari potest: quo respectu solet à iure permitti alienatio rei minoris, vt superius deduximus: & sic contra iuris principia videtur ibi Vlpianus respondere: approbando emptionem, & irritãdo obligationem eiusdem rei emptæ. Minus enim durum fuisset totã conuentionẽ irritare, sed dãdæ sunt manus responso. I.C. Vlpiani, cuius rigorem notare vr̃ I.C. Paulus ibi l. seq. in illis verbis, *sed hic illud mouere videtur*, & ibi *pignus ab initio inhæsit: quod aduertit* Neguzan. de pignor. d. 4. par. princ. numero 35. cui addes, quod Pau. videtur etiam sugillare ratio. trad. ab Vlpiano: eo quod in illa specie nũquam fuisse videtur dñium quęsitũ minori, sine vinculo obligationis, quæ ab init. inhæsit. Sic cõtra d. §. (vltra iã adduct.) vrget tex. eiusdẽ Vlpiani, in lege 4. §. pen. ver. sed & si minor. ff. de manumis. ibi, *nam & si pupillus emat æquum est eum fidem implere. cum sine damno eius hoc sit futurum.* Quem tex. ibi vtiliter inducunt Bar. & Albe. sub §. fin. plenius Benedict. Plumbi. in eadem l. §. pen. nu. 4. notat etiam Bal. in l. vna. q. 10. n. 20. C. si seruus extero. Cõstat igitur ex æquitate & iuris rationibus, iudicioque Cumani magisque authoritate. I.C. Pauli, in d. l. 2. ff. de reb. eor. summum esse rigorẽ decisionis Vlpiani in d. §. fi. l. 1. (de quo agimus) qui tex. ad patrẽ legitimũ administratore trahi non põt rem: vt superius probaui, in præceden. & colligitur ex inf. dicendis. Et inde inferendo eleganter significat I.C. in d. l. 2. petendã esse in ea specie, confirmationem obligationis à principe: quasi dicat, tunc sine dubio principem confirmaturum obligationem, idq; à I.C. dictum puto, quia sentiebat iustè facturum princi-

pem

pem cōfirmando obligationē, quæ iure ipso valere debuisset: vt aliàs habetur, in c. 1. de transa. Et diximus suprà hac
¶ par. in fi. nu. 50. & ex hoc notabiliter colliges sentire I. C. ibi, nō cēseri difficilia, quæ iure & æquitate à principe peti possunt, licèt ab inferioribus obtineri nequeant: licèt ēt in concessione derogādum sit iuris rigori ꝙ in simili ex grauibus Doct. tradit Soc. in leg. quidam relegatus, col. 3. versi. 2. infertur, ff. de reb. dub. Tiraq. de retrac. lignag. §. 32. gl. 1. nu. 63. cui adde in simili. Paul. in l. omnimodo. §. imputari. C. de inoff. test. adde quod circa iustitiā multa à solo principe impetrari possunt, quæ nec valde difficilia censentur. leg. diui. 27. ff. de pœn. leg. 1. §. vlt. ff. de quæstionibus leg. 2. §. fi. ff. si liber. ingen. esse dic. Sic gratia adoptionis vel legitimationis. l. 2. ff. de adoptio. l. quæris. ff. de nat. resti. Sic ex causa permittitur, vt à iuris regulis recedatur. l. si hominem. 30. ff. man. quam Bar. ibi dicit sing. & Fel. in c. 1. nu. 49. de cōsti. Ias. in leg. nemo potest. 1. col. ff. de leg. 1. Ias. in l. non solū. §. morte. nu. 37. ff. de nou. ope. nunt. Hispanus Xuar. alleg. 14. pag. 2. Infertur cū decisio. d. §. summo rigore procedat, rectè Cuma. ibi nu. 1. sentire tex. illum omnino restringendū ad suos terminos, nec ad alios trahēdū: facit. l. quod verò cōtra. ff. de legibus, & quę notat scriben. in Auth. quas actioues. C. de sacros. eccles. Infertur 3. quod cū tex. loquatur de minore emente, & sic de causa onerosa, nō extendetur ad causam lucratiuam secundū Cum. notabiliter ibi nu. 1. & exemplū huius restrictionis est, qñ aliquis donaret rem minori. aliquo pacto rem ipsam afficiente, quod inferius vltra Cum. expressis iuribus probabitur illatione. 21. Infertur tñ ex superius adductis non esse verā rationem differentiæ, quā tradit ipse Cuman. ibi dicens, pactum, de quo in eo §. non censeri par
¶ tem contractus, vt censentur alia pacta: quia illud erat ad securitatem conuentionis, quod ratione caret & satis corruit ex doctrina I. C. in dicta leg. fundi, partem. ff. de contrah. emp. teneo igitur restrictionem Cum. ob summum rigorē illius §. ex quo restringitur, ne ad alia pacta trahatur: improbo tamen rationē differentiæ. Cum. Infertur 5. quod cū decisio illius tex. trahenda non sit extra terminos

minos suos, iam facilius sustinebitur, quod æquius & verius tradūt Iser. vbi suprà in d.ca.1. de feu.dat.in vic.leg. com. vt minore vel ecclesia emente rem aliquam valeat cōditio vel pactū addictionis in diem, & legis commissoriæ: quibus emptio ipsa resolui potest, & res à minore vel ecclesia auferri: licèt aliqui malè cōtradixerint: & sententiā Iserniæ, eo nō relato satis probat Plumbi.in dicta l.4. §.pe.nu.4.ff.de manumis. Nec admittēda esset iniqua restrictio ad hæc pacta in venditionibus approbata, vt constat ex titulis.ff.de in diē addic. & de leg.commis.minor enim & ecclesia tūc iure cōmuni vtuntur, nec ex illis pactis circunscribuntur, ideoque personæ in alijs priuilegiatæ sub regula illorum iurium cōpræhendūtur iuxta notanter tradita à Dec.consi.5. idque satis probatur ex c.verum de condit. appos. & in terminis ex l. si in emptione 36.ff.de minor. vbi tunc ex causa læsionis minori conceditur restitutio, & consequenter præsupponitur valere contractū, vt docet Imperator in l.2.& l.si quidem.C.de præd.min.quod latius vide inf. illatione 13.ad finē, versi. idē autem, & vers.iam igitur. Infertur 6.ex vera declaratione & restrictione.d.§.iam eius decisionē nō obstare veræ traditioni An.Iaco.Paul.in d.l.fin aūt. & l.cōtra iuris. §.si filius, ff.de pac.quos suprà retuli: vt scilicet tutor, vel curator minoris, administratorq; ecclesiæ: possint illis emere cū similibus pactis & cōdictionibus: quicquid respōdendo inuoluat Gozad.cōs.15.ad fi.ver.ad quartū. Infertur 7.decisionē illius §.iam nō obstaturā ei, quod tradit Tiraq.in lib.de iure marit.gl.8.nu.204. dicens se cōsuluisse, qđ cū mulier ante matrimoniū emisset rem aliquā cū pacto reuendendi, possit postea, contractus nuptijs, ex vi pacti rē restituere, nō expectato cōsensu mariti, sine quo ex lege, statuto, vel cōsuetudine facultatem contrahendi non habeat. Quod aptè confirmatur (vt ipse inquit) ex multis, quæ ibi tradit: cōfirmatur etiā ex iis, quæ hic adduximus nu.15. & nu.24. Infertur 8.à maiori, quod hodie apud Lusitanos, quamuis maritus immobilia alienare nequeat sine consensu vxoris.l.reg. lib.4.titu.6.poterit tamē liberè retradere ei, à quo antè matrimoeiū emerat
cum

cum pacto reuendēdi, cum ea alienatio non voluntaria, sed necessaria sit originemq; habeat à tempore ante matrimonium.Infertur 9.non obstante decisione d.§. sustineri possit opinio Dec.in l.si tibi pecuniam.nu.5. ff.si cer. pet.amplianris eleganter text.ibi,limitantisq; tex. præcedētis parag.si pupillus,l.nō omnis,eo.ti.tradentisq; vt minor ex causa mutui transferat dominiū pecuniæ sibi donatæ eo pacto,vt eā mutuò daret.Multa enim iuuant opinionē Dec.cui obstare videretur tex.in d.§.fi.de quo agimus,cuius immemor fuit Dec. eiusdē tamē memor ibi Alci.nu.21.opinionē decis.ex illo tex.improbat: nec sine colore si literā respicias, cui tamen responderi pōt ex suprà dictis, quod nullo modo extra suos terminos trahi debet.& pro Dec.eleganter inducas decisionē,& rō.tex.d. l.3.§.antepe.ver.nā & si pup.ff.de manumis.Infertur 10. ex declarat.& restric. illius §.nō obstare eius decisionem ei,quod in facto respondit Socin.cons.48.col.1.& 2.lib.1. quē sequitur Dec.in l.si tibi pecuniā nu.5.ad fi.& in l.nu. 5.C.de pact.vbi tradunt,quod mulier ex statuto prohibita alienare, vel dare marito vltra certā quantitatē: poterit liberè id facere de ijs quæ sibi donātur eo pacto,vt vide illis liberè disponat: quod tamē ita indistinctè scriptū nō est verū:debetq; intelligi,vt resoluo in Auth.excipitur inf.ti.seq.interim tamen ex suprà dictis tollitur obiectio,quæ ex d.§.fieri posset contra Soci.& Dec.videretur enim ex verbis illius text. quod cū semel res peruenit ad personam alienare prohibitam,nō valeret pactio adiecta in contrariū:sed(vt dixi)decisio illius §.non est trahenda extra suos terminos,habetq; diuersam rationē: vt cōstat ex suprà deductis. Infert 11. ex vera declaratione d. §.eius decisionē nō obstare doctrinæ gl.receptæ, in l.seruus, C.de pact.& traditioni gl.etiam receptæ, in leg.2.in fine, C.de inut.stipul.sic non obstabit gl. in l.Titio centū,§.2. gl.vlt.ibi, *tempore manumissionis* ff.de condit.& demonst.in quibus locis & multis similibus,nemo videtur meminisse illius d.ti,§.nec Boeri.in simili.decis.182.nu.34.& seq. Infertur 12. non esse verū,quod ex rigore illius § scribūt quàmplures viri doctiss.in locis inf.proximè citandis,tra-

hentes

hentes decisionem illius §. ad alia pacta resolutiua vel cōditionalia, in conuentionibus minorum vel ecclesię: quod esset contra P. V. & cōtra iuris rationes, vt suprà. Hæc inferuntur ex restrictione Cumani ad d. §. probata vltra eū ex multis iuribus rationibus: nunc autem subijciam alias illationes, ex rigore, expressaque decisione illius §. Infertur igitur. 13. ex decisione rigoreque illius §. ibi esse casum notabilem, in quo vnica conuentio scinditur, & pro parte approbatur, pro parte irritatur.: ad limitationem d. l. Caius, ff. de manum. cum ibi notatis à Plumbino, & Boeri: ad eum.: ad limitationem etiam tex. in d. l. cum quæritur. 17. ibi. *aut in totum*, ff. de admin. tut. vtque ita limitentur, quæ sæpe tradunt scriben. quòd actus in totum debet acceptari vel omitti: vt latè Iason. in d. l. contra iuris, §. si filius, ex num. 10 & seq. ff. de pactis. Infertur 14. notabilis limitatio ad regulam & rationem d. l. fundi partem, ff. de contrahend. empt. dum probat quòd talia pacta censetur pars pretij in venditione: de quo copiosè agit Tiraq. d. libro de retract. conuen. in præfa. ex numero 20. cum seq. tex. notab. in l. quinta, §. melior, ff. de in diem adiect. Bart. Ias. Ripa. in l. prima, §. si hæres, ff. ad Trebel. scrib. in l. 2. C. de rescinden. vend. Infertur. 15. ex decisione, d. §. nouum exemplum. ad doctrinam, quàm Bar. & alii colligunt ex tex. in l. Iul. §. si quis colludente. de actio. empt. vt succurratur tunc ei, qui cū minore contraxit: vt agere possit, an minor velit stare cōtractui: idq; iustius fieri tunc poterit, quā in specie. d. §. si quis colludente: cum hic non sit minor circunuentus, & ita magis militat ratio eorum quæ Doc. tradunt. de quibus suprà dixi numero 63. Infertur 16. ex decisione illius, §. limitatio ad id quod scriben. in variis locis notant, dicentes nō censeri damnū, amittere id quod erat acquisitum, si reuertatur ad eum, à quo processit: gloss. & Doc. in l. eam quæ 58. ad finem, ff. de dona. inter vir. & vxor. gloss. Bar. & alii in l. si ita. 19. ff. de verb. obl. vbi melius Ferret. latè Tiraqu. in l. si vnquam verb. donatione ex nu. 156. notat Hispanus à Couas Ruu. li. de spons. 2. par. c. 3. §. 3. nu. 8. Vides autem in d. §. (de quo agimus) rem ad minorem venire a manu venditoris, non tamen ei obligari,

ri.ne minor lædatur.Infertur.18.à Math. de Affli. vnum notatu dignum,lib.3.const.Neapol.Rubr.5.nu.16.vbi ex d.§,absque alio fundamento tradit : quod si habens feudum impetret à Rege,vt illud alienare possit, & vendat adiecto pacto pignoris,seu hypothecæ ipsius feudi,quousque pretium soluatur,venditio valebit, non autem obligatio:cum ex natura feudi nec obligatio,nec alienatio valeat absque consensu domini.Quod extollit idem Afflic. in c.1.12.not.q.24.num.107.de prohi.feud. alie. per Feder.Sed hæc vera opinio Afflic. magis iuuatur vltra eum, alia consideratione.quia scilicet in ea specie consensus regius limitatus est ad vnā alienationē faciendam à primò feudatario,ideoq; extendi non potest ad aliam,alteriusq; feudatar j: cum rescripta non extendantur de casu ad casum,minusq; de persona ad personā.iuxta reg. c.cum dilecta,cū ibi notatis,de rescrip.ca.ex parte.de offi. deleg. no. Bar.in l.1.§.interdū nu.4.ff.à quib.app.nō lic.Iuuatur magis:quia permissio vnius alienationis nō extēditur ad aliā maiorē vel minorem:ex tex.not.in l.si pup.§.si prætor.ff. de reb.eorū.ibi, *qui aliud fecit,quā quod à prætore decretum e t nihil egisse.* Quod notant Albe.& Cuma.& Bar.in l.sicut.§. si permiserit.ff.quib.mod.pign.vel hyp solui.& Alex.in l. in actionibus.n.2.ff.de in lit.iuran.& ibi Ias.nu.13.Idem Ias.in l.in suis.nu.28.ff.de lib.& posthu.& Anto. Burg.in Rub.extrà de empt.& vend.col.vlti. vbi illum tex. extollunt.Ex quo vrgenter iuuatur opinio illa Affli.quæ apud Lusitanos vtilis erit,in habentibus terram coronæ Regię, quæ sine assensu regis nullo modo alienari, vel obligari potest.ex l.reg.lib.2.tit.17.& ex d. §. si prætor aptè comprobabis,quod notabiliter inquit Pau.Cast.in l.quicunq; §.1.n.2.ff.de institor.act.Inferri potest 18.ad identitatem rationis.vt proxima illatio Math. de Affl. habeat locum, non solum in pacto,quo feudū ipsum obligatur ab emente.iuxta terminos,in quibus loquitur Affli.sed etiā in pacto reuendendi: qn̄ scilicet feudatarius impetrata à Rege vendendi licentia,venderet adiecto hoc pacto reemendi.Ad hoc enim necessarius etiam esset regis consensus, cum sit diuersa alienatio, ad quam non extenditur simplex

plex licentia priori feudatario concessa. Faciunt, quæ notat Bart. in l. 1. nu. 5. ff. ad l. Iuli. maiesta. sed tunc putarem attendendum cuius fauore concedatur ea licentia, an feudatarij vendentis, an ementis: vt priori casu extendatur concessio ad pactum reemendi quam alienationem vidi
53 mus inter virum nobilē, & comitem illustrissimum. Infertur 19. vtilius, & aptius, ad quæstionem antiquorum, quæ frequentissima est an in venditione facta minori vel ecclesiæ, valeat pactum reuendendi, seu reemendi. In qua Fran. Accurs. tenuit tale pactū ecclesia vel minore emente pro non scripto haberi, venditionemq; puram censeri: & ita Ioan. And. ad Spe. tit. de pact. in prin. (vt suprà retuli) Et Alber. dicens ita decisum fuisse in l. si ad resoluendam. C. de præd. mino. & Fabian. de empt. & vendi. 7. q. prin. nu. 1. citans solum Ioan. Andr. eiusq; opinionē probans, ex d. §. de quo agimus, & ex eodem opinionem probauit Pau. Castr. consi. 112. ad fi. lib. 1. refert Tiraq. in lib. de retrac. conuent. in fine, nu. 10. idemque Tiraq. retulerat in lib. de iure marit. fol. 250. secundum antiquam æditionem. Nam post 30. plus minus annos, eundē librum reformauit, & in nouo hanc. q. tantum tangit glo. 8. nu. 90. remittens se ad lib. de retrac. & in d. lib. de iure marit. vbi suprà dicebat Tiraq. non videre, quid responderi possit ad tex. in d. §. posteà autem in d. li. de retra. nu. 13. idem repetit, subdēs tandē sibi persuasum, esse mēdum in litera. d. §. quod suprà confutauit: & eandē partem ex d. §. securè probat Gozad. consi. 15. & seq. Vides igitur in hac quotidiana. q. authoritatem Franc. Accur. Ioan. Andr. Alber. Pau. Cast. Fab. Gozad. vt pactum de retrouēdendo non valeat, qn̄ minor vel ecclesia emit. Vides etiam confessionē Tiraq. dicentis, non posse responderi ad tex. d. §. deinde ipse Tiraq. d. loco de retract. num. 11. ad corroborandam eam opinionem, aptè adducebat sententiam Innocen. in c. verum: de foro compet. quam aliqui sequuntur, ut per eum ibi: cui adde Pau. Cas. in Auth. multo magis. C. de sacros. eccles. vbi extensè refert Innocen. & in fine citat Ioan. Andr. ad Specu. vbi suprà. Notabis tamen quòd Tiraq d. numero 10. non bene citat in hac. q. Lodou. Gozad. in duobus

duobus locis.Magis enim contrarium dicit eius, ad quod eum citat,vt statim videbis.Idem autē Tiraq. vir doctus & mirè diligens in eodem loco,nu.2.in fine,refert Iacob, Butri.contrarium volentem,imo quòd tale pactum de re trouendendo valeat,& obseruari debeat,ecclesia vel minore emente:ad idemque refert Pau.qui consulendo(sibi contrarius) hoc asseruit, consi.318. col. vlt. lib. 1. Bene etiam ad hanc partem citat Bald.consi.415.lib. 2. aliqua etiam notanter adducit in confirmationem huius sententiæ:cui adde pro hac stare apertè Gozad. sibi contrarium,in repe.l.2.num.144.C.de pact inter empt.& vend. vbi malè allegat Ioan.An.qui contradixit,vt suprà. Hanc partem etiam apertè quasi sine dubio sequitur Neguz.de pigno.4.parte princi.num.37.immemor eorum, qui con tradixere: hanc partem etiam magis videntur probare, licet generalibus verbis,Ang.& Iacobi. in l. fin autem.ff. de pact.& specificè Pau.nu.4.& Ias.nu.11.in d.§.si filius, l.contra iuris co.ti.quamuis videantur tandem remittere ad Ioan. And. contradicentem, ideoque Gozad. in d. consi.contendit,Paul.& Iaso.in d. §. adduci magis debere pro contraria parte,in quo cum Gozad.digladiatur. Cur. Iun.consi. 146. consi. seq. Ambo enim in hac.q.consulti contraria responderunt, & vterque conatur in suam partem adducere Pau.& Ias. in d. loco. Addo etiam pro hac parte apertè Boer. decis.182. nu. 35. vbi ita intelligit, citatque Pau. & Ias. in dicto §.si filius, vt etiam facit Neguzantius,dicto loco, & sic contra allegationem Gozad. in dicto consilio.Vt autem prius liqueat de numero aduertas hanc partem magis placere Tiraq.in d.loco.num. 3.cum ob id putet corruptam esse literam d.§.Similiter hanc partem videntur magis probare Docto. dum communiter reprehendunt opinionem Innoc. in d.c. verum concludentes valere pactum expressum resolutiuū contractus contra ecclesiam , vel minorem tali pacto ementem, vel ex causa donationis recipientem : vt copiosè refert Tiraq.in d.loco.nume.14.& vltra eum Ancha. consi. 218.nume.2.Iser.& Afflict.nume.10.in d.cap.1. de feud. dat.in vi.leg.commisso,& securè Soci. consi.48. nume.5.

lib.

lib.1.& Hiſpan.à Couas Ruu.lib.1.reſolut.c.14.nume.6. verſic.qui omnes: & colligitur ex Præpoſ.in c. verum de condi.appoſ.ex qua relatione vides Doct.variare, ſed hāc receptiorem opinionem videri, contra quàm forſan putauerit ipſe Tiraq.hoc ex profeſſo tractās. Curt.autem Iun. d.conſi.147.nu.1.& conſi. præced. tenens opinionem Io. And.& deciſionē d.§.fi.l.1.ff.de reb.cor.(de quo agimus) excogitauit in minore emente, nouam differētiam:diſtinguendo,an minor emat,an eius tutor vel curator.In priori caſu intelligit procedere text.in d.§.fin.& ſimiliter opinionem Io.And.vt tūc nec obligatio,nec pactū valeat. In ſecūdo aūt quādo tutor vel curator nomine minoris emit intelligit contrariā opinionē, vt ſcilicet obligatio & pactū teneat.Quam diſtinctionem probat etiam ſuccinctè Cagnol.in l.2.num.57.C.de pact.inter empt. Sed eam differentiam futilē cenſet Tiraq.in d.loco,nu.10.& prius Gozad.d.cōſ.15.ad finem,quem in hoc malè cum Curt.iungebat Tiraq. Antequàm verò aperiam , quid verius putē in hoc articulo,non dubito rectè Tiraq.& Gozad. improbaſſe differentiam illam Curtij & Cagnol. nec eam ſtare poſſe ad text.in d.§.de quo agimus: cū enim loquitur de minore emente,intelligitur per ſe, vel per curatorē: quia eadem ratio eſt, vtroque caſu pariter militat prohibitio legis,quàm I.C.ibi reſpexit: & ita ſentiunt communiter Doctor.ſi eos attentè legas,maximè dum æquiparant minorem & eccleſiam iuxta c.1.de in integ.reſtit. licet quoad alia facilius præſumatur fraus , & læſio minoris per ſe contrahētis,quàm per curatorem,Ange.& Cuma.l.apud Iulianum,§. contractum.ff.quib. ex cau. in poſſ.ea tradit Card.Pariſ.conſi.98.num.2.& conſi.ſeq.libr.1.Iam igitur reiecta diſtinctione & differentia Curt.& Cagno.omiſſaque ſcribentium varietate,æquiorem, veriorēmq; cenſeo ſecundam opinionem,contra Io.And.& Alb.vt ſi minor, vel eccleſia emat cū pacto reuendendi, quia venditor aliter alienare noluit, pactum valeat, omninoq; ſeruari debeat:quia cōtrarium eſſet longè iniquum, & reipub. pernicioſum.auferret enim res ſuas hominibus contra fidem conuentionis,quod dici nō debet,iuxta l.1.§.ſi cōueniat,

T ff.de

ff.de pof.& contra doctrinam text.in l.commodato.17.§. ficut, ff.commod.ibi, *non decipi beneficio oportet:* Probatur ẽt, quia pacta refolutiua contractus licita cenfentur, & indiftinctè à iure approbantur, vt deduximus fuprà in 5.illatione. Sed vrgentius probatur hæc fnĩa, & iudicio meo euidenter: quia videmus fummos Pontifices in facris canonibus admittere talia pacta refolutiua contractus, & in fpecie pactum reuendendi, fi non habet labem vfuræ c.ad noftram, de empt. & vend. c. illo vos. de pign. & vtrobique fcrib. & in c.conqueftus, de vfur. notat Chaf.deci.1.de vfur. & alibi fæpe fcrib. Ergo approbatio iuris canonici non põt non compræhendere ecclefiam; perfonasq; ecclefiafticas, & eadem ratione minorem, fimilemve perfonam priuilegiatam: quod mihi probatur ex doctrina I.C. in l.verum, 12.§.fciendum, ff.de minor.ibi, *caufa cognita fi capti effe probentur:* & ibi, *fobriè rem fuam adminiftrans:* & ibi, *nec enim euentus, fed inconfulta facilitas:* & inferius. *Nec enim captus eft emendo rem neceffariam, licet maritalem.* Facit etiam doctrina text. in l.quod fi minor, §.non femper, eod.tit.ibi, *nifi manifefta circumfcriptio fit.* Facit l.1.C.fi aduerf.dona. Nec talem reftrictionem patitur decifio, ratioque l.2.C.de pac.inter empt. quæ ratio magis militat in ecclefia emente, quæ nulli laqueum inijcere vult, nec in actibus fuis fraudem admittere c.per tuas, vbi gl.& Doc.de don. Probabitur ẽt hæc fnĩa ex traditis in fequenti illatione, in qua rñdebimus d.§.quo

54 contra dicẽtes fundant fuam opinionem. Infertur. 20. vtiliter ad intellectum tex.in l.fi ad refoluendam, C.de præd. minor. cuius verba hæc funt; *fi ad refoluendam donationem, quam in emancipatum te pater contulerat, min. 25. ann. cautionem ei emififti: cum huiufmodi fcriptura contra fenatufc. data fit, non oberit iuri tuo.* Namque ex decifione illius l. inquit Alb. ibi fundari opinionem Fran. Accur. quam proximè improbauimus: & eandem l.pro ea opinione adducit Tiraqu.in d.li. de iur.mari.fol.250. fecundum antiquam æditionem, idẽ aũt Tiraq.d.lib.de retract.conuenti.in fi.numero 12.inclinans in contrariam partem, refpondet ad eam l. cum expofitione gl.ibi, in verb.emififti: videlicet quod ibi refolutio donationis fiebat ex interuallo: quam expofitionẽ pro

bat

bat etiam Cuma.in d.§.fi.l.1.ff.de reb.eorum,numero 1. Paul.consil.318.col.fin.lib.1.& apertè Saly.in d.lege si ad resoluendam:& sic expositio glo.recepta videtur,secundū quam cessat argumentatio Alb.Io.And.& aliorum, quia quæstio de qua agimus,procedit quando pactum resolutiuum contractus vel donationis ponitur à principio: nec
¶ est diuinatoria expositio gl.quia si attēdas ad verba illius l.apertè videbis,donationem fuisse perfectam ac proinde minor non poterat amplius rem distrahere, nec ea trāslatio poterat dici incontinenti fieri,sed ex interuallo: vt in simili notabiliter tradit Neguz.de pign.4.part. nume.35. versi.nihilominus, cū seq. Suadetur hoc ex verbis d.l.ibi, *contulera:* significat enim perfectā donationem: suadetur etiam ex verbo *emisisti:* nec enim poterat mitti cautio re-
¶ solutiua donationis,nisi ex interuallo. Nec videtur lex illa,rectè à Docto.adduci in proposito ad pactū in conuentione appositum,à principio,vel ex interuallo:ibi enim(si benè aduertas) non agitur de pacto vel conditione,sed de reuocatione simplici & pura,eius quod actū erat: atque ideò sicut donans nō poterat reuocare,quod dederat, iuxta legem perfecta.C.de don.quæ sub mo.dist.c.verum,de cōditione appo.ita donatarius minor,vel ecclesia,quibus iura interdicunt facultatē alienandi, non potuit refutare donatum l.magis puto.§.fundum.ff.de rebus eorum.allegatur aūt sæpissimè d.leg.ad illud vulgare, quod solennitas requisita in contractu, debet interuenire in distractu:
¶ de quo plenè Tiraq.d.lib.de iure mar.gl.5.ex n.12. In eadem l.cauendum est à gl.1.dum exponit,*tradendo*,videtur enim exigere traditionem,vt sit locus decisioni illius leg. Sed contrarium dicendum est,vt sufficiat donationem factam esse,ex qua competeret actio ad rem donatam:sicut enim in rebus minorum prohibetur alienatio post dominium quæsitum,ita quādo actio competit ad rem immobilem:secūdum gl.receptam,in l.1. C.si aduer.transf.& dixi latissimè suprà in Rub.in 12.cōclusione. Et ibi traditis adde Beroum.in cap.nulli,nu.73.de re.eccles.non alie.notat in simili Alexand. consi.27.lib.3. quem sequitur Tiraq.de retract. conuention. in fine, numero 108. Infertur

21.ex proximè deductis,quod si à principio cum sit donatio minori vel ecclesiæ,adijciatur pactum:modus,vel cōditio:etiam ad resolutionem donationis,vt res reuertatur ad donantem,vel ad alium,absq; dubio seruabitur quod conuentum erit:quicquid ex Inn.dubitasse videatur Pau. Cast.in Auth.multo magis.C. de sacros. eccles. hoc enim receptius est,per tex.in d.c.verū,de cond.appos. c. pontifices.12.q.3.notant Docto.in varijs locis,vt tradit Tiraq.de retrac.conuen.in fi.nu.14.Hispanus à Couas Ruu.d. li.1. resol.c.14.nu.6.Anch.& Soci.in locis suprà citatis. Quod etiam in minore,cui res donatur eo pacto vel onere, probat tex.in l.causam.20.ff.de manum.l.si rogatus,ff.de manu.vin. quibus iuribus & authoritatibus probatur differētia,& limitatio quam tentabat Cuma.in d.§.fi.distinguēs inter causam lucratiuam & onerosam:sed non ideo putes similia pacta in venditione vel emptione minoris non esse seruanda : esset enim contra veriorem & receptiorem sententiam,vt suprà:planius autem seruantur in donatione in qua minor vel ecclesia agit tantum de lucro. Dictis autem in hac illatione,& præce.negare non possum , non parum obstare tex.in d.§.fi.sæpe sępiusq; adducto:vtque facilius admittatur quælibet responsio , aduertat lector, non hic defendere principaliter duo vtilissima huius illationis & præcedentis,non solum vera, sed magis communia. Igitur quoad casum donationis satisfacit responsio Cuma.quod tex.ibi loquiť de venditione & cā onerosa,vt extendi non debeat ad donationem,causamq; lucratiuā, quod proximè vltra cum iuribus & authoritatibus probauimus,idq; suadet ratio, cū minor semper agat de lucro in donatione,non ita in emptione. Facit l. ad res donatas, ff.de ædilit. edic. l. diuus Pius.ff. de reg. iur. Magis obstat durus ille.§.veriori receptioriq; opinioni in pacto reuendendi, quam defendimus in præceden. illatione: ratio.n. d.§.ibi,*Nam vbi dominium*: omnino congruere videtur emptioni minoris cum pacto reuendendi. Nec subtineri potest responsio Matthæ. Afflict.& Neguzan.& aliorum dicentium,quod in eo textu pactum erat ex interuallo.Est enim aperte contra literam , vt suprà deduci. Vnde confugiendum

¶ fugiendum videtur ad ea, quæ cum Cuman. superius probauimus de summo rigore illius tex. nullo modo trahẽdi extra casum suum, nec ab eius ratione arguendum esse: tum quia in contrarium sunt plures iuris rationes: tũ quia in specie eandem rationem, d. §. impugnat lex. C. in lege sequenti & alibi idem Vlpianus secum quodam modo pugnans, vt suo loco supra ostendimus. Posset etiam aliquo colore considerari ratio differentiæ inter obligationem, (de qua agit ille paragraphus) & pactum reuendendi, (de quo est quæstio nostra.) Ibi enim hypotheca rei emptæ præsupponit rẽ stare penes emptorẽ: ideoque si is minor est, exigit ibi text. solennitatem in alienationibus necessariam. At pactum reuendendi ab initio afficit emptionem iudicans rem firmiter non exituram penes emptorem: vt etiam minor emens non habeat posteà, de quo conqueratur, nec cur recuset restitutionem rei, secundum legem conuentionis, argu. tex. notab. in d. ca. pontifices, & in lege vtique 16. §. 1. ff. de rei vendicatione ibi, *licèt ei perierit*: & leg. arboribus: 12. §. nauis. ff. de vsufruct. ibi, *etenim ad hoc paratur*: & tandem quæcunque euasio à
55 rigore d. §. admittenda est. Inferebat ex d. §. (& sic 22.) Bald. in l. final. C. commod. numero 2. quod res vendita non censetur obligata venditori pro pretio soluendo: vt ita limitetur tex. in l. Iulianus, §. offerri, ff. de actio. empt. ibi, *quasi pignus retinere potest* Loquitur enim text. de iure retinendi tantum, antequam tradatur à venditore, nõ ad effectum agendi postquã traditur. Ex quo vtiliter infert Bald. in d. l. fi. quod venditor (apparentibus alijs creditoribus) non poterit præferri. quia hypothecam non habet, nec priuilegium in re ipsa vendita & tradita. Quod extollit idem Bald. in l. eum cui, C. de act. & oblig. Alex. in l. 2. cum dotem, §. fin. col. fi. ff. solu. mat. Neguz. de pignor. 4. parte princ. nume. 35. Rip. in lege si ventri, §. in bonis, nu. 6. ff. de priuil. cred. de quo tamen reddenda est resolutio Paul. in l. procuratoris, §. si plures, ff. de tributo. actio. Ias. in l. creditor. 1. ff. si cer. pet. Sed optarem vt Alex. & Neguzan. nobis explicarẽt, qualiter Bal. colligit ex illo text. hoc quod modo retulimus. Ego autem puto Bal. pro ingenio

& eruditione, id collegisse ex d.§.iuncta l.sequen. in qua habetur, quod si minor emat à fisco,tunc valeat obligatio rei emptæ,eo quod secundũ gl.Bar. Bal.& omnes ibi, bona minoris tunc obligantur è lege,sicut aliorũ,qui cũ fisco contrahunt:(de quo agemus forsan in auth. seq.ne locus hic plus satis oneretur)quo præsupposito patet inductio d.§.Si enim res vendita de iure censeretur obligata venditori pro pretio, non diceret text. ibi nullam esse obligationẽ,sed magis eam planè validam assereret,quia conuentio esset iuri conformis: quæ inductio necessaria est,& ex ea cum Bal. eleganter declaratur tex.in d.§.offerri.in verbis suprà citatis,vbi glo.verbo, *retinere*: idẽ sentire videtur,& vltra Alex.& Neguz.ita ad d.§.offerri.notant Bar.& Alber. in l.creditoris,§.dominus, ff.de furtis. de quo tex.alibi plura scribimus:hæc ad d.§.prolixius tractata,doctis fortasse non displicebunt,cõtinent enim mul-
56 ta vtilia, nec vulgaria. Tractatu dignum est,an text.hic prohibens alienationem & donationem, procedat in pátre,filioque nobilibus: videmus enim procuratorem vel administratorem,quantuncunque liberam potestatẽ habentem, non posse donare ex bonis commissis, l.contra iuris.29.§.fin.ff.de pact.l.creditor.60.§.Lucius,ff.manda. quẽ extollit Bal.in l.1.ff. de milit.testa.l.si quis vxori.53. §.si seruus meus, ff.de furt.melius probatur in l.filiusfa. 7.in princip.ff.de donat. quæ nihil aliud dicit. Et in procuratore reipub.ne donare possit, est bonus text. in l.3.§. planè, ff.quod vi aut clam:quem notat Bald.in c.ex literis,num.2.de probat.facit tex.in l.1.versic. denique, ff.de offic.procur.Cæs.vbi vltra alios nouissimè eleganter scribit egregius Doctor Hispanus,Ioannes Orosciis:quæ iure manifestè loquuntur in habente mandatum etiam cũ libera,tàm à lege q̃ ab homine. Et sic quoad donandum non est differẽtia inter habentem potestatẽ à lege,vel ab homine: vtrique enim facultas donandi pariter negatur. Vnde cauendũ est à Pala.seu Ioa.Lup. in rep.Rub.§.66. num.29.qui contra iura illa, & recepta sententias, in donatione distinguebat mandatũ legis à mãdato hominis, malè citãs Bal.qui verius cõtradicit, in d.l.1.§.1.ff.de offic.

fic.proc.Cæf.vbi gl.& Bart.ita veriùs fentiunt in cafu donationis,licèt aliqualiter diftinguant in alio genere alienationis:vt per Iaf.& nouiores ibi: & ita apertè Paul. in d.l. filiusfam.Barto.& Pau.in l.procurator cui generaliter, ff. de procur.fcrib.in l.præfes,C.de tranfact.& alibi fæpe Doctor.vt per Iaf.in d.l.contra iuris,§.filius,ex numero 2.In
57 patre autem, filioq; nobilibus(vt dixi) videretur permittendum,vt faltem cum moderamine pater legitimus adminiftrat.donare poffit. Sic enim d.l. filius, ff. de donat. verfi.nonnunquam, ex caufa nobilitatis id permittere videtur, *filium fenatoris uel alterius dignitatis*: & ibi notant fcribent.ad limitationem prædictorum iurium: notat etiam glo.in d.l.contra iuris,§.fin.verb.non habere:pro quo etiã adducitur melior tex.in l.cum plures.14.§.fin.ff.de admi. tut.ibi, *pro facultate patrimonii, pro dignitate natalium constituet alimenta feruis, libertisque nonnunquàm & exteris, fi hoc pupillo expediat præftabit: folennia munera parentibus, cognatisque mittet.* Quod loco I.C.tutori aliqualiter donare permittit ob nobilitatem pupilli, quod ex Innoc. extollit Roma. immemor illius text.in d.l.filius.nu.3.& ibidem Cuma. numero 7.nec meminit nouiffimus doct. & dilig.Riminal.in §. 1.nu.111.Inft.quib.alien.lic.Sed cũ tex.ad hoc cõmendauit Barb.in c.1.de donat. & cũ eo Pala. in d.rub.§.9. nu. 5.Alex.in l.pact curat.nu.3.C.de pact.& ibi Iaf.& nouiores, Iaf.in d.§.filiusfa.l.contra iuris nu.7.Curt.in l.præfes. nu.10.C.de tranfact.& alibi fæpè fcrib.vt per Tiraq.de nobil.c.37.ex nu.35.& Fely.confi.16.nu.18.Ego autem puto fcriben.in locis proximè citatis incautè talem poteftatem donandi permittere procuratori, vel adminiftratori, vel tutori,refpecto folius nobilitatis eius negotia gerit,bonave adminiftrat. Priora enim iura indiftinctè loquuntur,nec effet æquum,eam prærogatiuam concedere gerentibus negotia nobilium.Poffet enim fraus fieri, cui obuiãdum eft:idq; magis probo ex dic.§.fi.l.cum plures,quem fcribent.malè citant, vbi fuprà:& Aret.confi 24.col.fi.nu. 13.& feq.Iaf.in l.fi fortè,§.libertus, col.4. ff.de cond.inde. Loquitur enim text.ibi tm̃ in expenfis neceffarijs, ibi, *mercedes præceptoribus*:& ibi, *alimenta feruis*: fic etiam procedit qđ

ibi subdit I.C.circa munera solennia, vt statim explicabo. Nec obstat, si replicetur ex eodem text.ibi, *& exteris*: qui casus non continet necessitatem. Respondeo enim, & retorqueo literam: quia I.C. id simp. non permittit, sed quando ita suaserit maior vtilitas minoris, vt patet ex litera ibi, *si hoc pupillo expediat*: probatur magis ex eodem tex. vbi etiam stante dignitate natalium, subdit inferius, non licere tutori dotem præstare sorori pupilli ex alio patre. & rationem assignat, quæ nostram considerationem contra scriben. probat ibi, *nam & si honestè ex liberalitate tamen fit*: Nec obstat text. in d.l. filiusfam. ver. nonnunquàm: loquitur enim tantũ in mandat. patris de filio confidentis adiecta libera potestate post alia verba plenissima: nec ea lex donationem indistinctè permittit, sed ex causa: nec text. ille exhorbitans, rectè ad diuersos terminos extenditur à Bal. & alijs, quos citat Tiraq. d.c. 37. nu. 35. de nobilit. cum ibi mandatum expressum verbisq; plenissimis, & qualitas filij copulatiuè concurrant, non ita in alijs casibus. Nec omitto aliud notatu dignum circa intellectũ tex. in d.§.fi. l.cùm plures, ff. de admini. tuto. ibi, *solennia munera*: circa quæ verba video Doct. latenter variare. Albe. enim ibi exponit solennia, pro consuetis à patre pupilli præstari, & ita gl. in §.fi.l. ibi seq. verb. nuptiale. Bar. autem in d.§.fi. simpliciter intelligit solennia munera, pro solitis præstari, nec addit à patre minoris: & nõ citato. Bart. ita intelligit Zas. in l.2. versi. deinde ex his: verbũ, solennia, ff. de orig. iur. cui accedit Spiege. in lexic. iur. & ultra eos Bal. in l.2. nu.2. C. de iure dot. Pala. in Rub. §.6. nu.3. & §.45. nu.10. Ado in alio proposito circa verbum, solennia, authoritatem Connani, libro 8. c.11. pag. 645. eleganter tractantis sensum Vlpiani in l. si stipulata. 33. vel 34. ff. de donat. inter vir. & vxo. vbi tamen in libris communibus & emendatioribus verbum, solenne, diuersam significationem habet. Mihi autem placet interpretatio Barto. à nouioribus non citati, & consequenter Zas. licet contradicat minus bene Aldobrandi. in §. ad certum. Insti. qui testamen. tuto. ad finem, vbi contra fidem omnium codicum iungit nomen, solennia, verbo præstabit: & nomen, munera, verbo mittet: cũ verbũ præ-

ſtabit referatur ad præcedentia, vtrunque autem nomen, ſolennia munera, refertur ad verbum, mittet quod ſequitur: & Aldroban. interpretatio deterior eſſe pupillus, & minoribus: quia nomen, munera, per ſe latius patet, quàm iunctum verbo ſolennia, vt conſtat ad ſenſum: & ſic reſoluendo intelligo, text. in illis verbis permittere tutori, vt mittat conſueta munera parentibus, coniunctiſque pupilli: quod iuuatur vltra omnes ex vigore conſuetudinis id certis tẽporibus admittentis: vnde ſolennia appellantur, quæ certa cõſuetudo alibi minores aſtringit. l. ſi ſine. 33. & ibi Barto. ff. admin. tuto. notat in ſimili gl. in d. l. 3. §. planè. verb. municipales, ff. quod vi aut clam. Iuuatur etiam, quia tunc conſuetudo ipſa reiproca eſt; vt ita mittantur munera minori, ſicut tutor pro eo mittit: facit tex. celebris in l. de fideicommiſſo. vbi Alex. C. de tranſact. tunc etiam militat ratio pudoris, qui violaretur eundo contra talem conſuetudinem, argu. l. Quintus. 48. ff. mand. ibi, *propter ſuam exiſtimationem* & ibi: *pudori ſuo*: & text. in l in eadem cauſa. 10. ibi, *ſine dede- r*: ff. ex quibus cauſ. maio. text. in l. pecunæ. 8. ff. de alim. & cib. leg. ibi, *verecundiam quoque*: & ibi notat Bart. Bald. etiam in c. ſciſcitatus nũ. 4. de reſcript. Iaſ. in l. ad egregias nu. 8. & in repe. l. admonendi. nu. 174. ff. de iureiur. & in l. non ſolum, §. morte. nu. 36. ff. de noui oper. nuntia. Ex ea de pact. num. 403. videtur enim tunc cauſa pudoris neceſſitatem inducere per illa iura & Doc. in ijs locis, notatque Affli. dec. 315. nu. 9. Diſplicet autem expoſitio Alberi. & gloſ. de qua ſupra proximè. Nec enim tutori vel minori permittendum eſt donare, eo ꝙ pater ſolitus eſſet donare. Talis enim particularis voluntariaque conſuetudo abſque præcepto non afficit filium, vel aliũ ſucceſſorem, vt patet ad ſenſum: & colligitur à fortiori ex Bar. in l. ambitioſa. nu. 4. ff. de decre. ab ord. fac. ideoque ſanior eſt interpretatio, vt ſolennia munera intelligantur ex generali & mutua conſuetudine loci. Sed tunc obſtare videtur text. in l. ſeq. 14. §. in ſoluendis, ff. eo. vbi I. C. inquit, nec nuptiale munus ſorori pupilli mitti poſſe: cui difficultati nullo pacto ſatisfaciunt reſponſiones glo. ibi, quarum prima iniqua & inepta eſt: ſecũdã verò modo reprobauimus:

mus: Nec satisfacit solutio Bart. in d. §. intelligentis solēnia munera tūc permitti, qñ cōsueta sunt, nec secundū honestatē omitti possunt: tex. verò in d. §. in soluēdis: loqui de muneribus nō consuetis, & quę sine offensione honestatis omitti possent. Cōtra Bar. enim aduerto, ꝙ eius interpretatio stare posset in exemplo matris nubentis, cuius nuptiæ tristes sunt filijs prioris matrimonij. At in exemplo sororis nubētis (de quo ēt loquit̄ text. in d. §.) nihil magis cōsuetū, nec magis honestū ex hominū moribus constat quàm fratres munera mittere, sororumque dotē iuuare. Vnde alia interpretatio inuestiganda est, videturque dici posse, ꝙ tex. in d. §. ū. l. cū plures, nòn constituit regulam, sed tantū loquitur de nobilibus, secùndum cōem allegationem, quorū tutoribus solēnia munera permittit. Text. aūt in d. §. in soluendis, intelligatur regulariter in pupillis non nobilibus, nec tā amplo patrimonio abundantibus: vt in simili distinguit I.C. in d. l. filiusfam. ff. de donat. vbi casus nobilium pro exceptione ponitur. In patre autem (quæ nostra quæstio fuit) resoluo ex suprà dictis, vt regulariter, nec si nobilis sit, donare queat aduentitia filiorū, nec ad eū extendatur decisio tex. in d. l. filiusfami. versicu. nōnunquàm, cùm loquatur de commissione expressa ab homine, vt in simili notat gloss. in dicta l. 3. §. planè, verb. data. ff. quod vi aut clā: Doct. in dicta l. 1. ff. de offic. procu. Cæsa. Nec lex in his admittit donationes ex affectu, vel delitijs, sed ex iustis causis: vt eleganter inquit Vlpian. in l. illud. 16. ff. de manum. vindic. nec patri libera potestas cū dispendio, sed cum vtilitate liberorū committitur l. generaliter, C. de secund. nup. Bald. hic ad finem: & denique cō
58 missa administratione nō venit donatio l. fi. ff. de curat. furio. Circa eandē prohibitionē huius tex. dubitari pōt, an procedat quando pater alienare velit, transferendo rem in eum, à quo filios eam habuit. Aliqui enim non sine colore putabūt, facilius tunc alienationē permitti: quod sua deri posset ex eo, quod consuluit Paul. quē refert Ias. in l. cùm filiusfa. nu. 168. ff. de leg. 1. dicens, ꝙ statutum exigēs authoritatem consanguineorum in contractibus mulierū, non habeat locum, si mulier donet rē ei qui sibi dona-

uerat:

uerat:idq́ȝ magis probat Bauer.in rep.d.leg.cum filio.nu. 146. Posset etiam pro hoc adduci gloss. in leg. ea quæ. 58.verb.conuersa.ff.de dona.int.vir. & vx.& glos.similis, vbi Barto.& scriben.communiter,in l.si ita stipulatio.19. ff.de ver.obl. quibus habetur nō censeri damnum,si quis amittat lucrum iam quæsitum, quando illud reuertitur ad eum,quo prouenerat:& ita Ias.& plures alibi,vt retuli ¶ suprà hac parte,num.52.illat.6.Sed contrarium puto verius, imò quòd pater administrans bona aduentitia filij, non magis possit donare vel alienare in eum, à quo bona prouenerant. Nec enim sustentabilis est opinio Paul. in d.consil. vbi nec ipse satis eam asserit: contrariumque magis probat Ias.in d.l.cum filio, numero 170.quem sequitur Tiraquel.in l.si vnquàm,verb.donatione,numer. 158.licet in hac re dubitasse videatur: sic etiam idem Tiraquel.dubitans,lib.de iure marit.gloss.5. numero 54.in simili consuetudine citat consilium, Paul.Sed tandē,nu. 56.in fine, magis probat contrarium,vt hic solennitas legis vel statuti, in alienatione mulieris vel minoris necessaria sit, etiam si alienatio fiat in eum,à quo res obuenerat.quod suadetur vrgenter ex l.2.C. si aduers.donat.& l. si ad resoluendam, C.de præd. mino. Sed vltra Doctor. magis probatur ex text.& eius ratione in l.1. §.vlti.ff. de rebus eor. de quo superiùs latissimè diximus. Maximè, quia in hac specie cessant ea, quæ contra decisionem illius tex.adducebamus,eius enim rigor tantùm notari potest,quatenus loquitur de pacto adiecto in initio contractus:hic autē loquimur, quādo res liberè tradita est filio vel mulieri:& sic dominiū perfectè transijt, nullo modo affecta,aliquo onere obligationis,vel reuersionis:facit glo.l.2.in fi.C.de inuti.stipul. *incipit:* & glo.l.seruus.C.de pact. Ex quo infertur ampliatio ac prohibitionem huius l.Infertur etiam ampliatio ad gloss. in l.prima,§ si quis propter verb.per in integrum, ff.de itin. actuque priua. ibi, *iam fuerat lucratus*. Ias.in l.non amplius, ff.1.nume.6. ff.de leg.primo.Rip. in l.damnum ad fi.ff.de dam.infec. vt scilicet etiam in his terminis dicatur damnum, amissio lucri iam radicati, contra plures scribent. qui gloss. illam

illam limitant, vbi lucrum reuertitur ad eum, à quo proueneratt, contra Iaſ.in d.l.ſi ita ſtipulatio.contra Tiraq.d. l.ſi vnquam d.verb. donatione, n. 156.& in d.gl.5.de iure marit.num.55. & contra alios quos citat Hiſpa. à Couas Ruu.lib.de ſponſ.2.par.c.3.numer.8. Infertur etiam ampliatio ad l.regiam, lib.4.titu.6. & ad ſimilem conſuetudinem, quæ viget in multis prouincijs, vt conſenſus coniugis vel conſanguinei, neceſſarius in alienatione non poſſit omitti, etiam ſi alienetur in eum, à quo res proceſſit: ꝙ confirmatur ex traditis ſuprà circa d.§.fi.l.1.ff.de reb.eor. Infertur igitur cauendum eſſe à generalibus verbis Signorol.conſ.210.num.7.magisque à nouiſſimo Siluano cōſ. 56.nu.31.Non tamen negamus fauorabiliorem eſſe donationem, vel reſtitutionem, per quàm res reuertitur ad eum cuius fuit: vt eleganter inquit Lucas de Pen. in l.2. col.fi.C.de bon.vacan. & colligetur ex proximè dicendis. Contra gl.verò & cōmunem ſolutionem in d.l.ea quę.ff. de donat.inter vir.& vxor. meliùs aduertit Emil.Ferre.in d.l.ſi ita ſtipulatio, & ibidem Zaſ.nec his cōtradicit, quod doctè tradit Luſitanus Coſt. in rep.§.ſi arbitratu.pag.57.
59 cum præce.Ex his infertur aptè ad quęſtionem donationis, quàm noſtri remuneratoriā appellant, cui innumera ſpecialia tribuunt: quam etiam frequentius ſeparant à nomine puræ donationis. Quæſtionis enim eſſet, an cauſa remunerandi, pater donare poſſit de aduentitijs filiorū? Notiſſimum autem eſt Iaſ.de priuilegijs remunerationis latiſſimè ſcripſiſſe in l.ex hoc iur.ff. de iuſti. & iur.& in l. ſi non ſortem.§. libertus, ff.de condic.indeb: à quo tranſcripſit addi.Felyn.in c.nouit, de iud.& pleniſſimè tractat Tiraq.in l.ſi vnquàm verb.donatione, ex nu.11.cū multis ſequ. Quòd autem pater cauſa remunerādi moderatè donare poſſit, nō omninò negauerim, ſi merita erga filiū vrgeant, maximè iuuante nobilitate & facultatibus filij, argumen. dictæ l.cum plures.§. fi.ff. de admi.tu.cuius argumento in adminiſtratoribus reipu. id probat Bar. in l. ambitioſa.nu.3.ff.de admini.rer. Areti. conſi.24.col. fin. & Iaſ.in dic.l.ex hoc iure, nume.60.in fin.& Pau.Caſt.in l.iubemus §.2.nume.5.& ſeq.C. de ſacroſ.eccl.conducūt
quæ

quæ tradit Gigas de pension. quæstion.67. & Cardi. Paris.consi.11.nu.46.lib.1.Sed iudicio meo regula negatiua constituenda est, vt nec remunerandi causa pater ex aduentitijs filiorum aliquid donare possit,maximè immobilia,ob fraudem quæ cōmitti posset : licet in patre regulariter præsumi non debeat. Quod iuuatur ex litera huius, l.indistinctè prohibentis donationē & alienationē : iuuat etiam,quia regulariter(vt infra patebit)etiam in remunertaione inest liberalitas, quæ patri non permittitur in aduentitijs:facit etiam text. & Bar.in l.si is cui.94.§.fin.ff.de solu.ibi,*quia non est verisimile*: vbi mandatum de soluendis debitis intelligitur de efficacibus : & quæ exigi ab inuito possint,Bart.& Socin.in l.quibus diebus.§.dominus.ff.de condict. & demonst. Pala. in Rub. ff. sexagesimoquinto nu.29.Bar.autem in d.l.ambitiosa(si maturè inspiciatur) ¶ tantū loquitur in seruitijs & benemeritis,quæ expensam exigebant,vnde si resp.vel min.aliquid tūc donauerit, nō censetur pauperior fieri,cū aliter de suis facultatib. expendere debuisset:arg.tex.not.in l.in pup.42.ff.de sol. de qua l.alibi plenè scribo , facit bonus tex.in l.sed & si lege.§. ꝙ autē,ff.de pe.hę. Quando aūt patri concederetur facultas remunerandi ex aduētitijs filiorū præsupponi debet,beneficia collata fuisse in personā & vtilitatē filij, nō ipsius patris.& tūc remuneratio debet esse moderata , & circūspecta,arg.tex.not.in l.illud.ff.de manu.vind.& l.si benè collatæ.33.ff. de vsur. Ad id etiam iuuabunt diuitiæ & nobilitas filij,iuxta ea quæ resoluimus nu. præced. quib. attentis valebit remuneratio patris quasi ex iuxta ratione, vt sic obseruetur traditio.I.C.in l.filiusf.post prin.ff.de dona.facit ꝙ notatur ex l.si hominem.30.ff.mand. licere ex causa regulam transgredi,Bart.ibi, dicens tex. sing. & Ias. in l.nemo potest.1.& 2.lect.colum.1.ff.de leg.1.Fel. in c.1.nume.49. de constit. Extra hunc casum particularem, operæ pretiū duxi alia discutere circa donationem remuneratoriā:credo enim multa à Doc.nostris iniqua & reipub.perniciosa in hoc articulo scripta. Ias. & alij in locis suprà adductis : maiori studio cumulādi quā discernendi, innumeros effectus tradunt remunerationis:adeò vt eam

ferè

ferè in omnibus æquare videantur causis onerosis,non lucratiuis:vt etiam congerit Roman. in l. si verò.§.de viro, ex numero 258.ff.solu.matr.Alexand.& Dec.in l.si donatione.C.de collatio.& Hisp.Pala.seu Ioan.Lup. in Rubr. §.50. Hispanus Xuar. l.regni.tit.de lucris seu acquisitis 3. limit. folio 16. Soci. consi.66. lib.1. & vbique scriben. Ne autem æquiuocemus,illud præmittēdum est,quod Doc. tractantes effectum & vigorem remunerationis, non tantum loquūtur,vbi præcedunt merita obligatoria,ex quibus dari possit actio vel iudicis officium:sed etiam vbi talia merita sunt,quæ solā beneuolentiæ euincunt, nec ius aliquod agēdi præstāt:ita enim colliges manifestè ex Ias. & ijs quos citat in dictis locis, & latè ex Tiraq. dicto loco: apertè Pan.in Rubrica de donationibus. Alex. & omnes in dicta lege si donatione.Roman.d.§.de viro,Bar.Imol. Paul.in l.Aquilius.ff.de donatio.idem non obscurè tradit Barto.in princip.ff.veter.columna fina.numero 14.& ita quàm plurimi,quos citat Riminal.Iunior(vbi latius quā alibi) in princip.Institut.de dona.ex numero 92. versicu. negatiuam,idque significant omnes alibi loquentes de remunerationis effectibus,& de seruitijs etiam filiorum erga parentes,vt omnes tradunt cum gl.in Authentica. vnde si parens.C.de inoffi.testa.& apertè Roma.in dicta lege Aquilius,numero 4.Ex qua conclusione scribent.inferunt suos illos innumeros effectus remunerationis suāque opinionem principaliter probant ex iuribus sequentibus (vt colligitur ex eorum scriptis) 1.per dictam legem Aquilius.ff. de donationibus. secundo per textum in l. si pater.§.si.ff. eo.tertio, per textum in lege sed & si lege.§. consuluit.ff. de peti. hæred.4. per textum in capitulo per tuas,vbi notat Panormitanus de donatio. quinto per tex. in l.idemque.10.§.fin.& l.si verò non remunerandi 12.ff. manda.vi.per tex.in lege quod autem 8.§. si vir.ff. de donat. inter vir. & vxo. Mihi semper placuit opinio eorum qui à communi in hoc recedunt: nec dubito eam probandam à peritis, qui rem hanc maturè expenderint. Assero igitur, verè & propriè donationem etiam liberalem vel gratuitam appellari,quæ fit causa remunerationis: quando

do seruitia vel merita nō præstabant ius aliquod agēdi, prout contingit in ijs, quæ sæpe faciunt homines benè morati, pro honore vel vtilitate aliorum. Quā sententiā apertè probat gl. (cui magis deferendum est) in l. donari. 83. ff. de reg. iur. glo. etiam in d. § consuluit, verb. obligauerint: vbi id dicit esse sine dubio. & ita Dec. & Cagno. in d. l. donari: idemq; videntur sensisse antiquiores relati ab Alber. in l. donari, ff. de dona. in expositione tex. ibi in verbis illis, *nullo iure cogente*: idemque probat Fab. in Rub. Instit. de donat & Areti. in princ. eiusdē tit. nu. 2. & Imol. in Rub. extra de dona. nu. 1. hoc etiam magis probare videtur Costan. Roger. in l. 1. nu. 2. versi. ego, & in l. Modestinus nu. 38. ff. de dona. & hoc videtur sequi. Fulg. in d. §. consuluit, dum extollit gl. ibi: idemq; videntur probasse in fortioribus terminis Guiliel. & Alber. in l. si tibi pecuniam, ff. si cer. pet. & ibi Bal. 2. col. versi. quæritur si dono; licèt ibidem contra dicat Ias. ad finem. Hæc autem sentētia probatur, 1. eò quod rectè sentientes, talia merita non præstantia ius agendi, resoluunt nō inducere obligationē, esseque modici effectus, vt notat Bart. in d. leg. ex hoc iure, numero 12. vbi etiam concludit, idque receptus est: vt propriè nō dicatur tunc resultare obligatio naturalis, quam ius nostrum respicit. At si vera essent, quæ Doct. incautè coaceruant, iam non modici effectus, sed multorum, magnorumq; effectum ea obligatio diceretur. Probatur secundò ex eo, quod videmus in iure nostro, donationem regulariter non præsumi absque meritis donatarij, vt inquit Vlpianus in l. nec adiecit. 9. ff. pro socio: ibi, *non sine causa sed ob meritum aliquod accedunt*: extollit Bald. vt refert Palat. Ru. in rep capi. paragrah. 65. nume. 19. quod tamen ita præsuppositum nō obstitit iuris conditoribus, quin donationem liberalem, & gratuitā appellarent, inque aliquando multa solennia exegerint. Quod argumētum mihi efficacissimum ab adolescentia cogitaui, illudq; nouissimè ex Cumano refert Rimin. in dicto principio de donationibus, nume. 91. qui debuisset acquiescere tam solido fundamento: cum tamen postea contradicat, ei non satisfaciens: sicuti nec Cumanus qui illud

per-

perstringit, in d.l. Aquilius, numero 3. prius autem & clarius idem argumentum formauit Bald. in l. illud. num. 8. quæstione quarta, C. de sacrosanctis ecclesijs, licet postea parũ constans diuersum concludat. Probatur tertio, quia cum notissimum sit, & longè frequentius, homines nõ donare, nisi ob merita: idque compertissimum erat iuris conditoribus, & ab eis expressum, in d.l. nec adijecit: impossibile fuisset, viros prudentissimos regulam constituere, & integros tractatus tradere de donatione, eam liberalem & gratuitã appellantes: si sola merita beneuolentiæ contrarium euincere possent: nec fuisset aliquid absurdius vel ineptius, quam pro regula latè patente tradere, quod rarissimè verificari posset, contra sapientum præcepta: vt in l.3. & seq. ff. de legibus, facit elegans text. Vlpiani, in l.1. ad fi. ff. si mens. fals. mod. dixe. ibi, *utique enim scit prætor, & ob mercedem eos interuenire.* quem text. ad alia expendebat (me audiente olim Salmanticę) rarissimus Iureconsultus, nobilis Doctor. Velasco meritissimè Carolo Augusto, nec non magno Hispaniæ Angliæq; Regi Philippo grauissimus, iustitiæque consiliarius supremus. Probatur 4. quia ea affectio vel consideratio meritorum, non est potens ad compensandum, nec ad impediendam repetitionem soluti eo respectu: secundum gl. receptam in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure, verbo obligationes: & Bar. in l. si non sortem. §. libertus, nu. 10. ff. de conditio. indeb. & Dec. in c. ad nostram, col. fi. de probat. Couas Ruu. in c. cum in officijs, num. 10. de testa. versic. habet intelligendo cum Bart. per text. ibi in l. si testamento, §. 1. ff. de fideiussor. Probatur 5. ex d. l. donari. 29. ff. de donat. ibi, *nullo iure cogente*: iuncta expositione antiquorum, & Albe. ibi: cum enim agamus, de meritis iure non cogentibus ad donandum, vel remunerandum, necessarium est dicere, quod donatio sequens liberalitatem continet: quod bene deducit Deci. in d.l. donari, ff. de reg. iur. Probatur 6. ex eo quod videmus in iure, eum cui res aliqua donata fuit, nõ posse eam liberè redonare primo donatori, etiam parenti: sed tunc eandem solẽnitatem exigi, quæ requiritur in vera donatione: text. in l.2. C. si aduers. donat. & text. in lege si ad resoluendam

C.de

C.de prædijs minorum.Quę iura non parum cõfirmant opinionem Guil.& Alber.contra Iaſ.& eos quos ipſe ſequitur.in dicta lege,ſi tibi pecuniam,ad finem,ff.ſi cer.pe ta. Probatur ſeptimo hæc ſententia contra communem, quia in cõfeſſo eſt,nec vllo modo negari poteſt,homines ¶ ex inſtinctu naturę moueri,ad donandum & benefacien dum liberis,conſanguineisq; ſuis:idque naturale votum & commune appellant iura: vt in lege ſcripto.§.fin.ff.vn de libe.l.nihil.ff.de bon.liber.Et tamen ſi parens filio donat, non ideò minus appellatur vera liberalisq; donatio: vt per totum.C.& ff.de dona.& in lege donationes quas parentes.C.de dona.int.vir.& vxor.Et in ſorore nubente dicitur liberrlitas quælibet donatio : vt in l. cum plures. §.fin.& l.ſequent.§.in ſoluendis.ff.de adminiſt. tutor.Er go ille motus donandi,ex inſtinctu naturę, non tollit nõ men & naturam verè ſimplicisque donationis: atque ita verius retorquetur & reijcitur argumen. communis opinionis. Probatur 8. vltra omnes hæc ſententia, ex eo quod videmus, patronũ priuari ſuo iure patronatus, ob ingratitudinem commiſſam in libertum.l. qui cũ maior ff.de bon.libert.l.cum patronum, & l.ſequen.ff.de iur.pa tro.Sed negari nõ poteſt,quin ius illud patronatus com peteret ob maximum beneficiũ liberto collatum. l.1. ff. ſi quis à paren.fuer. manu. & ſic remuneratio ob merita præcedentia,nõ deſinit regulari vt ſimplex donatio.& re muneratio quã lex tribuit: pro ut eſt ipſum ius patronatus(ob beneficium libertatis) non eſſet minoris effectus, quam remuneratio hominis:iuxta ea quę reſoluit Alex. in leg.ſi vir ff.ad legem.Falcid.De intellectu tamen text. & glo.in dicta lege cum patronum: latiùs ago in lege in arenam.C.de inoffic.teſtam.Facit 9.pro hac parte text. quem ſcriben. non ſatis expendunt (licèt ad aliud extollant)in l.ſi verò nõ remunerandi.12.§. idem Papinianus in fi.ff.mãd.vbi ſi patronus aliquid donauit liberto: & is poſteà aliquid patrono dederit.I.C. id appellat donationem verè & ſimpliciter,ſicut non præcedentibus meritis. Iuuatur,10.quia ſi benemeritus non expẽderat de bonis ſuis, nec actio dabatur ad ſatisfactionem pecuniariam:

necessariò sequitur,quod ei postea donatur,liberale censendum:cum de re vel pecunia donata non sit cōparatio ad gratiam præcedentem, dict.l.si pater.§.fin.ff.de donatio.In quo scribent.non sibi constant, quando tandē omnes suam opinionem, & effectū remunerationis restringūt ad valorem benemeritorū : vt per eos in dictis locis, maximè Tiraq.d.verb.donatione, à nu.68. vsque ad nu. 74.Si enim maturè aduertas, comperies in his nullā vel difficillimam collationem dari:nec vnquam esset vlla certitudo talis æstimationis:argum. etiam l.planè.86.§.fin. ff.de leg.1. Quæ ambiguitas & confusio satis indicat,non esse veram communem traditionem: iuxta capi.erit au-
61 tem lex quarta distinctio. Comprobata sic hac sententia gl.& paucorum contra communem:non obstāt quæ pro communi adducuntur.Et prim. textus in dicta leg.Aquilius.ff.de donationibus.qui pro cōmuni principaliter allegari solet, circa quam.leg.prius aduerte, literam variè haberi in libris antiquis:in multis, *ad Nicostratum pretorē*: in alijs, *præceptorem* : at in pandectis Florētinis legitur *Rhetorem*: vt cōstat ex libris emendatis.Idemq; admonuit Alcia libro secundo Parerg.capitu.49.cuius inuestigatione verior videtur ea litera vt tamen intelligatur scriptum à Regulo ad Nicostratum Rhetorem, qui scribentis præceptor fuerat.Quo præhabito arguunt scrib.ex verbis illius
62 l.ibi, *non meram donationem esse, verum officium magistri, quadamq mercede remuneratum* : Et inde colligunt, donationem remuneratoriam non egere insinuatione: nec propriè donationem appellari.Cui argum.respondet glo.ibi, verbo, mercede:quam ibi sequitur Roger.& prius Cuma.quod eo casu agebatur de mercede debita, ad quam competebat ius agendi:& ita Decius in dicta lege donari.ff.de regulis iuris. Quæ interpretatio sustineri potest : sed mihi non omnino videtur congruere literæ, quia præsupponit
¶ mercedem suo tempore solutam non fuisse : atque ideò tempore donationis, debitam extitisse, quod diuinatorium est. Videtur etiam repugnare litera, dum tandem I.C.ibi donationem vocat,& Nicostratū.benignitate quadam tuetur, quasi non ex obli.efficaci. Potest tamen aliter

ter reſponderi, ibi tantum dubitari de tempo. poſt mortẽ Reguli ſcribentis ad Nicoſtratum : vt gloſſ. & ſcribent. fatentur : nec text. aperit quis mouebat controuerſiam donatario, nec fundamentum controuerſiæ. Vnde manet in ambiguo cur. I.C. ibi, prætendat cauſam magiſtri & remunerationis: poſſetq́ue coniici hæredes Reguli donatoris forſan allegaſſe, quod habetur in l. Lucius: eod. titu. de qua opponit gloſſ. & Doctor. ibi : & tunc inducitur cauſa remunerationis, ad præſumendam mentem donantis, &
85 ampliandam donationem, ne finiatur morte donatoris, vt finitur in dicta l. Lucius: tunc autem remuneratio non tranſgreditur iuris regulas, ſed ex ea plenius interpreta-
¶ tur I.C. voluntatem donantis. Nec ex cauſa illa meritorum præceptoris facilè ad alias trahenda erat, cum præceptor parenti æquatur & patrono: ſecundum glo. in l. liberto, antepenul. ff. de obſequi. tradit Cagnol. in l. 2. §. fin.
¶ nu. 592. ff. de eo origine iur. Similiter cum I.C. ibi non ſatis cauſam aperiat, poſſet coniici (vltra gloſſ. & Doctor.) quod donatario obiiciebatur minor ætas Reguli donantis, quem I.C. iuuenem appellat : vt patet ex initio, l. Sed cum Regulus videatur vt nobilis ibi nominari, & donatio præceptori benemerenti collata fuerit, eam ſuſtinet. I.C. vt alibi in ſimili habetur in l. cum plures. § fi. ff. de adminiſt. tut. de qua ſup. Id autem maximè quia ibi non dabatur res perpetuò, ſed facultas habitandi ad vitam, vt cõſtat ex litera: id etiam non in totis ædibus, ſed in parte nõ magna : & ſic multa concurrebant pro ſuſtinenda ea donatione. Tandem contra ſcribentes eſt aduertendum, quod I.C. ibi, eam donationem appellat: licet cauſam fauoris pro ea adducat, nec vllo modo de inſinuatione ſentit: quia & qualitas donationis ſatis indicat ibi, non potuiſſe inſinuationem exigi : præſupponendaq́ue erant ibi alia
¶ quæ neceſſaria eſſent ad validitatem actus, iuxta l. qui teſtamento. ff. de teſtam. ibi, *ſi nihil aliud eos impediret* : quod ſæpe Deci. aduertit: & ſic nullatenus probari poteſt communis interpretatio & allegatio illius. l. circa inſinuationem, de qua nullum verbũ in litera. Dum autem Alc. d. loco contendit, non poſſe ſtare literam *prætorem*. idẽ oſten

dit prius Cuma.in eadem l. Nō obſtat l.ſi pater,§.fi.ff.de dona.quem ſcribent.ibi & vbiq, frequentiſſimè citant,& intelligunt, vt donatio facta ob benemerita non reuocetur ex ingratitudine ſequuta: ad quod illum,§.extollunt ſcribent.ibi & alibi communiter, vt per Iaſ.in d.l. ex hoc iure,num.54.Pala. ſeu Ioan.Lup.in Rubri.de donat.int. vir.& vxo.§.1.nu.5. Tiraq.dicta l. ſi vnquàm, verb.donatione,numer.12.& vltra eos Boeri.deciſio.27. Fortun.in l.prima,§.ius naturale,nume.62.ff. de iuſti.& iur.Rom. conſi.26.nume.8.Curt.ſenior, conſi.66.nume.2.& Thomas Gramma.Deciſ.65.nume.24.Gozadin. conſi.5.nu. 10.Ad hoc etiam ſcribent.omnes notant gloſſ.eam ita intelligentes, in l.ſi verb.inueniatur. C.de reuoc.donatio. Ego contrarium puto verius (vt infrà) & text.in dicto §. ab hinc multis annis (non viſo Cuma.) intelligebam accipiendum,quando à principio conuentū fuit inter duos, vt alter à periculo alterum liberaret, is autem certam ſummam vel rem,liberanti pręſtaret;tunc enim traditio rei vel ſummæ poſteà ſit ex neceſſitate præcedentis conuentionis, non ſimplicis, ſed ex cauſa: & ita ibi intelligit Cuman.cui hoc tribuit Riminald.in §.primo, num.478. Inſti.de donat.Sed poſteà aduerti ita in eodem §.ſentire glo.dum ante Cuman.pro concordanti citat caſum l.metum.9. §.ſed licet.ff. quòd met.cauſ.& ſic intelligit dict.§. iuxta terminos, & d.§.ſed licet. At longè apertiùs ita intelligit gloſſ. (quam ſcribent.malè expendunt) in dicta l. fina.C.de reuoc.dona.quæ ſignificat,in d.§.ſi pater,præceſſiſſe conuentionem mutuam, donatumq; vel ſolutum fuiſſe ob cauſam; vt alibi in l.hoc iure.§.fina.ff.eod. Eaque interpretatio tunc probatur, quia in illis terminis alter factum, alter dare reſpectu facti promittit:& ſic non eſt ſimplex donatio, iuxta iuris principia, & verba dict. §. ſed licet: vbi etiam gloſſ.citat, dict. §. dictæ l. ſi pater: quaſi vtrumque in eiſdem terminis intelligat. Quod autem liceat accipere præmium ob talem cauſam liberandi hominem à periculo, ad illum tex. tractat Deci.in l.culpa caret.ff.de regulis iuris, idem Deci.in capitu.primo colum.tertia nume.7. de offic. de leg. Similiter de illo text.

vide

vide Afflict.decis.149.& Deci.consilio 691.quorum dicta conducunt ad l.nam & Seruius. 22.ff.de neg.gest.de qua etiam agit Hispan.Couas Ruui.in lib.desponsal.2. parte, capitu.3.§.4. numero 14. Sed penitissimè inspecta litera dict. §. videtur repugnare interpretationi gloss.& Cuma. non enim significant verba. text. præcessisse conuentionem aliquam:magisque innuere vidētur,quod post periculum,is qui opera alterius euaserat,eidem remunerandi ¶ causa donauit: & forsan.I.C.ipse significat illud speciale, ob maximum discrimen vitæ, cui se exposuit is cui postea donatum est: rarissimum namque erat tale beneficium ad alia merita non trahendum. Quod iuuatur ex l. etiam 15.§.1.ff.de manumiss. vind. facit notabile exemplum adductum ab Hispan.Palat.in Rubri. §.32. nu.8.& §.1.num.44.versi.simile facinus. Ingens etiam fundamētū huius specialitatis sumi potest ex eo quod habetur in sacra pagina, de aqua cum periculo vitæ adducta sitienti Regi Saulo, lib.2.Reg.capitulo 23.in his enim exemplis, non autem in alijs meritis,congruit ratio text. in d.§.ibi, *merces enim laboris eximii appellanda est, quod contemplatione salutis, certo modo æstimari non placuit*: Vt sic salutis verbum in eod.§.non solum referatur ad salutem remunerantis, sed etiam donatarij: quocunque autem modo intelligas tex. illum,non est sustentabilis communis allegatio,dum scribent. cum trahunt ad alia merita non eximia. Aliter etiam ad illum text. respondebat Molynæ. infrà citandus. 17.illatione.Nec obstat text.in d.§.consuluit.l.sed & si lege: cuius inductio pro communi opinione fit ex vltimis verbis text. ibi, *& velut genus quoddam hoc esse permutationis:* iunctis præcedentibus,ibi, *ad remunerandum naturaliter obligauerit:* Sed gloss. ibi videns ea verba, non dubitauit dicere verè donationem censendam, quæ fit causa remunerandi: quasi ea verba textus huic sententiæ non obstent, cùm Doctor.illum vt expressum pro communi opinione adducant.Pro gloss.igitur (quam Fulgos.ibi extollit) puto contra scribent. magis retorquenda verba dicti. §. cum in effectu I. C. ibi,locupletiorem dicat eum cui causa remunerationis donatur: & ita se habet decisio text.

dum astringit eo casu possessorem hæreditatis,quasi locu pletiorem:idque ex decisione deductum magis attendi debet, quàm alia verba ornatus causa obiter prolata : argu. gl.l.vnic.C.quando non peten.par.Et deniq; I.C. ibi apertè tradit, donatatium quantuncunque benemerentem, non censeri debitum recipere, sed lucrum consequi: contra scribent.omnes. Aduerto etiam,quòd I.C.in d.§.nihil generaliter tradit ad donationem remuneratoriam, nec eam separat à simplici, nec ob remunerationem frangit aliquam iuris regulam: potiusque in specie de qua ibi dixerat.I. C. bonæfidei possessorem, hæreditatis ad alium spectantis, nō teneri,nisi quatenus locupletior inuenitur: ideoque releuari ab ijs quæ alicui donasset: tunc autem subdit,ꝙ si is cui possessor ex bonis hæreditarijs donauit, eidem remunerando aliquid donet,tenebitur possessor in id quod accepit, vero hæredi:satis enim est bonam fidem efficere,ne teneatur de ijs quæ donauit,non autem lucrari debet cum alterius iactura:vt colligitur ex l.senatuscon sul.3 1.ff.eodem, de peti.hæredi.& in simili inquit tex.in l. assiduis, ad fin.C.qui potior.in pign.habean. Tandem in d.§.consuluit,non agitur de remuneratione pecuniaria alicuius meriti ex facto beneuolo, sed de compensatione alterius donationis præcedentis:& sic de re ad rem,seu de pretio ad pretium : non vt vulgò malè citatur.Nec obstat tex.in d.l.si verò non remunerandi,& §.fin.l.præced. quæ iura non sint colore pro communi opinione adducuntur:habet enim I.C.ꝙ si fideiussor non soluit pro debitore,sed creditor ei remisit debitum, distinguatur,an id fecerit creditor principaliter gratia donationis, & non possit fideiussor à debitore petere:Si autem creditor causa remunerandi fideiussori debitum remiserit,tunc fideiussor petere posset à debitore, ac si pro eo soluisset. Hæc distinctio I.C. scriben.decepit non aduertens, eam decisionem tantùm respicere materiam quæ ibi tractatur: pendereq; à mente creditoris debitum remittentis:nō enim.I. C.negat veram esse donationem,quam creditor tunc fideiussori facit,sed ex ea remuneratione præstat fideiussori actionem contra debitorem: quia aliàs eluderetur mens creditoris

toris, qui remunerando fideiussori, voluit, vt ei daretur actio in debitorem, ac si ei à fideiussore solutum esset: aliter enim sine effectu maneret remuneratio creditoris: nec debitori vlla fit iniuria, fieret autem creditori, si eius voluntas in re sua frustraretur: tunc igitur in illa remissione creditoris, occultatur alius actus donationis vel cessionis fideiussori in debitorem: argum. l. 3. §. fina. ff. de donatio. int. vir. & vxor. Id autem benemeritis condonabimus, vt ex ijs talis mens præsumatur in creditore remunerante, talisque resultet effectus ad commodum fideiussoris. Atq; ita apparet, in ijs iuribus non esse quæstionem inter remunerantem & recipientem, quæ nostra inspectio est, sed est quæstio inter accipientem causa remunerationis, quo ad diuersam personam: estque ibi alius effectus, pendens à diuerso fundamento, in quo contra scribent. satis ostendit tex. veram esse donationem quoad accipientem, causa etiam remunerationis. Minus obstat textus, in dic. l. quod autem, octaua. §. si vir. ff. de dona. inter virum & vxorem, vbi Vlpian. inquit, compensationem donationum fieri, si vir & vxor inuicem sibi donauerint: quod responsum incautè citant sæpissimè scribentes, in eodem proposito donationis remuneratoriæ, quasi ea donatio inter coniuges valeat. Et ita illum textum, notant Barto. in l. si diuortio numero 4. ff. de verborum obligationibus, & plures grauissimi Doctores, quos citat Iason. in dicta l. ex hoc iure, numero 55. & ita securè Palat. seu Ioannes Lup. in repeti. Rubri. §. 50. numero 1. & Socin. consilio 66. maximè, numero 12. lib 1. vbi id ampliat: & ita Pyrrhus post consuetu. Aureli. vbi circa d. l. quod autem, separatim scribit: & ita cum viris magni nominis tradit Panormit. in capit. cùm in ecclesia, numero 4. de simon. dicens, ob fidele vxoris seruitium, valere statim donationem ei à viro factam: quod sequitur Palat. in Rubric. §. 32. numero 8. & ita illum text. citat Corras. in d. l. frater à fratre, in princip. numero 32. & Ioan. Hanib. in Rubric. ff. soluto matrimo. numero 335. Sed prædicti viri, alijque magni nominis, multa in hoc perniciosè scripta relinquerunt. Interim verò respondeo tex. illũ nõ obstare, quia loquitꝰ de donationibus

¶ mutuis.in quibus terminis si rectè attendas, omnia paria sunt inter coniuges ita sibi inuicem donantes: diuersaque sunt donatio remuneratoria & reciproca: vt melius ad illum tex. sentire videtur Tiraq.in dicta l.si unquàm, verb. donatione, ex n.94.licet ad Doctorum lapsum non aduertat. Quod etiã colligitur ex Cyn.& Paul.in l. si pater puellæ, in fi.C.de inoffic.testam. & ibi Ias.nu.2. Addoque manifestam esse rationem differentiæ inter eas donationes: quia opera & seruitia inter coniuges, omni iure & ratione debentur, ideoque ob fidelitatem, vel beneuola ministeria iure debita, non potest sustineri donatio rei vel pecuniæ coniugi facta contra iuris prohibitionem: argumen. optimi text. à contrario sensu, in l.vtrum turpem.107.ff. de verb.obligationibus, & l.fin.ff.de condict.ob turp.caus. Et mirum est in simili hoc dicere scribent. sibi repugnantes, vt colliges ex Rip. in dicta l.si vnquàm, quæstio.14. nu.30.versi.2. Item ad eundem §.dicta.l.quod autem responderi potest cum Iason.in d.l. si pater puellæ, numero 7.vbi cum Ro.intelligit dictus §.quando simul eodemq; tempore fiunt mutuę donationes inter coniuges: & ita Tiraq.in dicto loco, nu.100.cum sequen.ne obstent alia iura, quæ ibi citant: & secundum hoc retorquetur tex.ille cõtra scribent. Similiter ad eundem text. est aduertendum, non rectè eum indistinctè citari ab ijs quos sup.retuli, & à pluribus alibi: debet enim suppleri & distingui ex eodem Vlpiano in l.cum hic status, 33.§.quod ait, ff.eod. vbi Fulgosi. id aduertit. Et ex nouioribus ad illa iura eleganter agit Aymon.consi. 51.vbi videbis etiam mutuas donationes inter coniuges non indistinctè sustineri. vt magis caueas à vulgari obligatione. Tandem circa illum §. aduerto, quo vbi coniuges inuicem sibi ęqualiter donant, potuit sustineri mutua donatio: quia cessat ratio prohibitionis, cum neuter coniugum tunc fiat pauperior: vt colligitur ex legibus eiusdem titu.& ex illo tex. cauebis à Paulo Castr.in l.pupillo, ff. de solutio. qui contra eum loqui videt. Nec obstat tex.in capitu.per tuas, de donatio. quem adducunt Doctor.pro communi sententia, quàm specificè ex eodem textu colligit Panormita.ibi, & in Rubri.eiusdem

titul.

titul.eumque ad varios remunerationis effectus, incautè trahunt scribent.in varijs locis,maximè Iaso.in dicta l.ex hoc iure, nume.60.& Gigas de pensio.quæstio.68.Tiraq. dicto verb.donatione,nu.25.Plat.Parisien. & aliquos cita
¶ ui sup.numero 59.& numero 60. in princip. Respondeo enim ꝙ in dicto capitul.concurrunt duo maximè aduertenda,parum à Doctor.expensa.1.quòd ob seruitia & benemerita res ibi non in totum donatur, nec prorsus alienatur: sed in feudum conceditur, atque ita manet directum,maiusque dominium penes ecclesiarum,cum vtili tatibus, quæ ex Vasallis & clientulis habentur, secundò, ibi concessio fuit Authoritate summi Pontificis, vt patet ibi, *de mandato Alexand. Pap.* Et sic magis retorqueri videtur tex. ille contra scribent.cum eo casu accesserit authori tates supremi principis, quia nimirum si actus validetur, iuxta.c.1.de transact.l.digna vox,C.de legib. de illo tex.vi dendus etiam est Berous in c.consensus.numero 8.& seq. de rebus eccles.Ex prædictis satisfit iuribus pro communi opinione adductis: ad alia autem quæ obijci possent,respondebitur ex resolutione quam suprà scripsi, nu.60.ver sic.mihi semper:est enim aduertendum an talia sint meri
¶ ta ex quibus resultet ius agendi: & tunc saluaretur cõis opinio, vt donatio remuneratoria dicatur quædam compensatio. Sententia aũt quam defendimus contra cõem, procedit(vt dixi) vbi ex benemeritis ius agendi non competebat: in quo scribent. vbique labuntur.Et in terminis in quibus saluo cõem opinionem ratio est.quia donans se ipsum liberat ab obligatione,qua tenebatur:& sic non videtur sponte nec liberaliter dare,iuxta definitionem Papi niani,in dicta lege donari,ff.de donat.repetita. in lege do nari,ff.de regulis iuris vt suprà. Facit etiam doctrina Barto.in l.2.ff.de cond.& demon.quod quilibet censetur face re actum,respectu obligationis qua tenetur:nec dicitur vo luntariè agere,qui cogi posset tex.& Bald.in l.nouissimè, ff.quod fals. tuto. Dec.in capitu. cum M. numero 34. de de constit.quam resolutionem bene sensit Constan. Rogerius in l.Modestinus,numero 38.ff.de don.& in l.1.numero 181.ff.eo.Ex quibus multa vtiliter inferuntur.1.ex hac

hac differentia & resolutione infertur, si quis gessit negotia alterius, & de suo expendit, taliter quod de iure sibi competat actio negotiorum gestorum, vel mandati: & is quem conuenire poterat, illi donauerit pro meritis, dicetur magis compensatio quam donatio: nec oportebit obseruare solennia donationis. Infertur secundò idem dicendum, vbi quis alteri seruitium vel operas præstitit, in ijs quæ pretio vel salario fieri solent, vel ipse sine pretio facere non solet: iuxta doctrinam Bald. in l. 1. C. manda. tunc enim remuneratio domini, non censebitur iure donationis, sed mercedis solutio. Infertur tertiò idem fore in ijs qui itinera susceperunt, & seruitia operasque præstiterunt magnatibus, Episcopis, & monasterijs, agendo eorum negotia: tales enim operæ obligant eos quibus fiunt: & cum ex illis detur actio, non potest censeri donatio quod pro ijs remunerandis præstatur: & ita intelligetur Bart. in leg. ambitiosa, numero 4. ff. de decret. ab ordin. facien. Infertur quartò in prædictis terminis non esse necessariam authoritatem supremi principis, in ecclesiasticis vel secularibus: sufficereq; authoritatem ordinariam mutuæ conuentionis: quod est notabile ad dictum capitulum per tuas, de donat. & leg. plures, §. fi. de administr. tut. Infertur quintò in ijs terminis posse procedere, quod dici solet, non esse tunc necessariam insinuationem, nec donatum reuocari, sequuta ingratitudine: cum ea causa verius censeatur onerosa quàm lucratiua, iuxta obligationem & ius meritorum, secundum scribent. in dict. leg. Aquilius: & in leg. si donatione, C. de collation. & alibi sæpe, vt per Iason. Tiraquel. Rip. vbi suprà. Infertur sextò ex 2. parte, contra communem, vbi ex meritis non competebat ius agendi, quod præstatur ab eo in quem collata sunt donationem censeri, ideoque necessariam esse insi-
¶ nuationem, si donatum excedat legitimam quantitatem: contra vulgarem communemque opinionem supra confutatam contra Fulgosi. in dicta leg. ex hoc iure, numero 16. & contra innumeros ibi citatos à Ias. numero 53. & à Tiraquel. dict. verb. donatione. numero 44. Sic ampliata. l. Sancimus. C. de dona. quæ aliter quotidie frau
daretur,

daretur, quicquid inuoluat Aufrer. ad Capel. Tholoſ. quæſtione 381. & Petruc. in leg. prima numero 180.ff. de iureiurando. Nec conrrarium voluit gloſſ. malè à Dočto.notata in dičta leg. Aquilius. & hoc videtur probare Riminaldus.in paragrapho primo nu.475.Inſtitu. de do nat.contta id quod dixerat in principio, num.129.eodem titulo.Infertur ſeptimò donationem remuneratoriam ta lium meritorum, ex quibus non competebat ius agendi poſſe reuocari, ſequuta ingratitudine. Sic ampliata l.fin. C.de reuocatio.donat.contra communem: nec contrariũ voluit glo.ibi à ſcriben. malè intelleċta, vt ſupra deduxi. In quo cum alijs labitur Roger. in dičta leg. ſi pater,§. primo.ff.de donationibus.Infertur oċtauò quod vbi meri ta fuerint tantum ex fauore præſtito alicui coram principe,vel ſimili beneficio in Aula Regia:licèt hæc in perniciem reipub.ſæpe vendi ſoleant.cum tamen vendi nõ debeant, nec ex ijs aċt.detur: omne quod remuneran. cauſa tũc donabitur,iure ſimplicis donationis cẽſebitur.vt enim gratitudo & memoria honoris, beneficijve ſuſcepti laudabilis eſt ita etiã naturali humanitate gratis beneficio hominem afficere homo debet: arg.tex.& gloſſ. l.ſeruus.ff. de ſeru.expor.Hic omitto acerbã illã ſanċtionẽ aulicam. l.vnic.C.de ſuffragijs quã contra antiquiores, melius interpretantur nouiores ex hiſtorijs & latinæ linguæ cognitione.vt per Alc. lib.2.Parado.ca.14. & in leg. ſponſio.ff. de verb.ſignificationibus.Zaſ.in l.2.& ibi Cagno.nu.314. ff.orig.iur.And.ab Exea,de paċt.pag.302. in 206. Fallen. & Tiraq.de Nobilitat.cap.2.numero 25.& Carond.lib.1. vero ſimil. cap.4. in fine. Connan. libr. quinto, capit.8. Infertur nono contra ſcriben. regulariter donationem in terminis etiam remunerandi, non valere inter coniuges, ſecundum ſuprà deduċta: alias enim eluſoria redderetur prohibitio iuris, totusque traċtatus de donationibus inter virum & vxorem: nec vnquam deeſſet probatio meritorum vel ſeruitorum, quæ ſcribent inaduertenter ſufficere tradunt.Quæ enim fides, quodve ſeruitium coniugi non debetur? facit l. aduerſus.C. de crim. expil. hæred.& illud Corneliæ ad Pompeium apud Lucan.*Credisne*

dijne aliquid mihi tutius esse, Quàm ibi?nonne olim casu pendemus ab vno Infertur decimò non rectè respondisse doctiss. Socin.consilio 66.libro primo,maximè numero 12.dum sustinebat donationem coniugi benemerenti factam:idemque volebat etiam vbi merita venissent à consanguineis coniugis,cui donatur:quod absurdius& iniquus esset,magisque destrueret leges tituli,de donationibus inter vir.& vxor.C.& ff. Infertur vndecimò verius dicendum contra scribent.regulariter non valere donationem remuneratoriam patris in filium f.raroq; vel nunquam verificari posse,q̃ communiter nostri tradunt,cum glo.in Auth.vnde si parens,C.de inoffic.testam.& in l.si donatione,C.de collatio.& alij vbi sup.& alibi sæpissimè.Finge enim quæcunque seruitia,obsequia,curationes in infirmitatibus:totum id, quicquidve maius excogitari queat, parentibus debetur.l.veluti,ff.de iust.& iur.l.filia tua, C.de patr.potestat. vnde succedit regula dic.l.vtrum turpem,ff de verbo.obl. l.fin.ff.de condit.ob turp.caus. vt caueas à vulgari opinione, in qua cum sup.allegatis, est Ias.in l.frater à fratre.in lect. & repet.col.penul.& Alc.regul.1.præsump.16.& 30. Hoc autem aduertisse videtur Lancel. Polit. vir ingeniosus,in l.filium quem habetem,numero 132.C.famil.her cisc.quem retulit Tiraq.in dicta l.si vnquam.dic.verb.donatione,nu.20.quibus addo Saly.in l.filiæ cuius,num.12. C.famil.hercisc.quem sequitur Ioan.Rip.in l.fęminæ,nu. 41.C.de secund.nupt. vbi melius sentiunt quam vulgariter in hoc dici solet.Facit illud Aristot. libro 8. ethico. ad fin.Neminem parem gratiam parentibus referre posset: tradit Conna.lib.9.c.vlti.ad fi.Infertur 12.quod vbi merita præcedentia non præstant ius agendi, non magis teneatur donans de euictione, quam in donatione spontanea: sic ampliata reg.l.Aristo.§.fin.ff.de donat. contra scriben. communiter cum quibus Alex.ibi ad Bartol.idem Alex. cons.47.lib.3.Boer.decisio.67.nu.1.Gozadi.consil.60.Ias. in dicta le. ex hoc iure, numero 68. & alibi sæpe scriben. Infertur 3.quod si famulo vel agendi negotia,soluitur salarium conuentum, quicquid vltra datur, etiam si digne ob fidelitatem diligentiam ne detur, censebitur iure sim-

plicis

plicis liberalisque donationis : contra mentem omnium ferè scriben.in proposito. Fidelitas igitur, & diligentia, digna est remuneratione: sed vbi conuentum salarium soluitur, si quid vltra detur , necessaria erunt solennia veræ donationis : licet enim honestè tribuatur , liberalitatem continet, vt inquit I.C.in leg.cum plures,13. paragraph. fin.ff.de administr.tuto. quòd vtile est contra insidias eorum qui eo respectu plura extorquēt à minoribus & monasterijs:maximè cum fides & diligētia iure debeatur in famulis, nec sine culpa flagitiove omitti possit. Satis igitur est illis fauere:& remunerationem tunc honestā laudabilemque censere, non tamen vt liberalitas in remunerante negetur:facit illud Apostoli, contenti estote stipendijs vestris. Infertur decimoquarto quod cū subditi fidelitatē principi suo debeāt similiter & patriæ, si forsan pro honore principis , vel defensione patriæ , pericula subierint, fortē fidelemq; operam præstent, digni quidem erūt remuneratione. vt eleganter inquit Imperator in l.fin.C.
¶ de præpos.agent.in rebus , & in leg.prima, C.de priui.eorum.qui in sacr.pal.milit. libro duodecimo,& tex.notabilis in le.cum nauarchorum.C. de nauicularis libro vndecimo. Quod obseruabat antiqua Romani senatus prudētia,omnisque Respub.benè instituta,qualis est excellentissim. Venetorum principatus. Tunc.n.remuneratio fauorabilior erit, sed à nomine donationis nō separabitur, ideoque donatum à Principe pro seruitijs , nō minus reuocari poterit sequuta ingratitudine vel infidelitate vasalli cōtra ea quæ ex scriptis Doctoribus colligi possent. Infertur decimoquinto ad donationes Regis Henrici Castellæ,quæ immensæ fuerunt,& posteà limitatæ vt ad coronam Regiam redirent, donatario sine liberis decedente:vt tradit Hispanus Xuarius in quæsti.maiora.fol.190. colum.quarta. & in simili apud Lusitanos habet lex Regia , quam mentalem appellant , lib.2.ordin.titul.18. refert enim Hispanus Palat. in dicto paragrapho 50. nu.6. dixisse aduocatos quosdam, eam modificationem nō valere in donationibus ob seruitia & merita factis, arguentes tantum ex effectibus remunerationis. Ego autem tale

le fundamentum nihil facio, per ea quæ hic maturius di-
scussa videtur: arguendumque potius foret ex regu. l.per-
fecta.C.de donationibus quæ sub mod. Infertur decimo-
sexto generalius.nõ esse iuridicũ, quod plures tradunt, do
nationẽ principis ob benemerita nunquam reuocari pos-
se, ẽt ex causa, idque exemplificant in priuilegijs & con-
cessionibus officij, terræ & iurisdictionis: Bald.in l si cum
mihi, ff.de dolo.Ias.in d.l.ex hoc iure n.54.Tiraq.d.verb.
donatione, nu.13.Palat.vbi sup.dic.§. l.Anto. Capyc. de-
cis.121.nu.15.cum sequen.& dec.166.nu.3.& Thom.de
cis.65.nu.24.quod etiam probat Felyn. in capit. nouit.6.
col.de iudic.Afflic. in capit. primo numero 24. de natura
¶ feud.Ego autem verius puto, causam meritorum parum
vel nihil facere, si præsupponas modificationem donatio
nis potest à principe fieri ex causa iusta, vt lege generali
qualis est apud Lusitanos lex Regia lib. 1. titul. 76. & d.
lib.2. titul. 17. De potestate enim & iustitia Principis le-
gem condentis, etiam si videatur reuocare vel restringere
quod dedit dubitandum non est, vt notat Bal.in l.nuptæ.
ff.de Senator. Affli.d.c.1.nu.25.proximè citato. Sic etiam
extra legem, vbi ex iusta causa reuocat, id enim iure li-
cèt, non obstantibus benemeritis: iuxta tex.in c.suggestũ,
de decim.facit l.Lucius 11.ff.de euic.l.item si verberatum
15.§.item si forte.ff.de rei vend.Bart.in procem.ff.Cy. &
alij in l.fi.C.si contra ius, vel vtil.publi.quod receptũ fate-
tur, Thom.vbi supra nu 29.cum sequent.tradit Affli.lib.
3.feud.titu.quæ sint regal.§.potestas, numero 26. & me-
lius idem Afflic. eod. libr. sub titul. de Capitan. qui cur.
vend.ex numero 56.fol. 105. Ex causa enim reuocantur
decreta & conuentiones Reipub. & alia, quæ regulari-
ter irreuocabilia essent.l. quod semel.ff.de decre. ab ordi.
faci.ibi, *nisi ex causa* dicit singul. Ias. in l. Barbarius, nu.34.
ff.de offi.prætor.tradit idem Ias.cons.1.li.1.Alex. & addi.
cõs.101.n.7.li.1.Rui.cõs.229.ad fi.li.1.Platea in l. vacua-
tis, ad fi.C.de decur.Affl.in cõsti.li.1. Rube.nu.2. Probat
hoc, quia ferè nunquã Principes talia cõcedunt, nisi ob be
ne merita: vnde si reuoca. vel modificatio restringeretur
ad donata absque meritis, inanis redderetur lex Regia,
fru-

frustratoriusque iussus principis, quod non est dicendũ. Sine causa autem iusta regulariter reuocari non potest principis donatio, cum nec priuatus possit: d.l.perfecta, C.de donat.quæ sub mod. & l.fi.C.de vsuca.pro dona.c. verum, de condi.apposi quod Doc.non aduertunt, præpostere in hac re distinguentes: in quo etiam cum Iser.labitur Affl.libr.1.const.Neapol.Rubric.47.numer.4.debuissentque scribentes in proposito potius dicere, ꝙ si princeps ex causa etiam iustissima, sine demeritis possidentis, reuocet donatum, debeat æquiualenter satisfacere: vt eleganter inquit Inno.in c.nisi cum pridem, col.1.in fi.vers. nos dicimus: de renuntia.tradit Fely. in capitu.quæ in ecclesiarum, numer.28. de constitu.Iaso.in dicta l.fina.C.si contra ius, vel vtil.publ.Alex. cons.151. libro sexto. Affl. in prælud.constitut.quæst 10.4.numero 7. & in d.titu.de capitu.qui Curt.vend.§.similiter, num.19.cum multis sequent.& alibi sæpissimæ scribent.Infertur 17.ad quæstionem feudi concessi ob benemerita, quod Doctores, in dictis locis communiter dicũt reuocari non posse ex causa ingratitudinis, nitentis erronea opinione, quam sup.satis superque improbauimus: meliùs enim cõtrarium scribit Molin.in consuetudi.Paris.§.30.quæstio.25.num.100.vbi non assequitur verum sensum I.C. in dicta l.si pater.§. primo.ff.de donat.Infertur 18. quòd donans etiam causa remunerãdi, iuxta terminos sup.notatos, non magis teneatur vltra quam facere possit: sic ampliata.l.inter eos. 19.versi.is quoque, ff.de re iud.l.diuus Pius.ff.de regulis iuris.Idemq; dicendũ est ad text.in l.ad res donatas.ff.de ædil.edic. vtrumq; verò contra Rom.Alex.& alios quos sequitur Ias.in d.l.ex hoc iure, num.67.& Tiraq.d.verb. donatione nu.51. Infertur 19.ad donationem à filio factam patri, tẽpore emãcipationis: vt scilicet insinuari debeat, si legitimam quantitatem excedat, quamuis remuneratoria videatur, quasi ob beneficium manumissionis: quo colore deceptus, contrariũ scripsit Bald.in l.tertia infrà eodem, & ibi, Paul.numero 5.Corn.nume.3.& Crot. in l.frater à fratre, nume.130.Bald.in l.illud 3.quæstio. nu.7.C.de sacrosanct. eccles. Quorum opinio nullo iure

pro-

probatur, fraudibusque occasionem præstaret, facilè enim adolescentes illaquearentur causa emancipationis, nec est iuridica cōparatio libertatis resultantis ex emancipatione, ad satisfactionem pecuniariam: iuxta l.filiusfa. §.secundum vulgarem, ff.de leg. 1.quod sup.latiùs probauimus, in prima parte: & ita diluuntur obiectiones scribent. nostraque sententia satis probatur ex l.data. C. de donatio. si litera expendatur. Infertur 20. ex prædictis magna comprobatio, ad opinio. Guilel.& Alberi.in l.si tibi pecuniam.ff. si certum petat. vbi idem sequitur Bald. colum.2. vt donans ei à quo prius aliquid accepisset, possit ob ingratitudinem donatum reuocare, contra Ias. ibi ad fi.& magis cōtra Tiraq.d. verb.donatione.nu.15.qui ex vulgari errore putabat Guilel. & Alberic.loqui contra tex.in dicta l.si pater.§.fina.ff.de donatio. quem sup.melius explicauimus: & hanc opinio. comprobauimus nu. 60.versicu.probatur.6.Infertur 21.contra Roma.aliquos inaduertenter scribentes, posse minorem donare sine decreto, etiam immobilia causa remunerationis: contrariū enim manifestè probatur ex l.secunda.C. si aduers.donatio.Et sic caueas ab ijs, quos citat Tiraq.d.verb.num.27. Nec in ijs terminis erat dubitandum, quia licet benemerita inducerēt causam, nō tamen excusabant decretum, secundum iuris principia: vt ita cesset dubitatio Ias.in d.l. ex hoc iure, nume.64.& in l.si non sortem.§.libertus col. 4.ff. de condi. indebi. Infertur 22. contra Barto.Imo. & Pan.in d.l.Aquilius Regulus, vt non possit donari Magistratui ob benemerita, maximè cōtingentia tempore magistratus, secundum resolutionem supra traditam, quando ex illis non daretur ius agendi: & ita melius defendetur opin. Alcia. contra eos, libro secundò pareg.cap.pen. Infertur 23. ad quæstionem vtilem statuti consuetudinis vel conuentionis, vt acquisita ex causa onerosa, communia fiant inter coniuges, ex donatione autem nō communicentur: scripsit enim doctus Hispan. Xuar.in ll.regn. titul. de lucris tertia limita. fol. 16. tunc donationem remuneratoriam cōmunicandam, quasi accedat causæ onerosæ: idque probat Couas, in capitulo, cùm in officijs, in

in fine de testam. secundum quam iudicatum vidi à doctis senatoribus. Sed eorum fundamentum iuridicum nõ est, pendet enim ab incauta cumulatione effectum remunerationis: vnde adhiberi debet omninò distinctio sup. tradita, si enim essent merita cõia, ex quib. non daretur actio, contrarium iudicandũ foret, vt donatio licet videatur remuneratoria, non tamen separetur à causa lucratiua, per ea quæ hic accuratiùs tradimus. Infertur. 24. præsertim ex declaratione text. in dict. §. consuluit, text. illum non obstare veriori & receptiori sententiæ gloss. dict. l. ex hoc iure, dum scribit causam meritorum non impedire soluti repetitionem: quicquid contra glos. & communem arguant Fortun. & Zas. quos refert Couas Ruu. in dict. capitu. cum in officijs, numero 10. versicu. habet. de testamen. Infertur 25. maxima necessariaque comprobatio, ad traditionem Bar. in dicta l. ex hoc iure, dum inquit obligationem ex benemeritis, esse modici effectus in iure nostro: si autem vera essent quæ scrib. in hac re congerunt, ad modici solùm, sed magni innumeriq́ue effectus resultarent: quod melius sensit Bart. in l. stipulatio, §. alteri, num. 2. in fin. ff. de verborum obligationibus. Infertur 26. comprobatio ad glos. in l. fideiussoris. 24. verb. neque. ff. de pact. vbi tradit rationem affectionis ex benemeritis, non inducere interesse considerabile, vt quis alteri stipulari possit: quæ sententia vera & recepta est, secundum scribent. ibi, & dicta l. stipulatio ista: Ias. in l. huiusmodi, numero 22. ff. de leg. 1. & consil. 41. lib. 3. Dec. in c. ad nostram. nu. 3. col. fina. de probat. Infertur. 27. conciliatio ad text. in dicta l. sed & si lege §. consuluit, cum l. si pignore. 56. ff. de furt. habent enim verba quæ pugnare videntur: nam id dicto §. habetur, non dici, quem locupletiorem eo quòd alium beneficijs obligatum habeat: at in dicta l. dicitur lucri species, beneficij debitorem acquirere: idq́ue ad effectum remunerationis extollit Ias. in d. l. ex hoc iure, numero 64. in fi. omittens difficultatem, quę resultat ex repugnantia verborum in illis

¶ iuribus. Intelligo autem d. §. in causis pecuniarijs, & bonæ fidei possessore, qui non tenetur, nisi quatenus locupletior inuenitur, vt superiùs ad eum. §. scripsi. At dic. l. si pi-

gnore, agit de fure qui rem sublatam alicui donauit,& ex iuris subtilitate videretur à furto excusandus, quasi tunc non congruat furti definitio,exigens causam lucrifaciendi. Qua argutia non obstante,respondet I.C.furtum esse, quia præcipua pars eius criminis concurrit ex dolosa contrectatione rei alienæ, & in odium furis adijcitur, tunc cũ censeri lucrum facere rem alienam alteri donando. Sic enim videmus in causis ciuilibus non considerari interesse extra rem.l.si sterilis,§.cùm per venditorem,ff.de action. empt.In criminalibus autem, vel contra dolosos etiam remotum interesse considerari,gl.recepta,in l.vna,verb.dupli.C.de senten.quæ pro eo:& ibi Alber.columna quarta, gloss.l.secunda,§.fina.& ibi Ange.in fi.ff.vti possidc.Fab. & Aret.in §.illud.Institu.ad leg.Aquil.Infertur 28.maximè ex vera declaratione dictæ l.si pater,§.fin.ff.de donat. verum non esse quod ibi incautè inferebat Bar. quem sequuntur.Ang.Cuma.& Imol.dum restringũt tex.in l.1. §.in honorarijs,& §.licita,ff.de vari.& extraord.cognit.taxantem salarium aduocatorum, ne excedat centum aureos,pro singulis causis:Bart.enim & prædicti, diuersum putant in causis criminalibus,ineptè arguendo ex tex. ibi de liberante alium à periculo:qui longè aliter intelligi debet, vt supra diximus. Contrarium enim verius dicendum est, merita maiora non sint in causis criminalibus, in quibus minus studium sufficit,ab eoque fides & diligẽtia, iure rationeque debetur: & ideo talia merita frangere non possunt iuris regulas,licet ad actus voluntarios summam beneuolentiam concilient:& d.l.1.loquens de causis,nullo modo patitur restrictionem Bart.æque enim criminalibus congruit,vt probat tex.in l.prima,§.quod autem,ff.de aleæ lus.notat Ias.in l.1.§.sublata,ff.ad. Trebell. Nec in dubio admitti debet differentia inter causam criminalem & ciuilem, iuxta l. absentem,ff.de pœnis ibi, *secundum morem priuatorum iudiciorum*, quam regu.ex eo text. colligit Bartol.in l.Papinianus,§.2.ff.de inofficio.testam. Paul.in l.consentaneum,ad fin.C. quomod. & quan.iud. Alex.in l.diuortio,numero 11.ff.solut.matri. Sed in alijs articulis plures differentiæ sunt inter causas criminales & ciuiles:

ciuiles: vt tradit Hippo.in pract.crimi.§.expedita, numero 63.& Affli.lib.2.constitu.Rubr.29.numero 48.Dec.consilio 429.ex numero 8.Infertur 29.ex suprà dictis, maximè in 7.fundamento, contra communem, nume.60.verè dicendam donationem liberalem, quæ fit à parentibus vel ab alijs quibus donatarius ab intestato successurus esset. Dices de hoc multa esse iura expressa in titulis, C.& ff.de donation.& in titu.C.& ff.de collat.maximè in l.data, C. de donat.& l.donationes quas parentes, C.de donat.inter vir.& vxo.Ego fateor hoc indubitatum esse, id autem memoro, quia contra ea iura,& contra cōem sensum, diuersum scribunt aliqui non indocti decepti per tex. in l.vna, C.de impo.lucrat. descrip.libro 10.cuius verba illorum errori colorem præstant, ibi, *debiti potius solutio, quam muneris oblatio: & ib. debitum naturale*: vbi Bart. id colligere videtur, nu.1.vers.fateor tamen: & Pla.nu.2.Aret.consi.17.numero 3.& alij quos citat Tiraq. de retra. ligna.§.32.gloss.1.nu.47.deterius autem generalius. Ex ea de pac.nu.83.qui tamen solo instinctu rationis (quamuis tot iura in contrarium non extarent) resistere debuissent. Nec obstat d.l.1. illa.n.verba ibi scribuntur ad vitandā odiosam exactionē impositam acquisitioni ex causa lucratiua: à quo onere eximuntur succedentes ascendentibus, vel ab eis donationē accipientis,& ita Bar.tantùm loquitur de statuto inducente gabellam in donationibus:& ita Aret.d.consi.& scribent.in l.in suis, ff.de libe.& posthu. ideoque ad alios terminos id trahi non debet. Infertur. 30. ad text.in l.1.§.1. versicu.quod autem:& §.sed si libertus, ff.si quid in fraud. patro.vbi I.C.inquit, non fieri fraudem patrono quando libertus donat filio suo causa mortis, vel filiā dotat. Quæ iura notat. Ioan. Fabri.in procem.Instit.in verb.Iustinianus, vel Alemanicus: ad hoc donatum descendentibus nō venit appellatione lucri vel acquestus. Sequitur Bened.in c.Ray.verb.& vxo.nu.791.& alij quos citat Tiraqu.de retrac.ligna.§.32.gl.1.nu.43.& seq.Boer.in consuet. Burdegal.fol.mihi.59.columna 2.Sed quamuis Fab. opinio vera sit ad effectum consuetudinis de qua agunt, fundamentum tñ non est verum, cùm ex præcedentibus constet, ve

ram liberalemque donationem appellari, quæ liberis fit: ideoque insinuationem exigi, vt in l.data.C. de dona. Sensus autem I.C. in dicta l.1. in dictis §§. in eo consistere videtur ex mente Albe. quia quum libertus filios habet, nõ ei succedit patronus. l. intestato. ff. de suis & leg. hære. l. liberto. 18. ff. de bon. liberto. §. sed nostra, Institut. de successio. libert. & consequenter non est tunc quid de fraude agatur: idque significat tex. in d. versi. quod autem, ibi *nam cui liberum fuit legare filio.* Infertur 31. in confirmationem præcedentium, quòd videmus dotem censeri causam lucratiuam quoad mulierem etiam si sit filia dotantis: vt probat text. in l. fi. §. si à Socero. ff. quæ in fraud. credit. ibi *quia intelligitur ex donatione ad eam peruenisse*: quem tex. commendat Alex. in l. in fideicommissariam, col. 2. in prin. ff. ad Treb. ad quem text. non aduertunt, qui frequentius in filia contradicunt arguentes ex reg. l. fi. C. de dot. prom. l. qui liberos, ff. de rit. nup. quibus habetur, patrem teneri filiam dotare, vt arguit Soc. nepos, consi. 19. nu. 8. lib. 1. Et in extraneo dotante id magis procedit, vt tradit Alex. consil. 71. n. 1. li. 4. & alij quos citat Molin. in lib. de donat. factis in contract. matri. nu. 64. Quoad maritum autẽ semper dos censetur causa onerosa, vt probat idem text. in d. §. fina. versi. in maritum, ibi, *non magis quàm in creditorem.* & ibi, *quum indotatam uxorem ducturus non fuerit*: & ita resoluit Bar. ibi, cuius doctrina recepta est, secundum Ias. in §. itẽ si quis in fraudem, num. 30. Inst. de Acti. Pala. in rep. c. per vestras, §. 71. incip. In cõstituenda. nu. 7. Arias in l. Tauri. 27. n. 11. hoc ẽt probatur ex l. fi. in prin. C. de iure dot. vbi Imperator apertè significat, etiam iure antiquo in dote, respectu viri, non fuisse necessariam insinuationem, quia non censebatur donatio, sed causa onerosa, tex. in leg. ex promissione. 18. ff. de actionibus & obligationibus, quam extollit Ias. in leg. Nesennius, num. 4. ff. de re iudic. Quoad mulierem verò inquit dicta le. fin. necessariam fuisse insinuationem. cum dos à patre non dabatur. Hodie autem nouo beneficio in dote statuit lex illa, vt nec quo ad mulierem necessaria sit insinuatio, quamuis quo ad eam verè donatio sit: & ità Alber. & alij, ibi. Dec. consi. 414. num. 15.

15. Anto. Canar. de insinuatione 2. parte, quæst. 4. nume. 4. Bald. Nouel. in l. prima num. 339. & 342. ff. sol. matr. & & in tracta. dotis, 5. parte, numero 5. Ex quo cauendum est à gl. 1. in dicta l. fi. ibi, *ideò exigi*: cauendum magis est à Ioan. Anan. in capitulo cum tu, versicul. 4. quæritur, in fine, de vsur. vbi contra dictam leg. fin. miserè inquit necessariam esse insinuationem in dote: idq; inuolute refert Tiraqu. in l. si vnquam, verb. donatione, num. 194. Infertur 31. ad quæstionem, an dos ob ingratitudinem sequutam reuocari possit: sæpè enim in scholis traditur speciale esse in dote, vt ob ingratitudinem reuocari nequeat, idque apud scribent. receptius videtur. Ita enim indistinctè notat Salyc. per textum ibi, in l. si dotem. 24. C. de iure dot. & tanquam receptum tradit Boer. decisio. 27. dicens esse text. expressum, in d. l. si dotem: idque in dote tradita tenet Bald. in dicta l. fi. num. 11. C. de dot. promiss. quem sequitur Ias. in §. fuerat, numero 117. Institu. de act. vbi Imo. malè citat Boer. autem indistinctè inquit ingratitudinem nō officere doti datæ vel promissæ: & in dote promissa, melius adduci potest tex. in l. cum post 40. §. patrona. ff. de iure dot. vbi nullus ex scribēt. notat: quicquid eos malè citet Boer. vbi suprà. Sed contra prædictos veriorē puto opinionem Rip. in l. fin. quæstio. 51. C. de reuoc. donat. vbi regulā constituit, vt datum causa dotis, ob ingratitudinē reuocari possit: q̄ ego probo efficacius ex præcedentibus, cum dos respectu mulieris verè inter causas lucratiuas connumeretur, & ita hæc opinio Rip. intelligenda est: respectu enim viri procedere nō potest, qui ob causam onerosam dotē accipit, ideoq; ob ingratitudinē ab eo reuocari nō posset, secundū ea, quæ diximus in præcedenti illatione: minusq; ob ingratitudinem mulieris poterit à viro dos reuocari, ea autem ad vxorem reuersa, soluto matrimonio, poterit ab ea ob ingratitudinem reuocari: vt concludit Rip. & dubitans sentit Palat. in l. Tauri. 21. nu. 59. quæ resolutio in viro & vxore ingratis dotanti amplectenda est, quia fundatur in præcedenti resolutione: & differentia inter causam lucratiuam & onerosam, in qua consistit tota vis huius articuli. Nec obstant

iura dict.leg.si dotem, & dict.§.patrona: quia loquuntur in muliere ingrata dotanti, ne eius ingratitudo noceat viro: à quo ibi dos non auocatur, quia scilicet quo ad eũ, causa onerosa est : non verò negant quin dos reuersa ad ingratam reuocetur. Bene tamẽ ex d.§.patrona, respectu viri & reijcitur differentia, quã Bal.& Ia.vbi sup.tradebãt inter dotem datã & promissam, in quo etiam labitur idẽ Ias.in l.patre furioso, nu.29.vers.10.ff.de his qui sunt sui: idque suadetur ex reg.l.sicut, C.de acti.& obliga.l.qui actionẽ, ff.de re.iur. Quoad mulierem autem, vt dos ab ea reuocari possit ob ingratitudinẽ, intelligerẽ contra Rip. vbi sup.nu 171.etiam si fœmina esset inops, atque ob id dotans moueretur principaliter amore Dei: licèt.n.tunc scribent.appellent dotẽ magis piam, vt per Ias.in leg.cum ijs, §.cum mulier.ff.de condict indeb.per Nouel.de dote. 6.par.priuil.44.Palat. in ca.§.61.Hispan.Arias.l.26.Tauri, num.60.Deci.notanter consi.348.num.4.Alexand. in leg.si certis, num.5.C.de pac.tamen ingratitudo mulieris non debet esse impunita: tunc enim magna ratio suadeat pœnam exigi, vt inquit, I.C. in l.si à reo.71.§.illud quod vulgo.ff.de fideiuss. Nec esset æquum vt magis piè donãti adimeretur, quod alijs donatoribus conceditur. Nec donatarius excusari debet prætextu pietatis, qua donãs motus fuerit: ab exterioribus enim in foro contentioso iudicandũ est, nõ autẽ ab ijs quę animo retinẽtur: vt in l.si repetẽdi.C.de cõdictio. ob causam. Hæc plenius tractata volui, vt eradicentur plurima in quib.(ni fallor) nõ sine pe-

63 riculo ac pernicie Reipub.erratur. Vtilis quæst.est de locat.aduentitiorũ, quatenus pater locare possit: illudq; expeditũ videĩ, vt valeat locat.ad modicũ tẽpus, filiusq; eã seruare teneatur, etiã finito vsuf.patris: quod probatur.1. ex hac l.& l.cũ oportet, dum patri plenã administrationẽ cõcedunt. Probatur magis, quia talis locatio ad breue tẽpus, alienationem non continet, secundum veram & receptã omniũ traditionẽ, vt infrà. Prabatur fortius: quia minor tenetur stare locationi factæ à tutore vel curatore, finita tutela vel cura, vt resoluit Cyn.in l.emptorem, col. 2.C.loca.Bart.Paul. Alexan. & omnes in leg. si filio.§.si vir.

vir.ff.solut.matri.Soci.consi.125. numero 6. libr. primo, utque receptissimum tradit Couas. libro secundo resolu. capi.15.nu.5.in medio,& nu.6.in princip. Qui omnes,& alij quos omitto,ad id citant tex.in l. si tutelæ.9.ff. de admini.tuto.quæ tamen non loquitur de locatione, sed de pecunijs mutuò datis:à fortiori autem id dicendum in patre,qui longè plus potest,vt in discursu huius. l. probauimus:quod videtur colligi posse ab Hispano Ant. Gomet. libro de contract.capit.de location.num.8.fol.27. Alia inspectio est in locatione ad longum tempus, circa quam præmitto,aliquando apud Iureconsi. distingui inter locationem ad longum,locationemque ad breue tempus:sed hoc rarius quàm Doc.putant,Non enim fit ea distinctio in l.1.ff.si ager.vecti.vt ab omnibus malè citatur: inuenitur autem ea differentia in superficiario,in l.1.§. quod autem,in 1.ff.de superficieb.Ante alia verò in hac differentia locationis ad longum,& locationis ad modicum tempus,receptum est:ad longum tempus dici locationem decennij vel vltra,vt resoluit glo.in l. secunda in fi.ff. si ager vectig.quæ sententia probatur à Bart.& alijs in d. §.quod aũt.l.1 ff.de superficieb.tradit Pau.in l.si filio.§. si vir.nu. 2.ff.solut. matri. Alex. consil.17. columna prima.libr.4. Platea in leg.prima,C.de administra.Reip.latè Ias.consi. 94.libro primo & consil. 29. Ioan.de Amic.consil.25. Dec.consi.292.nume.1. Socin. Nepos consil.66.numero 5.libro 2.Cardinal.Paris.consil.118.libro tertiò,quod consuetudine receptum esse tradit Bald.in l. iubemus nulli,col.2.C.de sacrosa.eccles Socin. consil. 32.col.1.libr.1. Anan.in c.fin.nume.13.ne Præla.vices suas:Dec.d.consi. 292. numero primo idque receptissimum asserit doctiss. ac diligentissi.D. Couas Ruu. libro 2. resolut. capit.16.& hanc resolutionem semper probant leges regiæ apud Lusitanos,vt libro 3.titul.32. in princip. & lib.4.titul.6.§.antepenul. & titul. 64. in princip. Similiter locatio dicitur ad longum tempus,quando fit ad vitam locantis vel conducentis:vt tradit Alex.consil.109.in fin.lib.3. Aret. consilio 55.numero 2. Dec.consilio 204. Baldus in lege 6.ff. vsufruct. quod præcedenti receptum dixit, insignis de

præceptor Nauarrus in c. 1. §. 1. de pœnit. distinct. 5. notat Corne. consilio 243. libr. 3. quem sequitur Boer. decisio. 234. colum. 2. in princip. Dicitur etiam locatio ad lougũ tempus, reiecta verborum cautela, quãdo fit ad nouẽ annos, adiecto pacto, vt finito illo tempore, incipiat aliud quod iunctum excedat decẽnium maximè vt fraudes vitentur: vt notat Card. dict. Clement. 1. §. fi. de rebus ecclesiarum. Faber. in §. item finitur Institu. de vsufruc. Are. in l. si quis ante col. 1. ff. de acquiren. posses. Alex. consil. 265. lib. 2. & consi. 104. nu. 6. lib. 3. & in l. si filio. §. si vir, ad fin. ff. solut. matri. Fely. in c. quæ in ecclesiarum, nu. 87. de cõstit. Ias. in l. manumissiones, nu. 7. ff. de iust. & iur. & cons. 114. lib. 1. & Socin. consil. 99. nu. 8. lib. 1. Papiens. in forma libelli adficti. præsta. pa. 2. mihi 364. num. 2. Curt. de feu. 4. par. num. 92. latè Molinæ. in consuetu. Paris. §. 14. num. 36. fol. 327. Ex quo cauebis à Bal. errãte in hoc, in l. voluntas, nu. 6. versi. idẽ puto. C. de fideicom. in quo alibi variauit idem Bal. vt refert Alex. in l. si domus. §. fi. ff. de legat. 1. ad fin. Dicitur præterea locatio longum tẽpus, quæ fit eo pacto vt duret quãdiu locator voluerit, ea enim incertitudo magis longum tempus quàm breue inducit: ex regu. tex. & Barto. in l. sufficit, vbi Ias. ff. de condict. indeb. l. iurisperitus. ff. de excusa. tuto. quod in his terminis sentit Deci. consi. 214. col. fin. idque in specie tradit Soc. Nepos, consi. 63. nume. 11. libr. 2. & ibi eleganter idem intelligit, quando ea incertitudo voluntatis infertur ad conducentem: quod dixi prius Marti. Lauden. in repe. Rub. ff. de rei vend. nu. 5. Si autem locatio fiat sine expressione temporis, censebitur, ad breue tẽpus, nempe, ad vnicum annũ: ex vulgari regu. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. signifi. probaturq́, magis ex decisione, l. item quæritur, §. qui impleto, ff. locat. & in terminis ita tradit Soc. Nepos, consil. 25. nu. 3. li. 2. Ex quo limitatur quod in materia criminali habet text. summè notandus in l. sine præfinitio. 24. ff. de pœn. quem extollit Ias. in §. curare, num. 46. Institu. de action. & l. 5. §. 1. nume. 38. ff. de re iudic. Platea in l. nemo, nu. 6. & 8. C. de exactio. trib. Gomes. in §. quædam, nu. 22. Institu. de action. Dec. in c. ex literis, num. 10. de constitu.

apud quos eum tex. ornatum & explicatum videbis tra
64 dit etiam Tiraq.de retrac.cõuent.§.1. gl.2.nu.4. Ad quæ
¶ stionem nostram tutiùs dicendum videtur, regulariter fi
lium non teneri seruare locationem ad lõgum tempus à
patre factam in aduentitijs, vt sic finito vsufructu patris,
filius rem consequi possit à conductore tanti temporis, si
cut euincere potest ab eo in quem alienata fuisset. Cum
enim alienatió hic prohibeatur, occurrit receptissima do
ctrina scribent. qui talem prohibitionem extendunt in di
ctis locis, ad locationem longi temporis: idque notãt Ca-
nonis.in d.Clement.1.& in d.c.nulli, de reb.ecclesi.& Do-
cto.communiter, vt tradit Couas Ruu. dict.c.16.col.1.li.
2.& Bellamer decisio.748.Dec.consil.142.num.3. Alex.
consil.17.libr.4. Boeri.d.decisio.234. Angel. Aretin.post
Fabr.in §.adeò, numero 1.in fi.Institut.de locatio.Idem
in simili notant scribent.de tutore vel curatore, quod nõ
possit locare ad longũ tempus, sicut nec alienare: vt tra-
dit Alex.consil.117.libr.5. Boer.d. decisio idq; magis iu-
uatur ex magnis effectibus talis locationis secundum re
ceptas sentẽtias: Sed posset ea locatio à patre fieri ex cau-
sa necessaria, vel tam vtili, vt à filio retractari nequeat:
cum iuxta receptam sentẽtiam Azon. absque decreto pa
ter alienare possit, vt suprà deduximus in 2.par. Atq; ita
cõductor seu emphyteota cõuẽtus à filio, aduertat quib.
mod. iustificare possit titulum à patre obtentum. Hoc au
tem, ne tunc filius teneatur stare locationi ad longũ tem
pus, comprobatur ex recepta sentẽtia Bart.& aliorum in
l.codicillis.§.instituto.ff. de lega.2.contra gl.ibi, in vltim.
scholio, quæ mirabiliter contradicebat, volens locationẽ
etiam ad longum tempus, non dici alienationem ideóq;
opinionem gl.communiter reprobari, inquit Paul.in l.fi.
C.de reb.alien. & Imol. in l.si filio §.si vir.ff solut.ma.&
in cap.ad aduentitiam, nu.2.de reb.eccles. Alex.d.§.si vir,
nu.25. Angel. in dicto paragrapho adeo, post princ.Insti-
tu.de locatio.Cæpol. in leg.alienationis verbo, nu.8.ff.de
verb.signific. Alex.consil.165.libro 2.Socin.Nepos, consi.
56.lib.2. Afflict.in constitu. Neapol.libro tertio.Rubr.5.
ad finem Couas Ruu. dict.cap.16.col.2.libr.2.resolut. Et

multa

multa in propoſito circa locatione ad longum tempus, ad varios articulos tradit Tiraq. de retract. ligna. §. primo, gloſſ. 14. ex numero 79. poſt Boer. videndum. d. deciſio. 234. Illa tamen opinio gloſſ. reprobatæ ſaluari ſolet. quo ad duos effectus. 1. ad vitandam pœnam alienanti impoſitam, licèt enim prohibita alenatione, prohibeatur etiam talis locatio ad longum tempus: pœna tamen alienanti impoſita, non extenditur in adminiſtratorem ita locantem: vt tradit Bero. in c. nulli, nume. 32. de reb. eccle. & melius Couas Ruu. dicto c. 116. col. 3. Quod iuuatur ex gl. Clemen. 1. de conſangui. & affinit. de qua Iaſ. & Dec. in l. 2. col. fin. ff. de iuriſdic. omn. iud. Iuuatur etiam ex doctrina Ioan. Andr. in c. diſpendia de reſcrip. in ſextò vbi tradit, quod quamuis extendatur lex pœnalis, non tamen extenditur eius pœna. ſequitur Panor. & plures, quos refert Iaſo. in l. 2. ad finem. ff. de in ius vocan. Corſet. in notab. verb. extenſio. fo. 142. col. 4. idem ſcripſit Bal. & alijs quos (non citat Ioan. Andr.) refert Hippol. ſingu. 300. faciunt quæ cumulat Iaſ. in l. cùm quidam. ff. de libe. & poſth. Felyn. in cap. cum Ioannes, num. 33. de fide inſtrumen. Dec. in l. factum. §. in pœnalibus. ff. de regulis iuris, & alibi ſæpe ſcriben. Ex quo in noſtra materia dici poſſet eleganter, quòd licet pater alienans aduentitia, aliquando priuetur adminiſtratione, vt in ſuperiori parte diximus, non tamẽ remoueatur ob longam locationem: pœna enim vt odioſa reſtringenda eſt, ſecundnm glo. cap. fin. de iure patro. cum vulgar. in quo tamen vltra omnes, & contra proximè citatos, non indiſtinctè hoc probarem, ſed magis inſpicerem, an pater ſciens, an ignorans iuris prohibitionem, emphyteoſim vel longam locationem conceſſerit, vt fraudibus obuietur, argum. l. 1. §. fina. ff. de calumni. Saluatur, 2. glo. in dicto §. inſtituto, ſecundum Beroum in dicto ca. nulli, nume. 32. quando in tali longa locatione adijceretur pactum, vt in conductorem nullum dominium, nullumque ius reale transferatur: quod prius ſcripſit Bald. in dicto §. & in l. ſi domus. §. fin. ff. de leg. 1. & ibi Alexan. ad fin. poſt Imol. Idem probant Imol. & Alexand. ad Bar. in d. §. inſtituto: & Aret. in l. ſi quis ante, col. 1. verſi. ita puto.

ff. de

ff.de acquirend.possessio.& Chas.in consuetud.Burgun. Rubr.9.§.10.nu.39.fol.313.colum.3.Sed cauendum est ab hac saluatione Beroi,Baldi & aliorum, quos ipse non ¶ citat, raro enim vel nunquàm procedere potest, maximè in materia quam tractabat idem Bero. circa prohibitionem alienationis rerũ ecclesiæ: similiter in prohibitione huius.l.& in alijs rebus minorum,& generaliter vbicunque alienatio prohibetur,ne damnum fiat successori vel alij. Incommodum enim & fraudem pateretur tertius ille, si quando succedit, inueniret rem penes conductorem longi temporis, cùm eius intersit tota re frui, non tantũ pensione locationis,vt constat ad sensum:ideoq; damnũ non vtatur ex clausula vel pactione verbali; quæ malignè adijci potuit in tali locatione: vt melius aduertisse videtur Bald.in Authen.hoc ius, col.1.C. de sacros.eccle.& cum eo Molinę.& Fabian.quos cordatè refert & sequitur D.Couas Ruu. (quem sæpiùs libenter allegamus,) dict. lib.2.resolut.ca.16 col.2.in princip.versi. & id verum est: vbi Beroum & alios in contrarium omisit. Pro quo etiã addo Ias. optimè hoc probantem:consi.94.col.fin.libr.1. & ita Cuma. (qui non allegatur) in d.§.instituto.2.lect. qđ iuuatur ex reg.tex.& Bart.& in l.Seuius & Augerius, ff.de leg.falcid. Effectum enim non uerba cõsiderare de-
65 bemus,l.si vno,ff.locat.cũ vulgar. Alios effectus locationis ad longum tempus,plenissimè & seriatim hic tradere possem. vltra Boer.d.decisio.234. & Tiraquel. d. loco de retract.quibus multò plura alibi addo, quã ipsi adducãt. Interim verò ex his receptis sententijs aptè & vtiliter infertur ad quæstionem sæpissimè in praxi agitatã:an possidẽs maioratũ, seu bona perpetuò relicta familiæ,possit bona maioratus in emblyteosim cõcedere, vel in longũ tempus locare: in quo variè iudicatum vidi.Mihi autem ¶ veriùs videtur, vt nec emphyteosis, nec locatio ad longũ tempus effectum habeant, mortuo possessore maioratus qui ita locauit; ac proinde successor nullatenus teneatur seruare tale emphyteosim vel locationẽ.Ius enim possessoris locantis tãtum ad vitã est, & ideò finito iure dãtis, finitur ius accipientis, iuxta regul.l.lex vectigali, & ibi

gl.verb.euanuisse.ff.de pign. Probaturque magis ex communi opinione proximè relata,contra gl.in dicta l.codicillis.§.instituto.ff. de legat.secundo, vbi in terminis circa bona relicta familiæ, Barto.& reliqui volunt, non admittendam locationem ad longum tempus, similemve actum, in fraudem vel damnum successoris: idq; magis probatur ex decisione & ratione textus in l.si quis domum,nono.§.1.ff.locat.vbi locatio à fructuaria facta, finitur extincto vsufructu: & ibi notat Paul.numero 3.& in terminis circa bona maioratus, ita resoluit Anton.Gomet.l.40.Tauri.numero 84. Et vltra eum satis hoc colliges ex Baldo.in l.fin.§.sed quia, in fin.C.communi de legatis,& in l.emptorem,numero 5.& 6.C.de locatio.ex Iasone consilio vigesimonono,& consilio nonagesimoquarto, libro primo. Idque planius procederet vbi non solum bona familiæ relinquerentur (quod sufficit, cùm ex eo resultet prohibitio alienationis) sed etiam alienatio expressim prohibita fuisset, vt frequenter contingit. Potentior enim à multis censetur expressa prohibitio,ex glo.in l.nulla.C.de iure dot.Pau. in l.cùm pater.§. libertis.ff.de legatis secundo. Pala.in Rubri.§.17.Tiraq. de primogen.quæstio.61.Esset enim longè iniquum, successorem maioratus fraudari integra possessione rerum, easque penes extraneos videre,contra præceptum & voluntatem primi instituentis,à quo ipse capit, non ab antecessorem:iuxta l.tertiā,& ibi Barto.ff.de interdict.& releg.l.vnum ex familia.§.1.ff.de lega.secundo,tradit Cur. iun.consi.25.Molin.in consuetu. Paris.§.22.nu.83.& 85. Dec.consil.445.ex num.23.notabiliter Affl:ct.lib.2.feud. titu.de inuesti.de re alie.fact.§. quid ergo, nu.21.Gozad. cōsi.75. Nec obstat erroneum fundamentum,quo in hac quæstio aliqui contradicunt,arguentes ex eo,quòd res ecclesiæ permittuntur in emphyteosim concedi in tres generationes: quod nec verū est, nec vrget.Regulariter enim res ecclesiæ sine solennitate, vltra decennium locari non possunt ex Clemen.1.cum gl.& communi sententia:&c. nulli, de reb. eccles.non alie. idque magis prohibetur ex constitutione Extrauag.Pauli.2.ambitiosè, eodem titu.

Quando

Quando autem emphyteoſis, vel talis locatio permittitur
tanta requiritur cauſa, ſolennitas, & tractatus, vt inter do-
ctos regula negatiua maneat, quæ limitatur ex neceſſita-
te vel magna vtilitate eccleſiæ: atque ita retorquetur fun
damentum illud de rebus eccleſiæ ad bona maioratus. Itẽ
ea argumentatio impertinens erat, quia eccleſia eadem
ſemper eſt: cauſa autem & ſolennitas, ſine quibus aliena-
tio fieri non poteſt, remouent ſuſpitionem fraudis. At in
bonis maioratus, omnia hæc ceſſant, cum emphyteoſis
vel locatio liberè fieret à poſſeſſore, ſemperque maxima
fraus fieri poſſet ſucceſſori, vt bene aduertit Bal. in d. l. em
ptorem. nu. 5. C. de loca. Quapropter adhærendum eſt ve
riſſimis iuris regulis, vt poſſeſſor maioratus, tanquàm re-
ſtrictè dominus, vt vſusfructuarius locare poſſit ad vitam
ſuam, nec ſucceſſor amplius obligetur. Qua in re vtilis eſt
inſpectio, an locatio vel emphyteoſis, vltra legitimum tẽ-
pus facta in totũ vitietur, an ſaltem intra tempus licitum
ſuſtineatur: in quo variant Bart. & Bald. aliijq́; ſcribent. ad
intellectũ tex. in §. emphyteoſim, in Authen. de non alien.
aut permutan. tradunt Iaſ. & Doctor. in authen. qui rem.
C. de ſacroſanct. eccleſi. Afflict. deciſio. 107. Prob. ad mo-
nach. in c. fin. de pœni. & remiſ. in 6. melius Molin. in con-
ſuet. Pariſi. §. 41. quæſtio. 10. fol. 238. & notabiliter D. Co-
66 uas Ruu. lib. 2. reſolu. c. 16. ex num. 5. Vides ex ſup. citatis
maximam conſtitui differentiam ab omnibus ſcriben. iu
ris ciuilis & canonici inter eas locationes totum effectũ
tempori tribuentes, vt ſcilicet locatio ad breue tempus,
nullo pacto dicatur, alienatio, nec aliquam ſpeciem domi
nij trãsferat, nec vllam realem actionem præſtet: ita intel
ligentes text. in l. non ſolet 42. ff. loc. cum ſimil. Ideoque
eam in bonis eccleſiæ admittunt, vt per omnes vbi ſuprà.
per Cardin. Pariſi. conſil. 98. lib. 4. In conductorem autem
ad decennium vel aliud longum tempus, aſſerunt indif-
ferenter omnes vtriuſque iuris interpretes, in tot locis
ſup. adductis: & vbique transferri dominium vtile, eique
dari actionem in rem, ideoque talem conductorem em-
phyteotæ æquiparant: ita enim eos æquat Ioan. Fab. in §.
item finitur, poſt prin. Inſtitu. de vſufru. & in d. §. adeo, ad
fin.

fin.Institu.de locatio.Aret.consi.55.Felyn.consi.25.Ias.in l.naturaliter,nu.15.ff.de acq.poss.& in l.1.num.34.& l.2. nu.39.& in l.fin.numero 2. C.de iur.emphy.& alibi sæpe Doctor. Omissis autem multis de locatione ad longum tempus,memorandum putaui quod superius perstrinxi, in rarissimè apud. Iureconf. reperiri talem differentiam inter conductionem ad lõgum tempus, & cõductionem ad modicum tempus,credoq; vnico tantum loco eum à I.C. traditam,in l.1.§.quod autem.1.ff.de superficieb.vbi Vlpia.in superficiario conductore distinguit inter conductionem breuis, & conductionem longi temporis, alteri negans, alteri concedens in rem actionẽ. Quæ explicita plenaque decisio, cogere videtur, vt ex ea suppleamus,quod in alijs locis idem Vlpia. & Paulus respondent,superficiario vtilem in rem actionẽ cõpetere. vt in l. in prouinciali. 3.§.si ego,ff.de nou.oper.nuntia.& in l. superficiario. 74. ff.de rei vend.& in l.tutor. 17.§.fin.ff.de pig.acti. Ad quæ iura aduerto vltra oẽs.1. ꝙ ea actio in rem à prætore dari dicitur,vt habet text.in d.§.si ego,& in d.l.superficiario:ex quo videtur intelligendum verbum, *hodie*: in d.§.si.quasi ius prætorium recentius sit,ex l.ius autem , §.1.ff.de iust. & iur.2.aduerto,quòd I.C.in d.l.superficiario,inquit causa cognita prætorem illi actionẽ in rem polliceri: quæ causæ cognitio necessariò continet eã inspectionem,vt conductio sit ad longũ tempus,ex d.§.quod autem tertia,magis aduertendum puto , quod I. C.addit in d.§.quod autem. conductori ad longum tempus,causa cognita in rẽ actionem dari,vt patet ex illis verbis, *sanè causa cognita ei qui nõ ad modicum tempus conduxit superficiem , in rem actio competet* : proximè autem dixerat conducenti ad breue tempus eam actionem negari. Quæ verba innuere videntur, nec longũ tempus sufficere ad eum effectum.4.aduertendum nimis est,in solo superficiario id à Iureconsultus scribi,non in alio conductore causam habente à persona priuata , ne obijcias text.qui passim malè citatur, in l.1.§.qui in perpetuum,ff.si ager vectig.vel emphy.peta.vt infrà explicabo. Facilè igitur contra omnes scribent.tentari & sustineri posset,vt regulariter conducens ad decennium,vel paulò longius

gius tempus, iure ciuili nullum dominium consequatur: quod à multis annis cogitaui, nec seme legēdo admonui: idemque nouissime sensisse videtur Connanus libro septimo. capitu. 12. Char. 535. in quam sententiam induci potest, d.§.quod autem, dum causæ cognitionem cum longo tempore exigit, quasi solum tempns non sufficiat. Illa enim adiectio causæ cognitionis regulam impedit, magisque rem in ambiguo relinquere solet. l. fin. in fin. ff.de actio.& obliga.l.si ita stipu.97.§.si tibi.ff. de verbor. obliga.l.verum.12.sciendum.ff.de mino. Ad idem vrget, non reperiri in alijs differentiam conductionis ad lōgum vel breue tempus, videriq; singulare ius in superficiario, quum de eo extra titulum de locato separatim tractetur in titulo, de superficieb. Quòd si instares, quæ esset causa specialitatis in superficiario de quo tm̄ illa iura loquuntur posset forsan conijci, singulare ius in superficiario introductum, vt maior cura & ornatus dominium habeatur: in quo vtilitas reia. versari censetur, tex. in l.si quis. C. de ædifi.priua.ibi, *publicū decus*. text. in l. præscriptio. C.de oper. publ.ibi, *ornatum & cōmodum, ad decorā faciē ciuitatis*:

¶ Ex quibus eleganter intelligi potest, quod in simili respō det I.C. in l.quòd si vir. 15.ff.de donat.inter vir.& vxo. vbi cōtra regulā & iuris prohibitionē valet donatio inter coniuges, ad refectionem ædium: quod nec gloss. nec alius ibi percipit: possetque hoc confirmari authoritate Alber. in l. generaliter. C.de Episcop.& cleric. nu.5. Vnde quum circa ædificia versetur publica vtilitas, potuit speciale ius in superficiario introduci, quando scilicet ad longum tempus conduxit: quia tunc verosimiliter curam mansionis suæ habebit, quæ ratio non militat in conducente ad breue tempus. Secundum quæ dicendum erit, dū tex. in d.§. quod autem ad effectum dandæ actionis in rem, vltra lōgum tempus, exigere videtur causæ cognitionem, intelligatur: vt verba illa, *causa cognita*, exponantur ex verbis sequentibus, *non modicum tempus*, quasi in eo tantum causa illa versetur, si conductio ad longum tempus fit. Aliter enim in difficili maneret sensus eorum verborum ad quę Doctor. non aduertunt, cum opinioni communi nimis

ad-

aduersentur, dum innuunt, cum longo tempore causam exigi ad effectum de quo tibi. Ideoque si præcedentem interpretationem ad illa verba, *causa cognita*, non probaueris, recurrendum videretur ad alium intellectum vt scilicet causæ cognitio ibi referatur ad clausulas conductionis. Et dicamus sentire I.C. longum tempus non statim eos effectus inducere, nisi iuuetur ex qualitate conuentionis,
¶ attendendo scilicet quam potestatem locator conductori concedat: in ipsa enim locatione poterit addi clausula continens aliquam speciem dominij: & in eo dicetur versari causæ cognitio, quæ verba dicto §.exire videntur. Sic igitur pro hac noua sententia contra gloss.& omnes retorquetur, vel saltim reijcitur allegatio.text.in d.§.quod autem: in quod etiam induci potest textus in le. qui fundum.35.ff.loc.vbi.I.C.refert locationem in plures annos, eamque simplicem censet, nec ius reale ex ea transferri:& verba illa, *in plures annos*: decennium longiusve tempus comprehendunt, nec sine diuinatione à gloss.& Doctor. restringuntur. Nec parum mouere debet, quòd in longo
¶ exactoque tractatu de locato, nec I.C. nec Imperatores, eam temporis differentiam tradiderunt: imò omne locationem (quod ad tempus attinet) æquare vidētur. Si enim talis differentia vera esset, à iuris conditoribus omitti non debuit, eiusque omissio non leuiter arguit eam tutam non esse: argu.I.C.in l.item apud Labeonem.15.§.ait prætor, ff.de iniur.ibi, *ea enim quæ notabilia sunt, nisi specialiter notentur, quasi neglecta videntur:* text.autem in d.§.adeò, Institu.de locatio. non distinguit inter locationem modici vel longi temporis, tantumque separat conductionem simplicem ab emphyteosi perpetua:& ita text. qui malè à scribent.citatur, in l.fina.C.de locat.præd.ciuil.quod alibi videtur aduertisse Cum.in d.l.codicillis,§.instituto.numero 3.ff.de leg.2. Iuxta quam nouam nec incoloratam sententiam, periclitantur multa quæ scribent.incautè cumulant, ad effectum conductionis longi temporis, eam ex decennio æquantes perpetuæ emphyteosi, quæ alibi, Deo duce, explicitè persequar. Interim verò posset ex his comprobari quod in casu particulari contra plures tentauit Imol.

in

in l.vectigalia,§.1.ff.de public. & vectiga.quem dubitans videtur sequi Ias.in Authen.qui rem,numero 15.C.de sacros.ecclesi.Hinc etiam iustificabitur consuetudo, quam contra scribentium opiniones refert Boer. decisio.254.ad finem,& quod tradit Tiraq.lib.1.de retract.§.1.gl.14.nu.

67 64. Dixi hanc nouam sententiam iure ciuili sustineri posse, quia non intendo hic miscere singulares nouioresque, sanctiones iuris pontificij in rebus ecclesiæ, vt etiam aduertisse videtur Cuman.in d.paragrapho instituto.l.codicillis 2.lect. Dixi etiam facilè eam sustineri posse,quia scriben.pro communi duo tantum iura adducunt,nempe.d. §.quod autem.l.1.ff. de superficieb.cui proximè satis fecimus,magisque contra communem induximus.Citant 2. text.(qui in ore omnium est)in l.1.§.qui perpetuum,ff.si ager.vel emphyt.peta. ad quem præsens tractatus tendit: agit ibi.I. C.de agro vectigali Reipu.vel fisci:ita enim colligitur ex tota litera,idq; suadetur ex natura verbi, quod propriè agros Reipu.vel fisci,non priuatorum designat:vt tradit Alciat.libro 3.dispunc.cap.10. quem sequitur Spiegel.in lexic.iur.verbo. vectigales. Et non citato Alc. idem tradit Connan.lib.7.folio 533.& Coras.in lege ei qui,numero 18.ff.de seruitu.Et sic patet tex.in d.§.qui in perpetuum totumque titulum illum, ff.si ager vectigal. loqui de conducente fundum Reipub. & consequenter non rectè trahi ad agros priuatorum : iuxta vulgarem regu.cap. nonne, de præsumpt. Quo præhabito. aduertendum est contra omnes scriben.quod tex.in d.§.qui in perpetuum, etiam si loqueretur de conductione habita à priuato, non probaret communem allegationem : non enim loquitur simpliciter de locatione ad longum tempus, sed de conductione in perpetuum,nec vnquam finienda,quam diu vectigal soluatur: verba enim illa, *in perpetuum fruendum*: iure adaptari non possunt ad conductionem. 10.vel 20.annorum,sed in perpetuum vt sonant:quod apertè probat tex. in l.8.ff.de vsufr.lega.ibi, *perpetuo*: & ibi, *unde centum annos*: & in l.an vsusfructus.83. ff.de usufruct.ibi, *ne perpetuus fieret*: & ibi, *centum annis*: quibus iuribus fortius probatur etiam ex spatio centum annorum, propriè non dici quid

perpetuum: vt bene ponderat Barba. consi.20.lib.4.Rip. in l.2.col.1.ff.solut.matri.licèt alibi aliter sumatur: vt per ¶ glo.l.1.ff.pro socio. Sed magis conuincitur error communis allegationis, attentata.l.3.eiusdem titu.ff.si ager vecti. vbi idem.I.C.Paul.qui in d.§.dixerat, ex conductione in perpetuum competere in rem actionem, subdit idem esse si ad tempus locatio fiat, quandiu enim conductionis tẽpus finitum non sit, idem ius competet conductori: & sic patet in teminis illlius tit.non esse differentiam inter locationem ad longũ modicumve tempus, cuius rei statim rationem explicabimus. Nec enim teneri potest interpreta- ¶ tio gl.in d.l.3.dum ibi illa verba tex. *ad tempus*: intelligit nõ modicum: quo etiã dixit gl.in c.1.verbo.alienationes, de cap.Corrad.licèt enim ibi nemo aduertat, securè dicendum est.I.C.in verb. *ad tempus*.planè sentire de conductione ad modicum tempus: diuinatorium namq; & ineptũ esset subaudire non modicum, tunc ex proprietate verborum, tum apertè ex I.C.in d.l 1.§.quod autem.ff. de superficie.ibi. *ad ptempus*. vbi illud verbum necessariò significat modicum, etiam per gl.Bar.& omnes, malè in hoc sibi cõstantes. Qui ẽt debuissent aduertere, quod I.C.in d.titu.si ager vectig.ad effectum vtilis dominij, actionisq; in rem, æquiparat conductionem longi & breuis temporis: quod ibi durum videbatur gl.& Doct.existimantibus nec in eo casu nec in alio procedere posse talem æquiparationem, semperq; retinendam illam temporis differentiam, quod ¶ alibi melius aduertunt, vt statim deducam. Verus igitur intellectus ad d.§.qui in perpetuũ l.1.& l.3.totũq; tit.est, vt ibi temporis dñia nõ fiat, sed cuicunq; conductori agri vectigalis à fisco vel Republ.actio illa in rem detur, quasi tunc aliquod dominium ei acquiratur, etiam ex cõductione modici temporis: idq; specialiter statuitur in conducente rem fisci vel Reipublic. Quod non solum vt verius, sed etiam vt receptius asserimus: tex.enim in dicta leg.prima §.quod autem.ff. de superficieb. dum in superficiario distinguit, inter conductionem longi & modici temporis, trahi non debet ad conducentem à fisco vel Republic. & ita limitatur necessariò ex dict. leg.prima & vltima.ff.si

ager

ager vectigal. Quod efficaciter probatur ex leg. prima, ff. de loco publ.fruen. vbi ita aduertit gloss.in verb.conduxerit, ibi, *huic ad modicum tempus conducenti, dari in rem actionem, vt priuato ad magnum*: & ita Barto.& Alberic.ibi, melius idem Bar.in dicto §.quod autem, numer 4.& ibi Angel.idemque sentit Ang.in l.vectigalia.§.1. & ibi Imo.ff. de publica.& vectigal.vbi Barto.tangit: & ita apertè Pau. in l.in prouinciali, §.si ego, ad fin.ff.de nou.oper.nuntiat. Areti.consil.55.nu.3.in fin.Bald.in l.1.nume.5.versi.tertio, C. de iure emphyt. idque vt receptum tradit Alex.in l.diuortio, §.si fundum, nu.2.ff.solut.matri.& ibi Ias.Idē securè tradit Martin.Lauden.in tract.de fisco, concl.114. & Loaz.in l.filiusfam.§.diui.num.170.in princ.ff de leg. 1.idem videtur probare Fulgo.in d.l.1.ff.si ager vectig.in fi.licet litera sit corrupta: & ita sentit Bal.in l.emptorem, nume.4.in fin.C.loca. Vides igitur receptius esse, vt actio in rem detur conducenti à fisco vel republi.tam ad breue quàm ad longum tempus, cuius receptæ sententiæ sæpè immemores scribent.sibi ipsis aduersantur, vt constat ex proximè dictis, magisq; constabit ex statim dicendis. Vltra Doctor. autem ratio differentiæ inter locationem fisci vel reipub.& locationem priuati, considerari potest, tū ex maiori potestate locantis, tum ex fide quæ à principe & Republi. maior quā à priuato requiritur: maior enim potestas eius à quo res habetur, faciliorem firmioremq; acquisitionem facit, vt colligitur ex Barto. & Pau.in l.Cæsar.ff.de publica.& Ias.in l.quoties, colum.secunda.C.de rei vendic.& in prælud.feudor.num.72.Ripa.in d.§.diui, num.92.Couarru.libr.2.resolu.cap.9.nu.3. Maior etiam veritatis obseruatio in principe vel Republ. quàm in priuato exigitur: iuxta illud Cæsaris apud Salust. *in maxima fortuna minima licentia est*: & illud Iuuenal. *Omne animi vitium tanto conspectius in se crimen habet, quanto maior qui peccat habetur*: Vt omittam quæ Bal.& nostri sæpe dicunt de fide & constantia principis in actibus suis, vt per Dec.consilio 689. numero 18.Curt.iun.consilio 170. ad finem: &
68 in proposito considerat Bald. in l.emptorem 5.oppos.C. loca. Probat sic ea dria inter conductionem à fisco vel

Republ.& conductionem à priuato, inferuntur aliqua memoratu digna, Et 1. posset nouè induci tex.in d.§.& l.vlt. ff.si ager vectig.ad opinionem quam suprà tentaui contra omnes, vt regulariter non sit differentia inter locationem ad longum vel breue tempus. Infertur secunda retenta differentia quam scribent. vbique tradunt inter eas locationes, ibi esse casum specialem, quo talis distinctio cessat: parque ius competit conductori modici temporis, ac conducenti ad longum tempus. Infertur tertiò ex dic.§.qui in perpetuum, non probari communem opinionem & allegationem, ad quam vbiq; citatur: quod conductio ad longum tempus transferat vtile dominium actionemque in rem. Non enim allegaretur text. ille à scribent. si aduertebant. I. C. in l. 3.& vlt.eod.tit. idem ius tribuere in ea specie conductioni ad modicum tẽpus: de quo argui possent omnes, qui in iure ciuili & pontificio hucusque scripserunt. Infertur. 4. (vt ex innumeris aliquos in specie notemus) tex.illum malè citari à gl.in l.emptorem verb.colono. C.locati & ab eadem gl.d.c.1.de capi.Corra.in eodem etiam labitur Bar.in l.codicillis, §.instituto. ff.de leg.2.& ibi Alber.Imo.Cuma.& Paul.Barto.in l.qui fundum.nu. 1.ff.locat.& ibi Saly.Pau.in l.non solet, nu.3.eo.Saly.in d. l.emptorem.nu.2.Fab.& alij.in §.item finitur.Institu.de vsufruc.Fab.& Ange.in §.adeò Inst.de locat.Rom.in l.si constante, §.quoties.nu.30.ff.solu.matr. Alex.in l.si filio, §.si vir.nu.23.ff.eo.& consi.112.num.3.lib.1.& consi.17. nu.5.lib.4. Corne.consi.243.num.4.lib.3.Ias.in l.naturaliter, nu.15.ff.de acqu.poss.Ias.in l.manumissiones, nu.6.ff. de iust.& iur. Aret.Dec.Socin.Cardina.Paris. Alex.Ias.in consilijs citatis suprà, dum referebam, qualiter apud scribent.dicatur locatio ad longum tempus: Boer.decis.234. Tiraquel.de retract.lib.1.§.1.gl.14. numero 80.vbi alios citat: & Afflict.c.1.in princip.nume.61.de prohi. feud.per Feder. Infertur 5.non posse ex illo tex.fundari multorum opinionem, quæ habet cum glo.in d.l.emptorem decisionem illius.l.non procedere in conductione longi temporis, quod tamen receptum est cum Bar.in d.l. qui fundũ, ff.loca vt per Alex.in d.si.filio, §.si vir: à quo trãsferunt nouiores

uiores

uiores in varijs locis, & inter eos Salmâticensis Doct. Petr.à Duen.in reg.240.vbi multa adducit ad ornatum & limitationem d.l.emptorem:ea tamen opinio equitatẽ habet. Infertur 6. ex illo §.non posse fundari duram & iniquam opinionem multorum asserentium, Emphyteotã locantem ad longum tempus incidere in commissum, ac si omnino rem alienaret sine consensu domini. Minus ẽt inde fundabitur, quod deterius plures dicunt, quinquagesimam domino soluendam fore, si emphyteota rẽ ad lõgum tempus locauerit, vt per Ias.in l.fi.C.de iur.emphy. nu.2.& num.112. Alex.consi.119.lib.3.Deci. consi.203. Afflic.ca.1.in princ.nu.61.de prohi.feud.alien.per Feder. Fel.in c.quæ in ecclesiarum, nu.87.de constit.Tiraq.d.loco de retract.nume.82.Boer.d.decis.234. In quo contrarium melius aduertere videtur Molyn. ad Alex.in d.cõs. quem sequitur D. Couarru.lib.2.resol.c.16. colũ.3.& ita nemine citato, Hispan.Anton.Gomes.libr.de contract.c. de locat.nume. 11. ad finem fol.28.col. 2. Infertur 7. ex vero intellectu.d.§. & recepta differentia inter conductionem à repu. & conductionem à priuatis, ad casum Deci. consil.292.vbi agit de quodam conductore à repub.Floren.videturque immemor prædictæ distinctionis, quum debuisset respõdere, sufficere tunc conductionem modici temporis. Infertur 8. non satis memorem huius distinctionis. Alex.in l.si finita.§.de vectigalibus, col.1.ff.de dãno infec.(quum tex.ibi agat de fundo vectigali Reipub. secundum glo.& alios) superuacuo tunc exigere conductionem ad longum tempus. Infertur 9.contra Bald.non solitum allegari, in ca.literæ, nume.4.de dilatio.vbi tanquàm inuicem aduersantes citat I.C. in d.§.qui in perpetuum:& in l.1.ff.de loco publ.fruen.dicẽs alterum exigere longum tempus, in conductore Reipub.alterũ non distinguere inter conductorem ad longum vel modicũ tẽpus, sed vtrique idem ius tribuere: quam anxietatẽ Bal. euaderet, si ad suprà dicta aduertisset. Infertur 10.solida ratio ad receptã opinionem quæ habet, particularẽ successorem fisci, non posse expellere colonum, etiam modici temporis: gloss. Barto. per tex.ibi, in l.fi.ff.de iure fisci,

gl.Cyn.Bart.Bald.Salic.in l. emptorem,C.loca:Bart. in l. cognouimus,per text.ibi,C.de mancip. & colon. & Albe. in l.defuncta,in princ.ff.de vsufruct.Ioan.Plat.in l.si tempora,in fine.C.de fide instrumen.& iure hast.fisca.Roma. in l.si filio,§.si vir.num.10.& Paul.num.4.Alex.nu.5.ff. solut.matri.Iast.in l.diuortio,num.36.eod.titu.Guid.Pap. decis.480.Ratio igitur erit vltra scribent. quia in conducentem à fisco transfertur ius in re, quod regulariter cessat in alio conductore. Vbi autem ius reale acquiritur cōductori,cessat d.l.emptorem,secūdum omnes ibi: Pau.in d.§.si vir.nu.4.Bart.in l.qui fundum,ff.loca.quæ ratio doctis forsan magis placebit, quàm alia quæ communiter traditur à gl.& scribent.de fauore fisc.Infertur 11.lapsum in hac re fuisse doctiss.Alex.in d.§.si vir.col.3.num.5.vbi fatetur proximum speciale in conducente à fisco,negatq; illud in conducente à Repub.contra Roman. Sed debuit aduertere ad resolutionem ab eo probatam in d.l.diuortio,§.si fundum:ex qua resultat necessariò in conducentē à Repub. transferri ius in re: & ideo tunc non procedere regu.d.l.emptorem,secūdum communem traditionem, cum ijs,quæ notat Plat.in d.l.cognouimus,C.de mancip. & colon.Infertur 12.ad opinionem Roman.in d.§. si vir, nume.13. qui in conducente ab ecclesia, similiter limitat regulam d.l.emptorem, vt tunc successor particularis teneatur stare colono:quod voluit Bart.in d.l.cognouimus, inferens de fisco ad ecclesiam. Alex. autem contradicit in d.§.si vir,num.5.improbans fundamentum Rom.qui arguebat de Republ.ad ecclesiam,per l.fi.C.de sacros. ecclē. dicitq; Alex.in Repub.id non inueniri, & sic negabat antecedens, in argumentatione Roman.Sed in hoc labitur Alex.non enim id bene negat,attentis ijs,quæ dicimus in præcedenti illatione: meliusq; respondisset non inueniri scriptum, in conducentem ab ecclesia ad breue tempus, transire ius in re,vt transit in conducentem à ciuitate, vel à fisco,qua ratione opinionē Alex.probat Cur.seni.consi. 10.Sed non putarem recedendū ab opinione Bar. & Ro. ob superius tradita de fide in conuentionibus fisci,vel Reipubl.quæ magis militant in ecclesia:ne conductor se fraudatum

datum conqueri possit, iuxta c. per tuas, cum gl. de donatio. Et hoc contra Alex. sequitur Hieron. Grat. consil. 95. numero 23. li. 1. Argumentatio autem Rom. à simili vel æquiparatis fragilis est, vbi dari potest ratio diuersitatis, ex traditis à Felyn. in cap. translatio: numero 10. de constitu. & in c. 2. nu. 9. de spons. latè. Nicol. Euerard. in centuria legali, c. 10. vbi in c. 26. tractat. arg. de fisco ad ecclesiam: & Panor. in c. auditis, nu. 10. & seq. de in integ. resti. Bal. in l. 1. C. si propt. publi. pensitat. Nec omitto quòd ratio nostra sup. circa conductorem fisci videtur non negligenda, quia Rom. statim allegandus, & alij asserunt, illud speciale nō probari in d. l. fi. ff. de iur. fis. quod si ita est, minus quidem id probatur in d. l. cognouimus: quam Ro. extollit in singula. 62. Alexan. & alij in dictis locis. Sed illa l. loquitur de colonis antiquissimis, non autem indistinctè de quolibet colono, vt à scribent. citatur. Temporis autem antiquitas in omnibus grandes inducere effectus notissimū est: de qua re extat curiosus tractatus Aymon. Crauet. Vnde contra Barto. & alios in d. l. cognouimus: contra Roman. d. singula. verius puto, pœnam priuationis, quam l. illa irrogat successori repellenti antiquissimum colonum, non extendendam in successorem ecclesiæ vel Reipubli. vel fisci, expellentem alium colonum: licet concederetur extensio eiusdem. l. quo ad principalem conclusionem, vt satis sit ne colonus expellatur, non autē quòd successor contra faciens re ipsa priuetur: cum potuerit iusto colore moueri, ex regul. d. l. emptorem. & d. l. qui fundū. C. & ff. locat. Faciunt quæ supra diximus ex Ioanne Andrea, & magis viris. de non extēdenda pœna legis. Maximè quia dicta l. cognouimus, non videtur comprehendere successorem ex causa onerosa, ibi, *meruerint:* nec emptor ita astringi debet conuentis à venditore, sicut donatarius à donatore. Tandem ex prædictis nemo inferat quòd conducens à fisco vel Republ. ad breue tempus: æquetur emphyteotæ, cum præiudicio locantis: puta ne expellatur non soluendo, nisi post tempus quo expellitur emphyteota. Contrariam enim verius est, imò quod statim possit expelli, vt simplex conductor:

ſecundum Pau.& Imo.in l.vectigalia.§.1.ff.de publ.& ve ctigal.per tex.ibi:ſentit Bart.in l.1.C.de admin. Reipubli. & ibi Plat.& Firmia.de gabel.2.par.num.15.Bald.in c.literæ.nu.1.ad fin.de dilatio. licet variet gl.& Ang.in dic. l.vectigalia,& Bal.in l.1.C.ſi prop.public.penſitat. Quæ
69 oĩa quotidiana ſunt,nec alibi ita explicata.Ex prædictis infertur, an pater in aduentitijs filij poſſit ſeruitutem cõ ſtituere?quod regulariter negandum eſt ſicut in alijs fru ctuarijs : vt deduximus in præcedenti parte, explicando tex.in l.ſed & ſi quid,19.§.ſi.cum l.ſeq.ff.de vſufruct.no tat Paul.in l.2.in fin.ff.de ſeruitu.Ideoque ſuadetur ex I. ¶ C.ibi,quatenus habet,ſeruitutem cõſtitui non poſſe, niſi à plenè domino: tex.in l.vnus ex ſocijs,34.ff.de ſerui .ruſtic.prædior.Probatur etiam, quia patri interdicitur alienatio in hac l.eſſet autem alienandi ſpecies ſeruitutem conſtituere, vt inquit gl.in c.1.§.quid ergo,de inueſtitu. de re alien.quæ potuiſſet adducere vulga.l.fina.C.de reb. alie.Suadetur etiam quia patri conceditur adminiſtratio ad vtilitatem filiorum,ſecundum Bald.hic in fine,& pro bat tex.in l.generaliter, verſi.neg.C.de ſecund.nupt.Eſſet autem detrimentum manifeſtum,conſtitutio ſeruitutis. l.ſtipulatio iſta habere licere.§.ſi quis fortè, ibi, *minuitur.* ff.de verbo.obligatio. Si tamen pater iuſta cauſa ad vtilitatẽ filij,vendẽdo vel permutando, ſeruitutem conſtitue rit, ſuſtinebitur illa ſeruitus,ſicut totalis alienato rei ex iuſta cauſa patri permittitur abſque decreto:ſecundũ re-
70 ceptiorem opinionem quam ſup.plenè defendimus.Sed ex ſcriptis noſtrorum in varijs locis, videtur idẽ reſoluendum in patre,quod omnes reſoluunt in fructuario,feudatario, emphyteota & ſimilibus:vt ſcilicet conſtitutio ſeruitutis nõ valeat in præiudicium domini directi,maneat tamen durante vſufructu, iure ipſius emphyteotæ & ſimilium,per text.in d.§.quid ergo, de inueſtitu. de alien. vbi imperator id apertè ſtatuit in feudatario, & ibi Bald. nu.3.dicit eum text.ſingu. & continere ius cõmune,ideo que comprehendere emphyteotam:quod etiam vult idẽ Bald.in leg. & in prouinciali,nu.3.C.de ſeruitu.& aqua. & ibi Salyce.& Pau. citantes dict. §.quid ergo.& tex.in l.

lex vectigali. ff. de pignor. vbi ita resoluitur, in habente fundum vectigalem, eum obligante: inquit enim tex. hypothecam durare quādiu durauerit ius emphyteotæ, & ita gl. & Ange. ibi, idque vt receptum tradunt Aluaro. & Præpos. in d. §. quid ergo, & Afflict. nu. 3. & nu. 34. & Ias. hoc cōmendans. in l. fi. nu. 118. C. de iure emphyteo. qui debuisset in hanc sentētiam adducere authoritatem Bar. eā clarè probantis, in l. 1. §. fi. ff. de superfic. & ita in prædictis vt receptum tradit Cæpol. de seruitu. vrba. ca. 14. Afflict. decisio. 380. numer. 2. & sequent. Curt. de feud. quæstio. 14. tradit Alexan. consil. 173. numero 1. libro 2. tradit Cardina. Paris. consilio 98. numero 11. libro 2. latè Boer. decis. 181. In eandem partem citatur glo. quæ idem apertè vult in l. 3. ff. de seruitut. dicens emphyteotam & superficiarium posse seruitutem constituere, tanquā vtiles dominos: & ita Alberi. & Pau. ibi generaliter id probantes cum prædicta distinctione: & latius ibi Pau. Cast. nu. 2. & sequen. & illam gl. ad hoc extollit Ias. in d. l. fi. numer. 118. quæstio 8. C. de iure emphyteo. idem Ias. in l. 3. §. ex contrario, numer. 66. ff. de acquir. possess. latius idem Ias. consi. 123. libr. 4. Addunt etiam plures posse emphyteotam cōstituere vsumfructū duraturum quandiu emphyteosis durauerit notat Bald. in l. 1. §. item in fundo ff. quib. modis vsusfruct. amit. per tex. ibi: idemque probat Barto. in l. 3. §. ex contrario, col. fin. num. 12. ff. de acquir. possess. & ibi Alex. num. 30. & 36. ibiq; Ias. nu. 65. & cum solo Bald. vbi sup. idem Ias. in d. l. fi. nu. 118. C. de iur. emphy. & cum eodem Bal. Coras. in d. l. 3. nu. 25. ff. de serui. & ita Albe. non relatus, in d. l. 1. ff. quibus mod. vsusfruc. amit. Ias. d. cōsi. Ex his (vt ex multis alijs) depræhenditur quàm sit dolenda confusio scriben. in hac iuris facultate: Ias. enim d. §. ex cōtrario, nu. 66. citat gl. Bal. & alios, in c. 1. de c. Corad. & alios alibi contradicentes, imò q feudatarius vel emphyteota nō possit vsumfructum constituere: & ita putat scribent. inuicē aduersarij: ita etiam Curt. de feud. 4. par. quæstio. 15. putat eosdem scriben. sibi contrarios, miraturq; nimis quomodo apud eos communis sit opinio, vt vasallus & emphyteota possint seruitutem

con-

cōstituere,non autem vſumfructū. Nec ibi meminit Bar. Bal.& aliorū in locis hic relatis, qui vſumfructum in hoc æquiparant alijs ſeruitutibus,aſſerentes indiſtinctè poſſe emphyteotam & vaſallum vſumfructum omnemq́; ſeruitutem impunè conſtituere.Et vltra eos inuenies Rom. ſingu.626. apertè tenentem contrà Bald. ꝙ emphyteota vel vaſallus non poſſit vſumfructum conſtituere:idemq́; tranſcribendo verba Rom. tradit Cremenſ. notab.85.vbi bene reſpondent ad tex.in d. l. 1.ff. quib. mod. vſusfruct. amit.ibi, *ıure conſtitutus*.In quo etiam aduertendum eſt,ꝙ Alex.conſi.18.libr.5. (malè citatus à Iaſ. in d.§. ex contrario) planè ſentit non poſſe emphyteotam vel vaſallū vſumfructum cōſtituere:atque ideo in caſu de quo ibi cōſultus fuit,probat non fuiſſe vſumfructum, ſed obligationem perſonalē, circa fructus rei quod liberè fieri poteſt, ſecundum ſcriben.ibi allegatos, cum traditis à Iaſ. in l.filiusfami.§.diui,in 2.lectu.nu.83.cum ſeq.ff.de leg.1.Qua in re Alex.Iaſ.& ij quos citant,apertè volunt, quando agitur de fructibus tantum, nihil referre inter conceſſionem vel locationem ad longum tempus,eandemve ad modicum,quia tunc ſemper militat illa ratio obligationis perſonalis diuerſa à iure reali,iuxta l fin.§.fina.ff. de contrahend. empt. cum multis quæ tradit Palat. in c. §. trigeſimooctauo,& latius Tiraq.de retract. ligna.§.1.gloſſ.7.ex nu.46. Vt hinc obiter caueas ab Afflict. libr.3. conſtitut. Rubr.5.nu.19. vbi & in ijs terminis incautè diſtinguebat inter longum & breue tempus, in quo melius ſentit idem Afflict.in c.1.in princip.nu.30.cum Iſer.ibi, de proba.feu.
71 alien.per Fede.in hac ſcriben. confuſione mutuaque pugna, quam Curt.miratur.Iaſ. verò ægrè concordat (qui tamen quanta ſcriben.varietas ſit non viderunt) aduerto Iaſ.ipſum in dict.§.ex contrario,nu.66.in fin. tandem intelligere gl.& Doct.in c.1.de capit.Corradi.ſecundum diſtinctionem ſuperiorem,ex c.1.§.quid ergo, de inueſtitu. de re alien. Vt ſic concordentur gl.& Doct. & ita Affli.in d.cap.1.§.præterea,colum.1.num.5.de capitu. Corrad.ſecurè intelligens glo.& Doct ibi,vt vſusfructus à feudatario conſtitui nequeat in præiudicium domini, bene tamen

men cum damno ipsius feudatarij, durante iure suo, Cur. autem dict. quæstio: 15. in 4. par. de feud. apertè tradit gloss. & Docto. sibi ipsis aduersari, nec prædictam concordiam admittere: ideoque miratur, cur in vsufructu, gloss. & Doctor. negant, quod in alia seruitute permittunt. Et verè gloss. d. capitu. 1. verb. alienationes, de capit. Corra. prorsus negat feudatario facultatem constituendi vsumfructum: eamque vt receptam citat Alexand. d. §. ex contrario, nu. 37. vbi hoc inuolutum relinquit. Ego aduertebam vltra omnes, dici posse glo. sibi non aduersari, quia in

¶ l. 3. ff. de seruitu. loquitur de emphyteota, cui concedit potestatem cõstituendi seruitutem, recteque à Doct. intelligitur durante iure suo: glo. autem in dict. c. 1. de capitu. Corra. loquitur de feudatario, in quo si diligenter feudorum iura inspiciantur maiori rigore alienatio prohibetur: idque deprehendetur, conferendo decisionem. l. fin. C. de iur. emphyte. cum prohibitione. dict. c. 1. de capit. Corra. & magis, c. 1. §. 1. de prohib. feudal. alien. per Federi. & ibi gl. & Doctor. Potest autẽ ratio differentiæ considerari, quia in feudo maior est gratia domini, cui magis subijcitur persona vasalli, cũ & fidelitatem iuret: at emphyteota solam pensionem debet, non ius clientelæ, ideoq; in proposito non videtur satis tuta æquiparatio emphyteotæ & feudatarij, quam faciunt Bal. & omnes in d. §. quid ergo: & in alijs locis sup. citatis. Pro extricanda etiam scribent. confusione aduerto, quod tam emphyteota, quã feudatarius non punirentur cõcedendo vsumfructũ alij, quia tũc rem ipsam propriè non alienat, nec ẽt totum ius suũ. vnde non rectè applicaretur pœna cõmissi, quamuis domino daret ius reuocandi talẽ alienationem feudatarij, non ideo pœna priuationis applicanda esset: secundũ ea quæ

¶ superius diximus ex Ioan. Andre. & alijs. Addo etiã securè dicendum fore contra verba gloss. d. l. 3. ff. de seruitu. contra Bart. Bald. Ias. & alios vbi suprà emphyteotam nõ posse constituere verum vsumfructum: verus enim vsusfructus personæ habentis inhæret, non alterius hic autẽ ius translatum ab emphyteota, non põt non pendere à vita & iure trãsferentis. & consequenter non est verus vsusfructus

fructus

fructus: quod probatur in terminis ex d.l.lex vectigali.ff. de pignorib.& in simili ex l.necessariò, §.fi.ff.de peric.& commo.rei ven. Valebit ergo ea concessio emphyteotæ, sed non transferet verum vsumfructum. Hinc deducitur, retenta cõmuni opinione, par ius esse in emphyteota & feudatario, vt constituto vsusfructus alteriusq; seruitutis, impune fieri possit, maneatq; quandiu durauerit ius cõstituentis. Circa pœnam verò priuatoris, faciliùs reuocabitur translatio feudatarij quàm emphyteotę. probata autem fraude reuocabitur alienatio etiam cum pœna priuationis. vt in ca.1.§.calidis de prohi.feu.alien.per Feder. Ex his infertur vtilis resolutio ad text.in d.l.fin.C. de iur. emphy. similiterq; ad tex.in l.1.§.itẽ fundo, ff.quib.mod. vsusfr.amit.ad tex.etiam in d.c.1.§.quid ergo, de inuesti. de re alien. Infertur ẽt resolutionem quam sup.tradimus, circa emphyteosim vel locationem ad longum tẽpus, factam à possessore maioratus, ne obliget successorẽ, nec vires habeat vltra vitam possessoris locantis: quod vltra ibi citatos, aptè confirmabitur ex Curt. de feud.4.part.q.14. ad mediũ. Infertur etiã cõtra durã opin. euidentemq; scribentiũ repugnantiã, dum alibi volunt emphyteotã locantẽ ad longum tẽpus incidere in cõmissum, quod sup. dãnauimus, manifesteq; cõuincitur ex hoc qđ ipsi sibi aduersantes permittũt impunè, vt emphyteota possit vsumfructũ & seruitutẽ cõcedere, quod plus est quã ad longũ tempus locare, vt cõstat ad sensum:& ex Bal.Nouel.infr. citando, iuncta, l.5.ff.de fund.dota. Probaturq: fortissimè argu. fructuarij, cui indistinctè permittitur rẽ locare, sine temporis differentia, l.arboribus, 13.§.vsufructuarius, ff. de vsufr. Ex eisdẽ infertur comprobatio ad id quod tradit Bal.Nouel.de dote 7.par. priuile.1.limi.16.posse virum

¶ longum tempus locare fundum dotalem, vt tamen locatio tantum maneat durãte iure ipsius mariti: quod etiam probat Ioann.Bosch.de legit.nup.6.par.nu.57.in 6.volu. tracta. cuius rei tunc vtilitas erit, vt maritus nec vxoris nomine rescindere possit talem locationem: licet alias rei dotalis alienationem à se factam, saltem vxoris nomine reuocare possit ex gloss.& Docto. in princip.Instit.quib.

alien.

¶ alien.licèt. de quo proximè dicemus. Ex eisdem infertur ad possessorem maioratus, vt securè dicamus posse eum ad vitam suam constituere vsumfructum & seruitutem, non autem duret post eius mortem, nec vt successorem obliget: quod directè & necessariò sequitur ex d.§.quod ergo: de inuestit.de re alie.ex dictis à Bar.Bald.& alijs vbi sup. maximè ex Bal.l.3.num.3.C.de seruitu.probatur satis in simili ex gloss.in c.veniens.de transact.verb.inter,& ibi Panor.& ex Pau.notabiliter in l.in concedendo,num. 4.ve rsicu.idem in hærede, ff.de aqua.plu.arcend. Et à fortiori in hoc casu id dicendum est, cum hic possessor maioratus durante suo iure, superiorem in his bonis non habeat nec ius successoris interim tanti momenti est, maximè cum ei nullum præiudicium fiat. Possessori autem quatenus solùm distraxerit,quod respicit fructus sui tēporis,non pōt interdici vsus bonorū, vt meritò reijcienda sit contraria opin.docti Hispani Anto. Gomet.l. Tauri.quadragesimo.nu.85. qui cū pro hac parte benè arguat,malè
72 ab ea recedit. Ex prædictis tandē infertur ad decisionem ac vulgarem allegationem. d.l. ex vectigali. ff.de pignor. cum qua alleri pōt text.in c.nuper à nobis, de dona.inter vir.& vxo.& quæ tradit Dec.in l.si socius.n.6.ff.si cer.pet. Non tamen perpetuò tenet illa regula,vt finito iure dantis,finiatur ius accipientis:aliquando enim diuersum obseruatur vt nouissimè tradit Corras.l.3. numero 27.pag. 148.ff.de seruit.Eādem regul.d.ll. ex vectigali,notabiliter in suis terminis limitat Alex.cons.183.num.5.lib.2.aliter etiam limitat Afflic.in ca.1.§.si quis de manso.nu.80.cū seq.de controuer.inuestit. Vtilior limitatio ad illam l.est, vt procedat tantum quando res redit ad dominum ex ne
¶ cessaria consolidatione, proprioq; iure domini: quale est ex commisso felonia, vel fine generationum. Si ex actu ex voluntario donationis, vel successionis ex testamento vel ab intestato: tunc enim res non redit liberè ad dominum, sed potius dicendum est durare hypothecam,aliaque onera imposita ab emphyteota vel feudatario: vt dixit Petrus à Bella pert.& Ioan. Reynal. quos refert Curt. de feud.4. parte, quęstio. 19. ad finem Guid. Pap. de-

cisio

cisio.585.& Guilel.Benedic. in c.Raynucius, verb. & vxorem.num.561.Boer.decisio.181. Coras. in d.l.3.numer. 26.in fin.ff.de seruit. Molin. in consuetud. Paris.§.13 in gloss.5.numero 26. Tiraq. de retract.ligna.§.34.gloss.1. numero 9. Nec omitto quod ex regu.d.l. aptè fundatur opin.Ripæ & Tiraq. quam non bene improbat Molin.d. lib.1.§ 30.nu.85. Aliqua etiam vtilia ad illã l.tradit Alc. in l debitorum, nu.11.C.de pact.& alia Ias.in l.2.nu.67. vsque ad nu.71.C.de iur.emphyt. latius Tiraq.de retrac. ligna.§.1.gl.9.num.256.trib.seq. Ex eadem l.est contẽtio Bar.& Bal. ad grandẽ quæst.in materia l.2.C. de rescind.
73 venditio.vbi aliquando, Deo duce, dicemus. Circa eandẽ prohibitionem huius, l.interdicentis patri alienationem aduentitiorum filij, quæstionis est, an pater ipse alienãs possit rem vendicare ab eo in quem alienauit? Videturq; non admittendus, ex regu.vulgari.l.post mortẽ.ff.de adoption.vbi gl.& Doc.notant, quod nemo audiatur contra factum propriũ: & ita tex.in l.cum profitearis.C.de reuo cand.donatio. Posset etiam obijci alia regula trita, quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio.l.vendicantem.ff.de euiction. Quæ vulgaria nõ obstant: magisq; dicendum est patrem alienantem contra prohibitionẽ huius, l.ex ea admittendum ad irritandam alienationẽ,& rẽ vendicandã nomine filij. secundũ gl.expressam Bal.Salyc.& alios in l.cũ à matre,C.de rei vend. argu.l.quemadmodum,C.de agric.& censit. quam notat gloss.in d.ll.pro earum limitatione, vt non procedant qñ alienatio fuit contra legem:& ita Alberic.in d.l.vendicãtem,& ibi Salyc.ita etiam Bal.in l.1.C.de libera.cau.& alios referens tradit Ias.in l.iusiurãdum, §.procurator, nu. 30.in fi.ff. de iureiuran.nec putet aliquis d.l.vendicantẽ, loqui etiam de alienatione nulla (vt vulgus putat, quãdo venditur res aliena)nam de iure talis vẽditio censetur valida, iuxta text.in l.rem alienam 28.ff.de contrahẽ.empt. tradit notanter Afflict. decis.369. vt hinc colligas magis resistere legem alienanti rem filij, cuius administrator est, quam si vendat rem alterius, contra Bal.in l.1.in 3.oppo.C.ad exhib. Melius etiam retorquetur argu.d.l.
ven-

vendicantem,& alia quæ obijci possent:nam ibi repellitur venditor si venit iure proprio contra alienationem,quam fecit: prætendens fortè si ex noua causa dominium assequutum:hic autem pater obligatus ex sua persona reuocat iure & nomine filii:vt eius administrator quod generaliter licèt, secundum Salyc.in d.l.vendicantem, Alberic. in d.l.post mortē,col.3.versi.2.& Alex.consi.109.num.4. li.4.qui adducit argu.ex gl.in princi.Institu. quib.alie.lic. in verb.interdicta:quæ habet,virum alienantem rem dotalem contra iuris prohibitionem, posse rem auocare etiam constante matrimonio:& idem vult gl.l.vnę,§.& cū lex.C.de rei vxor.acti.in verb.alienare: & est recepta opinio,secundum Ange.Aret.in d.princ.col.2. & ibi latè Riminal.& ita asserit Bal.Nouel.de dote. 7. parte priuil. 1.limita.12.Cape.de dote.4.part.q.20. Ant.Gomet. l.Tauri, 50.num.63.& hoc probat Bar.in l.cum vir.num.13.ff.de vsucap.& ibi Imol.contra gl.ibi:de qua tamen concordanda agit Nicel.cōcordan.120.Sic in casu notabili, circa alienationē extra familiam contra prohibitionem testatoris, notat Paul.in l.filiusf.§.diui, nu.3.in fi.ff.de leg.1.de quo infra.Idē probatur magis ex c.si quis presbyterorum,secundum cōe intellectum,de reb.eccles.non alien.rectè ad ductum à glo.in d.prin.Institu. quib.aliena.licèt:ibi enim prælatus alienans rem ecclesiæ contra iuris præcepta, potest eandem rem vendicare nomine ecclesiæ, quia tunc censetur altera persona,secundum Imol.& alios ibi:& no ¶ uissimè Bero.nume.46.vbi ita generaliter limitat reg.d.l. Vendicātem. quod in terminis decidit.q.nostrā,& ita cessant,quæ ex alijs tradit Tiraq.de retra ligna.§.26.gloss.2. ex nu.7.facit, tex.not.in l.tutorem,ff.de ijs quib.vt indig. ibi, *discreta iura quamuis plura in eandem personam* : & ibi, *non suæ personæ iure sed pupilli:* notat Aret.in l.in plurium,ff.de acq.hæred.vbi aliqua tradit,de publici qualitate in eadem persona:& notabiliter Dec.in c.ex literis,col.pe.de probatio.ex nu.14.ad l.si consul.& Bar.ff.de adopt.facit text.in c.à collatione, de appella.in 6.vbi in eadem persona dantur diuersæ qualitates, Episcopi & Canonici : expendit Dec.in l.1.in 2.lectu.numero 90.C.de admit.Ad idē solet

no-

notari text. in l.binos,C.de aduoc.diuerso.iud.vbi Bald.in fi.tradit,posse quem duplex salarium percipere,si duplex officium gerat:idem Bal.in l.si duobus, ff. de conditio. & demonstr.Bald.in l.fina.C.de appellatio.Roma.consi.25. Fely.in c.cum olim col.2.de re iudicat.Benedic.in c. Raynucius,in tract.de fideicommiss. substi.nu.10. Ioan.Plat. in l.maior, C.de dignit.nouissimus Hispa.de Auendano, cap.4.fol.48. Sed illa.l.ad hoc malè citatur à multis ex ijs & alijs,non enim loquitur de vno habente duplicem qualitatem,duplexve officium, sed de pluribus habētibus idē officium cum æquali prærogaliua , vt constat ex litera, ibi, *paribus dignitatis & privil. giorum insignibus*: idque contingit sæpe in curia Romana, nec minus frequenter in curijs principum,vt eiusdem qualitatis exerceantur plura officia æqualia, vt alibi inquit text.in l.sed & milites.10.ff.de excus.tuto. ibi , *coæqualitas enim honoris militiæ*. Sed an filius
4 admittatur ad irritandam alienationem aduentitiorum à patre factam? videturq; non admittēdus, cū ante finitum vsumfructum patris,ius agendi non ipsi filio,sed patri cōpetat in aduentitijs,& filiusfa.regulariter non agit iuxta l. filiusf.8.ff.de act.& obli.cum traditis in l.fi.§.necessitate, infr.ti.1. nec quis ante diem agendo auditur. l.1.§.dies.ff. quan.dies vsusfr.lega.ced. Hoc apertè probari videtur in l.1.in fi.infra de annal.excep. & ita in terminis notāt Bar. & plures,quos refero in Auth.sequen.num.44.& 45.Sed ijs non obstantibus contrarium probo in dic. Auth. cum ¶ Bal.& paucis quos ibi refero:facit gl.in l.si quis, §.fi.ad fi. C.de secund.nup.ibi, *f a de alienando*. facit Bal.hic.ad fi.dū intelligit potestatem patris quoad commoda filiorum: facit etiam quod generaliter traditur à multis, administratore contra legem alienāte , admitti dñm aduersus alienationē,vt per Bero.in c.si quis presbyterorum numero 37. de reb.eccle.Iuuatur etiam hæc opin.ex his quæ diximus in secunda parte, vt pater remoueri possit ab administratione, si aduentitia filij citra causam vtilitatis alienet:tunc enim censetur pater fraude agere, vt not.Bal.in c.1.§.hoc quoque, numero 4. de successio. feud. Interdum namque parentes, vel instigationibus aliorum , vel iniquitate pro-

propria, etiam in filios iniquè & fraudulosè versantur: vt in l.4.ff. de inoffic. testam. Confirmatur etiam ex decis.l. Imperator.ff.ad Trebell.ibi enim auditur filiusfa. contra iniquam alienationē patris, in bonis in quibus spem, non dominium habet: à fortiori ergo in aduentitijs, secundum Pau.& Alexan.ibi,& ita aliàs in alienatione feudi statim admittitur filius, vt in c.1.§.Titius, si de feud.fuer.contro. inter dom.& agna.& consultius est vt filius quam primū audiatur, ne lapsu temporis difficilior fiat reuocatio: maximè cum glo.& Doct.dicant, mortuo patre filium hære
75 dem non admitti contra alienationem, vt infrà. In hanc partem conducit opinio.Bald.in l.2.ad fin.nu.3.C.si quid in fraud. patro.vbi scripsit, ex æquitate succurrendum filijs, quando pater bona dissipat, vt ex his aliqua separentur pro alimentis & legitima: idq; probat Paul. ibi id extollens, nu.6.idem Pau.in d.l. Imperator, & ibi Alex.nu. 13.ibi & Hispan.Segura, nu.118.& Claud. ibi. & Iacobi. à S.Georg.in l.lis nulla, nu.3.ff. de iudi. & in l. patronus, nume.5.ff.de probation. & in d.l. lis nulla, citat ad idem Roman. & ita Palat. in repetit.C.§.17. nume.14.Fabian. in Authen.nouissima, num.83.C.de inoffic. testa. & non citato Bald.tradit Cagno.in l.fin. in fine.C. de pact. Contra verò citatur, idem Bal.in l.non potest.ff. de adoption. quem sibi contrarium putauit Alexan.in d. l.Imperator. Iacobi.vbi supra Ias.& nouiores infra citandi.Et hanc partem contra Bal.in d.l.2.magis probat Ias.in §.item si quis in fraudem.numer.4.Institutione de actionib. & in l.si is qui temporali.§.sed & si quis, numero quarto, ff. de iureiurand. & in l. lex Cornelia, numero 6.ff. de vulgari, & pupillari, dubitat idem Iason in dicta Authentica nouissima, numero octauo.Et ita Chassa.in consuetudine Burgun.Rubrica septima, paragrapho secundo, numero quarto, folio 230.& hoc contra Baldum in dicta l.secunda dubitans probare videtur Cacialup. in l. frater à fratre, nume.centesima vigesimasecunda, vbi dicit variè in hoc iudicatum vidisse. Ex numero autem scribētium receptior videtur opinio Baldi, in dicta l.secunda, & Iason.in contrarium citatus, magis dubitare quàm asserere videtur:

Z quicquid

quicquid contra dicere videatur non indiligens Peres ad Segur. vbi suprà. Qua in re nunquàm vel difficillimè in praxi obtinebit opinio Baldi quoad legitimam, vt bene sentit Salycetus, in dicta.l.secunda, ad finem.C.si quid in fraudem patroni, meliusque Cacialup. vbi suprà. refragantur enim iura, eorumque rationes, quibus firmiter constituitur, legitimam nullo modo deberi filio viuente patre: nec potens est authoritas Doctorum ad inducendam tam exorbitantem decisionem, quia tunc moderatum remedium à iure datur, vt patri dissipatori interdicatur bonorum administratio, eique detur curator. iuxta.l.primam in fine.ff.de curato.furio.vbi exprimitur, vt filius ipse potius quàm alius curator detur. Sic igitur sufficiens remedium ordinarium excludit extraordinariũ & exorbitans, maximè quòd pater potest mores emendare, ideoq; non statim tractandum est de legitima, quæ ẽt certa esse non posset ante mortem patris. Atque ita resoluo vt ex prodigalitate vel sinistris moribus patris, non statim ex bonis illius assignetur legitima filio. Nec ad hunc casum trahi potest longè diuersa species dictæ. l.Imperator, loquentis tantum de bonis relictis patri cum onere restituendi filio: & in hanc partem induci potest l.penultima.ff.de curator.furio. Ad casum verò alimentorum, cũ à patre viuente magis debeantur, tutius procedet traditio Bal.in d.l.2.

76 Ex his infertur ad quæstionem patris alienantis ex causa onerosa: an & quomòdo filius admittatũ aduersus alienationem: si enim pater alienauerit donando vel simili causa lucratiua, notum est competere querelam inofficiosæ donationis, per totum.C.illo tit. & in l.Titia.89.§. Imperato.ff. de legatis secundo, de qua re vltra ordina.extat curiosus tractat.Carol.Molyn. In hoc autem articulo dixit gloss. in l. prima ad fin.C. de inofficio. donatio. non posse filium reuocare nisi donata, non autẽ alienata titulo oneroso, in quo dicit meliorem esse conditionem patroni, qui reuocare poterit alienata etiam ex causa onerosa: in quo etiam scribent. in §. item si quis in fraudem, Institutione de action. volunt melioris conditionis esse patronum, quàm verum creditorem, vt tradit Iáson.

son.ibi,numer. 33.cum alijs,asserens quòd patronus pro sua legitima reuocat alienata titulo oneroso, licet contrahens cum liberto fraudis particeps non fuerit: quod requiritur in alienatione debitoris, vt à creditore reuocetur: & ita in filio,ne vllo modo admittatur contra alienationem ex causa onerosa, tradunt Bald.& Paul.in l.2.C. si quid in fraud.patro. & Paul.in Rubric.C. eodem ad fi. Alexan.consil.55.numero 1.lib.1.idque receptum asserit Molyn.in consuetu.Paris.§.8.gloss.3.nume.18. & D.Couarru.in c.Raynutius, §.10.nu.9. qui omnes in hanc partem citant authoritatem Barto.post Dyn. in l.hæreditarium,ff.de bon.author.iud.possíde.Ijdem etiam scriben. maximè Bald.Pau.Alexand.& Ias. vbi supra citantes tex. in dicta l.fi.ff.si quid in fraud.patro.vbi I.C. significat posse reuocari generaliter alienationem à patre factam, intelligunt tam ex causa onerosa quàm lucratiua: idque asserunt specialiter procedere in casu illius tex. in filio impubere arrogato,ex cõstitutione diui Pij,quē dicunt in hoc melioris esse conditionis quàm filiū ex iustis nuptijs procreatum,eò quòd tali arrogato magis ex contractu legitima deberi videtur,secundum eos:& ita Molyn.& Couarru.vbi suprà idemq; sentit Alberic.in l.2.in fin.ff.si quis à paren.fuer.manumis. & ita Alexā.d.consi.Ias.in dicta l.si arrogator:Socin.consi.108. numer.8. libro primo. In his
77 tamen,quæ tot viri doctissimi asserunt,multa sunt emē danda.primò,contra gloss.Molyn. & alios qui communē opinio.in eo quod dicunt patronum melioris cōditionis esse qùàm filium,in reuocandis alienatis ex causa onerosa:contrarium enim verius est,receptiusq; videtur,in quo sufficeret sola ratio naturalis, quæ non patitur patronum filio præferri l.intestato, ff.de suis & legit.hæred. Deinde
¶ aduertendum est, quòd si causa verè est onerosa, & sine fraude,patronus non potest contra eam admitti:vt colligitur ex discursu totius,l.1.& tit.ff.si quid in fraud.patro. & ita probat textus in §.si quis in fraudem dicta l.prima, quem à Doctor.in contrarium adduci dolendum est, idē probat text.in l.patronus. 6. ff. de probatio.quod melius videtur aduertisse Gomet.in dicto §.item si quis in frau-

dem, nume.15.Institu.de action. Vbi igitur alienatio verè est ex causa onerosa absque fraude, vides patronum non admitti: & ita l.quarta.ff.si quid in fraud. patro.ibi, *dolo malo alienatum*: vides etiam I.C. in d. l.prima.§.si quis in fraudem; cum præced.& seq.tunc admittere patronum, quando causâ onerosâ erat extrinsecus, intus autem fraudem donationemque continebat, vt alibi inquit I.C.in l.si sponsus.5.§.circa venditionem.ff.de donat.inter vir.& vxor. Quo præhabito circa patronũ, iam necessario sequitur quod diximus eũ non esse melioris conditionis, quam filiũ: si enim fingas patrem alienare simili fuco, vt extrinsecus causa videatur onerosâ, intus autem contineatur donatio in fraudem filij, non poterit quidem filius à iure reuocandi excludi, per d.iura, iuncta regula iuris, quæ habet effectum veritatemque attendi, non colorem verborum l.insulam ff.de præscri.verb.cum simi.& per totũ.C. plus valere quod agi. Nec Doct.hoc negarent, quia in fortioribus terminis filium admittunt, vbicunq; apertè non probatur causa onerosa, quamuis pater eam fateatur ẽt cum iuramento, vt probat Bartõ.in l.cum quis decedens, §.codicillis, nume.4.ff.de legat.tertio.Iaso. in dicta Auth. vnde si parens. Idem in l.1.colu.1.ff.de eo per quem fact. erit: idem in dicta.l.si arrogator, numero 25.& plures per Tiraq.de retract.ligna.§.1.gloss.18.nume.80. faceturque D.Couarru.in d.c.Raynutius §.10.col.penul.Igitur si Docto.hæc maturius aduertissent, nec sibi ipsis contrarij forent, nec scriptum reliquissent patronum reuocare alienata ex causa onerosa, nec in ea re filium deterioris conditionis fecissent, quod melius contra eos sentit Barto. in l. 2.ff.si quis à paren.fuer.manumis.quem plures ex sup.citatis ineptè reprehendunt, sequentes Bald. in d.l.2. Vnde cessat labor gloss.& Doctor.circa rationem commenticię differentiæ inter patronum & filium, cum verè talis differentia iuri contraria sit. Hinc. 2. iam infertur, in hac re circa alienationem ex causa onerosa, non esse patronum melioris conditionis quàm verum creditorem: contra opinionem quam Ias.vt communem tradit, in d.§.itẽ si quis in fraudem, nu.33. Quo ad reuocãdum verò alienata

nata ex causa lucratiua, filius & patronus facilius admittuntur quàm verus creditor, vt eleganter notat Moly.d. §.8.gl.tertia, num.20.versicu.quamuis, fol.127.colum.2. Infertur 3.in specie, ad casum, quem notat Barto.in d.l. 2.ff.si quis à paren. fuer.manumiss. quando scilicet pater fraudem filiorum vendit, emptorque soluit, sed de fraude participat, tunc enim contra Doctor.communiter dicendum est, non minus admittendum filium quàm patronum. Infertur quarto, in eadem specie emptoris participantis de fraude, non minus admittendum filiū ex iustis nuptij procreatum, quàm impuberem arrogatum ex constitutione diui Pij vt rectè scribit Barto.in d.l.non vsque adeò, ff.si quis à paren.fuer.manumissio.contra Bal. & Paul.in dicta l.secunda, C.si quid in fraud.patro.contra Alexand.& eos quos refert, consi.55.num.1.& sequē. libr.1.contra Ias.in dicta l.si arrogator, nume.23.& denique contra opinio.multorum, quam communem appellat, Rubr.in l.Titia, §.Imperator, num. 33.ff.de legat.2. qui malè præferebant talem arrogatum vero iustoq; filio. Infertur.5. necessariò contra eos omnes, circa intellectum, l.fina.ff.si quid in fraud.patro.maximè contra Bal. in dicta l.secunda contra Alexand.& contra Soci.d.consil. contra Iaso. in dicta l. si arrogator. Nam ea lex simpliciter videtur æquare arrogatum patrono, nec permittit reuocationem alienationis, nisi in fraudem factæ, vt patet ex litera: ergo non concedit reuocationem ubi causa verè fuerit onerosa, & sine fraude: nec text. ibi in effectu reuocandi alienata aliquid speciale tribuit arrogato, contra suprà citatos pro Barto. in dicta, l.non vsque adeo. Qua in re non est tam deserta opinio Bart.vt Iason Rube.& plures putant: idem enim vult Cyn.in l.1.q.7.C. de inoffic.donatio. & ibi Alberic. ad fin. & ibidem Paul. col.fi.ad fin.Fulg.in l.2.C.si quid in fraud. patro.col.fi.& ibi Cy.& securè Hispan.Xuar. in l.quoniā in priorib.16. ampliatio.fol.mihi.45.col.4.qui cum Barto.tradunt, non minus in hoc tribuit vero filio quàm arrogato: & opinionem Barto. dicit receptiorem Oroscius in l. si arrogator, nu.81.ff.de adopt.in quo iam vides Albe.& Pau.sibi cō-

trarios, si repetas authoritates suprà adductas. Infertur 6. in eadem specie emptoris soluentis patri, sed in fraudem participantis non esse casum decisum à I.C. in d.l.1.ff.si ¶ quid in fraud.patr.non alijsq; locis suprà adductis. Illa.n. iura loquuntur quando pretium non soluitur, vel minus iusto soluitur, vt in toto vel parte causam lucratiuam habeat emptor: quod tradit Fulg. in l.1.ad fi.C.de inoffi.do. sed ea iura extendit Bar. in d.l.non vsq; adeò, ad hanc speciem, vt tunc ob fraudem emptoris detur filijs ius reuocandi: in quibus terminis rarò inuenies qui secūdum ius ciuile Barto. sequatur, ij enim quos proximè dixi contra plures probare opinio. Bar. loquuntur tantum circa l.fin. ff.si quid in fraud.patron. scilicet ne arrogato plus concedatur quam vero filio. In hoc autem articulo communis opinio est contra Bart. vt asserit Rube. in d.§.Imperator, num.33.& Molyn. in dicto loco, post Ias. in dicta l.si arrogator, num.23.& sic hi duo articuli longè diuersi sunt, licet eos non separet D.Couarru. in dicto §.10.ca. Raynutius, num.9. vbi ipse Bar. sequitur, & Molyn. vbi suprà nō bene tamen citant Alexan. ad Bal. in d.l.2. eosdem terminos tam diuersos confundūt etiam Rub.& Moly. in allegatis locis. Pro Bart. non adducitur vrgens fundamentū, quia dicta iura (vt dixi) loquūtur in diuersis terminis, vbi causa verè est lucratiua: hic aūt verè fuit onerosa, cū præsupponamus emptorē soluisse iustum pretium: vnde contra Bar. videretur quod illa iura ad hanc speciem trahi nō possint, maximè attenta iuris regula (cuius illi patres in proposito meminisse debuerant) quæ habet neminem cēseri prædonem qui pretiū numerauit. l.nemo prędo.169. ff.de reg.iur. Nec facilè dabitur casus in quo emptor soluens iustū pretium, dicatur fraudis particeps: quod Doc. illi non sat aduertunt. Nec pro Bar. est Panor. in d.c.Raynucius, nu.23. licèt eum ad id referat Moly. quia Pan. nō citat Bart. in d.l.non vsq; adeò. nec loquitur in eius terminis, sed tm̄ circa glos. ibi, verb. deducendas, dum gl. agit de venditione simulata & fraudolosa: magisq; ex verbis Panor. videtur loqui iuxta terminos, d.l.1.§.si quis in fraudē, ff.si quid in fraud. patro. Si tm̄ contigerit talis casus, vt

c, ff.l.11.

emptor

¶ emptor soluens fueri particeps fraudis, iustam putarem opinionem Bart.vt filijs tunc detur ius reuocādi pro quantitate legitimæ, ne fraus ementis sit impunita:& ita applicetur doctrina Panorm.in dicto cap.Raynucius, numero 23. notabiliter distinguētis inter fraudem & simulationē facit ratio Bald.in lege secunda, numero 3.columna 1.ver sicu.item cum emptor.C.si quid in fraud. patron. Exemplum autem eius fraudis erit, si emptor sciens venditorem liberos habere, sciebat etiam illum statim dissipaturum fore pretium in fraude filiorum: non enim emptor tunc fraude caret respectu filiorum venditoris, nec parum peccare videtur contra humanitatem & proximitatem, quæ inter mortales mutua esse debet: quod iuuatur ex l.C.in l.si verò non remunerandi §.si adolescens, ff.mand.ex leg. quod si cum scires, ff.de dolo:nimisque iuuaretur ex communi intellectu.l.si quis cùm sciret, ff.de vsucap.pro empto.de qua alibi Rip. & Zas.vt fortásse dicam in l.fi.infrà
¶ eod.Nec obstabit.d.l.si quis cum sciret, secundum alium intellectum, quo emptor bonæ fidei censetur: non enim consideratio liberorum venditoris ibi habetur, nec de ijs mentio vlla fit, in quorum fraudem tunc venditio cedit, secundum terminos nostræ quæstionis. Infertur septimò contra Bald.Paul.in dic.l.2.C. si quid in fraud.patro.contra Paul.in Rub.eod.titu.contra Hostien. & alios quos referunt, non esse in hoc differentiam inter ius Ciuile & Canonicum: ipsi enim putant ius Canonicum magis succurrere liberis, vt reuocent etiam alienata ex causa onero-
¶ sa.Si enim fingas venditionem fuisse sine fraude ex parte emptoris soluentis iustum pretium non debuit, nec potuit sacrosanctum ius pontificium, iusto emptori nocere:nec aliquid obstat.d.cap.Raynucius, licet à multis præposterè obijciatur: si autem emptor fraudis particeps fuit, iam vides ius ciuile succurrere in d.l.1.§.si quis in fraudem, ff.si quid in fraud.patro.d.l.fi.ff.eod.Bar.in d.l.non vsq; adeò: & ratio tit.ff.de dolo, cum notatis à Bald.in Rub.C.de reuocan.iis quæ in fraud.cred.Et sic magis cauendum est à Iacobi.de S.Georg.in l.patronus, num.7.ff.de probation. vbi eam differētiam inter vtrunq; ius deterius scribit.In-

fertur 8. in prędicta specie emptoris participantis de fraude, non fuisse Bartol.sibi contrarium, licèt contra putet Ias.in d.l.si arrogatur,num.23.Molin.vbi sup.& plures ex supr. citatis: nam Bart.in d.l.non vsque adeò,hoc casu liberis fauet: nec contrarium dicit in l.hæreditarium, ff.de bon.authorit.iud.possid.ibi enim nō loquitur nisi de fraude vel iniqua voluntate patris,non de ulla fraude emptoris:imò ex Bart.ibi vbiq; approbato nimis confirmantur quæ hic tradimus. Alia autem ad d.l.nō vsq; adeò,& multa in proposito tractamus in commentar. de inoffic.testa.

78 Et proximè dictis circa ius filiorum viuente patre in bonis nullo vinculo affectis, infertur ad quæstionē in bonis maioratus,quā tractat Hispa Xuar.alleg.4.an filius agere possit,vt declaretur, quod mortuo patre ad se spectat successio maioratus: in qua.q.Hispan.ipse contendit filium admittendum,in idq; inducit principaliter duo fundamenta.Contrarium autem probat Anto.Gomet.(quem olim præceptorem habuimus).leg.40.Tauri,nu.78.non respondens fundamentis alterius Hispani: aliqua tamen argu. non contemnenda pro hoc adducit: per alia etiam longè meliora idem iudicatum vidi ab insigni viro maximoq; I.C.Antonio Soraio,ab alijsque doctis senatoribus.Ideq; Hispan.dict.alleg.fatetur contra suam opinionem iudicatum fuisse: vt sic plurium grauiumque iudicum cōsensus præualere debeat singulari opinioni. Pro hac parte facit iuris axioma:tractum tēporis ad iudicem nō spectare.leg. non quemadmodū,ff.de iudi.quod vltra Docto.ibi ornat Ange.Aret.in §.præiudiciales,col.penultima & finali,Instit.de action.Maria.in cap.significantibus, ex numero 7. de libel.oblat.Nicel.in concor.gloss.115.vrget etiam ratio tex.in l.1.§.si impuberi, ff.de collat.bono.ne tam præmatura petitio admittatur:facit tex.in l.si ita scriptum,§.1.ff. de lega.2.ibi, *nec pertinet ad nos antequam dies ueniat.* Ad idem vrgent verba text.in l.si filius qui patri. 42.§. cum filius, ff.de bon.libert.ibi, *qui sequentis gradus sunt, non admittuntur interim:* & ibi, *differri controuersia debebit.* stringit etiam vera consideratio quæ ostendit incertissimum esse ius filij viuente patre,ob incertitudinem vitæ & mortis:vt eleganter

ganter colligitur ex I.C.in l.ſenatus paragra.mortis,ff.do na. cau. mort. ibi, *ſi quidem terra marique tam in pace, quam in bello, tam domi, quam militiæ, multis generibus periculum metui poteſt:* & illud Senecæ in traged. *Nemo tam duos habuit fauentes: Craſtinum ut poſſit ſibi polliceri* Nec ius admittit intempeſtiuas has petitiones ante tempus, niſi ex iuſta cauſa, prout ex diſſipatione vel alienatione. text.in l.Imperator. ff.ad Trebel.l.peto,§.fratre,ff.de le.2.in quibus terminis limitatur hæc concluſio,ſaluaturque opinio Xuar.d.allega. Nec obſtant quæ adducebat.d. Hiſpa. Et 1.text. l. in lege Aquilia ſi deletum.41.ff.ad leg. Aquil. vbi contra delentem chirographum conditionale, agitur ad æſtimationem damni, vt ſequuta conditione exactio condemnationis fiat. Nec verum eſt quod ibi ſentit Bar. & exprimit Florian.numero 4.dicentes poſt glo.in caſu eiuſdem.l.ius eſſe de præſenti,licet exactio ſit de futuro:ſi enim reſpicias principale debitum chirographo contentu, nullo modo præſens dici potuit,cum conditionale eſſet, iuxta l.cedere diem, ff.de ver.ſig.cum vulgar.eſt igitur expēdendum in ea l.delentem chirographum conuenire ex culpa propria. hic autem nulla datur in patre,cauſamque tunc quodam modo neceſſariam ibi vrgere, vt teſtibus probetur quod in chirographo continebatur,ne ex valetudine vel ſenectute teſtiū facilè probatio pereat:qua ex cauſa teſtes ibi ante tēpus aſſumuntur,in quo eſt tex.notab.& melior de iure ſecundū Bal.in c.qm̄ frequenter, nu.5.vt lite non cōteſ. Fely.in c.ſignificauit.nu.6.de teſtib.vbi Bal.nu.3.verſ.modo non meminit illius.l.per quam tñ conſuluit idem Bal. conſi.181.col.fin.lib.4.De materia autem teſtium ad perpetuam rei memoriā,ad quam l.illa notatur,vltra Floria. & alios in d.l. & Canoniſtas in dictis locis, maximè in d. c.quoniam frequenter, 6.Iacobi.in l.cum ij.§. tranſactionis, ff.de tranſaction.& in leg.quærent.ff.de teſtib. Afflict. in conſtitut.Neapol.lib.2.Rub.34.Corn.conſilio 172. lib. 2.Anton.Capit.deciſio.122.Capel.Toloſ.q. 475. Papien. in praxi,pagina mihi.125.Rebuf.3.tom.pag.193.Nec obſtat aliud fundamentum Hiſpan.in dic.allega.ex doctrin. Bar.in l.ſi finita,§.eleganter,col.fin.numero 6.ff.de dam.

infec. vbi inquit admittendam actionem iuris de futuro, loquitur enim Bartol. quando actio certa est, nec effectu carere potest: & ita explicat Alex. consilio 95. numero 3. versi. præterea, lib. 1. ita intelligentes quæ notanter in l. 1. & sequen. C. de senten. quæ sine cert. quant. At ius filij pendens à morte patris, alijsque casibus nullam certitudinem præstat ad agendum de præsenti: talisque spes censetur vana, vt notat Bartol. in leg. fin. in fine. 1. lectu. C. de pact. nec producit effectum considerabilem regulariter, vt explicat Bar. in l. is potest. numero 7. & 9. ff. de acqui. hæred. Eodem modo cessat argu. ex c. cum super, de concess. præben. quod obijci potest pro Hispano in d. allega. 4. quasi in illo, c. admittatur iudicium pro iure incerto de futuro: nam vltra id quod tex. in variè intelligitur ab Innocen. & alijs (adeò q aliqui dicunt, ibi illum cui diriguntur verba. S. Pontificis non egisse, sed conuentum fuisse) constat illum potuisse allegare ius de præsenti ex receptione præcedente in canonicum, vt bene sentit Imol. ibi col. 3. versi. tu potes, & Pano. nu. 6. qui actus induxit veram obligationē in personis recipientium, vt sic potuerint rectè conueniri: & sententia lata contra eosdem viuentes effectum habere poterit, an in casu nostro pater nulla obligatione tenetur filio, nec ex sententia executio vnquam fieri poterit contra partem, ideoq; nō est admittendum inane iudiciū. arg. l. hæc stipulatio. §. diuus, ff. vt legat. seu fideicōmis. nō
79 nom. caue. Inter limitationes huius le. vt præcipuam & vtiliorem tradunt scribent. hic & vbique, eam, quam hic sensit glos. in vlti. scholio, ex l. cum à matre, C. de rei vendi. vt scilicet quamuis hæc l. indistinctè permittat filijs rescindere alienationem aduentitiorum à patre factā, non procedat, cū mortuo patre filius eius hæres efficitur: tūc enim factum patris impugnare non potest, sed ei non parere tenetur, ex d. l. cū à matre: vbi ita in terminis notat gl. Bart. Bal. Salyc. Paul. & reliqui scribent. glo. & Bartol. in le. fin. §. in computatione, nu. 6. C. de iure delib. & ibidem Bald. Paul. Alexan & Ias. numero 9. cum sequent. Quæ recepta conclusio confirmatur ex regu. l. ex qua persona, ff. de re. iur. confirmatur etiam ex verbis tex. in secundò §. ex his.
ff. de

ff.de verb.oblig.ibi, *ex persona hæredum non mutatur:* Ad idē vrget tex.in l.si patri tuo.C.de donat.in illis ver.conditionalibus, *si hæres nō extitisti.* & l.si ab eo.C.de libera.cau.ibi maximè, *ab hærede eius:* & ibi, *respectu tamen aditæ hæreditatis:* & in filio hoc probat tex in l.filium.31.ff.eod.titu.de libera.cau.vbi apertè deciditur filium hæredem patris nō posse in seruitutem vocare seruum,quem pater manumiserat,nec in ea re aliquid est speciale in libertate, vt probat text.in l.si seruo alien.ff. qui & à quib.de quo infra in limitationibus ad hanc rem reg.Imò libertatis causam in proposito deterioris conditionis censebant antiquiores, vt refert Bar.in leg. cum vir.nu.7.& seq.ff.de vsucap.tradit Paul.in l.rem alienā,colū.3 post princip.ff. de pignori. act.versi.ex prædictis Bal.in d.l. cū à matre,nu.9.ibi, *quia loquitur in libertate* Antequā verò ad alia inferamus in nostro artic.dicebat Paul.Cast.in d.l.cùm à matre,nu.5.hāc conclusionē & limitationē tunc procedere quando pater rem filij simpliciter alienauit, secus si expressit rem filij esse,eamq; vt administrator alienauit:tunc enim putat filium etiam patris hæredem admittendum contra talem alienationem quasi factam hac lege resistente, idque colore non caret: sed mirandum est insignem Castriensem non aduertisse glo.ibi contrarium non obscurè velle,prius que adduxisse fundamenta, quibus Paul.amplia.folio mihi.20.colum.4.cum sequen. & eleganter Ruin.consil. 42.numero 3.libro.5.Quod efficaciter confirmatur ex eadem gloss.in dicta l.cùm à matre, in princip. ibi, *etiam eo casu, quando non præstatur euictio*: vbi gloss. ab omnibus recepta (vt per Socin. iunior.in l.4.§.Cato,numero 221.ff. de verbor.obligation.) intelligit eam,l.& hanc conclusionem, etiam si ex venditione non teneatur pater de euictione,vt quia vendat emptori scienti rem esse filij vel alterius, & consequenter nihil emptori nocebit adiectio illa, quod pater vendit rem filij: inde enim nihil aliud resultat quam certioratio emptoris, quæ tamen ei non nocet, secundum gloss. illam receptam. Sic eleganter declarata. lege si fundum, C. de euictiosie, vt scilicet euictio emptori scienti non debeatur, extraneo tunc

euin-

euincente, non tamen venditor vel eius hæres contra factum suum audiatur, vt benè sentit Bal.in d.l.cum à matre,nume.7.versi.solutio: cessatq; præcipuum fundamentum Paul.attento quod in filium hæredē non transit,nec cadit qualitas legitimi administratoris,quæ erat in patre. Vnde nō est inconueniens potuisse patrē admitti nomine filij,non verò filium suum hæredem: quia pater dupli ci persona fungebatur,vt superius probauimus, nu.72.& seq.filius autē hæres solum patrem repręsentat:atq; ideò nec vt hæres contrauenire potest, refragantibus iuris regulis,nec etiam nomine proprio,eò quod res sua fuisset: vt habet dict.l.filium.ff.de libera.cau & dic.l.cum à matre: probatque,l.3. C.de reb.alien.Cum igitur ex iuris regulis, ex glo. & scriben.in terminis videas, filium hæredem patris non posse rescindere alienationem aduentitiorum à patre factam consultius est, vt viuo patre filius agat:quia tunc locum non habent.d.iura filium excludētia ex nomine hæredis, quod cessat patre viuente: idque nō obscurè colligi potest ex Bal.in l.fi.§.cōputatione.nu. 7.C.de iur. deliber. vbi inquit patrem tunc cogendum cō sentire filio agere volenti, licet iurauerit non contrauenire,& ibi Corne.nu.6.& Ias.consi.46.col.3.lib.3.versi.confirmatur,& versicu.2.iamque superius,num.74.probauimus,filium viuo patre alienante,admittendum ob fraudem alienationis: quod contra aliquos repetemus in authē.sequen.& ita pulchrè deducitur, aliquando plus posse filium viuente patre, quàm eo mortuo,ad limitationē multorū iurium,maximè,l.1.§.si impuberi.ff.de colla.bonor.Eadem conclusio excludens filium hæredem intelligitur tantùm pro portione hæreditaria, vt si solus hæres fuerit in totum excludatur, si cum altero, pro dimidia: si cum duobus,pro tertia & ita de singulis,vt colligitur ex eadem l.cùm à matre,ibi, *pro qua portione*: & ibi,gl.mag.ad fin.& glos.expositiua,verb.portione, & communiter scriben.ibi, & in dicto §.in computatione,vbi Bald.numero 14.& Cor.numero 6.versic. quartus casus:Hispa. dicta l. quoniam in prioribus, fol.20 columna tertia, facit l.prima,C.si certum petatur, ibi, *pro portionibus hæreditarijs*: & l.se-

l.secunda,& l.sexta,C.de hęredita.actio. ibi, *infrà eam portionem in qua successit petitio non confundatur:* similis text.in l.si vxor.C.de bon.author.iudi.possid.l.licet.C. ad leg. Falci. generaliter enim receptum est, hæredem non repræsentare defunctum, nisi pro quota in qua hæres est: quo ad alias autem partes extraneus censetur, secundum gl. receptam,l.2.ad fi.ff.de prætor.stipu.& ibi Bar.& oēs:idē Bar. in l.auus.ff.de pact.in l.continuus.§.fi.ff.de verb. oblig.& quam plures alij, quos citat Tiraq. de retrac. ligna.§.32. glo.1.numero 50.Et in proposito hoc receptissimum tradit Io. Nicol. in l. generaliter numero 120.C. de secund. nup. Ex qua declaratione infert Ias. in l. si ita quis.§.ea l. nu.6.ff.de ver.obl.intellectum ad tex. ibi, quē vltra alios notat pro illa gl.dū tex.habet,Seiā hæredem agere aduersus cohæredem in id quod interest: de quo fortasse dicecemus inf.Ex eadē declaratione infert Soci.in l.4.§.fin.ad fi.ff.de verb.obl.non rectè aliquando iudicatum fuisse cōtra filiū,pro dimidia hæredem patris, qui rem ipsius filij alienauerat,defensionēq; promiserat,& iudex filiū prorsus exclusit:cōtendit enim & bene. Soci. filiū excludi non debuisse,nisi pro dimidia, & sic iuxta portionem hæreditariam: quod probat idem Soci.in l.frater à fratre, num. 19.ff.de condi.indeb.vbi egregiè expendi,literam.d.l.cum à matre.Eadē conclusio pro hæreditaria portione intelligitur, vt quāuis portio plus vtilitatis valorisq; contineat quā pars rei de qua agitur, nō tñ teneatur filius vel alius hæres vltra portionem hæreditariam:vt si fundus filij hæredis valeat quingenta, & portio hæreditatis valeat mille, sintq; alij cohæredes, non tenebitur nec repelletur filius vel alius hæres,nisi ꝓ portione hæreditaria, puta ex portione dimidia vel tertia hæreditatis, tenebitur vel repelletur pro dimidia vel tertia rei de qua agitur. Et èconuerso, si res valet plus quā portio hæreditatis, tenebitur vel repelletur filius vel alius hæres pro parte correspondēte quotæ hæreditariæ, puta pro dimidia vel tertia rei, licet in ea maius sit pretium quàm in portione hæreditatis: quod colligi potest ex gl. ad fin.in d. l.cum à matre,& ibi Bal.Saly.Paul.& scriben. cōiter,& in d.l.fi.§.in computatio-

tatione tradit Arelatan. in d.l. generaliter, numero 123. C.de ſecun.nup.licet omnes confusè tractent.In hunc ſenſum intelligunt ſcribentes in d.l. cùm à matre, & dicto §. in computatione illa verba quæ docendi cauſa fingunt, vt non inſpiciatur quantitas, ſed quotitas, non facto inuentario.Et ita Hiſpa.in d.l.quoniam in prioribus,fo.20.col. 3.Arelatan.vbi ſup.quod ſequor,quia congruit verbis legum loquentium de portione vel pro portione hæreditaria,nō habito reſpectu quantitatis,ſed quotæ; vt aliàs tradit Bar.in l.qui vſumfructum.ff.de verb. obl.De parte autem quota & numerali tractat D. Auguſtinus de Ciuitate Dei,lib.11.c.30.& alijs relatis Cardin.Pariſ.conſilio 61.libro 1.Prædicta autem ex gloſſ.dict.l.cum à matre,procedunt quando filius vel alius hæres hodie ſuccedit, non facto inuentario:eo enim facto inſpicitur quantitas nō quotitas.quæ verba non ſatis clara,confusè ſcribuntur ab omnibus.in d.l.cum à matre.vbi Bal.col.fi.nu.10.& ab omnibus in d.§.in computatione,vbi idem Bal.nu.12.verſ.quia vbi:& Alberi.co.1.in fi. Alex nume.8.ad fi.verſi.remanet. Corn.nu.7.verſi.operatur: Iacobi.nu.12.Boer.deciſio.23. numero 27.Arelatan.d.l.generaliter, nu.124.Verè enim beneficium & effectus inuentarij à Iuſti.introducti,quantitatem & emolumentum hæreditatis reſpicit: exemplū autem huius traditionis erit,ex mente Fulgoſ.in d.l.cùm à matre,ad fi.Si fingas patrem vendidiſſe rem filij,quæ valebat centū;poſteaque deceſſiſſe ſuperſtite filio cum alio cohærede, & bona patris valere.l.ex quibus filius cōſequitur.25. pro portione hæreditaria, tunc facto inuentario non repelletur pro dimidia rei venditę,& ſic non pro l.ſed pro quantitate ſuæ portionis,& ſic pro 25.cū aliàs non facto inuentario filius propter dimidiam hæreditatis in qua habet 25. repellendus eſſet à dimidia rei venditæ,quæ dimidia valet.l. quia ſine inuētario habetur ratio portionis quotæ,nō quantitatis:& ex quota hæreditatis fit æqualis deductio ex quota rei, licet quātitatis ſit inæqualis, iuxta gl.& receptam ſententiam proxime explicatam,ad quem
80 modum in his fieri debet computatio. In hac re ſemper habenda eſt ratio legitimæ filij, quæ ſibi iure debetur, &

ali-

aliqualiter separanda est ab hæreditate: vnde dicebat gl. in d. §. in computatione, quòd si filius cuius rem pater vẽdidit, non habet postea, nisi legitimam in nihilo repelletur à vendicatione rei suæ, cum verè non censeatur portionẽ hæreditariam consequi: quod reprobant omnes huiusque scriben. in d § in computatione: vbi post Bal. Saly. Paul. hoc tradunt Alex. Iaso. Corne. Iacobi. & Hispa. d. l. quoniam in prioribus: Arelat. d. l. generaliter, nume. 128. qui omnes insistũt filium, tunc repelli vt hæredem: & contra gl. quasi peremptorio fundamento nituntur, quòd emptor tunc creditor est: regula autem iuris habet, æs alienũ legitimã excludere, creditoresque filijs præferri, iuxta
¶ l. Papinianus. §. quarta autem. ff. de inoffi. testa. Ego autẽ contra scriben. puto gl. rectè sensisse, & in hoc articulo vitandam esse vt erroneam & perniciosam receptam opin. quæ filijs magnum incõmodum, iudicijs autem magnã confusionem afferret: ideoque dicendum est cum Bar. in l. secunda, nume. 7. C. si quid in frau. patr. & alibi vt infrà, quòd si filius ex hæreditate nihil habeat præter legitimã, poterit totã rem suam à patre alienatam vendicare: tunc enim legitimam à lege non à patre habet; iuxta. l. si arrogator. ff. de adoptio. cum alijs: & in proposito in legitima filij ex necessitate legis notat Paul. Cast. consil. 448. ad fi. li. 2. Tho. Gram. decis. 93. nu. 12. Affli. in c. si Titius. nu. 16. ad fi. si de feu. fue. contr. inter dom. & agn. essetq; lõgè iniquum compellere filium vt dimittat rem suam, contra regu. l. id quod nostrum, ff. de regu. iur. nec tunc militat obligatio ex nomine hæredis, nec ratio portionis hæreditariæ, nec l. ex qua persona. ff. de regu. iur. Alibi autem in cõmẽtarijs de inofficioso testamẽto, latè tractamus, an legitima filij sit quota bonorũ vel hæreditatis, & de effectibus huius inspectionis. Nec obstat argumẽtatio quæ scri. decepit, vt gloss. iniquè improbarent: fateor enim emptorem tunc creditorem censendum, fateorque prius deducendum æs alienum quàm legitimam: sed hæc consideratio id tantum euincit vt alio rem suam vendicante, emptori detur actio ad pretium & interesse euictionis, solutioq; emptori facienda hæreditate, candẽ minuat, & consequen-

ſequenter legitimam filij poſtea deducendam: atque ita regulæ iuris ſeruantur, vt æs alienum deducatur ante legitimam, filiusque re ſua non priuetur, cum à patre ex hæreditate nihil habeat, & ſic abſque perplexitate in iudicio ius ſuum vnicuique reddetur, cum ex communi traditione, ingens oriatur confuſio: adeo quòd inſignes viri Caſt. & Fulg. in d.l. cum à matre, ad fi. fateri videantur, ſe non percipere, qualiter exemplum in hoc fingi poſſit in filijs.

¶ Ex quo iam ſequitur filium nihil præter legitimam habentem, indiſtinctè admittendum ad vendicandam rem ſuam, ſecundum Bar. vbi ſuprà, & in l. filiusfam. §. cum pater, in fi. ff. de leg. 1. & ibi Ang. & Cuma. non tantum quãdo maiorum ſuorum res fuerint aliudve intereſſe prætendat, vt pungebat ſolus Alber. in d. §. in computatione, col. 2. verſi. ſi autem, & propè fin. d. col. ibi, *niſi ſua interſit*: præpoſterè citans ſpecialem deciſionem minorum, de qua in l. ſi in emptione. 35. ff. de minorib. hinc etiam confirmo quod in ſimili ſcribit Afflict. in cap. 1. num. 6. an agna. vel fi. qui opinionem ſuam parum fundabat, nec obſtantibus

¶ reſpondebat. Hinc verius puto contra omnes in dictis locis, gloſſ. in d. §. in computatione, non eſſe contrariam ijs quæ dixerat d.l. cum à matre, atque fortaſſe ob id inſignis Bar. in d. §. in computatione, non tam acerbè gloſſ. reprehendit, ſimiliter Paul. Caſt. in dicta l. cum à matre, ad fin. ſentire videtur gloſſ. non ſibi contrariam in hoc fuiſſe, & tandem Bar. vbi ſuprà ſecurè probat id quod gloſſ. voluit. Aliud etiam memoratu dignum cenſeo in his, contra id quod communiter ex ſcriptis noſtrorum colligi poſſet, quod ſi filius facto inuentario cum alijs hæredibus, ſuccedat vltra legitimam, non ſemper teneatur vel repellatur à vendicanda re ſua pro quantitate vel emolumento, vt Docto. indiſtinctè ſcribunt in caſu inuentarij: Sed potius dicendum vt attendatur portio quotitatiua vel quantitatiua (iuxta terminos ſcrib.) prout filio vtilius fuerit: nam ante ius nouum quo inuentarium fuit introductum, attendebatur quota hæreditatis, non quantitatis & ex portione dimidia vel tertia hæreditatis, repellebatur filius aliusque hæres à ſimili quota rei ſuæ, licet valor vtriusque

quotæ

quotæ inæqualis esset, secundum glo. & scrib. in d.l. cum à matre, vt suprà diximus. Quæ computatio etiam hodie, facto inuẽtario, poterit esse vtilior filio, quam si fiat respe ctu quantitatis: & propter rei obscuritatẽ exemplum sit, si fingas hæreditatem longè maioris pretij esse, quam rẽ filij à patre vẽditam, vt dimidia hæreditatis pluris valeat quam dimidia rei venditæ: & sic filius habens centũ forsan in quantitate portionis hæreditariæ, non repelletur à simili quantitate valoris rei venditæ à patre, sed tantum repelletur pro dimidia vel tria, similiue quota rei: idemq; conducet vbi fuerint quatuor vel quinque hæredes, vt filius hæres in 5. vel 6. quota, in qua magna quantitas contineatur ob opulentiam hæreditatis, repellatur tantum à 5. vel 6. quota rei venditæ, in qua longè minor quantitas sit: quæ computatio filio vtilissima est. Si autem repelletur pro quantitate & emolumento, esset manifestum incommodũ, quia quantitas portionis hæreditariæ opulentæ, absorbebit valorem totius rei, de qua filius agit: quod sensisse videtur Albe. in d. §. in computatione, col. 1. in fin. nec alius aduertit, magisque omnes indistinctè loquentes contradicere videntur: quod efficaciter probatur, quia ius nouum introduxit inuentarium in fauorem hæredũ, nõ autem vllo pacto tollere intendit beneficium iuris diuidentis obligationem pro portionibus hæreditarijs, vt con stat ex l. fi. C. de iure delib. igitur non debet in odium retorqueri, iuxta iuris regu. quod magis fulcitur ex doctrina I.C. in l. 3. §. si emancipatus, ff. de bonor. poss. cont. tabu. ibi, *quo magis admittatur, non quo minus*: sicut igitur ante ius nouũ fiebat computatio ex portione hæreditaria, non ex quantitate portionis, idem hodie dicẽdum est quando filio alijsve hæredi vtilius fuerit, nec tunc fit iniuria creditori, cum ius suum ab hæredibus consequi possit: iuxta l. 3. ff. famil. ercis. Quæ omnia frequẽtissimè contingunt, & cõsequenter longè commendanda sunt, maximè quia à scribent. nihil in hoc perspicuum traditur: in eoque laborasse & defecisse alta ingenia, agnoscit Fulgos. d. §. in computatione: vt iure à candidis peritisque bonam gratiam speremus, illudq; Lucretij dicere possit, quod refert

Picus Miran. ad Politia. *Ornari res ipsa negat contenta doceri.* Ex his autem magna vtilitas deducitur: vt concurrente alio hærede, magisq́ue pluribus existentibus hæredibus, frequentius tota res filio applicabitur:cum enim pro hæreditaria portione tantum sit repellendus (vt suprà.) iniquum esset,vt emptor ob dimidiam vel minorem rei partem totam retineat,magisq́ue ex iuris præceptis filius ipse verus priorq; dominus, totam rem euincet, ne inuitus in societatem incidat:eumq; iuuat proprij causa dominij, iuncta decisione & ratione.l.si in emptione.ff. de minor.l. 1.§.& aliàs,ff.si quid in fraud.patr. ibi, *affectionem oportunitatis vel vicinitatis, vel zeli; quod illic educatus*: facilè enim res ad suam originem trahitur.l.si vnus,§.pactus, ad fi.ff. de pact.& alibi in simili multa tradunt scriben.quæ omitto.Id suadet ratio arbitrij, quæ seruari iubetur in iudicijs diuisorijs:idq́; clarius vbi filio maior pars manserit,argu. tex.& Bal.in l.sancimus,§.ne autem.C.de don.text.in l.5. ff.fam.ercis.latè Tiraq.de primog.q.60.nu.15.& seq. Ias. in l.final.in princ.C.commu.de lega. Ipse autem filius in pecunia & æstimatione satis faciet emptori partē non euictam:seu quæ apud emptorem manere poterat,arg.illorum iurium,& l.ad officium.C.commu.diu.§.fin.inst.de offic.iud.quod in proposito magis deduci potest ex tex.& Docto.in l.si tibi.C.de euict.& magis à Dec. in simili. consil.185.num.6. ab Afflict.decis.278. numero 5. & ita vides notabilem limitationem ad l. cum à matre : vt filius
81 hæres vendicet rem à patre alienatam . Ea autem regula vt hæres non admittatur contra factum defuncti,ampliatur 1.vt vides in d.l.cum à matre,etiā si res alienata à defuncto erat ipsius hæredis,quod postea succedens non potest alienationē rescindere,vt ibi,& in l.3.C. de reb. alien. & in l.filium.31.ff.de libera. cau. Vnde non oportuit dubitare Barto.in l.cum vir.ff.de vsucap. nec debuit variare gloss.in l.si ab eo.C.de libera.caus.maximè cum ita apertè probet tex.in l.1.in princ.ff.de excep.rei vend.ibi,*sed,& si dominus fundi hæres venditori existat.* Ampliatur 2. etiam si defunctus non teneretur de euictione, quia ita conuentum fuisset, vel emptori scienti rem alienam vendidisset,

vt

vt vult.gl.recepta in d.l.cũ à matre,scrib.in d.§. in computatione,& communis opinio, vt patet ex supra allegatis, asseritq; Tiraq.lib.1.de retrac.§.1.gl.9.nu.47.Soc.Nepos, in l.4.§.Cato, nu.221. Fulg. consil.67.col.2. Ampliatur 3.contra Pau.Cast.in d.l.cum à matre,vt sup.tradidi,etiã si defunctus venderet expressim nomine filii vel alterius qui postea fuerit hæres,vt melius colligitur ex gl. & Bal. ibi traditque Hispan.in d.l.quoniam in prioribus.17.ampli.Carol.Ruyn.d.consi.43.libr.5.vbi eleganter explicat, Pau.non contradixisse,nisi cum defunctus vendiderat nomine filij:tunc enim putabat Pau. venditionem fieri lege resistente, ideoq; filium licet hæredem admittendum cõtra alienationem : quod dicere non potuit vbi simpliciter res alterius vendita fuisset à defuncto,cũ venditio rei alienæ magis valere,quàm contra legem fieri dicatur,vt in l. rẽ alienã.ff.de contrah.emp. Ampliatur 4.regula d. l.cum à matre,cum simi.vt procedat ẽt in hæredibus & successoribus primi hæredis, quasi sequentes censeantur ẽt hæres defuncti,qui rem alienauit : quod ẽt in feudalibus tradit Sigism.Loffred.cons.1.nu.169.& seq.& Soc.nep.cõs.108. nu.41.lib.2.& Card.Paris.consi.16.nu.38.lib.2.Bertr.cõs. 8.nu.2.lib.3.Cur.Iun.consi.171.num.8. & prius consuluit Pau.quem sequitur Boer. decis.23. numero 20. tradit Ruyn.referens plures,consi.108.nume.12.lib.5.Idq; suadetur ex regula illa antiqua de qua in l.fi.C.de hæred. instit.& l.qui per successorem.155.ff.de reg.iur.vbi latè Cagnol.& Rip.in l.1.ff.de vul.& pupil.Bellon.libr.4.supput. cap.16.Alci.in l.hæredis appel.65.de verb. sign. Tiraq.in lib. le muort saisit. 2. parte 5. declarat, quæ memorasse oportuit,ne quis decipiatur ex Dec.in l.hæredem, nu.8.iũcto,nu.4.ff.de reg.iur.quẽ sequitur Tiraq. de retrac. conuen.§.1.gl.6.n.19.in fi.Ampliatur. 5. ex traditione And. Isern.& feudistarum, quòd etiam hęres alienantis feudũ, non possit rescindere alienationem licet prętendat illud sibi deferri citra voluntatem alienantis,vt tradunt Doct.allegati in proxima amplia.vbi plures referunt: & Bal. in c. 1.§.hoc quoque col.fi.nu.20.de succes.feu.Alex.consi.28. lib.5.& Ruyn.consi.1.num.3.lib.1.& consi.42.nu.12.eo.

lib.& consi.25.nu.11. lib.2. Afflict. lib.3.constitu.rubr.5. nu.9.Crot.in §.diui,num.146. & ibi Loaz. nu.191.Curt. de feud.4.part.nu.148.& 152.& alij per Tiraq. de retrac. ligna.§.1.gl.9.nu.49.Ex ea.de pac.nu.227. sed in hoc mi re variant scrib.vt inf. Ampliatur 6. in reb.etiam familiæ relictis,alienariq; prohibitis: hæres.n.alienantis non potest venire cõtra alienationem, quãuis successio tunc sibi deferatur ex dispositio.primi instituentis:hoc probat aperte tex.summè notandus in l.filiusfa.§.cum pater ff.de leg. 1.vbi excluditur filius hęres,admitturq; filius exhęredatus:& ita notant Bar.Alb.Ang.Cum.Imo.Pau. idem sentit Bar.in l.peto.§.prædium,in fi.ff.de leg.2.& ad hoc illũ tex.dicit sing.Hispan.Xuar.in d.l.quoniam in priorib.18. amplia.fol.16.col.4. Contra.quem text. loqui videntur alibi plures Docto. vt proximè deducam. Ampliatur 7.d. l.cum à matre,& regu.sup.tradita, etiam facto inuẽtario: nam quatenus bona hæreditaria sufficiunt, confundetur actio hæredis,nec ei permittetur impugnare factũ defuncti:quia inuentarium tantum prodest ne teneatur vltra vires hæreditarias, vt colligitur ex scribent. in d.§. in computatione:notat Roma. consi.18.numero 4. Fulgo. consil.67.col.2.Et tanquam receptum tradit Deci.in l.debitori,numero 20.C.de pact.citans Imol.& alios: idem Deci. & Cagnol.In l.ex qua persona.ff.de re.iur. Alexan. consi. 50.nume.7.lib.6.Afflict.libr.3. constitu. Rub.5.nume.9. Boer.decisio.23.nu.20. Soci. nep. consi.108.nu.42.libr.2. Aymo.Crauet.consi.225.nu.12.Hiero. Grat.consi.9.nume.18.lib.1.& ita multorum allegationem videtur benè intelligere.Ex ea de pact.num.227.versi.ita sublimitatio.

¶ Quod notabis contra errorem multorum, qui putãt inuentarium ad plura prodesse,quàm herbam teothonicã: atque inde erronee tradunt facto inuentario,admitti hæredem contra factum defuncti: in quo errore fuerunt nõ rarò graues Doct.Cardina. Paris. consi.100.nu.8.& 9.lib. 4.Ias. consi.56. col.5. versi.4. respondetur, lib.3. Ruyn. consi.38.nu.15.& nu.21.& consi.47.num.9.libr.1. Anto. Rub.consi.84.num.7. Cauendum etiam est in hoc à varietate Dec.consi.185.vbi malè resoluit in fine. nu.5.ca-

uendum

uendum magis à Curt.de feud.4.par.num.148.vbi incautè solo inuentario facto, permitti putat hæredi venire contra factum defuncti Inde cauebis etiam ab Alexan.consi. 32.ad fi. numero 5.lib.3.ibi, *sine beneficio inuentarij:* cauebis etiam à Thom.Gramma. decis.93. numero 10. vbi deterius loquitur. Ex prędicta regu.& ampliationib.(antequā
82 veniamus ad limitationes)inferuntur aliqua non negligēda:& 1.infertur ampliatio ad regu.l.vēdicantē,ff.de euict. quæ loquitur de alienante qui ex noua causa effectus dñs volebat rescindere alienationem, cumque lex excludit, vt procedat etiam, vbi rei dñs succedit alienanti: licet maior ratio excludat ipsum alienantem, vt dicebat Ioan. Imol. l.cum vir, numero 5.versic.& sic iustius, ff.de vsucap.hæc duo tamen ex præceptis iuris æquantur in proposito, vt constat ex d.l. cum à matre:& l.3.C.de reb.alien.& ibi gl. & l.filium.31.ff.de liber.cau.melius in l.1.in prin. & vers. 1.ff.de excep. rei. vend. Infertur 2. contra illa iura receptamque sententiam loqui Alc.in l.filiusfa.§.diui,ad fin.
¶ ff.de leg.1.dum scribit, hæredem non repelli ab impugnando facto defuncti, nisi quando vellet admitti iure hæreditario: secus si iure proprio vel aliunde habito. Veriùs enim est ex illis legib.glo.& communi sententia, hæredem indistinctè excludi:& ita cauendum est à Tiraq. bis decepto. lib.de retract.ligna.§.1.gl.9.num.52.in fi. & ab eodem in fine eiusdem li.1.nu.163.Sed magis caueas à Pau.Cast.in l.Lutius, in fin.ff.sol.matr. Cauebis etiam ab insigni Dec. consi.445.nu.55.vers. sed respōderi: ostenditur hoc etiam ex gl.& communi sentētia, de qua sup.latissimè diximus, de filio hærede patris qui rem eius alienauerat: & tamen filius repellitur in totū si solus succedit, vel pro portione hęreditaria, iuxta sup.resoluta. Et ita cauebis à Ias.cōs.56. col.5.versi.2.lib.3.& eodem errore contra hæc iura loquitur Crot.in l.si is qui pro emptore, nume.11. versic.2.Infertur 5. ex eisdem iuribus & maximè ex adductis sup.in 6.amplia.errasse aliquando graues Doct. asserentes hanc regu.non procedere in bonis, de quibus defunctus alienans non poterat liberè disponere: quod patet, cum illa iu
¶ ra id statuant in rebus alienis,& in bonis alienari prohibi

tis familiæque relictis, in quibus prohibetur alienatio, & successor nõ capit à proximo possessore, sed à primo instituente, l.vnũ ex fam.§.1.ff.de lega.2.l.3.ff.de interd.& releg.cum alijs:& tñ in eisdem hæres alienans, qui suo iure successurus erat, non auditur contra factũ defuncti, vt cõstat ex illis iuribus, maximè ex d.§.cum pater.l.filius f.ff. de leg.1.Et ita liquet, contra illa iura rñdisse Pano.& aliũ Doct.inter consilia Pau.Cast.cons.197.nu.1.versi. tñ illa regula:& versi.adeò quod non potuissent lib.2.Et eodem errore labitur ipse Paul.Alexã.Ias.Corn.quos refert sequitur diligens & doctus vir Aymo.Craue.cõs.110.nu.7.& Thom.Gram.decis.203.nu.1. & seq.nec bene sensit Grat.cons.91.num.36.lib.1. malè citans Soci.Infertur 4. ex dictis iuribus hãc reg.procedere in bonis alienari prohibitis, tam ex contractu quàm vltima voluntate, in omnibus enim par ratio est, vt hæres alienãtis nõ audiatur contra alienationẽ, & ita patet non rectè rñdisse ingeniosum Ruyn.cons.112.lib.4.vbi.nu.13.præpostera subtilitate conatur cauillari text.in d.§.cum pater.l.filiusf.ff.de leg.1:contendens eum specialiter procedere in prohibitione ex testamẽto: cum à fortiori idem magis dicendũ sit, in prohibitione ex contractu, hæc enim non tã potẽs est: illa autẽ magis impedit alienationẽ, facilioremq; acquisitionẽ præstat vocato: secundũ Bar.& oẽs in d.l.filiusfa. §.diui, Bar.& oẽs in l.si ita quis, §.ea lege, ff.de verb.obli. Infertur 5.ad intellectum textum in l.Scia.73.ff. de euic. ibi, *proprio, non hæreditario*: videretur enim ea l. obstare, multis iuribus suprà adductis:confirmareq; multorũ dicta suprà confutata, eiusque colore poterat aliqualiter se excusare. Alci.in d.§.diui ad finẽ, & alij quos citauimus in 2.3.illati.proxi.& ita ex illa, l.bis deceptus fuisse videtur Tiraq.in d.lib.de retract.ligna. sed ex alijs iuribus apertissimis & iuris rationibus intelligi debet, l.illa, vt nec ex iure proprio, vel aliunde habito audiatur hæres contra alienationem defuncti. oportet enim iura iuribus concordare:nec vno verbo obiter prolato iuris reg. derogari igitur ex illis verbis non sentit I.C.posse hæredem iure proprio admitti cõtra alienationem defuncti:sed eo admisso:exprimit,

primit, quatenus ſuccurratur emptori euictionem paſſo hoc enim principaliter tractat. Sequuta autem euictio intelligi debet, quia conuentus exceptionem non oppoſuit ex regu.d.l.non vendicantem & l.cum à matre, cum ſimilibus de quibus ſuprà & ita benè explicat gl.ibi, colligiturque ex alijs legibus dicentibus, eſſe tunc electionem conuento, vel excipiendo conuentum repellere vel euictionē pati,& de euictione agere, vt inquit tex.in d.l.3.C.de rebus alien. Quòd ſi inſtes ex verbis.d.l.Seia.ibi, *iure proprio, non hæreditario controuerſiam facere poſſes*, facilè reſpondetur eſſe differentiam inter ius proprium & hæreditarium: quia ſi res erat hæredis non potuit acquiri dominium emptori cauſam habenti à defuncto nō domino: quoad hæredem verò exceptione repellēdū ex hac reg. par ius eſt in vtroq; caſu, vt colligitur ex traditione Bal.& aliorum in d.l.cum à matre ex l.1.ff. de excep. rei vend. & ſpecialiter ad dictā l.Seia.tradit Salycet in dicta l.tertia, C.de rebus aliena.idque conſonum eſt iuris principijs. Infertur ſextò ad emphyteoſim à patre alienatam, quam filius hæres velit reuocare, dicens fortè ex tenore conceſſionis ad ſe pertinere: de quo per Ludoui.Goza.conſi.75.in ſpecie autem contra hęc iura receptamque ſententiam reſpondiſſe videtur Soci.conſi.50.col.2.numero 4.lib.1.cum inquit, filium hæredem poſſe reſcindere alienationem vel renuntiationem à patre factam: maximè cum loquatur, quando pater erat primus qui acquiſiuit emphyteoſim, eamque ipſi domino vel eius conſenſu alienauit: in quibus terminis filius hæres magis repellitur, vt infra circa feuda. Nec obſtat ratio Socin.arguentis, filium ſuo iure, non hæreditario tunc venire, quia & ſuo vel aliunde non admittitur hæres contra factū defuncti.per iura illa expreſſa, ad quæ Soc.debuiſſet aduertere. Infertur 7. aliqua lux ad tenebras.ſcriben.in materia feudali: in qua depræhenditur, mira dolendaque confuſio, vt non tantum alij alijs vbiq;, ſed ijdem ſibi ipſis ſæpius aduerſentur,: quod colligitur ex Iſer.Bal.Afflic. & alijs ſcrib. in cōſuetudinibus feudorum: ex Curt.& alijs in tract.eiuſdē materiæ: ex Alex.Iaſ.Deci.Ruy.Cur.Rub. Sigiſm.Gra.in cōſ.ſuprà citatis, & alijs citandis. Qui om-

nes meminisse debuissent text.in dicta.l.filiusfam.§.cùm pater,ff.de leg.1.nihil enim aptiùs adducere potuissent ad bona vinculo restitutionis affecta. maximè cùm text. ibi agat etiam de filio exhæredato: & ipsi non adducentes illũ:§.tractet quæstio. an filius exhæredatus excludatur à feudo.Cur.de feud.3. par.num.6. & seq. sed hoc de feudis
83 & maioratu post limitationes adducemus.Pro maiori or natu & vtilitate.d.reg.& d. l. cùm à matre, notandæ sunt aliquæ limitationes:quarũ.1.esset ex opin.Pau. ibi, cuius authoritas, colorataque argumenta,non paucos decipere possent.Sed contrarium verius esse probauimus ex gloss. & Bal.ibi,cum Caro.Ruy.& Hispan.Xuar.vt supra in am pliationibus.Limitatur 2.ex text.difficili in l. seruo.20.ff. qui, & à quibus vbi libertas seruo alieno data non confirmatur, etiam si manumissor domino serui hæres extiterit:qui tex.grandem difficultatem fecit Accur.& Plumbi. vbi videtur enim repugnare iuris rationibus. Ideoq; Bar. in l.cùm vir.nu.7.ff.de vsucap.dicit difficilimum esse contrarium.d.l.ad alia iura.Et ibi laborat Cuma.nu.5. Imo. eod.num.Bal.in d.l.cùm à matre,num.9.versi.quia loqui tur: circa quod laborat ẽt gl.in l.si ab eo.C.de liber.causa.
¶ In qua difficultate cogitabam dici posse. d.l.non esse contrariam decisioni.l.filium.31. ff.de liber.causa,& d.l.si ab eo. In his enim iuribus,nec iure proprio, nec hæreditario quis auditur contra libertatem datam ab eo,cui hęres est: quod non negat.d.l.si seruo: sed tantùm dicit, libertatem non ideò confirmari. Nec repugnat vt manumissus liber non fiat,quæstio tamen seruitutis moueri nequeat à ma numittente vel eius hærede, quicquid glos.Bar.Bal.& alij contra sentiant.In his enim exceptio datur ad rẽpellendũ hæredẽ agentem,eumve,qui alienauit vel manumisit:ne quis eorũ veniat contra factum suũ vel defuncti, non tamen dñium prorsus aufertur ab eo, cuius erat, vt tradit. Pau.Castr.in l.rem alienam,nu.7.ff.de pign.actio:nec mero iure actio impeditur,vt probat d.l.1.ff.de except.rei vendi.l.Seia.73 ff. de euicti. Et eodẽ modo conciliabitur reg. d.l.cùm à matre:cui(sic intelligendo)non aduersatur d.l.si seruo,quã ita necessariò accipimus ob d.l.filiũ:& d.l.si ab

co,

eo,arguendo à fortiori:quia magis repelli debet idem manumissor succedens domino, quam dominus succedens manumissori,iuxta tex.in d.l.rem alienam. antep.ff.de pignor.action.Limitatur 3.ex text.notabil.& difficili in dicta.l.rem alienam.41.versicu.non est idem:vbi tex.negat creditori actionem pignoratitiam in re hæredis à defuncto obligata.Ex qua l.Pau.Cast.in dict.l.cùm à matre,numero 4.versicu.*nec obstat:* colligit differentiam inter obligationem personalem cum exceptione, & ius reale. Sed meminisse debuit,quòd in pignore & iure reali,contra.d.l.rem alienam,stare videtur.l.si Titio.ff.de pignor.In quibus conciliandis laborant glo.& scriben.ibi,& Alcia.lib.7.parerg.capitu.14.& nouissimè Connanus lib.4.fol.290.& Duaren.lib.2.disput.c.4.à quo caue. dum scribit.d.l.rem alienam,esse Papiniani, cui aliquid additum putat à Modestino in dicta l.si Titio: idque conijcit innouatum fuisse post tempus Papiniani.Sed d.l.Pauli est,vt indicant libri communes & emendati ad exemplar Florentinum. Paulus autem & Modestinus(vt colligitur ex historia iuris) æquales fuerunt, vterque Papiniani discipulus.Attamen ex ea l.colliges, magis quem teneri ad conseruandum factum proprium, quàm defuncti,cui hæres est,pro Imo.in d.l.cum ver.num.5.versi.*& sic infrà*: Inde etiam limitabatur regu.l.hæredem, ff.de regu.iur. & l.cùm hæres,ff.de diuer.& tempo.præscrip. ad aliasque multa iura temperamentum infertur.Limitatur etiam d.l.varijs modis per Ias.consilio 7. libro 3.Grat. consilio 91.ex numero 25.lib.1.& Thomas Gramm. decis.93.ex numero 10. Aymon consi.200.num.7.quorum plura dicta reprobaui suprà in ampliationibus & illationibus. Sic etiam reprobaui aliam limitationem Ruyn.consilio 112.numero 13.libr.4. Ideo tales limitationes sigillatim non exprimo.Limitatur.5.d.l.vt non procedat in præscriptione rerum feudalium vel similium, quæ successoribus ex tenore concessionis deferuntur.Tunc enim præscriptio completa cõtra vnum, non excludit eius hæredem, cui citra ius hæreditarium successio feudi vel maioratus defertur:quia tunc non venit contra factum defuncti, nec militat ratio.d.l.

cùm

cùm à matre,vt eleganter tradit Rip.in l.filiusfam.§.diui. num.116.ff.de leg.1.de quo scribo plenius in auth. seq.Limitatur.6.quando, verè datur conuentio & factum defuncti,secus vbi is simpliciter cōsensit:quia tunc non impeditur hæres,veniens saltim non iure hæreditario,sed aliundè,vt notat Fulgo.quem Ias.sequitur, in l.quotiens,C.de fideicom.idem Fulgosi.consi.67.col.2.ad finem:sed prius Bal.in c.1.§.hoc quoque ad fi.numero 20.de success.feud. Afflict.in c.1.nu.35.qui success.tenean.Curt.de feud.4.par. nu.152.& alij, quos citat Tira.de retract.lign.§.1.gl.9.nu. 54.Limitatur.7. per Carol.Ruyn.consi.42.num.17.lib.1. vbi cùm non nullis asserit, quòd hæres possit venire contra factum defuncti,qui taxatiuè promiserat de facto suo, quod maiorem indaginem exigit, ex traditis ab Alexand. Areti.& Iaso.in l.stipulatio ista habere licere, in prin.ff.de verborum obligationibus.Molinæ.ad Alexand.consil.18. ad fin.lib.5.de quo alibi agimus ad intellectum tex.in d.l. stipula.ista,& l.si necessarias, §.de vendendo.ff.de pignor. act.l.non solum, §.tale.ff.de liber.lega.pro Ruyno autem facit Bal.in l.qui se patris, nu.12.ibi, *de se tantum.* C.vnde liber.Limitatur.8. secundum Bald.in d.l.cùm à matre,numero 4.in fin.ne procedat in actu defuncti ex quo non descendit obligatio in hæredem : ad quod extollit gloss.in l. quæsitum,§.fi.ff.de preca.quæ aliud dicit,ibique eam notant Alber.& Ang.Sed limitatio hæc Bald.nihil noui nobis adfert, id enim est quod quærimus quando obligatio non afficiat hæredem.Limitatur.9.ex tex.in l.Lucius 39. ff solut.matrimo. vbi gloss. eam l. expendit ad limitationem regu d.l.cùm à matre:nec procedat quando ex facto patris alteriusve defuncti, non resultat actio vel exceptio: tunc enim hæres admittetur contra tale factum defuncti. Et ita exemplificabitur obscura traditio Bal.proximè relata:ad hoc inquit Pau.numero 3.in dicta l.Lucius,gl.ibi vt singul.semper commendari: eamque extollit Hispan.d.l. quoniam in prioribus. 7.amplia.fol.18.col.1.Omissa autem varietate gloss.Bartol.& Cuma.bi, (quam Alexand. ibi sup.l.præced.refert ; nec satis componit)aduertendum est, quòd in ea.l.pater contrahebat sponsalia nomine filij,

& sic

& sic nec filium nec se obligabat: non filiũ, quia is actus personalem consensum exigit: nõ seipsum, quia nihil suo nomine faciebat, nec de se promittebat. Nurus etiam alij que contrahentes nihil de patre conqueri possent, cùm videant rem totam à consensu filij pendere: & sic est casus lõgè diuersus à materia alienationis & d.l. cùm à matre, quia in alienatione rei propriæ vel alienæ, datur obligatio & ius euictionis: iuxta totum tracta. de euictio. & l. stipulatio ista, cum §.1. & seq. ff. de verborum obligatio. Limitatur. 10. quando actus esset nullus vt faciens cõtra eũ venire posset, ita enim admittetur hæres, quia cessat dispositio. d.l. & iurium similium, nec magis, debet hæres repelli quam originarius faciens, vt sentiunt glo. Bald. & alij, in d.l. cùm à matre, per l. quemadmodum, C. de agri. & censit. notat Aret. consi. 123. ad fin. num. 7. Soc. consil. 79. num. 47. lib. 4. Grat. consi. 91. nume. 25. lib 1. Ex ea de pact. nu. 229. Curt. iun. cons. 125. nu. 10. in fi. Tho. Gramma. decisio. 93. nũm. 8. & 9. vbi alios refert, Afflict. decisio. 240. nu. 8. & lib. 3. constitu. Neapo. Rub. 5. nu. 7. & in c. 1. §. si Titius, nu. 15. si de feu. fuer. controuer. Quod tamen fallit aliquando vt vidimus sup. quando pater vendit rẽ filij prohibente hac lege, & tamen filius hæres repelletur, ſm gl. & receptam sententiam. Limitatur. 11. d. regu. excludens hæredẽ. vt procedat tantùm pro portione hæreditaria, secundũ ius antiquũ & nouũ non facto inuentario: iuxta ea quæ vtiliter sup. resoluimus. Hodie autem facto inuentario etiam si vnicus hęres sit, nõ tenebitur vltra vires hæreditarias, l. fi. §. & si præfatam, C. de iure delib. hoc enim inducit inuentarium ſm Bar. & omnes in §. in cõputatione eiusdem, l. & scrib. sup. citati, in 7. amplia. tradit Bar. in l. cum vir. nu. 14. ff de vsuc. dicit cõem opi. Affli. in prælud. feu. nu. 176. Syl. cõs. 15. nu. 36. Limitatur. 12. in casu, l. 2. C. si quid in frau. patr. vbi patronus hæres liberi, reuocat alienata in fraudẽ sui: & Bart. ibi per eam l. limitat hanc reg. ne procedat qñ hęres succedit ex necessitate iuris, prout ibi patronus. Idemq; in filio respectu legitimę, secundum Bar. ibi, nu. 7. Bart. in l. filiusfa. §. cùm pater. ff. de leg. 1. Bar. in l. Titia. §. Imperator, n. 4. ff. de le. 2. Iasin

Authen.

Authen.vnde si parens, numero 2.C.de inoffic.testa.licet Bal.& aliqui.d.l.2.varient, intelligentes eam l. specialiter in patrono quod superius reiecimus.& ita colliges ex Pau. in l.2.numero 3.C.de inoffic. donat.ex eodem Paul.conf. 448.ad fin.lib.2.Iaf.consi.7.numero 8.versic.tertio, lib.3. Curt.Seni.consil.1.ad fin.Grat.consil.91.numero 35.li.1. Tho.Gram.decis.93. numero 12. Ex quibus patet receptius esse.d.l.secunda, non specialiter procedere in legitima patroni,contra Xuar.in d.l.quoniam in priorib.7.amplia.fo.20.col.1.vers.ego:Contra Rube.in d.§.Imperator, ¶ nu.206.In quem sensum pro Bart.expendo tex. notab.in l.dotale.13.§.finali.ff.de feuda.dota.cuius decisio memorabilis est,cum eo tempore non esset beneficium inuentarij.Eandem.l.secundam, notant alij, vt hæres rescindere possit quod defunctus fecit in eius fraudem, & ita Molin. in consuetudi.Parisien.§.octauo,gloss.tertia, numero 22. Tiraqu.de retract.ligna.§. primo,gloss.nona.numero 57. Ex quorum assertione nouè posset intelligi ratio tex. quē ipsi adducere debuerunt, in l.si ita quis,§.ea lege.ff.de verborum obligationibus, quatenus.l.C. ibi indistinctè habet, hæredem admitti contra alienationem rei quam defunctus distraxit, aduersus prohibitionem olim impositam ab ipso hærede:quod Iaf. intelligebat pro portione hæreditaria tantum, textus verò simpliciter loquitur. Limitatur 13.ex tex.difficili in l.final. C.de euictio. vbi hæres eius qui fideiussit in venditione,agit efficaciter contra emptorem, cùm fideiussor ipse repellendus esset,iuxta.l. exceptione 11.C.eod.Et ita admittitur hæres,cùm defunctus repelleretur:quod agnoscit gloss.sed rationem non assignat,in dicta l.cum à matre, & l.3.C.de reb.alien.difficilè autem erit rationem assignare, cùm repugnent iura hanc regu.probantia,& ideò gloss.variat in d.l.fin.& Bar. ibi dicit eam l. sing. & alibi se eam nescire: & ita etiam Bald.ibi eam.l.mirabilem dicit, & de ea cogitandum fore: & ita Iaf.in l.2.§.ex his, numero 3.ff.de verbo.obli.dicens ex ea lege limitari.l.vendicantem,ff.de euict.eandemque: l.extollit Iaf.in l.legatarius pro parte, numero 2. ff.de legat.1.eam dicit singul.Alex.in l.si mihi & tibi,ad fin.ff.de

leg.1.

leg.1.mirabil. appellat Bero. in c. si quis presbyterorum, nu.41.de reb. eccl. notab. Deci.consi.185.numero singu. Crot.in l.si is qui pro emptore nume.11.Curt.Iun. consi. 155.numero 10.Eandem verò.l. ad cōtrarium eius quod dicit,incautè citat Afflic.lib.3. & Rub.5.nu.9.Circa rationem verò,& intellectum illius.l.variarunt antiquiores,vt colligitur ex gl.ibi: præmebantur enim difficultate regulæ,quæ nimis aduersatur, iuncta l. exceptione, & l. si ob causam,eodem tit.ibi, *vel qui in eius locum successit:* nec valet ratio Petri & Cyni,quos referunt & sequuntur Alberic.Salycetus,& Fulgosius in dicta l.final. qui dicebant fideiussorem tunc non audiri,quia consensit:hæredem autem audiri, quia non consit:idemque sequitur Baldus.in dicta l.cum à matre, numero 4.Salyc.dict.leg.3.C.de reb. alien. Fulgo. dicta l.exceptione: & consilio 67. colum.2. ad fi.Quæ ratio satisfacere non potest. iura enim quibus hæc regu.probatur,apertè loquuntur vbi defunctus consensit,hæres autem nullo modo:atque ita solus consensus defuncti,excludit hęredem nunquam consentientem,contra eos.Minus placere potest quod inquit Fulg. in d.l.exceptione, & d. consi. quod fideiussor non tenetur de euictione.sed ex consensu nihil enim refert inter hæc, maximè cum d.l.exceptione,in fi.apertè contradicat, probans fideiussorem tunc de euictione teneri. Videretur igitur aliquo colore dicendum vltra Doct. esse diuersam rationem inter venditorem & fideiussorē: venditor enim rem vt suā vendit, vnde nec ipse,nec hæres debet rem ab emptore auocare,quia esset euidens repugnantia, quæ semper vitanda est:fideiussor autē accedit pro interesse,secuta euictione, & rem non suam esse magis fateri videtur, vnde eius hæres facilius ad rē vendicandā admittitur. Id aūt cum tēperamento,vt tunc non admittatur hæres iure hæreditario,si allegaret rē fuisse fideiussores cui ipse successit,sed tm̄ iure proprio,vt probat ea l. gl. Ang. Salyc.& Fulg.ibi idem Fulg.in d.consi.vbi alia tentat, parum tuta ad eam.l.Limitatur 14.per Corn.consi.301.nu.10. & 11. lib.1 vt procedat; quādo defunctus vendidit nomine suo, secus si nomine eius cuius res erat, idq; sine mandato: licet.

cet enim dominus rei hæres extet venditori, poterit cōtra uenire, quia alienatio ex defectu mandati fuit nulla, nec vēditor id fecit nomine suo, vt sic maior sit culpa empto
84 ris: quod confirmatur ex dictis supra 10.limita. Diximus suprà mirā esse varietatem scriben. circa materiam feuda lē in proposito huius reg.& d.l.cū à matre, vt verè chaos appellari possit. Idq; non tm̄ inter Doct.& interpretes, sed ēt penes consuetudines ipsas feudorū, quæ in partē iuris scriptę habētur, post duodecimum Cod.librum. Qua inutilis erit labor, maximè Italis, Germanis, Gallis, apud quos frequentissima est materia feudorum. Hispanis etiā vtilis erit, quia inde multa inferuntur ad emphyteosim, & maioratus, vt infrà. Omissis autem alijs diuisionibus feudorū, præcipua ad propositum est ea, quā Doc. constituūt inter feudū hęreditarium, & feudū, quod appellant, ex pacto & prouidentia: vt distingunt Iser.nu.1.& alij in capit. primo. An agna. vel fil. vbi Afflict. numero 13. & in c.1. §.hoc quoque de succes.feud.& in c.1.§.Titius, vbi Affli. numero 5.si de feud.fuer.contro.inter domi.& agnat.tradit Curt. de feud.1.par.8.q. numero 19. & sequen. Alex. in l.quod dicitur.ff.de verb. & in varijs consilijs, maximè consi.26.num.4 & consi.28.numero 18.lib.5. Afflict.lib. 3.Const.Neapo.Rub.5.nu.11.& præced. Dec. consi.390. nu.5.& consi.185.Cur.Iun.consi.1.numero 12.& consi. 138.nu.23.Ruyn.consi.1.nume.15. libro primo. Gozad. consi.28. Anto. Capyt. decis.64.nume.8. Aymon. consil. 197.numero 5.Paris.consi.2.numero 22.lib.1.& consi.5. num.2.eod.lib.perspicuè Soc.nep.consi.112.nu.6.lib.2.& consi.76.nu.75.& sequen.lib.1. Afflic.in c.1.num.3. & sequent.de eo qui sib.& hæred.latè Lofred. consi.1.inter cōsilia feudalia. Apud quos omnes & plures alibi grandis contentio est circa exempla & effectus huius diuisionis, vt statim deducam. Omnium tamē in eo concors opinio est, vt feudum ex pacto & prouidentia dicatur, quando conceditur alicui pro se, descendentibus, seu coniunctis de familia non facta mentione hęredum: vt autem nihil prorsus maneat pacificum in hac materia, contra hanc receptissimam conclusionem insistit Syluan. consilio 30.
nu.

nu. 12. & numero 17. nitens probare, quod etiam tunc dicatur feudum hæreditarium. Mirè autem discordant scribent. circa feudum hæreditarium: quod tamen à præcedenti crebrius distingunt in eo, quòd hoc dicunt exigere, vt succedens sit hæres, vt per eos oẽs vbi suprà: sed Bal in l. cum virum. n. 21. C. de fideicom. appellat feudum familiare, seu de familia, quod omnes vbi suprà appellant ex pacto & prouidentia: & cum eo Soci. nep. consi. 114. nu. 10. lib. 2. Ias. in prælud. feud. col. fin. num. 128. Pro quibus expendo tex. in l. 5. ff. de reli. & sumpt. fun. cuius sunt verba in proposito summè notanda, *familiaria sepulchra dicuntur quæ quis sibi, familiæque suæ constituit: hæreditaria autem, quæ quis sibi, hæredibusque suis constituit.* quem tex. in materia feudorum debuissent scribent. expendere: in alio autem proposito eum notant Ro. Alex. vt per Ias. in l. cum filio, num. 88. & ibi Rip. num. 48. de leg. 1. Nec est tex qui probet receptissimum illud nomen feudi ex pacto & prouidentia, quo Do. vbiq; vtuntur, vt fatetur Affli. in prælu. feu. nu. 169. ver. præmittendum, & nu. 178. versi. patet, referens ad id Bal. Vltra quos reijciendum omnino videtur illud nomen & differentia quum & feudum, quod hæreditarium appellant, non aliunde quàm ex tenore concessionis id nomẽ habere possit, & sic omnia feuda æqualiter appellarentur ex pacto & prouidentia, cum à concessionis tenore pendeat nomen & effectus feudi iuxta. ca. 1. de duob. fratri. ibi, *propter tenorẽ huius fiituræ:* cum simi. Ex hoc nouè & verè damnatur cõmentitiũ nomẽ illud feudi ex pacto & prouidentia, hucusq; ab omnibus receptum, potiusq; ex d. l. 5. appellari debet feudum familiare. Quia tamen eo nomine vtuntur omnes scribent. eodem nos vtemur, vt constet tali appellatione feudi ex pacto & prouidentia significari feudum liberis & consanguineis tãtum deferendum. Quanta autem sit differentia inter feudum hæreditarium & hoc familiare, colligitur ex Bart. Paul. Alex. in l. si patron. ff. ad Treb. ex Bar. in l. vt iusiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. Alex. consi. 44. lib. 1. latè Afflic. & alij in dictis locis, & plenè doctèque D. Couarru. l. libr

25 resol. 2. capit. 18. Quæ differentia filijs vtilior est in em-

phy-

phyteosi,& in alijs quàm in feudo : in alijs enim cum descendentes vocantur iure sanguinis tantum.fatentur omnes scriben.cum Bar.posse filium repudiare hæreditatem, retinereq; rem pro liberis concessam:in feudo autem mira in hoc controuersia est circa intellectum.c.1.an agna. vel fil.plures enim asserunt,non posse filiũ, repudiata hæreditate,retinere feudum etiam pro filijs concessum,& in eo deterioris esse cõditionis filios,quàm agnatos: qui tũc repudiata hæreditate feudum retinebunt,& ita Math. Afflict.in dicto capit.nu.1.& numero 31. qui id vt receptius tradere videtur:inquit tamen numero 7. aliquos contradicere : & ita hoc sequitur Anto. Capy.decis.97.nume.2. Loffred.consi.1.numero 68.inter consi.feud.Soc.nep.consil.114.numero 1.libr.2.accuratè magis Curt. Iun. consi. 155.& ita intelligit Syluan.consi.30.nu.19.ita apertè Bar. in dicto paragrapho si liberi.nu.4.ff.de oper.libe.idq; receptius asserit D. Couarru. d.cap.18.nume.4.lib.2. resol. & Areti.consi.14.nume.13. & 14. & verè litera.d.c.fortissimè iuuare videtur hanc sententiam : dupliciter inducendo.1.in princip.dum text.loquitur in agnato,permittens, ei vt feudum retinere possit repudiata hæreditate. Deinde in secunda parte id indistinctè negat filio vasalli : & sic satis videtur loqui in feudo concesso alicui & familiæ. Si enim esset feudum hæreditarium, non distingueret inter filios,& agnatos, nec agnatis permitteret, vt repudiando hæreditatem feudum retineant, quia secundum traditionem omnium scribent.in feudo hæreditario necessarium est hæredis nomen omnibus succedere volentibus.Idque speciali consuetudine summoque rigore in feudis introductum videtur:quilibet enim consultus ex ratione naturali,iurisque principijs,contrarium diceret ideoque,gloss. ibi magis inclinat, vt decisio illius text. non trahatur ad emphyteosim,& alia extra feudum:idque receptius videtur ex Afflicto,ibi.numero 57. ex Bart. in dicto §.si liberi. num.4.ex Alex.in d.l.quod dicitur, & ibi Ias.nume.29.ff. de verb.oblig. & in terminis tradit Couarru.d.loco.versi. septimo.Inde caue bis ab æquiparatione Bal. in l.3.col.2. C.de fideicom. Sed cum in feudo concesso alicui & libe-

ris

ris citra nomen hæredis, durissima foret decisio illius cap. & filios iniquè grauaret, si eos inuitos hæredes faceret, cõtrarium intelligunt & probant quam plures alij scribent. adeò vt hæc videatur receptior opinio. Ita enim Bal. in d. c. An agna. nume. 8. & Aluar. num. 9. Præpos. num. 6. ver. 6. lim. Iacob. à Geor. de feud. verb. & cum pacto de non alienando. num. 36. Ias. in d. l. quod dicitur num. 33. ff. de verb. oblig. Vbi in feudo & emphyteosi hoc dicit communiter approbari: & ita idem Ias. in l. si non sortem. §. libertus, num. 33. ff. de condic. ind. Alex. ad Bal. in l. qui se patris, col. 6. litera b. C. vnde lib. Lauren. Calca. consi. 74. nu. 4. & 5. hoc etiam communiter sentire Doct. fatetur. Syluan. vbi suprà: idemq; asserit receptum Rube. in l. Gallus. §. quidam rectè. nu. 181. hoc securè tradit idem Rube. consil. 85. Curt. Iun. consi. 78. nume 4. Carol. Ruy. consil. 1. nu. 15. idem vult Ias. consi. 56. lib. 3. ex princi. Aymon. consil. 256. num. 3. idem apertè vult Alb. Brun. consi. feu. 80. nu. 14. & seq. Paris. consi. 23. num. 176. lib. 1. Bellon. consi. 33. num. 4. & securè Zas. de feud. 8. par. nu. 6. ver. cæterum hoc etiam vult apertè Pau. Cast. in auth. post fratres. C. de legit. hæred. idē Pau. in l. pro hærede. §. 1. ad fi. ff. de acq. hære. Pau. in l. idē. Iuli. §. si quis alicui. n. 4. & clarius idē Pau. in l. si post mortē ff. de leg. 1. quorũ numero æquior hæc opinio, receptior manere videtur, ita mitigetur rigor. d. c. An agna. Vt ēt in feudis eo casu nō prorsus recedatur à iuris regulis: quibus in ea forma concessionis ita ius liberis acquiritur vt necessarium eis non sit nomen hæredis, ex l. 3. cũ Bar. ff. de interd. & releg. ex l. quodcunq; 45. §. si qs ita. ff. de verb. obl. ibi, *licet hæres non existat*: & ibi notāt Pau. & nouiores, ex l. si post mortem. 71. ff. de leg. 1. ibi, *An patri heres extiterit, nec ne*: & ibi Pau. Cast. nu. 3. expressim notat. & cum Bal. respondet ad literam d. c. quorum intellectum probant alij sequentes hanc partem. De ratione autem differentiæ, quam tex. in d. c. facit inter filios & agnatos, ingeniosè agit Bal. ibi. num. 6. tradit etiam Syluan. d. consi. 30. nu. 21. & nouissimus Francis. Sonsbe. de feu. par. 9. pa. 76. nu. 171. Idem dicendũ est in feudo concesso pro se & suis hæredibus: venient enim descendentes tm̃ vt tā

quam receptũ tradit Alex. in d. l quod dicitur. nu. 26. veri & si benè, ff. de verb. obl. loquẽs generaliter de re, quæ sui natura non venit ad extraneus: vt colligitur ex traditio. Bar. & aliorum. in l. Gallus. §. etiam si à parente. Sed tunc oportebit, vt descendentes ad successionem feudi, vel emphyteosis, hæredes sint, ex Ias. & alijs proximè citatis, traditq; Affli. in c. 1. nu. 11. de alie. feu. patern. æquiparans has formulas, *pro se hæredibus, & pro se vel hæredibus*. Idem etiã ꝗ tunc liberi debent esse hæredes, tradit Loffred. d. cons. 1. nu. 64. & nu. 132. & 207. cum seq. & 210. & seq. Feudũ ẽe hæreditarium appellant aliqui in ea forma, *pro se & hæredibus legitimis*, quasi ea qualitas non totũ sanguini tribuat, præponderetq; nomen *hæredibus*: ita Cardi. Paris. consi. 65. nu. 7. lib. 3. citans Alex. & alios. Sed contrarium non obscurè probat Dec. consi. 395. nu. 7. Gozad. consil. 26. num. 30. Soc. nep. consi. 112. nu. 8. li. 2. qui hoc dicunt, vbi feudũ simpliciter conceditur pro hæredibus: à fortiori ergo id sentiũt, vbi additur verbũ, *legitimis*. Verbum enim, *hæres*: simpliciter prolatum à facilius extraneos comprehendit quàm vbi additur qualitas illa legitimorum, iuxta l. 3. §. de illo. ff. pro soc. sed hæc componentur ex distinctione proximè tradenda. Maior scriben. varietas est, quando feudum vel emphyteosis saltim ecclesiastica conceditur alicui pro se & hæredibus: quæ varietas satis colligitur ex proximè dictis, & ita inquit Afflic. in c. 1. nu. 4. de eo, qui sib. & hæred. mireque variauit celebratiss. feudista And. Isern. vt curiosè notat Loffred. consi. 1. ex nume. 98. per 5. col. tradit etiam Affli. in cap. 1. nume. 13. An agna. vel fil. & tamen receptior videtur opinio, vt tunc dicatur feudũ hæreditarium, ex Afflic. vbi sup. & decis. 112. nume. 3. Couarru. d. loco, Alex. referens plures consi. 28. numero 18. lib. primo. Curt. Iun. consi. 1. numero. 12. & consil. 138. numero 23. & in tract. de feud. 1. part. q. 8. nume. 19. Aymon Crauet. consi. 197. num. 5. Paris. consi. 3. nu. 8. lib. 1. Grat. consi. 4. numero 42. lib. colligitur. ex Iaso. in dict. §. libertus. numero 35. Quod notabiliter ampliat Cur. iun. cons. 3. etiam si nomen liberorum vel descendentium tantum apponatur in principali dispositione, & nomen hære

dum

dum,adijciatur postea incidenter. Adhuc enim concludit feudum manere hæreditarium, vt successor debeat esse hæres,sed non satis respondet regulæ Clem.1.de præben. quod verba incidentur vel executiuè prolata, nōn alterāt dispositionem,de qua agit Ias.in l.ex pupillari.ff.de vulg. & ego soleo expendere tex.in l. pater filium. 36. §. fundum.ver.ita enim.ff.de leg.3.& ita contra Cur. tradit. Ex ea de pact.num.220.& in terminis contrarium tradit Ias. consi.56.col.2.& col.fi.lib.3. Ex qua opinione, cùm receptior sit cauendum est à multis & grauibus viris, qui in materia feudali & simili,generaliter tradere solent,nomē hæredis,idem omnino inducere,ac si concessio fiat pro se & liberis:ad quod innumeræ authoritates citari possent. Ex quibus memoro Alex. sibi contrarium consil.30.nu. 1.lib.1.& consi.26.nu.3.lib.5. Deci. d. consil.395.num.7. Goza.d.consi.26.num.30.Afflic.sibi contrarium in ca.1. nume.13.de feud.nō hab.prop.natur.Ias.in d. l.Gallus.§. ¶ etiam si parente.nu.15.versi.2. fallit. Ea tamen discordia scriben.circa has formas concessionis potest conciliari, vt feudum non dicatur tunc prorsus hæreditarium,nec omnino familiare,seu ex pacto & prouidentia,potiusque appelletur mixtum,quasi de vtroq; participans:quia ad tale feudum non admittetur extraneus hæres. Descendens autem vel agnatus,qui tantum tunc admittuntur,non poterunt repudiata hæreditate feudum accipere, idque magis conducit in agnatis,liberi enim, in feudis etiam omnino de familia, non possunt hæreditatem repudiare,feudum verò retinere,ex d.c.1.An agna. vel fil. vt supra receptius diximus.Extra feuda autem vtilior manet resolutio hæc, vt tunc liberi vel agnati, si in eam rem succedere velint, non possint hæreditatem repudiare, quæ conciliatio colligitur ea Dec.consi.185.& consi.208.nu.10. & seq. apertè & perspicuè eā probat Affli.d.c.1.An agnat.vel fil.nu.10. & seq.Et c.1.nu.4.de eo qui sibi & hæred. & lib.3.constit. Neap.Rub.24.nu.74.tradit Card. Paris.consi.65. ex nu. 10.& nu.24.lib.3.Soci. Neap.consi.76.num.75. libr.1. & consi.112. num. 10.lib.2.& consi.114.col.4.eod.libr. Ex
88 qua cōcordia & resolutione infertur 1. ad similem speciē

conceſſionis pro ſe & hæredibus maſculis, vel pro ſe & hę redibus ex corpore ſuo deſcendentibus. Nimis enim variant ſcriben.& plures ſibi ipſis aduerſantur, vt colligitur ex diffuſo conſ.1.Loffred.vbi inuoluit nec ſibi conſtat Afflict.in c.1.§.hoc quoque nu.85.de ſucceſ.feu.& in c.1.nu.10.& ſeq.de alien.feud.pater.& in c.1.nume.4.de eo, qui ſibi & hæred. Variauit conſulendo Rube. Nam in conſil.84.& ſeq. aſſerit tale feudum nullatenus dici hæreditarium, ſed omnino ex pacto, vel de familia. At in conſil.18.contrarium vt magis commune tradit.Ex præcedenti autem concordia videtur dicendum, vt qualitas illa adiecta hæredum non tollat; quin deſcendentes hæredes eſſe debeant quod magis probat D.Couarru.d.lib.2.reſolu.c.18.col.6.& ſeq.& videtur ſatis colligi ex Bart. in d.§. ſi liberi.nu.4.verſi. ſed ſi.ff. de oper. lib. dicit ita iudicari Afflict.deciſ.295.nu.7.& clarius deciſ.140. & hanc dicit magis communem opinionem Sylu.conſ.30.nu.11.& ſeq.& n.24.vbi plures citat:& ita cõtra Dec.tradit Cur. cõſ.145. & cum eo Grat. conſi 4.nu.48.& nu.55.lib.1.& Rube.in l.Gallus.§.quidã rectè. nu.191. ¶ Ego autem puto veriorẽ & receptiorem eſſe ſentẽtiam, vt in ea forma feudum dicatur tantum de familia, ac ſi nomen hæredis adiectũ nõ fuiſſet,& ita Dec.conſ.395.nu.6.& ſeq.magis in cõſ.135. Pariſ.conſi.10.nu.7.li.1.Soc.nep. conſ.72.nu.27.li.1.Alb. Brun.relatus à Soc.in d.conſi.nu.28.& ita Afflic.li.3.cõſt. Rube.24.nu.74.idem Afflic.ſummè Dec.laudans, in c.1. nu.11.An agna.vel fil.idem Afflic.deci.240.nu.10.ſed ibi magis refert ſpecialem regni conſuetudinem ſicut etiam lib.3.conſti. Rub.24.nume. 68.& allegando Deci. idem probare videtur Moly.in conſue. feud.§.22. nu.85. Soci. nep.(citans ſolum Afflic.)conſi.112.nu.14.li.2.idem vult Gozad.d.conſi.26.nu.30.Franciſc.Zoane. de reb. quotid. c.4. & Bellonus conſi. 33.nu.2.dicens opinionem Decij communem: quæ etiam colligitur ex traditione Alex. Aret.& aliorum quos refert Iaſ. in d.§.etiam ſi parente.l. Gallus.nu.22.ita Cremen.notab.1.§.eademq; opinio fuit Rayne.vt referunt plures ex his, & tradit Iaſ. conſi.118. col.3. libr.4. idem non obſcurè colligi poteſt ex Bald. in l.cum

l.cum virũ,nu.21.C.de fideicom.apertius Bal.in l.liberti.col.fi.nu.37.C.de oper.libe. & ita hæc opinio receptior videtur, licet variauerit Rube. vbi suprà:sicut etiam variauit Aymon Craue.qui consi.256.nu.3.contra Dec.tenet,idem tamen sibi contrarius, Dec.sequitur consil.197. nu.2.variauit etiam Paris.qui vbi supra cõsi.Dec.probat, sed idem contradicit cons.2.nu 23.li.1.Pro hac parte quã nouiores Dec.tribuunt,nõ parum vrget à fortiori autho. gl.& Pau.Cas.in l.ex facto.§.vlt.ff.ad Treb.vt tunc ex subiecta materia nomen hæredum,de liberis tantum intelligatur,maximè addita qualitate illa masculorum vel ex corpore descendentium.Vrget etiam nimis vsus loquendi, qui ante oculos haberi debet etiam reiecta proprietate verborum, vt docet I.C.in l.non aliter.§.1.ff.de lega.3: solent autem homines in negotijs similibus,hæredes appellare descendentes & agnatos,quos successuros sperant perpetuò in feudo vel maioratu, de quo agitur,nõ attendentes ad alia bona,nec ad nomen hæredis.Facit etiã regula iuris,vt consideretur ratio naturalis,non accidentalis,l.3.ff.de tutel.& causa sanguinis,non alia extrinseca,l. tutor,31.§.1.ibi, *vt filius promeruit.* ff. de excus.tutor.Nec obstãt argu.Rube.in d.§. quia si maturè attẽdas,satis colligitur mens concedentis vel accipientis, vt tunc sanguinis tm̃ ratio habeatur,si enim de alijs hæredibus sentirẽt, non distinguerent inter masculos vel fœminas.Hanc tamen opinionem quam ex Bald.& alijs magis communẽ dicimus,limitat Ias.d. cons.118.colũ.3.ver. nec obstat li. 4.nisi cum qualitate masculi addatur signum vniuersale: quod apertè vult Bal.in l. cum virum,nu.21.C.de fideic. confirmaturque ex multis per Ias.cons.124.colum.pe.& fi.li.4.ex latè traditis per Aldobr.in prin.Insti.de excusa. tuto.ex nu.62.Sed fundamentum illud ex dictione generali in feudalibus,non est omninò tutum,possetq; cõtrouerti ex traditis per Iacobin. de feu. verb. quibuscunque: meliùs per Rip.in l.ex facto,§.fi.num.16.ff.ad Trebel.In quo nimis variare scribent. aduertit Moly.ad Alex.consi. 30.lib.1.Afflict.in c.in generali, num.20.si de feud.fuer. controuer.tradit Deci.in c.in præsentia, nu.48.de probat.
 latius

89 latius Tiraq.de retrac.lign.§.1.glo.7.nu.21. & nu.27.Ex eisdē infertur 2.ad aliā speciem cōcessionis, si forsan feudum vel quid aliud simile concedatur alicui & suis hæredibus non enim intelligitur de ijs, quibus tantū congruit ius suitatis, iuxta §.sui.Insti.de hæred.qual. & differē.sed potius id feudis & emphyteosi ecclesiastica, intelligitur pro descendentibus, in alijs verò, quæ ad extraneos transire solent, intelligiur de quibuscunq; hęredibus, vt ex Imo.resoluit Alex.in l.quod dicitur, nu.26.de verb.oblig. idē Alex.consi.26.lib.4.tradit Rube.in l.Gallus,§.quidam rectè, nu.75. Hiero.Schur.cōs.feud.126.nu.1.Sylua.cōsi. 52.nu.1.notat Præpos.in d.c.1.An agna.n.3.versi.sed qñ, cū seq.& nu.5.colligitur ex doctri.Bart.in d.l.Gallus,§.ēt si parente.nu.4.& ibi Ias.nu.13. & Soci.nep.consi.58.lib. 2.Idq; iudicandum est ex cōmuni vsu loquendi, vt notā ter tradit Guid. decis. 548. & ita distinguit in proposito. idem Guid. decis. 230. non ita in decis. 306. Sed in hac specie ex mente scribent.in d.locis, censendum erit feudū ¶ hæreditarium, ad effectum, vt descendentes & agnati nō possint feudum retinere, hæreditatem repudiando: de familia autem censebitur, quia extranei admittendi non sunt. Et ita hæc species iudicabitur iuxta distinctionē feudi mixti, de qua sup.non secūdum præcedentē de masculis: quod planè concedent omnes tenentes in casu proximo feudum esse hæreditarium: nec contradicit alteri opinioni, quā ibi probamus, quia in hac specie verba non tā præcisè rationi sanguinis adhærent, vt prorsus excludant generale nomē hęredis. Et ita in hac forma, pro se & suis hæredibus, non poterit agnatus repudiatus hæreditatem & feudū retinere, secūdū scrib.cōiter in d.c.1. An agn.vbi Præpos.notat colum.3.licet contradicat nouissimus. Frā. Sonsbe.de feu.9.par.nu.105. cuius opinio nō inepta est: nec æquitate caret maximè ex ijs quę inf.proximè trado.
90 nu.91. Sed nunc loquor iuxta ea quæ receptiora sunt in hac materia. Ex prædictis.3.securè inferri videtur, in forma cōcessionis, pro se & descendentibus, nihil immutari per adiectionem, *ex corpore*. Eadem ratio est, ad effectū, vt feudum iudicetur hæreditarium vel familia: licet. Do-

ćto.

cto.vbi suprà,tractantes de illa forma,semper addant qualitatem illam, *ex corpore.* sed lex rebus,non verbis imponi debet,l.2.C.commu.de legat. Ex eisdem,3. inferri potest, non esse differentiam inter concessionem,pro se & suis hęredibus,& concessionē,pro se & suis,simpliciter:licet quoad alia videatur aliquid inter hæc differre,ex Emil.Ferret. consi.3.vt sic feudum sub hac forma dicatur hæreditariū, ad hoc vt successor hæreditatem non repudiet,licet extranei tunc non admittantur:& ita censebitur mixtum secundū resolutionem suprà traditam, ex mente scribent.in d. c.1.An agna.Inde etiam infertur 5. ad speciem suprà traditam de concessione,pro se & liberis & hæredibus:vt magis procedat cōis conclusio, de qua ibi: quando verbum, hæredibus esset adiectū simpliciter sine copula, quia tunc magis qualificat præcedentia.vt successor feudi debeat esse hæres:ex doctri.Bar.in l.pretor,§.erit,ante.num.1.ff. vi bon.rap. *qualitas* & nu.1.ibi, *intelliguntur repetita*: Bart.in l. Seiæ,§.Caio,ff.de fund.instruc.Infertur etiam 6.ad speciē cōcessionis,tibi & generi tuo vel posteris:hæ enim constituunt omninò feudum familiare seu ex pacto & prouidētia,nō hæreditarium: cùm in ijs nihil de hæredibus dicat, totū verò sanguini detur: quod suadetur ex tex.& Bar.in l.3.ff. de interd.& releg.ex Affli.& feudistis in locis suprà citatis,& in specie voluit Bal.in c.1.§.fi.nu.1. quæ fu. pri. cau.& Curt.de feu.5.par. nu.5.Infertur 7. ad q.concessionis, in ea forma, *tibi & filijs & hæredibus*: in qua diximus receptius, vt feudum tunc censeatur hæreditarium:quod limitat Afflic.in c.1.§.hoc quoq;,nu.85.de succes.feu.nisi in ea successione addatur,vt seruetur sexus & ætatis prærogatiua,vel quòd in eo succedatur iure Francorum:tunc enim contendit Affli.feudum censendum esse de familia, seu ex pacto,vt vocant,non hæreditariam quod improbare videtur Loffred.in prolixio consi.1. si eius principium cum resolutione conferas.Sed pro Affli.vrget, quòd ea concessio in effectu successores sanguinis tantum respicit:Ideoq; conclusio tantum attendi debet,& non præcedentia verba,vt generale est in omni dispositione.Deci.in l.si ego nu.3.ff. si cer.pet,Ias.in l.1.nu.17.ff.de eden.Affli.

decis.375.nume. 5. & opinio hæc Afflict.iuuatur autho-
1. ritate Cor.consi.199.nu.68.lib.2.& Bal. in l. libert.nume.
37.C.de oper.liber.In his autẽ dicitur feudum iure Francorum, quãdo primo genitus reliquos excludit, vt volunt omnes feudistæ, & ita Afflict. decis.112. & decis.248. Infertur. 8. ad speciem concessionis, *tibi & generi*, vel *tibi & proli vel posteri*: vt verè dicatur pro familia non hæreditaria: ex suprà dictis, & ijs quæ tradit Affli.in c.1. nu.132. & seq. de succes.feu. facit l.1 .§.fi.ff.de iure immuni.Cur. de feu.3.par.nu.29. Infertur.9. ad q.concessionis. *in cunctam generationem*. vt tunc ratio sanguinis non hæreditatis habeatur, ex Bal.in l.2.vbi Ias.num.167.C.de iur. em-
91 phyt. In prædictis autem libentius in dubio amplecterer eã opinionem, quæ magis inducat, vt feudum dicatur ex pacto seu prouidentia, quàm hæreditarium, vt magis faueatur descendẽtibus & agnatis, ex ratione tex. in l.1.§.largius.ff.de succes.edic.ibi, *in honorẽ sanguinis*: Imò si mea va-
¶ leret sententia, verius putarẽ contra omnes ferè scribent. in multis suprà traditis, vt feudũ non dicatur hẹreditariũ, sed omnino de familia, quamuis adijciatur verbum, hæredes, saltim post mortẽ primi acquirentis. Ei.n.tantum debent successores (quia ab eo habere dicunt̃) non alijs post eum: cùm ab alijs nihil accipiant vt colligitur ex multis iuribus & Doctor.& notat Alexand.in consi.107.& præced. libr.4. Aymon. consil.135. numero.8.& sequen. Ad quod moueor fauore sanguinis, nec non ex subiecta materia, quæ propriè posteros, non extraneos admittit, vt omnes agnoscunt in materia feudali. Nimirũ igitur si hæredis nomen tunc non ad hæreditatis aditionẽ, sed ad rationem sanguinis referatur, ex sententia gl.in leg.etiam.19. ff.solu.matr.tex.optimus in c.1.de aliena.feu.ibi. *sine hærede masculo, quòd in feudis intelligitur sine filio.* Moueorque magis, quia nec concedens nec accipiens aliquid prætendere possunt, ex eo quod posteri succedẽtes, hæredes, alijs sint, nec ne. Vnde extra rigorem d.c.1. An agna.nũquam onerarẽ descendentes vel agnatos, qui ratione sanguinis admitti possent, vt alterius hæreditatem adire teneantur, argu. l. 3. cum ibi notatis à Bart.ff.de interd. & releg. &

quæ

quæ notant Paul.& alij in l. pro hærede.§. si quid tamen. ff. de acqu. hæred. & forsan hoc sensit antiquus Doctus à Bal. relatus in capit. 1. nu. 3. de eo qui sibi & hæred. cuius opinionem dicit communiter reprobari Syluan. consi. 30. nume. 33. Paris. consil. 23. nume. 167. lib. 1. Ad prædicta omittendum non fuit, quod tradit Curt. Iun. consil. 138. nu. 24. versi. præmissis, col. vlt. vbi mirabiliter inquit quod si in concessione feudi antiqui, ad quod vocantur descendentes & agnati, fuerit adiectum verbum, *hæredibus*, non sufficiet successorem descendere à primo acquirente, nec ab eius hæredibus, nisi immediatè hæres sic vltimi possessoris: quod durum est, possetque multos decipere. Sed contra Curt. (qui neminem refert) videntur stare multorum responsa, imò quod sufficiat descendere ab hæredibus primi acquirentis, & ei longo etiam medio hæredem esse, vt per Paris. cõsi. 2. nu. 25. li. 1. & cõsi. 65. nu. 31. li. 3. Soc. nep. consi. 72. nu. 29. lib. 1. idemq; probat Alex. consi. 26. nu. 8. lib. 5. ibi, *tamen erat in effectu hæres primi vasalli, qui feudũ recuperat pro se & hæredibus.* & ita securè cõcludit Albe. Brun. consil. feud. 18. num. 14. vbi alios citat: & contra Curt. ita aduertit Syluan. consi. 30. nu. 20. dicens hanc esse cõem opinionem, facit tex. in c. 1. de natu. succes. feud. ibi, *ex illa linea ex qua iste fuit.* Hæc omnia pro virili resoluta tam longo repetita principio nemo proxilitatis notet: quia non solum multis vtilissima erũt, sed omnino necessaria ad propositum: d. l. cũ à matre: nec sine ijs intelligi posset articulus quotidianus huius tractatus: an filius vel alius hæres admittatur contra alienationẽ à defuncto factã in feudalibus & rebus maioratus: quo nihil frequẽtius: à Doct. autem tã confusè tractatum vt nullã lucẽ nullamq; resolutionem, sed densissimam caliginem Cimmeriasque tene-
92 bras scriptis suis reliquisse videantur. In hoc frequentissimo articulo variæ sunt sententiæ à nullo, quem viderim, collectæ: in quo alij alijs, omnesque sibi ipsis aduersantur. Variauit ex morte Bal. vt referunt Alex. Ias. Dec. in locis infr. citandis. Variauit Alex. vt colligitur ex Dec. consi. 185. & consi. 28. & Curt. Iun. consi. 138. numero. 21. Variauit Dec. vt tradit Aymon. consi. 256. nu. 3. ad med.

& si.

& fi.Variauit Parif. vt conftat ex dictis per eum confil.3. ex nu.18.cũ multis feq.& conf.2.nu.23.verfi.& fic cũ feq. lib.1.& confi.10.nu.7.eod.lib.& confi.65.nu.10.cũ tribus feq.lib.3.variarunt alij fecundum Ruyn.confi.1.num.16. lib.1.Variauit Aymon.modò Decium fequens,modò ab eo recedens,vt conftat ex eo.in confil.197.nu.3.& confil. 256.nu.3.Variauit Rube.modò cum Deci.modò contra, vt patet ex confi.18. & confi.84.& feq. nemoque ex fcribent.ferè fibi conftat, vt patet ex fuprà traditis,magisque liquebit ex ftatim adducendis,cùm traditis à Syluan.con fil.15. In quo etiam variaffe Ifern.colligitur ex Afflict.in varijs locis,magis ex Sigifm.Loffre.conf.1.variauit Alex. vt colligitur ex Grat.conf.4.num.39.dum argumentatur, & nu.41.dum concludit.Variauit idem Grat. fi benè cõferantur quæ fcribit in d.conf.4.num.48.& 50.cum ijs quæ fcribit confi.91.numero 26.lib.1.Nec fatis fibi conftat Afflict.in c.1.§.hoc quoque,ex nu.69.de fuccef.feu.inuoluit idem Afflict.in cõft.Neap.lib.3.Rubr.5.nu.7.& 9.In hac perniciofa miferandaque repugnantia, priùs de numero agemus referendo fcripta aliorũ: deinde contra eos quod verius putamus explicabimus.Igitur fcribunt aliqui,nunquam admitti hæredem contra alienationem & factũ defuncti etiã in bonis feudalibus,quamuis talia fint,in quibus fuccedat inuito defuncto ex tenore antiquæ conceffionis,ita indiftincte fcribit Martin. Silima de feud.num. 169.in 13.volum.tracta.Ruy. confilio 25. numero 10.& feq.li.2.Bald.in ca.1.§.hoc quoque,col.fi.nu.20.de fuccef. feud. Alij indiftinctè fcribunt filium, aliumve hæredem admittendum fore contra alienationem defuncti in feudalibus, alijfve, ad quæ hæres ipfe admittitur ex antiqua conceffione,vt variando tradit Iaf.confil.7.& confi. 56.libro tertio, dum refpondet ad le. cum à matre.Variando etiam idem tradit Thom. Gramma. decifione nonagefimatertia ex numero 8.Dec.confil.445. numero 55.Et ita variando refpondet Bald.confi.215. in 1.dubio.lib.2.Alij diftingunt, an filius vel alius hæres maiorem, vel æqualem quantitatem confequatur ex bonis defuncti, & tunc non admittatur contra alienationem feudalium à defun-

cto

cto factam: si autem minus habeat, admittatur pro rata, quod tradit Affli.in c.1.§.si totius.nu.16. si de feud.fuer. contr.inter dom.& agna. & tanquam receptum id tradit Curt.de feud.4.par.num.150.versicu.2. in fine. Alij scribunt esse solum aduertendum, an filius aliusve hæres inuentarium fecerit nec ne, quasi eo facto indistinctè admittatur contra alienationem feudalium similiumve bonorum: quod tradit Isern.in cap.1. An agna.& ibi Aluar.& Præpo.col.penul.ad finem, numero 6.versi.vndecimam. Et ita Alexand.aliquando scripsit & alij, quos citat Grat. consi.4.nume.39.lib.1. Paris.consi.10. numero 7.lib.1.& & consil.65.nu.47.& seq.lib.3.vbi plures refert. Et ita ex vigore inuentarij scribit Thom.d.decis.93.numero 10.& Grat.sibi contrarius, consi.91.num.36. & 37.Deci.consil. 445.nu.56. & ita indistinctè in quocunque feudo hæreditario vel de familia, aperte tradit Bald. (licet variè allegetur) in l.qui se patris, nu.11.C.vnde lib.& tanquam re-
93 ceptũ hoc scribit Curt.de feu.4.par.n.148.& Zas.de feu. 9.par.nu.28. Alij tandem, & plures ex suprà citatis resoluendo distingũt inter feudum hæreditarium, & feudũ de familia, seu ex pacto & prouidentia, vt nostri vocant. Nã in hæreditario concludunt indistinctè repellendum hære-
¶ dem, nec in eo prodesse inuentarium. In feudo autẽ concesse expressim pro liberis & descendentibus, totam vim huius articuli inuentario tribuunt, vt eo facto possit filius aliusve hæres rescindere alienationem feudalium à defuncto factam. & hæc est magis cõis opinio nostrorũ. Et in hunc sensum reducuntur omnes in præcedẽti versi. adducti. Ita ex Isern.& alijs vt receptum tradit Alex.cõs. 28.numero 18.libro 5.Deci.consilio 208.Ias. consilio 7. colum.8.in princip. & consil.56.col.5.in princip.lib.3.& Soci.nep.consi.112.numero 14.libro 2.Paris.consi.2.numero 32.& consi.3.num.18.& cons.106.numero 43.lib. 1.& Ruyn.consil.1.ex numero 12.lib.1.& consil.38.numero 5.& numero 21.eod.libro.& consi.25.numero 10. lib.2.Aymon.consil.256.col. Curt.iun. consi.138.nume. 20.& consil.155.col.1. Rube.consil.18. & in l Gallus.§. quidam rectè, nu.190.Sylua.consi.30, numero 33.& 34.
vbi

vbi hanc dicit communem opinionem:& D.Couarru.di. cap.18.libro secundo.resol.versicu.8.& Iacobin. de feud. verb.& cum pacto de non alien.num.35.;Sigismun.cõsi. 14.num.46.Grat.d.consil.4.lib.1.Afflic. decis.112.& li.3. const.Rub.5.nu.11.& Rub.24.nu.84.& in d.§.hoc quoque.nu.72.& 74.de feud.succe. vbi hanc dicit communẽ: & in c.1.ex nu.8.de alie.feu.pater.& in c.1.§.si Titius.nu. 5.& 13.si de feu.fuer.controu.& in c.1.nu.4.& seq.An agna.Nec quisquam incuset tam curiosam allegationem, nimiamq; solicitudinem in numerandis doctorib.quum ad ea tempore,eamque miseriam deuenerit iuris prudẽtia,vt sententiæ magis numerentur quam ponderentur, maximè cũ hæc,dé quibus agimus,maximi sint momenti,sæpeque inter magnates contingant, & ijs(vt vides)mirè varient scribent.quorum authoritas sæpius capit ignorantes, vel iniquos iudices.Ex ijs patet commune esse opinionem scribent. vt in feudo hæreditario nihil iuuet inuentarium,vt tanquam receptum tradit Alex.in d.cõs. 28.numero 19.lib.5.Ruin. dicto consi.38.num.15.lib.1. Afflic.d.decis.112.num.3.& decis.240.num.11.& Aym. referens plures.consi.256.nu.3.Sigismun.consi.14.num. 43.Grat.consi.4.nu.50.lib.1.Rube.consi.18. Afflict.libr. 3.const.Rub.5.nu.9.Curt.iun.consi.138.num.16.& 20. Paris.cons.3.nu.18.lib.1.& consi.16.nu.43.eo.lib. in quo cõtrarium non obscurè scribit idẽ Paris. consil.65.nu.47. & 49.lib.3.Inde necessariò inferunt idem Doct.quod vbi feudum est hæreditarium, indistinctè repelletur hæres alienãtis securaque manebit alienatio, & factum possessoris semper nocebit posteris:eo quod non possunt succedere,nisi vt hæredes,secundum eos:& communiter scrib. & ita Afflict.decis.193.Ant.Capy.decis.64.nu.2. Syluan. consi.15.nu.46.Paris.consi.16.nu.34.lib.1.& fatentur Alex.& omnes proximè citati ad communẽ opinio.in hoc articulo.Et ita Zoane.de reb. quotid.ca.4. Hinc maximè ampliatur reg.d.l.cum à matre, extenduntur que alia iura similia, de quibus latissimè suprà.Ex quibus agnoscẽt periti omnino necessaria fuisse quæ suprà deduximus,ad notitiam feudi hæreditarij, & de familia:quum in altera spe,

ſpe.nunquã admittatur hæres cõtra alienationẽ defuncti. In altera autẽ admittatur facto inuẽtario, ſecundũ cõem ſententiam. Ex eiſdem infertur ad caſum, in quo conſuluit Dec. conſi.28. & conſi. 395. latius in conſi.185. apud nouiores celeberrimo, quando feudum conceditur alicui & eius hæredibus maſculis. Si enim tale feudũ cenſeatur ex pacto ſeu de familia, nec Dec. nec alius ex multis citandis dubitat, deſcendentẽ, vel agnatum ſuccedentem in feudo, ſimul hæredem alienantis aliquid feudale poſſe reſcindere alienationẽ, admittique contra factum defuncti, ſaltim cõfecto inuentario. In quo Dec. concludit hæredem tũc admittendũ, & ita limittandã reg.d.l.cum à matre. tũ quia, vt ipſe opinatur, tale feudum non hereditarium, ſed ex pacto & prouidentia appellari debet, tum quia in ea ſpecie non poteſt ſuccedere extraneus: & ſecundum Decium id ſatis eſt, vt hæres audiatur, nec feudum omnino hæreditarium appelletur: quod probant aliqui recentiores ſuprà citati.nu.87.verſi. Ea tamen: In qua ſpecie pro Dec.probauimus ſuprà.nu.88.verius receptius videri, vt feudum tunc omnino de familia dicatur, quo retento neceſſariò ſequitur (iuxta proximam diſtinctionẽ receptã) hæredẽ facto inuentario admittendum contra alienationẽ & factum defuncti. Et ego Decij opinionẽ veriſſimam puto, non tam ex ſuis fundamentis, quam ex alijs infrà adducendis: eandemque opinionem magis cõem puto, licet aliqui Decio contradicant, quos ſequi videtur D. Couarru.d.c.18. conſi. 6. In quo mire variant nouiores, & cõtra Deciũ maximè inſiſtit Cur.Iun.conſ.155.& Syl. conſi.30.nu.11.& ſeq. Aliqui ẽt, ſecum pugnantes, modo Deciũ ſequuntur, modo ab eo recedunt. Rube.enim cõſi. 84. Decium ſequitur, idem verò in conſi. 18. contra dicit. Eodem modo Hiero. Grat. conſi.4.nume. 48. & nume. 55.libr.1. Decij opinionem falſam eſſe ſcribit: idem verò conſi.91.nu.26.eo. lib. Decium ſequitur. Sic Pariſ.variat modo pro, modo contra vt patet ex conſi.2.nu.2 .& conſilio.10.num.7.lib.1. Sic (quod magis miror) Soc.nep.conſilio 68. ad fi. lib.2. apertè probat opinionem Curr. Iun. quem citat, reiecta opinione Decij, quem tacet. Sed idem

Soci.ſæpius opinionem Decij probat,vt patet ex conſ.72. nu.28.lib.1.& conſi.112.numero 14.lib.2.ſic contra Dec. ſcribit Aymon. conſil. 256.nu.3.idem tamen cum Decio eum:in conſi.197.num.2. At opinionem Decij probat & ſummè laudat Math.Affli.in c.1.nu.11. An agna. vel fil. & in conſt.Neapol.libr.3.Rub.24.nume.74.Zaſ.de feud. par.8.nu.62.Ex ea de pact.nu.228.Zoane.de reb.quoti.ca pitu.4. & Decium referendo ſequitur Molin. in conſuet. Pariſ.§.22.numero 85.& Bellon.conſi.33.nu.2. vbi com-
95 munem appellat opinionem Decij.Retuli quam potui di ligenter & fideliter,quæ in his arduis articulis ſcripta inue ni, nullibi collecta. Sed omnibus maturè penſatis, in ea
¶ ſum ſententia,contra omnes ferè ſcriben.curioſè ſuprà ci tatos:vt hæres alienantis rē feudalē, ſuccedēs in feudū ex tenore cōceſſionis abſque facto & volūtate alienantis,admittatur contra alienationē factūq; defuncti: & hoc non ſolum in feu.familiari, ſeu ex pacto & prouidentia,ſed ēt in hæreditario,quod tñ ad extraneos trāſferri nequit:idq́; etiam non facto inuentario. Pro qua opinione facit, 1.qđ in iuribus feudalibus ſæpe legimus,factū vnius vaſalli vel poſſeſſoris ſibi ſoli,non ſucceſſori,nec dño nocere poſſe,c. 1.§.quid ergo,de inueſtitu.de re alien.fact.melior text.in c.1.in prin.de feu.ſucce.ibi, *nulla ordinatione defuncti in feudis valente.* Iuuatur.2.hæc opi.ex c.1. §.Titius, ſi de feu. fue. cont.int.do.& agna.dupliciter inducēdo, 1. dum loquitur de proximiore agnato,quem inquit reuocare poſſe aliena
¶ tionem feudi mortuo alienāte.Veriſimilius autem eſt,ꝗ proximior agnatus hæres erit defuncto,& ita frequentius contingit,ſuadeturq; ex l.conficiuntur,ff.de iur.cod.Cum ergo text.ille indiſtinctè loquatur de agnato proximiore, qui ſæpius ex teſtamento, ſemperque inteſtato hæres eſt ſi velit:eundēq́; dicat poſſe alienationem feudi reuocare, abſurdum & diuinatorium eſſet reſtringere tex.ad caſum inſolitum,nec tam veriſimilē de proximiore non herede. Inducitur 2.tex.ille dum loquitur de filio,& inquit,ēt viuo patre alienante, poſſe filium reuocare alienationē:vbi expēdēda eſt implicatio verbi,*etiam:* innuit enim,mortuo patre planè admitti filiū,& ideò exprimit̄ ibi caſus maio-

ris

ris dubij,vt etiam viuo patre filius admittatur. Nec sanũ esset intelligere casum patris mortui in filio non hærede. cùm id ferè nunquam contingat,manifesteque iura repugnent:vt in l cũ ratio.ff.de bon.damna.Roboratur tertiò,vrgenti ratione,quia feudum censetur honor familiæ, qui citissimè aboleretur si proximioribus hæredibus & successoribus ius reuocandi negaretur,fieretq; iniuria primo acquirendi,cui posteri omnes successionem feudi debent : maximè præsupposito q̃ dominus alienationi non consensit . Tunc enim magis admittendus esset successor arguẽdo de feudatario emphyteotam & fructuarium:per
¶ Iaso.in l.secunda,nume.18.C.de iur.emphyt.vt dicamus vero feudatario competere ius agendi pro domino,quasi ab eo mãdatum habeat sicut in vsufructuario,in l. prima. §.fina.& l.secunda,ff.vsufruct.quemad.caue.Et ita successor tunc agens nomine domini,minus repelli poterit,si ei obijciatur nomen hæredis : replicabit enim de his & alijs exceptionibus ad regulam,magisque intentione tuebitur ex persona domini,argum.l.tutorem.ff.de his quibus, vt indig.cum ijs quæ sup.diximus,nume.72.& seq.Iuuatur. 4.hæc opin.contra Doct. ex altera parte communis opi. de feudo concesso alicui & liberis, quo casu cõcedunt omnes , vt saltem facto inuentario , possit hæres reuocare alienationem.puerile enim & absurdum videretur,totum effectum huius rei pendere à leuissima verborum differẽtia,cõtra l.secundam.C.commu.de lega. Quod ergo permittunt liberis quando feudum pro liberis conceditur, idem permittendum est quãdo pro liberis & hæredibus, vt nonnulli aliquando bene sentiunt.Et hanc sententiam contra communem apertè probat glo.ad quam scribent. non aduertunt , in cap.primo verb.inuestire , de feu. success.vbi indistinctè inquit,hæredem alienantis simulque successorem antiqui feudi , posse reuocare alienationem: fulcieturque eadem opi. ex ijs quæ statim adducemus in sequenti maioratus.Astringit magis hoc argu. quia post aditam hæreditatem nihil interest inter formam concessionis feudi vel emphyteosis , piterq; militat obligatio hæredis,& reg.dicta l.cum à matre. Nec obstant in feudo

ea quæ scriben. adducuntur, nihil enim facit cap.primo, an agna.vel filij.imò retorquetur in prima parte, dum lo quitur de agnatis quos vocat ad feudum absque necessitate aditionis hæreditatis: nec obstat in secunda parte dū agit de filijs, loquitur enim tantum de respondendo creditoribus paternis, nihil verò de non reuocanda alienatione imo cum tex.ibi,& in ca.primo.§.filius, de capita qui curi.vendi.grauet filium, vt hæreditatem non repudiet si feudum velit, magis inducere videtur vt alienationē feudi vel partis reuocare possit:tū ex regu. qui in vno grauatur:tum ex proprietate verbi, feudū enim intelligi debet de integro, iuxta §.1.l.si defensor.ff. de interro. act. Minus obstat tex.quem alij pro communi adducunt, in cap. primo, de not.feud.versicu.item hæres, quem in specie notat Ioan.de Amicis, cons.tertio, nu.20.verè enim tex.ille contra Doct, retorquetur,& nostram sententiam confirmat, habet enim: *item hæredes necesse habent tenere firmam inuestituram, quam pater fecit:* quibus verius tex. non astringit hæredes ad conseruandam alienationem, sed ad firmam tenendam primam concessionem: quæ tunc firma tenetur, quando bona feudalia nō alienantur, omniaque ad tenorem inuestituræ continuantur. Ad regulam autem l.cùm à matre, quæ magis obstat, respondetur ex prædictis fundam.huius opin.quibus regu.illa limitatur, cui etiam satisfit ex limitationibus sup. seriatim ad eam. l.adductis, magisque adducendis in seq.q. Responderetur magis ex eo quod plures scribunt in proposito, non valere alienationē in præiudicium successoris per d.§.Titius, si de feu. suc, contr.& alia iura sup.citata. Et ideo alienantem posse venire contra factum suum, ex l.quemadmodum.C.de agric. & censit. & ita eius hæredem, iuxta limitationem suprà traditam ad l.cum à matre:& ita ex Bal.& alijs tradit Rube.consil.84.nume.7. & colligitur ex Afflict. decis. 240.nu.8.& in consti.Neap. libro in Rub.5. nu.7. Ex his autem inferuntur. 1. elegantes interpretationes ad varia iura feudorum, reducendo ea ad rationes, & regulas iuris, contra receptas Doct. traditiones, vt ex prædictis facilè colligi potest. Infertur.2. contra omnes ferè scriben.

96

sup.

ſup.citatos.numero 93.verſi.inde:non eſſe indiſtinctè verum:quod illi indiſtinctè affirmant,factũ poſſeſſoris ſemper nocere poſteris in omni feudo hæreditario, ſolumq; ſuccurrunt hæredi & ſucceſſori in feudo conceſſo alicui & liberis.Contrarium enim conſtat ex prędictis,maximè reſpectu agnatorum,ex c.1.an agna.iuxta intellectum pluri morum,de quo ſup.numero 85.& ita caucbis à duriſſima illa generaliq; traditione,in qua vltra ibi citatos,eſt Alex. conſ.13.numero 11.li.5.Cur.de feud.4.part.nu.132.in fi.
Infertur 3. ſi cum iudicio aduertas, quando agitur de reuocanda alienatione,nihil curandum eſſe de inuentario: in quo ſcribent omnes incautè totam vim huius negotij conſtituunt,vt conſtat ex Bal.& innumeris ſup.citatis,numero 93.& præced.Quis enim non videbit inſpectionem inuentarij impertinentem hic eſſe,cum eius effectus ſit ne hæres vltra vires hæreditarias teneatur, vt antiquo iure tenebatur? non verò vt confecto inuentario hæres liberetur ab obiectione.dic.l.cùm à matre,cuius regula ſemper militat etiam facto inuentario,quatenus bona hæreditaria ſuppetunt vt diximus ſup.in ampliatio ad eam.l.ſic & non facto inuentario,non debet in ijs repelli hæres quem iuris rationes, & illius regu.exceptiones tunc admittunt.
Infertur 4.quòd vbi agitur de reuocanda alienatione inuentarium vtile erit; non vt ex eo detur ius reuocandi alienata,ſed reſpectu pretij quod ſoluendum eſt emptori, iuxta tex.glo.& Afflic.in d.c.1.§.Titius,ſi de feud.fuer. controu.& Afflic.notanter deci.278.numero 3.& ſequen. vt ex quantitate hæreditatis dignoſcatur, an ſucceſſor hæres teneatur ad totum pretium: ad hoc enim aptè cõgruit confectio inuentarii non ad effectum reuocandi alienata, quod ſcribent. non aduerterunt. Infertur.5. longam eſſe differentiam an tractetur de repellendo ſucceſſore feudi vel maioratus à reuocanda alienatione: an verò de eo aſtringendo ad ſolutionem æris alieni creditoribus defuncti:quæ duo ab omnibus ſcriben.in propoſito minus bene æquiparantur,vt videre eſt apud ſuprà citatos:& in ſpecie Afflict. d.deciſ.240.numero 10.& 11.& libro tertio.conſtit.Neap.Rub.5.col.3.nu.9.& ſequen.& contra citatos à

Couarru. d. c. 18. versicu. 8. ibi, *eadem ratione.* Infertur 6. attento effectu & beneficio inuentarii, quòd etiam in feudo hæreditario succedens ex tenore concessionis, simulq; hæres confecto inuentario, si bona hæreditaria non sufficiant non tenebitur ex fructibus feudi satisfacere creditoribus defuncti, ut bene tradit Albe. Bru. in cons. feud. 8. numero 16. citans Alex. & aliquos in hoc variantes. & inde cauebis ab Afflict. d. decis. 140. numero 10. ad fin. & ita notabiliter declarat text. in d. c. 1. an agna. cum Præpos. ibi: & Affli. nume. 11. feudum enim quamuis tunc exigat hæredis nomen, non accipitur à defuncto, sed à concedente & primo acquirente: vt vltra ordinarios doctè probat Moly. in consuet. Paris. §. 32. numero 83. & 85. Infertur 7. contra plures & graues Doct. qui indistinctè scriptum relinquerũt in feudo hæreditario nihil prodesse inuẽtarium: quod vt receptum tradit Afflic. li. 3. constit. Rub. 5. numero 9. & decis. 112. Et ex alijs D. Couarru. d. li. 2. reso. c. 18. col. 10. vers. 8. & Paris. consi. 16. numero 43. lib. 1. & Curt. iun. consil. 1. nu. 12. Aymo. consil. 256. nu. 3. Vides enim inuentarium tũc prodesse quo ad æs alienum, ne successor feudi teneatur vltra vires hæreditarias: quod nimis inuoluit Affli. in c. 1. §. Titius, nu. 16. §. si de feud. fuer. contro. & in c. 1. nu. 7. an agna. vbi cogitandum relinquit. Infertur 8. contra plures quo ad reuocãdam alienationem feudi vel rei feudalis, tunc impediri successorem hæredem alienantis, qñ feudum est omninò hæreditarium, vt possit venire ad quemcunq; voluerit possessor: non vbi possessor id auferre nequit descendentibus vel agnatis vocatis in concessione: vt prudenter aduertit Deci. consi. 208. col. 3. & seq. & consi. 185. & 395. & cũ Dec. Paris. consil. 10. nu. 7. lib. 1. & consil. 65. nu. 37. lib. 3. & Sylu. consi. 15. nu. 45. & consi. 30. n. 35. in quo Paris. fuit sibi cõtrarius, vt patet ex cons. sup. proximè citato: & consi. 2. nu. 21. & 23. lib. 1. Quod etiam colligi põt ex Bal. in l. cũ virum, nu. 21. C. de fideicom. Et ita saluo Dec. à nouioribus malè dãnatũ: inter quos maximè Cur. cõs. 155. Aymo. cõs. 256. n. 3. Gra. cõs. 4. li. 1. Rub. cõs. 18. Infert 9. vt in feudo quo descẽdẽtes vel agnati vocãtur sine, vel cum nomine hæredũ succedẽs & hæres alienantis,

nantis, etiam non facto inuentario, reuocare possit alienationem. Hoc aũt nouũ puto contra omnes; & contra eundem Deci. dictis cõs. vbi inuentarium exigebat: & Paris. & Sylu. vbi sup. & Afflic. in d. c. 1. nu. 11. an agna. Ratio patet ex sup. dictis, quia tunc ius successoris non pendet ab inuẽtario, sed ab alijs longè diuersis, quæ vigent ẽt non facto inuentario cuius beneficium his non adaptatur. Hæc aũ-
97 tẽ in fauorem successoris hæredis tutius procedunt, vbi alienatio fuit sine consensu domini, quia tunc verè dicitur nulla, nec nocere põt successori: iuxta. c. 1. de feud. succes. & c. 1. de alie. pater. feud. Si verò alienatio fiet consensu dñi mirè variant scrib. vt patebit ex statim adducendis, patet ex Ana. in dispu. feu. post scripta Bal. ad tit. de prohib. feu. alie. per Feder. & pungit Ias. consi. 7. col. 9. versi. 3. lib. 3. & dicit hoc esse fortissimum dubium Afflic. in c. 1. nu. 19. de alie. feud. pater. In hoc scribunt plures indistinctè in feudo hæreditario alienationem cum consensu domini, nocere semper successoribus: vt tradit Afflict. in Constitu. Neap. lib. 3. Rub. 5. nu. 8. & decis. 240. ex num. 7. & latè Paris. consil. 2. ex nu. 32. & cons. 16. nu. 45. lib. 1. Alij autem frequentet scribunt distinguendum esse inter primum acquirentẽ & alium successorem, vt primus acquirens indistinctè cũ consensu domini nocere possit sequentibus: quod vt receptum tradit Aymo. consi. 135. nume. 8. vbi plures citat: & Affli. decisio. 112. nu. 6. & Paris. parum sibi constans, consil. 2. nu. 9. & consi. 3. nu. 16. lib. 1. Sed receptior opi. est vt etiam in feudo nouo, & in persona primi acquirãtis, distinguatur inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto seu pro liberis: vt in hæreditario nouo possit primus acquirens cũ cõsensu domini excludere futuros successores, nõ autem in feudo de familia: quam opi. probat Affli. in c. 1. nu. 15. & seq. de feudi succes. & communem dicit idem in c. 1. num. 74. de prohib. feud. alien. per Fede. latius hoc tractat, sed inuolutè, in c. 1. ex nu. 18. de alie. pater. feu. & hãc dicit cõem resolutionem Alex. consi. 106. num. 8. & cons. seq. lib. 4. idem Alex. consi. 13. nu. 11. lib. 5. Molyn. ad Alexan. consil. 8. nu 15. lib. 3. vbi refert Cor. variantem: & ita Paris. iterũ variãs, cõs. 3. ex nu. 16. & cõs. 5. ex n. 15. li. 1. ean

dem dixit communem Hieron. consi.feud.136.num.6.& Siluan.consi.15.num.40.Cur.iun.consf.55.numero 8.Iaf. consi.56.col.5.lib.3.Soci.nepos consil.67.nu.35. Loffred. consi.feu:10.nu.24.lib.1.Zoanc.de reb.quotidia.ca.5.idē que vult Bald. ita distinguens,in cap.1.§.hoc quoque.nu. 4.& nu.14.de succesf.feu.& eodem modo distinguunt hi omnes in emphyteosi:& ita Pau.Aret.in l.idem Iulianus, §.si quis alicui,ff.de lega.1.Iaf.in l.2.ad fi.num.213. C.de iur.emphyt. Ex qua communi resolutione sequitur necessariò etiam in feudo nouo seu existēte penes primum acquirentem, non nocere successori factum possessoris,nisi in feudo hæreditario. Cauendum est igitur à multis cui contrarium indistinctè scripserunt in feudo hæreditario, vt Ruyn.consf.1.nu.13.lib.1.& consi.25.nu.12.lib.2. sæpe Parif.& plures sup.citati. Et ita confirmatur, quod sup.diximus contra plures:ostenditurq; scribent.in his ferè semper sibi contradicere. Et in hunc sensum reducenda est gl. ca.1.§.hoc quoque verb.inuestire, de succesf. feud. Inde etiam sequitur facilius tūc valere refutationem seu renuntiationem in ipsum dominum: quia tunc verè concurrit consensus domini, in quo fundatur principaliter hæc communis opinio ex doctrina Bar.in l.qui Romæ,§.Flauius, ff.de verb.obli. Inde sequitur quod in feudo & emphyteosi pro se & liberis contra communem opinionem eius immemores responderunt aliquando Alex.& alij:& cum eis Gozad.consil.75.numer.12.& 13.asserentes, quod etiam tunc possit parens nocere liberis. Sed mihi placere non potest receptior hæc opin.1. quia nō est sufficiens ratio quā scribent.constituunt in tam leui verborum differentia, vt supr.dixi: maximè cum vsus loquēdi eam nō obseruet.2. quia fundamentalis ratio in hac re est, vt successori & sic tertio non consentienti, ius suum non adimatur. d.c.1.de succesf.feud.& d.c.1.de alien.pater.feud. cum alijs iuris regulis,quæ ita vrgent in feudo vel emphyteosi,per illa verba, *tibi & liberis*: vt per illa, *tibi & liberis & hæredibus*: cum vtroque casu descendentibus & agnatis tantum successio
98 deferatur, secundum omnes. In ea igitur sententia sum,
¶ vt reiecta verbali differentia, sola ratio rei attendatur

quæ

quæ vrgere videtur, vt primus acquirens sibi & posteris vel liberis, possit consentiente domino seu concedente refutare vel renuntiare feudum vel emphyteosim, etiam in concessione quæ familiarem non hęreditariam successionem inducat cōtra omnes, maximè Pau. & Aret. in d. §. si quis alicui, & contra alios vbi suprà. Non enim videtur tunc fieri iniuria futuris successoribus, cum res non exijt à primo acquirente cui dominus consentit: idq́; suadetur fortissimè, vtroq; casu ex doctrina Barto. in d. §. Flauius, quam scribent in his adducūt, quæ verior & receptior est, licet plures controuertant: vt aliquādo latissimè, Deo duce, deducam post Alexand. Socin. Ias. Dec. Benedict. Exe. Couarru. Xuar. & alios, ad l. quoties, C. de dona. quæ sub. mo. quæ ratio non militat in alio possessore post primū acquirentem, nec est periculosum hāc facultatem tribuere primo acquirenti, quia verisimiliter absq; magna causa descendentibus non nocebit, iuxta l. scripto, §. fi. ff. vnde libe. Hoc autem tutius procedit quando feudum vel emphyteosis acquiritur re, vel pecunia patris: tunc enim fatentur Doctores quod etiam si concessio fiat pro liberis, citra mentionem hæredum possit pater alienādo vel renuntiando liberis nocere, vt notabiliter tradit Baldus in lege prima, in fin. C. per quas personas nob. acquir. quē sequitur Aretin. in dicto §. si quis alicui, ad fin. & Alexan. in dicto consilio 106. & 107. libro quarto, Corne. & alij quos refert & sequitur Gozad. d. consil. 75. numer. 14. Ex quibus colligitur quod si concedens feudum vel emphyteosim æqualiter moueretur ex seruitijs & meritis liberorum ipsius accipientis, non posset posteà ius illis quæsitum adimi: quod videtur probare Afflict. in capit. primo, numero 20. de alien. pater. feud. & Isern. in capit. 1. ad fin. princip. de succes. feud. Inde sequitur quod vbi liberi præsentes æqualiter acceptarent tempore concessionis non posset eis postea auferri ius perfecta donatione quæsitū, iuxta l. perfecta, C. de dona. quæ sub mod. probaturq́; ex receptis limitationibus ad doctrinam Bar. in d. §. Flauius. Ex eisdem maturè pensatis ostēditur aliud, quod nullus
¶ scriben. in hac re percepisse videtur, esse magnam differē-

tiam inter hanc quæstionem,& illam,an possit parēs feu dum vel emphyteosim vnis ex liberis prælegare: ratio differentiæ patet, cum hic agamus de alienatione patris,cū authoritate domini,quæ non parum potest: ibi autē sola patris voluntas datur,licet omnes scribentes has quæstiones pariter tractent, vt videre est per Ias.in l.2. ex nume. 207.C.de iur.emphy. & nume.213.vbi refert innumeras authoritates & varietates scribent. & latè Curt. de feud. 4.parte,ex nume.131. Tiraq.de retract.ligna.§.11.glo.6. num.24.cum præceden.& sequen.Quæ anxietates & discordiæ Doc.cessant hodie apud Lusita.in omni emphyteosi,& rebus coronæ, in quibus sunt claræ & æquissimè leges Regiæ lib.4.titu.63.& titu.77.§.penult. & vltim.& libr.2.titu.17.§.2.

99 Tandem ex prædictis infertur ad quæstionem vtilissimā,vsu frequentem,sed rarissimè à Doct. tractatam,an successor bonorum maioratus (vt vocāt,)si mulq; hæres alienantis rem aliquam eiusdē maioratus, possit alienatam rem vēdicare? Et contra hęredem vrget d.l.cum à matre,& regula,l.vendicātem,cum alijs sup.adductis in ampli.et illatio, d.l.Obstant etiam authoritates eorum qui hæredi successori feudi, negant ius reuocandi alienata à defuncto:& expressim in rebus familię relictis, alienariq; prohibitis,ne hæres reuocet alienata, quasi sine dubio scribunt Crot.nume.146. & Loaz.nume.191.versicu.quod tamen.in §.diui.l.filiusfa.ff.de legat.1.Idemq; non obscurè colligi potest ex Cuma.Pau.Imo.in l.peto §. prædium,ff.de legat.2.quos sequitur.Rip.in d.§.diui nu. 58.& ita Hispan.Xuar.in d.l.quoniam in prioribus,7.ampli.fol.16.col.4. idemq; sentit Anton.Gome.l.Tauri,40. num.84.ibi, *si non est successor vniuersalis*. Et pro his fortissimè stare videtur text.in d.l.filiusfam.§.cum pater,ff.de legat.1.vbi I.C.respondet,in rebus familiæ relictis,alienarique prohibitis, filium hęredem alienantis non admitti contra alienationē: cuius tex.in proposito non meminerunt Cuman.Paul.Imol.Crot. Rip. Loaz. vbi suprà nec meminit Cur.in toto suo tracta.de feu. neque vllus alius (ni fallor) ex innumeris suprà citatis,consulentibus in materia feudali circa reuocanda alienata ab antecessore:

meminit

meminit tamen illius tex.in proposito, dicēs eum singu. Xuar.vbi suprà & Tiraq. de retrac.ligna.§.1.glo.9.num. 49.alibi autem notatur ad aliud quod hic non seruit.Sed pro successore, eodemque hærede alienantis, vt reuocare possit alienata ex bonis maioratus,vrgent multa deniq; in eius fauorem aperietur communis opinio. Iuuatur autem 1.quia maioratus instituitur semper ad honorē familiæ,& memoriā defuncti, vt re ipsa constat,probatq; tex. in l.7.§.ad authoritatem,ff.de annum.lega.& l.regula,§. penulti.ff. de iur.& fact.ignor.ibi, *gloriam representet*: quæ omnia citissimè abolerētur, si possessore alienante,successor repelleretur à reuocāda alienatione, cum ferè semper successor maioratus proximior sit & hæres præcedentis possessoris,eoq; excluso nemo est qui admittatur,& cōsequenter breuissimè extingueretur maioratus. Facit 2.argum.ab absurdo vitando quod magnum esset, vt cōstat ex precedenti fundamēto:& ita in proposito arguit Rub. consil.84.numē.7.& Afflict.in cap.1.num.4. in fin.de eo qui sibi & hæred.Iuuatur 3.ratione vitandæ fraudis, quæ facillimè à quocunq; possessore fieri posset successoribus, nisi eis datur facultas reuocandi alienata: fraudibus autē semper occurrendum esse iura volunt. Facit 4.fauor publicæ vtilitatis, vt defunctorum vltimæ voluntates non frustrentur,iuxta leg.1.C.de sacros.eccles.gloss.l.Gallus,§. si eius,cum alijs:maximè tam seria solennisque volūtas instituentis maioratum. Fulcitur 5.ex tex. in capit.constitutus,de in integrū restitutione, vbi filius mortuo patre (& sic verisimiliter eius hæres) admittitur ad reuocandā venditionem factam à patre, ex consuetudine admittēte proximiorē de familia: & ibi hoc notat Henric.Boic.(nō Panorm.nec ordinarij) idque extollit Ioan.Nico.in l.generaliter,num.130.C.de secund.nupt.& Tiraq.de retrac. ligna.§.1.glo.9.numero 52. vbi alios refert.& ita Afflict. de iur.protho.& cum eo Hispan.Cifonta.l.70.Tauri.quęstio.20.Facit 6.ratio qua fundantur Boic. & præcedētes, quod tunc hæres auditur vt proximior de familia, & sic vt diuersa persona,quod satis congruit successori maioratus.Pro eodem successore hærede aperio communē opi-

& multorum authoritates, licet plures docti putent hanc quæstionem nullibi tractari id autem necessario ostēdo ex traditione omnium in feudis, arguendo à fortiori: ita enim vult gl.in c.1.§.hoc quoque,verb.inuestire, de feud. succes.quam expendit Ias.consi.56.col.4.versicu.3.lib.3. idē vult Bald.cons.215.in 1.dub.lib.2.dum respondet ad l.cum à matre:idem probat Deci. consi.446.num.55.& 56.& Rube.consi.84.numero 7.Grat.consil.91. numero 36.lib.1.Thom.Gram.decis.93.numero 8. & seq.qui omnes loquuntur in successore feudi.de familia, hæredeque alienantis,asserentes posse eum reuocare alienata.Id magis euincitur ex cōi resolutione supra deducta,qua habetur successorem feudi, vel emphyteosis alicui & liberis vel familiæ, etiam si sit hæres alienantis, saltim confectio inuentario,posse reuocare alienata: quod probant quam plures suprà citati, nu.93.& in terminis Afflic. in capitulo primo, nu.4.de eo qui sib.& hæredi.& Deci.cons.185. Gozad.consil.26.numero 54.Sigismund.Loffred.consil. 10.numero 24.& consilio 14.num.44. Cur.iun.consilio 155.Alexand.consil.19.numero 14. & consil.28. numero 18.lib.5.& à feudo ad maioratum seu ius primogenituræ argumentatur Bald. in l.cum antiquioribus, C.de iur. delib. Quod etiam pro hac parte sit cōmunis opinio, induco recepta traditionem, quæ habet in feudo & emphyteosi hæreditarijs, primum acquirentem tantum cū cōsensu domini posse nocere liberis & successoribus: eundem verò primum acquirentem etiam cum consensu domini, successoribus nocere non posse in feudo,& emphyteosi concessis alicui & descendentibus,seu familiæ, sine nomine hæredum. indistinctè autem nullum successorē præter primum acquirentem, posse nocere successoribus tam in hæreditarijs quàm familiaribus, vt suprà copiosè deduximus,nu.97.versic.sed receptior:cum Bart.in l.3.ff. de interd. & relig. cum Paul. in leg. idem Iulianus, §.si quis alicui,ff.de lega.1. Quod autem à fortiori id dicendum sit in successore maioratus multipliciter & necessariò ostendo: nam in feudo multa obstāt hæredi, quę in maioratu cessant.patet,cū scrib.sæpè distinguāt inter feudum

dum hæreditariũ, & feudum de familia seu ex pacto, & non semel laborent in dignoscendo, cuius naturæ & nominis sit feudũ, vt suprà latè deduxi. At maioratus semper est pro familia, nec in eo curatur an successor sit hæres alterius, solaque sanguinis & proximitatis ratio habetur; vt docet vsus, & I.C.in l.peto, §.fratre, ff.de lega. 2.ibi *proximus quisque:* Sic etiam in feudo fit differentia inter filiũ & agnatum, quoad succedendum sine vel cũ additione hæreditatis, c.1.an agn.in maioratu autẽ nulla inter eos differentia est, iuxta tex.in d.§.fratre:& Doct.communiter asserentes d.c.1.non trahi extra feuda.Sic in feudo est dominus cuius volũtas nimiũ potest, vt sup.quod cessat in maioratu, in quo nemo est superior possidenti, nec vnus successor plus habet quam alius.Sic in feudo datur primus acquirens, qui multum potest, vt suprà in maioratu nulla ratio habetur primi acquirẽtis, sed totũ pendet à volũtate instituentis l. vnum ex familia, §.1.de leg. 2. ideoq; rectè dicimus facilius admittendum successorẽ maioratus, ad reuocanda alienata. Quam sententiam vt æquiorem amplector, sed difficile est obiectis respondere: obstat enim d.l.cum à matre, & regula, l.vendicantẽ, cum similibus & l.ex qua persona, ff.de re.iur.quibus nõ benè respondet Dec.d.consil.445.num.53. Rub.d.consil. 84.Thom.d.decis.93.Ias.d.consil.& alij sup. citati dicentes, quod hæres in his non succedit iure hæreditario, sed aliunde ex tenore concessionis : quod est manifestè contra d.l.cum à matre, & l.3.C.de reb. alie. & cõtra alia iura de quib.sup.in amplia.ad d.l. Quibus pater hærede nõ admitti contra factũ defuncti, etiã iure proprio vel vndecunq; quæsito. Et in terminis cõtra eos est text.in d.§.cũ pater.l.filiusfa.ff.de le.1.de quo statim.Melius ergo respõdebitur ad illa iura (except.§.cum pater) ex cõi limitatione de qua sup.fol.146.qua habetur regula, d.l.non procedere, vbi actus fuit in fraudem hæredis & successoris, vt sup.diximus cum Ias.consil.56.colũ.6. in princip. lib.3.& Afflict.in c.1.§. hoc quoque num.35.de succes.feu.quod generaliter probat Molin. in consuet.Paris.§.8.nume.22. Tiraq.d.§.1.gl.9.nu.57. Fraus autem satis probatur alie-

nando

nando rem feudalem, vel maioratus, quam alienans scit perpetuò familiæ relictam: vt constat ad sensum, & tradit Bal. in d. §. hoc quoque, nu. 4. versi. præterea, de succe. feud. Ad eadem iura posset etiā responderi ex alia limitatione, de qua sup. d. fo. 146. versic. limitatur 10. qua cōiter traditur hæredem admitti contra factum defuncti quod nullū fuit, lege ei resistente: vt in proposito notat Rub. d. consi. 84. num. 7. citans alios: & Afflict. decis. 241. num. 8. quæ limitatio rectè hic applicatur, quia alienatio contra prohibitionem testatoris instituētis maioratum, est nulla, secundum gl. & omnes in l. ea lege, C. de cond. ob. caus. & in d. §. diui. & alibi sæpe. Et ideò inquit Paul. in l. fin. §. sed quia, nu. 2. C. commu. de lega. alienationē tunc adeò esse nullā, vt nec obliget alienantem, nisi ad restitutionē pretij. sequitur Thom. d. decis. 93. nu. 3. & idem alienans potest contrauenire, secundum Paul. in d. §. diui. nu. 3. ad fin. & cum eo alij, quos sequitur Tiraq. de retract. lign. §.
100 26. gl. 2. nume. 6. Sed hæc (quæ alibi scriptis meliora videntur) difficultatem patiuntur ex tex. fortissimo in d. §. cum pater. l. filiusfa. ff. de lega. primo, ad quem (vt dixi) non solet aduerti: ibi enim erat res familiæ relicta, & alienari prohibita, & consequenter alienatio nulla, secundū gl. Bar. & omnes: & tamen filius hæres non potest venire contra alienationem, etiam si sit de vocatis ad fideicōmissum, admittunturq́; exhæredati: & sic videtur tex. contra præcedentes receptas limitationes, & cōtra quàmplures graues Doctor. supra citatos, dum respondet ad l. cum à matre, quod alibi expensum nō vidi. Conijcio aliquos responsuros tex. illum procedere secundum sua tēpora, ante beneficium inuentarij inductū à Iustiniano, cuius vigore cōiter scribent. fundant hæredem in his admittendū contra factum defuncti: quod mihi placere nequit, qui sciam aliud respicere beneficium inuentarij, & rem aliunde pendere, vt supra dixi. Ob æquitatem verò huius opinio. & authoritatem tot patrū, à quibus ea colligitur, & ob vitanda absurda contrariæ opinionis, potius ad dictū §. cùm pater, transeundum esset conuenientibus oculis, cùm ibi vltra filium hæredem erant alij forsan non rectè

exhære-

exhæredati, qui tamen vt de familia admittuntur,& per eos satis fit voluntati testatoris: hic autem violaretur excluso hærede. Nec valet argum. ab eo tex. de relicto familiæ ad maioratum,in hoc enim magis cōseruatur memoria defuncti,cùm in perpetuum tēdat eius effectus,& vni tantum proximiori deferatur, fine facto vllius successoris: at relictum familiæ nō tam perpetuū, fauorabilemq; effectum instituenti habet,nimisq; pendet à facto & electione restituere debentis, qui & plures simul eligere potest, vt in l.vnum ex familia.ff.de lega.secūdo, & alijs tractantibus de fideicōmisso familiæ. Prædicta autē fundamenta pro successore maioratus hærede alienantis, magis vrgent quando maioratus instituitur in testamento, cùm expressa prohibitione alienationis, quia tunc alienatio magis irritatur: tutius etiam admittetur hæres quando non fuerit solus,vbi enim plures sunt,nō repellitur nisi pro quota vel portione hæreditaria:quod semper obseruandū est, vt dixi supra in filio,ad dictā l.cum matre,folio. Eadem etiā euincunt vt hæres admittatur eo casu cōtra alienationem, etiam si defunctus promiserit se nunquàm contrauenturum:non enim attenditur tūc promissio vel obligatio defuncti: vt per scribent.vbi supra quod non percepit Masuer.relatus à Tiraq.nec ipse bene resoluit dicto lib.de retract.ligna.§.1.gl.9.num.53.& 55.cum seq.Et ita contra eos amplio tex. in dicto ca.constitutus, de in integrum restitutione,vt procedat in filio & consanguineo hærede alienantis qui promiserat solenniter firmitatem alienationis.Sed vltra eos aduertendum est, quod in capitu.ratio consuetudinis vigebat tantū in patre rei: alia enim pars ipsorum filiorum videbatur,ex litera tex. & glo.ibi verb. *utrique communes*: licet Imol.ibi, nu.3.scribat,totam rem filiorum esse,quibus tamen existentibus hæredibus patri alienanti,magis vrgebit tex. ille in fauorem hæredis successoris ad reuocationem iure sanguinis. Eademque opin. admittentes successorem feudi & maioratus hæredem alienantis, non habet iniquitatē in fraudem emptoris,cui pretium suū restituetur:iuxta glo.c.1. §.Titius, & ibi Doctor.si de feud.fuer.controuer. Afflict.

decis.278. ad fin. Et respectu petierit vtile inuentarium, vt sup.dixi. Quæ omnia à peritis & cādidis speramus vtilissima censenda, vt meritò prolixitati ignosci debeat, mi
101 ximè cū hæc nullibi hucusq; ita fuerint explicata. Ad regu.huius, l.cum patri interdicit alienationē, addēda est. amplia etiam si pater velit dotare filiam: non enim id facere potest ex aduentitijs aliorum filiorū, vt tradit Bald. in l.fi.§.fin.ti.sequen.quod memoro, ne parum prouecti fallantur ex multis specialibus inductus fauore dotis, vel ex eo quòd ea causa alienādi necessaria videtur in patre, Sed vltra Bal.aduertendum tunc est, an pater inops sit, filiaq; aliunde dotari nequeat: tunc enim induci posset sententia gl.in l.cùm plures.§.finâ.ff. de admin.tuto.vbi voluit inopem Sororem germanā seu ex eodem patre natam, à fratre dotādam esse: quæ opi.recepta est apud scriben.eamq; vt cōem tradunt Benedi.in c.Raynntius, ver. dotem, nu.71.Iacobi.à S Georg.in l.profectitia.§.si filius. ff.de iur.do.cōmunis secundū Pala.seu Io.Lup.in repe.c. §.mihi.76.nu.3.& secundum plures, quos refert Rip.in l.1.nu.83.ff.sol.mat. & Xuar.in l.quoniam in prioribus. 2.limita.fol.63.colū.3.Nouel.de dot.6.par.priuil.16. nu. 5.Anto.Gome.l.40.Tauri, nu.75.tradit & probat Guid. Pap.decis.439. Afflict. libro 3.constitu. Neapo. Rub.14. in fi & decis.371.latè Boer.decis.129.u.3. & Tiraq.de primogen. quæst.67. numero 3. quos omnes refero, quia casus est quotidianus, nec dubio carens: vt latius dedu-
102 cam (Deo dante) in commentar.tit.seq. Ex hac ampliatione causæ dotalis infertur ad quæstionē vtilem an possidens maioratū possit eius bona alienare causa dotandi filiam maximè si aliunde dotare nequeat: quod tangit & inuoluit Hispa.Palat.in Rub.§.16. vbi videtur id permittere, quando nō adest expressa prohibitio alienationis: & sic distinguit inter expressam & tacitam prohititionem, eumq; sequitur Tiraq.de primog.q.61. idem sentit Ant. Gom.l.40.Tauri, nu.87.Sed Pala.seu Io.Lup.aliter intellexit hanc differentiam quàm Tiraq.putauerit: Tiraq.enim intellige expressam prohibitionē in proposito, quando specialiter prohibetur alienatio, etiam causa dotis sed

Pala.

Pala.intelligit expreſſam, ad differentiam tacitæ, appellans tacitam quando bona ſubduntur reſtitutioni,non addita expreſſa prohibitione alienationis, ſecundum traditionem gloſſ.l.cùm pater, §.libertis, vbi notanter Pau.nu. 4.ff.de leg.2.ſed talis differentia inepta eſt, vt melius aduertit Alci.ſtatim citandus.Sed receptiſſima conſuetudo totius Hiſpaniæ obſeruat indiſtinctè, vt nec cauſa poſſit poſſeſſor alienare bona maioratus: quod etiam aſſerit D.Couarr.lib.3.reſolut.cap.6.in fin.quem vſum ego cenſeo iuri conſonum:cui nihil obſtat tex.in l.mulier,§.cum proponeretur, ff.ad Treb.ibi enim agitur de filia teſtatoris.cui dos & legitima debetur, ideoque fideicommiſſum ei nocere non poteſt, vt ſatis colligitur ex text.& ſcribent. ibi.Magis videretur obſtare deciſio auth.res quæ,C.commu.de lega.arguẽdo à bonis ſubiectis reſtitutioni ad maioratū,iunctis ijs, quæ ibi latè tradunt Iaſ.& Cur.Iaſ.conſil.157.li.2. Dec.conſi.375.& conſi.519.Soc.conſi.75.li.1. Soci.nep.conſ.19.lib.2.& latiſſimè Ant.Gome.& Couar. vbi ſup.& Guid.Pap.deciſ.96.& ſeq.Tiraq.d.q.Et obſtare videretur quod in cauſa dotis notat Bar. in l. filiusfa. §. diui.numero 10.q.2.ff.de leg.1.vbi Alex.nume.10.Crot. ex nu.44.& nu.165.& Loazes,nu.135.Rip.ex nu.70. Alci.nu.23.Sed reſpondeo vltra omnes quòd hæc quęſtio ſeparari debet à materia.d.Auth.ibi enim tantum fauetur deſcendentibus teſtatoris contra perſonam particularem cui bona erant reſtituenda, at in maioratu agitur de conſeruanda memoria inſtituentis, quam homines maximè curant:vt tradit Plin.in prologo.7.lib.in quo verſari cenſetur honor & gloria, vt probat text.in l.7.§.ad authoritatem,ff.de annu.leg.in l.Titia, §.fi.ff. de aur.& arg.leg.ibi, *ſubſcriptione nominis mei:* & in l.regula, §. penul. ff. de iur.& fact.igno.ibi. *gloriam repræſentet.* l.legatum,ff.de vſufru.leg. ibi, *conſeruandæ memoriæ:* Et manifeſtũm eſt eam memoriā reſpicere inſtituentes maioratum, qui frequenter agunt vt ſucceſſores nomen ſuum ferant: facit l.hoc iure,§.fina. ibi, *nomen meum* ff. de donatio. cum ijs quæ vtiliter tradit Benedi.in c.Raynucius,verb.& vxorem,numero 22.Rip. in l.fœminæ nu.44.C.de ſecund.nupt. Sic ergo nouè limitabi-

tabitur decis.d. Authen.quæ etiam rarius procedit,quam plures putant, non visis declarationibus scribent.ibi & in locis suprà citatis: quibus attentis minus dubitabilis est hæc vera opin.& Hispaniæ consuetudo. Alia ampliatio erit ad eandem prohibitionem,vt pater non possit repudiare hæreditatem filio delatam minusque legatum,aliudve relictū:ne quis decipiatur ex l.qui autem,ff.quæ in fraud. cred.nec ex celebri opin.Federic.Senen.à multis malè probata,qui scripsit posse prælatum in ijs nocere Ecclesiæ repudiando: quasi tale ius quærendum sit, non quæsitum. Quibus alijsque non obstantibus,saltem post hanc l.& l. cum oportet, & l.fina.titul.sequent.indubia est hæc ampliatio. In hæreditate autem etiam iure antiquo habetur in l.renitente,C.de iur.delib.cum regu.l.is qui hæres,§.fina.& ibi not.Barto.numero 10. ff.de acquirend.hæred.& in legatis erat text.notab. in l.ex repudiatione, C.de fideicom.& generaliter not. Bal.in d.l.renitente, asserens non posse patrem renuntiare ius aliquod filiorum: & ita Alberi.in l.sed si vnius,§.filiofami.ff.de iniur.facit quod notat Bal.hic ad fin.potestatem patri concessam, intelligi ad vtilia liberis:argu.l.creditor,§.Lucius,ff.manda.Et ita patre inquit text.in l.generaliter,C.de secund.nup. probatur hoc fortissimè ex text.& eius ratione, in l.magis puto, §. fundum,ff.de rebus eorum.In legatis autem,attento iure nouo huius,l.& l.fina.infrà titu.1.non est dubium, secundum glo.Bar.Bal.& omnes in d.l.ex repudiatione,& d.§. fi.imò repudiatio patris tunc operatur, vt res omninò filio acquiratur. Sed difficultas non leuis est circa d.l.ex repudiatione, cum fuerit ante Constantin.Iustin.& tñ dicit patrem non posse repudiare legatum filio relictum: & Bal.ibi inquit,magnam fuisse rationem dubitādi,sic Pau. Corn.ibi ideoq; gl.ibidem variè interpretatur. Augebatur difficultas ex l.legatū.7. ff.de leg.1. vbi dominus repudiat legatum seruo relictū, videbaturq; ante ius nouum idem dicendum in patre,cum legatum statim acquiratur,cuius commodum & effectus nec momento penes filium esse poterat.ex l.placet,ff.de acqu.hæred.l.1.ff.si quis à paren.

fue. ¶ fue.manu.vt ꝓ cōi latè probaui in 1.par.huius.l.Et ita ratio.d.

tio.d.§.fundum.l. magis puto iure antiquo vrgebat cōtra hanc conclusionem, vt hodie vrget pro ea:ex quibus fun damentis communis est opin.secundum Alex.in d.l.legatum,nu.1.& Ias.nu.6.Bapt.in repet.nu.5.contra gloss.ibi, vt illo tempore ante ius nouum posse solus pater repudiare legatum filio relictum.Eandem dicit communē Corn. in d.l.ex repudiatione,vbi gl.sibi contraria,hoc apertè sentit,quā non percepit Bar.in d.l.legatum,cum eam citat ad contrariam opinionem, quam tribuere debuit gl.ibidem: & ita patet gl.in hoc variare,sed aliter quàm Bart.putauerit in dicta l.legatum: quod melius aduertit idem Bartolus in dicta l.is qui hæres, §.fin.nu.10.qui etiam variauit: ibi enim probat hanc communem opinionem, contrariam vero probauit, in dicta l. legatum.Ego autem(licet res hæc nouo iure dubio careat) reiecta varietate gloss.& Bartol.verius puto contra scrib.vt etiam ante ius nouum pater non posset repudiare legatum purè filio relictum; ex tex.omni solutione maiore,vbi Bald.bene sentit in dic. l.ex repudiatione, 26.C.de fideicommiss.Nec enim teneri possunt variæ interpretationes gloss. & Doctor.ibi dummodo ariolantur filium ibi emancipatum fuisse, quod diuinatorium est,& contra præsumptionem iuris, iuxta l.si emancipati.C.de collatio.ineptaque esset quæstio legis,in filio emancipato.Nec minus improbabile est quod gloss. ibi subdit de causa castrensi,contra literam tex.vt Doctor. ipsi agnoscunt.Deteriorque est.3.interpretatio glo.quam Doctor. approbant magis contra literam diuinando, relictum ibi fuisse sub conditione quæ non extiterat : quod vltra temerariam diuinationem manifestè corruit ex ratione text. ibi, *qui ibi nocere non potuit* : & sic patet ibi relictum fuisse parum, potuisseque à legatario sui iuris repudiari : ideoque ibi tamen inducitur ratio illa quod pater repudiando non potuit filio nocere. Vnde per d. l. ex repudiatione,potuisset gl.in d.l.legatum, apertè probare,ꝙ ibi tenuit:gl.autem in hoc citabat.d.§.fi.l.is qui hæres,sed malè quia loquitur in hæreditate. in qua est longè diuersa ratio secundum Doctor. communiter in illis locis, & in l.2. C.de repud.bon.possess. Et reiecta communi opin.

(quia

(quia est contra d.l. cui non respondetur) non obstat argu.d.l.placet,quia locum habet post veram acquisitionē: ita enim procedit regu. iuris qua filius acquirit patri, magisque rationale erat vt iniqua repudiatio patris filio non noceret,sed spectaretur vt filius liberatus à patris potestate, relictum sibi acquireret:cum & in multis ante ius nouum sibi acquirebat, vt dixi in prima parte huius l. Vltimo loco ad ampliationem vel limitationem huius l. apte adducitur quæstio, an pater remittere possit iniuriam factam filiofam.& sic ei adimere iniuriarum actionem? in quo vulgariter quasi sine dubio asseri solet, posse patrem id facere:& ita limitari hanc l.& iura proximè adducta,per text.notab.in l.sed & si vnius.17. §.filiofa.ff.de iniur.vbi expressim hoc notāt gl.& Bart.& Albe.notat et gl. in l.in personam.31.ff.de pact.Bar. & alij in l.Lucius, ff. solu.mat.Bar.Paul.Imol.in l.si sine,§.fin.ff.rem rat.habe. qui omnes ad hoc citant d.§. filiof.eumq; intelligunt etiā inuito filio :& ita iudicauit Cape.Thol.quæstio.261.tradit Catal.de sindica.nu.128.Ias. vbi melius de materia in l.contra iuris,§.si filius,nu.15.ff.de pac.& Boer.decis.120. Qui omnes etiam eam conclusionem limitāt,nisi iniuria fiat à coniuncta persona,quia tunc pater non poterit eam remittere:ita Bar.& omnes in d.l.Lucius, per tex.ibi quē ad hoc sæpissimè extollunt scriben. vt per Ias.& alios vbi sup.& ita Roman.singu.93.Hipp.singu.573.Sed hæc non omnino tuta videntur. 1.quia Azo.in summa,C.de iniur. numero 13.versi.hodie,magis probat,vt hodie attēta hac l.non possit pater remittere iniuriam factam filiofa. idem vult Hostien.in Summa eo.titu. & Iaco.de Are.qui tenebat, etiam ante hanc l. remissionem patris non tollere actionem iniuriarum,sed suspendere eius exercitiū filio, & ita intelligebat d.§.filiof. vt refert Alber.ibi: & probat Fulgo.in.d.§.si filius,nu.10.sed Azo.& alij melius allegarēt. ¶ l.cū oportet.tit.seq.quàm hāc l.ibi enim de omni causa aduentitia agitur:hic solū de bonis maternis.Ego veriorem puto hanc opin.contra communē:iniquum enim(vt Alber.agnóscit in d.§.filiofa.) & iuris regulis contrariū esset, vt solus pater remittat actionem iniuriarum filio competen-

petentem;cum ea actio sit è paucis quę filiofamil. proprio nomine dabantur.l.filiusfa.§.ff.de actio.& obli.& d. l.sed & si vnus.§.fin.vt latius (Deo fauente) trademus, in §.necessitate.l.fin.tit.seq.vbi plenius de intellectu.d. §. filiofa. Sic etiam attenta hac.l. & iure nouiori, tutior videtur opinio Azon. & Host. contra communem, quia pecuniaria æstimatio iniurię, filio acquirenda est,& consequenter in detrimentum filij esset remissio patris, cuius potestas ad vtilia restringitur, vt incommodum filio inferat, secundum iura & rationes de quibus supra. Retenta autem iniqua communi sententia,nō dubito falsam esse.d. communem limitationem quę ei assignatur ex d.l.Lucius.ff. solut.matr.quæ id nullatenus probat, vt videntur sentire Cuma.& Alex.ibi.Ego autem id ostēdo,quia in illa l. nō erat casus,in quo competeret actio iniuriarum,sed irrogabatur vxori pœna viro applicanda ex iuris sanctionibus longè separatis ab actione prætoria vel legis Corneliæ:de quib.in tract.de iniur.Nec assignatur sufficiens ratio differentiæ inter iniuriam à cōiunctis vel ab extraneis: nec generalitas regulæ pateretur talem restrictionem,iuxta l.1. §.& generaliter.ff.de lega.præst.Et huic veriori sententiæ non obstat.l.Papinianus,in princ.ff.de inoffi. testa. quam Docto.etiam pro ea limitatione notant. Aliter enim intelligi debet text.ex ijs quæ diximus suprà prima par. huius l.ad intellectum l. filius.ff.de inoffi.testam.& in proposito aliter illum tex.no.glo.in d.§.filiofamil.Eandem tamen communem limitationem in iniuria cōiunctæ personæ,apertè intelligunt omnes, etiam si pater eam remittat expressim,nō tantum tacitè:vt Alex.malè intelligebat in d.l.Lucius,sub.l.præced.quæ incipit,liberta.nu.8.Alias ineptè omnes ex ea lege limitarent regu. quam colligunt ex d.§.filiofam.Sed primum errorem in colligenda regu. sequuntur varietates & absurda in limitationibus vt sæpissimè in alijs articulis. Sic tandem claudantur huius l. cōmentaria quorum prolixitatem oblatrabunt liuidi:periti verò & candidi eam ab vtilitate longo interuallo superari agnoscent : forsanq; non infimæ laudis censebunt ad perfectam tractationem tot articulos excogitasse: eosque

plenè & vtiliter discussisse : vt nos teneatur prouerbiali sententia, sat citò si sat benè.

SVMMARIA.

1 *Authentica nouaque constitutio huic titulo inserta diuiditur & summatur.*

2 *Explicatur finis l.4.tit.sequen.*

3 *Tentatur vnum non negligendum ad declarationem huius tex. & agitur de origine præscriptionis longissimæ.*

4 *Agitur de ratione huius tex.& explicantur aliqua iura.*

5 *Circa eandem rationem reprobantur aliqua dicta Scriben.*

6 *Comprobatur opinio contra communem, vt pater legitimus administrator non excusetur à conficiendo inuentario.*

7 *Ampliatur hic textus in fauorem liberorum, etiam si habens causam à patre iustè in facto erret, & bonam fidem habeat, cum Fulgos.contra Cyn.Alber.Paul.*

8 *Colligitur declaratio ad Authen. malæ fidei. C. de long. tempo. præscript.*

9 *Assignatur notabilis ampliatio ad textum in præsenti, & infertur alia ad d.l.fi.§.pen.C.communia de lega.& nu.10.*

11 *Tractatur exactè an in casu huius tex. etiam iure canonico valeat præscriptio cum errore iuris, in quo adducuntur plura vtilia: & conciliantur aliqua à nostris tradita, & nu.12.& 13.*

14 *Qualiter probetur mala fides ementis à patre in specie huius textus in quo adducuntur aliqua vtilia. & emendantur nonnulla à Do cto.tradita.*

15 *Explicatur contra gl.& Doct.l.pen.ff.de vsucap.pro empt.*

16 *Tentatur contra omnes non indici malam fidem in emptorem, cui dominus rei vel alius denuntiauit, ne emeret.*

17 *Explicatur contra omnes l.si fundum.C.de rei vendic.*

18 *Colligitur vnum ex hoc tex. & infertur aliud non negligendum, nume.19.*

20 *Consultissimam fuisse declarationem Iustiniani admittentis hoc casu longissimam præscriptionem, & de eius effectu, nu.21.*

22 *Probatur opinio Pau.ad casum alienationis rei subiectæ restitutioni, & infertur ad bona maioratus, nu.23.*

24 *Distinguitur q. quam scriben. confusè tractant an in prohibitis*

alienari

alienari detur præscriptio.

25 In eadem q.contra gl.& plures probatur,regulariter non tolli usu capionem ex prohibitione alienationis.

26 Probatur in his unum notabile contra omnes ferè scribent.

27 Agitur de intellectu.l.2.C.de usuca pro empt.

28 Intelligitur contra scriben.tex.in l.ubi lex ff.de usuca.

29 Explicatur contra gloss.& ferè omnes.l.alienationis verbum.ff. de verb.sign.& reijciuntur multa à Doctor.tradita, circa negligen. eius, contra quem præscribitur & num.30.& 31.

32 Explicantur contra plures verba.l Imperatores.ff.de iure fisci, & ostenditur obligationem pœnalem in delinquentem non dari ex consensu.

33 Limitatur tex.hic cum Bald.& nonnullis.

34 Tentatur alia limitatio ultra omnes,in qua adducuntur aliqua non negligenda,& nu.35.

36 Explicatur text. circa dominium quod acquiritur ex præscriptione, & usuca & adducuntur aliqua,nu.37.& 38.

39 Agitur de iustificatione usucapionis, & explicantur aliqua iura. num.40.

Ad secundam partem huius tex.

41 Agitur de regula, ne impedito agere currat præscriptio,& amplia tur cum Bal.adducunturque aliqua utilia,nu.42.& 43.

44 Infertur ad Bar.in l.si constante.ff sol.matr.& ostenditur contra plures non probari ex hoc text.quod filius viuo patre reuocare nequeat alienationem aduentitiorum,& nu.45.

46 Infertur ad c.quia diuersitatem,de concess præb.

47 Traditur notab.declaratio contra Alex.ad l.1.C.si aduers.cred.in 7.& nu.48.

49 Infertur ad q.notabilem,an in bonis maioratus præscriptio perfecta contra unum,noceat successori,& adducuntur multa utilia,usque ad nu.54.

55 Ostenditur in eo articulo & in rebus in perpetuum familiæ relictis,non rectè scripsisse Bar.& plures,quod præscriptio vel alienatio dari possit regulariter cum consensu successorum.

56 Pro complemento materiæ huius tex. traduntur aliqua circa bonam fidem ad usucapiendum, & nu.57.

58 *Tractatur celebris doctrina Bar. an ex ignorantia detur restitutio aduersus praescriptionem, vsue ad nu. 60.*

HAec authen. annectitur.l.praecedenti,quatenus ibi dictum erat,patre alienante aduentitia filiorum,illaesum eorum ius manere, nec eos vlla praescriptione repellendos à rebus suis vendicãdis. Quam decisionẽ maiores nostri limitari putarũt ex Authen.nouioribusq; Iustiniani constitutionibus:ideoq; hanc cõtinuarunt ex Authen.de nupt.§.sed quod sancitum,col.4.secundum vulgares libros, vel secundum emendatos, in constit.22. de ijs qui nupt.iter.§.insuper. Haec autem constitutio limitat.l. praeceden. circunscriptionem admittens longissimam 30. annorum:deinde eam limitationem dupliciter restringit, vt scilicet id tempus non currat filijs, nisi postquàm exierint à potestate patris:nec etiam durante impubertate seu pupillaritate. Quae materia vtilis est,licet à nostris parũ explicata:ad cuius ingressum pręmitto ex gl.& omnibus, receptissimum esse,vt originalis authen.loquens de lucris nuptialibus vtriusq; parentis,extendatur ad omnia aduentitia quorum legit.admin.sit pater, & ita vbiq; ad omnia aduentitia citatur tex.hic,vt per Bal.de praescrip.1.part.6. par.nu.15.Aliqualiter autem dubitarũt antiquiores circa literam, in verbo *tricennale:* Petr.n. & nonnulli legebant triennale,vt referunt Cy.& Alb.Fulg.Cor.sed in originali apertè fit mentio praescriptionis.30.annorum, tam in libris vulgaribus quàm emendatis:& ita cõfunditur opinio Petr.quam caeteri merito improbarunt,vt sic maneat contra Petr.non sufficere possessori hoc casu cõtra filium ordinariam pręscriptionem,sed longissimam exigi,secundũ oẽs:quod suadetur ex l.sicut.C.de praescr.30.vel 40.anno. probaturque ex verbis.l.praecedent.dum excludit praescriptionem:intelligitur enim de ordinaria. Et ideo haec constitutio admittens tricennalem necessario erat intelligenda dę 30.annis,quae vt extraordinaria admittitur,exclusa ordinaria:iuxta.d.l.sicut, & doctrinam gloss. celebris in l. postquàm,verb.nulla.C.de pact.cum ijs quae infrà deducemus.

2 cemus. Et hinc verè intelligetur text.l.4.ad fin.infr. titu. 1.ibi, *nulla temporali præscriptione obsistente; & ibi, nisi fortè ex continua & inconcussa tenentis possessione, eorum excludatur intentio*, excludere enim vult lex ibi ordinariam præscriptionem, non longissimam. Hinc et vltra omnes ostenditur, Constantinum in l.præceden.nouum ius induxisse, dum vsucapionem vel præscriptionem tollit: cũ regulariter ante nouum ius sufficeret ordinaria prę́scriptio, ex bona fide eius in quem alienabatur, non obstante mala fide alienãtis.l.1.C.de lon.temp.præsc. l.si partẽ.C.de vsuc.pro emp. l.qui fundũ.§.proc.ff.eo.& ita iuuatur cõis sententia, quã contra aliquos probaui in 1.par.l.præce. vt ea lex nouum
3 ius induxerit. Imò videtur (vltra omnes) verè dicendum ꝙ ante Iustinianum & nouiores illas constitutiones, hoc casu, etiam filijs post pubertatem, & postquàm suæ potestatis fuissent, obstaret ea p̃scriptio 30.vel 40.anno.ex cõstitutionib.Hon.& Arca.& Anast.in d.l.sicut, & l.omnes, quæ tam generaliter loquuntur vt hanc speciem satis con prehendant.iuxta regu.l.1.§.& generaliter.ff. de lega.præsta. Ex quo sequitur præscriptionem 30.& 40.annorũ ante Iustinianum introductam fuisse, vt patet ex d.l.sicut, & l.omnes.C.de præscript.30.vel.40.anno. Iurisconf. tamen incognita fuit, & Imperatoribus ante conditores illarum ll. vt annotauit gloss. recepta in l. qui occiderit.30.ff.ad l. Aqui.& in l.Iulianus.17.ff. ex quibus caus.maior. & in l. si quis emptionis, verb. veteres.C.de præscript. 30. vel 40. anno.Bar.in l.in omnibus.ff.de actio.& obliga.& scriben. vbiq́; , vt tradit Corn.consi. 38. nume.10.lib.1.quamuis dubitans id inuoluat Bal in ca.vigilanti, nu.2.de præscrip.
4 Cur autem in hac specie nõ sufficiat longum tempus, nec præscriptio ordinaria respondet Pau.hic, & in l.quicunq́;. infrà titu.1. & cum eo Corn. eo scilicet quia lex interdicit patri alienationem, ideoque titulus, lege resistente, nullus est l. quemadmodum.C. de agric. & censit. & prę́scriptio longi temporis titulum exigit.l.nullo.C.de rei vendi.l.diutina.C.de long. temp.præscrip. præscriptio autem longissima non exigit titulum. Ego puto Pau.& alios non percepisse rationem & sensum horum iurium: nam patre vẽ

dente vel aliter alienante, emptor habet titulum cum bona fide, cùm iustè ignoret rē esse filij, & iustè credere potuit rem esse alienantis, iuxta præsumptionem, l. merito, ff. pro soc. quod in fortioribus terminis notat Bald. in d.c. vigilanti, nume 5. versic. amplius de præscript. Ergo talis error iustus facti sufficere debet, cùm saltem inducat titulum putatiuum, iustum ad vsucapiendum longo tempore, vt not. Bar. receptus, in l. Celsus: ff. de vsucap. pro hære.

¶ Nec obstat d. l. nullo, & dic. l. diutina, quia loquuntur vbi omninò deest causa vel titulus: quod indicāt verba earū legum, quæ etiam procedunt vbi emptor vel alius in quē fit alienatio, sciebat prohibitionem iuris: tunc enim idem est, ac si nullus sit titulus, cū desit iustus error facti inducens titulum putatiuum: & hoc verè probat tex. in l. si ab eod. 12. ibi, *tu scias:* ff. de vsucapio. quem Bar. & alij ibi nō bene summant, nec satis expendunt: & hoc respicit reg. l. nunquàm 31. ff. eod. hoc etiam probatur ex l. secunda. §. si à pupillo & ibi, scriben. ff. pro empt. & in l. mādatum di

5 strahendorum, 57. ff. mand. Patet igitur in hac specie, secundū iuris regulas, maximè ante Authē. malæ fidei, C. de præscript. long. temp. potuisse procedere vsucapionem ordinariam longi temporis: ob iustū errorem facti, licet de iure alienata esset inualida, cōtra Paul. Corn. & alios. Ex quo sequitur contra eosdem, longè diuersam fuisse rationē, cur hæc iura exigunt in hac specie longissimā præscriptionem, non quia ordinaria procedere nō posset, sed quia lex voluit obuiare fraudi patris alienātis bona filij: quia etiam maior erat causa fauēdi filijs sub potestate patris existentibus, & facultates suas ignorantibus: cum pater omnia possideat & administret, nec rationem reddat, iuxta l. fi. §. sin autē non habet, ibi, *à ratiocinijs* infra ti. 1. & sic facillimè posset fraus liberis fieri: quapropter iustè lex in hac specie præscriptionem abrogat, quæ rationes non militant in alijs distrahentibus rem alienam. Ex qui

6 bus nouè comprobatur, quod cōtra communem tētaui

¶ sup. in secunda par. l. 1. nu. 31. vt pater non excusetur à cōficiendo inuētario aduentitiorum filij, cùm id vtilissimū sit filio, vt sciat postea quę sua sint, vtq; possit alienata vēdicare:

dicare: patri autem non noceat, nec onus sit, vt constat ad sensum. Potestq; in id subtiliter expendi text. in l. si libertus sub conditione, 20. §. existimo. ff. de bon. liber. vbi conditio testanti censetur potestatiua & facilis. Ideoq; in patrono & filio admittebatur, secundum Barto. in l. suus quoque, nume. 3. ff. de hæred. institu. & in l. si pater 2. opposit. & ibi Cyn. colum. 3. & Iaso. numero 2. C. de institutio. Sic ergo confectio inuentarij patri remitti non debet, vt periculum & incommodum filij vitetur, sine onere patris. Inde etiam infertur secunda, cùm lex iustissimè in hac specie faueat liberis, ideoque remouerit ordinariam præscriptionem, solamq; longissimam admittat, procedere eandem decisionem etiam si is in quem pater alienauit bona fide rem habuerit, licet etiam iusto facti errore iuuetur, quo regulariter vsucapio ordinaria procedit. Hic enim est fauor quem ex causa lex præstat filijs in aduētitijs, quæ solus pater administrat: quod bene sentit Fulg. hic, quem sequitur Corn. Idq; memoro cōtra insignes viros Cyn. Alber. & Paul. hic: magis contra Paul. in l. quicunque, infrà titu. sequen. malè restringentes text. ad emptorem scientem rem esse filij, & ignorantem ius, nō factum: quod non solum diuinatorium est, sed ēt contra veram rationem text. qui ita reduceretur ad casum nunquàm ferè contingētem, maximà attēta regula, l. verius. ff. de probat. Infertur 3. (si rectè attendatur) notabilis declaratio ad decisionem Authen. malæ fidei, infrà de lōg. temp præscrip. vbi mala fides venditoris nocet emptori bonæ fidei, nec ei prosit præscriptio ordinaria, sed requiratur longissima: non generaliter, vt vulgus malè illū text. citat, sed tantum qñ rei dominus ignorat. Ex præcedentibus enim bene sequitur in hac specie malam fidē patris alienantis indistinctè nocere emptori, siue filius rei dominus, sciat, siue ignoret: vt bene sentire videtur Fulg. hic: voluit enim ius ex prędictis causis filijs succurrere, qui licet sciant res suas à patre alienari non facilè pñt contra factū patris venire, non solum ob impedimentū potestatis, sed etiam respectu honoris & verecundiæ. Et ita nouè declaratur in hac specie decisio. dict. Authent. vltra notab.

7 [margin number beside "re patris"]

8 [margin number beside "ff. de probat."]

declarationes Paul.ibi, & plures per Ang. Aret. in §. sed istæ quidem,nu.12.Institutio.de action. & in §. furtiuæ, num.3.Institu. de vsucap. latè per Alexan. in l. Pomponius §.cum quis.ff.de acquir.possess. & Bal.de præscrip.2.
9 par.3.par. quæst.12. Infertur quarta, quòd etiam si pater mala fide careat in alienatione aduentitiorum filij, adhuc cesset ordinaria præscriptio, nec filius excludatur nisi per longissimam,cum requisitis huius tex. quia licet cesset vna ratio ex parte patris,militant aliæ ex parte liberorum,quibus lex succurrere voluit: ideoque manente altera ratione,lex sustinetur ex vulgari regula. l.si non lex. 83.ff.de hæred.institutio.cum alijs, vt per Ias. in l.more, nu.18.ff.de aquiren. hæredita. per Rip. in l. si ventri.§ in bonis:nu.1.ff.de priuile.cred.per.Tiraq. in tract. de causa, limi.22.quod tutissimum videtur,licet scriben.non expri
10 mant. Infertur.5.ad decisionem.l.fin.§.sed quia.C.commu. de leg. vbi etiā ordinaria præscriptio longi temporis remouetur in fauorē legatarij vel fideicōmissarij cui hæres restituere iubetur: quē tex.à simili adducit Fulg. hic: ex prædictis enim ampliatur tex. ille, etiam si emptor sit bonæ fidei cū iustissimo errore facti,adhuc enim militat ratio fauoris fideicommissarij.Infertur.6. ex Cyn. Alber. Paul.& alijs hic,sufficere longissimam præscriptionē, de qua in hoc tex.cum errore iuris,puta quando emptor sciebat rem esse filij,putabatq; patrem posse alienare aduentitia filij,quod de iure ciuili dubium nō est,secundū quod præscriptio 30. vel 40. annorum effectum habet ēt cum mala fide.l.si quis emptionis.§.1.C. de præscrip.30.annorum à fortiori igitur perficietur cū errore iuris, ea enim præscriptio tanto tempore perficitur, nec titulum exigit, vt resoluunt omnes in lectur. & consi. pro vt latè refert Boer.decisio.42.nu.35. & 38. nec obstant leges iure consultorum quæ dicunt non valere iuris errorem ad vsucapiendum,quia adhuc non erat cognita præscriptio longis-
11 sima.Sed dubium est quid dicēdum sit de iure canonico, quod præualet in hac materia,etiam in foro seculari, secundum omnes, in quo multa hinc inde adduci possent Sed resolutiuè procedendo videtur, primò, asserendum,

quòd

quòd si is in quem pater alienauit sciebat ius &. factũ. i. rem esse filij, & alienationem iure prohiberi nullo tempore præscribere possit, quia tunc malæ fidei possessor est, ex mente scribent. vbi sup. & clarius in locis statim citandis. Si autem is in quem pater alienauit, ius ignorabat, sciens rem filij, & putans patrem posse alienare, & sic non fuit in vera mala fide, tunc plures tenent etiam de iure Canonico sufficere præscriptionem hanc longissimam cum iuris errore: mouenturque principaliter eo quòd causa iniusta & iuris error excusat à mala fide, licet bonam prorsus nõ inducat, ex glos. l. secunda, C. si quis ignor. rem mino. text. & Barto. in l. sed. & si lege, §. scire, ff. de petitio. hæred. ita in hac re tenuit Paul. in l. Celsus. col. 1. ff. de vsucap. & in l. nunquàm. in fi. eodem titu. & in l. 2. §. si à pupillo, numero 4. ff. pro empto. & in l. venditionib. C. eodem. Imol. in d. l. Celsus, & d. l. nunquàm: sequitur Afflict. decis. 40. numero. 12. & Rube. consi. 75. Eandem opin. probauit Anto. Butr. quem refert Fely. in c. de quarta, numero 34. de præscrip. Corne. consil. 277. nu. 6. lib. 4. quam opi. cõem dicit Rube. vbi sup. Sed contrarium tenent non pauci, idemque Pau. consolendo variauit vt tradit Fely. vbi sup. numero 35. & est nimis controuersum & inuolutum apud scriben. vt tradit Balb. in d. l. Celsus, in 4. nota. numero 15. tradit D. Couarru. in c. possessor. 2. par. §. 7. nu. 5. vers. 2. conclusio. & latè Aymon. Crauet. de antiquit. 4. par. ex num. 161. Apud quem videbis difficile esse discernere quæ sit in hoc receptior sententia. ex omnibus autem quos viderim Hispan. d. loco. & Aymon & Balb. videntur melius hoc tractasse.

12 Omissa varietate scriben. in hoc difficili articulo, puto verius in nostra materia, etiam iure Canonico, securum fore emptorem ex præscriptione. 30. annorum, cũ requisitis huius Authen. etiam si scierit rem esse filij, & iuris errore putauerit patrem posse alienare, ex mente Cyn. Alber. & Pau. hic: quia tunc verè non datur mala fides quã improbat c. vigilanti, & c. fi. de præscrip. Nec erat vero simile patrẽ velle nocere liberis, arg. l. fi. C. de curat. furio. l. scripto, §. fin. ff. vnde liber. Facit pro emptore potestas patris, quæ in his maior est quam tutorum vel curatorum, vt probatur

tur ex multis supra in discursu.l. 1. maximè ex opin. Azon. magis communi, ꝙ non sit necessarium decretum: quæ opin. iuuatur ex generalitate huius tex. & d.l. quicunque in fine. titu. 1. iuuatur ex requisitis quæ lex exigit hoc casu, vltra longissimum tempus. Ad idem facit text. in c. peruenit, de empt. & vendi. vbi hoc longissimum tempus etiam iure pontificio inducit plenum effectum, vt per Imol. & Hispan. Burgens. ibi: per Hispan. Xuar. l. Castellæ, de debitis, folio 58. Facit quod habemus ex communi opinione præsumi bonam fidem in præscribente, glo. recepta in l. pen. C. de euictio. Bar. & alij in dict. l. Celsus, vbi Bal. 3. par. num. 2. Alcia. regu. 3. præsump. 5. maximè cum longissimo tempore: Boer. decis. 42. nu. 3. Bald. d. l. nu. 10. vers. fit ergo. Quæ opin. posset controuerti ex resolutione quam addunt Couarru. Balb. Aymo. vbi supra ꝙ iuris error nō excuset etiam in præscriptione longissima, quando lex resistit: ex Bart. in d. l. sed & si lege. §. scire: & alijs quæ adducunt. Respondeo tamen quòd lex præcedens non tam apertè, nec tam fortiter resistit, vt perpetuo & indistinctè alienatio irritetur, vt constat ex limitatione recepta, per l. cum à matre, C. de rei vendi. constat etiam ex d. opi. Azo. recepta, quòd pater sine decreto potest alienare. Procedet autem tutius hæc opi. quando pater fuerit bonis moribus præditus: secus si emptor sciat rem esse filij, & patrem dissipatorem argumen. l. si quis cum sciret, cum ibi notatis, ff. de vsucap. pro emp. Procedit etiam tutius vbi emptor fuerit persona simplex, vt mulier rusticus, minor, argumen. tex. notab. in l. cum de indebito, ad med. ff. de probatio. Barto. in l. non fatetur, nu. 2. ff. de confessio. Idem tamē puto in quocunque non iuris perito: at in iuris perito contrarium videtur dicendum, quia nec ei licet ius ignorare, nec est verosimilis ignorantia, ideò magis videtur mala fide emere: iuxta l. professio, cum gl. C. de municip. patri. & in hac materia notat Socin. nep. consilio 69. nu. 4. lib. 1. In iurisperito tamen crediderim etiam procedere hanc opinio quando aliqua causa facti concurrit quæ eum mouere posset: puta si pater diligens significauerit alienationem esse ob causam necessariam, vel maiorem filij vtilitatem:

litatem, argú.l.fin.ff.de vsucap.pro emptore, vbi ad ordinariam præscriptionem sufficit color, etiam si emptor sciat rem esse alterius, cuius mandato putat eam vēdi: facit tex.in d.l.mandatum distrahendorum, ff.mand.Paul. in l.qui fundum, §.procurator numero 4.ff.de vsuca.pro empto.facit quod notant glos.Bar. & alij per l.si vir.ff.de vsucap.pro dona. quando error facti concurrit cum errore iuris.Bald.d.l.nu.21. versic.6.limita latius, d.Couarru. d.§.7.nu.10. Puto etiam hanc conclusionem tutius procedere in emptione quā in donatione: emptor enim pre-
¶ tium dat, potestque ex multis credere licere patri, rem filij vendere non ita donatarius sciēs esse filij: nō enim debuit nec potuit credere patrem posse donare res filij: repugnat namque sensus communis ratioque naturalis & notitia eorum quæ moribus hominum obseruātur: quæ omnia indicant non esse donādum de rebus alienis.facit tex.in l.filiusfam.ff.de dona.tex.in l.fi.ff.de cura.furio.in l.contra iuris, §.filius, ff.de pact. Ex quo eleganter limitabitur iuris regu. quæ in causa emptionis ampliorē bonā
¶ fidem exigit: quam alio titulo leg.2. in princ.ff.de vsucap. pro empto. & iuuatur quod hic dicimus ex Bar.in l.pe.ad
14 fi.ff.eodem.vbi in simili plus tribuit causæ onerosæ. Posset autē probari mala fides in proposito, si filius ante venditionem denuntiet emptori, ne emat.iuxta regu.quam notant gl.& scribent.cōmuniter per tex.ibi, in l.si fundū, C.de rei vendic.quē tex.vt singul.extollunt Fulg. & Pau. Castr.ibi, num.2.dicit notab.Balb.in d.l.Celsus, in 3.part. nu.13.ff.de vsucap.& est recepta sententia, vt per Fely.in c.2.num.5.vers.fallit, 6.de præscript.Math.Afflict.decisio. 366.num.10.& præced. Quæ conclusio cōis probari videtur ex ea lege ibi, *vel alii modo mala fide contraxit:* quod intelligunt Bar.Bal.Alberi.nu.3.Salyc.nu.2.in fi. Fulgo. num.3.in prædictis terminis, quādo denuntiatio fit ante alienationem: nam post emptionem & possessionem, dicunt omnes non procedere eam, l.nec induci malam fidem, per tex.in l.penultim.ff.de vsucapione pro emp. vbi gloss.& Docto.ita communiter intelligunt, & conciliant eam, l.cum dict.l.si fundum: & ita communiter scribent.
secun-

ſecundum Felin.& Balb.vbi ſuprà.Alex.in l.de pupillo.§. nuntiationẽ,nu.12.ff.de nou.oper.nunc. Qua in re aduer tendũ eſt,quod Bal.d.l.ſi fundum.Fulg.& Pau.ibi expreſ ſim notant,eam l.procedere et ſi dominus rei denuntians ante emptionem.nihil oſtẽdat de iure ſuo:& ita ex Imol. & alijs tradit Balb.in repet.l.Celſus,nu.113.vel in paruis. 3.par.nu.13.Bar.in l.nõ ſolum.§.morte.nu.43.& ibi Ru be.nu.405.ff.de nou.ope.nun. in quo labitur doctiſſimus Felin.in d.c.2.nu.6.immemor huius communis declarationis,malèque in contrarium citans Bart. Ex quo ſequitur incautè loqui plures Doct. dum ſepæ indiſtinctè citãt d.l.penult.quod denuntiatio extraiudicialis non inducat malam fidem:debet enim intelligi iuxta prædictam reſolutionem,non autem indiſtinctè, vt ipſi per eam l.loquũ

15 tur.Sed hæc hucuſque recepta,non videntur tuta:& ſine dubio aſſero,gl.Bart.& omnes in d.l.pen.minus benè tractaſſe de conciliatione earum legum,quæ nullo modo aduerſantur:ſed ineptius glo. Bar.& omnes in d. l. pe. & alij in locis ſuprà citatis,colligunt ex d.l. pe. denuntiationem extraiudicialem nõ inducere malam fidem poſt emptionem & poſſeſſionem.Id enim non probat,nec probare poteſt text.ibi,cuius ratio & deciſio aliud longè diuerſum reſpicit, nempe quod talis denuntiatio nihil facit ad interrumpẽdam vſucapionem:quod receptum eſt,& benè adhoc d.l.pen.citatur à Iaſ.in §.pœnales,num.119.Inſtit.de actio.ab Alex.in l.fin.nu.15.ff.de eo, per quem fact. erit. Quod autem in d.l.pen.nullo modo probari poſſit communis allegatio & intellectus gl.ibi, patet,quia licet ex tali denuntiatione induceretur mala fides, & verè oſtenderetur poſſidenti,rem eſſe denunciantis,non ob id impeditur cõtinuatio vſucapionis,ſecundũ reg.iuris ciuilis, vt l. ſecunda in fi.eo.ti.& in l.vnica,C.de vſuca.transfor.Vt n. colligi poſſet cõis allegatio, oportebat iuris ciuilis axioma eſſe,malã fidem ſuperuenientẽ interrumpere præſcriptionẽ:cum aũt contrariũ iure deciſum ſit, neceſſario ſequitur quod dicimus,l.C.ibi nihil curare de bona vel mala fide:nec euidentẽ malam fidẽ ibi poſſidenti nocere.Ex quo ceſſat ad eã l.ineptus labor.Dec.in d.l.velle nõ credi-

tur,nu.3.versi.sed responderi.ff.de reg.iur.hæc quo ad d.l. 16.pe. Quo verò ad d.l.si fundũ,credo contra glo.Bar. & oẽs verius dicendũ,ex denuntiatione ante emptionẽ, non induci malã fidẽ,quę impediat vsucapionẽ,nec de iure ciuili nec pontificio:& consequenter in nostra materia denuntiatio filij minus impediet longissimã præscriptionẽ habẽtis causam à patre: & puto contrarium incautè à nostris scriptũ,deceptis per d.l.quam absq; alio fundamento adducũt.Moueor.1.ad nostrã speciem. quia in ea datur sola præscriptio longissima (vt constat ex text.)quæ perficitur iure ciuili ẽt.cum mala fide: & secundũ plures perficitur cũ iuris errore de iure canonico,vt suprà deduxi.Cũ ergo iuris error non impediat hanc præscriptionem in eo qui scit rẽ esse filij,minus impediet denũciatio ipsius filij:quæ consequentia à maiori necessaria est, si maturè attendas. Facit 2.cõtra cõem ratio.& reg.iur.ex l.si quis inficiatus, ff.depos.quod is cui denuntiatur aliquid,non tenetur credere denuutianti,nisi manifestè ostendat vera esse quæ dicit:notat Bart.ibi,& in l.quod te,n.15.ff.si cer.pet. Dec. & Cagno. in l. qui in alterius,ff.de reg. iur. Boer.decis.154. & ita in proposito benè aduertit Fel. immemor cõis opi. in d.c.2.nu.6 de præscrip.Nihil enim valet quod respõdet Bal. in d.l.si fundum 3. opp. sicut nec alia quæ respondet alijs obiectioni,ex l.si maior.C.de rescind. vend. vbi talis denuntiatio ẽt ante emptionem,non tollit bonam fidem. Nec est ratio differẽtiæ an denunciatio fiat à domino, an ab alio, quoad credulitatẽ eius cui denunciatur.Facit 3. quod videmus iure nostro improbari credulitatm.l.1.& ibi latè Ias.ff.de eo per quẽ fac.erit. Quod fortius militat quando denuntians se dominum dicit.minus enim ei credendum est,cum loquitur ad suam vtilitatem l.exemplo. C.de probatio.Vrget quarta fortissimè quod alibi tradũt scribent.immemores huius cõis opinio, non induci malã fidem,nec impediri præscriptionẽ,si quis emat à possidente rẽ vt suam licet fama publica & generalis sit eam rem esse alterius:ita enim Bald. in dicto c. vigilanti, nu. 5. de præscrip.& cum eo Fely.in c.si diligenti,nu.5.eod.titu. & Afflict. decis.178. nume.11. Faciuntque nimis fundamenta,

menta, quæ Bald. ibi bene adducit. Ad sensum autem constat quod plus deberet obstare fama publica generalis, quàm particularis vox loquētis ad proprium commodū, & consequenter titulus vel causa excusans ementem contra famam generalem, magis excusare debet ementē contra leuem denuntiationē particularis personæ: quod iuuatur ex Bart. in l. Celsus, num. 18. ff. de vsucap. Non dubito
17 pluribus placituram hanc sententiam, cuius fundamenta iuridica sunt: sed difficultas est in respondēdo ad d. l. si fundum, qua scribent. mouentur: sed cum ratio naturalis & plures iuris rationes stent pro hac parte contra communem, cogitaui eam l. aliter intelligi posse, quod vbi vltra admonitionem aliud concurrebat, quo emptor constitutus fuit in mala fide, idque non omnino violat verba tex. ibi, *per denuntiationem admonentibus*: iūctis verbis inferioribus ibi, *non recte*: vt sic inferiora verba non inducant consequētiam malę fidei ex solis præcedentibus, sed potius in facto aliquid addant, quod magis colligi potest ex alijs verbis tex. ad fin. Vel melius intelligatur ibi non poni regu. generalē contra ementes admonitos, nec vllo modo ea l. ex tali admonitione censeat inductam malam fidem quæ vsucapionem impedire possit: nec de hoc respondet ibi Imperator, licèt omnes scribent. inaduertenter contrarium colligant: imò si ibi fuisset quæstio post completam vsucapionem, ex præcedentibus rationibus & iuris regu. vero similiter responderet Impera. talem admonitionem non nocere: ibi autem rei dñs vt diligens fuit in admonendo, ita & in agendo antequam tempus præscribendi compleretur. Nec obstat si insistet aliquis quod ibi possessor condemnatur ex mala fide ad restituendos fructus, & sic vr̄ inducta vera mala fides: quia facilius excusatur restitutio fructum quàm admittatur vsucapio, secundum omnes, per gl. l. 2. C. si quis ignor. rem min. & si l. §. scire, ff. de petit. hæred. iuncta l. nunquā, ff. de vsucap. Respondeo enim ex supra dictis, quod in d. l. si fundū, non aperitur ex sola denuntiatione inductam fuisse malam fidem & condemnationem fructuum: idq; magis cōgruit verbis. l. vbi post casum denuntiationis, additur alius in versic. *vel alio modo*:

do: deinde quo ad fructus additur conditio, ibi. *quos mala fide percepisse probatum fuerit* : quasi non sufficiat denuntiatio, aliàs incongruè staret cōditio probandi malā fidē. Quælibet etiam responsio potius admittenda est, ne iuris regu
18 læ ostendantur. Notandum autem est ex originali huius Authen. prius dici, alienationem aduentitiorum à patre factam nullam esse, adiecta clausula quā nostri appellāt decreti irritantis, ibi *erit nec gestum, nec scriptum quod factum est*: quibus verbis non obstantibus admittitur præscriptio hæc longissimi temporis. Ex quo posset confirmari quod plures tradunt in varijs locis, exclusa præscriptione, non remoueri longissimam 30. vel 40. annorum, vt per Chas. in locis statim citandis, per Boer. decisio. 42. numero 35.
19 & 38. In specie autem ex hac consideratione posset comprobari opi. gl. in c. 1. §. præterea de capit. Corra. vbi cum in feudalibus tex. dicat nullum præscriptionē obstare gl. intelligit de ordinaria, non de longissima, quam non obstantibus illis verbis admittit: & ita intelligit similem tex. in c. 1. §. 1. ibi, *nullius temporis præscriptione*. de prohib. feud. aliena. per Feder. Qua in re mirè variant scribent. vt per Balb. quem vide in tracta. de præscription. 4. par. quæstio. 12. vbi de hoc agit per octo quæst. & latè Molin. in consuetu. Paris. §. 7. fol. 108. Nimis autem in eo articulo feudali variasse Doct. patet, quia Matth. Afflic. in d. c. de capi. Corra. nu. 29. dicit gl. communiter reprobari. Ias. vero in l. 1. nu. 43. C. de seru. fugit. dicit eam glo notab. & communiter approbari, & ita Chassan. in consuet. Burg. Rubr. 3. §. 1. num. 16. fol. 100. & rub. 4. §. 18. ad fin. nu. 2. fol. 186. Sed contra glo. est Soci. (malè à Chas. citatus) consi. 86. nume. 8. lib. 1. circa quam gloss. variauit Soci. Nepos, qui eam probat cons. 115. nu. 34. li. 2. quam reprobat cons. 86. nu. 19. lib. 1. qua in re sæpe à nostris citatur tex. in c. 1. §. si quis per 30. titu. si de feu. fuer. controu. int. dom. & agna. sed text. ibi magis agit de præsumptione quàm de præscriptione: nec loquitur vbi feudum alienatur contra prohibitionem, & tandem habet quod possessio & vniformis recognitio per 20. annos sufficiat pro inuestitura vel titulo: vt aliàs per glo. & Doct. in l. 2. C. de iur. emphy. Sed

20 hæc maiori examine indigebant. Ego autem puto Impe ra. prudenter declarasse, hoc casu admitti præscriptionem longissimam: cum enim in l. præced. magisque in origi. Authen. alienatio in hac specie omnino irrita dicatur, & præscriptio indistinctè excludatur, tutius erat intelligere, etiam longissimam præscriptionem excludi, vt verbis legis seruiamus: juxta in l. 1. §. si is qui naue. ff. de exercitio actio. & regu. l. 1. §. & generaliter. ff. de leg. præstan. Idque maximè iuuatur attento quod Iustinia. in dicta Auth. loquitur post leges illas quæ præscriptionem longissimam introduxerunt iam sibi notissimas: quibus non obstantibus reijciendo omnem præscriptionem, sentire videretur etiam de longissima. Idq; iuuatur ex multorum traditione, qua habetur vbi remouetur omnis præscriptio, nullam admitti nisi centenariam: vt per Felyn. in rubr. de præscriptio. ad fin. Afflict. libr. 3. constitut. rubr. 31. numero 18. Capi. decis. 4. nume. 20. faciunt plures casus quibus omnis præscriptio etiam longissima remouetur, per Chassan. in dicto libr. rub. 13. §. 8. latius per Balb. in 1. part. 6.

21 par. in princ. De effectu tamen longissimæ præscriptionis, qua omnis actio tollitur, notanda sunt verba tex. in d. l. sicut, & d. l. omnes: quibus etiam iudicis officium tollitur. secundum gloss. dicta l. sicut, verb. *persecutione*: quam extollit Bald. ibi: & in l. secunda num. 8. C. de execut. rei Iudic. Ias. in §. rursus, numero 12. Institut. de actio. latius Balb. de præscript. 4. par. 4. par. quæstio. 30. Quod in iure adeundi & immiscendi & petendi legitimam, & in iure dicendi nullum, & in multis alijs, plenè & vtiliter ad ornatum earum legum, tradit Tiraq. de retract. ligna. §. 36. glo. secunda ex nu. 37. cui in reductione ad arbitrium: adde Afflict. decis. 133. & in decreto Afflict. decis. 345. & in sententia eandem decis. 178. numero quinto & Rebuf. 3. Tom. pag. 397. nume. 5. & aliqua per Boer. decis. 329.

22 Ex decisione huius tex. & ex suprà dictis infertur tutius procedere quod tradit Paul. in l. fi. §. sed quia, col. 1. & col. 4. C. commu. de lega. vt in re subiecta restitutioni alienariq; prohibita, nō excludatur præscriptio longissimi temporis: tex. enim ibi non generaliter nec indistinctè omnem

nem præscriptionem excludit, sed longi temporis tantū: & ita Ias.ibi,& in consi.57.col.pen.lib.1.& est recepta opinio. secundum Corn.consi.117.lib.1.& consi.294.ad fin. libri 3.Balb.de præscript.5.part.5.par.q.4.num.4.versi.sed Paulus,Anto.Gomet.l.Tauri.40.nu.90.Gratus consi.20. nu.36.lib.2.Rip.in d.§.diui,nu.113.Crot. nu.140. Loaz. nu.191.Alcia.nu.47.Corn.consi.38.nu.10.lib.1. & gloss. consue.cathalo. pag.240.col.2. Ex qua resolutione saluatur,& in præscriptione longissima, receptior manet opin. Bart.in d.§.diui,col.fi.nu.22.vt in materia tex.ibi, in bonis familiæ relictis,alienariq; prohibitis, non tollatur præscriptio longissimi temporis: licet nimis id inuoluant ordinarij & repetentes ibi Alex.nu.28. Ias.1. lectu. nu.114. & in 2.lect.nu.& alij vbi suprà.Et ita vitabitur quod coutra Bart.in d.loco,notat Imol.in l.vbi lex,ff.de vsucap.In
23 de vtiliter infertur ad quæstio.an in bonis maioratus,vt vocāt,vel similibus perpetuò familiæ relictis, secuta alienatione,detur præscriptio : in qua d.Hispan. in d.l.Tauri. 40.nu.90.cum Pau.vbi sup. resoluit nō procedere præscriptionem ordinariam,admitti tamen longissimam. Quod vltra eum satis colligitur ex Corn.Ias.Rip.& nouioribus suprà, nu. præced. & ita resoluit Soci. consi.47.nu.16.lib. 3.cum solo Bart.in d.§.diui.& cum Socino Tiraq.de primog.q.30. Qua in re cauendum est à multis, qui in hac q.confundunt ius primogenituræ & proximitatis,cum inspectione rerum vel bonorū:cùm inter hæc longa sit differentia,vt colligitur ex Tiraq.d.q.ad fi.& melius aduertit Molin. in consuetu. Paris.§.8.glo.3.q.5.nu.29. ad fin. confirmaturq; ex doctrina Bart.in l.is potest, col.2.nu.8. ff.de acquir.hæred.Et ex his quæ dixi supra in ij.part.Ru-
24 bric.fol.26.Sed hoc magis infrà declarabitur. In quibus aduerto non posse nō esse maximam difficultatem & varietatem,vt est apud scriben.omnes, qui vix se explicant, dum genericè tractant,an prohibita alienari, possint vsucapi vel præscribi? quæ generica tractatio semper periculosa est in iure,potiusq; descendendum est ad particularia,& in singulis rationē inuestigare,quæ aliquando euincet, vt prohibita alienatione impediatur vsucapio, prout

ibi datur fraus vel mala fides,maximè attento iure cano nico:vel durante minore ætate alienantis contra prohibitionem iuris:vt in l.3.C.quibus non obijcia.long.temp. præscript.& in l.1.C.si quis ignor.rem min.cum traditis à glo.in l.1.C.si aduers.vsucap.Aliquando autem ratio pro hibendæ alienationis, non comprehendit alienationem legalem ex vsucapione vel præscriptione, sed tantum ex donatione vel alio contractu,vt statim multis ostendam.

¶ Aliquando prohibitio alienationis irritat titulum, vt tol latur præscriptio ordinaria,non longissima, pro vt in nostro tex.& in casu.d.l.fi.§.sed quia.C.commu.de leg.cum supra adductis. Et hæc resolutio addenda est ijs quæ bene tradit Bal.in l.prima,nume.19.C.de serui.fugiti. Salyc.in l.fi.ad fin.C.in quib.caus.in integr.restit.non est neces.Pa norm.in c.cum non liceat,nume.7.de præscrip.Balb.in d. tract.5.part.q.4. Ex quibus inferri posset in specie ad q. in qua Doctor.variant,an impediatur vsucap.rei ecclesiasticæ alienatæ sine solennitate, contra iuris prohibitionē? per Fely.in c.de quarta,nume.35.de præscrip. Nec tutum est quod in ea q.quasi receptum tradit Aymon.Craue.de antiq.4.par.num.164. vbi scribit non impediri tunc præscriptionem,sufficereq; iuris errorem : sed contrarium tenent plures vt per D.Couarru.in capitulo,possessor,secun da part.§.7.& Balb.in l.celsus 1.par.nu.15. in quo articulo nō est omittendus tex.in l.2.§.si à pupil.ff.de vsuc. pro
25 empt. In eadem q.generice tractata, mihi verior videtur opi.Bar.in d.§.diui,nu.22.contra gl.in multis locis, & cō tra quam plures citandos infr.nu.29. vt prohibita alienatione , regulariter non prohibeatur vsucapio vel præscriptio,ex his quæ Bar.ibi adducit licet sibi contrarius fuerit in l.vbi lex.ff.de vsucap.moueorque 1.quia videmus rem litigiosam alienari nō posse. l.1.cum sequen.C. de litigio. eandem tamen posse vsucapi,vt in l.1.C.de præscri. long. tem.& ibi Pau.ad fi.agnoscit gl.in l.alienationis verbum: & in hanc partem hoc cum alijs argumentis expendit Tiraq.de primoge.quæstio.30.nume.3.Facit 2.pro hac opi. tex. in l.3.ff. de diuer. & tempor. præscriptio. vbi aliqua prohibita alienari, vsucapiuntur longo tempore,cui l.non

satisfa-

satisfacit Imo.in d.l.vbi lex, Fulcitur 3. quod videmus Iustinianum in multis, quibus ante eum erat prohibita alienatio, noue introducere, ne longi temporis præscriptio locum habeat: vt in d.l.fin.§.sed quia.C.commu.de lega.& in l.fi.C.in quib.cauſ.in integ.reſt.quasi manifeſtè doceat prohibitionē alienationis solam nō impedire præscriptionem: necessumque fuisse id noue addi. Iuuatur 4. quia vsucapio & si aliquando censeatur species alienationis, à lege tamen introducitur, & necessitatem iuris habet: vt in l. 1.& 3.ff.de vsuca. Ideoq; necessaria appellari debet, & cōsequenter non tollitur, licet generaliter alienatio prohibeatur: iuxta tex.& Albe.in l.alienationes. decimotertio. ff.famil.erciscund.l.1.ff.de fund. dotal. cum ijs quæ tradit Afflict.in capit.primo notabi.13.de prohib. feud. alie.per Federic.ex numero 73.& latè Tiraq.de retract.lib. primo §. primo gloss.14.ex nu.8.& Aymon. consi.115. Ias.consi. 44.libro primo, & notabiliter Hispan. Auendan. respon. 13. Probatur quinto, quia res minorum concurrente bona fide, tituloque cum errore facti, vsucapi possunt, saltim post quàm cessat minor ætas, vt in dict.l.1.C.si quis igno. rem minor.& in d.l.3.C.quib.non obijc. long. temp. facit tex.& Paul.in d.l.secunda, §.si à pupillo.ff.pro emp. In specie autem ex his infero ad bona subiecta restitutionis, vt

26 ¶ non solum hodie in eis admittatur pręscriptio lōgissima, secundum Pau.& alios supra citatos: Sed noue contra omnes dicendum sit, quòd ante Iustinia.in d.l.fin.§.sed qa C.commū. de lég. cōcurrente titulo bona fide necessario procederet ordinaria vsucapio vel præscriptio: quod satis colligitur ex multis legibus.ff. de vsucap. & de vsucap.pro empt.cùm Iureconsulti regulariter ex venditione rei alienæ, vel ad alium pertinentis, cum bona fide emptoris vsucapionem admittebant: idq; suadetur ex regu.l.Claudius lege Clauibus.ff. de contrahen. empt. Maximè cùm ante ius nouissimum mala fides alienantis nō nocebat emptori, vt notissimum est, & supra diximus. Et in terminis pro

¶ hac sententia videtur stare text.(cuius non video meminisse vllum ex scriben. in tot locis sup. citatis) in l.Sticho. 36.ff.de vsufru.lega.vbi in fortioribus terminis hæres le-

gatarij bona fide possidens, vsucapit rem quæ ex præcepto testatoris mortuo legatario, alteri restituenda erat: & sic pro Bart. in dicto §. diui, nu. 22. qui tamen secundum ea quæ allegat, non percepit esse in hoc agnoscendam differentiam inter Iustinianum & Iureconsultos. Quibus retentis, non obstant iura quæ contra Barto. adducuntur à
27
multis in d. §. diui: Imo. in d. l. vbi lex, & alibi sæpe. Inter quæ citatur. l. 2. C. de vsuc. pro empto quā ibi in contrariū generaliter summat Paul. post alios: nā ad eam l. nō malè respondet Bar. & aliter intelligitur, vt per Ias. in d. §. diui, nu. 21. & Rip. nu. 35. & ibi nouiores: & Afflict. decis. 331. ad fin. potestque ea l. intelligi. secundum alia iura suprà adducta de præscriptione in rebus minorū: vt non obscurè ibi glo. in vltimo scholio ibi, *item quia pupilli*: prorsusque reijciendum est quod ex ea l. malè notabat Bald. in cap. si diligenti, nume. 8. de præscrip. colligens ex prohibitione testatoris, omnem emptorem cōstitui in mala fide: quod naturali rationi, & iuris regulis aduersatur. Emptor enim ignorans talem prohibitionem testatoris, verè est in bona fide: vt patet ex d. l. Sticho, ff. de vsufru. lega. & ex reg. l. quod vulgo. ff. pro empt. solaq; prohibitio testatoris nō potuit impedire effectum legis: ex regu. l. nemo potest. ff

28 de legatis primo, vt bene aduertit Aemil. Ferret. in dicto. §. diui, nume. 127. Minus obstat tex. qui vbiq; malè citatur, in l. vbi lex. ff. de vsucap. vbi glo. Bart. & alij malè colligunt consequentiam, vt prohibita alienatione impediatur vsucapio. & ita sæpe scribe. vt per Cor. consi. 293. nume. 9. lib. 3. Alcia. in l. alienationis verbum: & ibi nouissimus Brech. ff. de verb. sig. in quo errore sunt & alij, vt colliges ex allegatione Tiraq. de retract. lib. 1. §. 1. gloss. 9. nu. 247. & cum his Anto. Gome. d. l. 40. nu. 90. in prin. glo. ad consue. cathalo. pag. 240. col. 2. quam allegationem erroneam esse patebit ex litera dicta. l. cuius sunt verba, *vbi lex inhibet vsucapionem, bona fides possidenti nihil prodest:* Vides igitur ibi non probari consequentiam, ex prohibitione alienationis impedi vsucapionem, sed tantum dispo ni, vbi lex inhibet vsucapionem, intelligendum esse vsucapere nō posse etiam possessorē bonæ fidei: vt in multis in

qui-

quibus possessio cum titulo & bona fide & omnibus requisitis, non prodest ad vsucapiendum: per Balb. 1. par. 6. parte, Chas. in consuetu. rub. 13. §. octauo, folio 375. quasi dicat I.C. quòd cùm possessor malæ fidei non vsucapiat, ex regulis iuris notissima: ineptum esset putare, legē aliquo casu ex professo inhibentem vsucapionem, referendam fore ad eam quę sine tali prohibitione procedere nō posset. Et ita cauendum est à vulgari allegatione illius, l.
29 quam melius citat gl. in l. si fundum, ff. de fund. dot. Nec obstat tex. qui deterius intelligitur & allegatur in l. alienationis verbum, 28. ff. de verborū significatione, quam semper notauit gloss. ad erroneam illam consequentiam sup. cōfutatam: vt patet ex glo. in d. l. vbi lex: & in l. fi. C. ex quib. cau. in integr. restitu. gl. in l. 3. C. quib. non obijci. long. temp. præscri. gl. in l. 1. C. si quis ign. rem min. Alex. & oēs in d. §. diui: Pan. in d. ca. cū nu. 7. Dec. consi. 445. nu. 28. Affli. deci. 13. num. 5. plures per Tiraq. de retract. lign. §. 1. gl. 9. n. 246. & seq. & ferè nemo est ex ijs qui hucusq; in ius scripserunt qui eam l. ita nō citet, vt prohibita alienationem, prohibeatur vsuc. quasi species alienationis, quod tñ verum non est, vt constat ex iuribus & rationibus sup. adductis. Nec ea l. intelligi debet negatiuè, vt negata alienatione tollatur vsucapio. Verus igitur sensus illius, l. ex iuxta tenorem literæ, vt negligentes & patiens contra se perfici vsucapionem, dicatur quodāmodo alienare & consentire in amittenda re sua, idq; non semper, vt cōstat ex verbis illius, l. ibi, *vix enim est vt non videatur alienare, qui patitur vsucapi* quod ibi dicitur contra negligentes: vt etiam inquit tex. vbi not. Angel. in Authen. de temp. non solut. pecu. in princip. colla. 7. *si tacere elegerit palam est noluisse*: facit tex. in l. si ea quæ, C. qui accus. non poss. & in l. 1. §. quibus, & §. seque. ff. de successor. edic. ibi, *noluerit, vel diebus statutis*, & ibi, *tempore vel repudiatione*. Ita enim iustificat lex pœnam, qua afficit negligentes: faciunt quæ tradit Afflict. decisi. 13. Tiraq. de retra. conuen. §. primo,
30 glo. 2. nu. 49. patet igitur in d. l. alienationis, nullo modo probari prohibita alienatione, prohiberi præscriptionē, sed tantum exaggerari negligentiam patientis vsucapio-

nem: Nam & talis negligens non consentit in amittenda re sua, idq; negari non potest in ignorante, vt constat ad sensum,& regu.l.si per errorē,ff.de iuris.om.iu.not. Alex. in d.§.diui,nu.28. Aemil.Ferre.in l.3.nu.6.ff.de vsuc.sed ēt sciens & negligens verè non consentit, nec effectus prę scriptionis ex consensu ipsius inducitur, sed magis à lege iustis de causis: ideoq; cū consensum fictum appellat gl. in l.2.in fi.C.quæ sit long.cōsue. Alb. in l.si pupillus,ff.de administra.tuto.Aret.in l.Clodius,col.2.in fin.ff.de acq. hæred. Et ideò Docto.parum in hoc sibi constantes, alibi sæpe tradūt,eum contra quem præscribitur, nullo modo consentire,cum gl.in l.1.§.fi.gl.fi.ff.de dolo:quam extollit Bald.in c.ad audientiam, nu.3.de præscrip.& in l.cum quis, nume.10.C.de iur.& fac.ignor. dicit singul.Iacob.à S.Georg.in l.vnica,in fi.C.si commu.eademq; cau.& plures per Tiraq.de retract.lignag.§.1.gloss.9. numero 250.

¶ Sed & in negligente adiecit I.C.temperamentum in illis verbis, *vix*, &, *videatur*, vt significet non esse verū consensum nec semper in negligentia fundari vsucapionē: quia ea etiam contra ignorantem perficitur, vt in l.fina.C.de præscri.long.temp. & ita sentit Bal.hic:tradit Balb.de præscrip.1.par.q.5.nu.3.& 5.vult Bar.in l.si ab hostibus,§.fi. col.6.nume.13.ff.ex quib.caus.maio.dum hanc l.citat:&
31 Ias.in §.rursus,numer.22. Institu.de action.Nec in ea reprobabilis est resolutio quam tradit Bald. in l.1.C. de in integr.restitut. vbi inquit, quòd in admittendo iure non quæsito,præsumatur cōsensus eius contra quem vsucapitur,non autem in iure quæsito:& ita Pau.Alex.& Areti. ibi:vt ita intelligantur iura sup.citata, maximè d.l.alienationis,& ita Alex.ad Bart.in l.bonorum,ff.rem rat.habe. addit Dyn.in regu.ratihabitionem. Sed hi patres inaduertenter id scripserūt, quia licet potentius sit ius quæsitum,
¶ quam quærendū:illa tamen l.& alia iura, apertè loquuntur de iure quæsito, & de re propria amittenda ex vsucapione.Ex quibus prorsus reijcienda sunt aliqua in proposito tradita à Ioan.Hannib.in Rub.ff.de vsucap.num.37.
32 & 39.& sequē.Quæ interpretatio ad d.l.alienationis,cōfirmatur simili exaggeratione tex.in l.Imperatores,34.ff. de

de iure fisc.ibi, *tu te huic pœnæ subdidiſti*: quæ verba male à multis percipiuntur,quasi.I.C.ibi significet pœnā imponi ex consensu delinquentis:quod falsum est,vt patet ad sensum,sentit Bart.in l.1.nu.11.ff.de condic. ex leg.notat Pau.& Ias.in l.si tibi decem.§.quædam, ff.de pact. Bal.in Authen.ad hæc col.4.nu.9.C. de vsur. & tanquam receptum id tradit Hispan. Pala.in repet.Rub.§.66.nu.24.& Balb.de præscrip.1.par.q.7.& pract.Cancel.pag.mihi 88. & latè tractat Fort.in l.legitima, ff. de pac. Gome. in §. omnium,Institu.de actio.Richer.in Rubr.ff.de ver.obli. ¶ nu.118.Vides igitur ibi allegari consensum delinquentis ad iustificationem pęnæ legalis:vt etiam notat Aldobrā. in §.ius autem,nu.22.Institu.de iur.natur.non autē quod delinquens verè consentiat pœnæ legali: vult enim delinquere,sed non pœnam pati,vt not.Paul.in l.quam Tuberonis,§.fin.ff.de pecul.& ita intelligi debet tex.in l.fin.C. ad l.Iul.maiest.ibi *quodammodo sua mente punitur*: ita etiam intelligi debet gl.quæ à multis non benè citatur, in l.1.§. bestias,verb. *onerari*, ff.de postul.Vt merito damnāda sit traditio eorum qui ex verbis d.l.Imperatores, & d.gloss. ineptè scribunt contra sup.dicta, & contra communem ¶ sensum,delinquentem consentire pœnæ legali. Vnde cauendum est à Fabr.in §.furiosorū, Insti.de oblig.quæ ex delic.nas.ab Aret.in §.ius autem, num.7.Insti.de iur.natura.à Floria.in l.inde Neratius,§.fi.ff.ad le.Aquil.à Bart. in Authen.de non alien.aut permut.§.quia vero,2.à Ias. in l.1.§.sublata,in vtraq; lectu.ff.ad Treb.ab Alcia.regul. 3.præsumpt.33.nu.4. contra quos potest etiam induci, l. 1.ff.de bo.eor.qui ant.senten.sed clarius, l.4.in prin.ff.de act.& obl.vbi ex maleficio,non ex consensu resultat obligatio pęnalis,magna quidem ratione, vt inquit tex.in l.si à reo §.illud quod vulgo, ff.de fideiuss.facit tex.in l.bona fides, ff.depos. *nam malè meritus*: & ibi notat Pau.vt sic rō naturalis & vtilitas publica pœnam inducant contra voluntariè delinquentem, pœnæ autem nullatenus consentientem: & ita sanius intelligitur Bar.in l.ex hoc iure,nu. 33 15.ff.de iust.& iur. Dū tex.hic exigit præscriptionē lōgissimam,nec breuiorem admittit contra filium,cuius aduē-

titia pater alienauit, intelligitur in rebus in quibus pater habet vſumfructum: quia tunc militat ratio excuſans filiũ, quia agere non poteſt:cum vero pater vſumfructum non habet, ceſſat ea ratio, ſm cõem traditionem in §.neceſſitate.l.fi.ti.ſeq.vbi latè, Deo dante,tractabimus.In his igitur in quibus patri vſusfructus negatur,admittitur contra filium ordinaria vſucapio, ſeu præſcriptio:& ita notat Bal.hic,ante num.1.& idem ſentit apertè idem Bal.in l.1. nu.21.oppo.21. C.qui admi.quo non relato, idem tradit Balb.de præſcrp.1.par.6.nu.15.in prin.cum Bart.qui hoc probat in l.3.§.vſuras, ff.de contra.iudi.tit. & ita Pariſ.in c.ex tranſmiſſa.nu.17.de præſcr.& hæc opin. videtur ſatis iuuari ex tex.hic, dũ continuatur d.l.præce.in qua ſolum agitur de rebus, in quibus pater habet vſumfructum & conſequenter in alijs obſeruanda erit reg. iuris admittens
34 ordinariam præſcriptionem.Poſſet etiam vltra omnes tẽtari alia limitatio ad hunc textum vt ordinaria præſcriptio ſufficiat contra filiũ, poſtquã exierit à poteſtate patris,cũ tex.hic exigat præſcriptionem longiſſimi temporis,numerandum à tempore quo ſui iuris factus eſt.Quę limitatio applicari poſſe videtur, quando is qui à patre cauſam habet,in alium alienauerit, in quo concurrant neceſſaria ad vſucapiendum.Verba enim huius text.ſolum reſpiciũt eũ qui à patre alienante immediate cauſam habet: vnde non videntur trahi poſſe ad ſpeciem hanc,non ſolum quia diuerſitatem facti, ſed quia diuerſam rationem continet: quod patet, quia pater alienans rem filij, doloſè id facere cenſetur, vnde titulus & poſſeſſio habentis cauſam ab eo, aliqualiter vitio afficitur:& hoc iure nouiſſimo mala fides venditoris nocet emptori, vt non poſſit præſcribere niſi longiſſimo tempore.d.Auth.malæ fidei, C.de præſcript. long.temp.At bona fide emens ab eo qui etiam bona fide emit à patre, facilius vſucapere debet, cum in eo ceſſet diſpoſitio.d.Authen.male fidei. Cuius reg.ita limitatur à Paul.ibi,nu.3.limit.4.quem ſequuntur Aret.& alij ſuprà. lati,nu.8.notat Bar.in l.Pomponius,§.1.nu.2.ff.de acqui poſ.ibi, *item loquitur de primo emptore qui emit à malæfidei poſſeſſore*.& eſt recepta declaratio ſecundum Balb.de præſc.2.par.

3.par.

3.par.q.12.nu.7.limi. 3. Quod etiam confirmatur ex eo quod alibi tradunt Doct. circa bona subiecta restitutioni, in quibus vidimus sup.nu.22. Iustinianum excludere ordinariam seu longam pręscriptionem,& scribentes solam longissimam admtitere: & ita Paris.in c. cum non liceat. nu.18.de præscrip.Grat.cons.21.nu.36.lib.2 sed hoc intelligunt in emptore & alio habente causam immediatè ab hærede:tertius enim habens causam ab alio etiam habentem rem ab hærede, ordinarie vsucapiet:vt not.Bald.in l. 2.in princ.C.de vsucap.pro empt.clarius tradit Pau.in l.fi. §.sed quia, col.3.vers.aduerte.C.commu.de lega.quem sequitur Ias.ibi, & allj quos refert & sequitur Balb. de præscrip.5.par.5.par.q.5.Eandem opin.probat Paris.cons.81. nu.44.lib.2.Crot.in rep.§.diui,nu.143.alij ibidem,& Rip. num.15.col.pe.licet contradicat Hispa.Anto.Gome.l.40. Taur.nu.90.per text.(qui parum vrget)in l.si fundum,ff. de fund.dota.& pro hac cōi declaratione vrget text.in l. 3. C.quod me.cau.ibi, *si modo qui secundo loco comparauit, longa possessionis præscriptione monitus non fuerit:* iuncto principio ibi, *si ui uel metu:*& ibi,*emptor eum alii vendidit*, vbi tamen gl. & Doct.id inuoluunt: tradit aptè Tiraq.de retrac.lig.§.1. gl.10.nu.14.Sic alibi videmus restitutionem,actionemq; facilè dari minori læso,contra eum qui eo contraxit,non ita aduersus tertiū habentē cau.ab eo cui minor vendiderat,tex.in l.planè.15.cū præce.ff.de minor.tradit Alex.cōsil.67.li.5.extollit Hispa.Xuar.allega.21.ad fi.explicat Couarru.li.1.resolu.c.6.nu.7.Ex quibus satis fundari videtur noua hæc limitatio, sed liberū cuique sit fauore filiorum
36 ab ea recedere.Habet tex.hic,præscribentem consequi dominiū,vt patet ex illis verbis: *quo possessor dominus fit:* variarunt antiqui & nouiores. Marti. (cuius opiniones sæpius reijciūtur)tenuit indistinctè ex vsucapione vel pręscriptione acquiri dn̄ium directum:sed antiquiores crebrius contradixerunt vt refert gl.hic, & in alijs lo.& licèt hic aliqualiter inuoluat, aliqui sæpè apertè distinguit inter vsucapionē mobilium, in qua fatetur acquiri dominium directū, & vsucapionem seu pręscriptionem immobilium,ex qua inquit solum vtile dominiū acquiri,vt sic directum nō auferatur

feratur à primo domino, quam distinctionem probat gl. hic,& in l.traditionibus suprà de pact.& in princ.Instit.de vsucap. & ita Bar.hic, & alibi sæpè : & hæc est cōis opin. maximè Italorum, vt asserunt Ias.Dec.Cur.Alcia.in d.l. traditionibus:Fely.in rub.de præscrip.nu.3.& ibi latissimè Bero.ex numero 15. Bal.de præscrip.2.par.2.q.vbi repetit plenè scripta à Fely.vbi sup.& ibi tradit effectus huius inuestigationis. Verè enim parum referre videtur directum ¶ an utile dominium præscribenti acquiratur, vt tradit Alc. in rub.de præscri.nu. 30. Et satis colligi videtur ex doctrina.I.C.in l.act.49.ff.de nego. gesto. ibi. *nec refert an directa quis,an vtili agat*: & ibi, *cum vtraque actio eiusdem potestatis est eundemque effectum habet:* quam.l.ornat.Gerar.nota.39.For
37 cat.dialo.63.Mantua.in Enchirid.c.256. Opinionem vero Mar.vt præscriptione acquiratur dominium directum, frequentius probarunt Docto. Galli. maximè Pet.à bella pert.cuius opin. non displicet Cyn.hic, eamque sequitur Fulg.nu.3.eandemque de iure veriorem putat.Imol.in l. 3.ff.de vsucap.& Corn.hic, Faber.Stepha.& aliqui, in d. prin.Insti.de vsucap.& Curt.in d.l.traditionibus,nu.14.& nu.18.Dec.nu.9.idem Dec.in l.fi.co.1.& 2.C.de edic.diui Adri.toll. & eandem veriorem dicebat Cuma. vt refert Anto.Nicel.concord.gl.84.& ita verè Cuma.in d.l.3.ff.de vsuca.nu.1.vbi etiam addit modici esse effectus eam Doc. controuersiam:& hanc partem contra gloss.& cōem, latè probat Ioan.Igne.in l.contractus,ex nu.117.& nu.132.ff. de regu.iur. & multis vrgentibusq; fundamentis Aemil. Ferret.in d.l.3.ex nu.20.ff.de vsuca.& prolixè Ioa.Hanib. in rub.ff.de vsuca.ex num.82.& hanc opin. magis probat Alcia.in d.l.traditionibus:& in d.rub.de præscri.& in commenta.de quinque ped.præscrip. sed apertius eam probat in l.vt sunt.230.ff.de verb.sig.Coras.in miscella. & in lect. de seruitu.Mota in d.l.traditionibus:Baro.in d.prin.Insti. Conra.de contrac.& hos 4.extensius refert.D.Couarru.in ca.possessor.3.par. in princip. numero 2.versicu.ceterum: vbi pro hac parte multipliciter cum iudicio arguit. Ex quibus hæc pars ratione superior, numero etiam autho-
38 rum non inferior videtur.Mihi verissima videtur opinio

Mart.

¶ Mart.contra gl.1.quia ratio & potestas, l.inducentis vsucap.manifeste suadet præscribentem.omnino fieri dominum nec aliud dominium manere penes eũ contra quẽ præscribitur: aliter enim maneret adhuc aliqua incertitudo & causa litium contra l.fi. ff.pro suo. 2.contra gloss.& Bar.& sequaces vrget,nam fundamenta quæ ab eis adducuntur vt ex præscriptione immobiliũ non detur dñium directum necessario idem euinceret in vsucapione mobilium:in qua fatentur glo. Bar.& omnes dominiũ directũ acquiri.Ergo idem dicendum est in præscriptione immobilium.3.pro hac parte vrget, nullam, l.adduci pro contraria,quæ præscribenti tribuat vtile dominiũ, nec ea differentia vtilis & directi dominij satis tuta est.4. vrgent multa iura quæ habet per vsucapionẽ mobiliũ & immobilium dominiũ acquiri.l.3.ff. de vsucapio. l. acquiritur, 10.§.non solũ,ff.de acquir.rer.domi.quæ iura,& alia,simpliciter loquuntur de dominio quod secundum vulgares traditiones,directũ intelligitur per l.1.§.qui in perpetuũ, ff.si ager.vecti. peta.5. stringit, d.l.3.quia apud Iureconsultos vsucapionis verbum mobilia & immobilia cõpræhendit,vt omnes fatentur,& melius nouiores cum Alcia. probatq; insignis.D.& præceptor meus M.Azpil.Nauar. in suo excellentissimo. Manuali confes.c.17.nu.85.& tamen d.l.effectũ dominij pariter tribuit vsucapioni in vtroque casu: vt sic reijcienda sit inepta differentia gl.& sequacium inter vsucapionẽ mobiliũ, & præscriptionẽ immobilium, 6.idem fundamẽtum magis stringit in §.1.Insti. de vsuca.vbi tex.inquit, pariter circa mobilia & immobilia vsucapione acquiri dominiũ. Ergo nõ minus directũ in vna quàm in alia specie,ne vnum idẽq; verbũ ad duo pariter relatum,diuersimode intelligatur,iuxta tex.& ibi Bar. in l.fi.C.de sentẽ.ibi, *cum enim [illegible] vtrumque vocabulum:* & vulgarẽ reg.l.iam hoc iure.vbi Ias. ff. de vulga.7. stringit etiã tex.d.§.ex verb. *prioribus dominis*, quasi dicat ꝗ post pręscriptionem nõ sunt domini qui erant,sed qui vsucapiunt,8.facit.quia vbi lex noluit vsucapientem fieri dominum, id expressit vnico casu in præscribente longissimo tempore mala fide cui tũc solam exceptionem,

non

non dominiū nec ius agēdi tribuit, l.si quis emptionis,§.
1.C.de præscrip 30.40.an.9.vrget quod iura dicunt ita ac
quiri dominiū ex præscriptione sicut ex cōtractu, d.l.tra
ditionibus: præsupposito quod proximè dixi vsucapionis
verbū ad mobilia & immobilia pariter referri:& hic cadit
eadem inductio.§.1.Instit.de vsucap.10. pro hac parte vr
get quod iura habent, ita securum fieri præscribentem,si
cut habentē aliam causam nimis legitimā:& ita finiri du
bia & ius primi domini ex vsucapione, sicut ex iudicio
vel contractu:vt colligitur ex l.vt sunt,220.ff.de ver.sign.
l.si pupillus,45.in fi.ff.de admi.tuto. Si aūt teneatur opi.
gl. (quæ receptio censetur)ex limitationibus ad eam tra-
ditis, notabilis esset ea, quam scribit Bal.hic, vt procedat
quando vsucapitur contra ignorantem: ꝙ si præscribatur
contra scientem, fatetur Bal.tunc acquiri dominium di-
rectum:idq; probat Fely.in d.rub.de præscrip.nu.4.vbi re
fert.Imo.dubitantē:& ita Ias.in d.l.traditionibus, nu.15.
extollit Balb.in d.2.q.num.5.Affli.in c.1.in 5.notab.si de
feu.fue.contr.int.domi.& agna.lib.3.feud. fol.23.num.4.
quam declarationem dicit cōem Ferret in d.l.3.num.24.
¶ ff.de vsucap. Sed mihi non placet,nec in hoc distinguo in
ter scientem vel ignorantem, ex his quæ verius sup.dixi-
mus ad l.alienationis verbum,& ex dic.l.traditionibus &
alijs iuribus tradentibus effectum vsucapionis, quæ pro-
cedunt etiam contra ignorantem,per tex.apertū in l.fi.C.
de longi tempo.præscrip. vt bene sentit Imol.cui non be-
ne respondet Paris.in rub. de præscrip.nu.14.& ibi Bero.
nu.35.adducentes effectum longè diuersum circa restitu
tionem aduersus præscriptionē. Ex prædictis colligi po-
19 test, vsucapionē iure ciuili inductā fuisse, vt tradit Balb.
1.par.q.4.& fatetur ab omnibus receptum ineptè id im-
pugnans Hannib.in rub.ff.de vsucap.nu.16.quod probat
ex l.3.ff.eod.titu.ibi, *temporis lege de fi...*: notat glo. in l.1.
verb.ciuitatis,ff.de acquir.rer.domi. dum enumerat mo-
dos acquirendi iure ciuili: quā extollunt Doct.vt per Ias.
in §.omnium,nume.72.Institu.de act.& in l.ex hoc iure,
nu.40.ff.de iusti.& iur.notat Areti.in l.3.col.fin.de testa.
Sed quamuis, vsucapio à iure ciuili introducta fuerit, vi-
dea-

deaturque rigorem continere, dum rei domino etiā igno ranti dominium aufert, iustissimis tñ de causis, & Reipu. vtilissimis inducta fuit moribusq́; gentium vbiq́; recepta, & tandem à sacrosancto iure pontificio approbata: & de eius causis habetur per Anchar. in cap. possessor, post Io. Andre. de regu. iur. in 6. Felyn. in d. rub. de præscriptio. nu. 11. & sequen. Alci. ibi, nu. 8. & in lib. de quinq́; pedum præ scrip. nu. 28. latè Balb. d. 1. par. q. 5. maximè. nu. 7. Ideoq́; I. C. in l. 1. ff. de vsuca. dixit vsucapionē introductā fuisse bo no publico, ne rerū dominia semper incerta essent de qui bus verbis amplè agit Alci. d. lib. de quinque ped. præscrip. sed in effectu nō plus dicit quā gl. & Pau. in d. l. 1. Daturēt vtilitas publica, vt aliqualiter litibus finis imponatur, vt inquit gl. ibi, per l. fi. ff. pro suo: nec scilicet inquietentur lō gi temporis possessores, quod in cōe perniciosum esset: vt prudenter tradit Cice. lib. 2. offic. quem refert Couarr. in d. c. posses. 1. par. § 1. & in 3. par. in prin. 3. colum. & prius Franc. Baldui. in rub. Insti. de vsuca. Iustificatur igitur vsu capio. & præscriptio fauore publico in vniuersum, licet no ceat particulariter ijs, contra quos vsucapitur, secundum scrib. in d. locis, maximè D. Couar. in d. initio. 3. par. cum gl. c. ius naturale. 1. dist. & vltra sup. citatos resoluit Fer. in l. 3. col. 1. & 3. ff. de vsuc. notabiliter Reuerendus & doctis. F. Alfonsus à Castro, li. 2. de lege pœna. Quibus omnibus addo conducere ad hæc prudentē rationē I. C. in l. 6. ff. de excep. rei iud. ibi, *probabili ratione placuit ne aliter modus litium multiplicatus, summam & inexplicabilem faciat difficultatem.* Idem etiam sentit tex. in l. litibus. C. de agric. & censit. me lior tex. in Auth. hæc consti. Inno. col. 8. ibi, *multa negotia cōmota sunt.* & ibi, *velut antiquorum vulnerum obductæ cicatrices patuerunt, sed eorum sanitas prouenire non potuit*, & ibi, *per tantum temporis spaciū, nec actus fides, nec documentis integritas, nec ætas testibus valet suffragari.* Addo etiā aptissimè morabilē sententiam Cor. Taci. annal. li. 14. in hæc verba: *habet*
¶ *aliquid ex iniquo omne magnū exēplum, quod contra singulos vtili-*
40 *ate publica rependitur* Ex quibus inferē ad tex. in §. habeat, in auth. vt ecc. Rō. col. 2. ibi, *nec iniquis hominibus impium ma- neat præsidium, & tutus peccandi locus etiam scientibus relin-*

qua-

quatur.& ibi,*ille seruetur inno:ens qu: rei vera innoxius sic, nec im proba temporis allegatione sese tueatur tempus pro puritate præten• dens.* quem tex. contra proximè dicta fortem dicit Parif. in rub.de præscri.nu.8.& circa eum laborant plures scrib. vt per Fel.ibi.nu.2.per Balb.d.1.par.q.5.nu.7.ad fi.& seq. Alci.nu.9.Aemil. Ferret. in d.l.3.nu.7.ff. de vsuca. Hannib.in rub.ff.eo.ex nu.23.tex.enim manifestè loquitur de eo qui præscriptione se tuere volebat, idque appellat iniquum præsiduum.Nec vř tutum quod gl.vbi vult, quam sequitur Imo.in l.sequitur §. si viam.nu.24.ff. de vsucap. præscriptionē iniquum remedium appellari, quia contra æquitatem naturalem,ne quis locupletetur cum iactura aliena.idq; sequuntur variando Ferret. & Parif.vbi sup.& alijs quos refert Aymon.Craue.consi.201.nu.37.Cùm.n. lex iustis causis induxerit vsucapionem,nō potest improba nec iniqua censeri. erit autem lex.1.dist. maximè ob vtilitatē pub.quæ præfertur priuatæ, authen.res quæ.C. commun.de leg.Nec ēt videtur tenendū quod magis probat.Ferret.d.loco,& Alcia.in d.rub.nu.10.dicentes ibi esse speciale in ecclesia:licet enim priuilegiū specialiter concederetur ecclesiæ Romanæ, vel generaliter omnibus ecclesijs,ne eis noceat præscriptio,non ideo remedium præscriptionis à legislatore iniquum erat dicendum:& sic contra Hannib.magis etiam variantem.d.loco,nu.28. priuilegiū enim vel exceptio non reddit reg.iniustam. Aliter Felyn. in d. rub.nu.2.ex Imo. in c.fi.eo.tit.intelligit verba illa d. §.in possessore malæ fidei,vt in eo pręscriptio dicatur improbum pręsidium:& ita Balb.de præscri.1.par.5.q.nu.9. ver.ad quem:vbi ad idē bene citat Ang.& Roma. Et ita illum tex.intelligit Bal.in l.1.nu.3.& seq.C.de præscrip.30. vel 40.Cōtra quē intellectum insistit Parif.in d.rub.nu.8. & Alc.nu.9.& Bero.nu.12. Ferre. & Hānib.vbi sup.dicentes, ꝙ ea constitutio fauet ecclesiæ contra omnē præscribentem ēt cū bona fide.& ideo verba illa quibus agimus, pariter referti ad bonæ fidei possessorem,in idque expendunt dictionem implicatiuam illius tex.ibi,*etiam scientibus:* quod ante eos ponderauit Imo.in d.l.sequitur.§.si viam. col.2.nu.19.ff.de vsuca.quasi ex eo verbo implicatiuo colliga-

ligatur idem esse in præscribente ignoranter,& sic cum bona fide. Sed in hac difficultate aduerto q̃ principalis decisio illius authent. fauorem ecclesiæ, procedebat etiam in præscribente cum bona fide:nec id negãt Fely. Ang. Bald. Balb.licet Paris.& alij contrarium putent,quod apparet ex eisdem in alijs locis,vt inferius deducam. Similiter contra prædictam ponderationem verbi *etiam*, stat manifesta ratio. Exprimeret enim casum clarissimum, & implicaret casum dubium,contra naturam eiusdem verbi,quod semper iungitur casui maioris dubij, vt implicet minus dubium,perpetuumque est in verbo, *etiam*, quando stat implicatiuè,exprimi cum eo casum magis dubium quod in ratione illius tex.dici nõ potest. Cùm enim scientes & malæ fidei possessores,improbos appellet,nõ erat intelligendum ex verbo, *etiam*, idẽ sentire text.in casu implicato,nõ expresso, de possessore ignorante & bonæ fidei. Econuersò autem,qñ text.ibi aut alibi vellet indistinctè appellare iniquũ remediũ præscriptionis, potius cũ verbo *etiam*, exprimeret possessorem ignorantem,seu bona fide præscribentem:& tunc verbum, *etiam*, aptè staret, nempe exprimẽdo casum maioris dubij,& implicando minus dubiũ. ad sensum enim constat possidentem scienter rem alienã, mala fide vsucapere vellet, & tũc præsidiũ præscriptionis iniquũ esse,maximè cõtra ecclesiam,de qua text.ille agit. Patet igit̃ verbum, *etiam*, in illo tex.non implicare casum bonæ fidei possessoris:quia repugnaret natura verbi: magisq; repugnaret veritas iuris, qua probatur & receptum est præscriptionẽ cũ bona fide nõ iniquã nec odiosam cẽseri,ex suprà dictis & statim dicendis. Verior igitur intellectus verba, & rationem. dict.§.colligi videtur ex Corne. consilio 277.numero 6.lib.4.quem sequitur Soci. nep.cõsilio 149.nu.90.li.1.Ego verò magis explicabo,vt.s.Iustinia.ibi volẽs ecclesiæ fauere,nõ admittat cõtra eã,nisi centenariam præscriptionẽ in omni possessore,vt habet principalis decisio:& tũc pro rõne ponunt̃ verba sup.relata in prin.huius.n.ibi,*n iniquis hominibus* & ibi *etiã sciẽtibus*,quasi significet,ideò ibi id statui in omni possessore,ne admissa breuiori præscriptione ignorantis seu bona fide possidentis,

tis, iniqui etiam possessores & scientes, eodem præsidio præscriptionis se tuerentur,& defensionem illam improbam redderent,quod facilè euenire posset, quum scientia non præsumatur difficillimeq; probaretur, maximè post longum tempus. Quæ interpretatio in se vera satis congruis verbis d.§.& tituli: de quo circa principalem decisionem latius infrà.Et ita manebit ex illo §. non censeri improbum vsucapionis præsidium,nisi quando est cum mala fide:aliquãdo tamen & cum bona fide non admitti,ne scienter & iniquè possidentes eodem præsidio vtãtur. Ex
41 quibus patet regulariter præscriptionem non dicendam ¶ odiosam,nec repugnare æquitati naturali.contra gl. in l. nam hoc natura,ff.de condictio. indeb.contra Bal. in l.ancillæ,col.3.ver.quia præscriptio.C.de furt. Inde etiam cauendũ est à gl.in l.1.ff.de nego.gest.dum inquit, in præscriptione inesse iniuriã,seu aliquid contra ius, licet eam ibi commendat Ang.& Craue.consf.201.nu.37.Sic cauendum est à multis alibi indistinctè appellantibus præscriptionem iniquum & odiosum remedium: quod ex Dy. dicebat.Paris.consi. 114. num.24.lib.1.& Chas.consi.66. num.61.malè citans Bald.& Ange.idem Chas.in consue. Burg.rub.13.§.8.nu.7. & quidam subscribens consi. Soc. nep.128.nu.27.lib.1.Curt.Iun.consi.60. in fi. Meliusque resoluendũ est præscriptionem cum bona fide,iustam exceptionem censendam esse,non odiosam,neque iniquam ex d.l.1.ff.de vsucap.cum alijs suprà adductis: & ita sentit Felyn.d.rub.nu.2.cum Imol.quem citat.& ibi variat Bero.ex num.10.idem probat Soci. nep.d.consi.145.nu.90. lib.1.idem probat Pau.Cast.in l.fi.§.fi. versi.restat.ff.rem rat.hab.Balb.1.par.q.5.nu.9.& nu.13. probat melius Couarru.d.princip.3.par. & bene Duare. in l.1.ff.de pact. ita Bald.& Ange.proximè citandi.Bal.in l.1.§.initium,ad fi. ff.de postulan.Infertur etiam ad q.illam, quando arbitratori committitur causa dirimenda ex æquitate citra iuris rigorem,an possit reijcere præscriptionem? in quo variauit consulendo Ias.vt tradit Crauet. vbi suprà. Fel.autem in d.rub.nume.2.refert Ange.in l.1.C. de præscrip. 30.vel
40.... 40.anno.& in l.sequitur.§.si viã,ff.de vsucap.dixisse,quòd tunc

tunc reijci debet exceptio præscriptionis quasi iniquam idemque tenuisse Roma. Lanfr. Corn. & Soci. refert Alci. in d. rub. nu. 9. Sed Alci. male citat Ro. & aliquos qui potius contra sentiunt: sicut etiam Felyn. male citauit Ang. in dic. locis, qui aperte loquitur tantum in præscriptione malæ fidei, vt bene aduertit Balb. d. 1. par. q. 5. num. 9. ver. sed male: & ita aperte Bal. in d. l. 1. num. 3. & nu. 4. C. de præscrip. 30. vel 40. quod miror non aduertisse. D. Couarru. d. 3. part. §. 2. num. 4. dum iniuste reprehendit Bald. & Ang. volẽtes idem quod ipse probat. Et ita in præscriptione cum bona fide, non solum verius, sed etiam receptius est, vt ea admitti debeat, nec reijci possit coram arbitro vel arbitratore, vel alio iudicãte ex æquitate, vt vult Bar. in gl. extraua. ad reprimendum, verb. videbitur ad fi. Mathæsi. Areti. Crotus, Cota. Rom. Fely. quos refert & sequitur Couarru vbi sup. idemq; volunt Ange. & Bal. si recte intelligantur, vbi sup. & Soci. nep. d. consi. 155. nu. 91. lib. 1. & Lanfr. de arbi. 6. mẽb. nu. 64. idẽ vult Paris. d. rub. de præscri. nu. 8. ad fi. & ibidẽ Alci. nu. 10. ad fi. citans pro hac parte Rom. consi. 149. vbi hoc dicit. nu. 3. Et ita cauendum erit à Cor. contrarium rñdente, consi. 251. nu. 5. li. 3. quem sequebatur Soc. nep. sibi cõtrarius, cõs. 141. in fi. li. 2. Vides igitur cõmunem opi. in hac q. vt distinguatur inter præscriptionem bonæ, & præscriptionem malæ fidei, Sed subtilius aduertendo, dicendum est, nec inter iudices vel arbitros esse differentiam, nec inter qualitatẽ præscriptionis: sed an de iure effectum habeat, vt in omni iudicio admittatur, nec miscẽda est præscriptio malæ fidei, quæ secundum ius canonicum (quod attendi debet,) sine effectu est, & ita nõ solum coram procedentibus ex æquitate, sed nec coram aliquo iudice admittetur, & consequẽter vbiq; repelli debet, quod prædicti patres aduertere debuissent: in quo benè sentire videt Aemil. Ferre. licet scribentes in hac re non satis verè citet, in d. l. 3. num. 8. ff. de vsucap. Ex 2. parte tex. colligunt omnes hic, & in varijs locis vulgare axioma: vt non valenti agere non currat præscriptio: & ad hoc citatur tex. hic quotidie cum l. 1. ad fi. de anna. exceptio. vbi ea regula expressim traditur in nostra

¶

42

Ff materia

materia,& ita Bal.in l.præce.col.2.nu.6.idem Bald.in l.in rebus,nu.3.C.de iur.doti. Balb. de præscr.1.par.6.par.nu. 15.& vbiq; scriben.Sed hæc reg. communiter intelligitur qñ est impedimentum iuris negantis alicui ius agendi, vt hic negatur filiofam.in aduentitijs, tunc enim præscriptio cessat vt hic.quod si impedimentum facti sit etiam ex causa iustissima præscriptio non cessat,sed ex causa restitutio datur:vt resoluit Bar.in l.S.C.n.2.ff. si quis cautio. Bar.in l.1.§.si quis autem.ff.de itine.actuq; priua.Bal.vbi sup.idẽ Bal.in l.fi.§.donec.nu.2.C.de iur.delibe.Bald.in l. sicut,in fin.C.de præscrip.30. vel 40.anno. Bald. in l.1. in 22.oppo.nume.22.C.qui admit.Bal.notanter,in l.quoties.C.de prec.imp. offer. Pau.in l.2.§. si quis in iudicio.num.4.ff.si quis cautio. Afflict.de iur. Prothomis.§.2.nu.22.Et est recepta distinctio vt tradit Bald. d.1.par.6.part.casu 22.ex nu.16.Ias.§.rursus,nu.24.Inst.de act.Boer.decis.40.nu.3. Iacob.à S.Georg.in d.l.fi.§.donec.nu.3.Panor.Fely.Paris. in c.ex transmissa,de præscrip.Chas.in consueiu. Burgun. rub.1.§.8.nu.26.fol.84. qui omnes in impedimento iuris citant hunc tex.& magis d.l.1.in fi.infr.de annal.excep.In impedimento autem facti adducũt tex.in l. & Atticilinus 35.in fi.ff.de seruit.rusti. prædi. & ita Dec. in d.l.1.C.qui admit.in vtraq; lectu.Grat.consi.137.ad fin.lib.2.Et hanc distinctionẽ bene sentit gl. quam illi non citant,in auth. de sanctis.Episco.§.reuerendissimi,verb.si vero:quam no. Afflict.in c.1.§.quoniam,nu.15.de prohib.feud. alien.per Lotar.Non autem idem vult.glo.in d.l.& Atticilinus:nec ita apertè in d.l.senatusconsul.licet eam ad hoc notet Bal. in d.l.1.§.fi.C.de annal.excep. Ad quam differentiam aliquando non aduertunt plures,generaliter adducentes regu. ad impedimentum facti:cum solum procedat in impedimento iuris. Vnde cauendum est ab allegatione Pari. consi.101.nu.92.li.1.& ab allegatione Tiraq.li. de retrac. ligna.§.3.gloss.3.num.5.quod melius sensit idem Tiraq. lib. sequen. de retract.conuent.§.2.gloss.1.nume.78.Nec videtur aduertisse Oldendorp.de vsucap.§.quanquam.n. 18.& sequen.à Ioan.Monac. in cap. quam sit.nume.7.de elect. in 6. à Bruno etiam consil. feud.40. nume.4. Quæ

regula vt præscriptio non currat ei, qui ex iuris impedimento agere nequit, ampliatur ex Bald.hic, etiam si lege vel statuto præcisè tempus apponatur, vel præcisè, & per verba generalia excludatur qui intra tempus non fecerit: semper.n. excepitur is qui iuris impedimento agere nequit, quia pro eo est ratio naturalis in qua fundatur hæc regula. Et ita cũ Bal.cõiter doct. vt per Bald.vbi sup.Deci. cons.445.nu.48. Curt.iun.cons.181.col.2.num.5.Aymo. consi.116.numero 8. Deci.in l.1.in 1.lect.num.27.C.qui admit. Chas.in consuet.Burg.rub.11.§ 2.nu.42. Ampliatur 2.ea regu.in nonnullis impedimentis facti, quibus specialiter idem tribuitur, vt in eis præscriptio non currat: vt notant Panor.& Fely.in d.c.ex transmissa, de præscr.Boe. decis.40.num.3.& nu.9. Ampliatur 3.secundum oẽs.vt in impedimento iuris non oporteat mittere procuratorem: cum aliàs in impedimento facti id sæpæ exigatur, quãdo causa ardua non est: vt per Bar. Paul. Alex. Ias. Iacobi.in d.l.2.§.si quis in iudicio, ff.si quis caution.scribẽtes in cap. querelam, de procura. Afflict.decis.29.plenè & vtiliter tradit Rebuf.3.tom.consti.Gallic.tit.de excus. pag.188.cum ¶ sequen. à quo tamen caue.num.88. dum etiam in causa ardua vult de iure canonico mittendum esse procuratorem. contrarium enim apertè sentiunt Doctor. vbi sup.& specificè canonis.in d.c.querelam, per text.ibi: Felyn.in c. cum R.numero 2.vers.3.de off.de legat.Bal.in l. sed si per prætorem, 1.lec.ff.ex quib.cau.maio. Et specialia in causis arduis notat Fel.in c.fin.nu.4.de off.de leg.Barb.consi.18. lib.2.latè Afflict.lib.2.constitu.rubr.21.nu.18.Et quando causa dicatur ardua, tradit Rebuff.vbi sup.ex nu.79. Addendum etiam est, quod in causis non arduis, ita demum culpa imputetur non mittenti procuratorem, quando cũ idoneum facilè inuenire posset: vt not.Bar.per text.ibi, in l.idemque erit, ff.pro soci.commendat Roma.in l.si vero, §.de viro, in 10.fallen.vers.4.Ias.in l.2.nu.10.ff.de ius vocan.Dec.in c.intelleximus.nu.7. de iudi.& ibi Fely.Deci. consilio 632.numero 3.& consi.562.num.12.facit glo.d. l.sed & si per prætorem.26.§. 2. verbo. permittere, ibi, *facile*: & tex.in l.qui cum maior, ff.de bon.lib.ibi, *non facilè*

Ampliatur 4. vt iure impeditus non teneatur proteſtari: vt colligitur ex hoc tex.& ex d.l.1.C.de annal.exce.& volunt omnes vbi ſup. At impedimento facti plures exigũt proteſtationem,nec aliter excuſant impeditũ. Alij diſtinguunt,vt per Fely.in d.c.ex tranſmiſſa,nu.5.& nu.6.& ibi Pariſ.nu.14.Imo.in c.fin.de appell. Affl.d.deciſ.29.& deciſ.50.nu.3.& nu.5.Rebu.vbi ſuprà ex nu.51.Boer.deciſ. 40.Pariſ.conſi.101.nu.94.&conſi.34.num.20.lib.1.tradit Alex.quod videri debet,in l.de pupillo,§.ſi quis ipſi prætori.nu.9.& nu.27.ff.de no.ope.nunt. & ibi Iaſ.latè num.2. vbi aſſerit plures eſſe authoritates,& tutius fore in praxi, vt proteſtatio regulariter neceſſaria ſit in impedimento facti.declarando vt per eum,& Alex.ibi,per Fely.Pariſ.& Rebuf.vbi ſup.qui regulam ponunt & limitãt:& omnino per Sylua.de feud.q.86.in 13.vol.tract. fol. 54. licet Hormanot.Det.in §.Cato,num.386.ſimpliciter & indiſtinctè proteſtationem exigat. Mihi aũt ex iuribus in hac materia verius videtur quod dicit Alex. in l.2. §.qđ diximus, ad fi.ff.ſi quis caution. vt regulariter proteſtatio neceſſaria nõ ſit,ſufficiatque impedimẽtum ad excuſationem:& ita Aret.conſi 141.Alex.conſi.112.li.1.vbi etiam ſine proteſtatione reſoluunt excuſari debitorem,qui tempore ſolutionis nõ inuenit creditorem cui ſolueret:ita intelligendo tex.in l.4.in fi.ff.de leg.cõmi.ibi, *ſi non habeat cui offerat, poſſe eum ſecurum eſſe.* Idem probat Dec.conſi.566.num.5. tradit Iaſ.in l.ad diem,ff.de verb.obl. cõtra Pau.in l.ſi reus paratus, ff.de procur.& contra aliquos relatos à Syluano, vbi ſup.& de hoc clarius per Tiraqu.de retract.ligna. §.9. gloſ.3.nu.20.notat Gozad.conſi.66.nu.8.idem not. Aret. in l.gerit,col.7.ff.de acq.hære.Iuſtitia enim excuſandi,nõ in verbis proteſtantis, ſed in cauſa impedimenti conſiſtit, nec verba addunt vel minuunt rei veritatem l.ſicut C.ad leg.Corne.de falſ.Et ita hæc verior opi.generalius tenenda eſt, non tam ſtrictè, vt ſcribit Afflict.in c.1.§.in gl.nu. 40.de pace iurament.firman.Ex quo etiam infero,in impedimento facti, proteſtationem non poſſe tollere quin præſcriptio currat,reſtitutioque neceſſaria ſit: quia verba partis non poſſunt tollere iuris diſpoſitionem.l.nemo põt

ff.de

¶ ff.de leg.1.quod notandum est contra Affli.& alios quos refert in c.1.2.notab.nu.10.si de feud.fuer. controuer.int. dom.& agna. Ampliatur 5.eadem regu.vt sicut nō currit tempus ei qui omnino à iure agere impeditur, ita ēt non currat ei cui legitima exceptio obijci potest, vt consuluit Anchar.quem sequitur Felyn.in d.c.ex transmissa, colū. fi.nu.9.& Dec.in l.1.in 1.lect.nu.27. & in 2.lectu.nu.68. C.qui admit.& in c.cum inter,nume.23.de excep.& in l. non videtur cepisse,nu.2.ff.de regu.iur.Balb. de præscrip. d.1.par.6.par.nu.20. & Chas.in consuetu.rub.22.§.2.nu. 39.fol.353.facit tex.in l.is cui,§.ff.de act.& obligatio.ibi,
44 *sic tamen ne exceptione excludantur.* Constat igi͠t ex Bar.Bal. & omnibus in locis sup.citatis, dū allegant hunc tex.nullo modo posse filium,saltim dū est sub patris potestate, reuocare alienationem aduētitiorum à patre factā:intelligūt enim omnes nihil aliud hic probari nisi quod filius agere non potest,atque ideò ob impedimētum iuris præscriptionem ei nō currere: quod magis probāt ex d.l.1.in fi.inf.de anna.excep.& ita Bar. in l.si constante,nu.63.ff. solu.matr.& ibi Cro.2.lect.nu.118.Bello.consil.24.num. 5.Ex ea de pac.nu.214. Mihi autē mirum videtur si hæc iura expressa sunt,quibus Bar.& alij hoc tradunt,quomodo hoc putet dubium Fabi.in auth.nouissima.nu.239.& sequen.C.de inoffi.testa.& Paris.in c.1.nume.24.de præscript.vbi enim est decisio legis potest de ratione, non de veritate dubitari.Ego vltra ea quæ dixi in 3.part.l. præce. num.74.aduerto plures ex his non rectè proponere,q.nec rectè filio negare ius reuocandi viuente patre:impedimē
¶ tum enim iuris tātum est ex potestate,nō ex vita patris. Aduerto etiam ꝙ text.hic fauet liberis,ne durante patria potestate,præscri.currat, sed eis non adimit facultatē agēdi contra alien.Sed dices cum Bar.in d.l.si cōstante,id probari in originali auth.de nup.§.sed quod sancitū:& apertè in d.li.in fi.de annal.except. Responderi tamen posset
45 vltra omnes, ꝙ in d.auth.propriè nō agitur de aduētitijs
¶ quæ priori loco filijs ex facto suo, vel liberalitate alterius,vel fortuna deferuntur: sed agitur de certis bonis parenti acquisitis, quæ ob secundas nuptias à lege liberis re-

seruantur; in quibus iam patet non esse tātam rationem admittendi filios ipsos viuente patre. Sic etiā rñderi posset ad d.l.1.in fi.de annal.exce.dum.n.text.ibi inquit filiū agere non posse, non exprimit patrē alienasse aduentitia filij: pōtq; intelligi de præscriptione circa aliqua ad filiū spectātia,quæ ab alijs detinentur: nec æquū esset vt patre alienāte aduētitia filij,nō posset filius eo viuētè admitti: Contrariū.n.rectè tradit Bal.in l.fi.§.in cōputatione, nu. 7.C.de iur.delibe.quæ referunt Paris.& Fab.vbi sup.eūq; sequitur Corn.ibi,nu.6.& Ias.consi.56.col.3.lib.3.versic. cōfirmaī:probat.n.Bal.in d.loco,filium audiendū,& patrem cōpellendum consentire filio,licet pater ipse promiserit se nunquam venturum cōtra alienalionem. ¶ Et sustinendo doctrinā Bal. quæ æquior & vtilior est,potest nouè & eleganter intelligi tex.in d.l.1.in fi.de annal.exce.vt ibi verba illa quæ filijs potestatem agendi negare videnī non præcisè nec omnimodò negent.Obstaret enim æquitas & ratio vitandæ fraudis:obstaret ēt decisio.1.Impera. ff.ad Treb.vnde verba d.l.1.in fi.possunt referri ad regu. §.necessitate, l.fi.tit.seq. secundum cōmunem intellectū vt dicatur filius agere non posse, quia nō potest regulariter sine consensu patris cuius est administratio,& ius agēdi in aduentitijs,ex reg.l.præce.& l.cum oportet,titu.seq. satisq: verificantur ea verba attenta reg. prohibente filiū agere.attenta ēt difficultate quia filius premitur ex ptāte patris,argu.tex. in l.in coniunctione,C.de nupt.ibi, *cultu verecundiæ propriam noluerit voluntatem depromere*, text.& gl. l.1.§.quæ oneranda.ff.quar.rer.act.nō det.quibus attētis satis dicit nō posse, quod sine magna difficultate fieri nequit,ex tex.in l.qui cū maior.§.1.ff.de bo.libe.ibi, *non facilè impetratur*, notat Pau.in l.1.C.de vsu aleæ, Ias in l.adu. Iulia.§.constat,nu.13.ff.de leg.1.& respectus pudoris facit vt aliquid dicaī fieri non posse,l.10.in fi.ff.ex qui.cau. maior.l.8.in fin.& ibi Bar.ff.de alimen.lega,ibi, *necessitas verecundiam astringit.* Iuuatur hæc interpretatio attēta magna potestate patris in aduentitijs, cū absque decreto alienare possit,secūdum veriorem & receptiorem sententiā: vt latè deduximus in tertia parte,l.præceden.ex num.21.

Ex

46 Ex prædictis infertur ad tex.in capitulo quia diuersitatē, de concef. præben. vbi in Episcopo suspensio subdit text. *sic tamen vt tempus suspensionis in sex mensibus non computetur.* deinde inferius subdit, *tempus etiam, quo ad Apos. sed accessit, & apud illam pertransit intra sex menses nullatenus computetur:* quem text. ad duo extollunt plures Doct. primo vt impedimentum excuset,ēt si eius origo prouenerit ex culpa impediti: nec enim absque culpa potuit ibi Episcopus suspēdi,& tñ excusatur iura tempus suspensionis: in quo eum extollebat Anani. & cum eo Ias.in §.rursus,nu.26. Instit.de actio. & ibi Gome.nu.15.Bal.1.par.6.par.casu. 22.nu.21. dicit sing. Ale.conf.56. nu.6.li.5.Igne.in l.2.§. si cōditioni,nu.85.ff.ad Sylla. notat Chas. rub.11.§.2.n. 38.fol.353.eundē tex.dicit ad hoc no Dec.in l.1.in 1.lec. nu.27.C.qui admit.& in 2.lect.nu.68. extollit Paris cōsi. 104.nu.146.li.1.notat Aymo.Craue.conf.201.nu.29.Et ratio est,quia culpa ibi non fuit ordinata ad casum impedimēti, aliter enim impedimentū ex culpa ad illud ordinata,nō excusaret: vt multis probat Deci.in c.quæ in ecclesiarum,nu.30.col.pen. de constit.Aymon.cōs.247.ad fi.facit tex.in l.quāuis,ff.sol.ma. & ibi no.Alex.col.2.ver. non obstat,text.ēt in l.4.§.illud,ff.si quis cautio.vbi ēt accusatus & in vinculis detētus excusatur.Et tex.in l.succurritur & l.seq.ff.ex qui.cau.maio. sic in simili resoluit Alc. in l.Marcellus,§.res quæ, nu.3.ff.ad Trebel.Alex.in l.recusare,§.fi.nu.6.ff.eo.idem Alex.conf.1.nu.27.li.4.Sic in paupertate procedit glo.notab.in c.sacrorum,12.q.2.qua extollit Dec.in c.pastoralis, §.verum,nu.9.de appella.Ex quibus infertur ad q.emphyteotæ incarcerati non soluētis,de qua per Ias.in l.2.nu.72.C.de iur.emphyteo.Infertur etiā magna comprobatio ad opin.Alex.quæ mihi verior videtur contra communem in d.§.res quæ,& d.l.quāuis:ad ampliationem tex in auth.res quæ, C.commu.de lega.vbi Iaso.numer.20.authoritates refert: & Crot.in §. diui,numer.64.& ibidem Loaz.nume.142.Sed his omnibus non parum videtur obstare tex.in l.pen.in princip.ff. solut.matrimo.vbi culpa etiam non ordinata ad casum nocet,seu casus ex culpa ad eum non ordinata,non excusat;

sat:de quo alibi agimus intellectu, l.Papinianus.ff.de mi
47 nor.Notantur 2.tex.in d.c.quia diuersitatem ad differen tiam iuris canonici & ciuilis.vt sicut de iure ciuili nō cur rit præscriptio vbi datur impedimentum iuris, nec est ne cessaria restitutio vt sup. ita de iure canonico vbi dat̃ im pedimentum facti: quod tentat Imo.ibi,nu.5.& ad hoc il lū text.extollit Ias.in d §.rursus,n.25.& ibi Gome.n.14. versi.secūda cōclusio:& ita Zanet. id extollens in differē. vtriusque iur.86.cum Imo. quem solum refert:& ita Pa ris.in ca.ex transmissa.nu.23.& num.26.de præscrip.Sed in hoc aduertendum est,ꝙ in 1.par.illius, c.scilicet in tē pore suspensionis erat impedimentum iuris ſm omnes: & ita non potest inde probari talis conclusio.Et ita Balb. d.1.par.6.par.nu.21.qui tamen non aduertit in 2. par.d. c.agi.de impedimento facti, circa eūdum & redeundū:& tamen eo casu idē dici,quod dictū erat impedimento su spensionis,vt ibi aduertit Panor. nu.3.Et ita videtur text. æquiparare impedimentum iuris & facti, atq; eo pacto probare quod prædicti Docto. colligunt ad differentiam vtriusq; iur.quod non satis expendit Imo.ibi, nu.9.versi. in gl.dū generaliter distinguit inter ea impedimenta , cū tex.in suo casu ea æquiparet.Qua in re notandū est, differentiam illam vtriusq; iur. à paucis tentatam , crebrius à Doc.nō teneri:vt patet ex Panor.& alijs ibi,qui nullam mentionem faciunt talis differentiæ: imò apertè æquipa rant decisionem vtriusque iur. Ita etiam apertè Panor.& Fely.in d.c.ex transmissa.Balb. vbi sup.Deci.in d.l.1.vtra que lectu.C.qui admit.& alij sup.citati.Nec Imo.in d.ca. eā differentiā probat,licet eam tenet.quia tandē vtrumq; ius æquiparat,[& text.ibi intelligit, ne generaliter proce dat,nec tollat regulā iuris ciuil. sed impedimentum facti æquiparari iuris impedimēto in casibus à iure expressis, prout ibi, & in d.c.ex trāsmissa,& in nōnullis alijs: quod etiam probat Panor.in d.c.ex transmissa, nu.13.ad fi.ibi, *nisi ubi contrarium reperitur expreßum:* & Felyn.ibidem nu.8. ibi, *nisi contrarium:* quod ēt probat Bero.deci.40.nu.3.Nec videtur admittēda differētia inter vtrumq; ius, cum tex. in d.c.quia diuersitatē,nullatenus id probet:cōtrariumq; in pro-

in proposito magis colligitur ex c.cum nobis de præscript. ibi, *Tam legali quam canonica*, & ibi *secundum iuris ordinem.* Tex.ēt in d.c.quia diuersitatē,non rectè à Doct.allegatur ad præscriptionē, quia de ea nō loquitur:nec enim ibi agi¶ tur de auferendo iure in futurum:quæ est natura præscriptionis: sed tm̄ de ijs quæ facta erāt tēpore impedimenti: nec mirum si tunc non tractetur de restitutione,quia satis est in ijs impedimentū probare: vt in materia probat I.C. in l.2.§.si quis in iudicio,& §.quod diximus:& l.4.§.illud, ff.si quis cautio.& in l.qui commeatus,ff.de re milit.per Deci.in c.ex ratione,nu.2.de appella.& alibi sæpe: nec absurde dicitur tempus non curere quando in effectu nō nocet, vt nec nouū nec mirum sit,in d.c.quia diuersitatem, & in alijs,solam causam impedimenti deduci,absque mentio-
48 ne restitutionis. Ex eisdem, etiam infertur ad notab. q. Alex.consi.58.lib.5.vbi ex hac reg.ne impedito currat præscriptio.egregiè limitabat.l.1.C.si aduer. credit.lib.7.dum ibi habetur, tertium possessorem ad quē peruenit res obligata,cū titulo & bona fide præscribere longo tempore cū tra creditorē, & ita tolli actionē hypothecariam.Contendit enim Ale.ꝙ cū hodie actio hypothecaria in effectu nō detur cōtra tertiū possessorem,nisi excusso debitore principali:iuxta auth.hodie, C.de pignor.non curret creditori tēpus illud præscriptionis, nisi post eam excussionē,& sic postquā agere potest aduersus tertium possessorem idq;
¶ maximè inducit tex.in d.c.quia diuersitatem. Sed vir doctis.aliqua affectione,longè deceptus est,perniciosamque opi.inducebat. licet enim nouo iure excussio illa debitoris necessaria sit,in potestate tn̄ creditoris est,qui agere poterit qn̄ voluerit: iuxta l.purè,§.fi.ff.de dol.excep.& consequenter non censetur impeditus qui potest tollere impedimentum:iuxta.tex.in l.qui potest facere.155.ff.de regu. iur.& ibi gl.& Dec.tex. & Panor.in c.fin.de electio.bonus text.in l.quibus diebus, ff.de conditio. & demonstratio. ibi *nec per te stet quo minus agendo eum submoueas*, & ibi notant Albe.Bal.Pau.colligentes non excusari impedimentum qui ad eundo iudicem,potuit impedimentum remouere: & illum tex.extollit Rube.in l.non solum,§.morte

num.

num.30.de noui operis nuntia.tradit multa Fely.in d.ca. ex transmissa, col.1.notat.Alexan.consil.72.num.13.lib. 3.& in simili not.Pau.in l.2.ff.de iudi. & ibi Iacobi.nume ¶ ro 8.Et inde infertur in praxi,non excusari litigantem cu ius testes noluerunt testificari, nisi adierit iudicem vt eos compellat: quod vtile est ad leg.Regiam,lib.3.titul.42.§. fin.& eod.lib.titu.47. in princip.ibi, *por naon quererem testemunhar* Sic in proposito negligentia creditoris non agentis contra debitorem non potest impedire præscriptionem actionis hypothecariæ tertio possessori rei obligatæ: quo fundamento & alijs opin.Alex.falsam dicit Balb.4.par.4. par.3.q.prin.vbi multa aptè adducit:& cum eo Neguz.de pig.6.par.2.memb.numero 3.Deci.in l.1.C. qui admit.& in c.cum inter,nu.23.de excep.& Paris.in d.c.ex transmissa,ad fi.& Soci.nep.consi.17. lib.2.& Molin.ad Alex.in d. consil.& ita secundum hanc veriorem opin.contra Alex. ¶ iudicatum vidi.Satisque probatur apud Lusitanos lege regia,lib 4.titu.33.§.2.ibi, *contados do primiero dia que à cousa for a poder do possuidor con ti tulo, e boafee*. Ex quo cauebis ab Afflict.decis.139.numero 7.vbi incautè sequitur d.consi. Alexan.Cauebis etiam à Chas.in consuet.Burgu.rub.11. §.2.numero 36.vsque ad nu.42. vbi in effectu probabat opin.Alexan.eodem erroneo fundamento imaginarij impedimenti quod retorquetur vt suprà. & ita glo.recepta in d.c.quia diuersitatem verb.suspensionis,ibi, *intellige cum non est negligens in petenda absolutione*. & ita contra Alexand.resoluit Aymon.consi.263.col.fi.in princip. vbi refert eundem Alexand. sibi contrarium.
49 Ex eisdem infertur ad q. vtilissimam an in bonis maioratus,perpetuò familiæ relictis,præscriptio alicuius rei ipsius maioratus,perfecta contra possessorem, noceat successori.(Superius enim nu.22. cum Paul.& multis vidimus talem alienari prohibitam) posse vsucapi longissimo tempore.cõtra possessorem maioratus.Sed q.est,an ea præscriptio effectum habeat contra successorem? Ex ijs autem quæ scripta inuenio recepta videtur opi ꝙ præscriptio perfecta contra possessorem nõ noceat successori maioratus vel bonorũ, in quibus simile vinculũ apponitur.& Doct.statim citandi id maximè pro

bant ex regu.huius tex. & d.l.1. de anna.excep.impedito agere præſcriptionem non currere: ſucceſſor autem vel quia nõ natus, vel quia præceditur à præſente poſſeſſore, non potuit agere contra tertiũ, ad quem peruenit res maioratus: & conſequenter ob impedimentum iuris & facti, arguunt Doctor. præſcriptionem contra eum nõ currere: & ita in ſpecie aſſerit doctus Hiſpan. Xuar.allega.3.vbi in princip.dicit id vidiſſe reſponſum in quodam cõſ.Pau.Caſtr.quod etiã tradit Curt.iun.neminem citãs, conſil.181 nu.5. & in fine conſ.idem probat Deci. conſil.445.num. 47.& cũ Dec.Rube.conſ.84.nu.6.& Grat. conſ.11.num. 37.& conſ.101.nu.42.li.2.& ita Lofred.Neapol.conſ.10. nu.22.& Soci.nep.conſ.126.nu.27.lib.1. Pariſ. conſi.14. nu.199.lib.1.idẽ Pariſ.in c.cum non liceat, nu.18.in fi.de præſcript.citans Anani.conſi.46.quod etiam vult Iacobi. à S.Georg.neminem citans, in l.fi. ad fi.C. qui admit.idẽ vult Crot.in repe.§.diui, nu.146.& ibi Rip.nu.116.& Loaz.nu.191.Claudi.& Alcia.ibi, ad fi.Balb.4.par.4.quæſt. 12.in.fi.nu.20.& vltra eos Bal.conſ.215.lib.2.& in feuda lib.id voluit Iſern. (quẽ plures ex ſup.citatis nõ allegant) & cum eo Math.Affl.in c.1.§.quid ergo, nu.20.de inueſ. de re alien. Ex quibus patet hanc eſſe cõem ſententiam, cõtra quàm eius immemor, loqui videtur Cur.Sen.conſ. penul.col.3.verſi.quia ad iſta. Ex quo etiam cum iudicio legendus eſt Soci.conſ.47.numer.16.lib.3. dum in bonis maioratus expreſſim concludit, lõgiſſimi tẽporis præſcriptionem locum habere, ſecurumque præſcribentem eſſicere: id enim ſecundum cõem opin.reſtringitur ad præſentẽ poſſeſſorem maioratus, nec extenditur cõtra ſucceſſorem cui ea præſcriptio non nocebit: & ita attentè legẽdus erit Tiraq.de primog.q.30. qui huius receptæ opi-

50 nion.meminiſſe debuit. In quo articulo aliud etiam eſt

¶ memoratu dignum, quòd ea communis opinio fauẽs ſucceſſori maioratus procedit etiam ſi ipſe ſucceſſor hæres ſit eius, contra quem præſcriptio completa fuit: quia tunc ceſſat ratio, l.ex qua perſona, ff.de regulis iuris.& l.cùm à matre, C.de rei vendicatio. vt probaui ſuprà, in 3 par.l. præceden. folio 145. columna 3.verſicul.limita

quinto

quinto, is enim contra quem vſucapitur, ſolum negligit. non verò contrahit, nec aliquid facit quod hæredem obligет. Et in terminis ita notat Rip.in d.§.diui, numero 116. & ibi Alc.ad fi. Deci.& Rube.in conſilijs ſupra allegatis: colligitur ex Fulgoſio, & Iaſon.in l. quoties, C.de fideicommiſ.notat Pariſ. conſil.23.nu.202.& 203.li.1.in quo
51 labitur Crot.in d.§.diui, nu.146.verſi.primus caſus. Qua in re vltra ſupra citatos, eſt mirabile conſi.Pau.44.colū. fi.lib.2.vbi in feudalib.& ſimilib.inquit deterioris eſſe cōditionis filios eius qui expreſſim alienauit, vel tacitè: & ponit exemplum in eo qui patitur contra ſe vſucapi: filios enim (non alios ſucceſſores) perpetuò remouēdos putat, ex alienatione vel præſcriptione. Sed ne Pau.authoritas obſtet attendendum eſt ipſum loqui qñ feudū erat eius qualitatis, vt poſſeſſor renuntiare vel diſponere poſſet in præiudicium liberorum, quod regulariter non pōt ad maioratū applicari, cum in eo nullus poſſeſſor aliquid diſponere poſſit contra ſucceſſorem, qui non ab eo, ſed à primo inſtituēte capit. iuxta l.vnum ex familia, §.1.ff.de leg.2.cum alijs, vt plenè deduximus ſuprà ad fi.3. part.l.
52 præceden. dictis cauendum videtur à Paul.in d.conſi. Ex qua reſolutione colligitur in propoſito differentia inter præſcriptionem & rem iudicatā: hæc enim ēt in feudalib. & maioratu, perpetuò excludit condēnatum & eius ſucceſſores, vt plenè & vtiliter probauimus ſupra in 3.part.l. præced.nu.49. Hinc ēt colligitur ex mēte omnium, quos ſup.citamus circa præſcrip. eos velle, vt præſcrip. reguletur ſecundum iura & regulas, quæ loquunt̄ de alienatione, vt ſic accedat naturæ actus voluntarij, qui ſucceſſoribus in his negotijs non nocet: vt latè deduxi ſup.in d.3. par.& docet Pau.in l.factā §.ſi hæres, nu.2.in fi.verſ.cum non fiāt, ff.ad Trebel. & ita plures ex ſup.cuius in hoc artic.præſcriptionis arguunt ex l.alienationis verbum, ff.de
53 ver.ſign. Sed ea ratio multorū vera non eſt: neque enim d.l.alienationis verbū, rectè adducitur, vt ſup.latè probaui, nu.30. Et manifeſtè ea argumentatio non habet locū quando præſcribitur contra ignorantem, vt frequentius contingit: tunc enim nō poteſt argui, quod cōſentire vel alic-

alienare videatur. Nec etiam in hoc articulo præscriptionis, tutum est aliud fundamentum quo vtuntur plures ex supra citatis, arguentes quod prohibita alienari (vt bona maioratus) vsucapi nequeant. Contrarium enim regulater verius est, imo prohibitionem alienandi non tollere vsucapionem: vt plenè cum Barto. probauimus suprà nu. 25. Et ita patet in hac q. præscriptionis, à Doc. in fauorem successoris, nihil firmum adduci, præter regulam huius text. & dic. l. 1. in fi. de anna. exceptio, vt non valenti agere non currat præscriptio, quæ etiam currere non solet ante actionem natam, secundum Bald. l. in rebus, col. 2. numero 3. C. de iur. doti. Bar. & Paul. in l. pignori, ff. de vsucap. glo. in l. sicut, verb. seruanda, C. de præscrip. 30. anno. Balb.
54 1. par. nume. 16. Cum autem bona maioratus & similia perpetuo familiæ relinquantur, iam patet ēt nascituros posterosq; in omne tempus vocari: vt ratio & vsus indicant, facitque tex. in l. pronunciatio. 95. §. familiæ, ff. de verbo. sign. ibi, *nepotes & neptes, & deinceps.* & ibi, *omnes qui ex eadem domo & gente proditi sunt:* & ibi *quasi à fonte quodam memoriæ.* notat Bar. in l. si cognatis in fin. ff. de rebus dub. Qua
¶ verissima consideratione attenta, necessario sequitur, in ijs rebus, etiam ex consensu tacito vel expresso viuorum seu præsentium rem in perpetuum firmiterque alienari non posse: restant enim nascituri quib. præsentes nocere nequeunt, iuxta suprà dicta: & leg. 3. de interd. & releg. & consequenter nunquam erit verum dicere in alienatione vel vsucapione harum rerum consentire omnes de familia, vel omnes quorum interest: cum res vltra viuentes ad futuros extendatur: quod non perceperunt plures grauissimi uiri ex suprà citatis: nec Bart. ipse in d. §. diui, numero 22. quæstione penult. & ibi Alex. & alij, tradentes in hac re firmari alienationem consensu aliorum de familia. Et ita limitandum est quod aliquando legitur de vltimo familiæ: id enim procedit quando intra certas personas vel certas generationes dispositio terminatur, non vbi in perpetuum confertur: quod memorabile est ad text. in l. qui solidum. 70. § prædium, ff. de leg. 2. cum ijs quæ ibi notantur: & per Ias. in dicto. §. diui, 2. lectur. numero 82. Paul.

consi.1.lib.1.Ias.consi.4.lib.1.& consi.164.col.3.lib.4.Pa-
55 tet igitur ex suprà adductis communem videri opin. quod præscriptio longissima in re maioratus vel feudi,noceat tantum præsenti possessori ipsius feudi, vel maioratus,non vero posteris vel successoribus: vt per multos supra citatos, maximè Isern.& Afflict. numero 20.in cap. primo paragrapho quid ergo,de inuestit.de re alien.Deci. dict.consi.445.numero 47.Paris.d.consi.23.numero 199. & numero 203.libro 1.Balb.d.4.par.4.par.in fi.q.12.principal.numero 20.Cuius opinionis aliqua fundamenta adducuntur, quæ nihil faciunt, ad ea quæ supra reiecimus: nec alio fulcitur ea opinio,nisi ex hac reg.nec ei,qui agere nequit currat præscriptio, maximè ante actionem natam.

¶ Sed contra tot grauissimos patres suprà citatos,videtur tenendum, quod habens titulum & bonam fidem in re maioratus,præscribensque contra præsentem possessorem maioratus, securus maneat etiam quoad successorem eius, contra quem præscripsit.Quod 1.iuuatur ex ratione legis inducentis vsucapionem,quæ non minus militat hoc casu,quam in alijs,ne dominia rerum sint incerta: ne et lites suscitentur d.l.fin. ff.de vsucap. & denique ratio publ.vtil.d.l.1.ff.eo.tit. quæ singulorum vtilitati præfert, vt sup.deduxi. Maximè 2.cum in his subiectis restitutioni secundū cōem opin.requiratur longissima præscriptio, nec breuior sufficiat,vt diximus sup.nu.22.& sequen.post tempus autem longissimum execratur lex inquietare possessorem.d.authent.hæc constitutio innouat collationem octauam.Facit.4.nam Doct. in proposito arguunt à multis quæ contra eos retorquentur quod ostendo,quia adducunt pro regul. quod prohibita alienari, prohibentur vsucapi.Sed nos suprà, nu.25.contrarium verius probauimus:idque numero 26. ostendimus specificè in re subiecta restitutioni:per tex.in l.Sticho.ff.de vsuf.legato. Iuuatur.4.quia siue dicas maioratum fuisse costitutum in contractu, siue in testamento, non est potestas in testatore, nec in contrahente,ad tollendam vsucapionem tertio habenti titulū & bonam fidē,vt suprà probaui.Facit.5.nam effectus & natura vsucapionis est reddere præscribentē tu

tum

tum in futurum.l.1.& 3.ff. de vsucap. Ergo non tm̃ contra præsentem possessorem maioratus, sed ẽt contra successores. Iuuatur 6. quia ex cõi opi. hoc casu resultat absurdum.cum Doct.concedunt,vt pręscriptio effectum habeat contra præsentem possessorem, non contra successores:esset enim diuidere effectum præscriptionis, contra l. cum qui ædes,ff.de vsucap.Facit.7. nam concessa vsucapione contra possessorem maioratus,conceditur,præscribentem effici dominum rei:at dominium semel iure quęsitum,nõ potest sine facto partis offerri: vulgar.l. id quod nostrum,ff.de reg.iu.l.si quis.6.§.differentia.ff.de acquir. possess.Nec videretur decisio iurisprudentiæ consentanea præscribenti concedere dominium statim ei auferẽdum, contra.l. fin.§.fin.infr.tit.1. Probatur.8. hæc opin.in feudalibus,authoritate gl.in c.1.§.præterea, de capit. Corra. dum enim gl.asserit in rebus feudi, dari præscriptionem. 30.vel.40.annor planè sentit effectum præscriptionis forre perpetuum, non tantum contra præsentem possessorẽ:
¶ quod Isern.Afflict.& alij non aduerterunt.Nec docto.sibi ipsis constare videntur.dum eam gl.sequũtur:id enim nõ aliud est nisi fateri præscribentem securum manere etiã in successores eius cõtra quem præscriptio completa fuit: & regulariter opin.dict.glo.receptior est,vt dixi suprà nu-
¶ mero 19. & eam securè sequitur Brun. consil. feuda.67. numero 9.idem colligitur ex Balb.4.par.4.par.q.12.principa. & ita Cur. sen. consil. 82. colum. prima, & sequen. vbi columna tertia.versi.quia, dicit hanc opinionem communem:& ita Chas. consi.4. numero 9. colligitur ex Panorm.in c.ad audientiam,& ibi Fely.numero 18. de præscrip. tradit vt receptum Molin.in consuetud. Paris.§.7. nu.8.fol.109. Nec his aduersatur quod interdum notant aliqui exigentes in feudis præscriptionem centenariam, quia loquuntur secundum legẽ particularem regni Neapolit. quando agitur de præscribendo contra Regem : inter priuatos enim vel lõgissimam pręscriptionem admittunt:vt per Afflict. decisio. 254. latius per eum in constitu. Neap. libro. 3. rubr. 31. capitu.consuetudinem, folio mihi. 308. Sic igitur in feudalibus posset contendi con-

tra

tra quamplures, hanc opinionem videri receptiorem ex gl.d.§.præterea,quæ tam loquitur contra successores,quã contra præsentem possessorem : quod apertè tradit Curt. sen.d.consil.pen. col. 3. vbi id minus dubitabile censet in præscriptione 40.annorum per l.omnes,C.de prĕscrip.30. anno.Retenta autem hac opi.contra tot patres, reiectoq́; argumento à feudalibus,respondendum restat ad principale fundamentum cōis opin.ex reg.huius tex.& d.l.1.de anna.excep.ne impedito agere & ante actionem ei natam

¶ currat præscriptio.Responderi autem posse videtur quod tex.hic,& d.l prima.loquitur quando in initio ipsius præscriptionis datur tale obstaculum, prout hic in filio rei domino agere non valente:vel in muliere constante matrimonio.l.in rebus,§.omnis.C.de iur.dot.& alijs similibus. & vbi lex resistit initio,magis impeditur effectus.l.1.& ibi Bart.numero 11.ff.de reg. Cato. At in feudalibus vel rebus maioratus præsens possessor cēsetur dominus: vt probaui in secunda par.l.præce.numero quinto & cōferendo ius suum ad spem successorum,longè plus habet præsens possessor quam quilibet futurus successor, vt constat ad sensum.Atq; ita nihil est quod obstet initio præscriptionis,cuius finis à lege inducit firmum perpetuumq́ue effectum, vt præscribens securus reddatur contra præsentem possessorem:& inde contra successores,in consequentiã ex natura vsucapionis,& rōne legis, secundum sup.deducta. Nec nouum est, vt quod separatim & principaliter fieri nequit fiat in consequentiam,iuxta tex.in l.quædam.62. ff.de acqui.rer.dom.le.1.ff.de author.tuto.ex ijs cogitabã sustineri posse nouam hãc opinionem,quĕ doctis fortasse non displicebit. Diximus suprà ad limitationem & materiam huius tex.ex communi sententia, standum esse iuri canonico in materia præscriptionis,vt nullo tēpore vsucapi possit cum mala fide:per c.vigilanti,& c.fi.de præscr.& ibi Docto.& vbique:& Alexand. vbi vide Molin. consilio 99. libro 4. Et ita hodie cessat etiam ius illud excipiendi quod resultabat ex præscriptione cum mala fide, secundum leges Imperatorem. l. si quis emptionis.§.primo,C. de prĕscriptione.30.annorum quod Iureconsulti non admit-

mittebant, exigentes veram bonam fidem l. nunquam. 31.ff. de vſucapionibus. Sic hodie non vſucapiet hæres ſciens rem alienam, licet defunctus inceperit cum bona fide: abrogata regula lege ſecundæ, paragrapho ſi defunctus.ff. de vſucap. pro empt. Sic etiam ceſſabit quod iure ciuili ſtatutum erat, non nocere malam fidem ſuperuenientem, ſi præſcriptio incepit cum bona fide.l.vnica.C. de vſucapione transforma, nam ſcientia rei alienæ quocunque tempore ante completam præſcriptionem, eam impediet.d.cap.fin.& ibi communiter Doctor.Paul.in le. nullo.C.de rei vendic. Balb.2.par.3.par. quæſtione ſeptima & octaua. Sic etiam ceſſabit quod plures notabant, iu
¶ re ciuili poſſe incipere vſucapionem cum mala fide, quã do cauſa vel titulus erat cum authoritate rei iudicatæ vel decreti.per textum quem Balb.ibi extollit, in l. & generaliter, ff.de noxa. Paul.in l.prima, nume.5.C.de acqui.poſſeſſ. Id autem ceſſare attento iure canonico, nececeſſario cõſequitur vltra Doc.ex aurea doctrina tex.in l. obligatio
57 nes quæſt. 26.ff.de actio.& obligat. In hoc articulo præſcriptionis quæ aliquando cum mala fide ab Imperatoribus permittebatur, iterum agendnm eſt de intellectu.§. habeat, & totius conſtitutionrs in authen.vt eccleſ.Rom. colu. 3. Non dubito enim ſcriptores vtriuſque iuris ſæpe lapſos fuiſſe circa eam conſtitut. aliasque Iuſtiniani in eo propoſito. Diximus ſuprà nu.40.in d.auth. iniquum præſidium appellari præſcriptionem malæ fidei: probauimus tamen principalem deciſionem illius authen.loqui etiam in prḉſcribente cum bona fide, & ratio.d.auth.licet ſolum tendat contra malæ fidei poſſeſſorem, indicat deciſionẽ principalem procedere in omni poſſeſſore; idque receptius eſſe colligitur ex ſuprà adductis d. nume.40. cum id exprimant plures ibi relati, nec negent alij qui rationem illius text.intelligunt in ſolo poſſeſſore malæ fidei, quod multi non percipiunt. Non nullis autem videri poſſet d. authen.vt eccleſia Romana loqui, in ſolo poſſeſſore malę fidei, ex verbis d.§. habeat: quaſi ſatis eſſet, cum ab alijs Imperatoribus prḉſcriptio longiſſima admitteretur generaliter, etiam cum mala fide, Iuſtinia. id ibi tribuere ec-

clesiæ, vt nemo cum mala fide aduersus ecclesiam præscri
¶ beret, nisi per c. Sed mihi placet receptior interpretatio, vt decisio.d.auth.fauens ecclesiæ procederet etiam in præscriptione bonæ fidei, in qua propriè congruit fauor ille: quod maximè suadet ex simili decisione.l.fi.C.de sacros. eccl. vbi etiam Iusti.in eodem fauore ecclesiæ indistinctè loquitur in omni possessore: facit vulg.regu.l.de pretio.ff. de publica. Maior difficultas est circa d. authen. communiter enim intelligitur specialiter in ecclesia Romana, nō in alijs ecclesijs: & ita vbique citatur in lecturis, tractatibus, & consilijs, quod facile innumeris allegationibus ostendere possem, quas consulto omitto. Vnde etiā crediderunt plures quod cum idem Iusti. in authen. hæc constitutio, col.8. (se ipsum expressim corrigendo) generaliter contra ecclesiam admittat præscriptionem, 40. anno. abrogato priuilegio præscriptionis cētenariæ, hæc nouior decisio non procedat in ecclesia Romana, seu in his quæ particulariter ad eius patrimoniū spectāt: quasi lex noua generaliter loquens, non trahatur ad casum anteriori lege specialiter prouisum: iuxta doctrinā glo. in l.sciendū ff. qui satisda.cog.& in auth.offeratur.C.de lit.contest. & ita in terminis huius articuli tradit gl.in rub.d.auth.hęc consti.col.8. Inde effectum est vt Irnerius ordinator authenticorū quæ lib.C.adiectæ legūtur, hoc ita intelligens post d.l.fi.C. de sacros. eccle. adiecerit authen. quas actiones, per verba quæ in alijs ecclesijs generaliter admittunt præscriptionem.40.annorum in ecclesia autem Romana solam centenariam. Inde etiam manauit, vt posteriori iure pontificio, eadem retenta opinione, expressim (quasi sine dubio) referatur, contra ecclesiam Romanam non sufficere præscriptionem nisi centenariam, contra alias rosu f ficere quadragenariam, vt in cap. ad audientiam & ibi
¶ omnes, & in c.de quarta, de præscrip. vt iam attento iure canon. hoc in dubium trahi non possit. Ego autem cōtra omnes non dubito verius esse, Iustinian. semper in hoc æquiparasse omnes ecclesias, nec aliquid speciale tribuisse ecclesiæ Romanæ: & sic intelligo contra gloss. & omnes vtriusque iuris scrib. ꝗ in d.authen. vt ecclesia Romana,

priuile-

priuilegium illud centenariæ præscriptionis non indulgebatur specialiter ecclesiæ Romanæ, sed omnibus ecclesijs. Gloss. autem & omnes decepti videntur ex sono verborum. d. rub. loquentis de ecclesia Romana, omissisque argumentis hoc ostenditur ex verbis Iusti. in d. auth. §. quod igitur, quæ ita habent, *quod igitur nostra æternitas ad omnipotentis Dei honorem, venerandæ sedi summi Apostoli Petri dedicauit: hoc habeant omnes terræ, omnes insulæ totius Occidentis:* hoc etiam patet ex prin. auth. ibi, *in totas catholicas ecclesias.* & ibi, *& sit totius Occidẽtis, necnon Orientis lex propria ad honorem Dei conseruata*: & ibi, *nos sacrosanctas ecclesias*: & in d. §. habeat, ibi, *hanc legem catholicis totius Occidentis ecclesiis profuturam, & in orientales partes propagandam, in quas aliquid sacrosanctæ nostræ ecclesiæ possident.* Quibus verbis manifestè ostenditur ibi nihil specialiter concedi soli ecclesiæ Romanæ, vt scioli nõ obijciant alia verba eiusdẽ authẽ. inferius, quæ de Romana ecclesia loquuntur. Hoc etiam satis patet ex eodem Iusti. in d. l. fi. C. de sacros. eccles. vbi idem priuilegium centenarię præscriptionis, ecclesijs concedebat generaliter, non autem specialiter ecclesiæ Romanæ: ut patet ex litera. d. l. per quã ita necessariò intelligitur consti. d. auth. vt eccle. Roma. quod mirum est scribentes non aduertisse. Eadem veritate retenta, post. d. l. fi. & post. d. auth. vt eccle. Rom. idem Iusti. in d. auth. hæc constit. col. 8. seipsum expresse corrigens. inquit, ꝙ post concessum ecclesiis illud priuilegium centenariæ præscriptionis, experimento cognouit esse illud reipub. perniciosum, multasque inde lites suscitari, maximasque difficultates: Vnde concludit abrogatis, legibus suis, hodie generaliter contra omnem ecclesiam sufficere præscriptionem. 40. ann. Quæ veritas necessariò etiam conuincitur ex alia posteriore consti. eiusdem Iusti. in d. auth. de ecclesia. tit. coll. 9. vbi in §. pro temporalibus, securè & indistinctè habet, sufficere cõtra omnem ecclesiam, præscriptionem. 40. annor. Nec respõdeat quis eam nouiorem sanctionem non trahendam casum quẽ vocãt, specialẽ ecclesiæ Rom. id enim non patiũtur repetita & vniuersalia verba tex. ibidẽ: sed ne tergiuersationi loc⁹ sit, hoc oñditur ex d. auth. post prin. vers. *ideoq;*, vbi loq

tur de Papa,& ecclesia Rom.in specie. Hoc aũt posterius bene sensit Accur. in d. auth.quas actiones, in vlti.schol. vbi concludit ꝙ per d. Authen.hæc constitut. non distinguitur Romana ecclesia ab alijs.& sic ꝙ secundum Iusti. in posteriore constit.ẽt contra ecclesiam Romanã admittatur præscriptio quadragenaria, quod probauit Petr. & bene sequitur Sali.ibi,nu.1.contra alios: imò contra omnes secundũ Bar. ibi.nu.2. in quo variauit gl.contrarium enim scribit in Rub.d.auth.hæc constit. nullibi autem gl. nec alius aduertit quod proximè diximus ad d.auth.vt ecclε.Roma. semperq́; putabat gl. & omnes in d. authenti. solum agi de ecclesia Romana,non de alijs:& inde dubitabant an generalis decisio.d.authenti. hæc constitu. colla. 8.traheretur ad casum specialem ecclesiæ Roma. in quo bene scribit gl.in d.authen.quas actiones,quòd d.authen. consti.eundem casum comprehendebat:cum Iusti.ibi dicat se corrigere constitutionem, quam nuper promulgauerat: quæ verba planè referuntur ad d. auth. vt eccle. Rom.nec est alia ad quam aptè referri possint:& ita manifestè ostenditur, ꝙ d.auth.vt ecclesia Rom. loquebatur etiam in alijs ecclesijs.Et quocunq; modo loquetur,patet eam expressim abrogari per posteriorem constitutio.d. authen.hæc constitutio,quæ eam refert & corrigit,vt manifestis nõ sit opus coniecturis.Ex quibus verissimi(ni fallor) probatis, infertur vt seruata debita reuerentia summis Pontificibus,sacrosanctoq́; iuri canonico, dicendum sit de iure ciuili ex nouioribus etiam constitutioni. Iusti. nihil speciale in hac re tribui ecclesiæ Roma.imò omnes ecclesias in id æquiparari,& ita non solum d.authen.hæc constitu.sed etiam d.authent.vt eccles. Roma. pariter loqui in ecclesia Romana & alijs, vt sic priuilegiũ Romanę ecclesiæ à summis pontificibus primò inductũ dicatur:cõtra omnes in c.ad audientiam,de præscriptio. contra Bar, Bal. Albe.& omnes in d. auth. quas actiones. Infertur.2. ꝙ d.auth.vt eccles.Roma. suo tempore pariter loquebatur in omnibus ecclesiijs, nõ specialiter in rebus immediate ecclesiæ Romanæ: contra gl.& omnes in d.auth.quas actiones,contra Bal.in l.sicut,nu.18.de prǽscrip.30.anno.

contra

contra Imo.in l.sequitur,§.si viam, numero 19.ff de vsuca.contra Iacobi.à S.Georg.in rub.ff. de rei vendi. nu. 30. contra omnes vbiq; securè relatis à Balb.de præscri.1.par. 5.par.in prin.à numero 1.vsque ad nu.27.contra Ferre.in l.3.num.7.ff.de vsucap.contra Boer.decis.39.numero 7.& contra omnes vtriusque iuris interpretes in varijs locis. Infertur.3.priuilegium illud particulare Roma.eccles.pro bandū fore tm̄ authoritate iuris canonici:ex d.c. audiētiā, cum similibus: & ita intelligendū quod Bar.præsupponit in l.cū sponsus,§ in vectigalibus,ff.de publ.in rem actio.& alij quos citat Carol.Ruyn.consi.195. nu.2.lib.2.Infertur quarta,hinc constare cur Iustini.in l.fin.C.de sacros.eccle. in eo priuilegio nihil speciale tribuat ecclesiæ Roma. sed indistinctè loquatur de omnibus ecclesiis pro vt in d.authen.vt eccle.Roma.id autem corrigi posteriore constitu. d.auth.hæc constit.à qua bene sumpta fuit prima pars.d.
¶ auth.quas actiones. Infertur.5.ꝙ d.l.fi.quoad præscriptionem centenariam de qua ibi, procedebat non solum in relictis, donatione,& emptione,de quibus loquitur:sed etiā in omni actione ex quacunque alia causa. Idque necessariò ostenditur ex eodem Iustinia.d.auth.vt eccles.Roma. contra plures ibidem:quod inuoluit glo.ibi,in verb.centū. Bal.& Ias. & alij quorum aliqui tres casus,alij quatuor,alij plures ea lege contineri dicebant.Infertur.6.rectè dixisse glo.in d.authen.quas actiones:& Saly.ibidē,ꝙ Irnerius errore lapsus, adiecit vltimam partem tex.ibi,contra originale.d.auth.hæc constitu.in cuius rubr.glō.sibi contraria, cum alijs errauit: quæ omnia inter doctos vt non vulgaria forsan commendabuntur,non enim alibi de intellectu eorum iurium tam exactè tractatur. Inde etiam colligi-
¶ tur manifesta confessione Iustin.in d.authen.hæc cōsti. ipsum aliquando leges suas alijs posterioribus abrogasse, vt comprobetur: quod scribentes notant in l.omnimodo, C.de inoffi.testam.per Iustinia.ibi sufficere pro forma testamenti aliquid relinquere filio,etiam titulo particulari, non institutionis:postea verò nouiori sanctione contrariū decisum ab eodem Iustini.in auth.vt cum de appellat.cognos.§.aliud quoque capitulū: vbi institutio vel solēnis ex

hæredatio requiritur. Sic Iustin. in multis legib. C. præsupponit impuberem etiam infantem & posthumū posse exhæredari: querelamque necessariam esse, vt in l. si quis in suo. §. legis, C. de inof. testa. in l. cum quidam, C. de lega. in l. maximum vitium, ad fi. C. de libe. præter. Hodie autem ex causis necessarijs ad exhæredandum expressis ab codē Iusti. in d. auth. colligitur, posthumum & infantem exhæredari non posse, nec impuberem regulariter: secūdum gl. & communem opinio. in d. locis, quicquid aliqui contradi

58 cant, vt plenius alibi tracto. Quibus explicitis restat vtilissimus difficillimusque articulus, an in casu huius text. & alijs, post completam longissimam præscriptionem, is contra quem vsucapitur, possit ex causa iustæ ignorantiæ aduersus præscriptionem restitui: quem articulum dicit notab. & difficilem Aret. consi. 104. & Soci. in l. cum filius §. in hac, nu. 8. ff. de verb. oblig. & difficiliorem quam vnquā viderit Boer. decis. 39. Qua in re aliquid est diuersum in ecclesia & minore à maioribus & priuatis, vt inferius: plures etiam in hoc separant præscriptionem. 40. annor. à præscriptione. 30. in quo mirè variant scrib. vt statim. Magis communiter autem resoluere videntur in præscriptione centenaria nullam restitutionem admitti, ex iusta ignorantia. Quoad præscriptionem. 38. anno. nonnulli Bar. alij gloss. tribuunt opinionem affirmatiuam, vt ex causa iustæ ignorantiæ, omnibus detur restitutio contra eam præscriptionem: citatur Bart. qui id apertè scribit in l. 1. §. si quis propter, ff. de itin. actu. priua. per text. ibi, quem Bar. & plures notant: & in specie Afflict. deci. 329. numero 6. & Couarr. c. possesso. 3. part. §. 3. col. 2. Citatur etiam ab Alex. Panor. & alijs, ad idem glo. in l. si partem, ff. quemad. seruit. amit. & glo. l. 1. C. de patr. potes. & gl. l. 2. in fi. C. de iur. emph. sed hæc aliud vult, vt infrà nec gl. d. l. 1. satis probat: gl. autem d. l. si partem, verbo. non vtendo, melius id probat expendendo, ꝙ æquiparat causam iustæ ignorantiæ, de qua ibi, cāę iustissimi impedimenti, de qua in l. & Attilicinus, ff. de

¶ serui. rusti. præd. vbi in fi. ea restitutio conceditur. Est tamen aduertendum, glo. in d. l. si partem, (licet restitutionē cōcedat) non loqui in præscriptione longissima, quæ tēpore

re illius l.cognita non erat: secundum communem sententiam, vt supra diximus, nu.3. Vt autem prius constet quid in his receptius sit, non dubitatur communem esse opini. Bar. in l.1.§.si quis, ff. de itin. act. priui. vt ex causa ignorantiæ detur restitutio aduersus præscriptionem decem vel viginti vel triginta annorum, & ibi est ampla additio Alexan. plures referentis: probat idem Alex. in l. cùm filius §. in hac, numero quarto, ff. de verborum obligationibus, vbi refert gloss. in dict. locis: & prius id fecit Roma. dicens opinio. Bartol. communem esse, consil. 149. in fin. Eandem opin. sequitur & extollit Panormita. in c. vigilanti, num.3. de præscripti. vbi Fely. numero 1. eam dicit communem: & ibi Paris. numero 3. & Ias. in §. rursus, nu.59. Institu. de actio. Eandemque dicit communem Dec. cõsi. 36. nu.9. Couarru. in d. § 3. nu.1. latissimè Balb. de præscri. 4. par. 4. par. vbi citat plura consi. Alex. pluresque authoritates: & ita Boer. latissimè. d. decis. 39. & ita Pau. in l. fin. numero 3. C. de long. temp. præscrip. idem Pau. in l. vnus ex socijs, ff. de serui. rusti. præd. Alex. & Moly. consi. 71. lib. 1. Grat. vbi dicit communem, consi. 91. numero 55. lib. 1. Alciat. lib. 1. de verbo. sign. Et quamplures citat Tiraq. de retract. ligna. §. 35. glo. 4. nu. 35. & 36. Et opinionem Bar. ex ordinarijs amplè & ingeniosè defendit Soci. in d. §. in hac, numero 8. col. 4. cum tribus seq. & ita Soc. nep. consil. 128. ex numero 147. libr. 1. eandemq; opin. dicit communem Afflict. lib. 3. feudo. titu. si de feud. fue. controuer. int. dom. & agna. 2. notab. nume. 12. & 4. notab. numero 4. & ita cũ Bar. iudicatum tradit Afflict. decisi. 329. Contrarium verò tenuerunt nonnulli magni nominis, imò ꝙ præscriptio firmum effectum inducat contra ignorantem, adeò vt ex causa ignorantiæ, non detur restitutio: ita Bal. in l. prima, numero 24. C. qui admit. Anchar. consil. 170. numero 3. Cuma. & Ange. quos referunt Alex. Soc. Felyn. vbi sup. & ita contra Bar. Cur. sen. consi. 82. col. 2. ad fi. Et hanc opin. magis probat Areti. consi. 104. Qua in re Ioan. Inc. in l. 3. §. si conditioni, numero 126. ff. ad Syllani. inaduertenter intelligebat Bar. in longa præscriptione, non triginta ann. contra expressa verba Bar. cuius opin. authorum numero

longè superior est, vt constat ex suprà dictis, licet dubitauerit Iacobi. à S. Geor. in l. fi. col. pe. C. de tempo. in integr. restitu. pet. Maior varietas est inter scribentes circa præscriptionem quadraginta annorum an aduersus eam detur restitutio ex dict. causa ignorantiæ? in quo articulo alij aliis: pluresque sibi ipsis aduersantur, vt difficilè discernatur quæ sit receptior opin. Bart. autem in d. loco solum loquitur de præscriptione. 30. annor. Alex. variauit, vt pungit Fely. in d. c. vigilanti, nu. 2. in 1. limi. & Bal. in d. 4. par. 4. par. nu. 3. & 4. variarunt etiam Dec. Soci. Gozad. Rube. vt tradit Aymon. Crauet. de antiq. 4. par. numero 187. idē consil. 201. nu. 34. Ob quam varietatem inquit Couarru. vbi suprà vix dignisci, quid in hoc receptius sit: & ita ex conflictu opinionum fluctuat Bertran. consi. 15. nu. 43. & seq. in nouo volu. Alex. etiam in dict. §. in hac, nu. 4. & Soci. ibi, ad fin. in hoc articulo magis dubitant quam aliquid firmen. Vnde quo ad discernendum quæ sit in hoc receptior opin. separāda est præseriptio 40. anno. à præscriptione. 30. Et ita patet non rectè eas æquasse Tiraq. vbi supr. neque plures ex ijs quos citat ad concedendam restitutionem, id dicunt in præscriptione quadraginta annor. Cum autem Alex. & Soci. in lectu. dubitent, consulendo autem varient, parum in hoc facit eorum authoritas. Nec satis firmat Fely. in d. c. vigilanti. Pano. tamē ibi, nu. 3. apertè vult etiam in præscriptione. 40. annor. procedere opinionem Bart. & restitutionem ex ignorantia dari: & ibi Paris. nu. 5. dicit hanc esse magis communem opinionem. Idem asserit Boer. d. decis. 39. numero 6. Soci. consi. 80. col. fi. lib. 3. & eandem opinionem magis probat Crauet. dict. lib. de antiq. vbi suprà, maximè ex num. 188. d. 4. par. Et ita concludit Balb. dict. 4. par. 4. par. quæstio. 29. numero 7. cum Imol. in c. fina. de præscript. & ita Afflict. decisi. 37. col. 2. & decisi. 329. quibus in locis omnino in proposito æquiparat has præscriptiones, & dicit ita fuisse iudicatum. Et ita Ruyn. consi. 26. ad fin. lib. 1. & Loffred. Neap. consi. feuda. 16. ad fin. & Syluan. consi. 4. ad fin. & Rebuff. in constitu. Galli. tom. 2. titu. de restit. art. 1. numero 26. pag. 119. Horum autem præcipua ratio est in æquiparanda vtraque

longissi-

longissima præscriptione: quia militat eadem ratio, nec est aliqua.l.quæ apertè tunc restitutionem neget. Contrarium vero non semel tenuit Alexan.sibi contrarius vt sup. imò quod opinio Bartol. non extendatur ad præscriptionem.40. annor.& ita Socin. sibi contrarius consilio 30.in fin.libr.3.& consilio 194.numero 6.libr.2. ita etiam resoluit Dec.consi.29.Curt.seni.consi.pen.lib.3.Soci.nep.consil.149.& latius consi.145.numero 77.libro 1.vbi diligenter tractat,& dicit hanc esse communem sententiam: idē cons.115.numero 43.lib.2.& Ioan.Dilect.de arte testand. tit.de acq.hæred.caute.8. Couarru.in d.c.possessor.3.par. §.3.Gome.in §.rursus,co.4.ad fi.Instit.de acti.Dec.in l.2. C.qui admit. Galiau.in l.2.§.& harum, numero 59.& ibi Alcia.nu.72. ff.de verb.oblig. Anto.Rube.consi.97.Zoan. de reb.quotidia.capi.54.nume.1.& ita Barb.& Gozadi.& Ias.in cons.relatis à Tiraq.d.§.35.gl.4.numero 7.Et sic vides miseriam iurisprudentiæ,ex tanta scribentium varietate,non parum Reipub.perniciosa:horum autem præcipuum fundamentum est ex verbis. l. omnes, C. de præscrip.30.anno. quæ geminatè inquit plenissimam securitatem parari ex præscript. 40.annor. plenissima autem securitas excludere videtur restitutionem in integrum, per ea quæ citant. Quam considerationem inquit Curt.seni. d.consi.penul. col. 3. cum magna lætitia vidisse, in consi. Alex.quem aureum Doctorem appellat: immemor quā variè in hoc loquutus fuerit idem Alex. nec immemor illud fundamentum(quod magnificat)fuisse Bal.in l.fi.nu. 5.ad fi.C.tex.quib.caus.maior.quem refert Aret. vbi hanc partem magis probare videtur. consil.104.num.3. & seq.

59 Hæc de numero authorum non sine improbo labore: de iudicio autem, & electione, verius puto, vt contra præscriptionem.40.anno.nō admittatur talis restitutio, ne offendantur verba generalia & geminata, amplissimæ securitatis.d.l.omnes: maximè cum ea præscriptio non incipiat contra aliquem, nisi post pubertatē, vt in l.sicut, C.de pręscript.30.anno.& in nostro text.in fin. Et sic longior sæpe manet quā eius verba sonent: vnde post tantum tēpus, perniciosum esset lites suscitare, vetustissimosque possessores inquie-

inquietare:contra tex.in d.auth.hæc constitu.collat.8.Idque mihi maximè comprobari videtur ex decisione iuris inducentis efficacem præscriptionem ex lapsu. 40. annorum contra ecclesiam.c.de quarta & c.illud de præscrip.& authen.de ecclesiastic.titu.§.pro temporalibu ,coll.9.Sed contra Bar.& cōem opin.etiam in præscriptione.30.annorum,& in longa præscriptione,veriorem puto opinionem Bal.& paucorum, quos suprà retuli, vt restitutio non detur contra præscriptionem,quod etiam probat glo.c.auditis,verb.eccles.de in integ.rest.ad fin.ibi, *uerius uidetur, quod contra præscrip.non detur restitutio, ne frustra, iura loquentia de præscriptione, sint statuta:* & hanc partem magis probare videtur Couarru.ad finem.dict.c.possessor. Pro qua opinione vrgent multa quæ adducit Ancha.dict.cons.quibus nō satisfacit Soci.in dict.§.in hac, nec Fely.in dicto cap.vigilanti: nec alij sequentes opinionem Bar. Verè enim nimis vrget decisio & ratio.l.fin. C.de præscrip.long. tempo.vbi apertè ea præscriptio tam datur contra ignorantem quàm contra scientem:& tex.in auth.malæ fidei,C.de præscrip. long.temp.quod omnes agnoscunt,sed cauillando respondent,non ideò negari restitutionem , quod infr. reijciam. Obstat magis ratio eiusdem. l.quæ stare non videretur, si restitutio admittatur,ibi, *nulla scientia uel ignorantia expectanda,ne altera dubitationis inextricabilis oriatur occasio*. Vrget. 2.ratio iuris inducentis vsucapionem ad bonum publicum, quod præferri debet vtilitati & causæ singulorum:vt sic effectus vsucapionis non rescindatur ex ignorantia partis: iuxta ea quæ sup.deduximus.num.39.& seq.3.facit quod verè inquit Anchar.d.consi.si restitutio tunc concedatur, inania ferè reddi omnia iura quæ effectum vsucapionis & præscriptionis tradunt,contra reg.l.2. C.commu. de lega. 4.vrget quod videmus in iure nostro, restitutionem dari absenti vel iustè impedito, & de ijs causis varia exempla tradi,nunquam verò de ignorante,mentionem fieri:vt patet ex l.1.cum sequentib.ff.ex quibus caus.maior.5.fortissimè vrget ponderatio.l.vnic C. de vsuca. transfor. quam refert Socin.cauillosè respondens in d.§.in hac col.5.& eā tradit Paris.in d.c.vigilanti: verba enim.d.l.in vsucapione

iure completa, nullum recursum admittunt, vt patet, ibi, *nullus ad eas reseruabatur regressus*: & ibi: *nescientibus dominis*: 6. Iuuatur hæc pars ex qualitate & natura rei: ius enim pro constanti habet eum contra quem vsucapitur, ignorare: & tamen vsucapionem admitti, ob rationes de quib. sup. Quæ euincunt ne contra tam solennem iuris decisionem restitutio detur: idque satis probatur in casu huius tex. vbi pater omnia facit filio ignorante, & tamen præscriptio cum suis requisitis admittitur. 7. pro hac parte posset nouè induci, quod probatur de iure canonico, in d.c. vigilanti, in fi. & alijs locis: vbi scribentes fatentur præscriptionem induci contra ignorantem: sed respondent quod dabitur restitutio sicut impedito. Quæ cauillatio non potest stare, si teneatur opinio eorum qui scribunt iure canonico potius non currere tempus impedito, etiam impedimẽto facti: nec esse necessariam restitutionem, vt sup. nu. 47. Ita enim eodem iure canonico ignoranti non curreret pręscriptio, nec oporteret spectare restitutionẽ. 8. cõtra cõem vrget ratio, vt vitentur multa absurda quæ resultarent ex tali restitutione contra præscriptionem, maximè longissimã. facilimè enim deduceretur causa ignorantiæ, quæ etiã iure præsumitur, ſm cõem allegationem. l. verius, ff. de probat. Nec erat vero simile quem pati rem suam vsucapi, si id sciret: quotidie igitur rescinderetur vsucapio & præscriptio frustratoriaque redderentur oĩa iura tã seriò tractantia effectũ vsucapio. in infinitumque procederet illa causa ignorantiæ. Quæ absurda sequuntur necessario ex communi opin. vt negare non possunt eam tenẽtes, Boer. d. decis. Aymon d. 4. par. de antiqui. nu. 196. & seq. Grat. d. cons. 125. ad fi. lib. 1. & cons. 91. nu. 54. eod. volu. & Zoanc. d.c. 54. in fi. 9. Probatur hæc opin. arguendo à repugnantia omnium Doct. in proposito: ipsi enim dicunt ignorantem restitui aduersus ordinariam & longissimam præscriptionem, darique quadriennium ad petendam restitutionem: illud autem quadriennium nunquàm incipere contra ignorantes, sed demũ à tempore scientiæ: vt notat Bal. in l. falsam, C. si ex fals. instrum. & est recepta opin. ex Pano. in c. 1. in fi. & ibi Fely. n. 9. de præscr. extollit Alex. cõsi.

69.

69.numero 6.lib.3.& in conf.81.in fi.lib.5.Balb.d.3.part. q.29.ad fi.Dec.confi.36.numero 9.Aret. confil.15.ad fin. Soci.nep.conf.128.nu.169.lib.1.Iacobi.à S.Georg.in l.fi. nu.7.C.de temp.in integ.reftit.Hyppol.fingu.572. Iaf.in §.rurfus,numero 74.Infti.de acti.Rube.confi.98.numero 3.& alibi fæpe fcribentes,vt tradit Tiraq.d.§.35.glo.4.numero 43.& Couarru. vbi fup. fecundum quod nec lapfus centum annorum , nec immemoriale tempus fufficeret contra ea quæ dicunt idem Docto. non aduertens quam fibi ipfis repugnent. 10.impugnatur cōis opin.quia fecundum prædicta ex caufa ignorantiæ,ita poft longiffimum tēpus reftitueretur quilibet priuatus;ficut ecclefia, in qua in minore Doct. ipfi inaduertenter dicunt effe longiffimū tēpus præfcriptionis detur reftitutio : vt per gloff in auth. quas actiones,verb.excluduntur.& ibi Iaf.nu.33.eam dicit communem opinionem, & Dec.d.confil. 29. & confi. 375.ad fin.Soc.nep. confi.56.col.fin.lib.2.Roma.confilio 123.numero 4.Dec.confi.36.numero 9.Afflict.in confti. Neap.lib.3. rub. 31. in fin. & faltim ex caufa ignorantiæ par ius effet priuati & ecclefiæ:vt colligitur ex Areti.conf. 15.ad fin. Tandem hæc opinio contra Bar. communem magis fundatur reijciendo refponfionem , qua vtuntur Bart.Alex.Soci.& omnes ad iura clariffima,quæ habent, præfcriptionem perfici contra ignorantem:maximè d.l.fi. C.de præfcrip. long.Ipfi enim refpondet ex verbis præcifis & generalibus non excludi reftitutionem,tanquam remedium extraordinarium,per glo.l.poftquam liti,verb.nulla, C.de pact.Qui refpondendi modus non folum cauillofus eft, legemque verbis non rebus impofitam redderet, fed etiam manifeftè corruit ex verb. dicta l.omnes, C.de præfcript.30. annor. Magisque reijcitur attento quod doctrina glo.in d.l.poftquam liti.& alia quæ de reftitutione adduci poffent, procedunt quando lex loquitur generaliter de aliquo actu , contra quem neminem admitti:tunc enim ea generalitas non excludit reftitutionem minoris, vel aliam in iure expreffam ; quia l. tunc manet vtilis & efficax regulariter in omnibus alijs : nec iuris ratio patitur , vt verba generalia excludant beneficium alibi in

iure

iure ſpecialiter conceſſum:iuxta glo. celebrem in l. tertia C.de ſilentiar. At in dicta l. fin. & in noſtra materia indiſtinctè approbatur præſcriptio contra oēs,etiam ignorantes,& contra eccleſiam,& contra eos qui minores fuerũt, & qui olim agere non poterant: cum moderamine tamē vt præſcriptio non incipiat niſi poſt pubertatem,poſtquā agere poteſt is contra quem vſucapitur: vt in noſtro tex. & in alijs de quib.ſuprà. Poſt quæ omnia ſi,adhuc ex cauillationibus ſcribentium daretur reſtitutio qua reſcinderetur prȩſcriptio , inania redderentur ipſa iura , quatenus de præſcriptione contra ignorantes loquuntur : non enim omiſſum cenſeri poteſt id quod ſpecificè exprimit, & ita retorquetur argumentatio ex gl.dicta l. poſtquam liti. Nec obſtat tex. in dicto paragrapho ſi quis propter l. 1.ff.de.itin.actu.priua.& alia iura quȩ pro communi opi¶ nione adducuntur:non enim loquuntur de ignorãte, ſed de impedito iuſto impedimento: vt fatetur Soci.in d.§.in hac,numero 8.ad fin.cui addo quod tex.in dic.§.loquitur tantum de eo qui vnico anno iure ſuo non vtuntur propter ineuitabile impedimentum, vereque nō loquitur in præſcriptione : nec eſt par ratio tam breuis temporis , ad longum vel longiſſimum. In tempore namq; vnius anni vel alio ita breui,ceſſant abſurda & incōmoda quæ reſultarent ſi longi temporis vſucapio reſcinderetur . Ideoque apud ſcibent. receptum videtur , vt tam modicum tempus ignoranti non currat: quod ex multis tradit Tiraq.d. §.35.glo.4.num.22. Ex his (quorum plura noſtra ſunt) probabilior & Reipu. vtilior videtur opinio contra Bartolum & communem, vt ex cauſa ignorantiæ non detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem iure completam : ne aliter inextricabilis confuſio odioſaque litium occaſio reſultet,contra d.l. fin.C.de long.temp. præſcrip. & l. fin.ff. de vſuca.pro ſuo: contra tex. notabi. in authen. hæc con-
60 ſtit. col. 8. contra rationem l.6.ff. de excep. rei iudi. Retenta autem opinione Bart. & communi,vt contra præſcriptionem detur reſtitutio ex cauſa ignorantiæ, reſtringenda eſt aliquibus modis,per Felyn.in d. c. vigilanti , & Balb.in d.q.29.maximè cum Imo.quem referunt,quod igno-

ignorantia tunc debet esse iusta & probabilis:& ita Alex. ad Bart.in d.§.si quis propter:Alex. & Soci. in d.§.in hac: Paris.in d.c.vigilanti.nume 6.Boer.d.decis.39.ad fi.& ferè omnes in locis sup.citatis: Rom.& alij quos citat Deci. consi.266.in fi.& in l.2.C.qui admit.Præcipuumq; iustæ ignorantiæ exemplum traditur in hærede,vel alio successore,si in hæreditate documenta iuris sui non extent: ex vulg.l.qui in alterius.ff.de reg.iur. vt per Alex. & Soci. in d.§.in hac:& Affli&.decis.37.nu.2. Grat. consi.125.num. 5.lib.1.alias non excusaret ignorantia, si adhibita diligentia posset rei notitia haberi secundum Docto. vbi supra Are.consi.16. ad fi.plenè Tiraq.d.§.35. glo.4.nu.33.facit tex.in l.quibus diebus. ff.de conditio.& demonst. Ex quo infertur, ꝙ cum ignorantia hoc casu debeat esse iusta & probabilis,nõ sufficiat dubitatio:licet alibi dubius & ignorans æquiparentur.l.fin.C.de condi. indeb.l.fin.§.1. & ibi Bart.C.de furt.bonus tex.in l.scriptus.ff. de Carbon. edic.

¶ Infertur etiam ex supra dictis, contra ferè oẽs supra citatos,quo ad causam ignorantiæ non esse speciale ius in eo qui minor fuit,cum præscriptio longi vel longissimi temporis non perficiatur nisi multo post quàm is effectus est maior.Infertur etiam communem opinio.tutius procedere,qñ in vsucapione contra ignorantẽ ageretur de actione personali: puta alicuius legati vel debiti, cuius notitiã non habuit is cui soluendum erat, quia tunc vsucapiens verè non habet causam seu titulum vsucapiendi, nec militat tunc ratio tuendi antiquum possessorem.l.litibus.C. de agri.& censit.Multo tutius procedet communis opi.qñ soluere debens,non haberet iustam ignorandi rationem: puta si hæres habens penes se testamentum:non præstiterit in eo relicta: tunc enim iniquè se præscriptione tueretur,neque cõdemnationem vitaret ob præsumptam malam fidem:ex Panor.consi.19.ad fin.lib.2.facit l. qui cum tutoribus §. qui per fallaciam.ff. de transactio. Tiraq.§. 35.gloss.4.nu.29. Ex quo nouè & eleganter sustinebitur

¶ glo.penul.in d.l.si partem.ff.quemad.serui.amit. dum intelligit tex.ibi,qui loquitur in relicto ab hærede præstando,quod legatarius ignorabat:vnde nimirum si in ea specie

cie ius legatarij saltem restitutione seruetur, quod Doct. non aduertunt. Tandem ex supra dictis infero neminem ex scriben.rectè accepisse gl.quam pro communi opin.citant (vt supra) in l secunda, in fi.C.de iure emphyte.dum excusat hæredem emphyteotæ, qui iustè ignorãs qualitatem rei, non soluit debitam pensionẽ: id enim proprie nõ est restituere contra præscriptionẽ. Nec tunc militat præcipua ratio inquietandi vetustos possessores, cum idẽ hæres possideat: nec offenditur ratio.l.prima, ff. de vsucap. & l.fina.ff.de vsucap. pro suo: satisq́; est hæres emphyteotæ postquam nouerit rei qualitatem, præteritas pensiones soluat: in quo gloss. est communiter approbata, secundũ Ias.ibi, num.184.& dicta l.cum filius.§.in hac, numero 7. ff.de verb. oblig. & ibi Alex. & Areti.consilio 104.col.1. De his hactenus ad decisionem huius authen.

SVMMARIVM.

1 *Ex hac l.2.colligitur ampliatio ad l.1.sup.eodem.*

2 *Ex eadem l.declaratur prohibitio alienationis, ut hypothecam comprehendat.*

3 *Expenditur litera ad aliud, quod tractatur in l.1.*

4 *Ex litera agente de successione ex testamento, & ab intestato aliqua inferuntur.*

5 *Agitur de intellectu.l.3.§.de illo.ff.pro socio & l.lege obuenire. ff.de verborum signifi.*

6 *Reijciuntur scriptæ interpretationes ad ea iura, probaturq́ue contra Alcia. Bud. & plures, non esse differentiam inter iustam & legitimam hæreditatem, usque ad nu.8.*

9 *Infertur ad vtilem q.de emphyteosi accepta pro se & suis hæredibus, vel pro se & legitimis & nu.10.& adducuntur alia vtilia in sim ili, vsque ad nu.12.*

1 HAEC l.2. ampliat decisionem. l. 1. vt ibi dixi in 1.par.nu.68.probat enim, quod ibi statuebatur in bonis à matre venientibus, locum habere in bonis venientibus ab auo vel auia, pro auo vel pro auia, lineæ maternæ: vt in eis pater solum vsumfructum habeat, aliena-

re,autem nequeat. Quæ extensio tempore huius.l.necessaria erat secundum Bald.& alios hic, quod latius probaui in d.loco : vbi etiā ex l.alia deduxi pro recepta sententia contra aliquos. Ex litera huius.l.ibi, *alteri obligare*, col-
2 ligo, hic expressim probari quod trado, in tertia parte l. primæ,nu.18.dum iura prohibent, ne pater alienet aduētitia filiorum, verba alienationis, comprehendi pignus & hypothecam : vt sic in proposito cessent, quæ antiqui & nouiores cōtrouertunt ex l.in quorum,ff.de pignor.cum
3 l.fi.C.de rebus alien. Colligo etiam ex litera huius.l.ibi, *donatione, vel alio titulo largitionis*, hic apertè probari, quod contra aliquos annotaui in tertia part.l.1.fol.128.versi.infertur.29. verè & propriè liberalem donationem appellari, quæ liberis seu descendentibus sit, nec minus donationē appellari eo quòd successio bonorum necessariò eis à lege post mortem donantis deferatur: quod ibi elegan-
4 ter tractatur. Habet etiam hæc l.non esse in proposito differentiam inter successionem ex testamento, vel ab intestato. Ex quo ornatus & vtilitatis gratia infero ad intellectum & conciliationem tex.in l.lege obuenire.120.ff.de verb.signi.cum l.3.§.de illo.ff.pro socio : in quibus conciliandis torquentur scriben. Vlpianus enim inquit, *lege obuenire hæreditatem non impropriè quis dixerit etiam eam quæ ex testamento defertur:quia lege.3. tab. testamentariæ hæreditates confirmantur.* Paul.autem in d.§.de illo. speciem proponit,in hæc verba: *de illo quæritur : si ita societas coita sit, vt si qua iusta hæreditas alterutri obuenerit, communis sit, quæ sit iusta hæreditas, vtrum quæ iure legitimo obuenit, an etiam quæ ex testamento? Et probabilius est ad legitimam hæreditatem tantum hoc pertinere.* gl.autem.in d.l.lege obuenire : scribit, ibi regulam:in d.§.particularem causam tradi:quæ interpretatio nullius momenti est quum difficultatem non tollat, nec exprimat cur decisio. d.§. deuiare videatur à regula dictæ.l. Ias.verò. Decis.Curt. & nouissimè Cagnol. nimis circa ea iura laborant in le. vnica,C. quando non peten. par.de quo etiam agunt Alc. & Bellon. aliique statim ci-
5 tandi. Alber.autem in dict. l. lege obuenire, distinguit inter dispositionem legis,& hominis, vt in priori procedat regu,

regu.dicta l.& legitima vel iusta hæreditas dicatur etiam ea testamento:in secunda strictius intelligatur de ea,quæ tantum ab intestato defertur:& ita procedat decisio.ad §. quod sequitur Iaſ. in d.l.vnica. nume.8. Sed Deci. ibi in vtraque lect.acriter hoc impugnat, & Alcia. in dicta l.lege obuenire, & lib.4. Parad. cap. septimo. Crebrius autem intelligunt & reconciliant scriben.vt Vlpia.in dicta l. loquatur secundum latiorem significationem: & quasi p̄ extensionem.Pau.autem in dic.§. loquatur magis secundum propriam & strictam significationem, vt per Dec. Cur.in dicta l.vnica, & ibi hoc dicit receptius Hiero. Cagno.& Bellon.lib.tertio,supputa.capitu.7. quod tradunt Bar.& Fulgo.in d.§.de illo: & ante eos omnes notauit gl. (quam omittunt) in l. legitimam 8. ff.de petitio. hæreditat.ex quo posset magis impugnari differentia Alber. & Iaſ.inter dispositionem legis & hominis. verba enim legis magis accipienda viderentur secundum propriam significationem,verba autē hominis facilius trahuntur ad abusiuam significationem. l. non aliter. §.1. ff. de legatis tertio.Ego puto verum quod glo.Bar.& communis traditio habet,vt in d.§.de illo, decisio consonet propriæ significationi: nec tàm propriè iustam vel legitimam hæreditatem appellari ex testamento : nec obstat quod aliqui obijciunt ex verbis Vlpia.in d.l.ibi, *non impropriè*. cui obiectioni satisfaciunt Deci.Cur. & Cagno. vltra quos obseruari potest ex multis legibus illius titu. de verbo. signifi. ibi non semper tradi propriam strictamque significationem,quod in specie probaui in auth. præceden.ad l.alie-

¶ nationis verbum.ff.eodem. Sed illa communis resolutio (verum continens)non tollit difficultatem, nec aperit cur Vlpia.& Pau.in eadem quæstione verborum diuersimode respondeant : adhuc enim manet hæsitatio cur alter iuxta latiorem significationem, alter iuxta magis pro-

6 priam respondeat. Vnde Alci.in d.l. & d.c.putat longè aliter ea iura intelligenda, & scribentes ex imperitia linguæ latinæ non percepisse sensum iureconsultorū in dictis locis,resoluit igitur,differentiam esse inter iustam,& legitimam hæreditatem,& Paulus in d.§.tantum agere de iu-

 sta,

sta. Vlpia. autem in dicta l. agere de legitima: contenditq́; verbum, iustam habere emphasim, tantumq́; referri ad id quod ex omni parte iustum sit: legitimum verò dici quod etiam non omnino iustum est: quod etiam voluit Gulie. Bud. & Costal. in Annota. dicto §. & neminem citans Ripa, in l. ex facto. §. fina. nu. 10. ff. ad Trebellia. sequitur Couarru. in rubric. de testamen. fol. 2. nume. 5. Sed eam verborum differentiam, vel potius cauillationem prorsus falsam & reijciendā probaui olim in hac insigni Academia Conimbricensi: idq́; inter mille positiones (quas publicè sustinui) typis excussum edidi anno. M.D.XLV. posteaq́; eandem differentiam bene improbatam legi apud Bellon. in dict. cap. & Cagno. in dict. l. vna. Ad decisionem enim casus occurrentis ineptum erat adhærere tam captiosæ differentiæ, cùm magis attendi debeat qualitas negotij, mens loquentium, & vsus loquendi secūdum regulas iuris. Nec erat iuridicum dicere, quòd hæreditas ex testa¶ mento non possit appellari iusta, vt ab Vlpiano appellatur legitima, repugnat enim manifestè l. 1. C. de sacr. eccl. imò successio ex testamento sæpius ex iudicio & meritis est magis, quàm delata ab intestato solo respectu sanguinis, quod aptè comprobatur ex elegantissimis verbis Valer. Maxi. in procem. lib. 4. cap. 7. *contemplemur, inquit, amicitiæ uinculum potens & prævalidum, nec ulla ex parte sanguinis uiribus inferius: hoc etiam certius & exploratius, quia illud nascendi sors fortuitum opus, hoc uniuscuiusque solido iudicio incoacta uoluntas contrahit.* Contra Alc. Bud. & alios. multa iura expendi possunt, circa verbum, *iusta*, ne illam em¶ phasim habeat quam ipsi fingūt: idemq́; omnino importet quod verbum legitima. Id autem probatur ex Vlpia. in l. cum filio. 58. in fin. ff. de leg. 3. vbi iusta ætas appellatur ea quæ passim in iure legitima dicitur. Sic iusta possessio apud Iabolenum pro ciuili ponitur. l. quod seruus. 24. ff. de acq. possess. Sic iustus filius apud Caium pro legitimo seu adoptiuo. l. 2. ff. de adopt. & pro legitimato. l. cum quis. C. de natur. libe. Sic apud Iulianum iusta interpretatio pro legitima, non omnino perpetua. vt in l. iusta. 201. ff. de verb. sig. Sed fortius apud Vlpian. iuxta vxor dicitur,

citur, quæ solo rescripto principis vxor fit, refragante lege, & dissuadente honestate: vt patet ex l. si senatori. 31. ff.de rit.nupt. Sic in iure nostro iustum appellatur, quòd extrinsecus formam solennē habet, licet ob iniquitatē rescindi possit. l. si ciues. C. de appell. Et ita necessario accipitur apud I.C. in l. 1. ff. de testam. & in l. iustè possidet. ff. de acquir. possess. de quo verbo alia tradit Mantua enchyrid. cap. 249. Sed interpretatio Alcia. Bud. & aliorum manifestè confunditur ex eodem. §. de illo: cuius verba si aduertissent, nunquam eam interpretationē scriptam reliquissent: ex verbis. n. illius tex. sup. relatis constat, quæstionem vel casum proponi per verbum, *iusta*, & dubitari quæ tunc dicatur iusta hæreditas: I.C. verò respondere ea verba excludere successionem ex testamento, ad solamq; legitimā hæreditatem pertinere. Et sic patet ibidem omnino æquari iustam & legitimam hæreditatē, & manifestè significari, idem respondendum si cōuentio ibi fuisset de legitima hæreditate communicanda: quod sentit Deci. consi. 258. nume. 8. colligitur ex Bar. & alijs in l. 3. ff. de lega. 1. sentit Iacobi. à S. Geor, in l. si arrogator, nume. 11. ff. de adoptio. Et ita reijcitur interpretatio Alci. Bud. Ripæ, Costal. quā etiam probabat Hubertin. in l. fina. nume. 152. C. de edict. diu. Adri. toll. Nec teneri potest alia interpretatio Hubertin. Zuchard. in d. l. fin. C. de edict. diu. Adri. toll. num. 150. dum intelligebat. dict. §. de illo, specialiter procedere in contractibus, quod ridiculum videtur, cum in conuentionibus frequentius eadem interpretatio sumatur, quæ sumitur in alijs dispositionibus. Nec erat diuinandū, quod traditio Vlpiani in d. l. lege obuenire, scripta fuerit non pro contractibus, sed pro alijs dispositionibus: quod

7 magis suadetur & conuincitur ex statim dicēdis. Reiectis igitur scriptis hucusque interpretationibus, verius intelligendum videtur, nullam esse contrarietatem in illis iurib. Vlpianumq; in dicta l. tantum loqui delatiori significatione verbi, quasi inter peritos ita possint accipi verba illa, *iusta vel legitima hæreditas*. non vero vt inde inferatur ad decisionem causarum, de qua re agit Paul. in d. §. Sic enim videmus apud Vlpia. nomen filiarum sine dubio in

posthumas cadere, vt in l. nomen filiarum. 164. ff. de verb. sign. Hoc autem quoad vim verbi, cæterum in decisione casus occurrentis, in relicto filiabus regulariter non comprehendi posthumas, tradit idem Vlpia. in l. qui filiabus, secundum communem intellectum. ff. de lega. 1. Quo generice præmisso, magis in specie ad ea iura dicẽdum est, verum esse quod magis cõiter tradunt gl. & Doct. vbi suprà ex stricta & magis propria significatione, legitimam vel iustam hæreditatem intelligi, quæ à sola lege ab intestato defertur latiori aũt significatione, & qua extensiuè legitimã hæreditatẽ dici ex testamento, vt benè probant Dec. Cur. & Bellon. vbi suprà maximè ex ratione Vlpia. in d. l. arguentis à confirmatione legis. Quo significat successionem testamentariam non immediatè nec omnino propriè à lege descẽdere, sed tm̃ ab ea confirmatã fuisse: iuxta l. verbis 120. ff. de verb. signi. de qua agunt repeten.

¶ in rub. ff. de leg. 1. Possetque ea confirmatio legis nouæ expendi, ad id quod tradit glo. in l. illa institutio. 32. ff. de hære. instit. vt scilicet necessaria fuerit confirmatio successionis testamentariæ: quia de rigore, dispositio testatoris irrita videbatur, cùm de bonis disponat conferendo voluntatem ad tempus inhabile, nempe post mortem; quo iam nullum ius in bonis habere potest: tradũt Ias. & Dec. in rub. C. qui testa. fac. poss. quod authoritate Ezechiel. (quem malè citat) probabat Lorior. de aditione, axiom. 7. de quo aliter Vigl. in §. sed prędicta, nu. 12. Inst. de testam. Ad Paulum in d. §. de illo, verus sensus colligitur, eo quod ex verbis conuentionis apertè significabatur, contrahentes noluisse, vt omnis hæreditas cõis esset. Si enim id voluissent, conuenissent per verba vniuersalia, *omnis vel quæcunque hæreditas.* vel saltem per indefinita. *vt hæreditas alterutri obueniens communicetur.* Contrahendo autem per verba illa qualificata; *iusta vel legitima hæreditas*, planè significant, non omnem hęreditatem communicandam, sed eam tm̃ cui qualitas illa iustę vel legitimę hęreditatis cõgrueret: iuxta reg. vulg. l. cum prætor. ff. de iudi. c. non ne, de pręsump. Ideo in d. §. 1. C. memor eiusdem traditionis, quę habetur in d. l. legę obueniret: inde

su-

ſumit rationẽ dubitandi,qua non obſtante reſpondet in ea ſpecie, conuentionem intelligi tamen de hæreditate legitima ſeu ab inteſtato. Quia licet ex vi verborum poſſet comprehendi hæreditas ex teſtamento, præualere in contrarium debet vero ſimilis mens contrahentium collecta ex qualitate conuentionis, vt proximè colligẽdum oſtendimus. Quod ẽt comprobatur, quia cum ex conuẽtione conſtabat, contrahentes à communicatione aliquã hæreditatem excludere voluiſſe neceſſarium fuit ex propriori ſignificatione verborum excludere hæreditatem teſtamẽtariam, quæ nõ tam propriè, nec immediatè à lege eſt. Nec ſolum ex hoc iuſtificatur deciſio.d.§.ſed ẽt ex frequẽtiſſimo iuris vſu, quo ſępiſſimè videmus legitimã hęreditatẽ accipi tñ pro ea quæ defertur ab inteſtato, & vbique proponi vt diuerſam à ſucceſſione ex teſtamẽto: vt tradit Caſt.in l.ſi ita quis, §.ea lege, ad fi.ff de ver.obli. patetque ex innumeris iuris locis, ff.& C.de ſuis & legit. hæred.ff.& C.de teſtamen. & legit. tutel.ex l.illud, 76.ff. de acquir.hæred.ex l.ſi quis ita hæres inſtituatur, ſi legitimus, 82.ff.de hæred.inſtitu.ex l.qui fundum 86.§.qui filios, ff.ad leg.Falcid.ex l.mater. decedens, ff.de inoffic.teſtam.ex l in arenam, C.de inoffic.teſtam. Idemq; colligitur ex Cornel.Tacit.li.18. pagi. mihi 479. vbi ſucceſſionem ex teſtamen.vt diuerſam ponit à legitima ſucceſſione. Prudentiſſimè igitur I.C.in d.§.de illo, ad quæſtionẽ ¶ reſpondet ex magis propria ſignifi.verborũ, ex vero ſimili mẽte contrahentiũ, ex vſu iuris, quo inualuit ea verba tñ accipi pro hæreditate ab inteſtato. Inde enim aptiſſimè colligitur mens loquentium, iuxta tex. notab.in l.in conuentionibus, 219.ff.de verb.ſign.& vulgarem regu.l. librorum, 50.§.quod tñ Caſſius, ff.de lega.3. Multa enim ex vi verborũ poſſunt cõprehendi, quæ excluduntur ob defectũ intentionis: vt probat tex.& ibi Bar.in l.Quintus 29.§.1.ff. de aur.& argent.lega. l. ſi quis ita 16. §. ſi quis cũ ff.de teſtam.tutel.ibi, *quia de ipſo non ſenſiſſet:* & ibi, *licet nomen filiorũ ipſum nõ admittat*. Hæc ſunt quæ magis probãda exiſtimaui ad ea iura. Eſt aũt notabilis deciſio.d.§.de illo: ſecundum Bald.ibi, melior de iure ſecundum Iaſ.in

d.l.vnic.nu.4.C.qñ nõ peten.par.& Benedict.in c.Raynucius,verb.& vxorem nomine, num.74.plures enim contrarium eo casu responderent. Et fortasse si talis conuen-
¶ tio hodie vulgari sermone fieret,contrarium iudicaretur ex vsu loquēdi,qui præualet, vt suprà. constat.n.inter homines legitimam vel iustā hæreditatem nō distingui ex causa testati vel intestati,sed accipi pro ea quę absq; fraude defertur,quod vulgo,de bono titulo,appellatur. Vnde secundum loquendi vsum, quem iura obseruari iubēt,videretur absq; offensione Iureconsulti in d.§.de illo, iudicandum,vt in tali specie hodie compræhēdatur quæcūq; hæreditas etiam ex testamento sine fraude obueniēs. Decisio autem,d.§.de illo, eleganter intelligitur ex Bar.in l. 3.nu.5.ff.de legat.1. vt legitima vel iusta hæreditas in ea conuentione,intelligatur etiam testamētaria, quando in testamento vocātur qui ab intestato successuri erāt:quæ sententia receptior est secūdum Alex.& Ias.ibi,quicquid refragentur Aret.& alij: & cum Bar.Deci. & Curt.in d.l. vnic.Et pro Bar.vrget gloss.in l.pater,36.§.Iulius,ff.de lega.3. recepta vt per Ias.in §.diui, in prima lectu.nu.102. ff.de lega.1. Solet aliud colligi ex d.§.de illo, ad limitandam regu. prohibentem pactum de hæreditate viuentis. vt per Dec.& purpur.latius Cagnol.in l.fi.ex nu.53.C.de
9 pact.Ex prædictis autem inferunt Ias.Deci.Curt.in d.l.vnic.C.quan.non peten.par.& nouiores.vbi sup.ad q.emphyteosis concessæ alicui pro se & legitimis hæredibus. Consuluit enim Alex.Imo.tunc venire proximiores quibus successio deferunt ab intestato, quasi nullo modo admittātur extranei ex testamento:vt per eum cōsi.56.nu. 5.lib.2.vbi principaliter citat d.§.de illo. Et cum Alex.est Ias.in d.l.vnic.nu.5. & ibidem Curt.qui,nu.11.ad fi.eam dicit communem sententiam : sequitur Benedict.d.verb. & vxorem,nu.75. & Dec.consi.32.num.2.& consulendo Soci.quem refert Ripa.in l.ex facto.§.fi.nu.10. ff.ad Trebel.vbi ipse dubitat. Contrarium autem probat Alc.in d. l.lege obuenire, ff.de verb.signi.& d.li.paradox.cap.7.neminem citans. & cum eo Costal.in annotat. ad pandect. pag.305.idem scripsit.Deci.in d.l,unic.in utraque lect. Et

sic

ſic variant prædicti patres, alij admittentes tantum veniẽtes ab inteſtato, alij quoſcunque inſtitutos: Cagnol.autẽ in d.l.vnic.col.3. durius ſcribit eo caſu non venire extraneos inſtitutos, quia legitimi non ſunt, nec eis verba conceſſionis congruunt, nec etiam venire proximiores conſanguineos: quia licet legitimi dicantur ex qualitate verborum, hæredes tamen non ſunt, cum alij ex teſtamento vocantur, iuxta reg.l.quandiu,§.1.ff.de acqui.hære.quod ſcripſiſſe videtur Cagnol.ex eo quod alibi tradunt ſcrib.in conceſſione ſub illis verbis exigi, vt deſcendentes vel legitimi debeant ſimul hæredes eſſe, nec aliter ad emphyteoſim vel feudum ita conceſſum admittantur, ſecundum Barto.in l.3.§.ſi liberi,ff.de oper.libert. Paul. & alios, in l. apud Iulianum,§.ſi quis alicui, ff.de leg.1.dixi latè ſuprà in tertia parte l.1.ex numero 85.cum multis ſequen.Quò etiam argumen.Dec.recedit ab opinione Alexand.agnoſcens non poſſe admitti proximiorem qui ab inteſtato ſuccederet, cum facto teſtamento alius hæres ſit:Dec.tamen in ea ſpecie excludens legitimum, admittit inſtitutum, contra Alex.Cagno.autem vtrumque excludit, con-

10 tra omnes.Ego autem puto huic argumentationi Dec.&

¶ Cagno.bene ſatisfacere Curt.in d.l.vnic.numero 11.Quãdo enim ex qualitate conceſſionis in feudo vel emphyteoſi requiritur, vel legitimus ſucceſſor ſit hæres, intelligitur ne ſi inſtituatur, repudiare poſſit hæreditatem,& feudum vel emphyteoſim accipere.Si autem alius inſtituitur, tũc quia per eum non ſtat,non excluditur à feudo vel emphyteoſi,ſecundum Bal.& Afflic.in c.1.an agna.vel fil.Bal.in l.3.col.2.C.de fideicommiſſ.Deci.conſi.208.in fin.Sylua. conſi.52.numero 13.Iacob.de feud.verb. *ita quod ipſi*, numero 5.Anton.Capyt.deciſ.64.numero 7. & deciſio.99. numero ſecundo, quæ opinio vtilis eſt:& æquitatem habet vt nullo pacto teneatur, quod dure ſcribebat Cagnol.

¶ excludens legitimos & inſtitutos. Sed in ea quæſtione opinio Dec.in d.l.vni.& Alcia.in dictis locis,videtur regulariter probabilior, vt in emphyteoſi ita conceſſa, legitimi hæredes intelligantur ex teſtamento, cum affectio ex perſona accipientis, non concedentis tunc inſpiciatur.Vr-

get etiam, nam cum in ea specie non agatur de conseruanda familia. satis est de ijs hæredibus intelligere, quos primus acquirens vel successor sibi hæredes elegerit. Namque & iuris reg. qua omnis contrahens hæredibus suis consule recensetur. l. si pactum, in finali. ff. de probationibus, præcipuè viget in hæredibus ex testamento, secũdum scribent. vbique: quorum aliquot in specie citamus numero sequent. Iuuatur nimis hæc opinio ex vsu loquendi: maximè in sermone vulgari, ex quo colligitur intentio agentis & decisio iuris, vt suprà expendi. numero 8. & infrà nu, 12. Diuersum autem dicendum erit vbi concedens speciali affectione familiæ accipientis consulere voluit, vel vbi testator de conseruanda familia cogitauit: tunc enim vigebit opinio Alex. vt consanguinei proximiores, non alij instituti admittantur. quod fatetur Alciat. in dicta l. lege

11 obuenire. Hodie autem apud Lusitanos lege Regia, libro 4. titulo sexagesimo secundo in principio. & in §. 2. pulchrè deciditur, in emphyteosi concessa alicui pro se & eo quem nominauerit, nulla sequuta nominatione, venire indistinctè institutos hæredes. etiam extraneos, quasi ex generali nomine hæredum, specialiter ad emphyteosim nominati censeantur. Ab intestato autem non indistinctè omnes tunc ibi admittantur, sed tantum descendentes vel ascendentes: quibus deficientibus, emphyteosis ad dominum reuertetur: quod aliqualiter deuiat à communi traditione scribentium, qui indistinctè admittunt omnem hęredem ex testamento vel ab intestato: Docto. per l. 4. C. de contrahen. stipu. Alex. consi. 232. numero 3. libro 6. Ias. in l. stipulatio ista §. si quis ita, numero 2. ff. de verb. obligat. Soci. in l. 1. §. per procuratorem, numero 5. ff. de acq. poss. Deci. consi. 543. numero 3. Hippo. Singul. 580. post Bald.

12 in l. 1. in fi. ff. de pact. Pro opinione etiam Dec. dum in d. q. magis admittit hæredes ex testamento, facit de iure cõmuni, quod tradunt plures in simili specie emphyteosis concessæ alicui pro se & suis hæredibus: veniunt enim quicunque ex testamento vocati, vel ab intestato proximiores. Nec ea verba, *suis hæredibus:* referuntur ad qualificatos illos hæredes suos, de quibus in l. in suis, ff. de libe. & po

sthu.

ſthum.& §.ſui,Inſtitu.de hæred.& quali.& differ.vt tradit Alex.in l.quod dicitur,nu.26.ff.de verb.oblig. Alex.conſi. 26.lib.5.Dec.in cap.in præſentia , numero 48.de probat. Id autem principaliter fundatur ex communi vſu loquendi,quo ſui hæredes intelliguntur pro quibuſcunque ex teſtamento,vel ab inteſtato in bona ſuccedentibus,non ſpectata qualitate illa ſuitatis: vt benè tradit Guido Papa, quæſtione 548. & dixi ſuprà in 3. part. l. prima. numero 89. Non ergo tunc intelligitur de ſolis conſanguineis, ſeu hæredibus iure ſanguinis. Vt caueas ab Aemil.Ferret.conſil.3.numero 1.verſi ſed ſi de ſucceſſione.Hoc autem probatur d.lege,Regia, libr.4.titu.ſecundo,§.fina.iuncta alia lege(ad quàm ſe refert)eodem lib.titu.77.§.penult. vbi in emphyteoſi pro ſe & ſuis hæredibus, veniunt qui cum effectu hæredes ſunt, ex teſtamento vel ab inteſtato. Dum autem leges illæ loquuntur de conceſſione emphyteoſis pro ſe & hæredibus, & ſucceſſoribus , memorandum eſt quod ſcribit Ioan.Imo.in d.l. quod dicitur,col.10.nu.14. ff.de verb obli. Non obſtante ea geminatione verborum nō compræhendi particulares ſucceſſores,ſed tantum vniuerſales , ſiue iure ciuili, ſiue prætorio ſuccedentes : & ità Alex.in l.quædam,§.nihil,& ibi Iaſ.nu.4.ff.de edend. Deci.conſi.208.numero 7.Rip.lib.2.reſponſ.cap.26.numero 17.Curt.ſen.conſi.82.ſeu conſil.penul.col.4.Quod plures intelligunt, niſi addatur ſignum vniuerſale *[illegible]* vt tunc veniant particulares ſucceſſores: Alex.in d.l.quod dicitur,nu.26.Iaſ.in d.§.nihil,numero 4.Alex.in l.ſtipulatio iſta,§.ſicut autem,nu.6.ff.de verb.oblig.Iaſ.in l.2.numero 198. C.de iur. emphyt. Sed ſi opinio Imo. vera eſt, hæc limitatio dubio non caret:nec enim dictio vniuerſalis ita immutat rei naturam. vt tradit Iacobi. à S. Georg. de feudis verbo, *quibuſcunque hæredibus*: latè Tiraq.de retrac.lignа.§.1.gloſ.7.nu.27.Et pro hac parte viget tex.ad quem non aduertit Alex.in d.§.ſicut autem.l. ſtipulatio iſta:vbi verbum, *quicunque ſucceſſores*: non compræhendit particula-

13 res,ſm glo.& omnes ibi,ex iuris principijs conducunt nimis quæ ſcripſi ſuprà in rub.ad fi.1.par.Dixi proximè nō carere ſcrupulo limitationem Alex. & aliorum , ſi opinio Ioan.

¶ Ioan. Imo. vera est. Ego enim eam veram non puto. Sed magis crederem, in concessione facta alicui & hæredibus & successoribus regulariter (nisi aliud impediat) non excludi particulares successores, id autem satis probat text. (ad quem aduerti non solet) in l. in conuentionibus. 219. ff. de verb. signifi. id iuuatur etiam, quia tunc non agitur de conseruanda familia cōcedentis, vel accipientis, nec vertitur vllum incommodum domini, cui à quocunque successore pensiò soluenda est, nec ei admittitur aliquid ex ijs quæ sibi competunt ex l. fin. C. de iur. emphy. nec obstant iura quæ in contrarium adduci solent, quia loquūtur, vbi qualitas rei aliud suadet: vel vbi agitur de conueniendo successore: actio enim non datur contra particularem, secundum iuris reguas: sed de his alibi latius.

SVMMARIVM. L. 3.

1 *Diuiditur & colligitur principalis conclusio huius. l. & nu. 2.*

3 *Assignatur ratio specialitatis ad decisionem huius. l.*

4 *Ostenditur lapsos fuisse aliquos in allegatione huius. l. nu. 5.*

6 *Colligitur altera conclusio memorabilior ex hac lege, & nu. 7.*

8 *Agitur de gl. l. 3. C. de vsufruc.*

9 *Sustinetur glo. hic contra plures.*

10 *Colligitur alia conclusio, & inferuntur aliqua memoratu digna. & nu. 11.*

12 *Asseritur vsus contrarius principali decisioni huius. l.*

13 *Traditur aliud ad literam huius. l.*

14 *Explicatur aliud contra Cyn. & Pet. & Soci. nep.*

15 *Asseritur aliud non negligendum, vt decisiò huius. l. non censeatur correcta nouiori iure.*

16 *Tangitur & omittitur illatio scriben. ad quæstio. celebrem.*

17 *Infertur ad l. filius. ff. de suis & legiti. hæred. contra Alcia. & numero 18.*

19 *Infertur ex uerbis huius l. ad articulum notabilem & quotidianum, & explicantur aliqua utilia.*

20 *Limitatur quod lex hæc dicit, & agitur de l. fi. C. de natur. liber. & nume. 21. & 22.*

23 *Traditur fauor filiorum primi gradus.*

Infertur

24 *Infertur ex uerbis huius l. ad casum memorabilem: & explicantur aliqua utilia ex scribentibus ad l. 1. C. de condi. inser. & l. cum acutissimi. C. de fideicom. & nu. 25. & 26.*
27 *Probatur noua opinio contra scrib. in re magni ponderis.*
28. *Traditur alia illatio scriben. ex uerbis huius l.*
29 *Infertur ad. l. 1. uersi. ulti. ff. de iure immuni. & traduntur aliqua utilia usque ad nu. 34.*

1 Leg. hęc Theod. & Valenti. longam literam habet, ſm Fulgoſ. & vno verbo dici potuit quod multis eius lineis continentur, vt aduertit glo. hic, verb. in nepotibus. Principalis autem deci. huius. l. ſing. eſt ſecundum Cy. Bar. Bal. Pau. Ful. Cor. hic. habet enim caſum nouum in quo patri & auo acquiritur per filios vel nepotes emancipatos: & ita hunc tex. extollit Rauen. in alphab. iuris fol. 14. litera b. & dicit ſingu. Ang. in authen. itaque, ſup. tit. r. poſſet autem. l. hæc in plures partes diuidi iuxta longitudinẽ literæ, ſed iudicio meo attenta eius ſubſtantia, commoda diuiſio erit in duas partes: vt poſt primam, altera incipiat in verſic. *quòd ſi nepotes* : vbi ponitur mirabilis deciſio, cui magis refragari videntur iuris regulæ, mirumque eſt ſcriben. ferè nunquàm aduertiſſe ad deciſionem. d. verſi. vt
2 infr. Singularem hanc. l. appellant ſcrib. eo ꝙ in eius deciſione citra ius patriæ poteſtatis liberi aliquid acquirunt patri vel auo: cum ex iuris regulis contrarium aſſeuerandũ foret. l. 1. ff. ſi quis à pat. fuer. manumiſ. Caſus autẽ ſeu ſpecies huius. l. eſt, qñ decedit vxor marito ſuperſtite: tunc enim ſi etiam ſuperſint filij vel nepotes emancipati à patre vel auo in vita vxoris, matris vel auiæ eorum, ſtatuit hæc. l. vt patri vel auo acquiratur pro virili portio vſusfructus. Non habebit igitur portionẽ proprietatis, ſed repræſentabit perſonam deſcendentis, vt cum liberis iudicetur
3 quaſi vnus ex illis ad virilem portionem in vſufructu. Id autem ſpeciale eſt ſm glo. verb. præſcripta, ſecundũ Fabr. & oẽs hic, eo ꝙ in hac ſpecie agitur de bonis vxoris ipſius patris vel aui, cui ea virilis portio vſusfructus acquiritur, quod probat tex. ibi, *poſtea mater*. & ibi, *ſin uerò mulier*, & ibi,

mari-

maritus defunctæ, & magis ibi, *vt maritus qui vxore mortua.* Quæ specialitas rationẽ habet secundum gl.d. verb.præscripta:& Bald.nu.4.Pau.nu.1.quia in illis bonis is pater, vel auus maritusq́, defunctæ,constante matrimonio dominus censebatur, iuxta l.doce anci lã, C.de rei vendica. Facit etiã iuris ratio quæ respectũ habet ad honorẽ matrimonij bene transacti, l.vnũ ex familia,§.fi.ff.de leg.2.
4 not.Bal.in ca.iurauit ad fi.de proba.Errant igitur qui hãc l.citant generaliter ad omnia aduentitia, cum specialiter procedat in bonis quæ vir aliquãdo vt dominus possidebat ratione matrimonij.Vnde cauendũ erit à Roma.generaliter hãc l.intelligẽte, & eam vt singu.cõmendante, notab. 547. Hinc etiã patet longè differre decisionem huius l.à nouiori decisione,§.cùm aũt,l.cùm oportet,inf.ti. quàuis gl.hic verb.præmiũ:& Alber.ibi,hos casus æquate videantur.Differentia aũt est, quia ibi generaliter agitur de omnibus aduẽtitijs, hic de vnica tantũ specie proximè dicta. Ibi etiam agitur de aduẽtitijs acquisitis ante emancipationẽ filij vel nepotis, in quibus ibi reseruatur medietas vsusfructus parenti emãcipanti: & hic verò agitur de aduentitijs maternis delatis post emãcipationem: ibi etiam semper medietas obseruatur, hic virilis portio, pro numero liberorũ,inter quos parens ipse qúo ad eùm
5 effectũ,connumeratur.Ex prædicta declaratione ad rõnẽ huius l.consequitur, eius decisionẽ non fundari principaliter ex beneficio emancipationis à parẽte in liberos collato, sed magis in solatiũ amissæ vxoris, & ne omnino priuetur his bonis, quæ modo vt dñs possidebat: idq́ue significat text.post princ. ibi, *q omniũ omni cõmodum destruitur*, quod euidenter ostenditur ex eadem l.vers.*quod si ne potes*, vbi idẽ disponit de nepotibus quos auus non emancipauit nec habuit vnquam sub potestate,vt statim explicabo.Et consequenter lapsi videntur ferè omnes scribentes hic, & alibi summantes, intelligentes & allegantes hanc l.quasi solũ loquatur de remunerando parente, ob beneficium emancipationis,totamq; vim ipsi emancipationi tribuentes:Cum ex litera constet, idẽ tribui auo ex
6 nepotibus quos nunquam habuit in potestate. Mirabilis

vt dixi,

vt dixi,magisq; notāda est decisio huius l.in d.ver. *quod si nepotes:* vbi prima decisio de liberis emancipatis, & sic in quos parens beneficiū cōtulit,ampliat ad nepotes es filio emancipato post emancipationem natos,& sic qui nunquam fuerunt sub potestate aui:& consequenter beneficium emancipationis ab eo consequi non poterant. Sed quod longè maius est,idē disponit tex.in eo vers.in nepotibus ex filia qui nec fuerunt, nec extitisse potuerunt sub potestate aui, vtpote qui familiam patris non matris sequantur,secundum iuris principia:quod rarissimè notatur. Aduertit tamen Corn.meritoq; in hoc dicit text. esse
7 mirabilem. Infertur igitur,vt dixi,contra ferè omnes hic, parentē hoc casu admitti cum liberis, etiā in quos nullū beneficiū cōtulit, non tātum cū his quos emancipauit:in quo etiā contra hāc l. in d.vers.loquuntur scriben.in l.1. sup.vnde vir & vxor. Ex eodē vers.dum loquitur de nepotibus ex filia, cauendū est à gl.in l.3.sup.de vsufr.quæ ex
8 hac l.in d.vers.limitat.tex ibi, quatenus habet,per mortē proprietarij nisi finiri vsumfructū:& secundū terminos illius l.quam gl.ex hoc vers.vult limitare, sentit apertè diuersum intellectū,videlicet q in hoc vers.agitur de patre qui habebat vsumfructū,in bonis filij emancipati,vt moriente cum liberis filio proprietario pater amittat vsumfructū, succedatq; in virilē eiusdem vsusfructus, cum nepotibus ex filio. Sed talis interpretatio à nemine ibi specificè probata,nec reiecta,teneri non potest, quia text.in hoc vers.nō tantum de filio emancipato, sed etiā de filia loquitur:nec agit de vsufructu,quē pater habebat viuo filio, sed de acquirenda virili portione nouè cū nepotibus. Et deniq; falsum esset dicere, q pater morte filij aliquid amittat de vsufructu quē habebat eo viuēte, etiā si filius cum liberis decedat:vt diximus in ampliationib.l.1.in 1. par.per iura clara in l.sancimus, sup.ti.1.& in l.fi.§.fin verò,sup.ad Tertul. Infertur etiam ex eod.vers.resolutio ad
9 vnū quod variè tradunt scriben.hic. nam Bal.& Sali.hic, nu.3.Corn.nu.1.Sali.in l.1.C.vnde vir & vxo.dicūt q in casu huius l.vir non succedit vxori,sed per liberos acquirit illā virilem portionem vsusfructus: cōtenditq, Corn.

non

non poſſe in hac ſpecie appellari ſucceſſionem viri: contrarium verò colligit glo.hic,verb.præſcripta,in.fi.ibi *nota caſum in quo vir ſuccedit vxori in aliquo.* Ita etiã Fab. hic Cy. Pan.Ful.ante n.1.Ang.in auth.itaq;,col.1.ſup.ti.1.gl.l.1. C.vnde vir & vxor,& ibi ſcriben. Dyn.in tract.ſucceſſ.ab inteſt.nu.25.Pro Bal.Salyc. Cor.poſſet expẽdi continuatio huius l.ad præcedẽ.quæ loquũtur de acquiſitione per liberos, non de immediata ſucceſſione parentis.Pro ijs etiam poſſet argui,quòd ſi vir ipſe ſuccederet,nõ videretur ſucceſſio reſtringenda ad portionẽ vſusfructus, ſed conſequeretur portionẽ hæreditatis cum pleno iure ſuæ portionis,cùm hæres dominus ſit,l.cum hæredes,ff.de acqu. poſ.§.fi.Inſti.de hæred.quali.& differ. Sed verior videtur ſententia gl.quæ ẽt receptior eſt,vt conſtat ex ſup.dictis: quod probatur ex d.verſi.*quod ſi nepotes* ibi enim datur ea portio auo paterno cum nepotibus ex filio emancipato, natis poſt emancipationem: & ſic quos auus non habuit in poteſtate nec in eos beneficium contulit. Datur ẽt eadem portio auo materno cum nepotibus, quos nec habuit nec habere potuit ſub poteſtate, & ita patet auũ hæredũ,maritumq; defunctæ ſuccedere ex beneficio legis, non aũt per nepotes acquirere,cũ eos nunquàm habuerit in poteſtate,deficiatque illud neceſſariũ poteſtatis fundamentũ,quod parenti per liberos acquiri ſolet.Quę ſucceſſio vt nimis exorbitans, ideò modificatur vt tãtum ſit in portione vſusfructus, ad vitam aui, maritique defunctæ,in quoddam ſolatium, vt ſuprà.Facit illud quod di-
10 cit tex.in prin.Inſti.de Senatuſconſul.Tertul.Ex quo verſi.ita explicato cum gl.reſultat mirabilis caſus, in quo vir in aliquo vxori ſuccedit,ſtantibus liberis eiuſdem cui ſucceditur:ad limitationem, §.cùm filius, Inſtitut.de hæredita.quæ ab inteſta.defer.& in authentic. de hæredita.ab inteſtat. venien.§.primo. Inde reſultat memorabilis declaratio, ad antiquum & nouum ius, ff. & C. vnde vir & vxor.vt hoc caſu in d.portionem vſusfructus ſuccedat vir etiam ſtantibus liberis, non diſtinguendo an ſit pauper, cũ regulariter non admittatur coniunx, ſtante vllo conſanguineo. Hinc etiam limitatur generaliter regula.l.

GG affini

affinitatis,suprà,tit.1.Hinc resultat quod vir succedit vxori in hanc portionem stantibus liberis necessarijs hæredibus defunctæ: qui non succederet ea defuncta sine liberis,manentibus alijs coniunctis.Nec enim,l.hæc tā exorbitans extendi potest vltra casum suum, secūdum receptas sententias: & ita consequitur mirabiliter magis excludi virum à transuersalibus,remotioribusq; defunctæ,quam ab eius liberis necessarijsq; hæredibus, contra regulam si
11 vinco vincentem te, à fortiori &c. Hinc resultat casu: in quo vir vxori succedit de iure ciuili, nempe ex decisione huius l. cum regulariter ea successio sit prætoria, exigatque bonorū possessio secūdum scrib. in l.certum.C.vnde legit. Mathes. de succe. ab intesta.4.artic. princ. & Hubal. in eo tract.4.par.in princip.Quæ omnia necessario deducuntur ex d.vers.secundum literā quæ inuenitur in omnibus liberis.Licet his aūt refragari videantur iur. reg. satis est ita legē scriptā fuisse iuxta.l.prospexit.ff. qui & à qui-
12 bus.Illud asserere audeo,vsu & praxi hanc mirabilem decisionē non seruari;sed potius contrariū: nec enim in aliquam portionē admittitur auus maternus cū nepotibus in successione auiæ eorum, vxorisq; ipsius aui:& eadem rōne non admittitur eodem casu auus cum nepotibus ex filio emancipato. Qui vsus magis consonat regulis iuris: maritus enim extraneus est, nepotes autem legitimi necessarijq; hæredes, per supra dicta:& authen. in successione.C de suis & legitimis hære.maximè cum vir id ius nō haberet vxore defuncta sine liberis,manentibus alijs con-
13 sanguineis,vt sup.deduxi. Ex supra dictis colligi videtur, quod decisio huius.l.congruentius staret sub tit. vnde vir & vxor vel in proximioribus de materia succedendi.Similiter ex litera & suprà dictis colligitur hanc.l. procedere ex testamento & ab intestato:nec enim l.distinguit, eiusque beneficium parem rationem habet in vtraque successione, nec aliquis pōt legis beneficium auferre.l.4.§.si quis condēnatus. ff.de re iudi. Bal.in authen.hunc locum,nu.
14 1.C.si secund.nup.mul. Iuxta prædictam explicationem huius. l.colligo in eius casu seu specie, posse rectius verificari quod generaliter post Petr. tradit Cy. in l. ea lege,

col.3.

col.3.verſi. *& idem*.C.de condict.ob cauſ.dicens quod vſuſfructus qui patri per filiumfam. acquiritur, eſt irregularis: id enim regulariter non rectè dictum videretur,cum ea acquiſitio ſit ex iuris regula, & vi patriæ poteſtatis.In caſu autem huius. l. congruentius appellabitur irregularis vſusfructus cum acquiratur contra iuris regulas:vt ſuprà licet dictum Cyn.indiſtinctè ſequatur Soci.nep.conſi.
15 124. nu.4. lib. 2. Cum autem conſtet ex ſupra deductis deciſionem huius l.continere caſum ſpecialem, conſequi
¶ tur eam ſtare hodie,nec correctam eſſe legibus poſterioribus, generaliter deſcendentibus; vt ſoli deſcendentes aſcendentibus ſuccedant.Idem enim iure antiquo conſtitutum erat.C. & ff. de ſuis & legitimis hæredibus l. nam & ſi parentibus.ff. de inoffi.teſta. Et tamen l. hæc, non obſtante regula, ſpecialiter hoc caſu cum liberis admittit auum eorum,maritumque defunctæ in portionem vſuſfructus:vt ſic deciſio hæc tam ſpecialis,non cenſeatur correcta. Facit quod ſæpe dicunt ſcriben.cum gl. l.ſciendum, ff.qui ſatiſd.cog.& gloſſ.authen.offeratur.C. de lit. conteſta.& ita ſentit Fulg.hic nu.5.& Cor. qui verè dicunt hāc deciſionem alibi non reperiri:potuiſſentque addere rariſſimè haberi memoriam huius l.in prædicto articulo ſucceſſionis:hæc quoad literam, l. quæ nullibi hucuſque ita explicata fuit.Ex alijs verbis huius. l. ibi, *deteriores eſſe nepotibus filii non ſinantur*: inferunt ſcriben.hic, ad celebratiſſimam difficillimamq; maioratus quæſtionem, quæ vulgo de filio & nepote appellatur: de qua re extant integri tractatus,iuſtaque volumina,quibus aliqua non contemnenda addere potuiſſem ex multis quæ in ſcholis perlegi, & foro in magis cauſis tractaui: ſed quia ea tractatio pro rei dignitate plures chartas exigebat, opus vero hoc in maius volumen accreuit quam putaram, cōſultius duxi eam quæſtionem ad alium locum reſeruare. Illud tamen noto,quod verba huius.l.non tam filium nepoti prę ferunt quam ei nepotem præferendum negant, & ſic deciſio magis neutralis eſt, quam alteri parti fauens contra
17 plures in eadem quæſtione. Ex prædictis verbis huius text.dum probat, neminem debere filijs potiorem eſſe, in-

infertur ad verba Modestini, in l. filius. 12. ff. de suis & legitimis hæred. cuius litera cōiter ita habet, *filius patri agnatus proximus est:* & ita legitur affirmatiuè in libris emendatis ad exemplar Florētinum, vt caueas à nonnullis, quib. erroneè habet negatiuè, vt scilicet *agnatus non proximus est.* Circa quam legem lapsus videtur doctissimus Alci. lib. 3. parerg. c. 25. qui legit *agnatus proximus non est:* vbi tamen rectè improbat literam præcedentem, *agnatus non proximus est* putans ita communiter literam haberi, cū tamen frequētior sit prima, quā veram dicimus. Contendit igitur Alci. cum sua litera negatiua, filium patri vel respectu patris agnatum non dici: in idque adducit à remotis argumentum quoddam ex Plinio adducit etiam argumentū ex l. scripto. ff. vnde lib. vbi I. C. aliud lōgè diuersum continet. vt periti facilè agnoscent: & scribo in cōmentar. C. de inof.
18 testam. Sed ex I. C. prorsus reijcienda est interpretatio
¶ Alcia. 1. ex tex. quem ibi adducit in fi. vbi proximiores ex agnatis sui dicuntur. Id enim nihil aliud est quam filium patri agnatum dicere, cum filius ipse maxime suus sit, iuxta l. posthumorū. ff. de iniu. rup. 2. contra Alc. vt filius patri agnatus dicatur, probat text. in l. 1. §. sed vidēdum. ff. de successo. edict. quē notat Dec. in l. qui se patris, nu. 23. C. vnde lib. est etiam tex. in l. I. C. §. 1. ff. de gradib. & mihi videtur text. apertiss. in l. pronciatio. 195. versiculo 2. ff. de verb. sig. vbi refert verba. l. 17. tab. *agnatus proximus familiam habeto*, quæ verba magis filio congruunt. Nec erat cur filius agnationis caput, agnatus non diceretur, qui etiā proximus cognatus dicitur. l. filiusfam. ff. vnde libe. Nec verum est quod Alcia. scripsit. gl. & Doct. legisse negatiuè: nam contrarium constat ex gl. in §. fi. Institu. de legit. agna. succes. vbi illum tex. citat secundum literam affirmatiuā, vt filius agnatus proximior dicatur: & apertè gl. in d. l. Iureconsf. §. 1. ver. sui: gl. etiam in l. 2. §. si quis ex liberis, verb. agnoscitur. ff. ad Tertul. Et secundum eandē literam affirmatiuam verè illam l. citat And. Iser. in c. 1. an agna. vel fil. nu. 4. & Math. Afflic. in c. 1. §. præterea ducatus, num. 45. de prohibi. feud. alien. lib. 3. feudo. fol. 145. col. 2. in princip. & in constit. Neap. lib. 3. rub. 5. num. 21.

& nemine citato sine dubio asserit filium patri agnatũ di ci: Soci.nep.consi.4.nume.10.lib.2. quod olim publicè do cui, anno. M D X L I I I. & ita contra Alc. postea vidi Aldobrandi. in §. sunt autem Institu. de legit. agnat. tutel. Sic etiam ex Cicer. pro Cecin. filium agnatum patri dici, tradit Duare. li. 1. disput. c. 41. Et ita securè ex Bal. & alijs, filium patri proximiorem agnatum esse tradit Boer. deci.
19 138. ad fin. Ex eisdem verbis huius. l. infert Paul. Castr. in l. Gallus. §. nunc de lege, col. fi. nu. 6. ad articulum quotidianum circa bona maioratus vel emphyteosis, vel feudi, in quibus sæpe excludũtur fœminæ, vel saltem mascu li eis præferuntur: vt ex verbis huius. l. confirmetur traditio multorum qui scribũt in his successionibus exclusa fœmina non esse admittendum filium, vel alium ex ea descendentem: & ex eisdem verbis huius. l. idem notat Alci. neminem citans, in l. liberorum. 220. ff. de verb. sig. nu. 11. quod alijs fundamentis probat Bar. in d. l. liberorum, col. pen. nu. 14. & 16. & in l. 2. §. vidẽdum, in fi. ff. ad Tert. Idq; receptius asserit Brun. in tracta. de statut. exclud. fœmi. 6. art. nu. 89. & 12. art. nu. 235. Natam in eod. trac. q. 2. princ. nu. 38. & Campeg. de dot. 5. par. q. 41. Ias. in l. 2. nu. 191. C. de iur. emphyt. Corn. in l. 1. col. 3. versi. *prout*. C. de cond. infer. Dec. consi. 85. in fi. & consi. 399. nume. 8. & consi. 488. num. 2. & consi. 589. numero 6. Curt. Iun. consi. 5. Cirier. de primoge. lib. 1. q. 23. Laurus de Palat. in tract. eiusdem statut. nu. 134. Moder. in consi. feud. consi. 9. Chas. in consuet. Burg. rub. 3. §. 5. num. 71. fo. mihi. 113. col. 4. & Moly. in consuet. Paris. §. 16. nu. 1. fol. 192. vbi asserit omnes tenere descendentem ex fœmina, excludi ab eo gradu & iure, à quo fœmina ipsa excluditur. Quod etiam copiosa allegatione probat Tiraq. de primog. q. 12. idem vult Anto. Butri. consil. 46. Hieron. Grat. consi. 4. lib. 2. Pala. seu Ioan. Lup. in rubr. §. 23. num. 14. Paul. in l. qui exceptionem. ff. de condic. indeb. Alex. in l. sed si hac. §. liberos, nu. 8. ff. de in ius vocan. vbi expressim arguit ex verbis huius l. Anto. Rube. consi. 16. nu. 13. Roma. consi. 40. nu. 4. Gozadi. consi. 89. & ita Bald. in l. quoties, col. 1. C. de suis, & legit. hæred. vbi inquit, in tali descendente ex fœmina,

deficere principiũ gñationis,& medium fœminæ esse inhabile: idem Bal. in auth. si quas ruinas, prope fin. C. de sacros. eccl. & nouissimè Hisp. Gome. l. 40. Tauri. n. 41. Quæ resolutio (licet receptissima sit) aliquas patitur difficultates, vt latè tractat Brun. doctè vero Molin. omnino videndus, vbi supra tutius vero procedit qñ agitur de cõseruanda familia, non enim conseruaretur in descendentibus ex fœmina, qui patris familiã sequũtur, non eam, à qua mater orta est. Sed Paul. Alcia. & alij, non videntur rectè induxisse hanc l. quæ loquitur de materia indifferenti, in qua est libera successio filijs & nepotibus. In statuto autẽ vel alia dispositione excludente fœminas, posset responderi pro descendentibus ex fœminis, inhabilitatem earũ non debere descendentes masculos excludere si alia ra-
20 tio eis non noceat. Sic enim qui legitimam prolem non habet, liberè relinquere potest nepoti filio naturali, cum eidem filio non ita donare nec relinquere possit, vt est tex. in l. fin. C. de natur. liber. Vnde aptè limitatur hæc l. & datur casus, in quo nepos est melioris conditionis quàm filius: & limitantur multa ex ijs quæ dicunt scribẽ. in locis supra citatis. Ea autem notab. decisio. dicta l. fin. ampliatur ex gloss. ibi recepta, ad nepotem ex filio spurio: vt auus carens legitimis liberis, possit eidem donare vel relinquere, si eum aliud non impediat nisi incapacitas patris, quæ eis non nocet: quam sententiam probat notãter Bar. in l. Gallus. §. quid si is. ff. de libe. & posth. & est recepta ex nouioribus. vt per Ias. in 1. lectu. nu. 19. & nu. 24. & in 2. lect. nu. 10. dicit cõem idem Ias. in l. hæreditas, nu. 8. C. de his quib. vt indig. Alex. & Molin. videndus consi. 74. lib. 3. & plures quos citat Couarru. de sponsal. 2. par. cap. 8. §. 5. numero 13. & Roderi. Xuar. libr. 2. ad leges regni, fol. 94. Ex quibus patent regulã hoc casu esse affirmatiuam in fauorem nepotis. per d. l. fi. gl. & communem sententiam: & ita cauendum erit à Chas. in consuet. Burg. rub 3. §. 5. nu. 70. vbi inaduertenter contrariã regulam scribit, per eandẽ. l. gl. & Doct. Hæc aũt decisio & ampliatio confirmatur ex alia recepta amplia. ad l. si is qui ex bonis. ff. de vulg. & pu. vbi I. C. notabiliter habet, posse

partem impuberi filio pupillariter substituere ad omnia bona filij eum cui ex bonis proprijs non posset vltra certam quantitatem relinquere: quod Bar. & omnes ibi exēplificāt in filio naturali, ampliatque in filio spurio, cui pater nihil omnino relinquere posset, quod receptum est, vt per Alex. & Ias. ibi, num. 3. ex gl. in auth. quib. mod. natural. effi. sui. ad fi. §. vlti. verb. participium in fin. Et est recepta sententia secundum Rip. in l. Lucius, nu. 3. ff. de vulg. & Benedic. in c. Raynuc verb & vxorem., nu. 690. tradit etiam Hispan. Duer. has reg 366. nume. 12. & in 2. limit.
22 eiusdem regul. vbi plures citat. Qua in re cauendum est à multis ex sup citatis & alijs, qui in q. d. l. fi. & glo. ibi, circa auum relinquerem nepoti ex filio naturali vel spurio, exigere videntur, vt nepos tunc sit legitimus, quasi nō posset auus aliter ei relinquere, quod erroneū est: nepos enim cēsetur iure extranei, vt ita ei relinqui possit sicut extraneo eiusdē qualitatis. Imò facilius tūc poterit auus donare vel relinquere nepoti illegitimo ex filio spurio, quam nepoti legitimo ex tali filio: cum enim legitimus est erit sub potestate patris, & ei videretur acquirere rem vel vsumfructum, quod esset in fraudem legis prohibentis ne pater filio spurio donet. At de nepote non legitimo securi sumus ne quid patri acquirat deficiente patria potestate, quæ nō datur nisi in procreatis ex legitimis nuptijs: vt in ea re melius sensit Bar. in d. l. Gallus, §. quid si is. Facit tex. in l. quæritur. ff. de bon. liber. vbi si pater excluditur ob sui culpā à bonis vel successione alicuius, non potest per obliquum admitti ex persona filij: ideoq; Bar. vbi sup. & scrib. magis communiter resoluunt, hoc casu nō acquiri vsumfructum patri. tradit Hispa. Xuar. in d. loco, & scribo in au
23 then. sequen. infra tit. 1. Ex prædictis verbis huius. l. infertur ad alios casus, in q̄bus filius primi gradus aliquid habet speciale, quod negatur nepotibus vt in l. iubemus. C. ad senat. consul. Trebel. & in alijs, per Alcia. in l. filij. 84. & in l. liberorum 220. ff. de verb. signifi. & apud Lusitanos est casus in lege regia, libro 4. titulo 62. §. 4. vbi in emphyteosi filius vel filia prefertur omni nepoti, etiam nato ex filio primogenito: in quo variabant Docto. vt per Ti-
raq.

raq. de primogc, q. 40. nume. 29. & num. 185. Couarru. in q. practi. q. vlti. ad fin: sed hic multa omitto, quæ facilè adduci possent ex varijs locis, cum adductis sup. ad finem
24 50. par. l. 1. nu. 69. & seq. Ex eisdem verbis huius l. inferebat Fulg. in l. 1. ad fi. supra de conditio. insert. egregiam limitationem ad tex. ibi, cuius decisione habetur, fideicommissum ab instituto relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, deficere, si institutus decedat superstite nepote etiam ex filia: idemq; receptius est ex scribent. ibi, si conditio fuisset per verbum, sine filijs. Id autem argutè limitat Fulg. per hanc, l. nisi testator habens filiam, & filios, alterum ex masculis alteri restituere roget, sub ea cõditione, si sine liberis decesserit: inquit enim Fulgo. ꝙ tũc ea conditio intelligitur de liberis masculis tantum: vt tũc filia vel nepos ex ea, vel neptis ex filio, non faciat deficere cõditionem, sed substitutus admittatur: quasi testator senserit de conseruanda agnatione. Maximè ne neptis sit melioris cõditionis quã filia: quam testator habens, eam non substituit, præferens in substitutione masculum: & ita generalius Pau. ibi, ad fi. expressim inducens verba huius, l. & ita Corn. ibi, ad fin. sic etiam per verba huius, l. id refert Soc. in l. cum auus nu. 80. ff. de cond. & demonstra. Dec. cons. 15. nu. 5. & in cons. 480. num. 2. vbi etiam specificè inducit verba huius, l. & cons. 515. & consi. 545. & cõsil. 568. Idq; procedit vbicunq; substitutus filio, esset aliquis agnatus, in cuius persona posset dari conseruatio agnationis vt consuluit Pau. quem sequitur Deci. vbi sup. & in consil. 370. Idq; vt receptum tradit Couarru. in cap. Raynaldus, in prin. nu. 2. de testam. & Gra. citans plures, in consi. 54. nu. 15. lib. 2. Et notabiliter tradit Goza. consi. 89. vbi nu. 5. expressim etiam inducit prædicta verba huius, l. Et eandem opin. Fulgo. & Pau. probare videtur Cępol. consi. ciuil. 49. nu. 7. & apertè Ias. consil. 1. volum. 2. & consi. sequen. vbi plenissimè id defendere conatur. Et memorandum est ꝙ Pau. in d. l. 1. illud exemplificat, cũ sub
25 stituitur pia causa: & ita Ias. in d. consi. & Curt. iun. consi. 35. numer. 6. & sic non tantum vbi agitur de conseruanda agnatione: imò Pau. & plures dũ arguũt ex verbis hu

ius l.non obscurè significant,quemcunq; substitutũ tunc præferri filiæ vel nepti instituti, etiã si in substituto cesset ratio agnationis, quasi sufficiat ad colligendam mentem testatoris, ipsum cum haberet filiam,ei prætulisse alium in substitutione, vt eundẽ præferre etiã videatur nepti ex filio grauato,ne magis dilexisse videatur neptẽ quàm filiam:& ita Deci.in l.fœminæ,nu.98.ff.de reg.iur.& Soc. nep.consl.1.nu.11.lib.1.quæ ratio generalis est,& non parum vrget cõtra D.Couarru. in d.loco. Cuius tamen declaratio æquior est, & apertè eam probat Fulg.& Corn. in d.l.1.& magis communiter alij sup.citati, dum intelligunt eam opinio.quãdo substituitur filius vel agnatus in quo militet conseruatio familiæ. & ideò cauendum est à Curt.iun.consil.35.qui durè generalius excludebat filiã, vel neptem filij instituti grauati sub ea conditione,præferens semper substitutum etiam extraneum, eo solo respectu,ꝙ testator habẽs filiam,eam non substituit:quod cõtrouersum esse tradit Gozad.vbi supra, nu.9.dicens opi. Pau.& Fulg.receptissimã, vbi substitutus talis est,in quo agnatio conseruetur. Et ita apertè distinguit Deci.d.consil.370.colũ.2. quem sequitur Couar.vbi suprà. & Grat.
26 consil.68.nu.12.lib.1.Ex quo mihi suspecta est ampliatio illa Pau.& Ias. ad causam piam,quia licet causa pia fauore digna sit,iniquum forsan esset excludere tunc legitimã sobolem testatoris, licet fœmineam.Sic enim in casu simillimo l.cũ auus.& l.cum acutissimi, in cõditione illa subaudita,si filius grauatus sine liberis decesserit,receptũ est ea iura procedere etiã si causa pia substituta sit: & sic liberi ipsius filij grauati, excludũt causam piã substitutã, vt vult Bal.& Paul. in d.l.cũ acutissimi: probat Alex.in l. facto,§.si quis rogatus, col.4.in princi.ff. ad Treb.Soci.in d.l.cũ auus,nu.42.Bened.in c.Rayn.verb. si absq; liberis, nu.1.nu.23.& seq. & hãc dicit cõem opi.Dec.consi.391. in fi.& Soci.nep.consl.125.nu.28.lib.1. & Carol.Ruyn.dicens cõem opin.pro liberis contra piam causa,consl.182. nu.8.lib.2. Quam sententiã tenuerunt alij quos hi citãt, &;plures alij, quos refert Tiraq.in l.si vnquã, verb.libertis,nu.64.Vnde cùm hęc sit verior & receptior sententiã

cauendum

¶ cauendum est à Ias.in l.generaliter, §.cum autem.2.amplia.col.2.C.de instit. & substitutio.magisque cauendũ est ab eodem Ias.consil.140.col.fi.lib.2. cauendum etiam à Ruyn.sibi contrario,consi.3.nu.23. eodem lib.2.licet in hoc dubitet Hispa.Xuar.in l.quoniam in prioribus in 1.limita.fol.59.& varient alij citati à Tiraq.vbi suprà.nu.69. Certum autem est,quòd illa iura admittunt filiam vel neptem filii grauati,vt in d.l.cùm acutissimi, & ibi omnes.

27 Imò si mea valeret sentẽtia regulariter opin.Fulg.Pau.& ¶ aliorum,de quibus suprà penitus reiiceretur:fragile enim est eorum præcipuum fundamentum ex verbis huius l ꝙ testator grauans filium sub conditione,si sine liberis decedat,videatur intelligere de solis filiis masculis,& excludere fęminas fauore substituti,eo respectu,ꝙ cum filiam haberet eam non substituit. Cum enim verba testatoris concludenter talem voluntatem non inducant,iniquum esset eius legitimam sobolem licèt fęmineam excludere:cõtra d.l.cũ acutissimi.cõtra verba testatoris, iuncta d.l.1.C.de condit.insert.& regu.l.si ita scriptum.46.ff.de legat.2.& l.quisquis,116.ff.de verbo.signi. Maximè quando non agitur de maioratu vel bonis simili vinculo in perpetuum affectis, in quibus posset considerari conseruatio sanguinis & honoris familiæ:in alijs autem simpliciter relictis absq; vinculo, non cadit ratio conseruandæ familiæ. Et consequenter tutius videtur contra omnes supra citatos, testatoris neptem, vel nepotem ex filia : excludi non debere. Nec in ea specie est ratio,quæ tam vrgeat,vt periculosè diuitando recedatur à decisione.d.l.1.& d.l.cùm acutissimi: nec iurisprudentia patitur,vt facilè à regula recedatur.l.diuus,ibi, *nihil facilè mutandum*. ff.de in integ.restitut. cum alijs per Deci.in l.1.ff.de regu. iur. Facit pro hac sententia, quod inquit Imperator in probando differentiam inter masculos & fęminam, in l.maximum vitium,C.de liber. præter.facit etiam quod in iure habetur,non sufficere coniecturam cum verba testatoris, maximè non iuuant. l.quidam.46.& ibi Bal. ff.de hæred.instituen.Bal.in l.unic.numero 10.C.de his qui ant.aper. tab. extollit Ias. in l.3. in 1.limita.C.de liber. præter. idem consilio 23.lib.3.

notat Dec.consi.465.numero 8.& consi.635.& plures per Tiraqu.in dict.l.si vnquam, verb.libertis, numero 18. Nec tanta vis erat ex illa argumentatione, ne videatur plus diligere neptem quàm filiam. Quis enim nouit mentem defuncti, cùm variæ sint hominum voluntates.l.quia poterat, ff. ad Trebel. potuit forsan testator putare satis esset filiæ id quod ei relinquebat, vel eam superstitem non futuram filio cui alium substitutum dedit: vel forsan filia non tam diligebat, vel non tam benemeritam putabat. Potuit etiam magis velle consulere liberis filij grauati, vt sæpe contingit: ideoq; verius & æquius puto contra omnes supra citatos, vt neptis ex filio vel alius legitimus descendens eo casu faciat deficere conditionem: nec vllo modo excludatur ab eo cui bona erant restituenda. Cui opinioni nihil obstat hæc lex, quæ ad aliud longè diuersum obiter dixit nepotes non debere melioris esse conditionis quàm filios, non vt inde arguatur contra æquitatem & iuris rationes.
28 Ex eisdem verbis huius.l.aliud simile præcedenti consuluit eleganter Cuma.quem refert & sequitur Ias.in l.tres fratres. nu.8. & 15.ff.de pact.idq; sequor, licet in præcedenti articulo contra scribent.tenuerim: ibi enim iuris rationibus & euidenti æquitate nostra fundatur opinio. At pro Cuma.in specie qua cõsuluit, magna est æquitas, & sic eius opinio separanda est à traditione Pau.& Fulgo.& aliorũ, quam proximè improbauimus, licet vtrumque casum incautè coniũgat Dec.consi.270.nu.5. Ex ijsdẽ verbis inferunt plures ex supra relatis.nu.19. quòd vbi excluditur filia dotata, excludantur etiam descendentes ex ea, idque vt receptum tradit Rube.consil.16. numero 13. vbi vtitur d.argumentatione. Sed aduertendum est quòd scribent.in eo articulo loquuntur tantum de descendentibus ab ipsa filia exclusa: at hæc.l. loquitur indistinctè de nepotibus respectu filiorũ, siue ab eis descendant siue non.
29 Ex prædictis infertur ad illud quod scripsit Paul.in l. maritus, C.de procurator. vbi tradit concessa emphyteosi alicui & liberis seu descendentibus per lineam masculinam, non comprehendi filiam accipientis, quasi contrahentes id senserint, vt exclusis ramis lineæ fœminæ, excludatur

caput

caput eiusdem lineæ, fœmina enim appellatur caput, & finis suæ familiæ.l.pronunciatio.115.in fi.ff.de verborum significatio.Eamque opinio. sequitur Alex.in l.Gallus §. nunc de lege,numero 3.& ibi Soci.num.4.ff.de libe.& po sthum.Alex.consilio 43.libro tertio, idem Alexand.consilio 53.numero 6.libr.6.& Curt.iun.in l.1.nu.21.C.vnd. vir.& vxo.idem in l.qui se patris,numero.77.C.vnde libe. idem in tract.feud.3.par.numero 28.Curt.Seni.consil.40. numero 12.Aymon.consilio 250.numero 3.Soc.nep.con silio 1.numero 117.libro 1.& latius consil.186.numc.14. lib.2.& Crot.dicens ita communiter teneri,in repeti.§.diui,nu.10.in fi.& ibi Loaz.nu.67.& Paris.consi.22.numero 44.li.3.vbi eam dicit commu.opi.Sed contra Paul.non inepte arguit Ias.ex verbis huius.l.in d.l.Gallus,§.nūc de. l.in 1.lec.nu.14.aduertens ꝙ secundum opinionem Paul. neptis ex filio esset melioris conditionis quam filia,contra verba huius.l.ita etiam Ias. in d.l.maritus: idem in l.2.q. 20.1.nu.206.C.de iur.emphy.& hoc magis probare videtur Soci.nep.conf.30.nu.49.lib.1.ita etiam Aemil.Ferret. in l.vna, nu.12.C.de manda.princip.hoc etiam verius asse ¶ rit Molin.ad Alexand.d.consi.53.lib.6.Et hæc opi.contra Paul.verior & æquior videtur, saltim quando non supersunt filij masculi:ex ijs quæ not.Alex.in l.sed si hac,§.libe ros,nu.5.versi.fortasse tamen,ff.de in ius vocan.faciunt ēt quæ ex verbis huius.l.in multis articulis tradunt scribent. sup.citati,ostendendo, melioris esse conditionis liberos pri mi gradus. & contra Pau.aduerto,non valere consequentiam,vt exclusis descendentibus ex filia,eadem filia excludatur. Contrarium enim colligitur ex sup.adductis, magisq; ex l.1.ff.de iur.immun.de qua statim nu.seq.Aptior aūt ex argumentatio.vt exclusa filia excludantur descen-
30 dentes ex ea , non è conuerso. Ex quibus etiam infertur vtiliter ad intellectum & materiam l.1. ff. de iur.immuni. vbi Vlpia.in hæc verba habet, *personis datæ immunitates, hæredibus non relinquuntur, sed & generi posterisq; datæ custoditæque, ad eos qui ex fœminis nati sunt, non pertinent*. Quem tex.ad contrarium eius quod litera habet citat Anto.Rube.conf.16. num.12.Decisio autem.d.l.notabilis est, quia verba priui

legij

legij eo casu secundum propriam significationẽ continebant descendentes ex fœminis, vt patet ex iuribus & scriben.infr. & probat Deci.in l.fœminæ,ex numero 71.ff.de reg.iur.& latè per eum consi.223.& multis id probat Tiraq.de retrac.lign.§.1.gl.9.numero 229.Idem circa illam. l.tradit Alex.consi.160.libro 2. Catell.Cot.in memorabi. verb.immunitates,eandem l.adducit Ias. dicẽs articulum difficilem in l.Gallus.2.lectu.num.33.Ante alia verò colligimus(quod proximus est præcedentibus)ex verbis illius l.excludi tantum descẽdẽtes ex fœminis, non ergo filias ipsas:iuxta vulgarem regulam capitul.nonne,de præsumptio.& ita videtur inducere Alex.in l.cùm quædam puella,nu.14.ff.de iurisdic.omnium iudicum,& cum eo Fely. in c.Super eo,num.2.de testib. Vltra quos induco tex.in l. ¶ filij.22.§.Senatores, ff.de municip. ibi, *Senatores & eorum filij filiæque:* & ibi, *item nepotes & pronepotes ex filio.* Et sic tex. non tantum filium sed & filia admittit, eius, cui honor vel priuilegium conceditur: descendentes autem tantum ex filio,non ex filia. Hinc autem cauebis à glo.in l.4.ff.de iur.immunit.quæ nimis generaliter citat.d.l.1.ad exclusionem fęminarum:cum verius sit ibi filias non excludi.licet descendentes ab eis excludantur quod vrgentur comprobatur ex glos.recepta in dic.l.Gallus,§.nunc de lege,vbi latè scribent. Paris.consi.23.nu.45.lib.1.Dec consi.208.facit quod notanter tradit Ioan.Lup.in repeti.rubr.§.69.nume

31 ro 24.Circa tex.notab.in dic.l.1.ff.de iur.immunit.multa hic memoranda adducere volui,quia plura ex ijs, præcedentibus, nostræ.l.dissimilia non sunt.In primis autem pro intellectu illius l.(cuius verba nu. præced.retulimus) aduertendum est, quod eadem decisio. locum habebit, siue illa verba, *postetis & generi*, & similia ponantur copulatiuè in concessione, siue eorum quodlibet separatim,ex mente scriben.vbi suprà, & infrà.Eadem enim ratio est in singulis,sub simplicibus, autem mixta continentur, secundũ iuris reg. Nec mutet rerum substantiam verborũ multiplicatio,l.pediculis,§.Labeo.ff.de aur.& argent.lega. Cũ autem d.l.loquatur de priuilegio, etiam per verbum *generi*, patet non procedere specialiter in verbo *posteris*, & ita

benè

benè consentiunt scriben.cõiter: & par ratio parque effectus est in verbis similibus, vt per Dec.consilio 253.num. 4.& in simili idem tradit Afflic.in prælud.feudo.nu.122. cum sequen.Curt.iun.consilio 5.nume 40. latius probatur ex citatis à Tiraq.de retract.lign. paragrapho primo, gl.9.nu.196.& 198.& 202. & in specie ad illam, l.nume. 239. Et ita cauendum ab Alberic. in dicta l.prima, qui cum Petr. malè intelligebat eam l. procedere specialiter
¶ in verbo posteris. Cauendum magis ab Alex. dicto consi. 140.nume.4.libro secundo, qui idem cum Petr.asserebat: & ita cõtra Alexandrum melius aduertit Dec. in dicta l. fœminæ, numer.69.versi.3. & sequen. Cauendum etiam à Boer.in hoc errante, deci. vlti.col.1.labitur etiam in eadem re Alberic.in l.non solum ff.de in integ.resti.contra quos etiam stat Bar. improbans Petr. in l. quia tale, ad
32 finem num.5.ff.solu.matr. Cum igitur suprà dictis constet descendentes ex fœminis non impropriè inter liberos & posteros, contineri, non caret difficultate decisio dicta l.dum excludit descendentes ex fœminis. Ideo Dec. in d.l.fœminæ, ex numero 65. refert aliquos intellectus qui ad eam l.assignatur, sed nullum approbare videtur, cum tandem num.71.concludat, ideo ibi excludi descendentes ex fœmina, quia lex ita expressit: ne satis explicat idem Dec.d.conf.223. Sed illud quærimus, cur lex ita ibi expressit? Vnde receptior intellectus est, vt decisio illius l.ex ratione particulari specialiter procedat in priuilegio
¶ immunitatis, quod cẽsetur contrarium cõi vtilitati, cum excuset priuilegiatum à muneribus publicis: ita intellexit glos.in l.si ita scriptum, 46.verb. vocabulo, in fin.ff.de lega.2.& ibi Imol.& alij: Alberi.in d.l.1.Bar.in l.liberorũ, nu.7.ff.de verb.signifi.Pau.in l.maritum, Alex.in l.quia tale, ff.sol.matri.Dec.in c.nouit, nu.3.de iudi.idem Deci. consi.32.nume.5.& consil.468.nume.31.Rip. libr.2.responsor.cap.26.numero 19. plures per Tiraq.d.§.1.gl.9. num.240.Curt.Sen.conf.73.num.4.Syluan.consil.4.nu. 15.Couarr.in c.Raynaldus, in fine princip.Afflict.in c.1. num.131.de succes.feu.Curt.de feud.3.par. nu.29.Anto. Rube.in l.Gallus, quidã rectè, nu.113.Ratio autẽ odij in

co

eo priuilegio, colligitur ex mente scribē. ex eo, quod tunc videntur grauari alij conciues vel incolæ, qui ad munera publica compelluntur: omnis enim inæqualitas inducit odium & discordiam. Sed nō recedendo à cōi intellectu, addendum ei videtur, descendentes ex fœminis ibi excludi, non solum quia priuilegium videbatur contra publicā vtilitatem, sed et quia agebatur de re honorificā. Honor aūt non conseruatur, nec versari censetur nisi in posteris per lineam masculinā, in qua repræsentatur nomen & familia illius cui honor conceditur, non in descendentibus ex fœminis: l. familiæ, 196. ff. de verb. signi. l. liberos, ff. de senat. notat in terminis Pau. in l. 1: nu. 4. C. de cond. inser.

¶ Et ita intelligendus est text. in l. vacatio, 13. ff. de mun. & honorib. vbi I.C. in vacatione & immunitate alicui & liberis posteris concessa, liberos tm̄ admittit qui eius familiæ sint: & ita satis excludit liberos diuersæ familiæ, quales sunt ex fœminis descendentes. Et sic d. l. vacatio procedit ex qualitate rei seu honoris congruentis tantum familiæ, non ex qualitate verbi *posteris*, vt malè scripsit Alex. dicto consi. 140. num. 4. lib. secundo, quem alio fundamento repræhendit Dec. in dicta l. fœminæ, num. 69. Hoc autem addēdum putaui communi intellectui, d. l. prima, quia priuilegium immunitatis non semper est contra vtilitatem publicam, vt patebit infrà, per l. vnicam. C. de impon. lucrati. de scrip. & l. 1. in principio, ff. de vacat. mune. ibi, *sua æquitate nititur* Ex quo patet secundum hanc cōmunem interpretationem, d. l. non procedere in beneficijs quæ diuerso iure censentur a priuilegijs: vt notant Imol. & Paul. vbi suprà Dec. & alij in dictis locis: Alex. d. consil. 140. lib. 2. facit doctrina Bart. in l. 1. nume. 13. C. de iur. & fac. igno. Infertur. 5. non esse communem intellectum vt text. ille procedat in omni priuilegio, sed in eo tantum, quod Reipub. incommodum affert: quod non satis aduertisse Decium comperies, si eum attente legas in d. l. fœminæ, nume. 65. & sequen. & num. 68. Infertur. 3. in alio priuilegio non damno Reipub per eandem verba compræhendi etiam descendentes ex fœminis, vt colligitur ex scriben. citatis ad communem intellectum: & in

specie

ſpecie Catell.Cot.in d.verb.immunitates in 1.limi.& Couar. vbi ſup. expreſſim Rip.d.loco Syluan.& Curt.ſen.in d.conſilijs:& ita nemine citato tradit Crot.in repet.§.diui, num.12.Infertur quarto deciſionem illius tex. non conſiſtere in verbo *poſteris*, ſed ex qualitate priuilegij,contra Petr.& Alberic. vbi ſuprà mune.præceden. contra Alex. dicto conſilio, quem pro communi intellectu ad illum textum non benè citant Decius & plures ſupra allegati: & Catel.Cot.dicto loco: & Tiraq.d.nume.240. Infertur quinto iam attento communi intellectu, nō obſtare tex. illum opinioni Specu. quam probat Paul.in l.prima.nu. 4.C.de condi.inſert. vt emphyteoſi conceſſa alicui & deſcendentibus vel poſteris, veniant etiam deſcendentes ex fœminis:probat Dec.in dicto capitulo nouit,numer.3.de iudic.& Molin.ad eum,litera. Et idem Molin.in conſuet. Pariſ.§.12.numero 3.Couarru.in dicto cap. Raynaldus, nu.13.licet contradicant plures, vt per eos & alios quos citant.Infertur ſexto ad text. (qui præcedentia comprobat)in l.2.§.prætor ait,ff.qui ſatiſda. cog.ibi, *liberos & ex fœmineo ſexu deſcendentes*: loquitur enim de iuris beneficio, omnibus communi, non de priuilegio afferēte odiū vel in qualitatem, vt patet ex qualitate rei de qua ibi, & ex verbis tex.ibi, *hoc beneficium*. Infertûr ſeptimo ex dicto cōmuni intellectu, notabilis limitatio ad multa iura, quæ habent regulariter in quacunque materia admittendum eſſe omne quod ex verbis concipi poſſit,l.Gallus,paragrapho primo,in fine legis cum lege. vigeſimoſexto,ff.de teſtamentis l.prima, verſiculo prætor enim, ff de aleæ luſ. Qua regula non obſtante, contrarium in ea ſpecie decidit dicta l.prima ſpeciali ratione, quæ in iure totum facit:& ita ceſſant quæ contra communem intellectū pungit Dec.in dicta l.fœminæ,nume.97.Ea enim tantum reſpiciunt argumentationem à proprietate verborū. Infertur 8.ex Imol.apertè in d.l. ſi ita ſcriptum, cum gloſſ.ibi, & ex alijs ſuprà citatis ad communem intellectum,ab eis omnibus conſtitui differentiam inter priuilegium & beneficium,non autem inter verba quibus beneficium conceditur: vt caueas à Cot.in dicto.verb.immunitates, in

3 limit.

3.limit.vbi Imol. Alex.& Deci.malè citat, deteriusque repræhendit.Infertur.9.decisionem d.l.1.non minus procedere quando cnncessio esset per verba, *& hæredibus*, vel *legitimis hæredibus*, adhuc enim vigent rationes quæ ad communem intellectum assignantur, & alia quā addidimus: nā cum ea verba *hæredibus*, tunc ponantur in materia quæ de se non est transitoria ad hæredes:per eandem.l.ibi *hæredibus non relinquantur*, & reg.l.quia tale.ff.solut.matrim.necessario consequitur vt intelligantur pro liberis seu posteris:secundum receptam doctri Bar.in l.Gallus, §.etiam si parente: quod referendum putaui, vt caueas à Dec.malè ¶ contradicente consi.32.ad fi.contra quem in terminis est Bart.(si rectè intelligatur)in d.l.quia tale,ad fi. num.5.ibi *mihi non placent:* dum reprobat declarationem Petr. & hoc verius tradit idem Dec.in d.consi.223.ad fi.numero 6.versic.non obstat.Infertur 10.eandem l.1.attenta ratione suę decisionis æque procedere in priuilegio concesso per verbum *liberis*. ¶ reiecta inepta differentia verbornm,quam ad eam l.sentire videretur Crot.in d.§.diui,numero 10.& ibi Loaz.numero 67.quam etiam(nemine citato)nouissimè tradebat Iacob.Curt.Burgens.libro primo.coniectura.cap. 45.contra quos est ratio illius l.& mens omnium scribēt. in locis suprà citatis: & apertè Paul.in l.1.numero 4.C.de cond.inser. dum æquiparant verbum , *liberis*, & verbum *posteris*, & alia similia verba. vt suprà. Et magis in specie est text.in l.vacatio.13.ff.de muner.& honor.de qua sup. Nec obstat text.in l.fi.ff.de pollicit.vbi inter liberos nepos ex filia continetur: id enim nemo negat,vulgatissimumque est per l.liberorū, ff.de ver.sig.& l.1.C.de cond.inser. Quo tamen non obstante ex vi rationis benè tradunt Paul.& communiter scribent. contrarium decidi in specie
33 d.l.1.ff.de iur.immunit. Sic etiam non obstabit differentia inter verbum *filijs*, & verbum *liberis*, quam in diuerso casu tradit Alex.in l.sed si hac,§.liberos,nu.2. ff. de in ius voca. vbi sequitur celebrem opin. Archid.in emphyteosi pro se & filiis,non venire filias:quam magis communem dicit idem Alex.in l.quod dicitur, numero 24.ff.de verb. obl.Ias.in l.2.nu.193.C.de iur.emphyt. Ias. in l. si quis id,

quod

quod.num.23.ff.de iurifdi.omn.iud.& communem dicit Loaz.in dict.§.diui,num.62.ff.de lega.1.& plures citati à Tiraq.de retract.ligna.§.1.gloss.9.nu.181.Zoane. de reb.
¶ quotidi.cap.3.Sed ea opin.iuri,rationi & æquitati omnino contraria videtur,ideoq; rectius tunc filia admittetur: vt melius voluit Salyc.in d.l.2.C.de iur.emphyte. quem ibi refert Ias. numero.194. probatque vrgentissimè Molin.in consuet.Paris.§.12.nu.4. idem ad Dec. in c. præsentia,nu.46.litera.Et de proba.idem ad Alex.consi.61.lib.1. & hoc verius putat Tiraq.vbi sup.nu.206.Dec.in l. fœminæ,n.180. vers.*postremo*,ff.de reg.iur.Alcia.in l.1.ff.de verbo. signi. Et benè probat D. Couarrū. libr. 2. resol.c.18. col.1.& Soci.nep.consi.104.nu.7.lib.2.Pro quibus,contra fundamentum Archid.& Alex.dum nimis restrictè accipiebāt verba cōtractus:est mihi tex.in l. in cōuentionibus 229.ff.de verbo. signifi. & ita contra opinionem Archid. obseruare videtur vsus generalis eo casu filias admittens, saltim in defectum masculorū.Et ita apud Lusitanos probat lex regia, lib.4.titu.63.§. *essendo*: Duram vero opinionem Archid.notanter limitabat Goza.cons.20.ex nu. 7.Soci.nep.d.cōs.Chas.in consue. Burg.rub.4.§.2.fo.134. col.1,Infertur.11.ex communi intellectu,& ratione.dicta l.1.ratio & intellectus ad l. vnic.C. de impon. lucra. descrip.vbi priuilegium immunitatis extenditur ad omnes descendentes etiam ex fœminis : circa quem tex. laborat
¶ Dec.in d.l.fœminæ,nu.69. Sed ex sup. dictis ratio constabit , quia ibi agitur de immunitate omnibus concessa in ijs quæ capiunt ex donatione vel successione parētum,vt tūc cesset dura exactio , quæ alijs acquisitionibus imponebatur: & sic non erat ibi priuilegium contra publicam vtilitatem, nec agebatur de re quæ magis cōgrueret sexui masculino quam fœmineo.Vnde nimirum si in materia indifferenti,vterque sexus æquetur , secundum doctrinā Pa.in c.dilecti, num.11. de arbitr.& ita eleganter intelligetur dict. l. vnic. de qua etiam suprà l. prima. folio 124.
34 ver.infertur vigesimonono. Infertur duodecimo ex dicta l.prima , dum fœminas non excludit, sed descendentes ex fœminis , (vt suprà expendimus) resultat maximum argu.

argu.pro veriori sententia, contra Bart. in l.quoties. C.de priuil.Scholar. vbi scripsit priuilegium concessum alicui, & descendentibus,etiam fœminis, non dari fœminis nuptis: quia per matrimonium transeunt in alienam familiam:& ita Ang.& Plate.ibi.Roma. & Ias.in l.cum quædam puella.ff.de iurisd.omnium iudi. Ias.in l.1.in fi.ff.de constit.prin.Hippol de fideius.nu.13.& in l.vnic.nu.220. C.de rapt.virg.Natam,& Lauren.quos refert Thom.Ferra.caute.29.ad fi.& ita Campe.de dote.5.par.q.71.nu.1. Gozad.consi.24.num.15.Martin.Lauden.de priuile.arti. 82. Curt.de feud.3.par.nu.31.& consi.5.nume.40.Rip.& alij in locis citatis à Tiraquel.in 1.l.connub.nu.34. & Syluan.consi.1.nume.50. idemque non citato Barto.probat Cur.seni.consi.40.num.16. Vnde hæc opinio, ex numero scriben.crebrior videtur,vt ait Socin.nep.consi.167.nu.57. lib.2. Sed fundamentum eorum omnium falsum est, vt melius probant alij statim citandi: & ideo priuilegium in ea forma expressim etiam fœminis concessum, non debet negari nuptis:vt verius probat Alex.in d.l.cum quædam,num.14.& ibi Deci.nu.6.idem Deci.in d.l.fœminę, num.92.& consi.223.col.2. idem Dec. notabiliter in l.1. num.17. C.vnde vir.& vxo. vbi ad iddem adducit Corn. idem Dec.in c.nouit.col.3. numero 4. de iudi.& ita consuluit Maria.Soci. de quo infra refert Fely.in d.cap.nouit, nume.2. idem Fely.in cap.super eo,in 2.col.1.de testib.& Chass.in consue.Burg.rub.4.§.1.num.4.plures refert Tiraq.in 1.l.connub.nume.37.Cott.in memorab. & nouissimè Cagn.in d.l.cum quædam. Quorum opinionem veriorem esse non dubito,sed contraria, numero præualere videtur:licet Dec. in d.consi. & Cagno.hanc magis communem dicunt.Pro his autem vrgent quæ ipsi adducunt, vrget forma priuilegij dum expressim fœminis & descendentibus ab eis conceditur,iuncta regu.l.1. ff.ad municip. & c.si Papa,de priuil.in 6.Vrget magis d.l.1. ff.de iur. immunit.dum excludendo descendentes à fœminis, eas admittit indistinctè,& sic etiam nuptę sint quod iuuatur ex l.cum te. C. de nupti. Vrget magis text. in l. voluntas.4. C. de fideicommis. vbi filia & soror indistinctè dicuntur de fa-

de familia, vt per Rip.in §.diui, num.2.ff.de lega.1.Deci.consi.287.nu. 12. post Soci. consi.227.nu.4. lib.2. Sed de his satis.

LEX QVARTA, ET VLTIMA, C.de bonis maternis.

SVMMARIA.

1 *Colligitur principalis conclusio ex litera huius l.*

2 *Tractatur illatio Bal. & probatur contra eum & plures lucrum à lege delatum coniugi, seruandum esse liberis prioris matrimonii.*

3 *In ea re explicatur l.14.Tauri, contra plures eius commentatores.*

4 *Colligitur cum scriben.alia conclusio, in viduitate repræsentari matrimonium præcedens.*

4 *Tractatur illatio scriben. an vidua alenda sit ab hæredibus viri? & probantur aliqua utilia contra receptas traditiones, usque ad nume.8.*

9 *Tractatur opinio Pau.Castr.circa uiduas, an ex stupro dotem admittant? probaturque opi. negatiua indistinctè contra quamplures, usque ad nu.11.*

12 *Infertur ad effectum memoriamque pristina dignitatis, & adducuntur aliqua non negligenda, & nu.13.*

14 *Impugnatur opin.Bal. & multorum, de eo qui ex culpa ab officio priuatus, illud exercet.*

15 *Probatur conclusio quam Fulgo. alibi colligit ex hac l. ut pater persequentes nuptias non amittat tutelam liberorum, contra Ange.& aliquos, & reiicitur argumen. de matre ad patrem numero 16.*

17 *Infertur ad traditionem Pau. Castr.probaturque iure nouo in masculis viduis non reiici conditionem impedientem nuptias.*

18 *Infertur a l.his solis.C.de reuoc.donat.& tractantur aliqua de parentibus inhoneste uiuentibus & num.19.*

20 *Infertur ad l.& mulieri. ff. de curat. furio. pleneque tractatur de eius intellectu, adducunturque aliqua utilia, usque ad numero 24.*

1 HAEC. l. ampliat effectũ acquisitionis paternæ, vt scilicet pater non amittat vsum fructum per transitũ ad secũdas nuptias, & hoc est quod principaliter statuit hęc. l. Leonis, quam approbat Iustinia. in auth. de nuptijs. §. quoniam omninò. Dicit aũt Impera. hic, se hoc expressisse, vt oĩs ambiguitas cessaret, significãs boni & prudẽtis esse principis, ea decidere quæ inter subditos lites afferre possunt: vt ẽt inquit Imperator in l. si quis filiũ. C. de inoffic. test. & in l. optimã. C. de cõ-
2 trah. stipul. Ex hac aũt principali decisione tex. infert Bal. hic ꝙ si ex statuto vel cõsuetudine maritus mortua uxore lucretur partem dotis, id lucrum non amittat, transeũdo ad secundas nuptias: quod extollit Cor. hic, & Hisp. Segu. in tract. de lucr. constan. matr. Hispani ẽt Castil. Anto. & Fernan. Gom. in l. 14. Tauri. & Hispa. Mõtaluus lib. 3. foro leg. l. 13. ad fin. & alij vt infra. Qui oẽs & plures statim citandi, cõiter intelligunt voluisse Bal. ꝙ tunc non tenetur pater tale lucrum reseruare liberis prioris matrimonij, quia à lege, nõ à coniuge illud habet. Sed Pau. hic intelligit Bald. vt tunc locum habeant iura quæ statuunt vt parentes lucra reseruent liberis prioris matrimonij: & ita Crem. notab. vlti. Quicquid autem senserit Bald. hic, illud verius & receptius dicas in ea specie, lucrum bonorum seruandum esse liberis illius matrimonij: cuius occasione coniux lucrum illud habuit etiam per legẽ vel consuetudinem, vt apertè notat idem Bal. in authen. ex testamento, col. 3. nu. 9. C. de secund. nupt. sequens Doctorem quendã, cuius nomen se ignorare dicit: & hoc sequuntur Salyc. Roma, Soc. Pau & plures, vt tradit Ioan. à Garro. id receptius afferens in d. auth. num. 83. & seq. dicit etiam communem Rip. in l. fœminæ. nume. 59. q. 22. & nu. 63. q. 23. C. de secund. nupt. probat Deci. in l. 1. eodem titu. & Ioan. Nicol. Arela. in l. generaliter, nu. 49. cum sequen. C. eodem. vbi etiam dicit cõem cõtra Bal. hic: & hoc magis probat Bertran. in l. hac edictali, numero 41. eodem titu. Couar. desponsa. 2. par, cap. 3. §. 9. numero 7. & 8. & Alcia. lib. 1. de verb. signific. & Chas. in consuet. Burg. rub. 6. §. 1.

num.

num.3.fol.211.quod inuoluebat Pala.Ruu.in rub.§.50.
3 numer.35.Qua in re memoratu dignum eſt contra ferè
¶ omnes commentatores d.l.Tauri,ſupra citatos,opinionē
Bal.hic, non approbari hodie per eam l.in regno Caſtellæ, & conſequenter vigere pro liberis cōem opinionem, vt parens teneatur eis reſeruare lucrum à lege vel conſuetudine ei delatum in terminis,(de quibus ſupra.Ea autem,l.Tauri, non loquitur in lucro alteri coniugi tātum delato, ſed de communicatione acquiſitorum,conſtante matrimonio, in quo par ferè ratio eſt pro vtroq; coniuge; nec tunc propriè agitur de lucro, vt probaui ſup.in 1. par.l.1.nu.37.quod bene ſentit Couarru.vbi ſup.optimeq́ue colligit ex Rip.in d.l.fœminæ, d.q.22.& 23.& ita cō ponēdū eſt, quod inuoluit Pala.in d.§.50. nu.35.& in cō
4 menta.d.l.14.Tauri. Colligunt Cyn.Bart.Alberi. & oēs, hic ex verbis huius.l. ibi. *ſiue in priori matrimonio permanere voluerit,ſiue nouercam filiis ſuper induxerit*: virū vel mulierem,dū ad ſecundas nuptias non tranſit,cenſeri ſub præcedenti matrimonio eſſe.& ad hoc.l. hæc ſæpiſſimè allegatur,vt per Tiraq.de nobili.ca.18.num.9.Pau. in l.cum quædam puella,nu.4.& ibi Alex.Iaſ. Deci.ff.de iuriſdic. omnium iudic.Vnde inferunt oēs, viduam potiri priuilegio honoris,& fori,quod habebat viuente viro,per l.fœminæ,in fi.ff.de ſenato..melius probat.l.filij.12.verſi.vidua.ff.ad municip.notat Bart.in l.fin nu.2.C.de verborū ſignificationi.Felyn.in c.ex.parte,col.1.de foro compe.& apud Luſitanos.l.reg.libr. 2.titu.43.ad fin.Quod tamen vltra alios elegāter limitat Roma.in l.1.§.ſi vir.ff. ad Syllan.limitant etiam omnes vt tale priuilegium non detur viduæ inhoneſtè viuenti, per l.his ſolis.C.de reuoc.dona. de qua infra. Et ita vt receptiſſimum tradit Alexā. in d.l. cum quædā, nu.9.Hyppo.in l.vnic.nu.55.C.de rap. virg. & quamplures citati à Tiraq.de nobil.c.18. num.13.quorum numerus & authoritas nō deteruit Fulg. qui contra dixerit,aſſerens priuilegium viduarum ēt inhoneſtis non denegandum: idq́ue ſequi videtur Deci.in d.l.cum quædam,numer. 12.Et aliquando diſtinguendum putabam inter famoſam palam inhoneſtam, & eam quæ nō om-

ninò castè viuit: illa enim notoriè indigna non sine offensione reipub. priuilegijs frueretur: de hac autem consultius est non inquirere: potestque id iuuari ex doctr. gloss. distinguentis inter publicum & occultum, in l. cum lege, in fi. ff. de testamen. quam sing. dicit Imo. ibi, & Bald. in l. 1. col. 1. ad fi. C. de senten. tradit Felyn. in c. testimonium,
5 nu. 16. de testib. Ex eisdem verbis huius l. inferebat generaliter Ricar. viduam alendam esse ab hæredibus vt viri, sicut alenda erat à viro: arguitque ex eo, quòd durante viduitate censetur esse sub præcedenti matrimonio: & ita Cy. & Alberi. hic, & Hippo. in l. vnic. nume. 217. C. de rap. virg. quorum opi. iure & ratione destituitur, regulariterque contrarium dicendum bene probat Bal. hic, quem sequuntur Paul. Fulgos. Cor. concludentes, distinguendum esse, an vidua habeat vnde se alere possit. Et sic videtur resoluere, viduam inopem omni tempore alendam esse ab hæredibus viri: quod ex Cum. & Roma. sequitur Alexan. in l. diuortio, numero 28. ff. solut. matri. immemor. Bal. &
6 aliorum hic. Ego aduerto Bald. & alios hic, non bene adducere gl. in l. vnic. §. exactio, supra de rei vxor. actio. glos. enim ibi, & in d. l. diuortio, verb. facto, id tantum tribuit viduæ inopi, intra annum seu tempns restituendæ dotis: non autem loquitur gl. de alio tempore viduitatis, & in illis terminis resolutio gl. recepta est, secũdum Alex. & Ias. in d. l. diuortio, nu. 18. & Rebuf. in 1. Tom. ad leges Gallicas, tit. de senten. prouis. arti. 3. gl. 1. nu. 10. & plenè Anto.
7 Gom. l. Tauri, nu. 48. notabiliter Anto. Capy. decis. 24. In eadem re aduerto, ꝙ etiam intra annum, non potest applicari quæstio glo. vbi nulla est dos quæ restitui debeat, vt constat ad sensum. licet inuoluat Aret. consil. 98. nu. 3. Bene etiam in eadem re aduertit Ias. in d. l. diuortio, nu. 18. vers. dico: omnes ferè Doc. incautè in q. glo. arguere ex verbis huius l. Quod enim dr̃ viduam censeri sub matrimonio, non tm̃ congruit primo anno, sed toto tẽpori vi-
8 duitatis. Tandẽ in ea re non dubito verius esse contra scriben. supra citatos, hæredes viri nõ teneri alere viduã ẽt inopem, extra terminos gl. vbi suprà cũ nulla lex ista statuat, nec res tãti põderis in onus & grauamen hæredũ leuibus

argumen-

argumentis eſt inducenda.Et mihi contra Doct.eſt autho ritas gl.in d.locis, dum ea alimenta tm̄ tribuit viduæ intra tempus, quo ſibi dos non reſtituitur.Vnde non obſcu rè contrariū vult extra eos terminos: imò & tunc contra cōem non ineptè arguebat Iaſ.vbi ſupra,dubitauitq; Fulgo.hic.Contra Doc.etiam vt regulariter hæredes viri non teneantur viduam,vrget doctrina Vlpia.in l.2.§.affinitates.ff.de poſt.& ita vſu obſeruatur.Ex eiſdem verbis hu-
9 ius.l.durius inferunt alij,inter quos additio Bart.hic,ad celebrem opinio.Paul.in l.ſororem,C.de his quib.vt indig. & in l.fideicommiſſum, ad fin.C.de fideicommiſſ.vbi argumen.gloſſ.ſcripſit, viduam amittere dotem ex ſtupro: ſicut amittere ex adulterio conſtante matrimonio, quaſi tanta ſit offenſio in virum defunctum :quod ſequuntur quàmplures: & ita Belenzin.ad Panormit.in capitu. plerumque, & ibi Præpoſi.de dona.inter virum & vxorem. Fely.in c.paſtoralis,col.3.verſic.mulier,de iudic.& eiuſdē verbis Iaſ.in l.2.numerō 6.ff.ſoluto mat.& Gerard.notab. 48.Hyppo.in l.vnic.numero 58. C.de rap.virg. & ſingul. 234.& 416.& conſil.13.Crot. in §. Cato. 1.lect. numero 139.ff.de verborum obligationibus,& Pala.Ruu.ſeu Ioā. Lup.in repeti.rubr.§.67.numero 6.arguens ex hac.l.& in §.fin.eiuſdem rub.numero 6.Idemque tradit Neuizan.in ſylu.nup.lib.2.tit.ſeni.non eſt nubendum,citans Marian. Soci.Ang.Areti.& alios ſequentes opi.Pauli quam etiam ſequitur Tiraq.de nobili.cap.18.num.9.& ita Montal.fo ro leg.tit.2.ad fi.& cum Pau.Bernar.à Luco,in repert. Pala.verb.dos:& Ant.Gome.l.3.Tauri,in fin.& opinionem Pau.dicit cōem Bell.in rub.C.de edend.numero 83.dicit ēt cōmunem Boer.deciſ.338.Sed contrarium melius probarunt non pauci , imò quòd vidua nunquam ex ſtupro dotem admittat: Alex.in dicta l.ſororem:Iaſ.in d.l.fideicommiſſum:Dec.in c.paſtoralis,col.fi.de iudi.& in l.cum quædam puella,numero 13.ff.de iuriſd.omni.iud.& Molin.in conſuet.Pariſ.§.30.nume.142.Mainer. & alij quos citat & ſequitur Couarru.de ſponſal.2.par.cap.7.§.6. numero 10.Petr.Duaren.reg.12.& Rip.in l.2.num.8.ff. ſol. mat.& Boer.d.deciſ.& Chaſ.in cōſue.Burg.rub.4.§.7.nu.

24.& Hispa. Anto.Gome. sibi contrarius l.80. Tauri nu. 70.notanter Aymon Crauet.consi.205.& hoc regulariter sequitur Ioan.Garro.in authē.eiusdem,C.de secun.nupt. Et Duaren.in d.l.2.vers.secundus casus, ff.solu.mat.quod etiam regulariter verius putat Alci.reg.2. præsumpt.9.nu mero 5.& ita iudicatum fuisse tradunt Chas.& Boer.vbi suprà. De qua re dubius est Catel. Cot.in memora .verb.
10 mulier. Hæc sententia contra Paul. vrgentissimè proba- tur ex tex.quem adducit Rip.in auth.de restitu.& ea quæ par.§.fin.vbi vidua ex stupro intra annum ponitur tantū in admittendo lucro, quod habitura erat ex bonis viri:ergo non admittet. dotem propriam, iuxta differentiam illam iuris de qua in l.fin.ad fin.C.de codicil.2.contra Pau. vrget reg.glos.c.fi.de iure patro.non esse nostrum legales pœnas extendere:nullam autem,l. talem pœnam contra viduas statuit, facit tex.notab.in l.at si quis.versi.diuus,ff. de relig.& sumpt.fun.ibi, *non rectè facere, pœnam tamen in eam statutam non esse.* 3.vrget.tex.in l.si vxor.13.versi.quamuis, ff.ad leg.Iul.de adul.ibi, *si vidua esset, impunè in eam stuprum committeretur.* Et text.in sequenti,§. diuus eiusdem.l.ibi, *matrimonium nec spem matrimonii uiolare permittitur.* Pœna igitur tunc non infertur ob matrimonium finitum & ita pra-
11 xis obseruat.Ex rationibus autem proximè adductis contra Pau.& ex litera text.in d.authen.de restit.videtur indistinctè tenenda opinio Alex. reiecta distinctione quam sensit Alc.d.loco. & probauit Couarr. vbi suprà. numero 11.& prius Ioa.Garro.in auth. eidem pœnis.numero 21. C.de secund.nup.saluantes opinionem Paul. in vidua peccante intra annum: & ita indistinctè contra Pau. concludit Anto.Gome.in d.l.30.numero 70.ad fi.& Duen. vbi sup.prius Ioan.Crot.in d.§.Cato,in 2.lect.nu.78.Nec aliquid obstat inepta argumentatio multorum à verbis huius l.& similium , quæ in viduitate censent repræsentari præcedens matrimonium, loquuntur enim in fauorem coniugis, non pœnalibus:quod fatentur Doct.ipsi,vt per Fely.in d.c.ex parte,col.1.in 3.limi. de foro compet. non aduertētes quā in hoc sibi ipsis repugnēt.Qua in re aduerto scriben.ferè omnes in locis sup.citatis,nō rectè in vidua
æquasse.

æquasse.q.illam amittendæ dotis ob stuprum, & q.auferendi relictum à viro, cum sit dispar ratio, ex sup.dict. Nec etiam ex opinione Alex.aptè excusabitur vasallus peccãs cum vidua defuncti domini, quia tunc alia est ratio cõtra vasallum: de quo vltra alios videndus est Io.a Garro.in
12 l.1.nu.68.& 76. C.de secund.nupt. Ex eadem repræsentatione matrimonij, infertur ad l.fin.ff.de decur.ibi, *in memoriam prioris dignitatis*: vbi qui dignitatem habuit ob eius memoriam non torquetur: facit text in l.non parum, C.de assesso ibi, *post depositum*. de quo videndus est Dyn.in c.decret.de regu.iur.in 6.tradit Deci.in l.in omnibus causis id obseruator, nu.18.ff.de reg.iur. Fely.in c. quæ in ecclesiarum, nu.81.de constit. Hippol.singul.107.latius & melius Tiraq.de caus.limit.15. Effectum autem pristinæ dignitatis, ampliat notab.Guid.decis.377.ad eum qui iussu regis dignitate priuatur: per tex.quem citat in l.eam legem.C.de excus.muner.ibi, *quandiu dixerint*: intelligendo tamen cum adit.ibi, nisi priuetur ob sordes, per ea quæ allegat: probat tex.in l.fin.in fin.ff.de pœnis: & l.1.C.vbi Senato. vel clariss. & ita sentit Fely.vbi sup. Eundem effectum dignitatis pristinæ ampliat. Boer.decis.246.col.penul.citans aliquos, vt procedat etiam in consiliario vel simili, qui voluntariè dignitatem dimisit: & ita eleganter intelligetur Bar.(quem non citat) in l.1.C.de auoc.diuers.iud. vbi tex. id benè iuuat, ibi, *tempore quietis fructum præteritorum laborum*
13 *consequantur*. Sed d.l.fina.& effectum pristinæ dignitatis, limita vt sup.(quando dignitas aufertur ob demerita) Limita.2.per Plate.in l.1.nu.3.C.de præpost.sacr.cubi. Limita 3.per eundem Plate.in l.vniuersi, per tex.ibi.C.de legatio.quem dicit singu.idem Plate.in d.l.eam le.ad fi.C.de excusa.muner. cuius traditio tuta non videtur, dum limitat sup.d.ne procedant in officijs vel dignitatibus obtentis per suffragia nam & in his terminis procedere videtur.d.l. fi.ff.de decur. nec desinit honorificum inter homines haberi ꝙ suffragijs seu votis concedtur: imo nec quod precibus & ambitu. Ex prædictis inferendũ vr̃ contra Paul.in l.nec patronis, num.2.C.de oper.libert. dum scribit, Notarium, vel scribam effectum Rectorem, posse cõpelli finita

 dignitate

¶ dignitate, ad operas quas antea locauerit: quod durum esset, & contra mentem .d.l.fi. cum suprà aduct. vt etiam caueas ab Hippol. in l. vnic. numero 23. versic. & faciunt, C. de rap. virg. Ex eisdem infertur ad Bal. in l. data opera, nu. 74. C. qui accusa. non poss. vbi scribit eum qui nunquam fuit Tabellio puniri pena mortis, si vt Tabellio scribat: si autem aliquando Tabellio, fuit licet postea priuatus sit, mitius puniri, quia iuuatur primordio veritatis: & cum Bal. Hippol. singul. 35. & in l. eiusdem, nu. 6 ff. de sicar. vbi alios citat: & Fely. in dict. cap. quæ in ecclesiarum, numero 82 Ias. in l. sciendum, §. fi. numero 10. ff. qui satisd. cogan. Niconit. in c. quoniam contra, fol. 45. num. 174. de proba. solentque in id adduci verba Papinia. in l. cum filius. 77. §. hæres, ff. de lega. 2. ibi, *nec in totum falsum videri*, [quod iu[v]a retur primordio ueritatis. Sed contrarium olim legendo docui, gaudeoq; id nunc videre apud Tiraq. in d. lib. de caus. limit. 15. ad fin. idque contra prædictos sine dubio seruabitur in praxi. quia non minor ratio est contra eum qui ob dilectum priuatus fuit, imo maior si maturè attenda tur, facilius enim decipiat, magisq; nocebit is qui aliquando officium habuit. Argumentatio autem ex d.l.fi. ab effectu pristinæ dignitatis, retorquetur ex sup. dict. cum non procedat in priuato ob demerita. Nec obstant verba. d. §. hæres, ibi enim durabat debitum, licet causa esset mutata, secus si omnino esset extinctum: secundum glo. & scriben. ibi, & ita tex ille retorquetur. Facit quod communiter traditur contra allegantes legem correctam, per tex. in l. fi. ff. ad leg. Cornel. de fals. facilius autem posset sustineri opi. Bal. in suspenso non in priuato, quia tunc officium ad ¶ huc durat. & ita in his terminis melius inducerentur verba I.C. in d. §. hæres: & quod tradit Rip. in l. 4. §. condēna tum, nu. 25. ff. de re iudi. Ex principali decisionæ huius. l. colligit Fulg. in l. iubemus, nu. 6. C. ad Trebel. & ita Corn. nu. 4. patrem non admittere tutelam filiorum, licet transeat ad secundas nuptias: & ita Ioan. Imol. in l. ex facto, nu. 16. ff. de vulg. & pup. & Hispa. Anto. Gome. l. 40. Tauri, n. 15. Sed hæc l. nō ꝓbat necessario, cū loquat̃ de vsufructu & legitima administratione, quæ nō parū differt à tutela:

tela:vt tradimus in 2.par.l.1.sup.eod.Licet autem filijs pa trem habentibus non detur tutor regulariter, datur aliquando si pater eos emancipet.l.si infanti.. de iur. delibe. & ibi Bar.& alij.l.pupillorum, §. si pater.ff. de reb.eor.& Insti.de legi.paren.tute.Quæ opinio Fulg.Imol.& Corn. ¶ omnino tenenda videtur contra Ange.in authen. denon eligen.secund.nuben.§.quia vero numero 16. vbi scribit patrem manere legitimum administratorem, quod debuit probare ex hac l.iuncta reg.glo. & scriben.in authen. excipitur infra titu.sequen.subdit tamen Ange.diuersum fore circa tutelam vel curam, à quo tunc patrem remouendum putat,sicut matrem:quod non citato Ange.scribit.Chas.in consuet.Burg.rub.6.§.8. num.2.in fi.& nu.7. & 8.fol.224.malè citans Paul. & aliquos, qui non de patre,sed de matre loquuntur.Et ita cauendum est à Rip.in l.fin.q.26.C.de reuoc.donat.vbi Ang.citat & sequitur generaliter: nec minus cauendum erit ab Ange. in authen.
16 de nupt.§.si vero expectet.nu.28. Nec valet argumentatio à legib.loquentibus de matre secundo nubente, quia amor paternus maiori firmitate iudicio roboratur: non ita in fœminis, quæ sæpe nouis viris non solum res filiorum,sed etiam vitam addicunt:vt inquit tex.in l.lex quę tutores, C.de admin.tutor.Sic in fęmina minus honesta est pluralitas nuptiarum secundum hominum opinionem, vt ex Valer.Max.bene tradunt Bal.& Soci. in l.hæc ff.de conditio.& demons.Maior etiam honestas in fęminis requiruntur,maiorque in illis est quęlibet macula im pudicitiæ, secundum gl.l.palam, ff.de rit.nupt.quam extollit Dec.in l.fęminæ nu.63.ff.de reg.iur.gl.etiam in c.de bitum.de biga.quas debuit adducere Hippol. singul. 688. eas vero ornat Tiraq.in li. de legib. connub.in 1.l.numero 45. De quo alibi latius scribo. Ex qua differentia masculorum & fęminarum, infertur ad traditionem Paul. in l. fina. numero 5. C. de in dict. vid.tollen. vbi scribit etiam hodie in masculo reijciendam fore conditionem impedientem secundas nuptias: quod videtur sentire Salyc.in authen.cui relictum, col.2.eod.tit.Sed contrarium probare videtur text.in d.auth.& ibi gloss.& Ias.ad fi.Idque

que receptius dicit Ioa.à Garro.in rub.C.de ſecund.nupt. 21.Et pro hac parte contra Paul.videtur text. in auth. de nup.§.ſi vero vſus,verſ.ſed & ſi aliquis extraneus,iũcto §. præceden.verſ.vnde ſancimus:& ita ceſſat dubitatio Pau. à monte pico.in reper. §. Titia cum nuberet.nu.166.ff.de
18 leg.2.quod aliquando in praxi vidi controuerſum. Ex ea dem differentia infertur ad l. his ſolis.C.de reuoca.dona. ex qua colligunt cõiter ſcrib. pœnam impoſitam mulieri ſecundo nubenti,locum habere in vidua inhoneſta: extol lit Ang.Are. in §.fi.in fi.Inſtit.de legit.patro.tute.Ripa in l.fœmina.nu.31.C.de ſecund.nupt.Pala.in rub.§. 66.nu. 3.& nume.14.Hippol.in l.vnic.nume.54.& 56.C.de rap. vrg.Arelatan.in l.generaliter.num.20.C.de ſecund.nupt. Id autem bene probat ea l.qua non adducta idem not.Pa nor.in c.vxoratus,num.2.de conuerſ.coniug.Ex quo infe runt communiter ſcrib.quod fœmina inhoneſtè viuens teneatur ſeruare liberis, vt tenetur ſecundo nubens: licet contra cõem in hoc teneat Anto.Gome.d l.14.Taur.nu. 16.Inferunt etiam magis cõiter,quod mater impudicè vi uens,ita priuabitur tutela & cura liberorum , vt alij nu bens:gloſ.authen.matri & auiæ:& glo.authen.ſacramen tum.C.quand.mult.tute.offic.probat.l.fi.ibi, *pudicitiam* C. eod.cuius verba expendit Hiero. Grat.conſi.115.nu.6.lib. ſed prius Pau.Caſtr.in l.omnem , nu.2.C.ad Tertul.licet aliqui contradicant, vt per Io.Garro.in auth.eiſdem , nu.
19 12.& 23.de ſecund. nupt. Ex eadem differentia inter pa trem & matrem: in ijs quæ ſpectant ad continentiam,in fertur cauendum eſſe à Rip.in d.l.fi.q.26.C.de reuoc.do na.dum indiſtinctè vtrumque parentem æquiparat : id enim non procedit quoad quæſtionem motum vel pudi citiæ,nec quo ad tutelam & curã vt ſup.Et ita cauẽdũ eſt à Ioan.Nicol.in l.generaliter,nu.22.cum ſeq.C. de ſecun. nup.Cauendum etiam eſt ab Hiſpa.Giſontano.l.15.Tau ri,ad fin Contra quos vel contra id quod ſonant eorum verba,puto verius leges loquentes de patre tranſeunte,ad ſecundas nuptias non habere locum in patre libidinoſo vel habente concubinam, ea enim extenſio ſolum reperi tur in matre,per d.l.his ſolis:& in matre tantum loquitur

Roma.

Roma.cõſil.182.numero 1. & numero 3.& Soci.conſil. 114.numero 7.li.4. quos malè allegat Rip.d.loco:ſic etiã Dec.conſi.87.nu.2.qui tandem loquuntur quoad reſerua tionem faciendam liberis prioris matrimonij ſecutis alijs nuptijs,ſecundum terminos.d.l.generaliter:& gloſſ.l. fœminæ,§.illud,C.de ſecund.nupt.& ita.l. regia. lib.4. titul. 75.Nec obſtat argum. quod adduci poſſet ex illo vulgari,ne plus habeat luxuria quam matrimonium, §.fin.in authent.de reſtitu.Reſpondeo enim eſſe rationem differentiæ quæ vrget vt magis ſuſpectus fiat pater liberis prioris matrimonij per nouas nuptias, quam ſi concubinam habeat,vel inhoneſtè viuat.nam in priori caſu timetur nimia dilectio ad ſecundam vxorem & liberos ex ea,quod ceſſat in patre incontinente: ita enim videmus improbari donationem inter legitimos coniuges,valere autem inter concubinarios vel alios ex illicita affectione.l.3.verſic.diuus,ff.de dona.int.vir.& vxo.l.donationes.32.ff. de donatio. ſic non valet donatio à patre in filium ex iuſtis nuptijs:valet autem in non legitimum,quatenus capere poteſt ſecundum iuris ſanctiones, & receptam ſententiam. Ex prædicta differentia maris & fœminæ, infertur ad intellectum & materiam tex.in l.& mulieri. ff. de curat. furio.in qua I.C.Paul.habet in hæc verba: *Et mulieri qui luxuriosè uiuit, bonis interdici poteſt.* gloſſ. ibi in prima expoſitione intelligit de fœmina libidinoſa, vt ei curatori dari poſſit: & ita Cuman.ibi. Panormita.Barb. Fely.Deci. in capitu. paſtoralis,de iudi.Rip.in l.is cui bonis, numero 16.ff.de verborum obligationibus. Ex qua interpretatione inferunt.plures notabilem cautelam, vt legitimi hæredes faciant curatorem dari,& bonis interdici,meretrici,ne teſtari poſſit,iuxta reg.l.is cui lege. ff.de teſtamen.Alias enim meretrix & libidinoſa fœmina teſtari poteſt, cum id nullo iure prohibeatur, vt nota. Bal.in l. prima, C. de condict.ob turp.cauſ.Iaſ.in l.miles numero 17. ff.de re iudic. Dec.in l.prima.numero 6.C.de ſecund.nupt. Alber.in l ſi quæramus,ff.de teſtamen.idem Alber.in l.qui vas,§.fin. ff. de furt. Quam cautelam ad negandum facultatem teſtandi fęminæ luxurioſæ, ex d.l. ſcribit Bald. in c.cum

deco-

decorem, de ætat. & qualit. Iaso. in l. 4. §. sed quod meretrici, nu. 2. ff. de condict. ob turp. cauſ. Ferrat. & cautel. 6. Dilect. de arte teſtan. tit. 1. caute. 12. Segur. in l. imperator. ff. ad Trebell. Addi. ad Bald. in l. ea lege, numero 20. C. de
21 condict. ob cauſ. Sed antequam veniam ad articulum, ob quem eam l. adduxi, admoneo lectores (ſi qui forſan hæc noſtra legerint) eam cautelam omnino reijciendam fore, nec teſtandi facultas iure permiſſa ijs cauillis adimi debet: maximè cum teſtantes multas ſæpe diſponant, quę conducunt ad ſalutem animarum. Nec verum eſt, quod gl. Cuman. & Felyn. vbi ſuprà, dicunt, fœminam impudicam cenſeri prodigam bonorum: id enim poſſibile eſt, nõ neceſſarium, ideò non ſufficit, iuxta regul. l. nec natales, C. de probat. imò ſæpe meretrices auaræ ſunt, iuxta illud ſacræ pag. Ezechiel. cap. 16. *meretricibus dantur mercedes.* Contra iniquam illam cautelam facit etiam, quod iure videmus meretrices diſſimulari, vt maiora mala vitentur. c. inter onera, de ſponſa. Vnde tutius eſt contra Doctor. non poſſe meretrici curatorem dari, & conſequenter non ei negandam facultatem teſtandi: quod magis aſſeri
22 tur ex veriori ſenſu illius. l. Reiecta enim præcedenti expoſitione intellligi debet ea l. de fœmina prodiga, quæ luxuriosè viuere dicitur, cum immodicè expendit, nec ſumptibus parcit, iuxta gloſſ. in 2. oppoſit. vbi ad eam citat aliqua iura: & iuxta Aretin. in d. l. is cui bonis, ad finem. id ſubtiliter colligit ex litera d. l. Idque magis comprobat D. Anto. Auguſti. lib. 4. emendet. cap. 11. & ſecuti ſunt aliqui, vt per Rip. in d. l. is cui bonis, num. 17. & Iodoc. de patrocin. pupil. Cicero 1. offic. parſimoniam luxuriæ opponit: & in eo ſenſu ſæpe vtitur Quint. Curt. traditque Spiegel. in lexic. iur. verb. *luxuria* Qua in re circa viduas prodigas, vel immodicè expendentes eſt apud Luſitanos pru
23 dentiſſima conſtitutio. lib. 4. tit. 10. Ex quo infertur miſerè lapſum fuiſſe Hiſpa Segur. in l. Imperator, ad finem, ff. ad Trebell. qui ex d. l. ſcripſit, viro incontinenti, & libidinoſo curatorem dandum: arguens ex dictione. *&*, quaſi I. C. implicare velit, vt non ſolum maſculo luxurioſo, ſed etiam fęminæ curator detur. Sed ex præcedenti

decla-

declaratione patet in d.l.non agi de fęmina impudica, & sic nō potest ad masculum colligi, quod Segura putabat: qui tamen se excusare posset authoritate Bald. in l. ea lege, numero 20.C.de condict.ob caus. Ripa in d.l. is cui bonis, nume.18.maximè quod etiam si alibi loqueretur de fœmina libidinosa, non valeret argum.ad masculum,
24 ex suprà deductis.Ideoque viro incontinenti & Venereo (ni prodigus sit), curator non dabitur, quod non solum verius,sed & receptius est ex Specul.titul.de acto.§.1.numero 12.quem malè citabat Segur. vbi supra.& ita melius Alber.& Cuman.in d.l. is cui bonis, ad fin. Felin.& Dec.in d.c.pastoralis,Palat.in c.per vestras.§.70.numero 23. fol. mihi. 152. secundum Lugdunensem impressionem: & ita Boer.consil.1.post consuet.Anto.Gome.l.14.
¶ Tauri numero 14.Fernan. Arias.l.13.col.1. Ex quo etiā cauendum est à gloss.in l.si quis cum sciret, ff.de vsucap. pro empt.& à gloss.in l.1.verb.furiosis, C.de curat.furio. Nec erat omnino ociosa dictio, *&*, in d. l. quia in fęmina prodigaliter viuente dubitari poterat an ei curator daretur, quasi in casu omisso,& non sperato ob præsumptā
25 auaritiam fęminarum, l.4.ff.ad Velleian.Et ex ijs cessat labor scrib.an d.l.procedat in fęmina nupta?quod retento etiam communi intellectu ad eam l.benè negabat Ioan. Andr.quem sequitur Segur.vbi suprà.idque verius est,licet contradicant. Barb.Felin.Dec.in d.c.pastoralis:Rip.in d.l.is cui bonis,nume.20. Palat. in c. per vestras. d.§.70. Boer.d.consf.quorum opinio multa afferret incommoda, essetque contra honestatem in Reipub.Nec enim matrimonia inquietari debent, vt in l.1.ad finem, ff.de liber. exib.soliusque mariti est,vxoris mores castigare.l.rei iudicatę.16.ff.solut.matr.l.quamuis,C.ad leg.Iul.de adult. quod magis suadetur ex legib. Lusitaniæ, totiusque Hispaniæ: idque obseruat vsus.Faciunt tradita à Ias.in l.plerique ad fin. ff. de in ius vocan. Hippol. singul. 279. His denique huic legi & libro finem imponimus:lectores autem admonitos atque rogatos velim, vt in his nostris prius summaria(quæ legibus & earum partibus præmittuntur)attentè legant ac expēdant, cōperient enim,ex ijs

quæ

quæ ad rem pertinebant, non ſolum nihil omiſſum fuiſſe ſed etiam tot tantaque à nobis addita, excogitata, atq; adeo diſcuſſa, vt à nemine alio hactenus ad præſentem titulum ſcriptum aliquid videri poſſit. Quæ verò inciderunt, plenius etiam tractauimus, vt maior inde vtilitas iuris ſtudioſis reſultaret: vtque ex appoſita varietate, docti conijciant quid in iure præſtare poſſimus.

FINIS.

REGISTRVM.

† †† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk.

Omnes ſunt Quaterniones.

VENETIIS,
Apud Altobellum Salicatium.
MDLXXII.